

# MAGYARORSZÁG CSALÁDAI

## CZIMEREKKEL

ÉS

## NEMZÉKRENDI TÁBLÁKKAL.

IRTA

NAGY IVÁN.



KIADJA

FRIEBEISZ ISTVÁN.



ELSŐ KÖTET.



PEST, 1857.

Praeconia veterum praesens docuit vena virtutum. Laudabilis enim vena suam servat originem, et fideliter posteris tradit, quae in se gloriosa transmissione promeruit.

Cassiodorus.

Nemzetünk történelméhez adni kalauzt, mely a szerepelt személyek eredetével, családi összeköttetéseivel ismertet meg, — főczélja e gyüjteménynek.

Kényes és nehéz munka.

De a hitelesség tekintélye előtt, melyet elvül tüztem ki, háttérbe kellett szorulni minden magánérdeknek. És ez okozá azt is, hogy az egyes családok ismertetésében hiányok, hézagok vannak, melyekkel mindenütt találkozandik az olvasó, hol biztos kútfő ezek kitöltésére nem szolgálhatott alapúl. Mind e mellett azonban ha néhol mégis hibák és tévedések is fordulnak elé, onnan van, mert hibásak a kútfők is, honnan azok merittettek.

Nehéznek vallom e munkát azért, mert hazai irodalmunk e téren alig mutathat fel valamit. A mult század végén Lehoczky latinul irt Stemmatographiája nagyon keves családot tárgyal, és azokat is sürü és roppant tévedései miatt csak óvatossággal használhatni. Wagner Collectanea Geneal. Historica III. H. Familiarum czimü müve összesen a négy részben (Decas) csak negyven kihalt családról értekezett. Ennyi az egész Magyarországra nézve *). Erdélyt tekintve Mikola rövid Historia Geneal. Tran-

*) Horvát Istvánnak a gyökeres nemzetségekről irt értekezését tartalma- és irányánal fogva ide nem érthetjük. Hasonlóan Budai Ferencz Lexicona más irányu, csak az 1600-dik évig terjed, és e század elején — tehát félszázad előtt jelent meg. — mióta történelmi forrásaink sokkal nagyobb mérvben bocsátattak napfényre, melyeket már Budai nem ismerhetett, nem használhatott.

*

sylvanicáján kivül Kővárytól dicséretes munkát birunk 1854-ből; de ez is csak a nevezetesebb családok leszármazásaira vonatkozik. Kézirati gyüjteményeink tagadhatlanul szép számmal vannak, de ezek is pusztán történeti — sőt legtöbbször évjegyzetek nélküli családfákat tartalmaznak, nagy részben pörökből, de csak is a volt kir. Curia előtt folyt perekből szedegetve. Legtöbbször pedig e családfák leány-ágról rokon több családneveken folynak le, tehát egy-egy családra igy is csonkán nyujtják az adatokat. Ide járul az is, hogy a perekben hitelesitett nemzékrendeket sem lehet mindég a történésznek elfogadnia. A biró csak az eléterjesztett okmányokból itél; a történésznek szélesebb tere van, az maga szerzi be az igazoló okmányokat, és juthat olyanokhoz, melyet a peres-fél a biróság előtt nem kivánt felmutatni. Igy azután gyakran a törvényszerüleg hiteles nemzékrend megdől a történész itélőszéke előtt.

Történelmi forrásainkból a legnagyobb fáradság mellett csak egyes izeket, — de folytonos nemzék-kapcsolatot nem — merithetünk. Oklevél-gyüjteményünk csak Mátyás koráig terjed; az sem teljes. A későbbi korból itt-ott elszórva nagyon kevés az, mi sajtót látott. A legtöbbet még most is köz- és magán-levéltárak rejtik el. A legkimeritőbb adatokat tehát csak egyes családok mindenképen elfogulatlan és hiteles közleményei nyujthatnák, ezt azonban egészben reményleni fajunk ismerete nem engedi.

Ugy hiszem ezek elég fogalmat nyujtanak e gyüjtemény fáradságos összeállitásáról.

Munkámnak oly széles kört szabtam, hogy az a magyar korona alatti országok összes nemes családait tartalmazza és azt hiszem, e részben legalább Magyarország nemes családaira nézve statistikai adatul szolgálhatand.

Hazánkban az 1848-ki törvény hatályba lépteig a nemzetet csak a nemes rend képezé.

És noha vannak e körön kivül is nem kevés családok, melyeknek tagjai akár a harcz, akár az irodalom vagy ipar mezején nem csekély horderejü szolgálatot tettek a közügynek, s kikre a hon büszkén tekinthet, — mégis a szereplő nagy tömeg a kiváltságosak sorából állott ki.

És ez nemcsak az előbbi állam-szerkezet természeténél, de annálfogva sem lehet felötlő állitás, mert a nemesi osztály minden gyakori kihalások daczára nem fogyott, sőt a még gyakoribb és folytonos királyi kegyelem által uj meg uj kiváltságositás folytán mindinkább szaporodott; szaporodhatott pedig annál is inkább, mert — az utóbbi századokban legalább — a czimer-szerzés kiválólag nehéz föltételekhez kötve nem volt.

Az ujabbi átalakulás azonban a czimereknek csak szellemi csillogásait hagyá meg, mi inkább mint valaha lehetővé tette, hogy a történelem e téren is megtehesse foglalásait. És azt hiszem, most inkább, mint valaha*) alkalmas az idő arra, hogy ily mű — ugy mint azt a történeti igazság igényli — napfényre juthasson.

A nemzet egyes családokból áll. És alig van egyes család, melynek legalább egy tagja valamely tekintetben az emlitést ki nem érdemelné. Az ilyenre nézve is pedig érdekes ismerni azon fát, mely azt termette. Mindenesetre pedig legalább a család-alapitók neveit, — bármily közel korban éltek is azok, — a történelem számára föl kell tartanunk. Ezeknek kor-rendbeni összeállitásából kitünnék az is, melyik kor mily számmal termette a kitüntetésre méltókat stb.

Tervem volt e munkát egy terjedelmesb történeti értekezéssel nyitni meg, azonban több indok ezt az utolsó kötetre hagyatá. Szándokom ott a száz nyolcz ősnemzetségről, a családfejlésről és a mohácsi vész óta gyakorolt adomány- és czimeres nemeslevél-szerzésnek gyakorlatáról elmondanom

---

*) Értvén az ősiség eltörlését stb.

nézeteimet, és ismertetést adnom a nálunk parlagon heverő czimertanról csupán a mienkre vonatkozva. Ott fogom az általam használt és ismeretlenebb kútfőket is elészámlálni.

A történelmi kalauzoláson kivül mennyi tanuság csatlakozik, mennyi érdek vonzhat ily munkához, azt elmondák már előttem elégszer mások, és — ugy hiszem — uj, ismeretlen fogalmat e részben már alig adhatnék. De hiszem azt is, miszerint e munka nem fog választó falakat rakni családaink közé, sőt ellenkezőleg — ugy vélem — az atyafias közérzületet elémozditandja, bizonyitékul, és tanuságul szolgálván arra, hogy a mint a haza egy, ugy ezer meg ezer vérségi és sógorsági összeköttetésekkel összefüzve a nemzet is egy család.

Végre csalatkoznék, ki hinné, hogy e munka teljes, tökéletes és hibátlan leend. Ezt nemcsak egy ember, de többen egyesülve sem érhetnék utól soha. Ily mű kimerithetlen. Ezred év története áll hátunk mögött, ezt mind át kellene buvárolnunk, és még akkor sem érnénk czélt. Tévedésbe viszinek magok a források is. És hány család van, mely maga sem tudja nemzékrendét negyed izig sem? — Ily műben mindég lesz igazitni, pótolni való, és ez a munka végén adandó pótlék-kötet hivatása lesz; mire nézve az utbaigazitást, és egyéb adatok közlését mindég a legnagyobb köszönettel fogadandom.

Pesten, 1857. julius 20-kán.

**Nagy Iván.**

# A.

**Aaron család** (bisztrai). E család magyarországi. Bisztrai előnevét valószínűleg nem birtokról, — hanem származási helyére emlékeztetőleg viseli. Belőle a mult század közepén Péter [1]) tünt föl, ki Romában tanult a propagandában, és fogarasi püspök lőn. — 1761—1766-ig három rendbeli latin és román nyelven irt hittani munkát nyomatott Balásfalván. E családnak több tagja is működött az egyházi pályán. 1787-ben Jakab a nagyváradi gör. szertart. káptalan n. prépostja; Nicefor odavaló kanonok, és temesvári plébános volt. Miklós e század elején a fogarasi megyében alesperes, és czikkvölgyi pap. Péternek egy unokája Tivador (1810—1825.) m. kir. testőrségi őrmester előbb századosi, utóbb őrnagyi ranggal. Másik Tivador (tán ennek fia) napjainkban (1844). nagyváradi kanonok.

Erdélyben is vannak ily nevűek, többi közt Sándor Alsó-fehérben hivataloskodott. De családi összeköttetésük ismeretlen.

**Aba család** (Baranthali.) Ily előnévvel István kap czímeres levelet I. Ferencztől 1793-ban. Czímerpaizsa először függőlegesen oszlik kétfelé. A jobb oldali osztály ismét vizszintesen kétfelé. Ennek felső zöld mezején fészken ülő pelikán szoptatja fiait, fejét öt láng köríti; az alsó zöld mezőn Magyarország négy fehér folyama hullámzik, melyeken át rézsutos vörös vonalon öt csillag fénylik. A bal oldali sárga mezőben pánczélos vitéz áll, baljában lándzsát tartva. A paizson jobb felé fordítva hadi sisak van, melyen sárga szárnyu pánczélos nemtő jobbjában liliomot tart. A sisakról leömlő foszlányok jobbról arany és vörös, balról ezüst s kék.

**Abádi.** E nevet irodalmunk történetében Abádi Benedek örökíté, ki első nyomatta ki magyarul 1541-ben Újszigeten Nádasdy Tamás bán költségén a szentirás új-szövetségi részét, melyet Sylvesz-

---

[1]) L. Horányi Memoria Hung. I. és Básthy M. Eml.

ter János fordított. Nevét 1548-ban a vittebergi tanulók sorában találjuk; azután — ugy látszik — a baranyaság volt lakása. Különben e nevet jelenleg — legalább a nemesi rendben nem leljük.

**Abaffy család** (nagy abafalvi). Előnevét a gömörmegyei Abafalvától veszi, és annak most is birtokában van. Származását az Aba nemzetségből [1]) hozza le. A család tagjai Gömörben és Árvában legnagyobb részt megyei hivatalt viseltek, és az utóbbiban — ugy szólva — az alispáni széket firól fira ők tölték be. Abaffy Miklós a XVII. század elején élt; Bethlen Gábor hive volt, tőle 1625-ben Kinis helységet Szabolcsmegyében 5000 ftban beiratképen kapta. Árvamegyében József 1760. Ferencz 1770. alispán,(1790. követ is) Vendel kir. tanácsos 1820. Aristides 1837—44 alispán volt. Antal 1790. követ. Gömörvármegyében Károly viselt (1820.) alispánságot, és lőn kir. tanácsos. Birja nagy részét Abafalvának. Ott bir Gusztáv is. Az árvai ág F. Lehotát is megszerzé, és azt is előnévül használja. Kiterjed ezenkivül a család Heves- és Liptó vármegyére is. A családnak egyik ága Andrásnak fia János által beszakadt Erdélybe is a székely földre, hol János Csernátoni Domokos Erzsébetet nőül vévén, ettől nemzé László, Gábor, és Sándor fiait, és ugyanannyi leányait, mind a három a kurucz világban élt, és a császár hűségében megmaradtak. László ezért Kővárott a kuruczok foglya is volt [2]); ennek csak leányai voltak. Sándornak fiai: Mihály és Ignácz, de ezek a mult században kihaltak.

Erdélyben egyébiránt vannak a székelységen is még Abaffyak, — rokonok-e? nem tudjuk [3]).

**Abáts család.** Hazája Erdély, hol János mint gerendási lelkész 1775. papi beszédet nyomat [4]). Később e század elején superintendens. — Ifjabb János szintén ref. lelkész volt Dézsen (1815).

**Abele**. Osztrák család. Nálunk csak Abele Kristóf említendő. Ez 1681-ben honfiúsitatott [5]). Eldődei közől egyik 1547-ben V. Károlytól kap nemességet. Kristóf 1665 novemb. 5-kén nyer birodalmi lovagságot häckingeni előnévvel. Azután csakhamar báró és gróf lőn. III. Ferdinand és I. Leopold alatt udv. és kereskedelmi tanácsos,

---

[1]) Aba egyike az Árpáddal bejött 108 magyar nemzetségnek, melyeket e munkában, de külön tárgyalandunk.

[2]) Cserey Históriája 366. 410. 434. és Kőváry Erd. családai F.

[3]) Kőváry.

[4]) Horányi Nova Mem.

[5]) Az 1681-iki orsz. gyül. 81. t. cz.

ez utóbbi király alatt pedig titkos udv. titoknok. Egyike volt ez azon bíráknak, kik 1671-ben Nádasdy, Zrinyi és Frangepánt elitélték, és ez itéletet Kristóf hajtatta végre Graczban dec. 1. — Bécsben 1674-ben ő fogta el a cs. fő udv. mestert, iratait megvizsgálta, és azok nyomán az udv. kincstári elnök is állását veszté. Helyébe Kristóf neveztetett, és az volt 1683-ig. A következő évben a Lotharingi herczeggel az átalános kegyelmet hirdető levéllel hazánkba jött, mint a kórmánynak biztosa. Meghalt 1685-ben oct. 12.

Czímere: öt részre osztott paizs [1]. Az 1. és 4. mező koczkákat láttat. A 2. és 3-ban koronás griff áll. A közép vérten liliom látszik. A paizs fölött két sisak áll, rajtuk két szembe néző griff. A sisakok közt szintén liliom.

**Abrahám család.** Ádám szerzé a nemes levelet M. Tereziától 1760. septemberben [2] Czímere ezüst paizson aranynyal szegélyezett vörös dolmányba, fekete csizmába öltözött ősz szakállas férfiú, derekán arany övvel, jobbjában három arany búza-kalászt, baljában zöld szőlővesszőt két kék fűrt szőlővel, fölül a jobb felé fordított nyitott hadi sisakon vörösbe öltözött kar három hasonló aranykalászt mutat. A foszlányok aranypiros, balról ezüstpiros színűek.

**Abrahámy család.** Abrahámy máskép Falusy Péter II. Ferdinándtól Bécsben 1632. april. 18-kán kelt czímeres nemes levelet kap, mely Vasvármegyében 1633. hirdettetik ki. Jelenleg Zalavármegye levéltárában őriztetik. Alapított-e Péter családot, nem tudjuk, de ugy látszik más nemes család az, mely jelenleg Gömörmegyében van.

**Abrahámfy család.** József 1760. febr. szerzi a czímeres nemes levelet [3]. Czímerpaizsa függőlegesen oszlik kétfelé; a jobb oldali osztály ismét vízszínesen két mezőre, melynek aranyszínü felsőbbikében jobbról rézsút vörös szalag látható A. A. A. bele vésett ezüst betűkkel; az alsóbbik piros mező három arany kalászt mutat. A baloldali osztályban saphir színű mezőben arany szarvú, és körmü kos látható. A nyitott sisak (szokás szerint nemesi czímereknél) jobbra for-

[1] Kristófnak 1684. máj. 16. Beszterczén Sohier Szervácz őrnagy és Mallcnicz százados részére kiadott útasitás alá vörös spanyol viaszba nyomott tojásdad alaku pecséte szerint. L. Nógrád v. levéltár.

[2] Collectanea Heraldica stb. Nzti. Muzeumi. Fol. Lat. 127-ik kézirat Nro. 76. és 125. lap.

[3] U. ott. Nro. 1. és 125. lap.

dítva, melyen pánczélos kar könyököl, markában meztelen kardot tartva, melynek végén borostyán ág zöldelik.

**Abrahamovitz család.** Villimér nemesíttetik meg 1751-ben ily czimerrel [1]: A szokásos négyszegü alul csúcsre végződő kék paizsban zöld dombon ezüst torony emelkedik, egy ajtó és két ablakkal, a torony erkélyéről kétfelé keresztbe helyezve két ezüst zászló lobog. A paizson szokás szerint hadi sisak vörös rostélylyal, melyen korona, azon pedig kék kar arany markolatu magyar kardot villogtat. A foszlányok mindkét oldalról ezüst-kék szinűek.

**Ábrámfy család.** Iratik „Abrahámfy"-nak is. Hajdan Bihar- és Békesmegyében birtokos. Ábrámfy Sebestyén és Péter Békesmegyét képviselték az 1505-iki híres rákosi gyülésen [2]. Boldizsár 1552. Biharban Szécsi-kedden 3 portát bír [3]. Katalin neje bodogi és magyari Zelek Benedeknek, ki 1563. gyulavári kapitány volt [4].

**Absolon.** Ha maga a család ismeretlen is, de egy tagja Dániel történetivé avatá nevét. Születésére késmárki fi. Titkára a hősies jellemü Zrinyi Ilonának. Majláth szerint ő vette rá asszonyát, hogy Munkácsot föladja. A vár eleste után ő is Bécsbe vitetett, és mint protestans az eperjesi elitéltek iránt vallattatott. Vallomása az elitéltek ártatlanságát védelmezé. Neje Zanner családból volt. Kézirati hasonmását 1672. Jul. 29-ről az Árpádia II. kötetében láthatni.

**Ács család.** Ily néven czimeres nemes levelet Lőrincz szerez III. Károlytól 1737. januárban [5]. Czimere vörös paizs, melyben zöld tér fölött fehér négy szögü kövekből épült, ezüst pántokkal erősitett várfal látható, tetején arany háromszöggel, a vár alatt fehér s vörös agár vigyáz. A zöld téren két oldalról két arany búzakalász leng. A paizs fölött szokásos sisak, fölötte sárga oroszlán két fekete sas-szárny között kardot villogtat. A foszlányok innen ezüstvörös, onnan arany vörösszint mutatnak. Ily nevü nemes család él jelenleg Gömör vmegyében; de egy-e a Lőrinczével, — nem állithatjuk. — Irodalmi történelmünk kettőt mutat föl e néven. Atyát és fiút, mindketten: Mihály egykoron vittebergi tanuló, és evang. pap, magukat kemenes-alyi sz. Mártonról eredettnek vallák munkáikban. Idősb Mihály előbb kemenes-

[1] U. ott 125. lap.
[2] Kovachich G. M. Comitia apud Hung. 1790. 266 s. k. l.
[3] Bielek Major. Hung. conscriptio C. Bihar. 139. lap.
[4] Tud. gyűjt. 1832. X. 19.
[5] Collect. Herald. museumi kézir. Nro. 309. és 125. lap.

alyi, utóbb győri lelkész. Hittani munkákat irt magyarul és latinul. Kijöttek Tübingben, Strassburgban és Lőcsén 1669—1748-ig. Fia ifjabb Mihály bártfai gymnasiumi igazgató volt. Hason tartalmu és nyelvü munkái Straszburgban és Lőcsén 1699—1708. időközben jelentek meg [1].

**Acsády család** (Acsádi). A családot valószinüleg Ádám alapítá, ki előbb hantai prépost, 1725—1744-ig pedig veszprémi püspök volt [2]. Másik, kit előnevénél fogva e családhoz számitunk, Sándor ügyvéd, magános magyar törvény (nyomt. 1837.) stb. szerzője.

**Ácsy család**. Hajdan Veszprém vármegyét lakta. Legalább egyik tagja Ferencz ezt képviselte mint követ az 1447-iki budai országgyülésen [3].

**Aczél család**. Apostághi és erdőskereki előnévvel hajdan Biharban; és n.-bári és sulli előnévvel Pozsonvármegyében virágzott. 1525-ben István pozsonvári kapitány volt, és unokatestvérével Zsigmonddal Mohácsnál veszett 1526. Fia Gábor maradt. János Thurzó Elek kamrai elnök idejében rovásoló (dicator) volt, de nem legtisztább jellemmel. A lőcseiekre 200 frt. helyett 500 frtot rótt; mit azok fizetni nem akartak, nem birtak, végre neki adott 10 frttal ki lőn egyenlítve a kérdés [4]. Fiai Jánosnak Ferencz és György voltak.

Tamás Magyarországról Egerből a Rákóczy zavarok után Erdélybe szakadt, hol előbb a kolosi sóaknáknál pénztárnok, utóbb gr. Steinwille dévai uradalmának kormányzója. Nőül vette Diószeghy Dániel leányát, kitől Füzesen Belsőszolnokvármegyében 1711. nov. 13. fia Gábor született. Ez külföldön tanult, és jeles orvossá vált. Belsőszolnok megyének főorvosa volt, meghalt mint nőtlen 1762. apr. 16-kán, még atyja életében. Igy az erdélyi ág tovább nem terjedt [5].

A mult század végén, és ennek elején Aczél István [6] emelkedett föl. Már 1791. nádori itélőmester, később sz. István rend kis-

---

[1]) Munkáik sorát l. Horányi Memor. Hung. I és Nova Memor. és utána Básthy M. Eml. 313.

[2]) Joan. Róka vitae Vesprim. Praesul. Poson 1779. 483. l. — Budai Fer. lexiconában Acsády Jánost mint 1541-ben budai birót emlit Révay P. Commentar. után; azonban ekkor Bornemisza Tamás emlékirata szerint. (L. Podhraczky: két magyar krónika 38. lap). Turkovics Miklós volt budai biró.

[3]) Kovachich G. M. Supplem. ad Vest. Comit. II. 333. s. k. lap.

[4]) Wagner. Car. Anal. Scepus. II. 143.

[5]) Veszprémi: Biogr. Medicor. H. I. 15.

[6]) Itt az Aczél nevet cz. helyett tz.-vel kellendett adnunk, mint a család irja, de itt ez egyben eltérünk a diplom. hűségétől. a lapozók könnyebbségére.

keresztese, 1808-ban pedig kir. személynök, de itt mig egyrészről tetszést, másrészről gyűlöletet aratott, egy évig sem maradt ez állomáson. — Lett később val. bel. titk. tanácsos. Ő szerzett kir. adományt Sikula, Apatelek máskép Mokra, és Gyarmata helységre, és Borosjenő mváros egy részére; ez utóbbiról előnevét (b o r o s j e n ő i) kölcsönözvén; beiktattatott e birtokokba 1803. aug. 9—11-ikén. — Egyik fia A n t a l napjainkban (1841.) kir. tanácsos, békesmegyei főisp. helyettes, majd 1848-ig csanádvármegyei főispánságot viselt.

**Ádám** nevü nemes család Szirmay szerint Zemplénmegyében van. Tudósaink közt is találunk ily nevüt Ádám M á t y á s b a n, de ez soproni születés volt. Élt 1663-ban, midőn Jénában egy latin értekezést nyomatott ki a „különbféle vallásoknak az államban türhetőségéről."

**Adami.** E nevet is tudósok tették ismertté. A magyarországiak ezek: Adami M i h á l y trencsénmegyei nemesi származás, 1760-ban Károly főhg. használatára németül egy magyar nyelvtant nyomatott [1]. Kezdett egy család- és czimertani gyűjteményhez is, de ez, kivált az első, nagyon az előkészületnél maradt. Kézirata a muzeumunkba jutott, és az általam idézett muzeumi heraldicai gyűjtemény épen ez. Testvére P á l orvos volt. Több munkája közt legnevezetesb: Trencsinvármegye vizirata (Hydrographia), mely 1766. Bécsben jelent meg.

Trencsinmegyei Bellusról származott Adami A n d r á s is, szintén orvos, és ily tárgyu műve 1783. látott világot.

Adami J á n o s J a k a b Lőcsén szül. 1713-ban, külföldön járt Beszterczén gymn. igazgató, majd ev. pap volt. Vallási munkákat irt. Másik J á n o s e század elején a posoni academiában volt jogtanár, és 1800—1. két jogbölcsészeti művet nyomatott.

Erdélyben ily nevü tudósok ezek: M i h á l y medgyesi születésü. Járt kün a szászföldön. Lipcsében értekezett az Isten hatalmáról, és e munkája 1690. ott ki is nyomatott. Erdélyben több helyütt ev. pap volt. Mh. Kis-Selken 1716. — I s t v á n kis-selki születésü; tán rokona Mihálynak. Hittani latin értekezései Vittebergben 1691. jöttek sajtó alá [2].

**Adamovich.** (Körös- és Verőcze megyékben) birtokos nemes család. Belőle J á n o s királyi tanácsos és báni táblai ülnök (1770.) Á d á m verőczei alispán (1785.) A n t a l (csepini előnévvel) udvarnok, kir. udv. tanácsos, szintén verőczei alispán (1815.) utobb főisp. helyettes. 1820—5.) M á t y á s csongrádi h. alispán (1825.) stb.

---

[1] Horányi Memor. H. I. 6.

[2] Horányi: Memor. H. I. 3—8.

**Adda család.** János és László kapják a czimert és nemességet 1753. évi augusztusban [1]). Czimerük ez: a paizs függőlegesen kétfelé oszlik; a jobb oldali részen vörös mezőben három arany rózsa; a bal oldali részen kék mezőben zöld tér fölött ezüst pánczélos, sisakos férfiú áll, jobb válláról széles piros kardkötő függ, jobbjában kardot markol, baljával csipőire támaszkodik. A rendszerinti sisak fölött fekete sas-szárnyak közől a paizsbeli pánczélos férfiú látható. Foszladéka innen ezüst-kék, onnan arany-vörös. E családból János kir. udvarnok s tbiró (1810—1825); másik János kapniki bányai ellenőr (1815). Elek előbb b. Balassa teljhatalmazottja, jelenleg (1856.) pesti orsz. türv. ülnök. Fia Lajos tengerészetre szánta magát.

**Adelffy család.** III. Károly királytól 1714-ben János kapta a nemességet ily czimerrel: kék paizson zöld domb fölött pánczélos kar tart kardot. A szokásos sisak fölött arany csillag ragyog két borostyánlomb között. A foszladék innen sárga-kék, onnan fehér-vörös szinü [2]). Tán maga a nemességszerző volt azon Adelffy János, ki a mult század közepén (1747.) Bécsben a m. udv. kanczelláriánál tanácsos volt. Másik János, (tán emennek fia) Sopronmegye alispánja volt (1760.)— Antal kir. tanácsos, és a dunántúli ker. tábla elnöke (1770.) Benne tán kihalt a család, legalább utána nem találunk e néven a köz pályán hivatalnokokat.

**Adonyi család.** Pál 1766-ban M. Teréziától nyeri a czimeres nemeslevelet. E szerint már ősei is éltek e czimerrel, mely igy iratik le [3]): A paizs kék mezején arany korona fölött pánczélos kar arany markolatu kardot villogtat. A paizs két felső szögletében hat szögletü csillag ragyog. A paizson nyugvó nemesi sisakon az előbbihez hasonló kar nyugszik. A foszlányok jobbról aranykék, balról ezüst-vörös. — Pálnak ivadéka ismeretlen. Ily néven az újabb időben Adonyi Mihály örökité magát azzal, hogy a Ludoviceára 1808. ezer frtot ajánlott [4]).

**Adorján család.** Két ily nevezetüt ismerünk. Az egyik, melyet Mihály és Benedek alapított, kik a Besze, Csusz, és Priska családdal III. Ferdinand király által 1649. maj. 18-kán kelt egy armálisban nemesítettek meg. E nemeslevél 1651-ben Nyitramegyében

---

[1]) Coll. Herald. Nro. 252.
[2]) Coll. Herald. Nro. 617.
[3]) U. ott. Nro. 216.
[4]) 1808. VII. t. cz

1675-ben pedig Nógrádban hirdettetett ki. Ebből származott a következő ivadék:

| | |
|---|---|
| István, és testvére | Imre. |
| Pál. | N. |
| István Hevesben sz. Jakabon. | József. Antal. János. Gábor. 1822-ben Nógrádtól nsi bizonyítványt kap. |

A másik Adorján család alapítói Adalbert és Dávid testvérek 1737. májusban kapnak nemeslevelet ily czimerrel: A paizs függőlegesen kétfelé van osztva; a jobb oldali udvar kék, a bal vörös. A paizs alját zöld rét foglalja el, melyen arany oroszlán kiöltött piros nyelvvel áll, bal körmeivel véres törökfőt tart. Farka két ágú. A paizs fölötti sisakon ugyanez oroszlán van. A foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös [1].

E család utódait nem ismerjük, valamint azt sem tudjuk, a Gömörmegyében jelenleg birtokos család e kettő közől melyikhez tartozik. A Gömör megyeiből jelenleg **Boldizsár** a költő (szül. 1820. Kisfaludon), volt rimaszombati cs. k. törv.széki nök neve lett ismertebbé. 1846 óta férje a költőnő Lemouton Emiliának.

**Adudich** család 1799-ben **Ferenczben** nemesítetett meg [2].

**A'fra nemes** család Szabolcs megyében.

**Agárdy család.** **Mátyás** szerzé az armális levelet. Halász Annától nemzett János, István, Mátyás, Ferencz és András fiai, ugy András testvére és ennek Botka Dorottyától szül. András fia részére III. Ferdinánd királytól. Kelt e czimeres nemeslevél Regensburgban 1654. mart. 21-ikén; kihirdettetett Hont vmegye gyülésén Korponán 1655.; és Nógrád vármegyében Alsó-Stregován ugyanazon év novemb. 8-ikán [3]. Azelőtt a család gr. Balassa Imre jobbágya volt, kitől 1651-ben kapott fölszabadító levelet. — E családból Nógrád megye az 1734-diki nemesi vizsgálatkor Mátyást és Andrást ismerte el kétségtelen nemeseknek. 1755-ben pedig szintén Mátyást.

---

[1]) Collect. Herald. Nro. 312.

[2]) U. ott 137. lap.

[3]). Prothocol. Cott. Neogr. de Anno 1655.

**Agatich** családból J á n o s 1625—1638-ban azon évi országgyülési végzemények szerint segniai püspök volt.

**Ágh** (alpestesi) kihalt erdélyi család.

**Agócsy család.** Szirmay állitása szerint Zemplin vármegyében virágzott, és magát a mesés hirü Miczbántól származtatá. Miczbán története igy adatik elő. Neje egykor egy szegény asszonyt, kinek ikergyermeke volt, szidva útasitott el, szemére vetvén, hogy bizonyosan gonosz élete miatt lett kettese. Az asszony megátkozá Miczbánnét, hogy legyen neki hét. Ugy lőn: Miczbánné 1222-ben hét figyermeket szült, midőn férje épen távol volt. A nő megrettent e gyermekszám fölött, és hatot közőlük elvetni szándékozott. Az aszszony, ki a hat csecsemőt épen elvetni vitte, véletlenül a hazatérő Miczbánnal találkozott, ki megtudva neje gyilkos szándokát, a hat gyermeket az asszonytól elvéve, és birtokaiban szétosztva neje tudta nélkül fölnevelteté. A honn tartott hetedik is fölnevelkedék. A hét gyermek azután ugyanannyi, sőt több családnak lőn törzsatyja, ugymint 1. Simon az E s z e n y i. 2. Boksa a Z e r d a h e l y i. 3. Tamás a C s a p i és S z ü r t e i. 4. Dienes a B o c s k a i. 5. Detre a R á s k a i. 6. György a S ó v á r i S o ó s. 7. Demeter a K ö v e s d i családnak [1].

Az Agócsy család a 4-ik fiútól Dienestől származtatá magát és 1551-ben Posonban gr. Nádasdy Tamás elnöklete alatt tartott nyolczados törvényszék előtt azt igazolta, hogy e Dienesnek László, Dienes, és Demeter fiai voltak.

Szirmay szerint 1366-ban Agócsy László birta Homok helységet, ki a leleszi konvent előtt Tolcsvay Lászlónak a patakiakkal volt ügyében mint szomszéd birtokos tanuskodott. Agócsy Miklós, Péter és Elek, és Miczbán több ivadéka Zsigmond császártól kapott czimert a Csapy és egyéb rokon családokkal. Elek őrsi prép. volt. Az Agócsyak kihaltak.

---

[1]) Miczbánné e történetét legelőször tudtomra egy halotti beszéd, melyet Károlyi Zsuzsánna Bethlen Gábor első neje fölött 1622-ben Alvinczy mondott, emliti. Forrásul azt állitja, hogy e történet egy előkötőre volt kihimezve, és akkor nem régen vitetett ki Ecsed várából, ugy hogy ha kinek tetszik — még könnyen nyomába akadhat. Lásd e halotti beszédet „E x e q u i a e P r i n c i p a l e s“ czim alatt. Meg van muzeumunkban. — Wagner: Collectanea geneal. historica Dec. IV. 16. lap. igy adja — Budaival ellenkezőleg — Bel után a Miczbántól eredt családok neveit 1. Tamástól az eszenyi C s a p i, 2. Boksa vagy Bereczktől Z e r d a h e l y i. 3. Dienestől Bocskay. 4. Detrétől gálszécsi Széchy. 5. Simontól Zritthei (szürtei). 6. Györgytől s ó v á r i S o ó s. 7. Demeter pap lett, leleszi prépost. E családok előszámlálása nélkül a Miczbánné története egy 1621-iki sir iraton is megvolt. L. Wagner id. h. 24. lap.

**Agora** Temes vármegyében birtokos család.

**Ágoston** család, hazája Borsod vármegye, honnan másfelé is kiterjedt. Czimere: kék mezőben zöld halomból kiemelkedő ezüst félholdon arany oroszlán áll, kardot szoritva első jobb lábába. A paizs fölötti koronás sisakon pánczélos kar ijat tart. Ünnepeltté e nevet József tette, ki a nemzetgyülésen tekintélyes képviselő volt, most pedig legkitünőbb jogtudósaink s ügyvédeink egyike. E név Erdélyben is honos. Péter a jesuita és hittani munkák irója [1]) a székely földön született 1616. † 1689.

**Agyó család.** Fészke Ugocsa megye, hol több családdal egyetemben 1750-ben nádori új adományban kapta Péterfalva helységet, továbbá Tivadar és Forgolány falukban, ugy az andrásfalvi és csatóházi pusztán birtokrészt [2]), de már 1805-ben hirét sem leljük a családnak, valószínüleg kihalt és pedig nyomtalanul.

**Aichlburg család**, (gróf) Németországban ered; Krajnában és Csehországban honos. Törzse Aichlburgi Fierthaler Kristóf Miksa császár által a XVI. század elején nemesitetett meg, és kapta az aichlburgi jószágot, melyet a család most is bír. Unokája Ferencz 1627. február 12-kén II. Ferdinánd alatt báróságot kapott. 1787. febr. 3. ismét a család egyik tagja Ferdinánd Antal grófságot szerez: és igy most Németországban van közőlük gróf és báró. A grófi ág szintén két ágon áll. Az ifjabb ágon Bódog (Felix † 1836.) gróf Eszterházy Annát birta nőül; fia Ferencz cs. k. kamarás (szül. 1794. † 1832.) szintén magyar leányt jobbaházi Dőry Jusztinát vette nőül; és igy fiaira hazánkban is örökség háromolván, legidősb fia Ferencz Rudolf (szül. 1832.) az 1840-iki országgyülésen díj nélkül de országgyülési ülés- és szavazatjog nélkül is az 51. t. cz. szerint magyarországi honfiusitást nyert; és ennélfogva volt e család itt megemlitendő.

**Aichpichl**. E németországi családból báró Aichpichl Károly Teofil I. Leopold pohárnoka és kamarása az 1687-iki országgyülésen a XXIX. t. cz. szerint magyar honfiusitást nyert, de azóta hazánkban hire sincs.

**Ajkay család.** Ha a sz. Margit élete irójának hitelt adunk, e család már a XIII. században divott. 1269-ben Margittal IV. Béla király leányával egy időben volt a zárdában apácza Aykay Alinka

---

[1]) Magyar irók életrajz gyűjt. 1. lap.
[2]) Szirmay: Notitia Cottus Ugocsens. 125. l.

Aykay Péternek leánya, még pedig — mint a legenda mondja — hivatása ellenére [1]).

Ily nevü nemes család jelenleg is van Sopron- és Vas megyékben.

**Ajtay**. Bereg, Szabolcs, Szathmár, és Ung vármegyében birtokos nemes család. Erdélyben is van ily nevü család. Egyik vajasdi előnévvel, belőle többen Kolos megyében hivataloskodtak. Másik M. láposi előnevet használ.

**Ajtoni** (alpestesi) Erdélyben kihalt család. De ezenkivül van ott ajtoni Ajtoni, és ismét várfalvi Ajtoni család is.

**Ákay család**. Székhelye Trencsin vármegye, hol megyei hivatalokat is viselt, és kettő közőlük mint jesuita és tudós örökité nevét.

A családfa, melyet itten egy hiteles czimü muzeumi kézirat után [2]) adunk, csak a mult század végeig hozza le a családot, azonban a család most is él.

Táblázatunkon a törzs Pál, kinek szulyovi Syrmiensis Katalintól fia:

- György
  - II. Pál (Kubinyi Mária.)
    - István (Káldi Kata.)
      - Mária Anna (Somody Ferenczné.)
    - György (1. Fristh. Zsu. 2 Bánn Kat.)
      - Zsuzs. (Révay Gásp.)
      - N. (1. Dessewffy János 2. Görgey Boldizs. 3. Kosztolányi Györgyné)
    - Erzse. (Ugronovits Kristóf hétszemély. 1735.
    - Ádám. (Hrabovszky Juliana).
      - Eszter. (Rutkay Istv.)
      - János. (Jesuita † 1754.)
      - István. (Kelecsényi Zsuzsán)
      - Péter. (Jesuit. sz. 1704. † 1766).
      - Mária. (Huszár Jánosné).
      - Borbála. (Miháloczy István.)
    - Zsófia. (Syrmiensis Zsigm.)
    - III. Pál. (Géczy Klára.)
      - György. (Koncsek Kat.)
        - Feren.
        - József.
        - Pál.
        - Erzse.
      - Sándor. (Kosztela Zsu.)
      - Pál. (Pritelszky Anna.)
      - Erzse. (Besnyák Ján.)
    - Mária. (Gosztonyi Miklósné.)

---

[1]) Pray: Vita S. Elis. et S. Margarethae. Tyrn. 1770. 4. r. 268. és 313. U.

[2]) Genealogiae authenticae stb. Ms. Musei Nat. Fol. lat. 207. Tom. I.

E családfáról látható, kikkel rokonult a család; látható hogy II. Pálnak hét gyermeke közől csak III Pálnak ágán terjedt fiágon tovább a család.

János a Jézustársulati szerzetes 1724. öltözött azzá. N. Szombaton nyelvészet, Kassán bölcsészet, egyházi jog, és hittan tanára volt. Három kis latin munkát nyomatott: 1. Monumentum gratitudinis stb. 2. Initia Cassoviensis Soc. I. — 3. Epistolae Heroum stb. czim alatt.

Öcscse Péter mint szerzetes Kristóf 1704. Trencsin városban született. 1724. állott be szerzetesnek. Tanitott Posonban, N.-Szombatban, s végre Kassán; azután lelkészkedett Schavnikon és Thuróczban, hol mh. 1766. — Cosmographiát nyomatott 1741-ben.

Az újabb időben János azzal szerzett magának érdemet, hogy a Ludoviceára 1812-ben 100 frtot ajánlott.

**Akly család** hajdan Ugocsa vármegyében virágzott, és a hason nevü helységet birta. 1426. éltek Mihály Dienes fia, Adorján Mátyásnak fia, és Illés meg Sebestyén, kik ellen a deákfalvi Deák család nagyobb hatalmaskodást követett el, t. i. saját helységükbe rohanván, ott néhányat közőlük megsebesitettek, és nejeiket is nyilakkal meglődözték. A panaszt Zsigmond király megvizsgáltatni rendelte [1]. A későbbi időkben a család neve nem fordul elő.

**Ákos család.** (Csepei) Hazája Ugocsa vármegye, hol hivatalokat viseltek. Vannak, kik a név hasonlatosságánál fogva a régi gyökeres kun Ákos nemzetségből eredeztetik, de ezt okadatolni nem tudjuk. Ugocsában már 1476-ban virágzott, és birta a rokon Zoltán családdal, Csedreg helységet. — 1548-ban Mihály és Péter és többen a Zoltán családdal együtt Csepe és Csedreg helységre I. Ferdinándtól új adományt kapnak [2]. Innen használja mind a két család a csepei előnevet. Az emlitett Mihály 1545-ben esküdt, 1559. szolgabiró volt, neje Ujhelyi Anna 1548. kapta ki a leány-negyedet az ujhelyiektől. 1545-ben volt esküdt József is. 1591-ben pedig János alispáni hivatalt viselt. A család ezután kihalt.

Ily családnév előfordul Arad megyében is keszi előnévvel. Ebből Miklós az emlitett megyét Ravazdi Péterrel az 1505-iki rákosi országgyülésen képviselte [3].

---

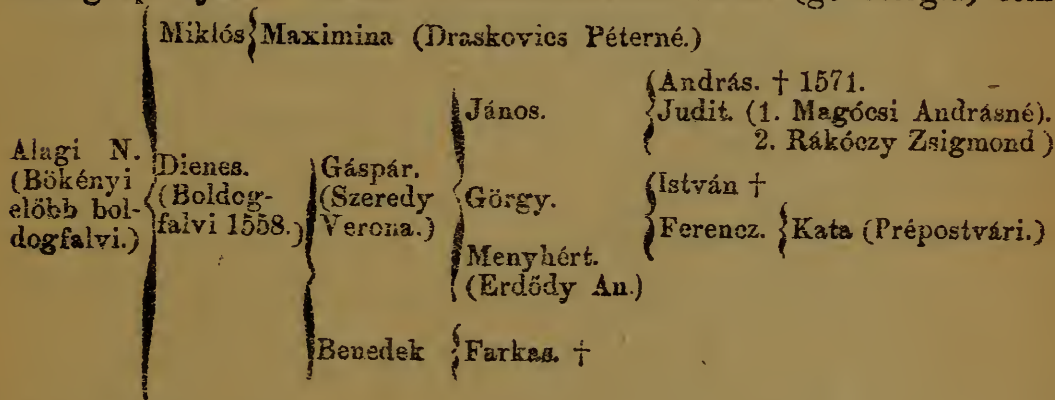
[1]) Szirmay Not. C. Ugocsa. 163. 165. l.
[2]) U. ott. 53. 58—60. 137. stb.
[3]) Kovachich G. M. Comitia 266. s. k. l.

**Akomér család.** Másképp Rombányi-nak neveztetik. 1722. sept. 20. Márton nemesitetett meg [1]) ily czimerrel: A paizs alján tó látszik, benne fehér hattyu uszkál; fölötte jobbról félhold, balról négy csillag fénylik. A sisak fölött pánczélos kar kardot markol. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös. Jelenleg a család ismeretlen.

**Alaghy család.** (Bekényi). Oly család, melyből egypár történeti hírüvé tette nevét. Eredetét Aba Sámuel idejeig viszik föl bizonyos Mártonig [2])., ki 1044-ben Abával együtt esett volna el. Tőle igy hozzák le a családot. Mártonnak fia István 1062. I. Béla vezére. Ennek fia András Kálmán király főasztalnoka 1114-ben. Ez nemzé Jónást 1159-ben II. Géza hadvezérét; ki először neveztetett Alaginak, ennek gyermekei II. István szintén hadvezér, elesett 1218. Damietánál a sz. földön. Nővére Borbála Losonczy Antalné. II. Istvánnak fia Miklós. Ettől lett Pál főpohárnokmester 1220. Ez ismét atyja Zsigmondnak, ki 1310-ben beregi főispánnak mondatik, és két gyermeket nemzett: Simont 1380-ban I. Lajos udvari kapitányát: és Jánost kapornaki sz. benedeki apáturt. Simonnak fia Albert beregi főispán elesik Nikápolnál 1396. Nővére Krisztina Áradi Istvánné. Albertnek fia Mátyás szabolcsai főispán 1438. Ennek gyermekei Lajos 1480. hadvezér, és Katalin Perényi Györgyné. Lajosnak fiai Gáspár szabolcsi főispán elesik Mohácsnál 1526. Fia János szintén szabolcsi főispán 1535. Unokája Tamás hasonlóan szabolcsi főispán 1563. Tamásnak fiai Menyhért az országbiró, kiben 1631. a család kihalt.

Azonban e családfa egészen igazolásra vár.

Nem tartom sokkal hitelesebbnek Lehoczkynak hibákkal teljes stemmatographiájában előadott következő nemzéktanát (geneologia) sem:




[1]) Collectanea Geneal. Nro. 361.

[2]) Genealogiae Authenticae stb. Ms. Mus. Tom. I. és Hevenesi Ms. GG XXVIII.

Sokkal biztosabbak e családról a következő adatok: bökényi Alaghy János [1]) jelenvolt a Zemplin megyei nemességgel 105 gyalog puskással (pixidarius) mint kapitányjok [2]) a mohácsi ütközetben 1526, honnét szerencsésen hazavergődvén, 1557-ben a regéczi várkapitányságban találjuk. A két király közől I. Ferdinándnak hódolt, annak volt híve olyan, hogy a hadiköltségekre a kincstárt 18,000 frtig segité. Ezért és egyéb szolgálatiért kapta testvéreivel György és Menyhérttel [3]) 1560-ban a regéczi, és romban heverő Tállya várakat urodalmaikkal királyi adományban. 1564. is élt még János, és jelen volt Miksa koronázásán 25 lovassal [4]). Anyja Szeredy Verona Szeredy Gáspár leánya volt. Leánya pedig Judit. Magócsy Andrásné [5]). Alaghy Ferencz — Lehoczky szerint — Györgynek fia, kir tanácsos volt 1591. bírta Mádot 1607-ben Lehoczky szerint báró lett. Testvére István (idősb) Surányi Klárától nemzé ifj. Istvánt és Menyhértet, kiknek nevükben is emlitett Ferencz 1590 ben az egri káptalan előtt osztályos rokonukkal Judittal Rakóczy Zsigmondnéval egyességre lépett, annak Mádot általadván; mit az 1591. férjének vallott be [6]). Ferencznek még 1606. is volt baja rokonaival. Ekkor az országgyülés végezé el, hogy a király Magócsi Ferenczet, és Homonnai Bálintot (Alaghy Juditnak első férjétőli örököseit) ne háborgassa Regécz vára birtokában, mert Ferenczczel már megegyeztek.

[1]) Ha János 1526. Mohácsnál már jelen volt, mint a zemplini fölkelők agy csapatának vezére; valószinütlen, hogy Dienes, kit Lekoczky nagyatyjául ad ki, 1558. élt volna

[2]) Szirmay: Notitia historica Cottus Zemplin: 1804. 47. 76. 79. U. és Not. topograph. pol. 160.

[3]) Ez más Menyhért volt, különböző attól, kinek neje Erdődy Anna volt. Siriratából kitünik, hogy az országbiró Menyhért (ennek volt neje Erdődy Anna) még ekkor nem is élhetett.

[4]) Ő azon János, ki Budai szerint 1546. Paviában tanült, és előbb széplaki apátur, aztán ismét világi lőn.

[5]) Szirmay ellenkezik magával. — Not. hist. 137. és Not. topogr. 181. azt állitja, hogy Judit 2-or Rakóczy Zsigmond neje volt. — Not. hist. 165. 181. lapokon pedig Alaghy Katalint nevezi Rákóczy Zsigmondnénak, sőt ez utóbbi lapon azt irja, hogy Rákóczy György, fia Zsigmondnak 1648. Katalinnak mint anyjának temetésére hivta Zemplin megyét. Lehoczky — mint láthatjuk — Katát Ferencz leányának, és Prépostvárynénak adja ki. — Juditot teszi Rákóczy Zsigmond nejéül Wagner: coll. gen. dec IV. Kazinczy f. M. orsz. Minerva. 1826 Ha csak tán Katalint is el nem vevé. De ekkor négy neje lett volna egymás után Rákóczy Zsigmondnak.

[6]) Szirmay: Not. top. 161. lap.

Az utolsó Alaghy, **M e n y h é r t** volt. Magas kövér, barna haju férfiú. Különben is dísze családjának. Szül. 1587-ben [1]). Lett kir. ajtónálló, országbiró; zemplin megyei főispán. 1620. a beszterczei gyülésen Bethlen felső M.országra nézve mint katholikust vallásvédőnek nevezte ki; különben nem hive Bethlennek, sőt ennek uralma alatt mint főispán soha megyéje gyülését nem látogatá. Az 1625-iki hongyülés a Magyar- és Lengyelország közti határkérdésben biztossá nevezte. Ezen évben győzelmet is vivott Monoky Miklóssal az egri törökökön. A király 1629-ben felső M. ország gondját mint főtábornokra bizta reá, sőt Kassára helytartójául rendelé. Meghalt Páczin várában junius 15. 1631. kora 44. évében: mag nélkül. Neje kettő volt 1. Erdődy Anna. 2. Nyáry Borbála, ki Leleszen, hová temettetett, ily síriratot tétetett föléje [2]).

„Magnifica Domina Barbara Nyáry consors posuit. Hic jacet Illustriss. Comes D. D. Melchior Allaghy de Bekény, Judex curiae Regiae ac Comitatus Zemplén Comes, nec non S. C. R. M. Consiliarius, Camerarius, et partium Regni Ungariae Superior generalis, qui obiit 15. Junii 1631 aetatis suae annorum 44.“

**Alagovich család.** Ebből S á n d o r t emlithetjük csak, ki Nyitra vármegyében Manigán született 1760. dec 30. papságra adván magát fokonkint ment fölebb. Mint zágrábi prépost 1828. báni helytartó és val. bel. titkos tanácsos, 1829. oct. 18. pedig zágrábi püspök lőn. A Ludoviceumra 300 frtot adott. Tett egyéb alapítványt is [3]). E néven K o n r á d a m. helytartóságnál hivataloskodott (1810—20.) Hasonlóan ott Ignácz (1820.)

**Alamuczy** Zemplén megyei nemes család neve, Szirmay szerint.

**Alapy család.** (Nagykemléki.) Ugy látszik, Dunántúl Fehér vármegyében eredt; mert itt találjuk mint szolgabirót alapi Dombó Jánost és ennek Dienes és János fiát 1395-ben [4]).

Az alsó- és felső a l a p i nevü puszta e megyében van, a szomszéd Tolna megyében pedig van D o m b o v á r, ha ugyan ez is vonatkozik a család nevére. Fehér megyében találunk később is egy A l a p y J á n o s t, ki Mohot bírta 1460. és nejétől Batthyány Margittól I s t-

---

[1]) Kemény Ján. önéletirás Szalaynál 233. szerint Bornemisza Kata Kállay Ferencz özvegye, 2-or Prényi Györgyné Alaghy Menyhérttel egy testvér volt.
[2]) Szirmay: Not. hist. 159—165.
[3]) 1840-iki 41. t. cz.
[4]) Lehoczky Stemm. II

ván és Benedek fia volt [1]. E Benedek magát Battyáni Alapynak irta. A nagy időköz kétségessé teszi, hogy ez lett volna azon Benedek, ki Budai szerint Batthyányivá fiúsitatott, és 1514-ben budai kapitány volt; és ki Wagner szerint mint kincstartó hamis sáfárkodással vádoltatott.

Nagy-Kemléket (máskép Kálnik várát) Körös megyében Boldizsár szerzé, ki 1515. slavoniai al-bán volt. Igy eredt a család előneve. Boldizsár fia János hadi pályán vivott magának hírnevet. 1539-től — 1567. a török ellen több nyereményes csatát vivott. Meghalt mint aranysarkantyús vitéz, és kapitány. Eltemettetett a Remetei pálosok egyházában ily fölirás alá: „Hic jacet Generosus ac Magnificus Dominus Joannes Alapy, de Nagy Kemlék. Eques auratus ac S. Rom. Imp. Regiaeque Mattis Capitaneus, qui in Domino obdormivit IX. Sept.“ Neje Zrinyi Margit volt a szigeti hősnek nővére, kitől születtek Gáspár, Miklós, Borbála és Margit.

Miklós Erdélybe szakadt, legalább ott 1552. volt Alapy Miklós [2], ki a székelyeket fölhivó vásárhelyi gyülést elárulá.

Borbála, Erdődy Péterné lőn; s vele szállott N. Kemlék az Erdődyekre.

Margitot Orehóczy Ferencz vette el.

A család fénye Gáspár volt. Termete kicsiny, idomtalan. A kardot forgatni Zrinyi Miklós batyjánál tanulta, és alatta hadnagykodott. Ő volt egyike azoknak, kik 1566. Siklósnál a haragos Szolimán tábora egyik szárnyát Mahumed osztályát megtámadák és megverék; és ő volt oka, hogy a török Sziget romlására esküdött. Szigetvára ostrománál ő életben maradt, és a rabságból magát megváltá. 1572. Kanisa vára kapitánya lőn. Hanem itt az ő idejében történt, hogy Ali-bég Szigetről, Kanisán egy véletlen éji megrohanás által nagy kárt okozott. 1000 foglyot, 748 lovat, két ágyút zsákmányolván el onnan. Ez évben slavoniai bánná lőn. Letette 1577. Meghalt 1584-ben. Benne letünt az Alapy név.

A leszármazási kimutatás imez:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Pál | Boldizsár 1515. (N. kemléki.) | János 1539. (Zrinyi Margit.) | Gáspár. † 1584. |
| | | | Miklós. 1552. |
| | | | Borbála (Erdődy Péterné). |
| | | | Margit. (Orehóczy Ferenczné.) |

---

[1] Kaprinay Diplom. II. 430.

[2] Forgách: Commentar. 116 l.

A mult században 1775.) élt még egy Alapy János dulcinai cz. püspök, de e családdali összeköttetését nem ismerem.

**Alárdy család.** (Kerelő szentpáli). Kihalt székely család Erdélyben. Ferencz (Álárd) az 1506-iki agyagfalvi gyülésen Aranyos szék követe [1]). Ez, vagy másik Ferencz Békesi Gáspár hive, 1575. a radnóti és szentpáli elvesztett ütközetben részt vesz, érte Báthory István őt is számüzi; később kegyelmet kap, és szentpáli kastélyát is visszanyeri, de a többi odaveszett.

**Alaksay** (vagy Alaxay) **család.** 1790-ben József váltott czimeres levelet.

**Albert család.** Birtokos család Zemplén megyében, Szirmay szerint Lasztóczon. Ugocsa megyében szintén ilyen. 1750. új nádori adományban kapja péterfalvi és egyéb részjószágait az Ágyó s több családdal egyetemben. Van e család Gömör- és Heves megyében is.

**Albrecht család.** (Albrechtsburgi), János Konrád cs. királyi tanácsos; és János Ignácz tanácsos és bels. titk. titoknok az 1687-iki XXIX. t. czikknél fogva honfiusittattak.

**Albrich család.** Erdélyben két tudóst adott a hazának. Egyik Márton medgyesi születés, Brassóban tanodai igazgató. Bölcselmi latin értekezései 1655—7-ben jelentek meg. Másik János orvostudor Brassóban született, és külföldön tanult, orvosi és pénztani munkái latin és német nyelven 1709—19 nyomattak ki. Mhalt 1760.

**Áldásy család.** A család előbbi neve Krappl. Ignácz és János 1797. czimeres nemes levelet vesznek és nevöket Áldásyra ekkor változtaták. Az új család az idő szelleméhez alkalmazkodva adakozással kezde érdemeket szerezni. Ignácz a Ludoviceára 1827-ben 500 1836-ban pedig 1240 frtot ajánlott.

**Alesi** néven családot nem ismertethetünk. De két ily nevü férfiú nevét nem mellőzhetjük: Dienes (kolosvári Alesius) erdélyi fi, protestans, 1563-ban az ifjú Szapolyay udvari papja, míg az unitárius Dávid nem jött helyébe. Egyházi rendszabályokat írt, mik 1572. sajtót értek; mhalt 1577. Alesi János brassói születés ref. pap. ‚Siralmakat' irt; kinyomt. 1643.

**Alexicvich család.** E néven Dániel 1791-ben szerzett czimeres nemességet, családot alkotandó.

**Alföldy család.** Nyitra megyében hivatalt viseltek tagjai. Szirmay szerint Zemplén megyében is, nemes rendű család.

---

[1]) Kállay: Székely nemzet. 219. l.

**Álgyay család.** A legújabb korban támadt. Megszerzé Arad megyében Álgyest oláh falut, és onnan irá is magát. Jelenleg a falut Fényes statist. szerint a Tüköry család bírja.

**Alia család.** (máskép Allya) kétféle: (serkei és karathnai). Mindkettő kihalt Erdélyben. Nevezetesbje e három volt: Farkas (karathnai Alia), ki nejével losonczi Bánfy Margittal 1607-ben adománylevelet kap Belsőszolnok megyei jószágokra. 1612 Háromszék kapitányává teszi Báthory Gábor; volt tanácsos úr, Curiae magister, (udvarmester) és Küküllő megye főispánja 1615—20. Fia Sámuel 1635-ben udvarhelyszéki főkapitánynak iktattatik be. 1636 a keresztesmezei táborban a székelység tábornoka. Mhalt 1638 Fogarasban. — Mátyás időkorra mindkettőt megelőzte, élt mint fő úr 1549-ben [1]).

**Almádi család.** (szávai) Erdélyben a XV. században tűntek föl. Almádi Bálint s neje kozmatelki Jankafi Kata élnek 1530—78. Fiok Gáspár sok jószággal bír. Gáspárnak leánya Anna Kendi Sándorné. Másik Almádi Anna is volt, 1-ör szopori Sulyok János felesége. 2-or alsó-balásfalvi Cserényi Farkasné [2]). A mostan élő ág törzse István 1672 I. Apafi Mihálytól kap adományt.

Lakhelye a családnak Dobokamegye hol hivatalokat viseltek, és melynek egyik falujától veszi előnevét is.



Czimere: Fészkén ülő, s fiait vérével tápláló pelikán, mint metszvényünkön látható.

Jelenleg él a családból Sámuel; neje gróf Vas Amália, fiuk Victor. A másik ágon pedig Gáspár.

**Almássy család.** A kézirati gyűjtemények [3]) egy kihalt Almássy család származati táblazatát mutatják föl, melyről különben mit sem tudnánk. Én sejtem, hogy a balhírű „Trophaeum Estorasianum“ nyomán keletkezett, és innen mérem hitelét, melynek hiánya nagyon érzik rajta. E szerint a család történeti szerepet vitt volna.

Jelen munka teljessége végett adom az egészet.

Almássy János Salamon király kapitánya elesett 1072-ben, fia

---

[1]) Kállay: Székely nemz. 219.

[2]) Kőváry: Erdély nev. családai. 7. l. és Mikola: Hist. gen. Trans. 56. l.

[3]) Hevenessy Mss. G. G. XXVIII. és Geneal.-authent. ns. mus. Fol. Lat. 207. Tom. I.

István lovas kapitány Kálmán kir. alatt 1114. Ennek fia János kir. udvarmester 1161. Ennek egyik fia Pál II. András alatt 1218 a sz. földön esik el. Másik fia Antal 1210 csanádi püspök. A szentföldön elesett Pálnak fia Mátyás kir. ajtónálló mester 1278. Ennek fiai: András 1310 hadvezér; Imre váradi püspök 1300. Emlitett András nemzé Gált I. Lajos király kapitányát 1362. Gálnak fia Imre ezer lovas kapitánya Zsigmond kir. alatt, elesett Nikápolynál 1396. — Fia Sámuel Ulászló alatt kapitány, elesett 1444 Várnánál. Ez ismét két fiat nemze: Györgyöt Mátyás király alatt 1480 hadvezért; és Miklóst 1460 erdélyi püspököt. Györgynek fia volt Miklós ezer lovas ezredese, elesett Mohácsnál 1526. Ennek fia László hasonló rangban I. Ferd. és Miksa királyok alatt 1564. Lászlónak végre fia volt Dienes, ki 1622ben a svédek elleni hadban esett el, és benne az Almasy család kihalt.

Felötlő ezen — ugy látszik — légből kapott leszármaztatásnál. hogy a családból a nemzetnek minden nevezetesebb harczában milyen a nikápolyi, várnai, mohácsi, esett el egy. Hogy pedig Salamon király idejében még a vezeték nevek nem dívottak, mondanunk sem kell.

A „Tropheum Estorasianum" czimeres táblázatain, hol sok czimertől nem tagadhatni meg a hitelességet, Almássy czimer is találtatik, valószinűleg ezen közlött Almássy családé gyanánt akarva azt adni. A paizsban ragadó egyszarvú van, melyen harántosan egy szalag vonúl keresztül, és azon három rózsa. A sisak fölött szintén egyszarvú, de szárnyas. E czimer annyiban hasonlit a mostani gróf Almásy családéhoz, hogy mindkettőben egyszarvú játsza a főszerepet.

**Almásy család.** (Zsadányi és Török-szentmiklósi, gróf és nemes.) Horvát István állitása szerint Almási egyike volt volna a 108 magyar nemzetségnek [1]). Podhraczky ezt [2]) el nem ismeri, legalább oklevélben sehol „de genere Almás"t nem olvasott. Annyi bizonyos, hogy sz. László idejében már találunk ily névnek nyomára Gyula nádorban, és Euzenben, ki 1089-ben a kunok elleni győzelmes ütközetben részt vett, és László király iránt valamint hűségét ugy maga részéről vitézségét is tanusítá. Jelen volt Kálmán király alatt 1094-ben az oroszok elleni hadban is, és ott dicsően elesett. Az

[1]) E munka folytában ‚nemzetség' alatt csupán genust, (‚de genere' értünk) milyen 108. volt Arpád bejövetelekor, ily nemzetségekből származtak ki a családok.

[2]) Keza Sim. krónikája kiadásaban.

Almásy család magát ezektől valamint a Kálmán király idejében élt eörsi és kukolyi Péter vitéztől származtatja.

Almásy László 1447-ben Fejér vármegye képviselője volt a budai országgyülésen. A „Kukoly" előnév előfordúl az 1593-ban kelt czimeres levelükben is. Eörs és Kukolyról irta magát még Pál is, ki 1608—1618-ig váczi püspök volt. Később szerzé a család Zsadányt és Törökszentmiklóst, melyekről azután e mai napig előnevét kölcsönzé

Jelenleg vannak a családból grófok, és nemesek.

A grófi ág ismét két ágon áll.

**Az idősb ág nemzéktana imez :**

- Ignácz József, lovas tábornok 1777 gróf lett.
  - Enoch. kir. kam.
    - György.
    - Zsófia. (Vattai Battha Józsefné, Váczon.)
    - Adele. (tolnai Festetics Ágost.)
  - Illés. (Gr. Festetics Szidónia)
    - Maria született 1809. (B. Werklein József ezredes özvegye.)
  - Kristóf. † 1843. (Gr. Haller Róza.)
    - Móricz. (1. Wolkenstein grófnő.) 2. Gr. Festetics Róza.
      - Vilhelmin. szület. 1845. april. 8.
      - Melania szület. 1846. jul. 10.
      - Albert, született 1850. mart. 2.
    - Isabella (Gr. La Motte Antalné) szül. 1813. mart. 9.
    - Vilhelmina, szül. 1814. aug. 24.
    - Albert, szül. 1816. mart. 20.
    - Ernő Bódog. alezr. † 1849.
      - Kristóf.
      - Tassiló.

Ez ág élén Ignácz József áll, ki mint cs. kir. kamarás, titk. tanácsos, és lovastábornok 1777 nov. 8-án kelt oklevél által Maria Terezia által emeltetett grófíá. Három figyermeke közöl csak kettőnek ágán láthatni ismét férfi magzatot.

A két idősb: Enoch és Illés ikertestvér. Illés, szül. 1779. † 1838. aug. 18. kir. kamarás és őrnagy volt. Özvegye él, úgy leánya is özvegyen.

Kristóf (Ignácz legifj. fia) szintén cs. k. kamarás 1781 szül. † 1843. april 13. Özvegye gróf Haller Róza † 1843. Ennek fia Móricz az ujabb időben a családnak legelterjedtebb hirt szerzett. 1848. előtt a helytartóságnál volt tanácsos, majd kincstári alelnök, császári kir. kam. titk. tanácsos; jelenleg Bécsben a pénzügyi ministeriumnál osztályfőnök. Szül. 1808 januar 17. — Egybekelt 1834 april 5. gróf Wolkenstein Trostburg Alexandraval, kinek 1839 oct. 8. történt halálával, másodszor nőül vevé 1843 sept. 5-kén tolnai gr. Festetich Rozaliát. E második házasságból születének a táblázaton kitett gyermekei.

Férfi testvére Ernő Bódog, szül. 1818 jan. 16. és mint főhadnagy † 1849. Özvegye Ebenberger Mathild. Fiai Kristóf, Tassilo.

A másik ág, mely a közös előnéven, fölül czimében magát Sarkad örökös urának is nevezi, később lett gróffá. Ennek leszármazási kimutatása következő:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| János. hétszemélynök. 1741 Jász-kún főkapitány. | Pál. Jász-kún nád. főkapit. 1766 hét szem. 1779 kir. udv. | Ignácz. al-kanczellár 1815 aug. 11. gróf. | Alajos. szül. 1788. cs. kir. kam. (1. Gr. Festetics Erzs. 2. gr. Wilczek Luiza) † 1850. | Kálmán. szül. 1815. sept. 2. cs. k. lov. százados. (Gr. Wenkheim Stefania M.) | |
| | | | | Dienes. szül. 1817. oct. 5. (Gr. Keglevich Eugenia.) | Kálmán sz. 1852. |
| | | | Lajos. szül. 1792. cs. k. kam. † 1836. máj. 13. (Regéczi Breczenheim Leopoldina herczegnő) sz. 1795 † 1844. dec. 4. | Mária. szület. 1818. B. Beust. százados. András Ján. Nep. sz. 1824 maj. 16. | |

E családfa törzse János, 1741 a Jász-kún kerület nádori főkapitánya lőn; és a kerületnek a pesti Károly laktanyától kiváltása után 1745 e hivatalba be is iktattatott. Később a hétszem. tábla ülnöke. Meghalt 1763. [1]) Fia Pál mindenütt atyját követte. 1746-ban Jászkun alkapit. 1766. főkapitány, majd szeptemvir. Unokája Jánosnak Ignácz 1773 Jász-kún alkap. 1779 főkap. 1785 a kir. táblánál ülnök [2]), cs. kir. tan. és kam. a sz. István rendnek előbb vitéze, azután kö-

[1]) Fölötte mondott halotti beszéd kinyomt. 1765. „Mariana pietas' stb. czim alatt.

[2]) Horváth Péter Ért. a Jászkunokról 137—88. lap

zép keresztese; a kanczellariánál tanácsos, barsi főisp. végre temesi gróf, főispán, és alkanczellár; és mint ilyen 1815 aug. 11-én a grófi rang szerzője. Fiai és unokái a táblázaton láthatók. Ez utóbbiak közől Kálmán a százados 1355. jul. 23 nősült. Öcscse Dienes pedig, ki 1848 előtt a kamaránál hivataloskodott 1851. jul. 11-kén kelt egybe buzini gróf Keglevich Eugeniával, kitől a halál korán (1854. aug. 13) megfosztá.



A család czimere mint itt látható: A paizsnak kék mezején kétékbe támasztott arany gerenda, melynek oldalainál kétfelől egy-egy ezüst egyszarvú áll. A gerendák alatt hármas hegy emelkedik, melynek középső csúcsán arany korona van; s azon repülésre készülő galamb, csőrében zöld olaj ágat tartva.

A nemesi ágnak is megvoltak a maga jelesbjei. Ifj. Pál, már II. József alatt (1786.) val. b. tit. tan. Pest Pilis és Solt várm. főispánja, Heves, Nógrád, Borsod és Fejér megyék főispáni helyettese, és ezen megyékben kir. biztos volt. Ugyancsak Pál e század elején sz. István rend középker. Arad főisp. és koronaőr (1810—15) majd szeptemvir és kir. főlovászmester.

Antal. cs. k. kam. és helytartói tanácsos. (1809—25.)

Ferencz (szales.) cs. k. kam. és helytartós. titk. 1910.

József. cs. kir. tan. Heves megyében kezdé pályáját, ott volt alispán, majd kir. tábl. ülnök; azután szeptemvir és gömöri főispán. 1810—25.) Végre mint titk. tan. és sz. István rend középkeresztese nyugalomba lépett. Fia Pál.

Jenő szintén a nemesi ágból, a temesi ker. altartományi biztosa volt (1825.)

Gedeon cs. kir. tan. Heves megyének első alispánja, majd főispányi helyettese (1841—44.)

Legujabban Pál a fölebbi Józsefnek fia szül. 1818. jan. 18. szintén Heves megyében alispán, követ, 1848-ban Gyöngyös képviselője, és az alsóház egyik elnöke volt; Debreczenben pedig egyedüli elnöke, mindig ellenzéki. Neje gr. Batthyány Amália.

Zsadány, — melyet a család egyik közös előneveül használ,

Zemplin megyében fekszik, hol az Almássyak a Rákóczy-mozgalmak után a Rákóczy-birtokok közől a szerencsi uradalomnak $^{3}/_{8}$ részét szerzék meg, ugy, hogy azt előbb gr. Illésházy Miklós kanczellár kapta adományul, ki gr. Grassalkovics Antalra, ez Szirmay Tamásra, ez pedig az Almássy családra ruházta át a birtokot. [1]

Ezen Almásiakon kivül van még más **Almássy** család is honunkban, mely „Filitzi" előnevet használ, ebből Lajos Szepes vármegyei alispán volt. (1815—25.)

Szintén Almásy nemzetségre találunk már a XVI. században Hont vármegyében is, hol Mihály akkor szolgabiró volt; [2] leányát pedig Siroki Egry András birta feleségül. [3]

Végre a tudósok között is találunk e névre. Ezek közől A. András erdélyifi iktari gr. Bethlen István költségén Belgiumban iskolázott 1640-ben és ott két hittani latin értekezést nyomatott. [4] Ugyanonnan a gyulafehérvári iskolából 1700-ban Almásy Benjamint az angol török követ Erdélyen keresztül utaztában Angolhonba vitte magával tapasztalás végett, de visszakerülve nem felelt meg a várakozásnak. Mihály hasonlóan Erdélyben az unitárok superintendense 1692-ben. Kolozsvárott az ő idejében vallási felekezetét érzékeny veszteségek értek kivált az iskolát illetőleg. Meghalt 1724. mart. 23. — 1694. Kolozsvárott latin munkát nyomatott az egyházi fegyelemről. Kiadott egyéb latin értekezéseket is. — Az irók közt emlitendő Almássy János is ki 1708-ban Franekkerában vitatkozott a tudori koszoruért; és értekezése, valamint egyéb alkalmi verse és halotti beszéde is világot látott [5]).

**Almerigo család.** (Aggorti báró.) E családnak egyik tagja Ferencz, az 1687-ki XXIX törv. cziknél fogva hazánkban indigenátust nyert; de azóta itt hire sincs e névnek.

**Alpáry család.** Zemplin megyében találjuk nyomait e kihalt családnak. 1570 Pálfölde, és Bolly helységet birta, és ez utolsóról (Bolly) előnevét kölesönzé. Az emlékezet csak Simont élte túl, kit Zemplin megye kétszer választott el követeül az országgyülésre, ugymint 1559 és 1569-ki évben. A megyei felkelő nemességnek is kétszer volt vezére. 1561 és 1565. Ez utóbbi alkalommal Tokajnál Szapolyai tábornoka Némethy Ferencz ellen vett részt a véres ostromban.

---

[1]) Szirmay: Not. topogr. C. Zempl. 173. 343. stb.

[2]) 1618-ki XL. törv. cz.

[3]) Garan Sz. benedeki Conv.

[4]) Bod: M. Athenás.

[5]) Czwittinger.

1570-ben a közbizalom az alispáni székbe emelé. Lemondott e hivataáról 1574-ben, és azóta a bolly Alpáry család név nincs emlitve évkönyveinkben. [1])

**Alsó család.** (Nagy-pestyéni) Erdélyben régiebb nemes család, mely a vajdák korában kezdi családfáját. [2]) Törzse László, ennek fia Mihály, ennek Idui, ennek István. Istvánnak több fia volt. Kettő, Mihály és Miklós magnélkül halt el. A harmadik János terjeszté tovább a most is élő családot. Nejétől Sáfár Évától fia Mihály volt, kinek nejétől Torma Évától ismét János fia volt. János († 1693.) 1686 egy deputatióban vett részt, melyben majd minden nevesb család képviselve volt Neje P. Horváth Katalin.

Emlitett Mihálynak Torma Évától másik fia András. Ez nemzé Pétert; ez Istvánt, kinek Gámán Esztertől fiai Ferencz és László, Kabós Ágnes férje. Az utóbb emlitett Lászlónak fia is Laszló jelenleg él.

Farkasnak fia Sándor ki mint törzstiszt tette le fegyverét, egy másik ágnak végén áll

**Alsóki család.** Győr megye mutatja föl őket a XVI században; de hihető, hogy már előbb virágzott, mivel az Alsóki név, melyet előbb Szentmárton mezőváros viselt, e században már elvolt avúlva. Ismeretesek a családból László, ki 1567-től—1582-ig Győr megye alispánja volt. Győr városában curiát birt, mely a vár nagyitása alkalmára elbontatván helyette más telket nyert Miksa királytól 1567-ben. György valószinüleg Lászlónak testvére, János és Márton pedig Lászlónak fiai voltak, és az atyjok után Győrben maradt curiát 1589 eladták. Márton, ki győrmegyei táblabiró volt, élt még 1620-ban Bácsán, hol szintén valami jószágrészecskéje lehetett. [3])

**Althan család.** Svábországi ős ívadék, melynek egy ága hazánkba is beszármazott. A család törzseül bizonyos thani „Babot" tart, ki a Thani és Winterstetteni grófságot birta. Babónak unokája Dietmar († 1233.) mint öreg vitéz bajnok. Alt-Than (magyarul: öreg Than) néven neveztetett kegyeletből, és e név azután a családra maradt, melynek Farkas 1574 maj. 24. báróságot szerzett. Ennek hét fia közől három, ugymint: Kristófa cs. kamara elnöke, Eusták cs. kormányszéki tanácsos, és Farkas Vilmos az 1578 XXXVI. törv. czikknél fogva hazánkban indigenátust nyertek. Kris-

[1]) Szirmay. Not. hist (Zempl. 285. 326., és Not. topogr. 74. 77. 86. 87.
[2]) Kőváry. Erd. n. családai.
[3]) Czech János : Tudom. Gyüjt. 1829. XII. 14.

tófnak († 1589.) második neje Teufel Erzsébettől született fia Mihály Adolf cs. fővezér, hadi tanácsos, Esztergam vára parancsnoka volt. Ez kapott grófságra 1610 jun. 18-kán. Hű, adakozó, vallásos ember. A törökkeli béke-alkudozásban kétszer követ volt. Megbizással járt Lengyelországban is. Protestansból katholikussá lőn, és mivel az-őáttérés Mihály napján történt, meghagyá hogy maradékai a figyermekek Mihály nevet, a leányok pedig Maria nevet viseljenek. A jezsuitáknak Magyarországban is alapitott zárdát két helyen, u. m. Iglón és Komáromban. † 1636. Ennek maradékai közől hazánkat érdeklik a következők :

IV Mihály János, ki (atyja Spanyolhonban nősülvén), — Barcellonában szül. 1710 april 5-kén. Ez III. Károly királytól 1721 a Muraközre adományt kap, és Szala vármegye főispánjává lesz.

Mihály Venczel minister † 1738. Első neje gróf Paar Józefa halála után 1707 magyar családból nősült, elvévén Homonnai Juliannát, Pálfy Miklós özvegyét. Előbbi nejétől 1680 jul. 12. született fia Mihály Frigyes Romában tanult, 1714. váczi püspök, és 1719 bibornok lett. 1720 cs. tit. tanácsos; ő eszközölte ki a bécsi püspökségnek érsekségre emeltetését, valamint Nepom. János canonizáltatását is. Végre nápolyi alkirály lett, melynek trónjához a pápa akkor a császárnak jogát elismerte. A váczi megye is birja emlékeit. A papnöveldét emelteté. Kosdon egyházat épittetett. Meghalt Váczon 1734 jul. 20. Mihály Frigyesnek unokaöcscse.

Gr. Mihály Károly szintén pappá lőn, nagybátyjával Romát, és Nápolyt is bejárta. Itt lett bari érsekké 1728-ban, de ezt a váczi püspökségért odahagyá. Hazánkban e családból az utolsó Mihály János gróf, goldburgi és Muhrstetteni báró, cs. kir. kamar. Szala várm. főispánságot viselt. (1810—15.)

Most az Althan grófi család Ausztriában és porosz Sziléziában virágzik.

Czimerök: Vörös mezőben harántosan (quer) ezüst gerenda, melyen fekete A betü, majd 3 és egy T betü láthatók.

**Alvinczy család.** (Borbereki, báró). Erdélyben kihalt család. Eredeztetik azon Alvinczy Pétertől, ki a XVII. század elején Váradon tanár, Kassán prot. lelkész, majd Bethlen Gábor udv. papja volt. Több hittani munkát nyomatott 1616—34-ig. Ő volt az, ki Bethlen Gábor első neje fölötti halotti beszédében Miczbánné történetét első hagyá irásban. Erdélyben superintendensséget is viselt. Szü-

letett Enyeden; meghalt Kassán [1]). Fiául mondatik Péter, unokájául József, ki ismét atyja volt Péternek (már e néven III-nak). E legutóbb emlitett Péter alapítá a családot. Ez már élt a borbereki előnévvel [2]). Mint kir. ügyek igazgatója 1678 Tökölyi István eltiltja Késmárkon a hatalmaskodástól [3]). Utóbb nádori itélőmester, és mint ilyen — Verestói szerint — második Verbőczy vagy magyar Licurgus. Erdélynek Ausztria alá adatása alkalmával az udvarnál sokáig időz az okmányok szerkezése végett. Apafytól 1689 kapja kisvajdafalvi, Leopoldtól 1693 a drombári részjószágot. Első neje Lipcsei Éva, utolsó Hosdáti Klára. Fia három, leánya is annyi.

A három fiúk egyike Sámuel először Erdélyben a kancellarián lajstromozó, 1714 referendárius Bécsben; meghalt 1733 előtt. A második fiú: Gábor Erdélyben szolgált a főkormányszéknél mint titoknok. 1746-ban báróvá tette ágazatját; meghalt 1751. Neje gr. Gyulai Kata († 1771.) A harmadik fiú Mihály a császári gyalogezredben százados 1733.

Gábornak Gábor fia volt. Meghalt magtalan 1788. Neje gr. Teleki Katalin vala.

Mihálynak a katonának fia volt: József, szül. Alvinczen 1735., ki hasonlóul katonának állván 15 éves korában, táborszernagyságig emelkedett. A hét éves háboruban vitézségét több helyen tanusitá, érdemeiért 1763 báróvá lett [4]). 57 évig szolgált mint katona. Legutoljára magyarországi főhadi-kormányzó lőn. Tábornoki korából több adoma maradt róla fön, népszerüségére mutató. Meghalt Budán 1810 nov. 25-én [5]). Akarata szerint a katonai temetőbe takarittatott hullája. A temetésnél a nádor is jelen volt. Benne családja elenyészett.

Józsefnek testvére Ádám, Lehoczky szerint itélőmester, szintén magtalan halt el.

E családból III. Péternek az itélőmesternek testvére lehetett azon István, kihez Apafi Mihály 1671. sept. 1-sőről tanácskozás végett meghivó levelet irt.

---

[1]) Árnyat von reá az 1647. CV. czikk; mely szerint az özvegyénél és fiánál biztosság okaért letett arany és ezüst szerek megkaphatása végett Dévény István az országgyülés előtt panaszkodott.

[2]) Verestóy György: „Halottakkal való barátság." Kolosv. 1783.

[3]) Az 1655-iki VIII. és C. t. cz. szerint már ekkor itélőmester.

[4]) Adámi: Deductiones breves quar. fam. mss. F. lat. uro. 182. a muzeumban.

[5]) L. életet erdélyi muz. I. köt. és Básthy Magy. Eml. I. k. terjedelmesen.

**Amade család.** (Várkonyi, báró, és gr.) A genealogusok zavarban vannak e család leszármaztatásával. Majd a hires Omode nádortól eredeztetik, és igy az Aba nemzetségből, majd a jövevény Gutkeled nemből hozzák le; majd meg Omodét is e nemzetséghez számitják, holott a családfa törzsét Lőrinczet romai consulok ivadékaul adják ki.

A család Gutkeled ivadékául tartja magát, és e nemzetségből Bogomértől származtatja [1]). A családfa élén bizonyos Lőrincz áll, kit II Andrással a szent földön járatnak. Ettől a leágazás izről izre igy adatik elé. Lörincz fia Miklós elesik a tatárok által 1242. Ennek fia Roland hadvezér 1282. Ennek Péter nádor 1300. Ennek Bertalan pohárnok 1345-ben. Ennek Antal (elesik Nikápolynál 1396), Antalnak fia Jakab. Ennek Mátyás, ennek Péter (elesik Mohácsnál 1526.) Ennek György 1562. Ennek Ferencz 1596. Ennek Lénárd alnádor [2]), ki 1628. báróvá lesz, és ily családfát alkot:

- Lénárd a báróság serzője (Peczeli Orsolya.)
  - János. (Eszterházi Judit.)
    - Ádám (Viczai Erzsébet.)
      - Antal aranysark. (Horváth Simoncsich Róza)
        - László a költő
      - Ádám †
      - Ignácz †
      - Erzse (Maholányi Jánosné.)
      - Péter. — (Somogyi Erzse.)
        - Thadé 1782 gróf (Nyáry N.)
          - Ferencz
            - Victor
          - Antal sz. 1761ben † 1835. (gr. Eszterházy Anna † 1830)
            - Ferencz Seraf. kamar. és alezredes sz. 1786ban † 1823. (gr. Payersberg Josefa.)
              - Dominica sz 1810.
              - Alexandra szület. 1816.
            - Thadé † 1845-ben
            - Antonia sz. 1795 csillag ker. hölgy (gróf Taaffe Ferenczné 1811 óta; özvegy 1849 febr. 8-dik óta.)
    - Lénárd
      - Péter †
  - Adám. †
  - György. †

---

[1]) „Propugnaculum Reipub. Cristhianae" ect. Promotore Francisco Csernovics e Soc. J. 1724. Tyrnaviae, mely a költő báró Amade Lászlónak a bölcsészeti koszoruért kiállott szigorlat, és vitatkozás alkalmával általa és társai által adatott ki, a 22. és köv. lapokon adja igy a nemzéktant. Hasonlóan közli Lehoczky is Stemmatographiajában „Moderna familia" fölirat alatt. Mennyi állhat meg e csaladfa elejéből, azt a család levéltári adatai tanusithatnák. A történelem nagy részét nem ismeri. — Gutkeled ivadékának vallja magát a család Amade László verseinek (Pest. 1836.) kiadásában is, a költő életrajzában.

[2]) Mint alnádort számadás alól 1638-ban menti föl az orszgyülés LXXI. t. cz.

Mint látjuk, a családnak Lénárd szerzé a báróságot 1628. [1]. A származási táblán kitett fiain kivül voltak még következő leányai: Mária; Forgács Lászlóné. — Magdolna; Zichy Istvánné. — Ilona Eszterházy Ferenczné. — Zsuzsánna Morocz Istvánné. — Éva 1. Recsei Györgyné, 2. Sennyey Albertné.

Lénárd fiának Jánosnak is voltak leányai: Erzse Révay Zsigmondné, Krisztina Bossányi Gábor nyitrai alispánné

Ádámnak, a Viczai Erzsébet férjének két fia terjeszté tovább a családot. Antal a Horváth Simoncsich János személynök leányától Rózától nemzé Lászlót a költőt, a ki 1703 mart. 12. született és 1725 bölcsészeti tudor lett: 1-ső neje báró Orczy Zsuzsa 1729-től rövid ideig. 2-dik Veltzl Mária Paulina 1736-tól. Gyermeke egytől sem maradt, 1734-ben huszár százados, 1742 nemesi fölkelési ezredes, és tábornoki segéd. 1750 óta a posoni kamaránál tanácsos és kamarás. Meghalt 1764 dec. 22 fölbaári jószágán a Csalóközben, eltemettetett Sz. Antalban a családi sírboltba. Czimében magát Böös, és Baár, és a berencsi vár s uradalom örökös urának irta.

A másik ágon Péternek Somogyi Erzsétőli fia I. Thadé, kinek neje Nyáry József leánya, ágának 1782 grófi rangot szerzett. Ennek fia idősb gr. Ferencz 1797 a posony megyei fölkelő nemesség őrnagya, fiában ága kivész. Másik fia gróf Antal emelé újabb időben legmagasbra családát. Előbb kir. táblai, azután hétszem. táblai ülnök, cs. kir. kam. Leopold rendi középkeresztes, val. belső titk. tan. Szala vármegye főispáni helyettese, utóbb zágrábi főispán, végre kir. ajtónálló [2]. Meghalt 1835 jan. 1-én. Fia Ferencz az alezredes már előbb elhunyt fiörökös nélkül. Ennek leányai Dominika 1841 ment férjhez báró Uichtritz volt cs. kir. századoshoz. A másik Alexandra pedig 1846-ban lett nejévé gróf Wurbrand Ferdinánd kam. és titk. tanácsosnak.

Ekképen férfiágon a család már csak II. Thadéban élt, kinek a zenészetre különös hajlama, és képzettsége volt [3]. Ez kir. kamarás. val. bel. titk. tanácsos és az udvarnál zenészeti főrendező. Ő adta ki 1835 elődének a költő Lászlónak verseit. Sírba vitte családja fényes nevét 1845 máj. 17-én.

---

[1]) Lehoczky I. részében 1622-re teszi.

[2]) A nyitra megyei gyülésen mondott latin beszéde kétszer sajtót látott.

[3]) Tud. gyűjt. 1818. XII. k



A család előnevét Posony-megyei Várkonyról vevé, melynek szerzőjeül Lőrincz fia János mondatik. Nevezék magukat egyszersmind Marczaltheö örökös urainak is.

Czimerük mint itt látható: félig kék, félig vörös mezőben három ezüst agyar, mint azt gróf A. Antal is használá pecsétén. Lehoczky szerint elefánt fogak és kardos griff.

Ha a várkonyi gr. Amade család magát ekképen a Gutkeled nemzetségből származtatá; akkor a Robert Károly idejében élt hatalmas Omode nádor családja ettől egészen különbözött, mert ez Omode magát az Aba nemből származottnak irta [1]. Omode szepesi főispán volt, és két izben viselt nádorságot (1303 és 1307—1311), sőt Horvát István szerint, már előbb is állt e hivatalban) Bírta Gönczöt, és annak tájékán állott az ősi Amade vár is. Atyja Dávid volt [2]; fiai pedig Omodénak, János, Miklós, Dávid és László, kik a Csáky Máté részén harczoltak Robert Károly ellen. A döntő csata 1312 Rozgonynál vivatott, és ott hullott el közőlük János és László. Akkor romboltatott szét az ősi Amade-vár is [3]. Omode a nádor már előbb a kassai lázadásban 1311-ben lelte halálát.

A kihalt gróöfi család, daczára annak, hogy magát a Gutkeled nemzetség ivadékául adta ki, ezen az Aba nemzetségből származott Omodét vagy Amadét is őseiül számítá, és azt felső lendvai és marczaltői (Feketének is nevezett) Omodénak állitá. Lehoczky a genealogus pedig noha az Aba nemzettség ágai közt, de szintén igy emliti Omodét, megtoldva még Fejes melléknévvel. Atyjául Lotárdat [4], (de Al-Baár, és Böös) teszi. Testvéreiül Várkonyi máskép Keled Jánost, és Csirkének nevezett Isákot állitja. Fiai közt pedig Hasznosi Domokost is emliti, kiről tudva van, hogy a Ratold nemzetségből származott.

Az emlitett Omode Lotárdnak János fiától (kit Várkonyról nevezettnek állit) Lehoczky izről izre hozza le az Amade család régiebb ágát. E leszármaztatást azért kell közölnünk, mivel noha az egé-

---

[1]) Horváth István által közölt oklevél az 1833-iki tud gyűjt. IX. 79.
[2]) Katona: Hist. crit. VIII. 114.
[3]) Budai F. Hist. lexic. 1.
[4]) Ezt Lehoczky Stemm. a 3-ik lapon 1273. élteti a 9-ik lapon pedig 1354. V. ö. itt a lindvai Bánffy cs.

szet föltétlenül igazolás hiányában alá nem irhatjuk, de a családfa végső izeinek összefüggési valóságát saját adataink után el kell ismernünk; és köztök több egyes személynek történelmi nevezetességét el nem vitathatjuk.

Az érdekelt leszármaztatás következő.

Omode Lotárdnak fia János, ki Böösről és Várkonyról irta magát, (1360) két fiától két ágat terjesztett. (A középső Keled magtalan halt). Idősb fia az Eördögnek is nevezett István nemzé Jánost. Ennek fia István. Ennek ismét István. Ennek Pál. Ennek ismét István, ennek a Bozini gr. családbóli nejétől János, Farkas és László (1523.) Ezen Lászlónak Erzse, ki Somogyi Györgyné lőn.

A három utolsó iz igazolható.

Jánosnak ifjabb fia Omode, simoni Lökös Ilonától nemzé Istvánt. Ez Mihályt. Ez Istvánt, Lenárdot †. Lászlót †. Közőlük Istvánnak fia ismét Lenárd. Ennek Gáspár és György. Ez utóbbinak Mihály. Ennek ismét Lenárd. Ennek ismét István; kinek Paksi Sárától Paksi János és Csúzi Sára leányától lett a következő kettő:

Lenárd (1-ső neje: bori és nebojszai Porkoláb Dienes leánya Ilona. 2. Nyáry Dora.) és István (Thurzó György leánya Zsuzsánna).

István. II. Ferdinánd követe Bethlenhez. — János. — Erzse. (Balogh János) — Kata. (1. Hathalmi Mátyás 2. Szerdahelyi István) 1580.

István gyermekei: János 1659. — Miklós 1659 alispán. — Judit (1. Pálfy János 2. Erdődy Gáb.)

A történet ezek közől, vagy legalább ezen ághoz tartozók közől ismeri Amade Istvánt, ki 1518 II Lajos mellé tanácsülnökül neveztetett [1].

Ismerjük Pétert (Thadé fiát), ki előbb Ó-vár ,majd Visegrád vára parancsnoka lett, és ezt 1544 a töröknek föladá. Istvánfi szerint teljes életében vizissza volt.

---

[1]) XXXIX. törv. czikk.

1602 Amade Mihály Pozsony megyei alispán volt, az országgyülés által a határszéli bizottmány tagjául neveztetett.

Végre ismét István az 1618-iki országgyülés 26 t. czikke szerint a győri bizottmányban vett részt.

**Ambró család.** (Adamóczi). Eredeti helye Trencsin vármegye. Ott van Adamócz falu, melyről előnevét veszi, és melyben most is e család a legvagyonosabb.[1] A mult században nevezetesebb tagja: Ignácz Romuáld Trencsénben szül. 1748. bölcsészeti tudor volt. A gép- és természettan, zenészet és költészetre is hajlammal birt. Ezeket Bécsben tanulmányozta. Ugyanott tökéletesité magát a jogi tanulmányokban. Azután az orvosi tudományokra adta magát, és Bécsben 1776 orvostudorságra emeltetett. A szomszéd tartományokban utazott. Több nyelven beszélt. Hazatérvén Ujvidék főorvosa lőn. Irt latinul verseket, orvosi értekezéseket, sőt ily szakmáju kisebb munkát is adott ki. Értekezett a zenészet hasznáról is. — Kora halála 1785 érte 37 éves korában. Ujabb időben a család tagjai Bars megyében főbb hivatalokat viseltek. Károly barsi 1-ső alispán volt (1815—20) Antal ugyanott első alispán és az 1839-ki 184¾-ki 184⅞ országgyülésen Bars megyének követe, és kir. tan.

**Ambrosovics család.** A nemességet János szerzé 1760 deczemberben[2] ily czimerrel: A paizs két felső szögletéből két vonal kup alakban nyulik le a paizs közepéig, hol egymást érinti; és innen függőlegesen egy vonal huzódik le a paizs aljáig. Az ékképen három mezőre osztott paizs felső vörös udvarában pánczélos kar kardot villogtat. A jobb oldali alsó ezüst udvarban kiterjesztett szárnyú fél sas átható, skarlátszin csőrrel, és lábakkal. A baloldali alsó kék udvarban hátsó lábain álló arany oroszlán, hátul felkanyarodó farkkal, nyitott szájjal, kiöltött nyelvvel, első ballábával ragadozva, jobbikával pedig három arany levelű ágat tartva látható. — A paizs fölötti sisakra helyezett arany koronán két kiterjesztett fekete sasszárny között ismét arany három-levelű ág emelkedik. A foszladék innen arany kék, onnan ezüst vörös.

**Ambrosovszky család.** Pozsony megyei származás. Mihály Galanthán született, és pappá lett az egri megyében. Idővel egresi apát, szabolcsi főesperes, és végre olvasó kanonokságig emelkedett. Latin nyelven hat rendbeli történeti munkát irt, melyek még most is birnak becscsel. Kinyomattak 1757—1759. Meghalt Egerben

---

[1] Ambró János 1650-ben trencsin vm. jegyzője volt Okl.

[2] Collect. Herald. Nr. 77.

1790 febr. 1-ső napján. Családja részére — ugy látszik — ő eszközlé ki a nemességet. — 1760 marcziusban Ferencz, János és István kapták [1]) ezt ily czimmerrel: A paizs kék mezejében alulról három sziklacsúcs emelkedik, melyeknek két szélsőjére lépve emelkedik hátsó lábain az arany grif, lábai alá lekonyitott farkkal, kiterjesztett szárnyakkal, első lábai jobbikában meztelen kardot, baljában két lefelé, és egy felfelé forditott nyilat tartván. A paizs sisakján hasonló grif látszik. Foszladék innen aranykék, amonnan czüst és szinte kék hullámzik le a paizs körül.

**Ambrózy család.** (sédeni báró, és nemes). Ősi székhelye Árva vármegye. Alsó-Kubinban született Ambrózy György 1694-ben Mátyásnak Kubacskai Zsuzsannától fia. Az eperjesi ágost. gymnasiumban volt tanár. Azután Vittebergben járt tanulás végett, ott latinul értekezett az egyházi zavarok okairól, mely értekezés 1721 látott sajtót. Haza felé utjában Lengyelországban fogságra jutott, honnan az árvamegyei alispán Okolitsányi János közbejárása menté ki. Ismét tanárkodott. 1742 pedig superintendenssé választatott. Hittani munkáit tót nyelven adta ki. Meghalt 1746.

Árva megyéből más megyékbe is elszakadt a család. Igy találunk Jánosra ki Liptó megyében Szelniczén szül. 1741. Előbb honn, később külföldön Hálában tanult. A külföldön lelkészkedett, nevezetesen Berlinben, Rikodorfon, s végre ismét Berlinben az ágost. vallásu cseh gyülekezet lelkésze lett. Németül irt ez is vallási munkákat. Meghalt 1793. — Zólyom megyében a mult század végén leljük Sámuelt mint radványi predikátort, onnan Selmeczre vitetett német szónokul. Ez is irt latinul: ‚Annales‘eket; németül egyéb vallásos munkákat.

Még előbbi korból találunk egy Ambrózyra Szepes megyéből. Ez Sebestyén volt, ki Lausitzban névszerint Görliczben tanult, és Győr városa visszavételele emlékére latin verseket irt, melyek 1602. nyomattak ki.

Legvagyonosabbá vált azon ág, mely a mult század derekán Nógrád megyébe szakadt. Itt találjuk már 1755-ben mint Kis-Kürtösön birtokosokat Ambrózy Mihályt és Jánost. Ezek egyikének utóda Lajos elveszi nőül losonczi Gyürky Pál val. bel. titk. tanácsos leányát Erzsébetet; és Nógrád megyében 1806—1817. mint másod alispán, egyszersmind kir. kamarás, utóbb mint helytartósági tanácsos vagyonban, és czimben emelkedett. Meghalt Budán 1830. dec. 20.

---

[1]) Collect. Herald Nr. 2.

Gyermekei István, Lajos, György, és Johanna, kik az ujabbi időben (1838 k.) bárói rangra emeltettek; és nagyobb részt Temes-megyei birtokaikra költöztek.

Közőlük Lajos cs. k. kam. és kir. tanácsos az 1848 előtti időkben Temes megyei főispáni helytartó volt, jelenleg pedig a sopronyi kerület helytartósági osztály elnöke.

György az 1848 előtti utolsó években Temes megyei alispánságot viselt. István is él. Örököseik vannak.

A család Sédeni előnevet használ.



Nemesi czimere mint itt látható: vizirányosan kétfelé osztott paizs. Az alsó kék mezőben egyfejű sas kiterjesztett szárnyakkal; a felső vörös mezőben arany oroszlán álló helyzetben de csak félig látható, kétágú farkkal, és első jobb lábával kardot tartva. A sisak fölötti koronán két kiterjesztett sas-szárny között szintén az alsóhoz hasonló arany oroszlán. A paizst a szokásos foszladék köriti.

A bárói ágon kivül, élnek még a nemesi ágból is Árva, Nógrád, Gömör-megyékben.

**Ambrus család.** Nógrád megyében már a XVI század végén nemes család, máskép Szabó vezetéknévvel. 1598 élt belőle Márton. 1734 István stb. A mult század végén közőlük egykettő megyei kisebb hivatalt is viselt. Jelenleg Gömör-megyében van ilynevü nemes család. Más Ambrus családból találunk e század elején Bihar megyében, Tordán kamarai hivatalban Mihályt (1810—25). Jelenleg egy másik Mihály, ki előbb a helytartóságnál hivataloskodott, Bécsben legfőbb urbéri törvényszéki ülnök.

**Anarcsy család.** Hajdan Szatmár és Zemplin megyékben virágzott. Hazánk két királyos korszakában Péter és János mint Szapolyay János Zsigmondnak hivei, a másik király I-ső Ferdinand ellenében Szigethföld helységét, és lázári, daróczi, és homoki részbirtokaikat hűtlenség czimén elvesztik; azok Miksa főherczeg által Ferdinand kir. nevében Zercheky Benedeknek és Sávoly Farkasnak adományoztatnak 1559-ben. Anarchy Péter 1592—94 Szatmár vármegye alis

pánja volt. [1]) 1640-ben Zemplin megyében tünik föl a család, hol a Bacskay család magvaszakadtán Bacska falu birtokába jő, és bacskai előnevet visel. Ez Anarcsy kapitány volt. [2]).

**Anasztazievich család.** — Demeter nemesittetett meg 1792-ben.

**Anchely családból** János kapott czimeres levelet 1801 ben.

**Andaházy család.** (Andaházi) Liptó megye a hazája Azon megyében van Andaháza (Andiose) helység, melyről előnevét viseli, és melyben most is birtokos. Többnyire megyei hivatalt viseltek. István a Budetin és Streesen közti ügy elintézésére az 1715 országgyülés által választmányi-tagul küldetik ki. Imre Lőcse városa követe volt az 1839-ki országgyülésen. Ágoston a forradalom előtti időben 1848-ig főszolgabiróságot viselt. stb.

**Andrád család.** (Baratosi) háromszéki székely-család. Andrád Elek ref. lelkésznek nejétől lisznyói Jakó Sárától Ilyefalván született 1754 fia Sámuel, ki Nagy-Enyeden Kolozsvártt s Marosvásárhelyen tanult, azután hajlamát követve az orvosi tudományokra szentelte magát. E végett Bécsbe ment tanulni. Itt adott ki „Elmés és mulatságos rövid anekdotákat,“ a magyar Demokratikus életét,“ a magyar szólásmódról“ irt könyvét 1789—91. E család tagja volt azon Elek is, ki előbb szinész, majd egy székely ezrednél hadbiró volt. Két színdarabot is irt ugymint 1-ör a kolozsvári biró. 2. Hora világ Erdélyben, melyet más adott ki 1823.

**Andrásfalvy család.** Régenten Ugocsa megyét lakta. 1408 találjuk Sebestyént, kit Forgolánfalvi László, és Mihály megölvén, vérdíjul Kisandrásfalvi Miklósnak és Kelemennek Forgolányban egy telket vallottak be.

**Andrásházi** (karatnai) Erdélyben kihalt család neve.

**Andrásy család** (Csik szentkirályi és krasznahorkai gróf.) Ősrégi székely család, mely családi hagyományok szerint eredetét Andorástól, az Ásiaból kijött ős magyar vezérek egyikétől hozza le. Ezen Andorás 1000 évben Esztergomban sz. István koronazása ünnepélyén egy híres külföldi bajnokkal vívott meg, és annak sisakos fejét, és pánczélos vállát egy csapással kettészelte. E tettért nyerte az Erős nevet És ennek emlékezetére vétetett föl családi czimerül egy kardos férfiú, es koronát tartó két oroszlány Két év mulva —

[1]) Szirmay: Szathmár vmegye I. 128.
[2]) U. az Not. top. C: Zemplin 307.

mint mondatik — Andorás, Gyula helyett Erdély kormányzójává neveztetett. Három fia közől J ó s a 1051 Esztergomnál esett el a III Henrik császár és I András király közti ütközetben. V i d a, 1061 a Tisza melletti Béla ellen vívott harczban lelte halálát. A harmadik fiú L á s z l ó, ki Erdélyben atyjának a hivatalban utóda lőn, terjeszté tovább a családot. Ennek unokája S i m o n II András király alatt a szentföldön harczolt, és ott esett el. I Lajos király alatt Z s i g m o n d temesi al-bán volt, és Nikápolynál veszett el 1396. — Hunyady János alatt B e r t a l a n szerepelt, ki harczolt 1441 Szendrő alatt; 1442 Szent Imrénél, hol Mezet béget levágta; s végre 1448 a Rigómezőn; hol vitézül hullott el. Bertalannak fia B o l d i z s á r a székelyek ezredese, 1467-ben a székelyek föllázadásakor Mátyás király hive Ennek oldalánál harczolt István moldvai vajda ellen is.

Boldizsárnak három fia volt: I m r e Szilágyi Mihály fegyvernöke, a posasini ütközetben kapott nyil-seb következtében meghalt 1460. Másik fia L á z á r a kenyérmezei ütközetben 1479-ben B á t h o r y István védelmében veszté életét. A harmadik T a m á s Sárosvára ostrománál a csehek ellen esett el szintén 1460. A három testvér közől L á z á r n a k volt fia M á r t o n, ki a családot tovább terjeszté.

Ezen M á r t o n t ó l kezdődik a családnak hiteles leszármaztatása izről izre; mert — mint fölebb emlitém — az eddigi eredeztetés csak családi hagyományok után adatik elé [1].

A Mártonon túli ősöket illetőleg egy ismeretlen genealogus, ki ugy látszik a család embere volt, ezeket jegyzé föl: [2]

*„Andrássy Márton, kinek apja és nagy apja ki volt, felesége is, mely familiából, nemcsak az, de több szükséyesebb dolga is ezen familiának nem constálnak — az erdélyi itt való kevés levelekből; mert hihetőben Erdélyben maradott az Andrássiak levelcinek nagyobb része."* stb.

Azonban M á r t o n előtt is megvolt már az Andrásy család Erdélyben. Andrássy M i h á l y t, B a l á s n a k fiát mint széküllő birót már az 1451-iki marosvásárhelyi gyülésen találjuk [3].

De a családot mégis M á r t o n emelé föl. Ez 1548-ben Mártinuzzi György, és 1556. Petrovits kormányzósága mellett a székelyek

---

[1]) Legelőször Gyöngyösy István C h a r i c l i á j a Lőcse. 1700 az ajánló levélben, majd Szegedynél, azután K a t o n a: Hist Critic. VIII kötete előbeszédében adatik ezen Andorástoli leszármaztatás. Hasonlóan Budainál is Ezek után még Mednyánszky is közlé, Hormayr, Taschenbuch 1820 évi foly.

[2]) A Kaprinai kéziratok közt mss A. XLVIII. 587.

[3]) Kállay: Értek. a székelyek eredetéről 220.

részéről tanácsos volt. 1550-ben pedig Péterrel, (kit Kállay testvéreül, a többi kútfők fiául irnak [1]) adomány levelet kap szent királyi birtokáról, honnan azután előnevét vevé a család; ugy szintén a szentimrei, és szent simoni jószágokról. Márton 1562 táján halt meg. Neje Mikó Katalin volt [2]). Péter, ki a csiki, és gyergyói szék birája volt [3]), Szapolyay Zsigmond János halála után a tróntkövetelő Békesi Gáspár részén állott, és ennek részére 2000 lovas és feles gyalog székelységet vezetett. Megütközött Békesi 1575-ben szent Pálnál, és csatát vesztett. Békesi Erdélyből kifutott. De kimenekült Andrássy Péter is; Erdélyben pedig mint számüzöttnek javai elkoboztattak. Igy vetődvén Magyarországra Péter, itt császári szolgálatba állott, és mint ilyen 1580 Gömör megyében Krasznahorka várának kapitánya lőn. Hűséges szolgálatai jutalmául Erdélyben elveszett birtokaiért később 1585-ben Krasznahorka várát, és az ahhoz tartozó uradalmakat kapta 80,000 frt. letétele mellett kir. adományban. És e szerint ő lett családjának új törzse, mely ezután a krasznahorkai előnevet is fölvette. Péter még Erdélyben nősült, elvevén az ottani Becz családból Zsófiát. Tőle mint származott le a család, a következő táblázat mutatja:

- I. Péter. (Becz Zsófia.)
  - I. Mátyás † 1595. (Pálffy Anna.)
    - II. Mátyás. 1639—1654. (Monoki Anna.)
      - I. György †.
        - II. Péter 1700. gömöri föisp. † (Orlay Borbála)
      - II. János †
      - I. Miklós † 1686. (1. Zichy Klára 2. (Kerekes Erzse.)
        - I. István. Innen a betléri ág. (Szerédy Zsófia).
        - II. György. Ettől a monoki ág. (Szelényi Mária.
        - al. Kurucz táborn. 1709. †.
        - II. Miklós. †. sz. Fer. barát; 's kurucz ezredes.
        - III. János. † Anna (Barkóczy Ferencz). Magdolna apácza.
        - A 2-ik nőtől:
        - Mátyás. † Klára (Barkóczy Lászlóné.)
    - Zsuzsa (Lorántfy Mihályné.)
  - I. János. † 1596. (Hegyesy Anna.)
    - Kata. (1. Vas Gábr. 2. Ibrányi Mihály).
  - Kata. (Kékedy Györgyné.)
  - Anna (Semseyné.)

[1]) Kállay: Értek. a székelyek eredetéről. 220. l. holott a legtöbb hitelt érdemlő Kaprinay-féle kézirat is fiának mondja. Lehet, hogy Mártonnak fia és testvére is volt Péter nevü.

[2]) Bartholomaeides: Cott. Gömör. 152.

[3]) Kaprinay Mss. A XLVIII. 587.

Az e táblázaton látható I. Mátyás a Pálffy Anna férje szintén Krasznahorka kapitánya volt. Teufenbach és Pálffy alatt több csatában vett részt. Prágába menet halt meg 1595 [1].

I. János Eger ostrománál golyót kap, török fogságba esik, onnan magát kiváltja, de sebe miatt kora halál éri 1596 nov. 17-dik 28 évében [2]. Hegyessy Annától született Klára leánya kétszer ment férjhez

I. Mátyásnak egyetlen fia II Mátyás szintén a hadi pályán szerepelt a Bocskai, Bethlen és Rákóczy időkben. Gömör megye részéről többször követségi megbizást is teljesitett. Nőül vevén Monoki Annát, M. Miklósnak Csetneky Annától született leányát, ezzel a Monoky, Csetneky és Somossy családok után szép vagyonnal szaporitá saját birtokát. Élt 1639—1654. időközben. Két idősb fia magnélkül múlt ki; a harmadik

I. Miklós III. Ferdinánd és I. Leopold híve Souches és Montecuculi tábornagyok vezérlete mellett több ütközetben vett részt, Újvárnál saját költségén hadakozott, és különben annyi érdemet szerzett, hogy a Jászkunok birájává és Gömör megye főispánjává neveztetett. Sőt 1676 bárói rangra emeltetett. Ő tért át a katholika vallásra is, mert ősei Mártontól kezdve protestánsok valának. 1686 halt meg. Első nejétől Zichy Klárától hat fia, két leánya; 2-ik nejétől egy fia és egy leánya volt [3].

I. Miklós fiai: *a)* II. Péter Kőszegnél, Belgrádnál csatáz, a Kanizsánál vett győzelem részese, és Bécsbe hírvivője, arany sark. vitéz, 1686-tól gömöri főispán. A Rákóczy-féle forradalom alatt, noha abban három testvére részes, ő állandóan királya mellett maradt, és

---

[1] [2]) Rosnyón a nagyobb egyházban — Kaprinay id. h. szerint — ily fölirások voltak: „G. D. Mathiae Andrási de sz. király Siculor. S. C. R. M. militis Stipendiarii Agriensis, Arcis Krasznahorka Capitanei, ejusdemque bonorum haeredis monumentum X. die Januarii Anno Dni. 1595. Aetatis 35. — Továbbá: G. D. Joannes Andrási a sz. király, Siculor. S. C. R. M. militis Agriensis, pie in Dno. moritur 17. 9-bris Anno Dni. M. D. XCVI. aetatis 28. — Ugyanott márvány emléken: Hic jacet Generosus Joannes Andrási de sz. király, qui in obsidione Agriensi a Turcis globo tactus est, fuga se liberat, in Krasznahorka obiit 17. 9-bris 1596. Aetatis 28. — Ez utolsót Bartholomaeides is közli Not. Cott. Gömör. 153. de ekképen: qui in obsidione Agriae, captus est a turca: redemtus in arce sua Krasznahorka decimotertio liberatione die mortuus est. stb. mint fölebb.

[3]) Lehoczky az Andrássyak genealogiáját ugy összevissza férczeli, hogy azon eligazodni nem lehet. E származtatásnál rá semmi figyelem nem adatott.

Bécsben lakott. Csak 1711 jött főispáni székét elfoglalni, mit addig öcscse István a Rákóczy részről töltött be. Gyöngyösy István a költő neki ajánlá „C h a r i c l i a j á t. 1700. — Neje karvai Orlay Borbála egyik Vesselényi özvegye volt, kitől semmi gyermeke nem maradt.

*b)* I. I s t v á n (I. Miklós fia) tanult ember, mutatja a „Triplex Philosophia," a mit kiadott; egyébként Rákóczy Ferencz híve, a betléri kastély épitője, és ezen ágnak alapitója. Serédy Zsófia nejével szép birtokot kapott. Maradékait alább egy táblázat mutatandja.

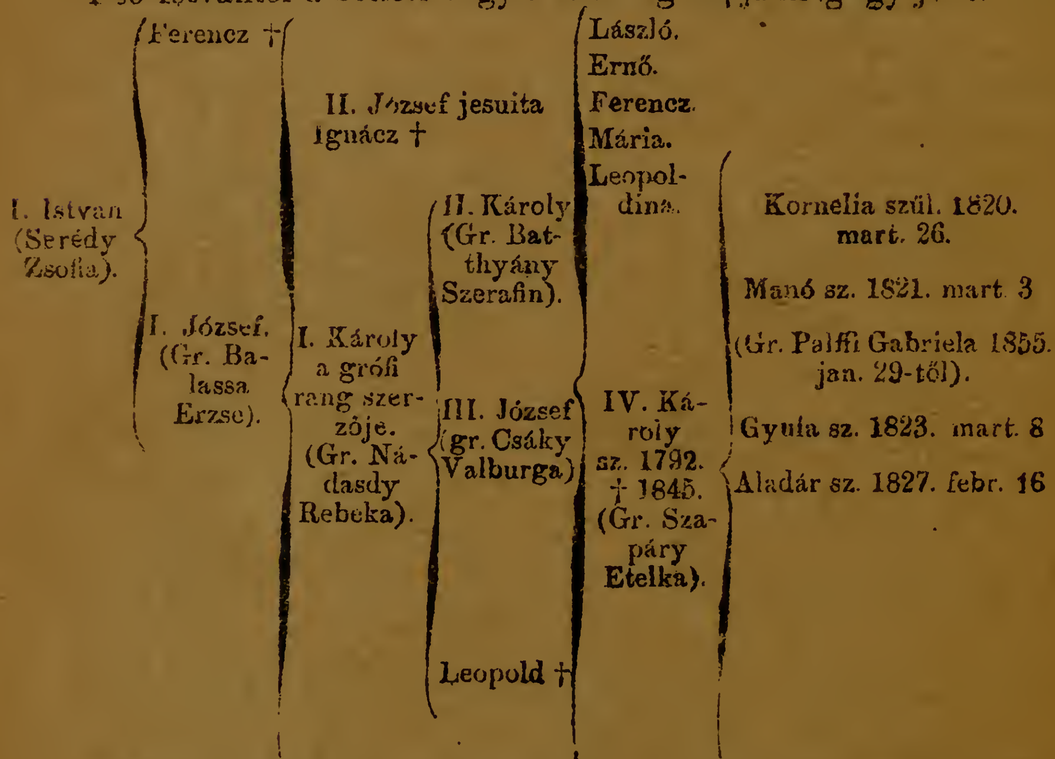
c) II György (fia I. Miklósnak) Rákóczy tábornoka 1708-11. Szelényi Máriát vette nőül, és a monoki ág törzse lőn, mint az alábbi 2-ik táblázat előtünteti.

d) Pál (fia I. Miklósnak) 1693 esztergomi kapitány, azután Rákóczy pártján tábornok: ennek kibujdosása utan ismét a király hive. III. Károly alatt a francziák ellen harczolt.

e) II. Miklós (I. Miklósnak fia) szerzetes sz. Ferencz renden; azonban Rákóczy alatt kardot köt, és mellette harczol. Közönségesen Andrási basának neveztetett.

f) III J á n o s) és g) III. M á t y á s maradékot nem hagytak.

I-ső Istvántól a betleri vagyis idősb ág napjainkig így jő le.




Ez ágból I. K á r o l y a franczia porosz háborúban hadi szolgálatokat tett M. Tereziának, előbb mint százados, utóbb ezredes, vegre mint tábornok. Vitézséget tanúsita 1758 a donstadti, 1760 a lands-

hutti ütközetben. Ő szerzé a grófságot M. Terézia alatt[1]). Fia II. K á r o l y az Erdődy ezredben szolgált, és nemzé a táblázaton láthatókat Másik fia III. J ó z s e f tudományos férfi, 1792 a mosoni fölkelő nemességet mint ezredes vezénylé. Gróf Csáky Valburgától született egyetlen fia IV. K á r o l y az 1839-ki, 1844-ki országgyülésen ellenzéki tag, Brüsselben szélhudésben halt meg. 1845 aug. 11-én. Nejétől gróf Szapáry Etelkától fiai következők:

a) M a n ó, az $184^7/_8$-ki országgyülésen Torna vármegye követe, ellenzéki tag, a m. ministerium alatt tornai főispán; az eddig pompára páratlan kiállitású „U t a z á s K e l e t - I n d i á k o n" czimű munka irója stb. Nősült 1855-ben.

b) G y u l a, az $184^7/_8$-ki országgyülésen Zemplin megye követe, utóbb főispánja; a zemplini önkénytes csapat vezére Schwechatnál; a debreczeni kormány követe a török udvarnál. Menekült Francziaországba. Ügyes, elmés ellenzéki szónok volt.

c) A l a d á r a legifjabb, a forradalomban Bem oldalánál harczolt, és vitézül viselte magát.

Ez ágon látható L e o p o l d is III. Józsefnek testvére, 1792 a gömöri fölkelő nemességnek ezredese. Nőtlen lévén a tudományoknak élt, különösen a bányászatot kedvelé, azért a selmeczi bányai kamra tanácsosa is volt. Becses pénzgyüjteményt hagyott maga után.

A mostani másik (monoki vagyis ifjabb) ágat II. György alapitá, mint fölebb is megjegyeztetett. Ennek leágazása imez.

II György. (Szelényi Mária)
- III. György (Gr. Berényi Anna Mária)
  - III. János.
  - Antal szül. 1742. rosnyai püspök † 1799.
  - II. István gróffá lesz. † 1812. (1 Döry Teréz. 2. Festetics Mária.
    - az 1-sőtől. III. Miklós. †
    - a 2-iktól III. György szül. 1797. (Gr. Königsegg Aulendorf Franciska).
      - Mária sz. 1834. nov. 30
      - Dienes sz. 1835. nov. 18.
      - Erzse sz. 1840. jan. 26.
      - György sz. 1846 jan. 24.
    - Jozéfa cs. k. k. (Gr. Forgacs Miklos)
- III. Péter. † 1745.

Ez ágból III. Péter nagy katona volt. A franczia, bajor és porosz hadakban III. Károly és M. Terézia alatt szép csatákat ví, és nagy érdemeket szerez. 1735 báróságot kap. M. Terézia alatt altábornagy és főhadvezér † 1745. mart. 1.

II. István előbb Biharmegyei főispáni helyettes, azután borsodi főispán, kapja a grófi diplomát M. Teréziától 1780-ban. Két neje volt. De fia csak egy maradt, ki az ágat tovább terjeszti. Ez III. György szül. 1797 február 5. Cs. kir. kamarás és Sáros vármegye főispánja 1848-ig. A lánczhid ügyében ő volt Angliában gr Széchenyi Istvánnal, s együtt adott ki vele e tárgyban egy röpiratot. Az országgyüléseken mérséklett conservativ volt. A m. academiának igazgató tagja, a gazdasági egyletnek osztályelnöke; a bányászat lelkes előmozdítója, és a dernői vasöntőde és pőrölyde tulajdonosa stb. Gyermekei a táblázaton láthatók.

Czimere a családnak, mig grófságra nem emeltetett, a pajzs mezején két szemközt néző hátsó lábaikon álló oroszlán, fejük fölött arany koronát tartva. A paizs sisakja fölött pedig pánczélos vitéz kivont karddal állott. A grófi czímer: kivonatban itt látható, különben a diploma [1]) szavai szerint:



Ez 4 felé osztott paizs, melynek 1. és 4. vörös színű mezejében faragott kövekből épült vár fölött pánczélos kar kardot villogtat. A 2. és 3. rézsútosan zöld és arany színű mezőben pedig grif áll. A közép vagy szivvérten kék mezőben az ősi czímer látható. A paizs fölötti grófi czímer fölött három sisak van Ezeknek középsője fölött az ősi czímerből vett pánczélos bajnok áll kivont karddal. A jobboldali sisakon arany oroszlán, a baloldalin grif (az alsókhoz hasonló) szemléltetik. A közép sisak foszlányai arany kék, a jobb oldalié ezüst vörös, a baloldalié aranyzöld. A paizs két oldalát két természetes színü kiöltött nyelvü sas őrzi.

A grófi családon kivül van még ily nevű több nemesi renden lévő család. Ilyenek a következők:

**Andrássy (érkeserői)** család, melyből János a nagy-

---

[1]) Collect. Herald. 125. lap.

abonyi plebános és váczi czimz kanonok, szül. 1775. Családja Abonyban birtokos.

**Andrássy (siklói) család,** melynek némely tagjai szintén hivataloskodtak. Igy István a tiszántúli ker. tábla ülnöke, majd helytartósági tanácsos (1760—70.) Zsigmond pedig Debreczen kerületi tartománybiztos (1770.) volt. Ismét más

**Andrássy család** az, melyből József Esztergom megye követe volt az $183^2/_6$-iki és $18^{39}/_{40}$-iki pozsonyi országgyüléseken, azután udv. titoknok, helyt. tanácsos, és az említett megye főispáni helyettese 1846-ól kezdve 1848 elejéig. Szül. 1806 febr. 12. Hatvanban, hol atyja Grassalkovics herczeg jószágai igazgatója volt. Az országgyülésen a conservativ párt egyik legkitünőbb tagja volt, könynyü sima előadással. Főjellemvonása, hogy a politikát a magán társadalmi életbe sohasem vitte át. E családhoz tartozik Mihály is, ki Esztergom megyének (1844—47.) alispáni székén ült.

**Andrássy család.** Ez Gömör megyei Füge helységből eredt. 1696 máj. 25-kén gróf Csáky István manumittálta e négy testvért Andrássy Andrást, Jánost, Benedeket és Mihályt, mely alkalommal egy telek iratott be részükre. Azután czimeres nemeslevelet kaptak. A négy testvér közől János magtalan mult ki 1750 máj. 17-kén. — Benedek fia volt Mátyás, unokája Jakab. — Mihálynak Mihály fiától unokái István, Márton és Gáspár, kiknek maradékai elszéledtek. A legidősb testvér András katona volt † 1757 sept. 17. Nejétől Juhász Ilonától († 1767 nov. 21.) született János fia, és 5 férjhez ment leánya. Ez utolsó Jánosnak megyeri Besze Erzse hitvesétől lettek gyermekei: Erzsébet Nagy Józsefné. Meghalt 1818. és József egri megyei pap, ki korán elhalt. Hátramaradt iratai értelmes főre mutatnak. Benne az ág elenyészett. — Ettől is különbözik azon

**Andrássy család**, melyből Bosnyák jogon a mult század végén nógrád megyei P. szántón Ádám birtokos volt. Tiz gyermeke közől négy fia: Gáspár, József, Márton, János. Leányai közől Petronella Bittó Andrásné, Klára Földes Györgyné volt. Ugy látszik e családból volt azon Andrássy János is, kinek nejétől Torkos Juliannától Győrben 1762 született Dávid fia, a ki a gróf Gyulay ezredben kezdvén 1778 a katonai pályát, a török, ugy a franczíák ellen a Rajna és Aspern mellett vitézségét kimutatá. Az 1809-ki nsi fölkeléskor a nógrád megyei seregnél őrnagy volt. Asperni hős-

tetteért M. Terézia rendjét kapta. 181 Lengyelországban harczolt, és ezredességet vivott ki. Elesett Drezdánál 1813. aug. 27-kén.

**Andreánszky család.** Liptó megyei származás. E megyének egyik falujáról Sz. András ról viseli előnevét, és ennek most is birtokában van. — Belőle legtöbb a kincstárt szolgálta. Igy Sándor a mult szazad végén (1787.) bányászati ülnök volt. Ignácz a hradeki, majd az ungvári uradalomban igazgato tisztiartó (1820—5.). Elek kir. tanácsos, bányászati referens. Tamás és Menyhért szepesi kanonokok, ez utóbbi azon káptalannak az 1839 és 1847-ki országgyüléseken követe. — Sándor szinten kamarai tanacsos a bányászati osztálynál az 1848-ki martiusi törvényekig; a magyar pénzügyi ministeriumnál ugyanaz. A forradalom után cs. kir. biztos Nógrád megyében. Jelenleg pozsonyi ker. főtörvényszék alelnöke.

**Andreovich család.** A nemességet szerzé Andreovich András 1763 juniusban. Czímere ilyen: A paizs fölső részének közepétől két hajlott vonal nyulik le a paizs jobb és baloldalához; és igy három udvar alakul, melyek közől a jobb oldaliban ezüst mezőn fél fekete sas kiterjesztett szárnynyal s piros nyelvvel és körmökkel látható. A baloldali piros udvarban fehér vagy ezüst ló ágaskodik. Az alsó kúpos kékszín mezőben arany szalagról függ egy drágaköves postakürt A vért fölötti sisak koronáján pánczélos kar nyugszik, villogó kardot tartva. Körül van véve két kiterjesztett fekete sasszárnytól. A foszladék innen ezüst vörös, onnan aranykék [1]

E család most Temes megyében birtokol. Belőle Péter 1812-ben a Ludoviceára tett adakozásával hagyta föl emlékezetet.

**Angerffy család** Előbb Angerer volt neve. Ferencz 1800-ban vett czímeres nemeslevelet, és így változtatá meg nevét

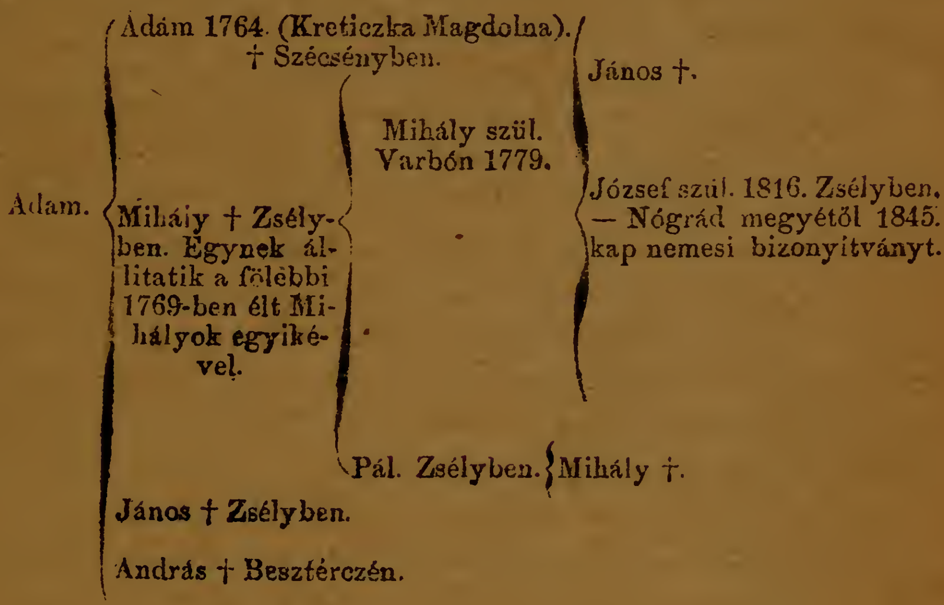
**Angyal család.** Több ilynevü család van hazánkban. Ez, melyről jelenleg szólunk, gömör megyei származás. Törzse János, ki a maga, ugy neje Kis Agnes, rokonai Angyal Mihály és János, es Mihálynak fia, János részére, nemkülönben Fábry Mihály stb. részére is I. Leopold királytól Bécsben 1660 oct. 26-kán költ czímeres nemeslevelet kapott. Ezen armális Gömör megyében 1661 jan. 21-kén és 1668 ban hirdettetett ki.

Az említett Mihálynak János fia Abauj megyébe szakadt, es ott az 1726-ki és 1732-ki nemesi vizsgálatkor elismertetett nemesül Abaujban elterjedt a család, Kéked, Komlós, Misle. Nádasd, Olts-

[1]) Coll. Herald. Nr. 27.

vár, Széplak és Zdoba helységekbe. Ezek közől két ág Gömör megyétől 1768 febr. 8-kán is nemesi bizonyítványt vett ki. Ugymint: Idősb Mihály és i j. Mihály. Idősb Mihály széplaki lakosnak Magócsi Maritól fia Mihály szül. 1759 Széplakon, ennek Apáthy Máriától született fia János Oltsváron 1793-ban, a ki Abaujtól 1842-ben vett ki nemesi bizonyítványt. — A fölebb említett ifjabb Mihálynak szintén Széplakon szül. fia 1756 aug. 25. János, kinek fia József szül. Zdobán 1789-ben, és innen Lagmaczra, Zemplinben, költözött. Abauj megyétől ezen József is 1842-ben kapott nemesi bizonyítványt.

E családból eredezteté magát egy más ág is, melynek leágazása ez:




Más Angyal család az, mely pozsony megyei Sik-Abony helységről irja előnevét. Ebből is vannak Nógrád megyében. Ezeknek czímerük: egy lovas vitéz, mely kardot tart egy kezében, másikban zászlót és a kantárt. A vért sisakja fölött férfikar kard végén törökfejet mutat. A vértet két griff tartja.

**Angyalosi család.** (Medgyesfalvi) Erdélyben székely család. János Bethlen Gábor idejében itélőmester, és Bethlennek megkoronázása utan követe Brassóba a szászokhoz. Másik János alkiralybiró Al-csikszékben 1654. — István alkirálybiró Udvarhelyszékben 1668—1669 táján [1]). E család már kihalt.

**Antal család.** Régenten virágzott Ugocsa megyében 1523 1550-ben birtokos volt Fertős-Almás helységben [2]) Egy másik An-

[1]) Kállay Ertek 219 — [2]) Szirmay: C. Ugocsa. 174.

tal családot alapított Mátyás, ki Nagy Istvánnal és Kis Istvánnal egy czimeres levélben nemesitetett meg 1686-ban. Czímere: A paizsban egy magyar vitéz, ki egy szakállos törökkel viaskodik, és azt legyőzi. A sisak fölött pánczélos kar karddal látszik. Foszladék ezüstvörös és aranykék [1]). Ma ily család Gömör és Somogy megyében van.

**Antalfy család.** Ismét egy név, melyre hosszú családfát találunk, egyöntetű — és ugy látszik — egy gyárból készültet a Troph. Estor-féle leszármaztatásokkal, milyent már az Alaghy családnál is bemutattam. Ezen semmi alapon nem gyökerező nemzékrend igy hozatik le [2]). A törzs: Antal (Curtius) veronai gróf a régi római Curtiusoktól eredt, ki állítólag sz. László idejében jött volna hazánkba, és 1094 szörényi bánná lett. Fia Péter atyja nevéről kapja az Antalfy nevet, holott azon században a vezetéknevek még nem dívottak. E Péter szintén szörényi bánnak mondatik. Meghalt 1160 [3]). Péternek fia Bertalan a szentföldön esik el II. András alatt 1218-ban. Ennek fiai János IV. Béla alatt hadvezér † 1260, és Vincze váradi püspök 1250. Jánosnak fia Lukács marmarosi főispán 1310. Ennek ismét két fia van: János I. Lajos alatt hadvezér 1370. és Tamás csanádi püspök 1360. Jánosnak fia Antal ezredes Zsigmond idejében elesik Nikápolynál 1396. Testvére Orsolya Sennyey Bálintné 1410. Antal nemzé Istvánt 1453. Mátyás király alatt szintén ezredest. Ez nemzé Boldizsárt 1512. Bihar megye főispánját.



Boldizsár gyermekei: Anna erdődi Földes János neje, és Gáspár I. Ferdinánd ezredes 1553. Gáspárnak fia György ismét ezredes (II. Ferdinánd alatt), kinek végre fiát Ferenczet 1662 Párkánynál a török vágja le, és igy hal ki a család.

Czímere a családnak az, a mi itt látható: a vért udvarán ágaskodó ló, a sisak tetején is ugyanaz, mint azt a Trophaeum Estor. közli.

Ha alá nem irhatjuk is e leszármaztatást, melyet a történet nem istápol; de bizonyos az, hogy ilynevű család volt Er-

---

[1]) Col. Herald. Nr. '92.
[2]) Geneal. authen. Mss. 207 Tom. I. És Hevenesi Mss GG. XXVIII.
[3]) E nagy időköz is atya és fiú élete közt már nagyon valószinűtlen.

délyben a székelységen. Igy találjuk ott Antalfi Mátyást, ki a Szapolyay János Zsigmond ellen 1562 föllázadt székelyek egyik előkelőbbje volt, és mint ilyen Ember Jánossal a marosvásárhelyi gyülésből a szászokhoz Szebenbe követül küldetett, de ott elfogatott. Szintén ez időtájban élt Imre (tán Mátyásnak testvére) Békesi pártján Báthory István ellen 1575-ben. Ő volt Békesinek követe Tinódy Sándorral Konstantinápolyba. De a porta mindkettőjöket kiadta Báthorynak, ki őket Déván záratta el, és miután lengyel királylyá lőn, fejöket vétette [1]. János a mult század végén károlyfehérvári prépost volt, ki Mártonfy püspök halálára halotti dicséretet nyomatott „Nagy dicsőségű Aaron„ czím alatt Kolosvártt 1721."

**Antalóczy** Zemplin megyében nemesrendü család, Szirmay szerint.

**Antolchich család.** Horvátországi származás. Belőle Péter 1681. itélőmester volt, és a krajnai határszélek megvizsgálására kirendelt országos bizottmány tagja az országgyülés XXIII. törvényczikke szerint.

**Antóny család.** Székhelye ily nemesrendü családnak Abauj és Gömör vármegye.

**Antonovics család.** Janicz szerzé a nemeslevelet 1751 mart. 1-jén ily czímerrel: a vért először vizirányban kétfelé oszlik; a felső osztály ismét függőlegesen két udvarra hasíttatik, ezekből a jobboldali vörös osztályban arany horgony függ; a baloldali ezüst osztályban függőlegesen dárda áll, melyről vörös zászló lóg, erről pedig ezüst rózsa csüng. Az alsó arany udvarban felhőből emberi kar nyulik ki, lángoló szivet tartva, mint a fejedelemhezi hűség jelvényét. A vért sisakjából sárga oroszlán emelkedik föl hátrakondorított farkkal, vörös nyelvvel; első jobb lábával kardot, a ballal nyilat tartva. Foszladék egy oldalról ezüst-vörös, más oldalról arany-vörös. — A családból Ferencz és Károly a Ludoviceára adott ezer forinttal emlékité meg nevét. Jelenleg a családnak székhelye Bács vármegye.

**Antos család.** (Rétyi) Erdélyben ismertebb székely család, mely nemzedék rendét a XVI század végén élt Antos Györgytől kezdi [2]. Ez 1591-ben primipiláris levelet, fia Máté pedig 1628-ban armálist kap. Máténak fia Bálint az 1635-ki lustrán lovon jelen

---

[1]) Budai Fer. Hist. lex. I. 50. 597.

[2]) Kőváry: Erdély nev. család. 10. lap.

meg. Ennek fia György, ennek ismét György, ki 1654-ben mint árva említtetik, ez utóbbitól így jő le a család:

- György 1654.
  - György. (Elekesi Kata.)
    - Samu. (Zöldi Kata).
      - György. (Antos Zsuzs
        - György †.
      - István (Rákosi Eszter).
        - Samu
        - István.
        - Ferencz.
          - Ferencz.
          - József (Zechentmeyer Kar.)
            - József.
            - Károly.
            - Ferencz.
          - László.
          - János (b. Radák Kata.)
            - Kata stb.
          - Károly.
          - Anna (Pócsa Farkas)
          - Teréz.
    - József. (Balku. J)
    - Mária. (Túri László).
  - István. (Szacsvai Éva)
    - István (Tompa Ágn.)
      - Ferencz (Pál. Horváth Teréz).
        - József. † 1843. (Vajna Anna.)
  - Máté
    - Sára (Gávai Zsig).

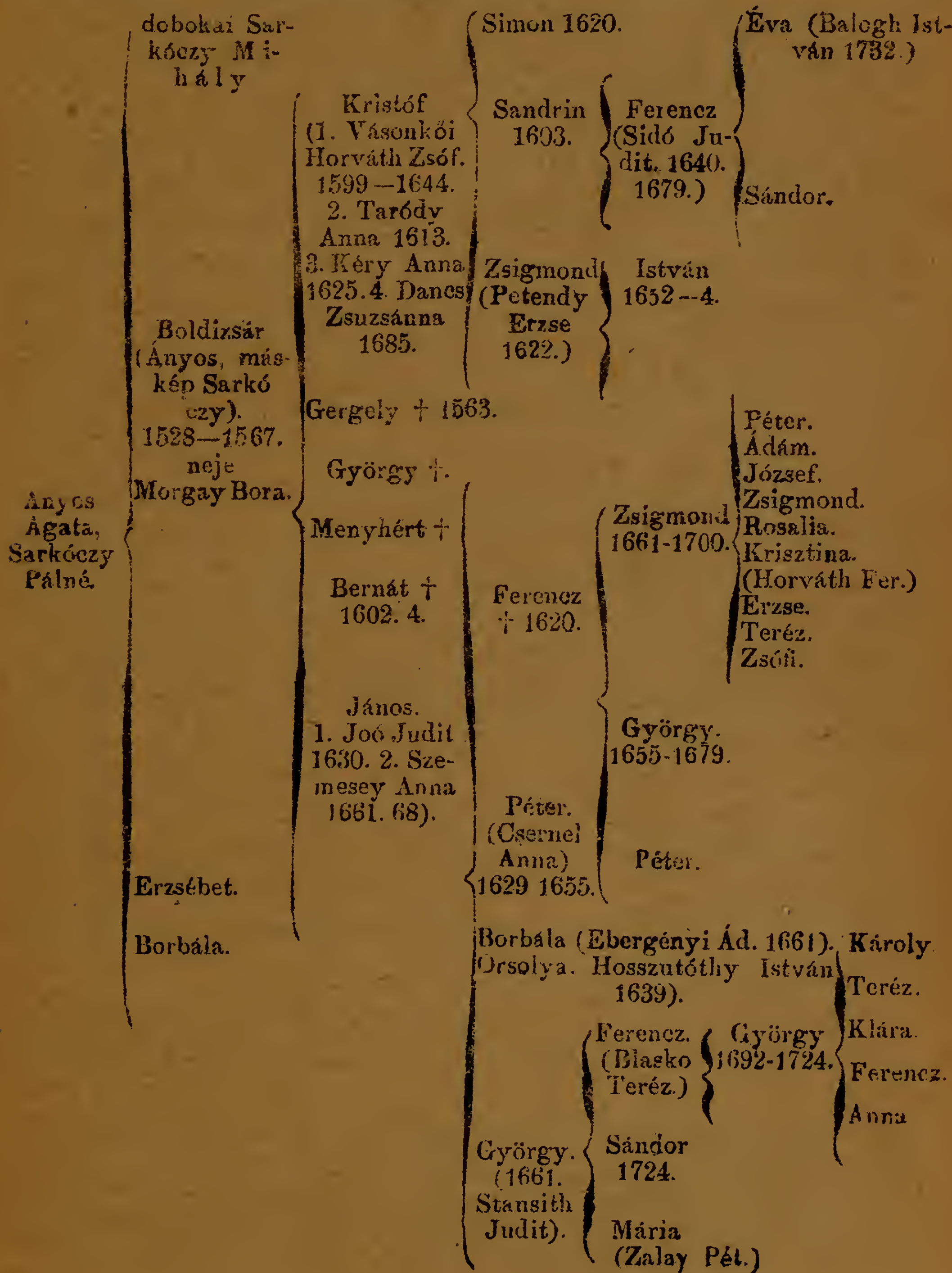
A család Rétyi előnévvel él.

Czímere, melyet Máté 1628-ban kapott, egy piramis, melyre egy emberi kar könyököl, kezében három nyilvesszőt tartva.

**Ányos család.** (Faiszi). Lakhelye Veszprém megye, melynek Faisz helysége adja az előnevet. Belőle volt az iró Pál, ki Esztergárott született 1756 dec. 8 kán. Tizenhat éves korában rem. sz. Pál szerzetébe lépett, mi a heves, érzékeny ifjunak hajlama ellen volt, és a később ráboruló busongás halálát siettetét, mely őt 1784 sept 5-kén, 28 éves korában lepte meg. Eltemettetett Veszprémben. Kinyomott versei szép tehetségéről tanuskodnak. E család tagja volt Ignácz is, táblabiró és tudománykedvelő, ki maga is a veszprémi egyházi értekezésekben mint iró vett részt. Meghalt Veszprémben 1829, oct. 20. kora 68-ik évében. Farkas birtokos Kis-Esztergárott.

**Ányos család.** (Vámosi). E családnak törzse György, ki magát Vámosról irta, és 1395-ben élt. Gyermeke három volt: Péter magtalan halt el. A második Imre, kinek fia volt János, ennek

F e r e n c z , ennek gyermekei P é t e r , ki örökös nélkül mult ki, és A g a t h a a ki dobokai Sarkóczy Pálhoz ment férjhez. Itt ezen ág kihalt volna, de Agathának Sarkóczy Páltól két fi- és két leánygyermeke lett. Az idősb fiú M i h á l y megmaradt Sarkóczy néven, leányaban ága kihalt. Az ifjabb fiú B o l d i z s á r az Á n y o s családi javakban örökösödvén, anyja nevét vevé föl, és magát Á n y o s, másképen Sarkóczynak nevezteté. Anyjától igy jő le a család a múlt század közepeig.



Az említett törzs vámosi Ányos Györgynek [1]) harmadik fia Mihály volt; ennek ismét két fia: György († magtalan), és Mihály, a ki nemzé Miklóst, Krisztinát és Borbálát Marczaltőy János nejét 1452—60-ban; ez utóbbi a Marczaltőy családnak ősanyja.

**Apaffy család.** (Apa-nagyfalvi). Erdély legemlékezetesebb családja, mert belőle volt az utolsó nemzeti fejedelem. Eredetét rendesen Saroltáig sz. István királynak (anyúl) nővéreig viszik [2]). Sőt volt olyan is, ki Apafi Mihálynak hizelegni akarván, pergamenre irt öles nemzéktáblán őt egyenesen ízről ízre Atillától hozta le [3]).

Sarolta — mint tudjuk — Aba Sámuel király neje volt, gyermektelen férjének halála után állítólag másodszor bizonyos jövevény franczia grófhoz Cornes Vilmoshoz [4]) ment volna férjhez, a kitől született Marhárd Ennek fia Lőrincz, máskép Bult [5]), öt fiat hagyott hátra: Bochon, Boncz, Bencze, Csák és Bethlen nevezetűt. Ez utóbbi alapítja a közös családot, és egy szájában almat tartó koronás kigyót vesz czímerül paizsába. Bethlennek három fia volt: Péter, Olivér és Miklós [6]) Pétertől az iktari Bethlen ág jő le. Olivérnek János fiától többek közt ismét János [7]) nevű unokája patriarchalis erényei és jobbágyai iránti jósága következtében Apának neveztetett. Ezen Apa Jánosnak fiai György, Péter, Jakab és Miklós maradtak. A kettő magtalan halt el. Jakab a bethleni Bethlenek törzse lőn. (Kiről illető helyén) Miklós a legifjabb, atyja nevéről Apaffy nevet vőn föl és czimerül pedig a kigyós Bethlenektől eltérőleg egy karddal átszúrt sisakot, mely szőlőfürtökkel van beárnyékolva, kezdett használni.

---

[1]) Geneal. auth. Mss. 207. Tom. I.

[2]) Huszti (Wagnernél) a Becha Gregor nemzetségből származtatá, de valószinűtlenül.

[3]) Erről Cserey Mihály tesz említést, és e genealogia jelenleg is megvan Pesten a gróf Károlyiak levéltárában.

[4]) Hormayr Mednyánszky Taschenbuch 1823. 453 l.

[5]) Kazinczy (Ered. munk. I. oszt. II. köt. 399. l.) Marchard fiául Péter és Gudát teszi. Péter fiaiul: Mihályt, Salamont és Lőrinczet, és igy azután Lőrincznek öt fiát.

[6]) Mednyánszky Betlennek fiaiul II. Bethlent és Domonkost mondja, és ez utóbbi fiaiul állítja Pétert, Olivért, Miklóst.

[7]) Kőváry e Jánost nem említi, hanem egyenesen az előbbi János fiaiul teszi Györgyöt, Pétert, Jakabot; holott Bethlen Elek, Wagner, Mednyánszky, Kazinczy igy adják. Csak Budai nem.



A czímert itt láthatni, levonva a fejedelem Apaffy Mihálynak Erdélyország czímerével egybevésett pecsétéről.

A leszármazás könnyebb áttekinthetése végett a családfa a törzsöktől kezdve itt következik.

- Sarolta. 2-or Cornes Vilmosné.
  - Marhard.
    - Lőrincz (Bult).
      - Bochon
        - Pál †.
      - Bencz †.
      - Bencze
        - Máté †.
        - Mihály †.
      - Csák
        - Domokos †.
      - Bethlen.
        - Péter az iktari Bethlen ág törzse.
        - Olivér
          - János.
            - János.
            - Apa' nevezt.
        - Miklós.
          - György †.
          - Péter †.
          - Jakab, ettől a bethleni Bethlen család.
          - I. Miklós, az Apaffy ág gyöke, ivadékát a következő családfa mutatja.

A családfa végén álló Jakab és Miklós gyermekei 1305-ben osztakoztak a borgói bethleni, ebesfalvi, keresdi, és apanagyfalvi és terenai birtokokkal. Jakabtól a bethleni Bethlen család származott; Miklóstól pedig az Apaffyak így jőnek le:

- I. Miklós, a ki fölebb a Jakab testvére.
  - I. Gergely 1305.
    - I. János 1364.
      - I. Péter 1386.
        - II. Gergely †.
        - II. Miklós 1413.
          - II. László 1435.
            - I. Mihály 1447. erd. vajda.
          - Anna (János vajda neje.)
      - I. László †.

Az e táblázaton látható II. Miklós, ki 1413-ban élt, kezdte az apa-falvi előnevet fölvenni, unokája I. Mihály 1447 erdélyi vajdának iratik, ettől tovább ekképen terjed le a család:

- I. Mihály 1447. erd. vajda
  - I. Ferencz
    - IV. Miklós [1]).
      - II. Ferencz.
        - Magdolna (1. oroszfáji Mikó Balás, 2. Bogáthy Balásné.)
  - Zsigmond †.
  - Lenárd 1506.
    - I. György
      - Gábor.
        - Frusina (Siger János.)
    - III. László (ikt. Bethlen Anna.)
      - Gáspár †. (Károlyi Klára.)
      - Imre †.
  - III. Miklós 1490. (Monostori Kata)
    - Farkas (Sarmasági Ilona.)
      - I. István † 1584. (1. Kenderesy Erzs. 2 Osztopáni Perneszy Anna)
        - Borbála.
        - Erzsébet.
        - III. György † 1637.
        - II. István (Lorándfi Kata)
          - Mária †.
          - Zsuzsi.
          - IV. György.
          - V. Miklós
            - III. György. † 1688.
        - II. Boldizsár (Barcsai E.)
          - Ferencz †.
      - II. Lénárd †. (Bánffi Anna.)
    - III. Gergely (1. Terjék Erzs. 2. Despot Anna 3. Gerendi Erzs.)
      - I. Boldizsár †.
      - V. Miklós. (Orbay Margit.)
        - III. Ferencz †.
        - II. György † 1635. (Petky Bora † 1660.)
          - I. Mihály, mint fejedelem. (Bornemisza Anna.)
            - II. Mihály fejed. † 1713. (Bethlen Kata.)
            - 8 testvére volt.
          - Krisztina. (Toldi Ist.)
          - Anna [2]) (Henter Ján.)
          - Kata (iklódi Tholdalagi Fer.)
          - Erzse (Lázár György')
          - IV. Ferencz †.
          - VI. Miklós †.
          - Margit (Gyerőfi Ján.)

[1]) Budai szerint: László. Miklós atyjának v. fiának Wárdai Bora volt neje, 1537 már özvegy. Wagner szerint.

[2]) Wagner szerint 2-ik férjeül berinczházi Gilányi György vélelmeztetik.

Hogy a családi leszármazásnak ne csupán vázzát lássuk, szükség ez utóbbi táblázatra visszatekintenünk.

I. Mihálynak 1447-ben erdélyi vajdának négy fia volt. A háromnak ága előbbutóbb kifogyott. Közőlük Lénárd Marosszék követe 1506-ban az agyagfalvi gyülésen [1]. A negyedik fiú III. Miklós tartá fen a családot, és ennek utódaiban látjuk emelkedni őket.

István Farkas fia, Báthori Kristófnak kedves embere, s udvarmestere, Déva vára kapitánya volt † 1584. Első nejétől két leánya maradt. Második neje osztopáni Perneszi Anna magtalan mult ki.

III. Gergely III. Miklós fia Isabella királynénál és fia Szapolyay Zsig. Jánosnál főudvarmesterséget viselt. Ő volt az, ki midőn Báthori Zsigmond jutott a fejedelmi székbe, velős beszédben kelt ki a gyermekkormány ellen 2-ik neje a rácz Despoták véréből volt. Fiai közől csak V. Miklós tartá fen ismét ez ágat. Ez Küküllő főispánja volt † 1600.

V. Miklósnak fiai: III. Ferencz és II. György. Amaz Báthori Gábor főkomornoka, örököst nem hagyott. Emez küküllői főispán, fejedelmi belső tanácsos, táblai ülnök volt. Férje Petki Borbálának, és atyja tizenegy gyermeknek, kik közől kettőtől unokája is volt, de azokban családja kialudt. Ő meghalt 1635 febr. 18, kora 47-ik évében.

A családnak sirboltja Almakeréken volt; erről irták hajdan előnevüket is. Itt temettetett el márványravatal és latin fölirat alá II. György † 1635. – Neje Petki Bora † 1660. Fiaik: III. Gergely [2] I. Rákóczy György kamarása † 1637 jul. 18, kora 19-ik évében. Ferencz és Miklós, kik kis korban haltak el.

II. Györgynek fia II. Mihály (mint fejedelem I. Apaffy Mihály), 1632-ben született. A tatár rabságból magát megváltván, ebesfalvi kastélya magányából 1661-ben Erdély fejedelmévé lőn, de kormányra nem született. Tehetlen iszákos ember volt [3]. Alatta eszközlé mindenható ministere Teleky Mihály Erdélynek az austriai ház alá jutását 1688-ban. Ebben az évben halt meg neje is Bornemisza Anna, kinek halála után kedélybusongás gyötré Mihályt, míg végre a halál 1690 april 15-kén életének véget vetett. Eltemettetett Gyula-Fejérvárott. Kilencz gyermeke közől Gergely 1666 oct. halt meg, és Kolosvárott

---

[1] Kállay: Értek a Székely nemz. 219. l.

[2] E siremlékek terjelmesen leirvák az 1840 ki Literariai Csarnokban. Szerk. Munkácsy †.

[3] Cserey Mihály Históriája. Pest, 1852.

s Farkas utczában lévő egyházban temettetett el egyik előbb elhalt öcscse mellé. Másik fia II. Mihály (ki 1677. szül.) még 1681-ben következőjének választatott, de ez nem volt többé független fejedelem. 1690-ben mint még fiatal mellé gubernator adatott. Igy sem maradhatott soká. Az Ausztriávali szerződésnél fogva nősülnie nem volt szabad. Nem állta meg. 1694-ben elvette Bethlen György leányát Katalint, és vele elveszté a fejedelemséget. Herczegi czímet kapott érte. Bécsbe vitetett lakni, és ott halt meg 1713 febr. 11-kén. Neje 1725 január 4-kén követte őt. Mindketten Almakeréken a szász templomba temettettek.

E II. Mihályban halt ki az Apaffy család, és benne az utolsó nemzeti fejedelem enyészett el.

**Apagyi család.** Zemplin megyében Kis-Tárkányban birtokos család, Szirmay szerint. Belőle Gábor 1687-ben egyike azon szerencsétleneknek, kiket Caraffa az eperjesi vésztörvényszék elé hurczoltatott. Azon évi országgyülés menté őt meg társaival együtt Caraffa dühétől. Található e családnév Szabolcs megyében is, hol a hasonnevű helységben közbirtokos, és közőlük András az utóbbi időkben megyei hivatalt viselt.

**Apáczay család.** Hajdan Zemplin megyében. Belőle Tamás 1668-ban azon megye szolgabirája, egyike azon tisztviselőknek, kik a Báthory Zsófia által Patakra hivott Jesuiták beiktatásának ellene mondtak [1]. — Apácza néven ily család, Szirmay szerint, azon megyében most is él.

**Apay család.** (Apai) pozsony megyei származás. Apay Boldizsár és Ferencz 1510-ben kapnak adománylevelet Apaj helységre II. Ulászló királytól, a következő évben pedig a beiktatási parancsot nyerik meg. Boldizsár az 1520 – 1526 év közben halt meg. — 1543 – 60-ban Apay János élt, mint a határjárási és vallattató parancs, és a nyolczados törvényszéki idézvény tanusitja. Györgyöt 1550-ki záloglevél említi. — 1584-ben Magdolna birtokeladás ellen tiltakozik. 1585-ben Albert leánya Kata elzálogosítja apaji curiáját Bereky Gergelynek [2]. Ez időtájban kihalt e család. Már 1590-ben Zili Gergely királyi jóváhagyást nyer az apaji curiára, a következő évben pedig adomány-

[1] Szirmay: Not. Hist. C. Zemplin 214. l.
[2] Kolinovics Gab. Vita et Gesta. Mss. az egyetemi könyvtárban.

levelet, és beiktatási parancsot. Zili magvaszakadtán 1610-ben Erney Balás kapta nádori adományul, és családja most is birtokos ott.

**Apáthy család.** Szatmár megyében, nemesrendü.

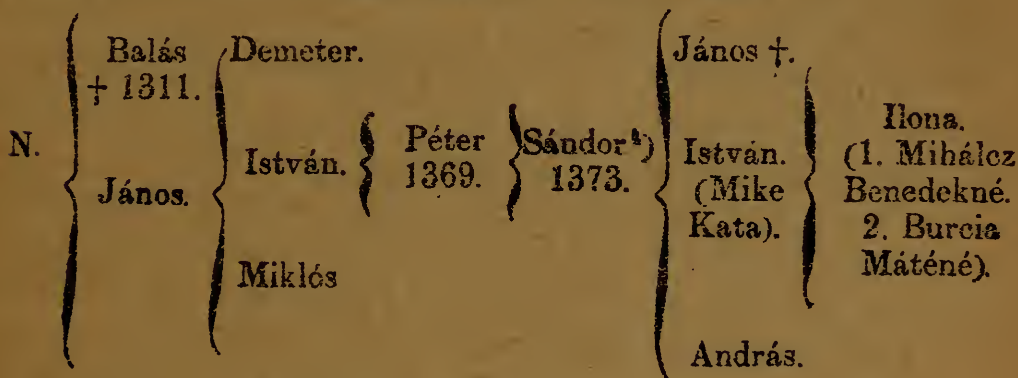
**Apy család,** Hajdan Bihar vármegyében virágzott. Bertalan 1552-ben Baromlakon 4, Széplakon 7 portát birt [1]).

**Apor család.** (Al-Torjai gróf † báró és nemes). Erdélynek egyik virágzó ősi székely családja. Eredetét rendszerint ‚Opour'-ig a székelyek rabonbánjáig viszik, ki a hagyomány szerint Bálványos várat építé az ősi pogány vallás fentartása végett.

Magyarországban már 1220-ban találunk Opor névre a szentföldre menő II. András kiséretében. A XIV. század elején pedig László erdélyi vajda, (1307.) Otto királynak a koronávali együtt letartóztatója szintén Opor családbeli volt, ennek fiaitól a Laczky család ered. Szegedy és utána mások [2]) e Lászlót is az altorjai Apor család alább említendő őseinek testvéreül állítják. Ez Apor László pedig a nádor (1304.) Apornak fiául mondatik.

Az erdélyi Apor családnak okleveles nyomaira 1311-ben találunk. Ekkor tett végrendeletet Apor (Opur) Balás, (ki a fölebb említett László testvérének mondatik), és ki Buda mellett a nyulak szigetében temettetett el [3]). Nevezett Balás szárazpataki jószágát János testvérétől nemzett István, Miklós és Demeter unokaöcsceinek hagyományozta.

E két testvértől ekkép hozzák le a nemzéktant:




E táblázat végén Ilona áll, kiben a család némelyek által kihaltnak iratik. Ez állítmány vitatói azt mondják, hogy Ilona fiúsítta-

---

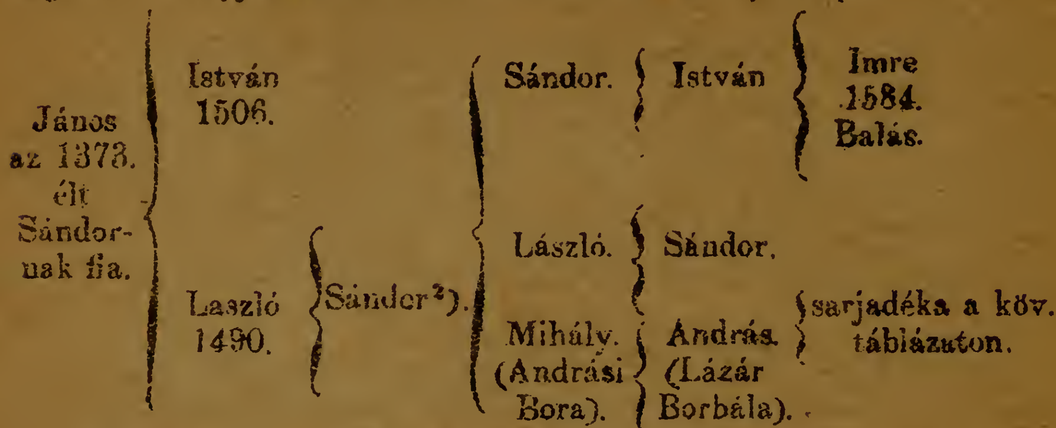
[1]) Lad. Bielek: Majores Hungaror. I. 147.

[2]) Mednyánszky a Hormayr-féle Taschenbuch 1823-ki.

[3]) Kállay id. h. 220.

[4]) Cserey Mihály: Hist. 36. lapja szerint Sándor 1373-ban Szárazpatakon egy szolgájának két telket irt be.

tott volna, és második férjétől származott gyermekei alapiták meg újra a családot Kőváry szerint a kihalást a család tagadja, és e szerint magát Ilona atyjának János testvérétől hozza le ilyenképen [1])




E családfa homlokán Jánosnak fia István kézdi szék követe az agyagfalvi gyülésen 1506-ban [3]). Ugy látszik ő azon István, ki Lászlóval 1521 Szapolyaitól Blaskó János és Becz Imre jószágait Szárazpatakon adományban kapja vajda pecsét alatt, melyre később 1584-ben az utódok Báthori Zsigmondtól fejedelmi megegyezést kapnak. Az ágazatfa végén álló 1584-ben élő Imre és Balás e helyen kétségesnek látszik, mert László ágán leszármazva alig egy század alatt az ötödik izt képeznék, a mi rendkivüli! – Gyanitható hogy Imre és Balás a másik Istvánnak László testvérének, kit 1506-ban a kézdi szék követeül mondtunk, fiai. Az 1584-ki említett oklevél szerint Balásnak fiai: Miklós és Ferencz. — Lászlónak Sándoron kivül fiai még Péter és István is. — Mihálynak Sándor fiának Andráson kivül fia még egy István is. László János fia Mátyás kir. alatt Béos városa alkormányzójának iratik [4]).

A nemzékrend végén András Lázár Borbála férje több birtokot pörösködéssel vesztett el, el is adósodott; végre a fejedelem iródeákját vervén meg, ezért is jószágvesztéssel lakolt. Brassó mellett esett el Székely Mózsessel 1603-ban és rokonaival Lőrincz, két János és Tamással. Ez András volt az, ki 1584-ben odahagyá bálványosvári sasfészkét, és lejött Torjára lakni, hol féktelenül üzé szenvedélyeit. Neje Lázár Borbála vallási buzgalmáról lett emlékezetessé.

---

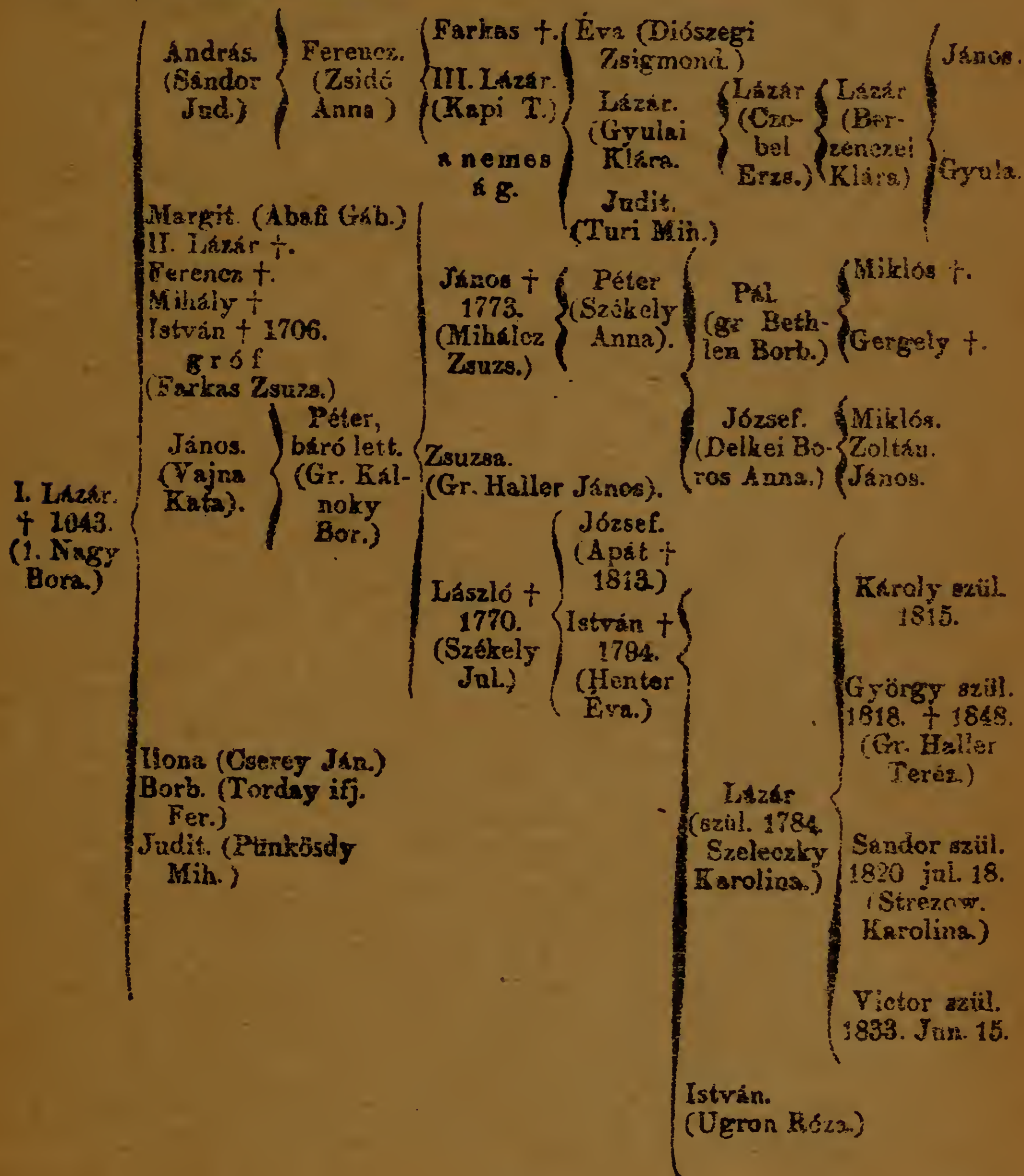
[1]) Kőváry: Erdély nev. Családai 14. l.

[2]) Kállay id. h. 222. l. az 1584-ki oklevél szerint testvérei Péter és István is.

[3]) Kállay. U. ott.

[4]) Kállay id. h.

Ő volt az, ki midőn a fel-torjai templomot más felekezetbeliek el akarák foglalni, azt fegyverrel védelmezte. Ettől született Andrásnak fia Lázár, ki a kézdi székben al-királybiró volt, és 1630 junius 21-kén Nyujtódon és Geleneczén Mikesféle birtokot kapott adományban. † 1643. Tőle a leszármazás következő:




A táblázat élén álló Lázárnak († 1643.) neje Nagy Borbála [1]) Nagy Menyhért leányától — mint látható — egy csoport gyermeke volt. A legidősb közölük András, kinek Ferencz fiától Farkas

---

[1]) Cserey 35. l. Kőváry Frusinának nevezi. Cserey 2-ik feleséget is tulajdonit I. Lázárnak, de nem nevezi.

és Lázár az unokái. — Cserey mind a kettőt magvaszakadtnak mondja; Kővári pedig Lázártól az Aporok nemesi ágát eredezteti¹, mint közölve van.

I. Lázárnak Nagy Borától is volt fia Lázár (II.) ez a kézdi szék alkirálybirája volt, 1661-ben Keménytől fogságot szenvedett. Apaffy ellen Béldi Pállal tartván, és a török udvarnál vádaskodván, családja levéltárát elveszté [1]. E II. Lázár magnélkül halt meg. Testvére István 1666-ban al-csiki al-kir. biró; majd Csik-Gyergyó, Kászon főkirálybirája, kormányszéki tanácsos, kincstárnok és főhadvezér. Eszes, nagybefolyásu ember Apaffy idejében, a katholikusok nagy pártolója volt. Sok vagyont szerzett össze, s előbb 1693-ban báróságot, majd grófságot szerzett; de gyermeke nem maradt. Istvánnak testvéröcscse János Vajna Katától nemzé Pétert, ki Háromszék főkirálybirája, sok ideig Küküllő megye főispánja volt. Tanult férfiu, ki után több történeti becsü kézirat maradt. Ő szerzé ágának a báróságot 1713 január 5-kén [2].

Péternek János fiától származott ágán unokája ismét Péter, kinek killyéni Székely Annától fia Pál [3]. Ennek fiai elhaltak. Pálnak vagy igazabban Péternek testvérei Lajos (neje Szent Iványi Mária) András (neje: szonti Szonty Amália) és József, ki a családfán áll fiaival együtt.

A báróságot szerzett Péternek másik fiától Lászlótól unokája István tordai főispán s kincstárnok volt, meghalt 1794-ben. Nejétől Henter Évától fia Lázár szül. 1784 dec. 18. Egybekelt Szeleczky Karolinával 1814 sept. 11-kén, itélőmesterből 1824-ben lőn udvari tan. most cs. kir. kamarás és belső titk. tan. Bécsben él. Fiai: 1. Károly 1848 előtt kir. táblai ülnök, most cs. kir. kamarás, és a marosvásárhelyi törvényszék elnöke, a történeti buvárkodás kedvelője. — 2. György † 1848 nov. 3. Özvegye gr. Haller Teréztől egy leányka Etelka (szül. 1844 oct. 23.) maradt. — 3. Sándor cs. kir. kamarás, soproni főtörvényszéki tanácsos 1850-ben vette nőül Strezow Karolint (Str. Henrik orosz cs. tartom. tanácsos leányát), kitől gyermekei a) Gábor szül. 1851 april 12. b) Irma szül. 1855 aug. 7.

---

[1]) Kállay id. h. 223. l.

[2]) Goth. freiherl. Taschenbuch f. 1857. — Kőváry 1712-re teszi hibásan.

[3]) Kőváry szerint, különben az id. Taschenbuch szerint ez is Péter.



Czimere a családnak itten látható: a paizs udvarán korona fölött meghajlott kar, markában kardot villogtatva, a kar fölött csillag. A paizs fölötti sisakon ugyansz [1]).

**Appallenich család**-ból csak Tamás tünt föl, ki az 1635-ki országgyülés 73-dik törvényczikkénél fogva a vámügy rendezésével megbizott választmány tagjául neveztetett ki.

**Appony család.** (Nagy-Apponyi, gróf). E család az Árpáddal bejött 108 magyar nemzetség egyikének a Pécz nemnek sarjadéka. A család levéltári oklevelei szerint [2]) a Pécz nemzetségből 1250 élt I v á n k a ispán (Comes), kinek következő négy fia volt: P é t e r, A l a d á r, L á s z l ó és J á n o s. Ezek III. András mellett harczoltak a németujvári grófok ellen 1291-ben. Aladár ott esett el Adorján vár ostromában. János súlyos sebeket kapott. L á s z l ó, ki „H o r r u s o n i“ nevezettel élt, trencsini Csák Máté ellen vivott, és ettől kinzatást szenvedett. Érdemeiért Aladárnak fiaival T a m á s- és M i k l ó s s a l 1317 szép jószágokat kapott adományul. Aladár említett fiai: T a m á s tán szinéről ‚röt‘-nek is (rufus) neveztetett. M i k l ó s vagy M i k o s pedig „Orros“-nak. Amaz (t. i. Tamás) Csejte, Érsek-ujvár és Berencs vár várnagya volt, és 1343-ban I. Lajosnak a pápához Avignonba követe. 1347-ben Vecsei Iban (Iván) fiának Bertalannak magvaszakadtán kapja Pozsony megyében Vecsét és Mezőkeszit, Nyitrában Nagyleányt, Széplakot, Nadánt, Sipkót és Veszka helységet; Pestben Me-

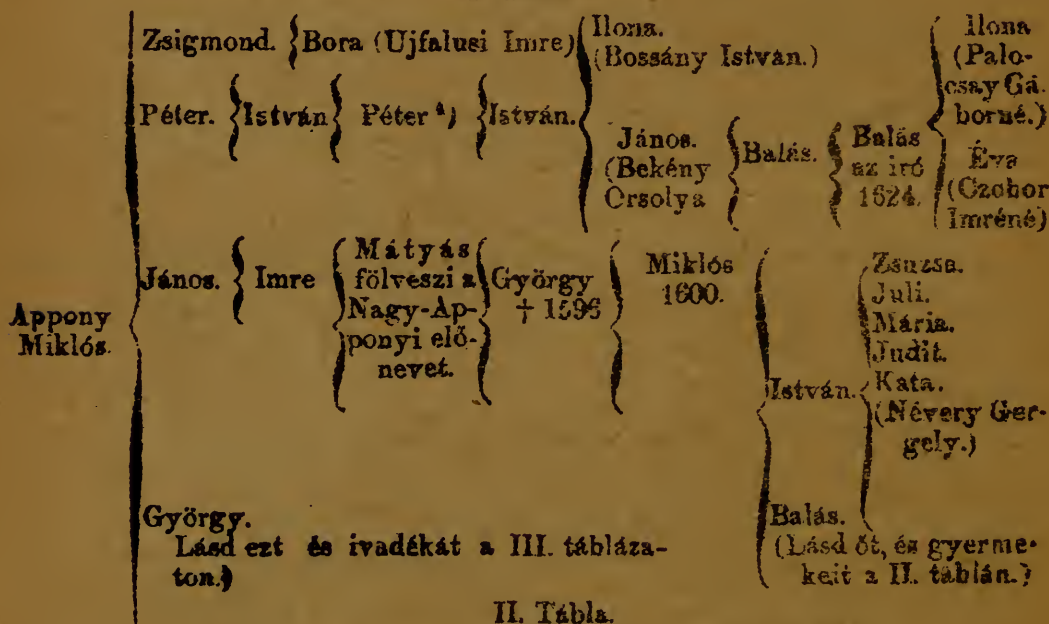
[1]) E czimer Apor Péternek (a ki báróvá lőn) egy 1708-ki oklevélen fekete spanyolviaszba nyomott pecsétéről van. L. Hevenesi Mss. F. F. F. F. XXV. 358. l. Különbözik a Kőváry által közlöttől, ott csillag helyett egyszerü kereszt van. A paizs udvara Kővárynál b i b o r s z i n, mi magyar czimereknél ritkaság, itt a pecséthez hiven fehéren marad.

[2]) Mednyánszky Hormayr Taschenbuch f. 1827. 28. s. k. l.

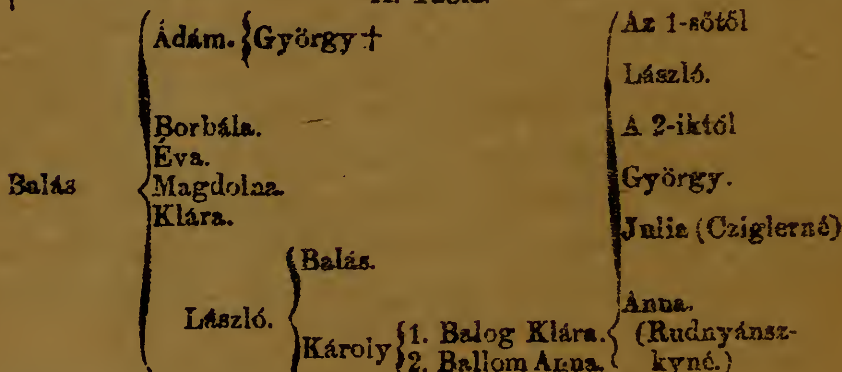
gyert stb. cserélte el továbbá Hemet, Kulpud, Baab, Csekléez váráért; — Appony Lehotkát, Körtvélyes Vörösvárért [1]).

Aladárnak második fia Miklós hont megyei főispán említett Tamás testvérével I. Lajos királytól adományban kapván Kis-Eőrt, 1335-ben [2]) kezdé magát innen is nevezni. 1392-ben pedig Cseklészért Appony várát cserélvén be, erről nevezé magát, és így lőn az Appony család törzsévé. Azonban mind a mellett még ezután is gyakran megtörtént, hogy utódai is szintén egy századig illettettek e névvel, így még 1411-ben Gara Miklós nádor adománylevelében is, mig végre e név feledésbe ment, és az Appony megállandósúlt. Említett Miklóstól tehát, ki első használá az Appony nevet, így hozzák le a családot [3]).

I. Tábla.




II. Tábla.




[1]) Lehoczky: Stemon. 14.

[2]) Hormayr Medn. Taschenbuch 1827. Ig. 39.

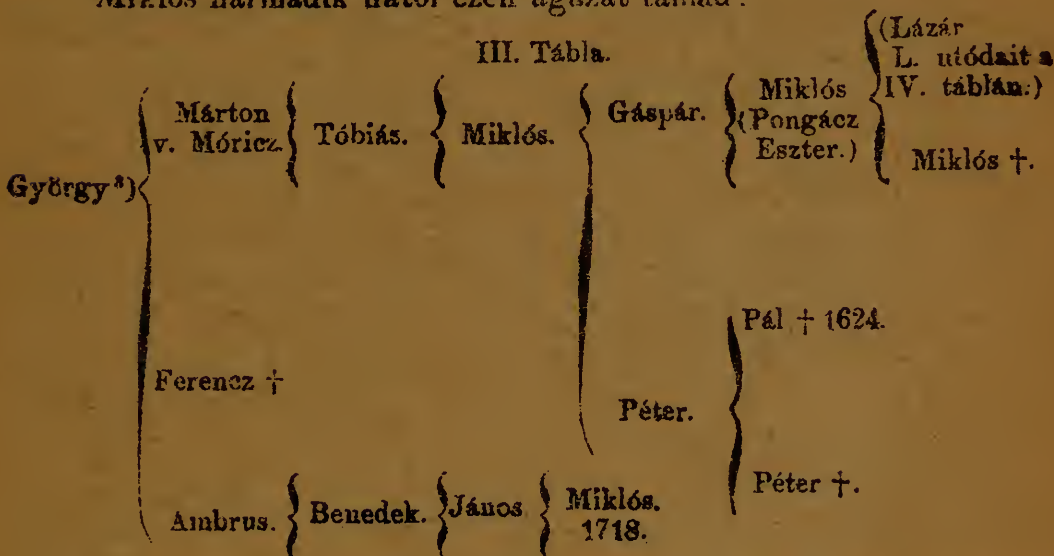
[3]) Geneal. auth. Mss. Mus. 207. Tom. I. és Lehoczky.

[4]) Lehoczky e Péter helyett Jánost nevez, és annak fiául Balást, annak leányaiul Ilonát és Évát, ez ágon az utolsókat teszi. Az eligazodást a család eszközölhetné.

Mielőtt a következő nemzékrendet adnók, visszatekintve e két táblázatra B a l á s t az irót látjuk kitünni, ki az 1625-ki országgyülés által mind a nyolczados törvényszéknek, mind a határigazgatási választmánynak tagjául neveztetett. A munka, melyet irt, Dávid zsoltárainak magyarázata. Ő kapta Körtvélyest, Szomorfalvát és Pereszlét Zay Ferenczczel. Neje Serény Borbála volt [1]. Az ő atyjának Balásnak volt pedig az özvegye azon Mérey Katalin, ki Appony várába éji szállásra a rokonok által csak szolgái nélkül bocsáttatott be 1587-ben [2].

A második ágon G y ö r g y Mátyás fia mint vitéz katona 1596-ban a csatatéren lelte halálát.

Miklós harmadik fiától ezen ágazat támad:




Ez ág termé a legnagyobb Apponyiakat, és ez tartá fen mostanáig a családot. B e n e d e k 1542-ben élt, és Jánossal a vár birtokosával pörlekedett. P é t e r 1517-ben II. Lajos udvarnoka, 1519-ben kir. beiktató levelet kap szerzett javaira. Fiának P á l nak az 1606-ki bécsi békekötés alatt leljük nevét. 1618-ban a határszélek eligazitására rendelt választmány tagjául, 1622-ben pedig koronaőrré választatik. Bethlen Gábornak fogságába esett, és 50 ezer frton váltá meg magát. Volt Bars megye főispánja is. Meghalt 1624 sept. 8-kán, kora 60 évében. Eltemettetett Kovarczon. Öcscse P é t e r kapta meg a koronaőri fölmentvényt 1625-ben az országgyüléstől Pálra nézve. Sem egy, sem a másik örököst nem hagyott. Ez az ág kifogyott.

---

[1]) Lehoczky Stemm. 15. l.

[2]) Hormayr: Taschenbuch 1827-ki foly. 49. l.

[3]) Az idézett kézirat szerint Iván fia és Miklósnak unokája, mely esetben Miklósnak k é t J á n o s fia volna, mi ismét kevéssé valószinü, noha nem lehetlen.

Tóbiásnak fia **Miklós** a török elleni csatákban szerzett érdemet. Vitézségét Keresztesnél és Fejérvár alatt tanusítá. Idősb fia **Gáspár** hasonlóan a török ellen harczolt, és ugy esett el. Gáspárnak fia ismét **Miklós**, a ki Buda ostrománál 1686-ban végzé vitézül életét. Nejétől Pongrácz Esztertől fiai **Lázár** és **Miklós**. E Lázár lőn a mostani mágnási ág alapítója. Érdemeiért 1718 febr. 16-kán bárói rangra, majd 1739-ki május 30-kán grófságra emeltetett. Nejei 1. gr. Viczay Rebeka 2. arezzoi Gvadagni Anna Mária határgrófné volt. Utódait a következő táblázat mutatja:

IV. Tábla.

- Lázár 1739. gróf.
  - József jesuita.
  - György † 1782. (Gr. Lamberg Spritzenstein Francis.)
    - Josephin. (B. Perényi Imre).
    - Antal György sz. 1751–1817. (Gr. Lodron Laterano Karolina.)
      - György † 1849. (Gr. Zichy Anna.)
        - Károly. tábornok sz. 1805. (Gr. Klebesberg Leopoldina.)
          - Victor Geiza sz. 1853 febr 8.
        - Leopoldina.
        - Franciska.
        - György szül. 1808. volt kanczellár. (Gr. Sztáray Jul.)
          - Georgina sz. 1841. mart. 16.
          - Alb. György szül. 1846 máj. 20.
      - Antal párisi köv. szül. 1782–1852 (Gr. Nogarolla Teréz.
        - Rudolf szül. 1812. (Gróf Benkendorf Anna.)
          - Sándor szül. 1844 jan. 19.
          - Ilona. szül. 1848 nov. 15.
        - Gyula szül. 1816. (Gr. Sztáray Zsófia.)
          - Lajos szül. 1849 máj. 4.
          - Antal sz. 1752 dec. 29.
        - Mária sz. 1821. (Gr. Eszterházy Alb.)
      - József Eusták szül. 1784 sept. 20. (Gr. Pejacsevich Teréz.)
        - Karolina szül. 1814 oct. 18. (Hzg. Collalto Eduárdné.)
      - Karolina szül. 1790. (Collalto Antal hzgné.)
      - Franczisska szül. 1793. (Gr. Tige Józsefné.)
  - László †. csatában esett el.

Az e táblázaton láthatók majd mind kormányhivatalokat viseltek a legfőbb polczig. Lázárnak, ki az idősb grófi ág alapitója, György fia előbb kapitány a bajor-franczia háboru alatt, azután kamarás. 1760 helytartói tan. 1763 val. belső t. tanácsos. 1764 marmarosi főispánná. 1777-ben tolnai főispánná lesz. Szerzi az eberhardi és hőgyészi birtokot. Meghalt 1782-ben. Nejétől gróf Lamberg-Spritzenstein Francziskától 1751 dec. 4-én született fia Antal György. 1772-ben cs. kam. 1774 galicziai, 1778-ban fiumei kormányszéki tanácsos; 1779-ben m. kir. helytartósági tanácsos, 1780-ban tolnai főispán lőn. 1779-ben vette nőül gr. Lodron Laterano Mária Karolinát, kitől kilencz közől a táblázaton látható öt gyermeke maradt. Meghalt 1817 máj. 17-kén. Fiaira oly szép könyvtárt hagyott [1]), mit 1774 táján kezdett gyüjteni, hogy azt osztály útján Antal fia 70 ezer pengő frtban vette át.

Antal György fiai: a) György cs. kir. kam. meghalt 1849 aug. 3-kán. Neje gróf Zichy Anna, kitől fiai: Károly kam. és tábornok, 1847 óta nős, birja az apáti majorátust, a hőgyészi és eberhardi uradalmat. — György [2]) a kanczellár szül. 1808 dec. 29. Ő erőlködött a megyékbe az administrátori rendszert behozni, mi a martiusi visszahatást eredményezte. Neje gróf Sztáray Ilona csillag ker. és palotahölgy. Két gyermeke a táblázaton áll.

b) Antal (másik fia Antal Györgynek) szül. 1782 sept. 7-kén. 1806-ban az osztrák vürtembergi követségnél kezdé hivatali pályáját. 1809-ben bádeni, 1814-ben toskánai követ lőn, egyszersmind Leopold-rendi köz. keresztes és val. b. titk. tan. 1819-ben római követ. 1821-ben sz. István rendi nagy keresztes. 1824 kinevezve nagybrittaniai követnek, de rendkivüleg Nápolyba küldetett, 1825 pedig a franczia udvarhoz küldetett követül és ott maradt végig. Meghalt 1852 oct. 17. Birta a nagy-apponyi és kölesdi uradalmat. Ő állítá föl Pozsonyban az Appony könyvtárt. Neje gr. Nogarolla Teréz, kitől idősb fia Rudolf kam. rendkivüli követ a britt udvarnál Londonban. Ennek valamint Gyula testvérének is gyermekei vannak.

Antal Györgynek fia c) József Eusták szül. 1784 sept. 20. cs. kir. kam. a pálfai és szent-györgyi uradalmak birtokosa, és gróf Pejacsevich Teréznek 1813 óta férje, atyja Karolinnak, ki 1834 óta herczeg Collalto Ede cs. kir. kamarásnak hitvese.

---

[1]) L. leirását közhasznu esm. tára I.

[2]) Életrajzát, jellemzését adja az Ujabb Ism. tára. I. 135.

Ez volt az idősb grófi ág.

De van az Apponyi családnak egy ifjabb grófi ága is. Ez János tól ered. Ennek báró Korlatkői Teréztől fia volt Pál, ki gróf Herberstein Jankától nemzé Józsefet. Ez kapta a grófságot 1808 april 8-kán. Meghalt 1852. Most is élő fiai: Lajos szül. 1801 dec. 2. cs. kir. kam. és Nagy-Appony s Korlátkő örököse. — Gusztáv szül. 1804 dec. 12.



Czímere a családnak, mint a metszvény mutatja, négy részre van osztva. Az 1. kékszín mezőben arany korona fölött páncélos kar ezüst vadászkürtöt emel. A 2-ik arany mezőben négy sziklacsúcson vörös várfal két rovátkos toronynyal, és a tornyok közt kék országalmával látható. A 3-ik arany udvarban balra forduló két farkú vörös oroszlán áll. A 4-ik mező rézsút kétfelé oszlik, felső kék része arany korona fölött három fehér strucztollat láttat. Az alsó zöld osztályban három ezüst hullámos szalag nyúlik át. A közép vért az ősi czímert mutatja: vörös mezőben szerecsenfejet ezüst átkötővel, szájában zöld száron piros rózsát tartva. A czímert a grófsági oklevél írja így le. — A szerecsenfőről mondatik, hogy az még a keresztes hadak idejéből eredt volna, vagy a tatárjárás korából. Említi, noha festve nem adja azt a Balás részére 1624-ben kelt bárósági oklevél [1]). Az bizonyos, hogy régebben a család tagjainak czímerpecsétében egy kar volt, mely kardot tart, mellette három liliom, s fölötte csillag és félhold. Ily pecséte volt Appony Pálnak is 1619-ben [2]).

**Apró család.** (Máskép Kovács). Alapítja e családot Mihály, a ki fülekvári katona volt, és 1681 nov. 1-jén kelt armális levélben nemesíttetik meg I. Leopold által. Fia szintén Mihály Nógrád megyében az 1734-ki nemesi vizsgálatkor kétségtelennek ismertetik [3]).

**Apród család.** I Károly (Robert) korában találunk e névre. Apród Miklós és Péter trencsini Csák Máté ellen harczoltak. Péter Sárosvár vedelmében vérzett el 1312-ben. Miklós 1314-ben Tóth-Selymest kapta adományban. Atyjok Máté még Kávási nevet viselt.

---

[1]) Hormayr: Taschenb. 1827. 35.

[2]) Liptay török követ. M. Acad. Történelmi tár. I. 206.

[3]) Proth. C. Neogr. a. 1734.

Tóth-Selymest később Miklósnak fiától Jánostól erőszakkal vették el, de kimutatván róla pecsétes levelét, 1349-ben visszaitélte neki I. Lajos király [1]. A XVI. században a bihar megyei birtokosok közt tünnek föl ilynéven Ferencz és György 1552-ben; amaz Zsadányban egy, és a 8 ½ portából álló Lajos helységet, György pedig Mező-Gyánon 3 ½ portát birt [2]. Az Apród családból szakadt ki — ugy látszik — a Tárczay család is, melyből magát János Tarczáról és Tóth-Selymesről irta, és 1490-ben Zemplin megye főispánja volt [3].

**Aracsi család.** Hajdan Zemplin megyében Aracs falut, most pusztát birta, és onnan volt előneve. Már kihalt [4].

**Arady család.** Oly név, melyet történetünkből nem ismerünk, pedig nemzéktana nagy embereket mutat föl. Az Eszterházy család rokonául állíttatik a „Trophaeum"-ban.



Czímere ugyanott koronás hattyu, mint a metszvény mutatja:

Bizonyitékok hiányában nem tulajdoníthatva hitelt az egész hosszas leágazásnak [5], ezt csupán a munka teljessége végett közöljük itt:

Arady Jóbnak fia Zsigmond sz. István idejében 1030-ban hadvezérül iratik. Ennek fia Péter 1095-ben hadvezér. Ennek fia István kir. udv. kapitány 1156. Ez nemzé Sámuelt, ki a sz. földön 1218-ban esik el. Fiai Ugolin kalocsai érsek [6] a tatárok által esik el 1240. A másik Benedek hadvezér 1255-ben. Ez nemzé Imrét az 1300-ban váradi püspököt és Roland tárnokmestert 1315-ben, kinek gyermekei Tamás és Emerentia Drugeth Vilmos nádor neje. Tamás országbiró 1360, atyja Lucziának Gara Lászlónénak, és Imrének, ki 1390-ben élt, és nemzé Bernátot (1430.) Ennek fia Demeter hadvezér 1490-ben, ennek fia Jakab ezredes elesik Mohácsnál 1526-ban. Ma-

---

[1] Budai Fer. Lexic. I. 57.

[2] Bielek: Majores Hung. 127. 130.

[3] Szirmay: Cotius Zemplin not. hist. 43. l.

[4] U. ott 64.

[5] Geneal. authen. Mss. Mus. 207. Tom. I. — Hevenesi Mss. GG. XXVIII.

[6] Volt ugyan Ugolin akkor kalocsai érsek, de kérdés, az Arady családból származott-e? — Ezt kérdhetni a többi ismerős hivatalt viselt egyéneknél is.

radt fia István ezredes 1598-ban. Ennek fia Lénárd kapitány 1625-ben. Végre ennek Bálint, ki 1652 Vezekénynél hull el, és családját sirba viszi.

A közelebbi időben ily családnéven János czimz. püspök 1808 a Ludoviceára adakozik.

**Aranka család.** (Zágoni) Mint előneve mutatja, erdélyi Székely család. Idősb György 1765-ben superintendens lett meghalt 1767-ben. Fiai közől György mint iró és tudós vivott ki hirt. II. József alatt a marosvásárhelyi kir. táblán ülnök lett. A mult század végén Erdélyben keletkezett „Magyar nyelvmüvelő társaságnak“ ő volt lelke, titoknoka, szül. 1737 sept. 15-kén. Meghalt 1817 mart. 11-kén. Több nyomott munkái vannak [1]. De legbecsesebbek történelmi kéziratai, miket a magyar academia vásárolván meg, a most támadt erdélyi muzeumnak engedett át.

**Arany család.** Nógrád megyei sarj. E megyében van az aranyi puszta, melyet régenten e család birt. István 1437-ben nógrádi főispán volt [2], és Somogyban Mére nevü falut zálogban birta Zsigmond kirétetól, melyet Gergely mesternek engedett át. Már előbb Zsigmondnak kiséretében a külföldön is járt, és ennek több szolgálatott tett. Utódaiból János nógrád megyei szolgabiró [3]) volt 1598—99. — István élt 1653-ban. Másik István az 1755-ki nemesi vizsgálatnál kétségtelennek ismertetik, kinek ivadéka most is él. Hasonló nevü nemes család van Fejér megyében is.

**Aranyady család.** Kifogyott család Aranyady Demény itélőmester 1545 [4]. Neje Sámbokréty Márta. Fiai Péter, Imre, Ábrahám. Leánya Katalin Tapolcsányi Ferenczné. Péternek gyermekei Mátyás és Zsuzsa Ocskai Gáspárné, kikben kihaltak. — Hidvéghy Mihályné, Aranyady Juditnak az 1655-ki 33. t. cz. tartá fen emlékét, ki mint Deső Zsuzsánna egyik örököse közbejárásáért folyamodott, hogy Morvában Straznitz városától adóssági követelését megkaphassa.

**Aranyász.** Szabolcs megyei nemes család.

**Aranyos** hasonlóan Szabolcs megyében székelő nemes család.

**Aranyossy** nemesrendü család Komárom és Szepes megyékben birtokol.

---

[1]) Horányi: Nova. Memoria Hung. I. 181.

[2]) Bél. not. nov. Hung. IV.

[3]) Prothocol. C. Neograd. 1598—9.

[4]) Lehoczky: Stemm. 16.

**Arapataki család**. Régi erdélyi család. A n t a l Mátyás korában élt, és a Geréb-ágak egyik törzse lőn. D o r a leánya Daczó Balásné, fia G e r é b László birtokos főszékely [1].

**Arbonás család**. (Arbona Zsadányi) Zemplin megye hajdani családja. J u c h e Ispán M a r c z e l fiától eredt, mint egy 1321-ki határjárási okmány mutatja [2].

**Archo család**. Fészke Tirol, hol őse 1175-ben Arch, v. A r c o várat alapitja. Grófi rangját 1221-dik évre viszi, A l b e r t o t állitván szerzőjeül. De leginkább az 1453-ban élt F e r e n c z n e k fiai emelkednek föl, közőlök A n d r á s Miksa császár alatt követségeket viselt, testvére O d o r i k cs. titk. tanácsos volt, és ennek fia M i k l ó s † 1546 mint költő emlékezetes. Miklósnak fiai: M i k s a portai követ; J á n o s cs. tábornok Magyarországban.

E családból P i r h u s gróf, hazánkban honfiusitást nyert az 1559-ki országgyülésen az LV t. cz. szerint. Ez tudniillik Alsó-lindvai S z é c s y T a m á s leányát Margitot [3], gróf Salm Miklós özvegyét vette nőül, kivel hazánkban birtokot kapván itt lakott. De maradék nélkül halt el. Ugyan e családból Arco Scipio csász. főkamarás is indigenatust nyert nálunk az 1563-ki 77-d. t. czikk szerint. Utóda itt ennek sem maradt. Hazánkból ekképen kifogyott.

A család jelenleg három ágon Tirolban, Bajorhonban és Sleziában virágzik.

Czimerük három íj, hurjaikkal lefelé, egymás fölé helyezve. E czimer a három ágnál leginkább csak szinekben változik.

**Ardanás család**. Zemplén megyében Szirmay szerint kihalt család.

**Arday család**. Zemplin megyében nemes rendü és Pelejtén közbirtokos (1803). Tán ősei közől volt azon P á l, ki a sáros-pataki evang. lelkészek sorában emlittetik 1532. évről [4].

**Ardrics család**. Péter nemesittetik meg 1790-ben.

**Argay család**. Czimert és nemességet Antal, József és András szereznek 1793-ban [5]. A család székhelye Győr és Pozson megye.

**Ary család**. Köznemes Szabolcs vármegyében.

---

[1]) Kállay id. h. 219.
[2]) Szirmay, C. Zempl. not. topog. 64. 183.
[3]) Wagner: Dec. II. 120.
[4]) Szirmay: C. Zempl. not. topogr. 110. 218 271.
[5]) Collect. herald. Mss.

**Arizy család.** Temes megyében birtokos nemes.

**Árky család.** Ily néven Szirmay Zemplin megyében kihalt, és élő nemes családról is tesz említést.

**Arkowath család.** Külföldről származott be hazánkban, és itt meghazasodott, de kihalt. F e r e n c z Fülek várában a német őrség kapitánya volt, 1601-ben. Magyar leányt vett nőül Tenky Annát [1].

**Arkus család.** Hona Ugocsa megye, hol J á n o s Verbőczön közbirtokos [2]. (1805.)

**Armpruster család.** Külföldről szakadhatott be eredetileg, de mind a két hazában elterjedt. Köztök több tudóst találunk. J á n o s jesuita még a külföldön Kölnben 1593. ‚O l i v e t u m' czimű munkát nyomat. M i h á l y n a k árváiról az 1655. orsz. gyülés 55. törv. czikke gondoskodik, hogy Sleziában lévő követeléseikhez juthassanak. Másik M i h á l y Horváth Andrással együtt Wesselényi nádortól 1666-ban Kajaly András hütlenségén adományban kapja annak Nógrád megyében Borsos-Berinke, Horpács sat. részjószágait a Hont megyében fekvőkkel együtt, de ellentmondás miatt birtokba soha nem jöhetett [3]. F e r e n c z a vittenbergi akademiai Thurzó Imre nevelője 1646. Volt a családból Erdélyben szászok birája is. Erdélyből való volt K r i s t ó f is, ki mint magyar iró s költő tünt föl. 1550-ben Bécsben nyomatott ily czimü müve: Ének a gonosz asszony embereknek erkölcsökről [4]. Iró volt S á m u e l is, de hittani munkáját latin nyelven irta, mely Posonyban 1671-ben látott első kiadást. Ez utóbbi posonmegyei sz. Györgyön született. A mult század végén mint Káldy-örökösök Zala és Veszprém megyében birtokoltak [5].

**Arnóth család.** Találjuk „Arnolth"-nak is irva. Nógrád megyében birtokos család volt. Már kihalt. 1599-ben Zsófia Ebeczky György hitvese [6]. Egy század mulva 1699-ben Jánosnak özvegye Dorottya, és leánya Erzse él s bír Ebeczken [7].

**Árokháti család.** E névre is Nógrád megyében találunk a XVI. század közepén. L ő r i n c z Szécsény vára kapitánya volt 1552-ben, midőn azt a török elfoglalá, és őt is rabságba hurczolá [8].

---

[1] Proth. C. Neogr. 1601. p. 121.
[2] Szirmay C. Ugocsa. 84. lap.
[3] Garan sz. benedeki Convent. Cap. B. Fasc. I. Nro. 20.
[4] Lehoczky, Stem. 17.
[5] U. ott.
[6] Proth. C. Neograd anni 1599.
[7] U. az 1699. évről.
[8] Forgács, Comment. 60.

**Arotin család.** A nemességet és czimet Zakariás kapja fiával Alajossal 1766-ban [1]. A czimere igy iratik le: A vért négy részre van osztva. Az 1. és 4. vörös udvarban ezüst egyszarvu zöld pázsit fölött ágaskodik. A 2. és 3. kék udvarban fehér szikla csúcson arany korona nyugszik. A vért fölötti sisakon az előbbihez hasonló egyszarvú áll. Foszladék jobbról ezüst vörös, balról arany kék.

**Árpássy család.** Előbbi neve Gerstl volt. III. Károly király 1715-ben adott Gerstl Mátyás Józsefnek czimeres nemes levelet, melyben neve Árpássyra változtattatik. Czimerül ezt kapta. Kétfelé osztott paizst, melynek jobboldali vörös osztályában az éberség jelvénye a daru, egyik lábában követ tartva; a baloldali kék osztályban pedig egy álló oroszlán első jobb lábával három árpakalászt tartva látható. Mind két osztály alján pázsit zöldelik. A vért fölötti sisakon három ormú szikla nyugszik, ezen arany korona, melyből ismét hármas árpa nyulik föl két kiterjesztett sasszárny között [2].

**Árpásztonyi család.** Szirmay szerint Zemplin megyei köznemes.

**Arros család.** Lakhelye Zemplin megye. Voltak Ugocsa megyében is, hol 1660-ban Arros István szolgabiróságot viselt [3].

**Ártánházy család.** Valószinüleg a Szabolcs megyei Ártánháza pusztáról vette nevét. Hajdan Biharban virágzott. Ott Gyéres helységet, mely $5^1{}_2$ portából állott, 1552-ben birta Ártánházi János [4].

**Ártándy család.** (Árthándi) Bihar megyei régi család, mely azon megyei Ártánd helységről vette nevét. Tamás az 1505-ki rákosi országgyülésen azon megye követe volt [5]. Pál 1514-ben a kuruczok ellen harczolt. 1518-ban II. Lajos mellé tanácsosul adatott. A mohácsi vész után testvére Ártándi Balással együtt Szapolyay hive. Mivel mindketten Gritti kormányzó választása ellen szavaztak, az őket 1530-ban lefejezteté [6]. Szapolyaytól 1528. Tokajt kapták adományul. Pálnak neje Rozina a Telegdy István leánya volt. Leánya Ilo-

---

[1] Collect. herald. Mss. Nro 217.
[2] Collect. herald. Mss. Nro 608.
[3] Szirmay, C. Ugocsa. 59.
[4] Bielek id h. 125.
[5] Kovachich J. M. Comitia. 266.
[6] Istvánfi L. XII. 119.

na Dóczy Miklósné 1566-ban, ki gyöngyös övét 100 ftban elzálogitá [1]).

Kelemen és Demeter szintén Biharban birták Konyárt, Ártándot, Kerekit egészen [2]), és azon felül Sasmezőn Petenden szép részt 1552. Ezek is Szayolyay pártján állottak; és Kelemen egyik főelőmozditója volt Isabella ügyének Ferdinand ellenében. Katalin mint Zrittey Gábor hitvese Ugocsa megyében élt, és ott 1555-ben zálogba vette Kökényesdet. [3])

**Artner család.** Németországból szakadt Magyarországba, és Sopronban telepedett meg, hol polgármesteri, tanácsosi és egyéb városi hivatalt viseltek. Voltak belőle kir. udvarnokok is. Németországban Szebald ága már régebben lovagi rangra emeltetett. Magyar nemességet 1600-ban kaptak [4]) czimerrel, mint itt látható: a paizs jobbról balra rézsutosan lefelé menő ezüst szalaggal, melyen három piros rózsa van, oszlik kétfelé; az alsó osztály kék arany koczkákat mutat; a felső kék osztályban arany koronás kettes farku oroszlán rohan. A paizs fölötti korona jobbról kék arany, balról ezüst vörös szinü elefánt ormány között koronás oroszlán emelkedik jobb lábában kardot, balban csucsra végződő arany vértet tartva. A foszladék innen aranykék, onnan ezüst vörös szin.



A család több tanult embert nevelt. Gillyén (Guillelmus) soproniá Magyarországról és törvényeiről irt latin értekezése 1624. Tübingben nyomatott. 1714-ben Leopold élt Sopronban. — E században Mária Terézia voná magára a német irodalomban a figyelmet. Született 1772-ben [5]). Atyja tábornok volt. Theone név alatt adta ki verseit, szinjátékát: kinyomt. Jenában, Tübingben Lipcsében és Kassán 1806—1824-ig. Legutóbbi müve: Levelek Horvátországról és

[1]) Sz. Benedeki Conv. Proth. D. 293. lap. És Fasc. 94. Nro. 38.

[2]) Bielek id. h.

[3]) Szirmay, C. Ugocsa 174. — Birtak Aradban is. L. Fábián, Arad leir.

[4]) Lehoczky, Stemm. 16.

[5]) Horányi szerint Sopronban született. Az ujabb ism. tára I. 190. szerint Schnirau faluban. Horányi egészen más német — több alkalmi verseket tulajdonít neki.

Olaszország egy részéről Pesten 1830. adattak ki. Meghalt Zágrábban 1830-ban.

**Árvay család.** Több ily nevü nemes család van hazánkban. Székhelyük leginkább Gömör, Somogy, Trencsin és Zemplin vármegye. Tudós is volt közülök néhány. Ilyen volt György, ez Sopron megyében 1690 körül született. Jesuita lett. Irt latinul „Elmélkedésein" kivül kisebb beszédekben a magyar hősök tetteiről is, mely 1725-ben nyomattatott.

**Asboth család.** Czimert és nemességet Gergely szerez 1715-ben.*) A czimer paizsában zöld mezőben egy vörösbe öltözött, zöld öves magyar vitéz kivont karddal áll, kardja hegyén egy repülő sasfiók látható. A vitéz mellett egy kéve buza, és fölötte hold és két csillag fénylik. A sisak fölött ugyan olyan vitéz. Foszladék innen fejér vörös, onnan sárga kék. Székhelye a családnak Sopron vármegye, különösen Sopron és Nemes-Kér. Ez utóbbiból való volt Ádám (1714.) — Sopronból volt János Rákóczy Fer. udv. lelkésze, kinek unokája János Gottfried ugyanott született 1835.nov. 10. Külföldön tanult, honn tanárkodott 1764-től, Nemes Csóban 1766-tól; Kőszegen 1782-től lelkész. Mhalt 1784. máj. 4-kén. Németül írt hittani dolgokról. Fia János Ns-Csóban szül. 1768. Külföldön tanult ez is. Lőcsén, Késmárkon és utóbb a keszthelyi georgiconban volt tanár, s végre ott urad. kormányzó. Sokat tett a himlőoltás elterjedésére. Fia Lajos 1848-ban forradalmi tábornok volt.

**Asguthy család.** Ugocsa megyének régi családa, belőle István már 1413. alispánságot viselt [1]).

**Aspremont család.** (Linden gróf). Az Estei herczegi házból eredeztetik. Az Aspremonti grófságot Siegfried kapja Martell Károly lothringi herczegtől. Utána a család számos ágra szakadt. Gobert lett törzse az Aspremonti ágnak. Hazánk családai közé Ferdinand Gobert nevű lépett be regényes beházasulásával. Ez volt, ki II. Rákóczy Ferencz nővérét Juliannát — mint a történet irja — az apácza-zárdából szökteté meg, és oltárhoz vezeté. Nejével a dús Rákóczy-család birtokainak egy szép részét megkapta [2]). Ez kapta meg családjától 1676-ban az Aspremonti grófságot is Meghalt 1708. febr. 1-én. Fia Károly Gobert, herczeg Eszterházy Mihály leányát Terézt vevé nőül. Ennek fia János Gobert magyar kir. kam. tanácsos, az 1765-ki országgyülésen a 47. törv. czikk szerint magyar

---

[1]) Szirmay, C. Ugocsa 50

[2]) U. az: C. Zemplin. hist. 305.

*) Coll. herald. nro. 609.

honfiusitást nyert. Fia ennek is János Gobert született 1757. sept. 22-kén. Hazafiságát mutatta azzal, hogy a Ludoviceára 10 ezer, a Magyar muzeumra 24 ezer forintot adott. Mhalt 1819 sept. 19-kén, benne az Aspremontok magyar fiága kihalt. Neje gróf Batthyány Reginától 1787. mart. 31-kén született Mária Anna Gobertina leánya, csillag ker. és palotahölgy; a ledniczi, ónodi, szerencsi, borsi, makoviczai várak s uradalmak örököse, és 1807. febr. 22-ike óta gróf Erdődy György kam. és tanácsos neje, ki hazánkban az Aspremont nevet sírba viendi.

Törzs-anyjoktól Rákóczy Juliannától igy származtak le:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Rákóczy Julianna férje gróf Aspremont Gobert † 1708. | Károly Gobert (Hzg. Eszterházy Teréz.) | János Nep. Gobert indigena 1765. | János Gob. sz 1759. † 1819. (gróf Batthyány Regina.) | Maria Otholina szül. 1787. gróf Erdődy Györgyné. |
| | | Anna (Falkenstein gróf neje.) | | |

A magyarországi Aspremontok az ifjabb grófi ágat alkoták, de a grófságot az idősb ágnál előbb kapták meg 1583 ban. Nevezé magát ez ág Reyekhemi bároknak is. Törzse Hermán volt, mig a Belgiumban elterjedt idősb ág ennek testvérétől Roberttól származott.

A mi águnk czimere egy négy részre osztott paizs, melynek 1 és 4. vörös mezejében arany kereszt; a másik 2. és 3-ik arany mezőben vörös oroszlán (a Reyekhemi család czimer) látható. A középső kék vért arany körmű és csőrü ezüst sast mutat.

**Astris család.** (Kosinai) Székhelye Zemplin vármegye.

**Aszalay család.** (Szendrői) Lakhelye Borsod, Torna vm. Előneve nem annyira birtokra, mint eredetre mutat. Aszalay István 1625-ben kap czimeres levelet Kabarcz máskép Zikzay Jánossal [1]. E családból több életre való egyén lépett föl. A XVII. század elején élt Ferencz, neje a Mocsáry-családból volt, kitől maradt árva leányának Erzsének 1625-ben gyámja [2] Strucz Fülek vári alkapitány volt. Ez később Iványi Fekete László füleki alkapitány második neje lőn. 1650-ben István nádori itélő mester, és országbirói helytartó, és jeles or-

[1]) Coll. Herald. 126. lap.
[2]) Liber Regius.

széggyülési szónok, az 1655. orsz. gyülésen Kismarton, sat. vissza kapcsolására ő küldetett ki, valamint a Rába és Mura folyók szabályozására is. A törvényekben jártasságát egy latin betürendes törvényes munka igazolja, mely 1650 és 1694. adatott ki. Ferencz a múlt század végén élt, II. Rákóczy párthive és irodai lajstromzója [1]) 1706-ban. — Tolna megyében is birtokolt a család, nevezetesen Pakson, és Gyapán id. László, ennek József, László, Erzse Csik Imréné, József, ennek neje Rosty Zsófia, kitől Anna Perczel Ignáczné.



Az irodalmi téren János Lessing meséi forditója 1793., jelenleg pedig József a „Szellemi omnibus" irója tünik föl.

Czimerük: egy arany grif hátsó lábain állva, első jobb lábával kardot, a másikkal vérző török főt mutatva. A sisak fölött ugyanaz, mint metszvényünkön látható.

Erdélyben is találunk ily nevüekre. Mátyás 1600. táján élt, vécsi ref. lelkész is volt. Básta üldözései elől elbujdosott. Járt keleten, és utazási leirása valószinüleg kéziratban maradt. Sámuel is erdélyi, mint papságra készülő, 1745-ben végzé iskoláit, a külföldön.

**Aszalos.** Zemplin megyei nemes rendü család Szirmay szerint.

**Asszonyfalvy család.** Győr megye hajdani családai egyike mely ősi birtokáról Asszonyfalva (jelenleg Asszonfa) neveztetik. Miklós 1362-ben élt, mint egy határ-kérdési oklevél igazolja. — 1577-ben Gáspár iktattatik be némely ottani részbirtokba. 1586-ban Boldizsár és Tamás éltek. Tamásnak fia volt István (1590—1620). Szapári Istvánnal együtt több rendbeli pörbe volt keveredve szomszédjaival. Ez Istvánban fogyott ki a család, és győr-megyei javai a Szapáriakra mint hihetőleg leányági rokonaira szállottak [2]).

**Asszonyi,** zemplin-megyei nemes család.

**Asztalos család.** Zemplin, Szabolcs, és Marmaros megyében elterjedt család. Az utóbbi megyéből A. Pál szerzett hangzatosb nevet családának. Megyéjéből követ volt az országgyülésen 1827. Patriarchalis házi apa, régi magyar szabású törvénytudó, ki egykor in-

[1]) A czímer metszvény ennek pecséte után adatik.
[2]) Czeh Ján., Tudom. gyüjt. 1829. XII. 15.

kább lemondott követségéről, mint meggyőződése ellen legyen kénytelen működni. Később váló-ttörvényszéki ülnök volt. Egyik fia ifj. Pál 1816-ban született, szinte Marmaros megyét képviselte az 1847/8 országgyülésen; a nemzet-gyülésen huszti képviselő volt. A megyei rendszernek erős hangú, lángoló, de logikai előadású védője. Becsületes és következetes jellemü férfiú. A magyar miniszterium alatt kir. táblai ülnöknek is ki volt nevezve. Debreczenből Csányi László mellé teljhatalmú biztosnak küldetett Erdélybe. Mhalt agylobban 1849. mart. 11-kén. Testvére Sándor mint honvéd őrnagy Aradnál, és a móczok ellen harczolt [1].

**Asztry.** Temes megyei birtokos nemes család.

**Athanaskovich család.** Megnemesíttetett Miklós 1722. dec. 5-kén kelt czimeres levélben, melyben az igy iratik le: A paizs kék mezejében egész oroszlán egyenesen állva, jobb első lábaival kardot tart, és a paizs baloldala felé néz. Fönn a sisakon ismét az látható. A paizs czafrangja mind a két oldalról sárga-kék [2]. Miklós utódai közül Demeter bölcsész tudor előbb a horvátországi főhadi kormánynál szolgált, majd mint a keleti nyelvek értője Belgrádban császz. konsullá lön (1844). Pláto budai g. n. e. püspök volt. † — Székhelye a családnak Zombor Bács megyében, hol Vazul polg. mester volt (1825), Pál pedig plébános.

**Athyia (Atya) család.** Régi kihalt sarjadék Ugocsa megyében. 1414-ben, tagjai a Komlósi Ugron családdal határjárási okmányok kiadása végett pörlekednek. Birtokosak voltak Komlóson és Salánkon, osztályos rokonai a Gacsali és Dengelegi családnak. György volt az utolsó, kiben a család kihalt. Javai a Rosályi Kún családra szállottak [3].

**Athinai család.** Tótországi származat, hason nevü faluról vévén nevét. Simon deák történeti hirüvé tette nevét. Szapolyai hive volt Ferdinand ellen. Gritti kormányzósága ellen szavazván, ez az adó- és só-pénz elsikkasztása ürügye alatt 1530. fejét ütteté. Fia szinte Simon, ki 1540. az Isabellának férje által adott várak kapitányait hitelteté meg.

**Attems család.** (Gróf) Magát a Montforti grófoktól eredezteti. Nevét a Friaulban fekvő Attems helytől vevé, melyet a család állitólag 1170-ben kapott meg. Két főágra: Heiligenkreuzi

---

[1] Ujabb ism. tára. I. 201.
[2] Coll. herald. Mss. 367.
[3] Szirmay. C. Ugocsa. 85. 86.

és Petzenstein (Luzenei) ágakra oszlik. Az előbbi ismét két fiókágra szakad, melynek második Feistriczinek neveztetik. Ez ágból Ignácz (szül. 1774), József (sz. 1780.), Ferencz sz. 1783. és Tadé magyarországi honfiusitott nemesekül fogadtattak az 1827-ki 43. t. czikkben; ezt azonban az 1830. évi 17. törv. czikk megsemmisité.

A Feisztriczi ág is kétfelé terjed, másik fele Gösztingi előnévvel különbözteti magát. Ebből hazánkban jelenleg magasb hivatalt visel: Gróf A. Henrik cs. kir. kam. a pozsonyi helytartósági osztály alelnöke, szül. 1813. mart. 5-kén. Neje 1838. april 24. óta báró Wancsura Rzechniz Aloisia (sz. 1816. oct. 24.), kitől több gyermekei vannak.

Az Attemsek Heiligenkreuzi ágának, mely 1630. jan. 3-án kapta a grófi rangot, czimere négy részre szelt paizs. Az 1. és 4. aranyszinü udvar két fejü sast mutat, a fejek fölött egy arany korona ragyog. A 2. és 3. vörös udvarban három ezüst csucs emelkedik. A közép vörös vértben egy arany nyaklós vizsla fut. Ez czimere az egész családnak. Az emlitett ág rokon a Pálffy és Zichy magyar mágnás családokkal.

**Auersperg család.** (Herczeg és gróf.) Hazánkban a XVII. század óta több izben honfiusitást nyert család, mely az Illyriában fekvő Auersperg mezővárosról veszi nevét. E helyet 1067. óta tulajdonául igényli, és jelenleg mint majoratust birja. Őse Adolf 1060-ban élt. Ennek utódai III. Frigyes császár idejében Krajnába szakadtak át, a török háborúkban nevezetes szolgálatokat tettek, miért Krajnában és a vend széleken örökös főtartományi marsalli hivatalt nyertek. Törzse a családnak az Adolftól leszármazott I. Engelhard († 1466.) volt, kinek két fia Pongrácz, és Folkárd (Vollrád) után a család két főágra oszlott. Pongrácznak Troján nevű fiától Herbárd az egyik unokája, kinek két fia Farkas Engelbert, és Kristóf ezen ágat is ismét kétfelé terjesztik. Kristófnak Teodorik fiától unokái: Herbard, szül. 1613. Kamarás, krajnai örökös marsall, és károlyvárosi (karlstadti) parancsnok volt, az 1649. országgyülésen a CXII. t. czikk szerint nyerte hazánkban az indigenatust. †. 1668. Testvére János Wajkard 1615. szül. III. Ferdinánd király kegyencze, IV. Ferdinánd nevelője, 1653. birodalmi herczegségre emeltetett, még pedig a rendi gyülésben ülés és szavazat-joggal. Szép jószágokat kapott Csehországban, Sleziában, Felső-Ausztriában is. Legidősb testvéréről is reászállott a gottschei és szeiszenbergi urodalom, melyekben valamint saját herczegi urodalmaiban hitbizományt alapi-

tott családja részére. Hazánkban szinte honfiusittatott az 1655. orsz. gyülés 118. t. czikke értelmében. Később 1669-ben I. Leopoldnál kedvetlenségbe jött, és az udvartól elvonulni kénytetett. Meghalt 1677. nov. 13. Tőle jő le a most is virágzó herczegi ág. Legidősb fia F e r e n c z titk. tan. és altáborszernagy részt vett a magyarországi táborozásokban is, és azután egy ideig Horvátországban károlyvári parancsnokságot viselt.

Általában a család több tagja a szomszéd Krajnából bejátszott a magyar történetbe, és már az emlitett egyik ősük Kristóf harczolt Horvátországban a török ellen. Szorosabban füzé magát a család hazánkhoz beházasodás által is. Sógorságba jött a báró Gerliczy, Szalabéri nemes Horváth, gróf Haller, gróf Festetics és gróf Szapáry családainkkal, nem emlitve az indigena családokkali összeköttetését.

A grófi ágból Kajetán, Miklós és Jodok 1802-ben; gróf Kajetán ismét 1827-ben vétettek be magyarokul. Közőlök azonban Miklós az 1830. 17. törv. czikknél fogva ismét kitörültetett.

A herczegi ágból a mult század végén, és ennek elején K á r o l y (szül. 1750.) táborszernagy, és aranygyapjas 1805-ben Bécsnek hadiparancsnoka volt. A franczia sereg előtt a Dunán vert táborhidat kelle elégetnie; elkésett az ellenségnek nagy előnyére, ki azt elfoglalá, és a Duna inneni partján szerencsésen működhetett. A herczeg kérdés alá vonatott, és kegyet vesztett. Morvaországban tölté magányban azutáni napjait. Tőle igy jő le a mostani herczegi ivadék:

Károly táborszern.
- Vilmos sz. 1782 † 1827. (b. Lenthe Friderika)
  - Károly Vilm. sz. 1814. v. titk. tan. (Gr. Festetics Ernesztin. 1851 óta)
  - Aglája b. Kotz brüni hölgyi aleln.) Vilma (gr. Noszticz Her. táborn.)
- Zsófia (gr. Chotek Józs. özvegye 1809-től)
  - Sándor sz. 1818. alezredes (Gr. Szapáry Sarolta) 1851-től.
  - Adolf sz. 1821. kapit. (B. Solopisk Mladot.)
- Károly szül. 1784. altáborn. † 1847. (B. Lenthe Auguszta.)
  - Zsófia (gr. Arenbergné.)
  - Aloisia (Hzg. Stahremberg.)
  - Román Károly sz. 1813.
  - Henrika (Her. Hohenlohe.)
  - Friderika (H. Bayern.)
  - Ernesztine.
  - Mária.
- Vincze. † 1812 (H. Lobkowitz Gábr.)
  - Vincze sz. 1812. (H. Colloredo Vilma.)
    - Mária sz. 1855.

A családfa élén álló Károlynak testvérétől is jő le egy ág mostanáig, mely kevesbbé van kötve hazánkhoz [1]).

A család czimere négy részre oszlik. Az 1. és 4. vörös udvar zöld mező fölött fehér bölényt mutat, annak orrán keresztül egy fekete gyürű függ. A 2. és 3. ezüst mezőben egy állványon fekete sas látható. Az előbbi a család ősi czimere. Az utóbbi a Schönburgi családéból kölcsönöztetett. A Pongrácz ága, és igy a herczegi ház az ezüst szinű közép vérten egy arany koronás vörös oroszlánt visel; mig a Vollradi grófi ágnál ez arany mező egy kék rózsát (a Lezimowa-Austi bárók czimerét) láttatja.

**Augustini család.** Szepességi származás. Györgynek Debitz Bachariától 1598. dec. 6-kán szül. fia K e r e s t é l y emelé ki a család nevét. Ez nagyobb iskoláit Frankfurtban, Jenában, Lipcsében és Vittenbergben tanulta. 1619-ben Schweitzba ment, és ott 1620-ban Bazelben orvossá lett [2]). Haza jövén Késmárkon telepedett meg, és a város főorvosa lett. II. Ferdinand udvari orvosának, és udvarnokának nevezte, 1631. april. 6-kán n e m e s s é g e t kapott a b H o r t i s mellék névvel. III. Ferd. tanácsnokává nevezte. 1640. bejárta a Kárpátokat, orvosi könyveket irt. Nőül Székely Boldisár leányát Zsuzsannát vevén, ennek ősi birtokába Lomniczra költözött és ott halt meg 1650. aug. 21. Gyermekei maradtak.

**Augusz család.** (Magurai, báró.) Tolna megyei család, azonban Veszprém megyében is lelünk e névre, hol Lajos a megyei felkelő nemes gy. seregnél hadnagy volt 1809-ben [3]). Tolnában Szekszárdon A n t a l főbiró volt. Fia i f j. A n t a l ott szül. 1807-ben, megyei hivatalra adá magát. Müveltsége, képessége őt 1843. második, 1846-ban az első alispáni székbe emelé Tolnában. 1849. aug. 20-kán azon megye korm. biztosa és e megye, valamint Baranya, Somogy megyék kerületi főispánjává lőn. Majd 1850. Pest ker. főisp. és végre 1852. a budai helytartósági oszt. alelnökévé neveztetett. [4]) Még 1850. sz. István rendét is megkapván, 1853-ban utódaival együtt bárói rangra emeltetett [5]). Előnevét a család Krassó megyei Magura helységtől veszi.

---

[1]) Goth. gen. Taschb. 1857. 92.
[2]) Veszprémi, Med. Biogr. cent. I. 8.
[3]) Hazai tudósit. 1809. I. félév 35. sz
[4]) L. Életrajzát Vasárnapi Ujság 1856. 49. sz.
[5]) Budapesti Hirlap 1853. 115. sz. máj. 15.

**Augusztich család.** Alapitója András, ki 1686-ban kapja a nemes levelet I. Leopold királytól czimerrel, mely a paizs udvarában zöld mező fölött mind két lábán álló darut mutat, melynek nyaka nyillal átlőve van. A sisak fölött ugyan ilyen. Czafrang innen arany-kék, onnan ezüst-vörös [1].

**Avakumovich család.** A mult század végén 1791-ben II. Leopold nemesíti meg Pált, Istvánt, Jánost, Györgyöt és Lázárt. Kik közől Pál már előbb aradi g. n. e. püspök (1787—1810) volt. István a kir. táblánál a lajstromozásnál volt alkalmazva (1787) Másik István temesvári g. n. e. püspök (1810.), Cs. kir. val. bel. tit. tanácsos. A Ludoviceara 500 ftot ad (1812).

**Aurifaber.** Zemplini nemes család Szirmaynál.

**Azary család.** (Nagy és Kis-azari.) Régi kihalt család Zemplinben. 1435-ben Zsigmond alatt Azari János és nővérei Margit és Márta Azari István s László és Szécsy Jakab által hatalmaskodást szenvednek. Ez időben György, Péter és János birják Azart. 1531-ben a reformatio idejében Imre élt, és szinte az uj tant hirdeté [2].

---

[1] Coll. Herald. Nro 793.

[2] Szirmay, C. Zempl. hist. 57. top. 64.

# B.

**Babai család.** Tolna megyei család, belőle Ferencz Jézus társ. pap (mh. 1777.) Latin nyelven történeti munkákat irt [1].

**Babarczy család,** (Báró). Nevét a Baranya megyében fekvő Babarcz helységtől veheté, azonban a családot Csongrád megyében látjuk föltünni. Imre e század elején Csongrád megye első alispánja volt (1810—15.). A család név mégis leginkább Antal által hatott ki. Ez Budán született 1813. febr. 12-kén. Szintén Csongrád megyénél kezdé hivatalos pályáját mint jegyző 1832-ben; azután szolgabiró lőn. 1840-ben a helytartó tanácshoz titoknokká, később tanácsossá neveztetett. Az utolsó (1847-ki) pozsonyi országgyülésre Csongrád m. követévé választatott. A conservativ udvari- és aristocrata-párt egyik eszesebb vezértagja lévén, neve nagyon ismeretes lőn. A forradalommal nem tartva, 1849. elején Pest megye és jászsági cs. kir. biztosként működött. Azután élelmezési főpolgári biztosságot viselt. Érdemeiért szent István rendjét kapta, azután pedig e rend szabályaihoz képest birodalmi báróságra emeltetett 1855-ben [2]. Ugyan ez év vége óta a soproni urbéri főtörvényszék elnöke. Testvére Imre katona volt jelenleg nyugalmazott alezredes, kire a bárói rang szinte kiterjesztetett.

**Babb család.** (Kapálnak-Monostori.) Erdélyben van ily család, melyből János fogarasi g. n. e. püspök, bel. titk. tan. és a Leopold-rend közép keresztese (1786—1815.) és több azon vallásu papok voltak.

**Bábel család.** Más néven Káldy, győrmegyei család volt. Czimeres levelet Bábel, máskép Káldy Tamás kapott 1626-ban II. Ferdinandtól. Kihirdettetett e kiváltságos levél Győr megyében. Utódai valószinüleg kifogytak [3].

[1]) Horányi, Nov. Mem. 204. l.
[2]) Pesti Napló 1855. dec. 11-ki szám.
[3]) Pozson vmegye levéltárában van az eredeti armalis levél.

**Babics család.** A nemességet Ferencz szerzi 1716-ban III. Károly királytól. A czimert igy irja le az oklevél. A kék paizsnak alyját hármas domb foglalja el, mely fölött három zöld leveles ágon ugyanannyi piros rózsa virít. Ugyan ezen rózsákat láthatni a sisak tetején. Czafrangjai a paizsnak egy oldalról fehér vörös, másikról sárga-kék [1]. E családból András veszprémi kanonok volt (1810—25.)

Ugyan e néven azon megnemesitést megelőzőleg is találunk e névre. Babics János 1687-ben scardonai püspök volt [2]. Komárom megyében pedig a legrégibb és törzsökös adományos családok között említtetik ily nevezetü család sz. Istváni előnévvel [3].

**Babindáli család.** (Babindali.) Régiebb sarjadék, mely nyitramegyei Babindál faluból ered, és onnan veszi vezeték- és előnevét. E helységnek a XIII. század előtt azonban birtokában alig volt, legalább 1271-ben Babindáli Feteckfi Kozmáról lelünk okleveles emlékezetet [4], ha csak ez nem volt őse e családnak A XVI. század óta birunk a családról adatokat. Ezek szerint Péter 1525-ben élt, magát Kis-Surányi-nak is irá Neje Forgács Péter leánya volt [5]. Ugyan ez idő tájban élt Babindáli István, ki hogy testvérének Mátyásnak nyitramegyei babindáli ősi javait Kereskényi Tamástól visszaválthassa, egyéb részbirtokait azon megyében elzálogitja 100 ftért. Dubraviczky Jánosnak 1536-ban. Ezen utóbbi részbirtokok kiváltására később Istvánnak fia Bálint engedményt ád Babindáli Bertalannak és Gergelynek [6]. Ez utóbbi Gergely 1544. körül Bars megyében országos adószedő [7]. 1569-ben jelen volt a pozsonyi országgyülésen, és egyike a Dobó és Balassa hütlenségi perben összeült közbiráknak. András birt Nógrádban is, és Ludányról irá magát. Ez Perk, és Felső Dovoránt átengedé Zongor Mátyásnak 1629-ben [8]. Fiai János és Miklós Nógrádban 1601-ben fordulnak elő [9]. Emlitett András özvegye ügyeinek elintézésére az országgyülés az 1649. 54 és 1655. 106-ik törv. czikkeiben a nádort utasitja. Lehoczky szerint a családnak

---

[1] Coll. Herald. Nro 475.
[2] Az 1687. törv. záradéka
[3] Fényes: Komárom vm. leirása. 61. lap,
[4] Tud. gyüjt. 1833. XI. 45.
[5] Lehoczky, Stemm. 17.
[6] Sz. Benedeki Conv. Proth. C. 70. lap és Fasc. 93. Nro 17.
[7] Budai lex. I. 99.
[8] Lehoczky, Stemm. 17.
[9] Prothoc. C. Neogr. 1601 68. l.

Nógrádban csitári, és ludányi javai Osztrosics Istvánnak és utóbb az Erdődyeknek adomanyoztattak. A család, mely mint látjuk Bars és Nógrád megyébe -is átszakadt, a XVII. században tünt le.

**Babocsay család.** (Báró). Lehoczky Ausztriából a Lüneburgh és Sonnenburg grófoktól származtatja Laziusra hivatkozva. Bizonyosabb az, hogy a XVI. század második felében már a dunántúli kerületben megvoltak. Tamás Nádasdy Ferencz alatt vitézkedett és 1587-ben bevette Koppány várát a töröktől [1]).

I. Leopold kir. korában idősb Ferencz előbb keszthelyi, utóbb veszprémi várkapitány (1692.). Fia ifjabb Ferencz ugyanekkor Veszprém vári alkapitány. Mindketten később jeles tábornokok. Idősb Ferencztől, kinek neje Rumy Kata, sz. Györgyvölgyi Bakács Sandor özvegye volt, igy hozatik le a család: [2]).

- Id. Ferencz táborn. (Rumi Kata.) 1692.
  - Ifj. Ferencz táborn. 1720 (Somogyi Bor.)
    - Antal †.
    - Farkas táborn. † (Biro Istv. leánya).
    - Magdolna (Rányer spany. kap.
    - Krisztina (Ranyer spany. kap.
    - Kata. (Cserbaczkyné.)
  - Pál tábornok. Mh. Báró 1720. Győrben 172? (Márffy Krisztin.)
    - Ignácz. László. (Styrum Amal.)
      - Károly. Lobosicznál esik el.
    - Borbála † 1771. nov 27. (Magyarosyné.)
    - Ignácz.
      - Pál.
    - Elek. Elesik Belgrádnál.
  - Magdolna. (Széplaki Botka Ferenczné.)

Mint ez ágazatból látjuk, e család nagyobb része hadi pályán kerese a dicsőséget. Négy tag tábornokságig vitte. Pál utódai részére is bárói ranggal jutalmaztatott 1720. sept. 12. [3]). Ekkor czimerét, a

---

[1]) Istvánfi.

[2]) Deductiones Geneal. Mss. F. lat. 213. — Lehoczky hibásan közöl töredéket a családról. — Pálról és fiairól emlékezik Pethő Spangar Krón. 1727. évre.

[3]) Collect. Herald. 117 l.



fiait vérével tápláló pellikánt kék mezőben, (mint metszvényünk mutatja,) bárói korona alá juttatá. A czimer foszladéka innen arany-kék, onnan ezüst-kék.

A bárói család kihalt. De nemesi renden Babochay nevűt Zágráb megyében lelünk, hol János első alispánságot viselt (1815.)

Nem felejtendő az sem, hogy Zemplin meg Tarczal mező városának 1674-ben Babocsay Izsák volt jegyzője, ki városa történeteiről érdekes emlékiratokat hagyott maga után magyar nyelven. [1])

**Bábonyi család**. Zemplin megye nemesei közé számíttatik. Nógrádban a Berczelyiekkel rokon, és ott Berczel helységben a Bábonyi család egyik leány tagja 1805. mart. 7-kén 76 éves korában halt meg [2]).

**Báborszky család**. Közrendü nemes család. Czimere: a paizs udvarán egy kivont karddal álló vitéz. A sisak fölötti koronán pedig pellikán ül, fiait vérével táplalva. Belőle Antal mint esztergam-megyei várnagy halt meg 1838.

**Babos család**. Ugocsa megyében Gödénházán közbirtokos. Ott belőle Gáspár 1805., József 1803-ban Ferencz királytól uj czimeres levelet kap. [3]). Ez az udv. magyar kanczellárián titoknok volt (1805.) —

Erdélyben Felső-Fejér, Doboka megyében lelünk e nevü családot Sepsi-Besenyői előnévvel. Amott Ferencz és Gáspár a megyénél szolszolgáltak. Amaz szolgabiró, emez iktató volt (1815.)

**Babóthy család.** Dunántúli Sopron vagy Győr megye ily nevü faluja látszik származási helyeül, honnan más megyébe, névszerint Nyitrába is átszakadt. Nyitra megyének 1617., 18-ban Babóthy Tamás volt egyik szolgabirája [4]). Imre az 1827-ki országgyülésen rendeltetett ki választmányi tagul.

**Babulik család.** Megnemesitett M. Terézia által 1753-ki octob. Babulik István és György ily czimerrel: A paizs vizirányosan ezüst szalaggal kétfelé osztatik. Az alsó kék mezőben ezüst hold látható fölfelé fordított szarvaival. Az alsó piros mezőben pedig egy

---

[1]) Kiadatott Rumy: „Monumenta Ung." czimü gyüjteményében.
[2]) Mocsáry, Nógr. Esmert. I. 223.
[3]) Collect. herald. 139. lap.
[4]) Diarium et Acta Diaetae 1622, Ms. Mus. — És az 1618-ki 49. t. cz.

ágyékaitól kezdve látható arany oroszlán áll kiöltött piros nyelvvel, hátra csavaradott farkkal. Első jobb lábával ragadni, a ballal pedig nyillal harczolni látszik. — A sisak fölött két — egyfelől piros, — más oldalról kék szárny között a paizsbeli hold fénylik. Foszladék jobbról aranypiros, balról ezüstkék[1]). Lakhelye e családnak Zólyom vármegye.

**Bachó család.** (Dezéri). Trencsin megyében székel, és birja ősi javait Dezéren, honnan előnevét vevé. 1580-ban Mihály máskép Dragon trencsini ispán (Comes) magát Dezérről (Dezsericze) irta, és ez a család ősei közől volt[2]). A mult században a családból János belső titkos tanácsnok és krassómegyei főispánságig (1787—1810) emelkedett, előbb (1770) Pozsony ker. főtartom. biztos volt. A József cs. rendszere idejében pedig krassómegyei főispánsága mellett, Temes, Torontál, Bács megye főisp. helyettese és ezekben kir. biztos. — Tán fia azon János, ki a m. testőrségnél őrmester volt (1810). Az ujabb időben Trencsin megyében, hol többen hivatalt viseltek, Lajos mint al- majd főügyvéd hivataloskodott, és a két utolsó (1844. és 1847.) országgyülésen azon megyének követe volt.

**Bacsák család.** (Benefai). Pozsony megyében székel, és ott viselt megyei hivatalokat. Előnevét Benefá-ról irja. A nemességet Kristóf szerzé ily czimerrel[3]): a ver kek mezeiében három zöld halom van, melyek két szélsőbbikéből két zöld pálmafa emelkedik föl, a középsőből kiterjesztett arany szárny nyillal rézsutosan átütve látható. A sisak koronáján páncélos kar zöld koszorút emel. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös. — János alispán volt Pozsony megyében 1764-ben, — később (1787-ben) a m. kir. helytartóságnál tanácsos. Ugyanazon kormányszéknél József szintén tanácsnokságig emelkedett, az volt 1770-ben. Zsigmond pozsonyi, 1784-ben esztergámi kanonok. Meghalt 1784-ben april 28-kán.

**Bacsányi család.** E nemes családból János a költő és iró lett ismeretessé. Született ez Tapolczán Zala vármegyében 1763-ban. Előbb nevelő, majd 1785-ben a kassai kamarai igazgatóságnál hivatalnok. Innen egy versezetc miatt megválni kényteleníttetvén, gróf Forgács Miklósnál titoknok. — 1794-ben Martinovics dolgaiba

---

[1]) Coll. Herald. Nro. 257.
[2]) Lehóczky Stemm. 18.
[3]) Adami : Scuta gentilia. Tom. I. 90.
[4]) Horányi. Nova Mem. 318. 725.

elegyedvén, két évig Spielbergben ült. Azután a bécsi bankóhivatalnál nyert alkalmazást, 1806-ben a directoriumnál fogalmazó lett, és nősült Baumberg Gabriela német költőnével. 1843-ban magyar acad. lev. tag. Meghalt 1845. máj. 12. Tetemei a linczi temetőben nyugszanak. Müveit elószámlálja az ujabb ism. tára.

**Bacsich család.** Czimere: kék mezőben zöld tér fölött fekete lovon zöld nyeregben ülő vörösbe öltözött prémes kalpagos magyar bajnok, jobbjában kivont karddal, baljában lobogó vörös zászlóval. A sisak fölött az éberség jelvénye az egy lábában követ tartó daru áll egy lábon. Foszladék innen ezüstvörös, onnan sárgakék. E czimert és a nemességet György szerzé 1718-ban III. Károly királytól, és ugyanazon armálisban Panker Sebestyén és Forján György is megnemesitetett [1]. E család lakhelye Sopron megye. Belőle e század első negyedében János a m. k. udv. kanczellariánál; József pedig a kőszegi kerületi táblánál az 1810—1825. időközben hivataloskodott.

**Bácsi család.** Több ily nevűt mutat föl történelmünk. Előszámlálom az ismertebbeket, a nélkül hogy vérségi viszonyukat vitatnám. — György Szapolyay követe II. Lajos királyhoz a mohácsi ütközet előtt a végett, hogy határozott parancsot kapjon a sereg hová inditására nézve. Ferencz szintén Szapolyay hive, 1535-ben neveztetik ki szepesi préposttá. Benedek Bocskainak alvezére, mintegy hatezer hajdu élén. Megveretett Bástától 1606-ban. Benedek budai tanácsnok is volt 1541-ben, I. Ferdinand pártján.



**Bacsinszky család.** Gallicziából Bacsina helységből szakadt Magyarországba e nemes család [2]. Tódor Ung megyében Benyátinán görög egy. lelkész volt. Ennek fia András szül. 1729-ben, papságra adván magát, végre munkácsi g. e. püspök lőn 1773-ban; belső titkos tanácsosnak pedig 1777-ben neveztetett ki. Jeles férfiú volt. Meghalt 1809-diki nov. 19-kén [3].

**Bacskády család.** (Bacskafalvi.) Nyitra megyei régi család, mely az előnevet adó Bacskafalva (Bastyén) helységnek jelenleg is birtokában van. Nyitra megyéből elterjedt a szomszéd Trencsin, Bars megyékbe is, sőt Nó-

[1]) Collect. Herald. Nro 546.
[2]) Felső M. Orsz. Minerva 1827-ki foly. 1148. lap. — [3]) U. ott.

grádba is egy ága. Czimere : mint itt látható hátulsó lábain álló medve, buzogányt tartva; ugyanaz a sisak fölött is.

Hivatalt viselt honn a megyénél, ugy Barsban, és az országos kormányszékeknél is. A családnak nevezetesebb tagjai a mult századból: Pál, ki barsmegyei alispán volt 1755. 1760-ban. — János ugyanott 1755-ben szolgabiró. — József 1751-ben itélőmester [1]. János 1780-ban kir. személynöki itélőmester. Ugyancsak János kincstári ügyész Ungvárott, majd Tokajban 1787. 1810-ben. Sándor a kanczelláriánál hivatalkodott 1787-ben. Bálint a testőrségnél volt 1810-ben őrnagyi ranggal. Ignácz Nyitrában az ujabb időben viselt hivatalt.

Nyitra megyétől vett ki nemesi bizonyitványt János 1831-ben; kihirdetteté Nógrádban 1832. jan. 21-kén, azon megyében Rádon lakván, ennek atyja volt szintén János, ki Tőkés-Ujfaluban született; nagyapja is János, ki Nyitra megyében 1755-ben kétlen nemesnek ismertetett

**Bacskay család.** (Bacskai.) Ősrégi családa Zemplin megyének. Szirmay szerint sarja a Boksa (Boxa) nemzetségnek, melyből Tamás többekkel 1314-ben Bacska falu birtokába jut. [2]) Belőle volt György, ki 1402-ben szintén elismerte Zsigmond király rendelkezését, melyben Albertet örökösének fogadta [3]) Még előbb élhetett Szaniszló, kinek András fiától Balás unokája 1451-ben leleszi prépost volt, és Magyarországban pápai biztosként működött; midőn Hunyady a törökkel harczolt, ő magával több iromány a táborba vitt, és odaveszté. Ő szerzé meg az agárdi birtokot. Bessenyő végett a hatvani nemesek ellen tiltakozott. És a leleszi egyház hajóját ő építteté faragott kövekből. — II. Ulászló alatt Miklós élt, ki egri prépostból lett erdélyi püspökké. János 1565-ben zemplini alispán 1569-ben pedig orsz. gyülési követ. — A család birta Zemplinben Bodzás- vagy nagy-Ujlakot is, és innen némely tagjai bacskai Ujlaky-aknak irák magukat [4]). Kihalt a család 1640. táján, és Bacskán utána az Anarcsyak jöttek birtokba [5]). Ugyancsak Zemplinben volt **Isépi Bacskai** család is [6]).

---

[1]) 1751-ki 26. törv. cz.
[2]) Szirmay C. Zempl. Not. topog 65
[3]) U. attól not. hist. 23.
[4]) U. attól not. topog 235.
[5]) U. ott 307.
[6]) U. ott 65.

**Bácsmegyei család.** E néven a Dunán túl Vasmegyében lelünk családot. Ferencz, ki Párisról zemplénmegyei faluról irta előnevét, 1583-ban költözik Vasmegyébe, hol nejével Markalóczi György leányával kapja Markalóczot, és Zondi-Ujfalut[1]). De Zemplin megyében még azután is van Szirmay szerint ily nevű nemes család. Szatmár megyében Bere és Csomaköz helységben Bácsmegyei Benedek kap részt királyi adományul[2]).

1589-ben Bácsmegyei Balás deák (ügyvéd) él és ir levelet magyar nyelven Károlyi Mihályhoz[3]). Ádám 1709-ben él[4]). Nevezetesebb embereket termett ilynevü család István Pálban, és ennek testvérében Jánosban. Mindkettő Trencsinben született, és az orvosi tudományokat a külföldi egyetemeken tanulták. István Pál az idősb, 1720-ban tábori szolgálatokat tett, azután nyolcz évvel gr. Csáky Imre bibornok, végre N.-Szombatban a káptalan főorvosavá lőn. Meghalt 1735. — Protestansból lett katholikussá. Orvosi latin munkái közt irt a csömörről is[5]). János testvére 1727-ben a köszvényről adott ki orvosi könyvet. Dunantúl e családból a mult század végén István a kőszegi táblánál hivatalkodott. E század első felében Lipót és János a kir. harminczadnál hosszu ideig szolgálatban állottak.

**Baczendorf család,** (báró). A honfiusitottak közzé tartozik. János-Jakab bárót az 1681-ki 82. törv. cz. vette be. Farkas Károlyt, és János Jakabot az 1687-ki 29-ik törv. czikk avatta indigenákká. Jelenleg e család ismeretlen. Iratik Bazzendorfnak is.

**Baczka család.** Zemplin megyében nemesi rendü.

**Baczkó családból** Mihály az 1715-ki országgyülés 59 ik törv. czikke szerint a rendszeres munkákra kiküldött választmány tagja volt.

**Badányi család.** Szepes megyei nemes rendü.

**Bádeni** marchio (őrgróf) családból Hermant és Lajost az 1681-ki 81-ik törv. czikk fogadta be hazánkba.

**Baderlicza család.** Lakhelye Bácsbodrog vármegye.

**Badics család.** Komárom megye nemesei között leljük.

---

[1]) Lehoczky Stemm, 18.

[2]) Szirmay: Szatmár vm. II. 25. 26.

[3]) 1838-ki Tudom. tár. Ért. IV. 274. l.

[4]) Kaprinai Mss. A. tom. L. 173.

[5]) Veszprémi Biogr. Med. Cent. II. 19

**Badicz család.** Lakhelye Sopron megye.

**Badoboray család.** Ily család emlékezetét sz. Margit élete[1]) artá fel. Badoboray Istvánnak Erzsébet leánya 15 éves korában (1238 áján) lett apáczáva, 1271-ben a Margitszigeti zárda fejedelemaszszonya volt, akkor 48 éves.

**Bádoki család.** (Bádoki) Doboka megye régiebb családainak gyike. Isabella korában Mátyás Doboka várnagya volt, és kapta j adományban Csomafa egy részét. Balás 1544—1566-ig, János edig 1588—1595-ig szolgabiróságot viselt. Benedek 1627-ben élt[2]).

**Badoldy család.** Szintén sz. Margit életirása tartá fönn nevét. Belőle Chenge (Kinga) nyulakszigetebeli apácza 1263—1271[3]).

**Badomerey család.** Badomerey Tamás vármegyei ispán olt, (fő- vagy al?) neje Olimpiadis, ki férje kora halálával hét éves Erzse leányával 1243. táján a veszprémi zárdába ment. 1271-ben zen Erzse is tanuskodott Margit szent életüségéről[4]).

**Bagaméry család.** Szabolcs és Zemplin megyék nemesei özött foglal helyet.

**Bágdy család.** Ferencz 1552-ben Biharmegyében Sarkalon öt portát bir[5]). Györgynek az 1571-ben meghalt Bocskay Györgynek leánya Sára volt hitvese[6]).

**Baghy család.** Baghy Balás és vele együtt Baghy István és ános II. Ferdinánd királytól 1622-diki junius 15-kén kelt czimeres evélben nemesitettek meg. Levelük kihirdettetett Nógrád vármegyéen azon évi augustus 23-kán. E szerint e megye volt fészke e családak, mely ugy látszik Hevesből származott át. 1684-ben előfordul János. Az 1734-ki nemesi vizsgálatkor a kétségtelenek sorába iratnak ános, András, Ferencz, és István Balásnak fiai; Gábor és stván, néhai Jánosnak fiai, unokái pedig a nség-szerzőknek. 1755-en élt Ifj. István Szécsényben, és András, Mihály, György[7]); Borbála Nagy Jánosné, és 1761-ben másik Borbála Nagy Mihályné. E családból egyik ág a kurucz világban leszármazott a jászöldre is. És ugyan e családhoz látszik tartozni azon Baghi József is,

---

1) Pray: Vita S. Margarethae. 301. 306. l.
2) Hodor: Doboka leirása. 48. 425. l.
3) Pray: Vita S. Margarethae. 374. l.
4) Pray: Vita S. Margarethae. 362. l.
5) Bielek: id. h. 128.
6) Wagner dec. IV. 21. és Szirmay C. Zemplin. top. 71.
7) Prothocol. Cott. Neográd.

ki 1630-ban esztergami kanonok volt, és 1642-ben halt meg Érsekujvárott, hol plebánosságot viselt [1].

**Bagoly család.** Zemplin megyében czimerleveles nemes család.

**Bagossy család.** (Bagosi.) Napjainkban birtokos család Bihar, Szabolcs, Szatmár megyékben; ősi helye azonban ez utóbbi megye, névszerint Bagos helysége, melynek Bagossy Jánosné most is birtokában van. A szatmármegyei ág Bagos-Ujfaluról, a biharmegyei Dancs-házáról irja magát. Ered a Csomaközy, gróf Károlyi és Vetéssy családokkal egy közös törzsből az ős Kaplyon nemzetségből (genus) [2]. 1354-ben Bagossy Jánosnak fia Simon több osztályos rokonaival oly kiváltságot kap, melynél fogva csupán a kir. itélő udvar elé idéztethetik, azonfölül pedig birtokaiban biráskodhatási itélő joggal ruháztatott föl. Simonnak fia volt Péter; ennek pedig Máté, ki 1395-ben Bagossy Mihály, László és más Péter, és egyéb rokonaival Bagosra nézve megerősitő királyi levelet kap. A következő 1396-ban pedig a leleszi convent előtt emlitett Péter (Máténak atyja) Kaplyon, Ömböly, Petri, Vada és Vezend helységekben osztozkodik a Károlyi, Csomaközy és Vetéssy osztályos családokkal [3]. 1424-ben Bagossy Péternek (Péter fiának) bagosi jobbágyait bélteki Drágfi György és Sándor megverte. — 1505-ben a rákosi országgyülésen Bagossy Mihály a királyi tábla birája volt [4]. — 1540-ben B. István és Sebestyén birtokaikban új királyi adomány által megerősitettek [5]. Pál 1603—1608-ig szatmármegyei alispán. László két izben alispán 1724—1727-ig; és 1734-ben [6]. Lehet, hogy ez azon László, ki 1686-ban Halmágyihoz levelet irt [7]. Lászlónak az emlitett alispánnak neje Orosz Zsófia volt, fiai közől László 1765-ben főszolgabiró volt [8]. Ugyancsak szolgabiró volt 1724-ben B. Mihály is. Bagossy László alispán gyermekeit e táblázat mutatja [9].

---

[1]) Memoria Basilicae Strigon. Pest 1856. 152. l.

[2]) Szirmay Szathmár v. esm. II. 132. — Kaplyon Jánosnak Péter fiaitóli unokája Péterről állitatik, hogy a Bagosi nevet először fölvette.

[3]) U. ott. II. 17. 18 29. 38. 45. l. stb.

[4]) U. ott. II 133 l

[5]) U. ott.

[6]) U. ott. I. 126. 130., es Cott. Ugocsa 22. l

[7]) Tud. Gyüjtem. 1828. X. k. 116. lapon közöltetik e levél.

[8]) Szirmay Szatmar varm. I. 134. 135

[9]) Deduct brev Ma fol. lat. 213. sz.

László (Orosz Zsófia.) {
Pál.
László 1765.
Mihály.
Mária (Lónyay Gáborné.)
Bora (Palocsai Györgyné.)

De találunk e családból Ugocsa megyében is, hol Bagossy János nejével Advigával együtt és Ficza Demeterrel 1589-ben Károlyi László özvegyétől Ilonától Mátyfalvi, 1517-ben pedig Szöllős vég-ardói jószágát elfoglalta [1].

E családot Zemplin megye is birtokosai közé számitja. 1420-ban kükemezői Bagos Péter emlittetik egy a nyolczados törvényszék előtt folyt perben, melyben mint alperes állott [2].

Végül e családhoz tartozik-e azon Bagoss Pál, ki mint kurucz ezredes (1703.) lett ismeretessé, és czimerpecsétében három tulipán alaku virágot viselt [3]), el nem határozhatom.

**Bagosi család.** (Csenger-bagosi.) Erdélyben hazája a Szilágyság. Hihetőleg ebből volt János, ki az 1505-ki udvarhelyi constitutio szerint székbirónak választatott [4]).

**Bagotay család.** A czimeres nemesi levelet Bagotay máskép Molnár István kapta I. Leopold királytól 1665-ben Kolos András és Eszthergamy Andrással együtt [5]). Czimere: kék mezőben hármas zöld domb fölött fehér galamb, szájában zöld ággal. A sisak fölött ugyanaz két szárny között, melyek közől a jobboldali félig arany, félig kék, a baloldali felül vörös, alul zöld. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös

**Bágyoni család.** (Kercseli.) Erdélyben Aranyos-Székben van lakhelye.

**Bay család.** (Bai és ludányi.) Ős régi család, mely ugy látszik Nógrád vármegye Bai nevű pusztájától vevé nevét. Ezt hajdan a család birta, és tőle öröklék a Rádayak, kik közől Ráday Pál többi osztályos rokonával egyetemben e pusztát [6]) Grassalkovics Antal kir. ügyek igazgatójával a pestmegyei Iklad feleért és a nógrádmegyei

---

1) Szirmay: Cott. Ugocsa: 75. 76. l.

2) U. az: Cott. Zemplin not. topogr. 340.

3) Oklevél 1703-ról.

4) Kállay székelyek eredete. 225.

5) Collect. Herald. Ms. fol. Nro 126.

6) Totale et integrum praedium Bay in ipsa contiguitate Hatvaniensi in Cottu Neogradiensi situatam, az oklevél szavai.

egész Markházáért cserélte el[1]). E csereszerződés szerint igy jö le a XVI. századig a leágazás :

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Bay Barnabas. | János. | Mihály. | Ignácz. | Klára 1597. körül (Ráday Gáspárné). | Ráday András 1642. |

Nógrád megyében hivatalos pályán állt már a család a XVI. század végén is. 1597-ben szolgabiró lett Bay Ferencz 1599-ig, ekkor ülnökké (assessor) lőn[2]).

De már régebben is mutat föl a történet e családból egyeseket. László az 1447-ki országgyülésen Borsod megyét képviselte[3]). — Mihály Báthori Miklós országbirónak dévényvári kapitánya volt. Nejétől Czobor Annától leánya Zsuzsánna Keglevics Péterné 1609-ben[4]). András és Ferencz Eger várát védte Dobó mellett 1552-ben[5]). Amaz Sáka vára kapitánya, ez utóbbi pedig 1567-ben krasznahorkai kapitány volt.

Komárom megyében találjuk Bay Jánost a XVII. század elején, kinek neje Laki részjószágát nővérével együtt elzálogitja[6]). Bay Péter Bihar megyében Mezőgyánon egy portát birt 1552-ben[*]).

Hogy e család Nógrád ősi családai közől való, mutatja az is, hogy előnevét e megyében fekvő Ludány helységétől vevé. 1642-ben febr. 11-kén a szécsényi várban ludányi Bay György és rokonai Bay István és Zsigmond 400 magyar tallérért Alsó-Ludányban egy nemes ülést (sessio) és Halásziban két telket Ráday Andrásnak (a fölebbi ágazat végén látható Gáspár fiának) és neje Madács Zsófiának zálogba adnak[7]).

A fölebb emlitett István az, ki az 1647-ki országgyülésen a száraz vámok eltörlésére kiküldött választmány tagjául neveztetett[8]).

Nógrád megyében találjuk e családból Jánost 1652-ben ; —

---

[1]) Ráday Pál és Grassalkovics Antal között 1728. Febr. 17-kén kötött csereszerződés.

[2]) Prothocol. C. Neográd. 1597—99. — [3]) Kovachich Suppl. ad Vest. Comit. II. 333..

[4]) Lehóczky Stemm. II. 18. 90. 212. — Mihályt emlit Istvánfi is 1622-ki kiadás 824. l.

[5]) Sámbokinál. — [6]) Fényes : Komárom v. leir. 106. — [*]) Bielek id. h. 130.

[7]) Oklevél.

[8]) 1647-ki CXI. törv.

Szatmár megyében pedig Mihályt, kit a megye 1663-ban lőcsei tanácskozásra küldött a nádor meghivása folytán[1]). Szatmár megyében birtokos a család Gebén és Kis-Madán ; amott Bay György (1810), itt Sándor.

Ezeken fölül e család, — melyet Nógrádon és Szatmáron kivül, Bereg, Borsod, Marmaros, Szabolcs és Zemplin megye is birtokosai közé számit, — az ujabb korban is nevezetesb egyéneket mutatott föl. Ilyen volt Bay Ferencz cs. kir. tanácsos, sz. István-rend keresztes vitéze, a hétszemélyes tábla ülnöke. Lakott Gombán és Pesten. Meghalt 1816. julius 26-kán. Eltemettetett Nógrád megyében Kis-Hartyánban. Nejétől Fáj Ilonától gyermekei : 1. Judit Bárczay Pálné. 2. Franczizka losonczi Gyürky Pál neje † 1816-ban. 3. Borbála Pázmándyné. Bay István 1809-ben lett kir. tanácsos.

A család egyik ága a ludányi előnév mellé még csomainak is irá magát. Tudniillik Csoma helységére Bereg megyében 1832-ben Bay György adományt kapott. E György Bereg megyében Surányban született 1792-ben. 1815-ben magyar testőr, 1832-től 1841-ig beregmegyei első alispán s kir. tanácsos. 1841—1849-ig pedig alországbirói, alnádori és hétszemélynöki hivatalokat viselt. — Meghalt Pesten 1849-ki junius 5-kén, és a rákosi temetőbe temettetett. Öt gyermeke közől Sándor jelenleg Kecskeméten cs. kir. törv. széki tanácsos.

A Bayak ez ága refom. vallásu.

Czimere a családnak : kék mezőben, hármas halmon ezüst egyszarvu áll, első lábaival hármas rózsát tartva. A sisak koronájából ugyanolyan egyszarvú emelkédik ki. A foszladék jobbról aranyvörös, balról ezüstkék.

A másik, mely r. kath. vallásu, Győr megyében székel, és bábai előnevet használ.

Zemplin megye pedig ujhelyi előnevű Bay családot mutatott föl, melynek magvaszakadtán annak ujhelyi udvartelkét Szirmay György nyerte 1719-ben adományul[2]).

**Baits család.** János nemesittetik meg 1791-ben II. Leopold király által kiadott armálisban. Czimere fehér paizsában egy kisebb kék vért van, melyet amabban nyolcz piros csillag vesz körül. A kék vértben zöld tér fölött arany griff áll kiterjesztett szárnyával, lábai alá

---

[1]) Szirmay Szatmár esm. I. 75.

[2]) U. az. C. Zemplin. topogr. 65.

konyult farkkal. A sisak koronájából is griff nyulik föl szárny nélkül, két kiterjesztett fekete sas-szárny között. Foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös [1]).

**Bája család.** (Borbátvizi.) Hunyad megyei család [2]). Belőle volt István Hunyad megye táblabirája, és fölkelő nemeseinek kapitánya, ki a rajzolásban is jártas levén, Vajda-Hunyad várát e század elején Kazinczynak nagy tetszésére hiven rajzolá le [3]). Tán végső ivadéka Mária, báró Noptsa Lászlónak jelenleg második hitvese.

**Bajáky család.** Györgytől, ki a XVII. század végén élt, és két neje volt, ily családfa terjed le[4]):

Bajáky György (Zarka Máriától).
- Mihály. (Niczky Mária.)
  - Kata. (Rosty Fer. kir. tan.)
  - Anna. (Rosty Lajosné.)
  - Boldizsár. (Csapody Bora.)
- Zsuzsa (Pontili Dánielné)
- Magdolna (Verebélyi Lászlóné.)
- Erzse (Svastics Györgyné.)

2-ik, neje, Sőtér Ágnestől.
- József.
- Bora.
- Zsófia.

**Bajcsy család.** (Bajcsi.) Komárom megyei eredetű régi adományos család. E megyében Szilason János 1585-ben saját udvartelkét barátságos egyezkedés utján Ürögön birt részjószágáért Bajcsy Sebestyén nagybátyjának engedi át. E János lehetett az, kit a Bátori Zsigmondhoz egyezkedés végett küldött királyi meghatalmazottak 1598-ban azon izenettel küldöttek Miksához, hogy a török ellen segélyt küldjön, különben Erdélyt elveszti. Bajcsi János Tapolcsánynál találkozott Miksa királylyal, de követségének sikere nem lőn. Ugyanott 1614-ben István jószága egy részét Kálmán Istvánnak elzálogositja [5]). Ugyancsak István Bajcs pusztai (akkor még falu) részét is 1626-ban Szalay Tamásnak az esztergami káptalan előtt örökösen bevallja [6]). Bajcsy Katalin 1643-ban Fodoróczky Mihály neje Szilason Komárom megyében saját és nővérei részét Kálmán Ist-

[1]) Adami: Scuta Gentilit. tom. I.
[2]) Kőváry id. h. 270. l. a kihaltak közé sorozza
[3]) F.-Magyarország Minerva 1831-ki foly. 696. lap.
[4]) Geneal. authen. Ms. fol. lat. 207. tom. II.
[5]) Fényes: Komárom vármegye leir. Pest. 1848. 110
[6]) U. ott. 131.

vánnak örökösen eladja [1]. 1753-ban Bajcsy József Barinay Terézzel komárommegyei baromlaki és nyitramegyei ivánkai jószágaikat kölcsönösen elcserélik [2]. János Váczon született, (hol atyja Althan püspök javai igazgatója volt, anyja pedig Várady Teréz.) E János Komárom megyének 1781-ben főjegyzőjévé, 1790-ben pedig első alispánjává lett, és mint latin versköltő is ismeretes volt. Versei 1761—65-ig stb. nyomattak ki [3]. Komárom megyében Baromlakon most is birtokos a család.

De birtokos ily nevű család Árva, Bars és Liptó megyében is. Márton Lehóczky szerint Spirában követségben járt török elleni segélyért. Neje Thurzó Kata, fia István csongrádi főispán lett volna. Getzelfalvi előnévvel Árvában ily nevű család 1387 óta székel [4].

**Bajcsy** máskép **Fodor család.** E Bajcsyak — kiknek nevéhez néha a máskép Fodor név járul — leginkább Hont megyében tünnek föl, hol Bajcsy Pál 1600-ban adományt kap, és beiktattatik a kihalt Mocskos család után Terbegeczen két jobbágy, — Gyürkiben hét nemes udvar, — Sirakon három nemes udvartelekbe, egész Pribel, és mind a két Csehi helységbe, — Ipolykeszin egy nemes, — és két jobbágytelekbe. Neje Csehi Kata volt. Ellenük 1612-ben Siraky Tamás pörölt a szalatnyai birtok iránt [5]. 1613-ban Csehi Kata már mint özvegy emlitetik. — Leányai Bajcsy Ilona Szegesdy Gáspárné [6], Margit pedig Kajaly Lukácsné [7], — 1640—47-ben éltek. Ugyanez időben élt Gergely is. E család kihalt.

**Bajkay család.** Jelenleg Bars megyében nemesrendü; nevét azon megyei Bajka helységtől vette. 1637-ben Dóczy Mihály két házhelyet Nemesénben Bajkaynak ád zálogba [8]. Birtak Hont megyében is, hol Bajkay Tamás özvegye közép-szúdi 4 házhelyét Domaniky Mihálynak és nejének vallja be 1634-ben [9].

**Bajna család.** Nemesrendü Komárom megyében.

[1] U. ott: id. h. 110.
[2] U. ott. 119.
[3] Horányi: Nova Memor. 255.
[4] Lehóczky Stemm. 18.
[5] Sz. Benedeki Convent.
[6] U. ott: Prothocol. F. p. 190.
[7] U. ott: Proth. E. p. 265. 335
[8] U. ott: Proth. M. p. 5
[9] U. ott: Fasc. VI. Nro 47. és Fasc. LXIX. Nro 22.

**Bajnay család.** Szatmár megye számitja nemesei közé, hol Porcsalmán birtokos (1810).

**Bajnóczy család.** Erdélyben Doboka megyében birtokos.

**Bajó család.** Diószegről irja előnevét. Lakik B. Szolnok és Bihar megyében.

**Bajony család.** Régi kihalt család. Iratik Bajomy-nak is, és igy jobban, mivel nevét biharmegyei Kis- és Nagy-Bajom helységről vette, melyet a család birt egészen. János az 1505-ki rákosi országgyülésen Bihar vármegye követe[1], Benedek 1514-ben a kuruczok ellen harczol[2]; 1526-ban Tokajban a Szapolyay párttal tanácskozik. 1540-ben Szapolyay Erdélybe menet Buda várát rábizza. Ferencz gazdag birtokos Bihar megyében, Bajomot birta egészen és még három falut, ezenkivül 22 helységben volt közbirtokos 1552-ben[3]. Ennek fia lehetett azon János, ki 1566-ban Zrinyi Miklós alatt Szigetvárnál vitézül harczolt, és elesett[4]. Benne a család férfiága kihalt. E Jánosnak leánya lehetett pedig Zsófia, ki 1600-ban már mint nagyságos kis-serényi Serényi Mihály özvegye emlittetik[5]. Hajdan e család Zemplin megyében is virágzott[6]. Volt még egy Bajony János, ki 1503—1511-ig kir. személynök[7] volt, és szerémi püspök: 1505-ben nyitrai püspök lett.

**Bajory család.** Zemplin megyében Zombor mezővárosban birtokos család Szirmay szerint.

**Bajthay család.** Pest megyében virágzott. Belőle István 1713-ban nógrádmegyei táblabiró; — 1749-ik aug. 29-kén Pest megye alispánja volt. Fia volt Antal, ki Zsidón 1717. deczemberhó 14-kén született[8], és a kegyesrendi szerzetbe lépett. Tudománya miatt a királyi udvarnál II. József császárnak a történelmi tudományokban tanárául hivatott meg. Innen 1760-ban az erdélyi püspöki székbe emeltetett, egyszersmind bárói ranggal is jutalmaztatott. Tudománya, hűsége Mária Terézia királynénknál oly bizalmat szerze

---

1) Kovachich G. M. Comitia apud H. 660.

2) Istvánfi: 1622-ki kiad. 70. l.

3) Bielek: id. helyen 213—243. l.

4) Reusner: Rer. Memorab. in Paun. Frankf. 1603. pag. 167. Pethő G. 121 lapon Imrének nevezi.

5) Proth. Cott. Neogr. an. 1600. p. 78.

6) Szirmay: C. Zemplin. top. 65.

7) Series Personalium praes. reg. in judiciis locumtent. Kézirat 1810-ből Bendvay Mártontól oklevelek nyomán.

8) Horányi: Nova Memor. 223. és Memor. I. Tom. 81.

neki, hogy vele több fontos ügyben levél váltatott[1]. Meghalt Aradon 1773. január 15-kén. Latin nyelven több történelmi müve látott világot.

**Bajusz család.** Szabolcs és Zemplin megyében, ez utóbbiban Hotyka helységben birtokos nemes.

**Bajza család.** Árva és hevesmegyei birtokos nemes. Az utóbbiban Gyöngyös-oroszi és szücsi helységben. Legismertebbé tevé e nevet József az iró, ki Szücsiben 1804. január 31-kén született. 1829-ben ügyvédi vizsgálatot tett. Azután a m. academia tagja lőn. Életét és munkái sorozatát adja az ujabb ismeretek tárának I. kötete.

**Bajza család.** Bajza Pál 1792-ben kapott nemeslevelet ily czimerrel: A vért a jobboldali felső szögletből kezdve a baloldali alsó szögletig rézsutosan két részre van osztva; a jobboldali felsőbb osztály vörös, a baloldali alsóbb zöld. A vért alján három fehér szikla van, melyről két szarvas-szarv emelkedik föl agancsaival kifelé. Ezek közt egy aranyruhás és kalpagos magyar vitéz áll kivont karddal. A sisak fölötti koronából ugyanolyan vitéz nő ki két fekete sas-szárny között. Foszladék jobbról aranyvörös; balról ezüstzöld[2]).

**Bajzáth család.** (Pészaki). E családot József emelé föl. Született ez 1720. febr. 6-kán. Az 1764-ki országgyülés után, hol már mint főpap volt jelen, kir. tanácsossá és referenssé, majd sz. István rend keresztesévé és veszprémi püspökké lőn. — Ő kérte föl Pészakot — honnan a család előneve — Torontál vármegyében rokonai számára. Ő szerzé Fejér megyében Sz. Györgyöt férfiágra, és beiratképen csupán a leányágra. Meghalt 1802. febr. 24-kén[3]). Ugyanakkor élt János, kinek fia György (1803). — Az ujabb időben (1846) belőle Mihályt, Gusztávot és Albertet katonai pályán találjuk.

**Bak család.** Ily családnéven legrégebben Mihályt, és Benedeket találjuk, kik Mária és Zzigmond király ellenében a pártos Horvát Pállal tartottak. Ezért jószagvesztéssel bünhödtek. Később engedelmességre térvén, Zsigmond Visegrádon 1387-ben költ levelében nekik megkegyelmezett, és birtokaikat visszaadá.

A következő századokban Arad megyében találunk e névre, hol a család által birtokolt Bak helységről vett előnévvel éltek. 1428-ban baki Bak Pál a bizerei apátság ügyében királyi emberül (homo re-

---

[1]) E nagybecsü levelezések a m. Académia levéltárában őriztetnek.

[2]) Adami: Scuta Gentil. Tom. I.

[3]) Nagy Pál: Honor Sepulcri sct. hallotti beszéde. Veszprém 1802.

gius) neveztetik.[1] 1517-ben baki Bak Gáspár aradmegyei alispán oklevél tanusitása szerint.[2] 1561-ben Menyhért baki helységben, Péter Feöfáján birtokos[3].

Ismét találunk Bak nevű (latinul de Bak) családra, melynek családfája a XV. század végén látszik elfogyni. Az előbbiekkeli vérséges összeköttetést nem vitathatom, de a családfa hitelességét pörbeni fölmutatása igazolja. Igy következik:[4]

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Sándor (de Bak) | István | Bálint. | Miklós 1424. (Dadai Margit.) 1446. | György. (Deák.) (Anna) | Margit (Bosoki Tamásné) 1481. |
| | | | | | Ilona. |
| | | | | | Hieronima (fejéregyházi Török Péterné.) |
| | | | János. | István. Benedek. | Dora. (Ölvedi Ferenczné) 1481. |

Leány-ágon e család örökösei: Borsiczky, gr. Berchtold, és gr. Sigrayak.

Más családbelinek látszik berendi Bak Gáspár, ki I. Mátyás alatt Jajczánál vivott, majd pappá, és 1464-ben szepesi préposttá lőn. Bolognában tanult, 1470-ben Rómában mondá az első misét. 1472-ben Iglóra a lengyel követekkel járt, és Kázmért általa hítta meg lakadalmára Mátyás király. — Mhalt 1493 táján[5].

A XVI. század végén és a következőben Nógrád megyében Mohora helység birtokában találunk Bak nevű családot. Nevezetesen még 1554-dik év előtt Bak János leánya Katalin Baloghy Miklósnak neje volt, ki után fia Baloghy Sebestyén Mohorán három nemesi telkét 1569-ben Koháry Imrének és Csuthy Gáspárnak adja zálogba[6]. — 1590-ben Bak Zsófia Gyürky Benedek anyja mohorai birtokrészét elcseréli Widffy Lőrinczczel hontmegyei N. Csalomián hat házhelyért[7]. Még a következő XVII. század végén is birt Mohorán e család, jelesül Bak András, ki magtalan halt el, és testvére Mátyás, kinek fia István ellen 1673-ban atyjának nővére Bak Anna után ennek fia

---

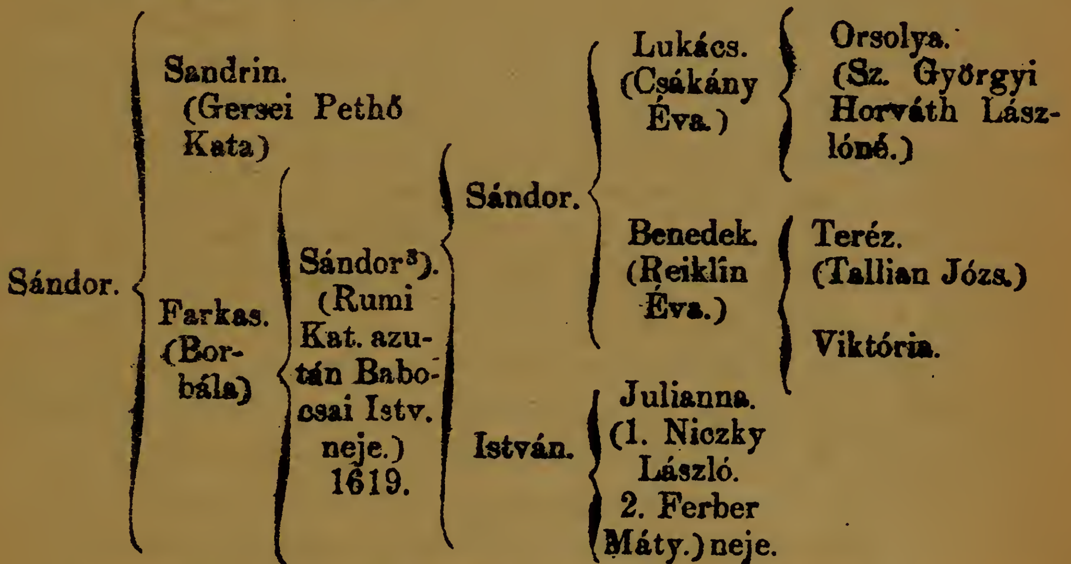
1) Fábián. Arad vm. leirása. I. 191.
2) U. ott. 193.
3) U. ott. 26.
4) Geneal. authen Ms. fol. lat nro 207. Tom. II.
5) Buday F. lex. I. 77.
6) Sz. benedeki Conv. Proth. II. Nro. 23.
7) U. ott. Prothoc. H. pag. 18.

Turai György kőkeszi koldús (mint irá magát) sürgetett osztályt a még el nem zálogitott részekre nézve [1]).

**Baka család.** Somogy megye birtokos nemesei közé számittatik.

**Bakacs család.** (Szent-György-völgyi.) Mint előneve mutatja, különbözik az erdődi Bakacs családtól, melynek neve diplomatikai hűséggel Bakoch"-nak irandó. (L. B a k ó c z.) A Szent-György-völgyi Bakacs családnak a dunántúli kerület a hazája. Törzse S á n d o r, Somogy megyében Uzd, Patala és Füred helységet kapja adományban 1525-ben. A következő évben a mohácsi ütközetben lovát lindvai Bánffy Jánosnak, hogy ez megmeneküljön, adja át. Ő fogságba esett. De Bánffy János kiváltá, és Baltavárral jutalmazta [2]).

Tőle igy jő le a család :




Ezeken kivül a mult század közepén báró Bakacs Viktória az 1759-ben meghalt Dessewffy Ferencz abaujmegyei alispánnak neje volt [4]). Leányágon e családtól a Sz.-györgyi Horváth, Tallián, Niczky, Ferber, Molnár, Bolla, Bosnyák, Jordán és egyebek származtak le.

**Bakay család.** Több ily nemes család van. Legismeretesb az, mely Hont, és Esztergom megyében székel. Nevét a Hont megyében fekvő tót, alsó és felső Baka falutól vehette. C z i m e r e : kék mezőben álló arany oroszlán, mely jobbjában kardot tart. A sisak fölötti koronán

---

[1]) Turai György folyamodványa Nógrád vm. lev. tár.

[2]) Geneal. Authen. Tom. II. Ms. fol. lat. Nro. 207.

[3]) A várerőditések épitésénél alkalmaztatik. L. 1625. orsz. gy. 20. törv.cz.

[4]) Horvát Imre : halotti beszéde Desewffi Fer. fölött. Nyomt. Egerben 1760. E halotti beszéden kivül e család bárói rangjáról adatra nem találtam.

félhold fekszik szarvaival fölfelé, fölötte pedig két csillag ragyog. E családból Ferdinand hontmegyei főjegyző (1839—42.) — László pedig levéltárnok volt (1839—47.) — János szül. 1780. Bakabányán, mint esztergomi kanonok mh. 1850. — Tán e család ősei közé tartozott azon Tamás is, kin Dóczy Imre vámot zsarolván, e végett 1592-ben N. Szombat városa pört inditott[1]).

De van ilynevű birtokos nemes család Szatmár megyében is, belőle Ádám Kántor-Jánosi helységben közbirtokos (1810).

**Bakay családot** alapitott Bakay György is, ki Tóth Márton, Nagy Miklós, és Mártonnal együtt I. Leopold királytól kapott czimeres nemeslevelet[2]).

**Bakay család.** (Gömör megyei.) E családnak czimeres nemeslevelét Bakay Gábor, János és András szerzé III. Károly királytól 1712-ben.

A czimer függőlegesen kétfelé osztott paizs, melynek innenső vörös osztályában egyik fölemelt lábában követ tartó daru látható nyakán nyillal átlőve. A másik kék mezőben a szeretet tüzétől lángoló fehér sziv van, lángja fölött rézsút kard nyúlik át. A pajzs sisakján korona, és azon ismét a leirt daru. Foszladék innen kékarany, onnan vörös-ezüst szinű[3]). — E család tagjai is megyei hivatalt viseltek. Közőlük Ignácz esküdt volt. (1824.)

**Bakalár család.** Hont megyei nemes család. A XVII. század elején Bakalár Anna Szegesdy Gáspárné. Annának valószinüleg testvére János, kitől ezen ágazat támad:

Bakalár János. (1. Lábody Judit. 2. Siraky Ilona.)
- Anna (Egryné).
- Maria (Siraky Andrásné)..
- Magdolna (Szécsenyi Fer)
- Zsófia (Suchodovszky Fer.)
- János
- **István.**
  - István. (Szügyben.) (1. Rózsay Zsófia). (2. Suhajdi Mária).

Az ágazat végén álló István, mint látható, és tán szinte test-

1) Sz. Benedeki Conv. Fasc. 82. Nro. 32.

2) Zemplin megye levéltárában van az eredeti armális.

3) Collect. Herald. Nro. 670.

vére Márton 1755-ben már Nógrád megyében honosodtak meg, a megyei nemesi catastrum ez évről e kettőt mint jövevényt veszi fel.

**Baky család.** Ujabb időben nemesedett család. Ferencz kapja 1792-ben a nemeslevelet ily czimerrel: A vért négyfelé oszlik. Az első és negyedik osztály arany mezejében két fehér szikla között egy harmadikon füles bagoly áll szájában valamit tartva. A második és harmadik osztály kék mezejében ezüst szárnyas ló (pegasus) ugrik. A sisak koronájából ezüst pánczélba öltözött bajnok áll, sisakján vörös strucztollal, jobb kezében kardot. a balban ezüst vértet tart, melyen arany Medusa-fej látható. Czafrang innen aranyvörös, onnan ezüstkék[1]).

**Baky család.** Ezt Baky István alapitá, ki 1793-ban kapott armálist. Czimerpaizsa fölváltva kék és vörös szinnel hat hasábot (szalagot) mutat, legfölül kéken kezdve, és vörösen végződve. A paizs alján három fehér szikla van, melyen egy fehér, szárnyas, kiöltött piros nyelvű griff áll, jobbjában kardot, baljában török főt tartva; fölötte arany nap, és ezüst félhold fénylik. A sisak koronája fölött két fekete sas-szárny között kékbe öltözött kar. kardot tart, annak hegyén vérző törökfej csügg. Foszladék jobbról ezüstkék, balról ezüstvörös[2]).

**Bakics család.** (Laki). Diplomaticai hűséggel a család neve Bakych- vagy Bakyth-nak irandó. E család egy trácziai (rácz országi) nemes törzsből származott, és szakadt át honunkba. — II. Lajos király alatt 1522-ben a Ráczországban táborozó Tomori seregéhez a török iga alól menekülve hat testvér jött át: Bakych Pál, Péter, Kelemen, Manó, Demeter és Mihály. Vitézségük, bátorságuk által nem sokára II. Lajostól magyar nemességre emeltettek, és Somogy megyében Lak nevű birtokkal adományoztattak. Innen támadt Laki előnevük. Pál 1526-ban a Belgrád föladása miatt árulásba esett Hederváry Ferencznek minden szigetközi jószágait is megnyerte Lajos királytól, nevezetesen Ettevényt a vámmal együtt, Ásván két Medve, Káró, Szigeth, Dunaszeg, Oltava sat. birtokot[3]). A mohácsi ütközetben vitézül harczolt, annakutána testvéreivel együtt a tokaji ütközetig Szapolyay pártján állott, ekkor I. Ferdinandnak hódolt, s miután a királyi

---

[1]) Adami: Scuta gentil. tom. I.

[2]) U. ott.

[3]) Litterae Ludovici regis Budae feria 5-a post fest. divisionis Apostolor. 1526. Czech János által idézve. Tud. gyüjt. 1829. XII. 17. — A Hederváry-féle javakba Geneal. auth. Ms. t. 207. Tom. II. szerint 1532-ben iktattatott be. — 1543-diki ütközetéről Somlyó mellett emlékezik Pethö Gerg. Kron. 114. l.

testőr-huszárok kapitányává tételett, — annak mindvégig hive maradt; de átlépését a győri várnagyság megnyeréséhez köté. Ezt is megnyerte, és ekkor a győri püspökség javadalmait is bitorolta. E végett sok bajt okozott a kormánynak. Pál a szerencsétlen eszéki hadban lelte halálát 1537-ben, levágott feje Konstantinápolyba küldetett. Neje Teodora volt. Gyermekeit a táblázat mutatandja.

Kelemen, Török Bálint hadnagya volt, 1527-ben Fekete János által öletett meg.

Péter a szombathelyi várat tartá kezében, mely a győri püspökségé volt. 1542-ben sürgeté az országgyülés a királyt, hogy erre nézve Pétert kielégitse, és az emlitett várat a püspökségnek visszaszerezze [1]. 1544-ben Ferdinand levelében a németujvári szintén Szombathelyhez tartozó tized helyett évenkint 200 ftot igért Peternek, ki a Héderváry javakat sem akará kibocsátani, noha 1543-ban arra Pozsonyban kelt királyi itélet által köteleztetett; sőt 1547-ben a szigetközi javakba is Pálnak leánygyermekeivel együtt magát uj adomány által kivánta beiktattatni. Ez évben jelen volt a smalkaldi hadban, melyben a sereget Nyáry Fer. lebetegedése után vezénylé is. Itt vitézül viselte magát, Fridrik szász herczeget elfogta. Ezután Prága ellen küldetett, azt is elfoglalta. — 1552-ben jelen volt Szeged visszafoglalásánál. 1561-ben Kis-Baráthi elpusztult falvára hat évi adó elengedést eszközlött a megtelepülőkre nézve.

A hat testvér közől csak Pál és Péter gyermekeit ismerjük. A családfa igy jő le:

N.
- I. Pál † 1537. (Teodora.)
  - Margit. [2] (Balassa Menyh.)
  - Angelika. (1. Révay Imréné.) (2. Czobor Imréné.)
- I. Péter. élt még 1582-ben (1. Pilisperger Anna.) (2. Sárkány Orsolya.)
  - Anna. (Révay Mihály.)
  - II. Pál. †.
  - II. Mihály [3] 1578. 1597.
    - II. Péter. 1611. 1625.
- Kelemen.
- Manó.
- Demeter.
- I. Mihály.

[1]) 1542 : 48. törv. cz.

[2]) Lehoczky e Margitot hibásan II. Pál leányának irja L. Tud. Gyüjt. 1829. XII. 20. és Geneal. Auth Ms. f. 207. Tom. II.

[3]) Az 1578. 4. és 1588-ki 10. tczikk szerint a nyolczados törv. szék tagja. 1597-ben pedig szintén a hadi számadások megvizsgálására küldetik ki. — Testvéreül tétetik Frusina is Tab. Geneal. Ms. Nro. 213.

E családfán láthatók közől II. Pál [1]) 1597-ben a hadi kiadások megvizsgálására volt kinevezve. Testvérének II. Mihálynak fia pedig II. Péter az által szerzett hirt, hogy Forgách Zsuzsannát Réva Ferencz nejét Holics várából éjnek idején intézett megrohanás által elrabolta, és nejéül megtartá. E végett hosszas országgyülési pörlekedések folytak, jellemzéseül azon kornak csekély eredménynyel [2]).

De e családfán állókon kivül is találunk még Bakicsokra. Bakics Mátyás 1565-ben Kruppa várát vitézül és hősileg védte Szokolovics Musztafa bosnyákországi basa ellen; de lőszereiből kifogyván, miután a segélyül hivott Auersperg késedelmezett, ennek szemeláttára a török a várat elfoglalta, és az őrséget Bakics Mátyással együtt kardra hányatta [3]).

Végre a mult század elején Bakics Péter 1715-ben szerémi, 1723-ban [4]) pedig bosnyák püspök, Antal pedig (Laki előnévvel élve) nyitrai kanonok 1727-ben.

**Bakó család.** Régi család elterjedve több megyében; legalább ilynevű nemes család van Bereg, Borsod, Gömör, Heves, Nógrád, Pest, Somogy, Szabolcs, Szatmár, Veszprém és Ugocsa vármegyében. Hajdan volt Arad megyében is, hol Moróczon Bakó Imre 1561-ben birtokos volt [5]).



A régiebb ily nevüek közől emlitendő Bakó Ferencz, kit az országgyülés 1635-ben a száraz vámok eltörlésére választmányi tagul nevezett [6]). Bakó Zsófia Palásthy Tamásné 1585-ben [7]).

Ugocsa megyében nevezetesen Tivadaron József közbirtokos (1805.)

Nógrádba Gömörből szakadt, mely ugy látszik fészke a családnak. János ment Nógrádba 1755 táján, hol ivadéka mostanig a Ka-

[1]) Paulus Bakits, Petri filius jelen volt 1563-ban Miksa koronázásán. L. Kovachich Scriptor. Minor. I 149.

[2]) 1608. 26. törv. cz. kor. után. 1625: 49. törv. cz.

[3]) Pethö Gerg. Kronikája 120. l.

[4]) 1723: 17. törv. czikk.

[5]) Fabian: Arad vármegye leirása 30. l.

[6]) 1635: 72. törv czik.

[7]) Sz. benedeki conv. proth. F. p. 197.

rancs vidéket lakja. Ennek czimere kék mezőben álló oroszlán, első jobb lábában három nyilat markolva, a sisak fölötti koronán szintén azon oroszlán látható.

E családból volt Ferencz (1794.) Krisztina hajniki Bezzegh Istvánné. Jelenleg élnek Mihálynak gyermekei : Skolasztika, Pál, István.

Hont megyében a XVII. században fordul elő nemes kürthi Bakó család is.

**Bakó család.** Erdélyben a székelységen is, nevezetesen Marosszékben már a XVII. század elején előjön a Bakó családnév. István 1604-ben a székely sereg kapitányainak egyike Báthory Gábor mellett harczol. Másik István Marosszék főkapitányát Barcsai Gáspár végezteti ki[1]). Jobbágytelki előnévvel Maros székben most is lakik Bakó család.

**Bakócz család.** (Erdődi.) Diplomaticai hűséggel irva : Bakoch. — Eredetét az Árpádházi királyok korában Erdélyben virágzott Erdőd nemzetségből vette. 1316-ban Bolinán, Küküllő vármegyében Miklós mester, kecskési várnagy, az Erdőd fia élt. 1389-ben ezen Miklósnak fia Tamás a „Bakócz"-nak nevezett mester[2]), és ennek fia Péter és Bálint éltek. Ezekkel egy időbeli volt Pál a János fia. Száz év mulva magasra emelkedik e család erdődi Bakócz Tamás által, ki Erdődön született[3]), Bécsben és Paduában tanult, Egerben pappá és az egri püspöknek titoknokává majd Mátyás király ismeretségébe jutván, ennek titoknokává, alkanczellárrá és 1486-ban győri püspökké lett. Használva állását, melyre a szerencse vitte, nemességét, melyből családja kiesett volt, előbbeni czimerével együtt, maga és testvérei ugy unokaöcsesei részére, Mátyás király által Bécsben 1489-diki vizkereszt ünnepén, megerősittette[4]). Testvéreül, a czimeres nemesi levélben : Miklós és Bálint, unokaöcsceiül pedig : Péter és Pál az emlitett Miklósnak, meg Tóbiás

---

[1]) Kállay id. h. 226.

[2]) Magister Thomas . . . filius magistri Nicolai de genere Erdőd. Az oklevél szavai, mely Jászai szerint a gróf Erdődy levéltárban eredetiben megvan.

[3]) Podhraczky szerint : M. Acad. Értesitő 1855-ki foly. 552. l. Zala megyei Erdödön született, hanem a család ösi birtoka a hajdani szerémségi, most Verőcze megyében a Duna partján fekvő Erdöd volt, „melyet — irja Podhraczky — ez elött a Pálffy ág birt, elönevét is innen veszi, de a csepini Adamovich nemzetségnek örök áron eladta."

[4]) Az Erdődy grófok levéltárában van a czimeres nemesi levél is eredetben.

és János, néhai Jánosnak fiai számláltatnak, mindnyáján „erdődi Bakócz“ elő- s illetőleg vezetéknevezettel jelölve.

A czimer egy vért, fél-kerékből növő szarvassal, mely bár ősinek mondatik, a tan szabályai szerint a romjaiból emelkedő családot jelvényezi[1]).

Tamás püspök nemessége megerősitése után megtakargatott jövedelmeit fekvő jószág szerzésére, és ez által egy tehetős erős család megalapitására forditá. Ritka év mult el ezután, hogy birtokát egy vagy más uradalommal nem szaporitotta volna. 1493-ban Monoszlót, 1495-ben Nagy-Somlyót, 1496-ban Monyorókerekét királyi adománynyal, — ugyanezen évben Vörös-Egyházon, Szadán, Zsidón, stb. a Rozgonyi Klára özvegy Egerváry Lászlóné; 1497-ben a Rozgonyi Borbála gróf Frangepán Mihályné, s 1499-ben Rozgonyi Dorottya, előbb özvegy Palóczy Imréné, majd rátóti Gyulaffy Istvánné részjószágait örök áron szerzette meg.

Ezek mellett Tamás rangban is emelkedett[2]). Mátyás király halála után eleinte ugyan János herczeg, de ennek kivihetlenségét látva, Ulászló trónkövetelő mellé állott. Ulászló megkoronáztatása után az egri püspöki székből — hová már előbb a győriből ment át — 1497-ben esztergomi érsekké és egyszersmind kanczellárrá lett. Több békealkudozásban követséggel bizatott meg. 1500-ban bibornokká tétetett, 1508-ban pedig már konstantinápolyi Patriarcha volt. 1512-ben a pápa által a laterani egyházi zsinatra hivatott meg, mely időközben a pápának halála történvén, a pápaságra tiz szavazatot nyert[3]). Ő eszközlé ki és hozta Romából a keresztes hadgyüjtésre az engedélyt, mely 1514-ben kihirdettetvén, a gyászos pór-lázadást okozá. Meghalt 1521-ben.

Azonban Tamás bibornok-érsek még életében Ulászló királytól az iránt, hogy keresményeiről végrendeletet tehessen, 1501-ben engedélyt nyervén[4]), roppant vagyonát rokonsága között hitbizományul[5]), még életében 1517-ben következőképen osztotta föl:

---

[1]) Jászai: A magyar nemzet napjai a mohácsi vész után. Pest 1846. I. 416. — Tamás püspök, 1512-ben már érsek, pecsétrajzát közli Péterfi: Concil. I. köt. a bevezetés végén.

[2]) Felső Magyarorsz. Minerva 1834. II. kötetében megvan életrajza.

[3]) Ambrosovszky Append. ad comp. Chronolog. 62. l. és Lányi M. földegyház tört.

[4]) Hevenessi Ms. Aa. Tom. II. 520.

[5]) „Nem ismerünk ennél régibb hitbizományt hazánkban,“ — irja Jászay.

Vas vármegyében Monyorókerék, Körmend és Vöröstorony (most Vörösvár); Veszprémben Somlyó; Kőrösben Monoszló, Szarvaskő és Diánvára; végre Varasd, Császárvára nevű várakat és várlakokat, minden tartozandóságaikkal együtt, fölebb emlitett unokaöcsesének, vitézlő erdődi Bakócz Péternek, — Csabrág várát pedig Hontban, és Bény mezővárost Barsban, szintén tartozandóságaikkal, a már mondott Bálint fiainak, vitézlő erdődi Bakócz István és Farkasnak hagyta, — olyképen, hogy e jószágokat a nevezettek, és ivadékaik örökösen birhassák, de se egyik a másikat azok iránt azért, mert neki talán kevesebb jutott, perbe ne foghassa, se a maga részét, akár örökösen, akár zálogképen, soha egyik is a családon kivül el ne idegenithesse; hanem ha valamelyik megszorul, s a szükség kényszeriti, a másik atyafinak tartozzék azt, még pedig érvénytelenség és megsemmités terhe alatt eladni, vagy zálogba vetni. Bakócz Jánost, ki szintén unokaöcscse volt, a végrendeletből azért hagyta ki, mert ezt bölcsejétől fogva részint maga mellett, részint külföldön, nagy költséggel papnak nevelte, és 1505-ben nemcsak esztergami és titeli prépostnak, de 1514-ben választott zágrábi püspöknek is megtétette. (E János 1518-ban a zágrábi püspökséget nagybátyja Erdődi Simonnak adta át, mivel fiatal kora miatt ő föl nem kenettethetett.) — Többi jószágairól ugy rendelkezett, hogy azok azon testvéreinek és unokáinak jussanak, kiknek nevei az illető szerzemény levelekbe beiktatvák [1]).

Az emlitett Péter, Tamás bibornok unokaöcscse elhagyta nemsokára a nem nemesi hangzásu régi Bakócz nevet, s a tekintélyesebb „monyorókeréki Erdődy“ vezetéknéven kezdve fölnemelkedni, a most is virágzó gróf Erdődyek törzse lőn. Azonban a Bakócz czimert, a félkerékből növő szarvast megtartá, és az mostan is az Erdődy gróf család czimerének szivpaizsát képezi [2]).

Könnyebb áttekinthetés végett itt következik a családfa:

---

[1]) E végrendelet 1521-ben II. Lajos király előtt kelt, és 1534-ben nov. 25-kén azt I. Ferdinand is megerősitve átiratá. Lásd egész terjedelmében Hevenesi Ms. Aa. Tom. II. 516. s köv. lap.

[2]) Ezen Erdődy nevet fölvett Péternek nővérét (csoroni v. csornai) Erdődy Klárát Pálffy Pál vévén el, vele az erdődi előnevet kapták a Pálffyak, sőt a félkerékből növő szarvas czimert is, mely mostan is a Pálffyak czimere, mivel pedig a Pálffyak egyszersmind örökös pozsonyi várkapitányok, és azon megyei főispányok, ez czimere Pozsony megyének is. Sőt gróf Pálffy János a nádortól és Jászkunok grófjától e czimer átment a Jász kerület czimerébe is.

| | | | |
|---|---|---|---|
| N. | Tamás bibornok-érsek † 1521. | | |
| | Miklós, kitől | Péter (az Erdődy grófi család őse.) | |
| | | Pál. †. | |
| | | II. Bálint. | |
| | | Simon zágrábi püspök. | |
| | | Klára. (Pálffi Pálné.) | |
| | I. Bálint: (Kis-Várday Kata.) | István. | István. †. |
| | | Farkas. | |
| | János, kitől † 1517. előtt. | Tóbiás. †. | |
| | | János zágrábi püspök. | |
| | Ferencz, budai prép., győri püspök. | | |

E családfán az osztálylevélben emlitetteken kivül látjuk Miklósnak fiaiul II. Bálintot és Simont [1], ki Erdődy néven zágrábi püspök volt. Meghalt 1543-ban. Klára Pálffy Pálné is Miklós leánya volt [2].

Ugy látszik, hogy János a zágrábi püspökséget Simonnak átadván, világivá lett, és Tóbiás és János fiakat nemzett.

I. Bálint fiának Istvánnak Lehoczkynál találunk István nevű fiára, kiben ez ág kihal.

Végre Tamás bibornok testvéreül tétetik Ferencz is [3], ki előbb budai prépost, azután győri püspök volt [4].

De az elszámláltakon kivül is találunk még Bakócz családra

---

[1]) Car. Wagner: Ms. Tom. LXX. 154.

[2]) Ugyan ott, és a Pálffy gróf családfája. Lehoczky és Buday e Klárát kibásan Juditnak I. Bálint leányának adják ki, Klárát ir Ambrosovszky is. Podhraczky: M. acad. értesitő 1855-ki foly. 567. l. 2) jegy alatt. Péter-től az Erdődyeket, Páltól a Pálffyakat eredezteti. — De a Pálffyak csak leányágon eredtek e családból, különben Konth ivadékul tartatik. L. illető helyén.

[3]) Ambrosovszky id. h. és Lehoczky Stemm. 117.

[4]) Wagner dec. IV. 22. után Podhraczky id. helyen Pétert is nevez Tamás testvéreül. Noha a frater szó nem mindig jelent testvért, onnan lehet hinni, mert ezen Péternek nejéül alsó-lindvai Bánfi Sára iratik; — holott amannak a Péternek, kitől az Erdődyek erednek, Puchaim Bora volt neje. Jászai id h.

Győr megyében a XVI. század elején, és a XVII-nek első negyedében. Birták ott a most is fennlevő alapi pusztákat, melyeknek egyike a mostani Rét-Alap, Bakócz-Alapnak is neveztetett. Azonban ezen Bakóczoknak előnevüket nem olvasván, vajjon az erdődi Bakócz családbeliek voltak-e? oklevelek tanusága hiányában itt el nem dönthetjük. E győrmegyei Bakóczok közől Imre 1505 ben pörbe idézi Thulay Jánost némely szentpéter-alapi curiáknak elfoglalásáért[1]. Bakócz Orbán az 1580-dik évben ellenmond Bakócz Miklósnak, hogy a szentpéter-alapi pusztának egész haszonbérét magának megtartotta; és 1583-ban ugyanezek ismét perlekednek Alsó-Alap iránt. 1614 ben Lőrincz és István és más leányági rokonok részéről is ellenmondás vettetik közbe Bakócz és Rét-Alap használása iránt, melyeket a győrmegyei 1611-ki nemességi lajstrom szerint már ekkor is idegenek birtak. E tiltakozás ismételtetett az utóbbiak nevében 1614-ben is; sőt 1625-ben is B. Miklós által.

1583 ban B. Lukácsra a győrmegyei országgyülési követeknek díja fejében 50 kispénz rovatott. 1592 dik év körül pedig bizonyos Gergely fordul elő. A fölebb emlitett 1625-ben élt Miklóson innen nincs több emlékezet a Bakócz névről, jelenségeül annak, hogy e család is letűnt, elenyészett.

**Bakocha család.** Emlékezetét törvénytárunk tartá fönn, mely szerint Bakocha Erzse 1649-ben Darabos Gergely neje volt. Hosszúthóty György az iránt emelt panaszt az országgyülés előtt, hogy őt nejének Rajky Katalinnak rokonai és ezek közt B. Erzse bizonyos végrendelet alkalmával ingóságaitól megfoszták[2].

**Bakóczay család.** Kihalt Ferenczben, kinek magvaszakadtán nógrádmegyei Endrefalván és Kutassó pusztán volt javaira Meskó Sámuel 1727-ben adományt kap, de a beiktatásnak többen ellenmondanak[3].

**Bakony család.** Zemplin megyében czimerleveles nemes család Szirmay szerint.

**Bakonyi család.** (Báró). E század emelte föl. Imre mint jeles katona a legfőbb rangokra emelkedett, és végre bárósággal is jutalmaztatott. 1810-ben már a Gyulai Ignácz nevezetü magyar gyalog ezredben ezredes, Mária Terézia rend vitéze, ugyanaz évben átté-

---

[1]) Czech János: Tud. gyüjt. 1829. XII. 15. 16. Ugyan ott a következö többi Bakócz is.

[2]) 1649: 60. törv. cz.

[3]) Sz. Benedeki Convent. Capsa H. Fasc. 4. Nro. 3.

tetett a Duka ezredhez, és ez időtájban emeltetett báróságra. Kevés idő mulva vezér-őrnagy (generalmajor) sz. György-rend 4. osztályu vitéze, a 33-ik számu magyar ezred tulajdonosa és dandárnok (brigadier) lőn Bécsben. Végre 1825-ik év óta Komárom vár parancsnoka volt. Meghalt ott január 24. 1845. — Báró Sándor (tán fia) szintén katonai pályára lépett. 1825-ben alhadnagy a 37. sz. magyar gyalog ezredben.

**Bakos család.** (Osgyáni). Kihalt régi család a nagyságosok rendéből. Első ismert törzse I. Mátyás és II. Ulászló korában Antal belgrádi kapitány. Ezzel egy időbeli volt Pál[1]), ki tokaji várnagy volt, kihez Hunyady László 1457-ben levelet ir, mert a tokaji vámnál a bártfai kereskedők portékáit elkoboztatta. Emlitett Antaltól igy jő le a család[2]):

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Antal. | Lőrincz. | I. János (Lorántfi Orsolya.) 1505. | II. János (Dersfi Bora.) 1583. | István. †. 1630. | |
| | | | | Gábor sz. 1607. april 7-kén † 1666. jun. 5. — (1. Bornemissza Mar. 2. Kökönesdy Bora. 3. Perényi Judit.) | Első nejétől: III. István. † kis korában. Bora. (Marjássy Imréné.) Mária. Vér Fereneczné.) Zsuzsa. (Vesselényi Lászlóné.) Másod nejétől: Mózses. †. Éva. Judit. |

A táblázaton látható I. János tokaji és dobronyai várkapitánynak iratik. Pálról ez bizonyos; de lehet, hogy ő is volt. Az bizonyos, hogy az 1505-ki rákosi gyülésen Hont vármegyét képviselte[3]). És ő, vagy fia II. János volt az, ki bewdi Guba Lászlóval 1551-ben Szombathelyről a vasvári káptalan- és Vas megye jegyzőjéhez levelet irt[4]).

---

[1]) Szirmay: Cott. Zemplin not. topog. 83. 140. — Ugy látszik Bartholomaeides Lehoczky nyomán téved, midön e Pált nem is emlitve, hivatalát I. Jánoséval összezavarja. Mint látni fogjuk; János későbbi nemzedék.

[2]) Bartholomaeides: Com. Gömör. 168. Wagner Annal. Scepus. IV. 27.

[3]) Jászai: M. nemz. napjai a moh. vész után I. 157.

[4]) Tudom. tár. 1838. III. 191. közölve a levél.

Neje Lórántfi Orsolya, Lórántfi Jánosnak Derencsényi Borbálától született leánya volt. Ettől nemzé fiát II. János t, ki 1583-ban Gömör vármegye alispáni székében ült, és 1600-ban Nógrádban is birt [1]). Ennek nejétől szerdahelyi Dersfi Borbálától két fia maradt: István és Gábor.

István, ki több alkalommal tünteté ki katonai ügyességét, kállói várparancsnok volt [2]), 1630-ban szatmármegyei Vitka és Kápolna helységben birtokrészt kap királyi adományban [3]).

Gábor Istvánnak testvére szül. 1607-ben april 7-kén. Fiatal korában Bethlen Gábor udvarában forgott [4]); azután fülekvári alkapitány lőn. Majd mint Rákóczy hive a svéd segélyére Morvába hadat vezet. A béke megkötése után Rákóczynak onodi kapitánya. Azután a király hive, és szendrői várkapitány. Első neje szendrői Bornemissza Mária 1631-től fogva. Ez 1651-ben meghalván, másodszor elveszi vasi Kökönesdy Borbálát, ki szülésben halt el. E kettőtől a táblázaton látható gyermekei voltak. Harmadszor nősült Perényi Judittal. Meghalt 1666-ban jun. 5-kén kora 59-ik évében. Második nejének ő emeltetett a csetneki evang. egyházban latin föliratu emléket, ugyanott maradt öt éves korában kimult Mózses fiának latin föliratu halotti lobogója is. Róla pedig ugyanott hason nyelvü föliratos lobogó, és falba helyzett emlékkő tán máig is látható [5]).

Még egy családtagról kell emlékeznünk, ki a családfán nem látható. Ez Bakos Orbán, ki 1549-ben a rablófészek hirében álló szitnyai várban a hajdúk kapitánya volt, és szerencsétlen kirohanása után a vár kapitányával együtt a várat Salm hadvezérnek szabad menet föltétele alatt átadá [6]).

E Bakos család, — melynek ősi fészke Gömör megye volt, és a helység Osgyán, honnan előnevét vette, szintén a megyében fekszik — Gábor fiaiban kihalt. Van mind a mellett most is ilynevü család, mint láthatni a következőből.

**Bakos család**. A czimeres levelet III. Károly királytól Bakos Pál 1717-ben kapja. Czimerét az oklevél igy irja le: zöld nyereg-

---

[1]) Prothoc. C. Neogr. an. 1600.
[2]) Bartholomaeides id. h. 168.
[3]) Szirmay: Szatmár vármegye II. 97. 98.
[4]) Kemény János önéletirása Szalaynál 362. lap.
[5]) Bartholomaeides id. helyen közli a föliratokat is.
[6]) Istvánffy 1685-ik kiadás 185. lap, hol szokása szerint eldeákositva a nevet Baccus-nak irja.

gel ékesitett fehér lovon vörösbe öltözött zöld fövegű magyar bajnok vágtat, jobbjában ezüst nyelü fehér-vörös zászlót lobogtatva. A sisak fölött vörösbe öltözött kar kivont kardot villogtat. A foszladék innen vörösfehér; onnan sárgakék [1]). Ivadéka Gömör megyét lakja.

**Baksa család.** E család neve, melynek Ferencz és László III. Károly királytól 1712-ben kapta a czimeres nemeslevelet, — abban Baxa-nak iratik. Czimere: tojásdad-alaku vért, melynek kék mezejében hármas dombon griff áll, első jobb lábában vörös-fejér lobogó zászlót tart. A sisak fölött három szál vörös, fehér és kék strucztoll látható, a középső fehéren csillag ragyog. A foszladék innen sárgakék, onnan fehér-vörös [2]).

**Baksa család.** (Baksaházi.) Iratott régenten szintén Baxanak is. Nógrádmegyei Baksaházi pusztáról vevé előnevét, melyet róla neveztek, és melyet hajdan birt. Innen adományos régi családra következtethetni. Nógrád megyétől Baksay Mátyásnak fia Mátyás 1672-ben nemességi bizonyitványt kap [3]), az 1755-ki nemesi catastrum pedig baksaházi Baksa Mihályt és Andrást birtokos nemesekül mutatja föl. Maradékai e tekintetben alább szállottak. — Baksa nevű család Zemplin megyében is van Szirmay szerint. Ennek ősei közől volt-e azon Baxa, ki Csabi Péter fiának Péternek fia volt, és Mihály és János a Baxa fiai András, László és Péter rokonaival, ki Abara helységet Benee Pálnak és atyafiainak 1324-ben örökösen eladja [4]), több oklevél nyomán lehetne elhatározni.

**Baksay család.** (Baksai.) Jelesb nemes család Zemplin megyében Szirmay szerint. — Birtokos Szabolcsban is. Ily néven a történet is több személyt mutat föl. Ilyen volt Baksay Bernát, ki 1528-ben Szapolyay részéről egyik békebiró volt a fegyvernyugvás ideje alatti ügyek eligazitására [5]). Verbőczy tripartitumára commentárt irt, és adott ki, mely 4 rétben jelent meg. Horányi szerint testvére Ábrahám, a ki Selmeczen született, és Laszki Albert sziradi palatinusnak és Késmárk urának titkára, jeles jog- és tört. tudós. „Cronologia Ducum et Regum" czimű munkája 1567-ben Bonfin története mellett

---

[1]) Colleat. Herald. Nro 548.

[2]) U. ott. Nro 671.

[3]) Prothoc. C. Neograd. 1672.

[4]) Szirmay: C. Zempl. topogr. 372.

[5]) Petri de Réva: De Mon. et st. Corona. Schwandtnernél 721. l. — Emliti Baksay Bernáldot Szalkay László deák Budáról 1510. Sz. Imre napján Bánffy Ferenczhez irt magyar levelében. Lásd Tudom. gyüjt. 1835. IX. 34. l.

Krakóban jelent meg[1]). Baksai Tamás Eger várának segélyére ment Dobóhoz 1552-ben.

**Baksy család.** (Héczei.) Ily előnevet viselt család volt Zemplin megyében, de Szirmay szerint már kihalt. — Baksy Istvánt az 1659-ki országgyülés a határok iránti választmány tagjául nevezi ki[2]). — Másik előnév nélküli ily nevezetű család birtokos Gesztely helységben szintén Zemplinben (1803.)

**Bakthay család.** Szatmár megye mutatja föl e családot 1498-ban, a midőn Bakthay Máté Vitka és Kápolna helységben birtokrészt kap, és amabban 1503-ban királyi helybenhagyással megerősitetett[3]). 1684-ben Mátyást a nógrádmegyei nemesi lajstrom tünteti föl.

**Baktsi család.** Lakhelye Bereg megye.

**Baktsi család.** (Etfalvi.) Ily előnevű Baktsi család Erdélyben Maros-székben honol.

**Balabány család.** Ugocsa megyében birtokos nemes belőle Elek (1805.) Szirmay szerint Túrcz helységben közbirtokos.

**Baládfi család.** (Csapó és cseszvei.) Erdélyi kihalt család Kőváry szerint[4]).

**Balai család.** Belőle Kálmán nevét hagyta föl a történet. 1561-ben Bebek Györgynek követe a békepontokkal Svendihez. 1575-ben Eger várából Békesi Gáspár segélyére megy, és vitézül harczol. A szentpályi ütközetből is veszteség nélkül vezeti Egerbe vissza csapatát.

**Balajthy család.** Régiebb nemes család. Nevét borsodmegyei Balajt helységtől veheté. Jelenleg lakhelyük Gömör, Ugocsa megye és a Jászkun kerület, Balajthy János II. Lajos király udvari embere volt, és a mohácsi csata előtt 1526-ban kilenczezer aranynyal küldetett Morvaországba, hogy a pápa követe által fogadott zsoldosokat kifizesse stb.[5]).

Ugocsa megyében Bökény helységben István közbirtokos (1805).

---

[1]) Révay: de Mon. et Sacra Coron. 74.

[2]) 1659-ki 40 törv. cz.

[3]) Szirmay: Szatmár vármegye 96. 97. és 189.

[4]) Baláthffy András s többek ügyében prorogatoriumot ád ki Martinuzzi György 1543-ban. Lásd Kovacsich Scriptor. Minor. II. 390. — Egy családbelinek hiszem!

[5]) Liber rationar. erogationum Ludovici II-di — Engelnél: Monumenta Ungr. 204.

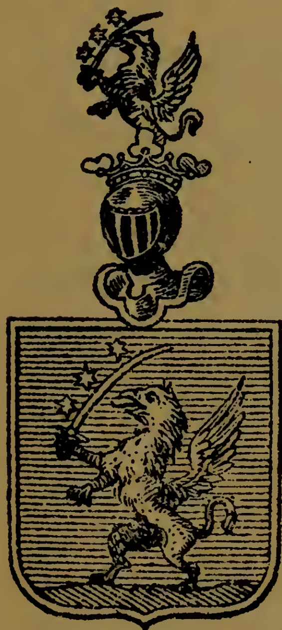
A jász kerületbeliek közől irodalom-történeti nevet szerzett Máté, ki Jász-Apáthiban született 1732-ben. Tanulmányait végezve pappá lett és a nagyhirü Hellhez ment Bécsbe csillagászatot tanulni, s azon tudományban gyakorlatot szerezni. Visszatérte után az egri csillagász-torony igazgatója lőn. 1765-ben Egerben latin nyelven: „Elementa matheseos theoretico practicae etc.“ czimű munkát adott ki[1]). Máténak testvére Tamás szül. Jász-Apáthiban 1722. nov. 8-án. Meghalt 1804-ben october 9-kén. Nejétől Andrássy Jánosnak özvegye megyeri Besze Erzsétől született fiait e táblázat mutatja:

| | |
|---|---|
| Tamás.<br>† 1804.<br>(Besze Erzse.) | Imre, szül. 1760. nov. 1.<br>Mátyás, szül. 1762. jul. 4.<br>Teréz, szül. 1764. jun. 6.<br>Gergely, szül. 1770. mart. 12. |

Ezektől származott Vendel, ki 1848 előtt Kis-Kun kerületi táblabiró volt. Jelenleg e néven Imre a budai cs. kir. helytartóságnál hivatalkodik.

Ily néven Balajthy János 1827-ben munkácsi ref. pap több akkori folyóiratban irt.

**Balás család.** (Sipeki.) Eredeti helye nógrádmegyei Sipek helység, a honnan irja előnevét, és melyben több ág most is közbirtokos. Nemcsak e, de több megyében is, sőt Galicziába is kiterjed.



Czámere: mint itt a metszvény mutatja, a pajzs kék mezejében egy aranysárga griff, mely első jobb lábában kivont kardot tart; fölötte három csillag fénylik. A sisak fölötti koronából szintén olyan griff emelkedik föl. A paizsról lefolyó foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös szinü.

---

[1]) Horányi: Nova Memoria H. 257. l.

A nevezetesebb ágazat táblázata imez:

- I István.
  - I. Imre. (Csikány Róza.)
    - II. Mihály. (Kellemesi Melczer Éva) Kincstári ügyvéd.
      - Nep. János. lov. kap. Galliczióban (gr. Trembinszka Angelika.)
      - Károly. Kincstári ügyvéd. (Járdánházi Kovács Magdolna 1797.)
        - László Gallicziában.
        - Ferencz †.
        - Adeodat †.
        - II. Imre.
        - Ágoston.
        - György.
        - Krisztina.
        - Anna Angel.
      - Anna Janka.
      - Klára.
  - I. Mihály.
    - II. István aradi, temesi kir. ügyész. (Klobusiczky Julian.)
      - Antal temes vm. főjegy. és főszolgabiró. 1806.
      - III. István Nógrád vm. főjegyző (Percze' N.)
        - Manó † (Jekelfalusy N.)
        - Izabella (Trsztyánszky Zsig.
        - Antal. Sipeken 1857.
      - József, Fiumeban kormánysz. hivatalnok.
      - Julianna (Okányi Szlávy Gy.-né.)
      - Teréz (Becsky Antalné.)
      - Cziezelle.
      - Francziska (Nagy Ferenczné.)

Az e táblázaton látható II. Mihály Nógrád megyéből — honnan 1761-ben nemesi bizonyitványt kap, — szakadt Tokajba. Ott kamarai ügyész volt. 1786-ban jul. 20-kán a zemplinmegyei nemesek közé beiratott. — Egyik fia Nep. János mint lovas kapitány Gallicziában nősült, és ott maradt (1806.) Másik fia Károly 1790-ben Borsodban aljegyző. 1792-ben ügyvédi vizsgálatot áll ki; majd nagyváradi kincstári ügyész lesz. 1797. sept 4-kén Bihar; 1818. jun. 3-án Szatmár megyében nemességét kihirdetteti. Járdánházi Kovács Magdolnától gyermekei: László, ki szintén Gallicziába szakadt ki, testvéreivel 1835 nov. 25-kén Nógrádtól nemesi bizonyitványt vevén ki. Ágoston, a budai m. kir. kamaránál hivataloskodott 1848-ik előtt.

A másik ágon II. István Arad és Temes megyében királyi ügyész volt. Fia Antal Temes megyében előbb főjegyző, azután főszolgabiró (1806.) — Másik fia III. István Nógrád megyében 1811 — 1818-ig főszolgabiró, 1818-tól 1836-ig főjegyző, nehányszor alispánságra is kijelölve. Lakott Sipeken ősi birtokán. Neje Perczel N. után gyermekei Tolnában is örökölték. Fiai közől Antal gazdaságának él Sipeken.

E szétterjedt család ezeken kivül is még több más ágbeli tagot számlál Nógrád megyében. Ilyen a mult századból Ferencz táblabiró 1761-ben. Jelenleg pedig Ignácz volt táblabiró, fiai Anselm, Gyula stb. Ismét Márk volt megyei aladószedő.

E családból volt Bálint, ki Sipekről Heves megyébe Karácsondra költözött, fia Balás Balás Atkáron lakott. Utóda Miskolczra szakadt. Péter alezredes volt. Lajos a franczia háboruban esett el. Ismét más ágazat e következő:

Ferencz. 1755. } Imre. } István. Legéndről Gyöngyösre költözött; 1843-ban máj. 2-kán nemességéről levelet kap Nógrád vármegyétől.

Nógrád megyében laknak Sipeken, Varsányban, Becskén, Szent Iványon stb.

Ezen kivül van ilynevű család Gömör, Heves és Marmaros vármegyékben.

**Balás család.** (Felső Eőri.) Egyike azon hatvanöt családnak, melyek Vas megyében Felső- és Alsó-Eőr helységre Rudolf királytól Pozsonyban 1582-ik febr. 18-kán kelt királyi adománylevelet kaptak, és a vasvári káptalan által beiktattattak. — Ez adománylevelet II. Mátyás király Bécsben 1611-iki febr. 16-kán átirván, megerősité [1].

**Balás család.** (Vacsarcsi.) Erdélyi székely eredetü család. Csik Vacsarcsról, Magyarországba is átszármazott, Belőle Károly és Dienes a m. kir. helytartóságnál hivatalkodtak (1844).

**Balás család.** Ismét más nemes család neve Magyarországon, mely Belváthai előnevet használt.

**Balás család.** (Borbátovizi.) Erdélyben Hunyad vármegyében székel.

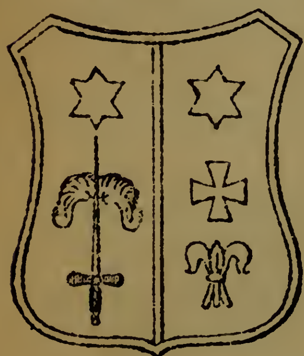
---

[1]) Az adománylevél hiteles másolatából. — A hatvanöt, illetőleg (Gerőcz 2 szer levén emlitve) hatvannégy családnevet együtt is adni fogjuk a Zámbó család czikk alatt.

**Balás család.** (M. Lapostói.) Lakhelye Fogaras vidéke Erdélyben.

**Balás-deák.** Külön családi név-e ez igy összetéve, oklevelek nélkül el nem dönthetjük. Történetünkben e néven találunk nehányat. Ilyen Balás-deák Márton, ki 1565-ben Gyula vára megvételénél török rabságba esett[1]). Ilyen Balás-deák István, ki Eger várában hadnagy volt, és Szikszónál 1592-ben esett török rabságba, melyből Pálffy Miklós a kopányi Hasszán bégért cserélte ki 1598-ban[2]).

**Balásffy család.** Ugy látszik e családot Erdély termé. Itt találjuk Balásffy Farkast 1551-ben, kit a kolozsvári gyülés kirendele a spanyol katonák mellé[3]). Ferencz Küküllő vármegye főispánja 1570. körül. — Miklós a nagyobb kanczellária irnoka 1633. és hites jegyző[4]). Tamás, ki 1603-ban boszniai választ. püsp., szalavári apát és kapornaki prépost, 1621-ben váczi, 1622-ben pécsi püspök és pozsonyi prépost volt, nevezetessé tette magát főleg vallási iratai által. Ilyen tőle a „Csepreghi iskola", melyben . . . . a csepreghi szitokszaporitó prédikátort iskolázza. Pozsony 1616. — Neki tulajdonittatik a „Querela Hungariae" czimű irat is. Latinul több munkája nyomatott. Megirta Istvánffy Miklós életrajzát is. Meghalt 1634. máj. 10-én[5])



Czimere, mely pecsétéről[6]) rajzolva itt látható, kétfelé osztott paizs, melynek ·bboldali osztályában kivont kard élével fölfelé, és két oldalról szárnyakkal ellátva szemléltetik, fölötte csillag fénylik. A balosztályban alul liliom, a fölött kereszt, és a fölött ismét csillag látszik.

**Balásházy család.** (Balásházi.) Gencsről is (Szatmár megyében) irja magát a család. Gencsen részbirtokot többekkel Balásházy András, Ferencz és Márton 1587-ben adományképen kap[7]). András 1590-ben Ders, Hodász, Jármi helységben is részt nyert

---

[1]) Pethö Gerg. M. Krónika: 123. l.
[2]) U. ott. 133. 145.
[3]) Kállay: Székelyek eredete, 224. l.
[4]) U. ott.
[5]) Horányi: Memoria Hung. I. 106. és Nova Mem. 259.
[6]) Magyar történelmi tár I. köt. 206. lap. közlött Liptay Imre követségi utasitásán.
[7]) Szirmay: Szatmár várm. esm. II. 40.

királyi adományban[1]). Szirmay szerint zemplinmegyei nemes család, közbirtokos Lasztóczon[2]) (1803.) E családból szül. János 1797-ben mart. 7-kén S. Ujhelyen, hol atya megyei hivatalt viselt, — fiatal korában a gazdászati tudományokra adta magát. 1820-ban Pestre tevé lakását, és mint ügyvéd itt meg is nősült. 1827-ben Zemplin megye szolgabirájává, 1830-ben pedig a m. academia rendes tagjává választatott. Jelenleg Debreczenben lakik. Több gazdasági munkát adott ki[3]). — Mihály magyar testőr volt (1844.) — A régibb korban ismeretes László, ki I. Rákóczy György követe volt az eperjesi tanácskozásban[4]).

**Balásy család.** Több ily nevü nemes család van Magyarországban. Lakhelye ily nevű családnak leginkább Komárom, Pest, Szabolcs és Zala megye. — Balássy-nak irva Szirmay szerint Zemplinben is.

**Balásy család.** (Baróthy.) Erdélyben még több ily nevű család volt és van, irva hol Balassi-nak, hol Balázsi-nak a leirók orthographiája szerint. A baróthi Balásyak közől Györgynek fia Domokos Miklósvár-szék követe 1459-ben[5]).

**Balásy család.** (Veszkei.) Az udvarhelyi székben virágzott leginkább. Ferencz 1606—7. körül királybiró. 1610-ben Báthory követe a portára. — Másik idősb Ferencz udvarhely-széki főkapitány és a székelység generálisa 1625-ben[6]). Mihály 1617-ben maros-széki főkapitány, és Bethlen Gábor követe a nagyszombati alkudozásra.

**Balásy család.** (Andrásfalvi.) Ebből Ferencz 1571-ben Maros-székben székbiró[7]).

**Balásy család.** (Balassi.) Ily előnévvel is emlit Balássy Jánost Kállay[8]), mint Báthory Zsigmond fejedelem titkárát 1594.

**Balásy család.** (Szent-Demeteri.) A veszkei Balásyakkal együtt Udvarhely-széket lakta; tán egy törzsből eredt is. Ferencz

---

1) U. ott. 83. 86. 105.

2) Szirmay: Cot. Zempl. topogr. 106. 269.

3) Magyar irók életrajz gyüjteménye, Ferenczy Jak. és Danielik Józseftől. Pest 1856. 15. l.

4) Kazy: Historia Reg. Hung. Libr. IV.

5) Kállay id. h. 223. oklevél után.

6) U. ott.

7) U. ott.

8) U. ott.

1609-ben udvarhely-széki al-, 1618-ban főkapitány. 1608-ban a fejérvári gyülésen az ország követeül rendeltetett ki többekkel. Már 1603-ban nagyon aggnak iratik, 1605-ben Bocskai követe volt a császári biztosokhoz. Ifjabb Ferencz 1627-ben udvarhelyi főkapitány, (1635-ben is), és fölovászmester [1]).

**Balásy család.** (Kaszon impérfalvi.) Balázsinak irva Kőváry által, ki szerint a jelenleg élő erdélyi Balásy családok közt e családnak neve a legjobb hangzásu, legismertebb. A mult századi productiokor mint ismert ős család igazolásra nem szoritatott. Belőle József 1718-ban Kászon alkapitánya; István 1756-ban ugyanaz. — József 1777-ben; és másik József 1805-ik évben ismét azon hivatalban álltak. Végre József 1842-től főkirálybiró és főkapitány 1848-ig [2]).

**Balásy család.** (Balásfalvi) előnévvel Temes megye nemes családai közé számitatik.

**Balásy család.** (Bethlenfalvi.) Ily előnevü nemes család is Temes megye nemes családai sorában áll.

**Balaskó család.** Nemes család Szabolcs vármegyében, hová valószinüleg Felső-Magyarországból szakadt. Ismeretessé lett Ferencz, ki a mult században a felső vidékről jövén, Pesten mint ügyvéd telepedett le, és tanácsosi jelölt volt. Latin nyelven több alkalmi versezetet nyomatott 1744—1770-ig [3]). Ily nevű család Baranya megyében is van.

**Balásovits család.** (Binyóczi.) Ősi fészke Binyócz Pozsony vármegyében, hová 1550-dik év táján szakadtak Horvátországból akkor, midőn Senkvicz és környékére is több — utóbb nevessé vált — horvát család telepitetett leginkább Szeredy Gáspár által [4]). Binyóczon a család a XVIII ik század elején még osztatlanul élt ősi ud-

---

[1]) U. ott, és Volf. Bethlen Hist. de rebus Trans. V. 463. VI. 231. 236. Kállay világosan két Ferenczet emlit. Bethlen F. V. 463. már 1603. egyiket aggnak mond. Nagyon bajos oly családnál, melynek neve többel közös, eligazodni; de azt mégis tudni kell, hogy a gyarmati Balassa család is iratott (és egy ága igen soká) Balassy-nak, de soha Balásy vagy Balázsinak. És csak a Balassa családnak volt Makovicza vára iránt követelése. E Balassyak vagy Balassák játszodtak be, szerepeltek is Erdélyben. De nem Balázsi, mint véli Kőváry: 17. l.

[2]) Benkő K.: Csik, Gyergyó és Kászon multja és jelene. Kolozsv. 1853 52—54. l.

[3]) Horányi: Nova Memor. 258. l.

[4]) Gabr. Kolinovics Vita et Gesta. Mss. és Timon.

vartelken, a midőn Márton, Miklós és János-nak özvegye mint osztályos rokonok a fölkelésre egy lovas „Karabinyos katonát" állitottak ki 1704-ben [1]).



Czimere a családnak, melyet megnemesitésekor kapott, itt látható. Ez egy függőlegesen kétfelé osztott vért, melynek baloldali kék mezejében oroszlán áll kivont karddal; — a jobboldali vörös mezőben hármas zöld dombból kettős fehér kereszt emelkedik. A paizs fölötti koronás sisakból pedig ismét az alsóbbihoz hasonló oroszlán nő ki. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös.

A család Binyóczról több megyébe elterjedt, igy Trencsinbe, hol Ignácz él 1722-ben, ez Dubniczról való volt; — és Biharba. A biharmegyei ágnak törzse János magyar lovas kapitány [2]), vitézsége mellett birtokot is szerzett. Nádori adományban nyert birtokot biharmegyei Szakadát és Fugyi-Vásárhely helységekben, mik azonban harmad-izen már zálogkézbe kerültek. Jánosnak nejétől Bohus Francziskától, (ki mint özvegy sz. kátolnai Cseh Miklóshoz ment férjhez) egy fia maradt Alajos, mint a következő családfa mutatja:

<table>
<tr>
<td>János.<br>(Bohus<br>Franczis.)</td>
<td>I. Alajos.<br>(1. Vay Franciska. 2. Szivers Antónia.)</td>
<td>II. Alajos.<br>(1. Kapper Amália. 2 Keresztesi Júlia.)</td>
<td>Az 1-sőtől.<br>III. Alajos.<br>(Albini Róza.)<br>Kurticson.<br>Amália<br>(Kapperné.)<br>Bécsben.<br>A 2-diktól:<br>Imre sz. 1824.<br>(Gelle Mária)</td>
<td>Mária.<br>Lilla.</td>
</tr>
</table>

A családfán látható Jánosnak fia I. Alajos 1783. jun. 4-kén biharmegyei jegyző, azután szolgabiró lőn. Miután első neje az 1762-ben született Vay Franczisks 1778-ban szülés alkalmával elhalt [3]),

[1]) Pray Mss. fol. 63-dik köt. 150. lapját képezi az 1704. jan. 4-kén Szamolyánban Légrády György által kiadott nyugtatvány eredetben.
[2]) Vay László: Német hivség stb. Nagyváradon 1806. 306. és köv. lap.
[3]) Vay László id. h.

másodszor nőül vevé német birodalmi nemes Szivers Antóniát, kitől származott fia II. Alajos, ki előbb Bécsben az udv. kanczellárián hivataloskodott (1820), majd Bihar megyében esküdt lőn. Két nejétől születtek a táblázaton látható gyermekei; Alajos Arad megyében székel; Imre pedig mint ügyvéd Nógrád megyébe költözött.

A családnak másik ágából is Bihar megyébe telepedett Zsigmond, jelenleg Debreczenben törv. széki tanácsos és állam-ügyész.

Ily nevü nemes család van Heves vármegyében is birtokos. Nógrád megyében pedig Balasovits Krisztina Kokováy József özvegye élt (1834.)

**Balassa család.** (Balassa-Gyarmati gróf † és báró.) Ősrégi magyar család, melynek neve történelmünk majd minden lapján olvasható. Eredetét Bőngér (Bunger) kun vezér Bors fiától származtatják. Leszármazását a család levéltári adatai szerint kétségtelenül az 1224-ik évig szakadatlan láncolatban lehet fölvinni, mert alig van családunk, mely régibb és a tatárjárás óta ugy helyben maradt levéltárral dicskedhetnék, mint a Balassáé Kékkőben. Sőt a tatárjárást megelőző időkből is mutathat föl okleveleket[1]). Ezek nyomán I. Detrét kell törzsül kiemelnünk, kiről tudniillik már oklevelek szolgáltatnak adatokat. Ettől a leszármazás igy következik:

I. Tábla.

- I. Detre. Lásd még öt, és fiait a köv. lapon.
  - I. Mikó. (föisp.) 1247-1254
    - I. Bitter. Hont és barsi föisp. 1250-1290
      - I. János.
      - II. Miklós.
        - György.
          - II. László.
            - I. Frank.
            - IV. Miklós.
      - IV. Péter. 1334.
        - III. Miklós. 1358.
          - I. Balás.
            - V. Miklós. (L. a II. táblán.)
          - III. János. (Trechlen.)
          - IV. Mikó. 1358.
          - Kata.
        - II. György.
          - IV. János.
          - V. Péter.
        - II. János. 1341.
        - Anysth (Anna) 1335.
        - I. László.
          - I. Frank.
      - I. Mihály.
      - N. (Bény Jánosné.)
    - II. Mikó. s testvérei a köv. lapon.

---

[1]) A Balassa családról több helyen közöltetett nemzéktani leszármazás, de mindenütt hibásan. Ilyen Bél: Notitia Nova Hung tom. IV. p. 130. — Mocsáry Nógrád esmért. III. 184. Médnyánszky Hormayr Tasch. 1824-iki folyam. 176. l. — Budai F. lexic. I. és Lehoczky Stemmatogr. 20. l stb.

| | | | |
|---|---|---|---|
| I. Detre. | ugyanaz, ki az előbbi lapon. | II. Péter. Furró nevez (Wigmandi Erzse). | Kata. (Huntfi Demeter özvegye 1290.) |
| | | | Anna. (Kázmérfi Lampert neje 1290.) |
| | | Ogouch (neje Jolánt.) | |
| | I. Péter. | | |
| | I. Miklós. | I. Demeter m. r. 1390. | |
| I. Mikó, ki az előbbi lapon. | | III. Péter. | |
| | II. Detre. | III. Mikó. | |
| | | I. Elek. | |
| | | III. Detre. | |

A táblázaton állókról következőket tudhatni : I. Detre 1229-ben Zymhud földet szerzi Borsodban[1], a midőn „Procurator de Zolum“nak iratik : 1233-ról kelt oklevél igen vén embernek mondja már, de egyszersmind főispánnak (Comes) is. Némely történetirók szerint zólyomi főispán, sőt vannak, kik nádornak irják[2]. 1236-ban Sztraczint, Zahorát (mit a család most is bir) kapja Nógrádban, Csernét pedig Borsodban. Ennek tulajdonitják Detrekő vára épitését is. Fiai következők :

I. Mikó oklevelek szerint előfordul 1247—1254-ig. Szerez több birtokot nagyobbára vétel utján, mint Esztergályt, Busát (az első egészen, a másikban is nagy rész most is a családé), Ludánt, Halászit Nógrádban, Abát Hontban, Tenket, Tykat, Nyergest stb. — Zólyom főispánja volt 1250-ben[3] és 1252-ben[4]).

I. Péter (I. Detre fia) kihalt[5]).

I. Miklós (I. Detre fia) 1233-ban adományt kap Ujfalura Liptóban, ezt azonban valamint Palugyát elcseréli IV. Bélával, kapván

---

[1]) A család levéltárában fasc. XXXIII. Nro. 1. 1229-dik oklevél.

[2]) Bel id. h. de nem nevezi a forrásokat.

[3]) Fejér : Cod. diplom. Tom. IV. vol. II. 60. — Ezt Bél nógrádi főispánnak irja.

[4]) Családi levéltár.

[5]) I. Mikónak testvéreül is tétetik Péter, és fiául is. Én a családi okmányokat mind egybe nem vehetvén, ha csupán a Cod. diplom. Tom. V. vol. III. 497. s köv. lapokon közlött 1290-ki szerződéseket nézem, ugy látom, hogy azok kik I. Mikó testvéreiül állnak a táblázaton, annak fiai voltak. Ekkor azután I. Mikónak nem lesz I. Miklós nevü testvére is, miután e két nevet én egynek tartom. A család állitása szerint az oklevelek odamutatnak, hogy Mikó – Mihályt tesz. Engem fölebbi hiedcimemben erősit az is, mivel az emlitett 1290-ki szerződés szerint I. Demeter mester Miklós fiának ugyan (de Bitter testvére Miklós) fiának iratik ; — ha a latin frater szó értelme nem csal.

értük 1246. sept. 11-kén Nógrádban Gyarmatot, melynek nagyobb részét most is birja, és előnevét is innen viseli. Ezen I. Miklósnak egyik fia I. Demeter mester (hivatali rangjáról), ki a táblán látható, Furrónak is nevezett II. Péter vejeitől a gyarmati tornyot szolgái által ostrommal beveszi I. Bitter részére, [1]) és Kékkőt kapja. Benne ága megszakadt.

II. Detre (I. Detre fia) 1250-ben mint Pozsony- és szepesmegyei főispán fordúl elő [2]).

I. Bitter (I. Mikó fia) Bars és Hont megye főispánja 1250-ben. Ez szerzé Ludányt, Hidvéget, Hricsóvár ingóságait, Drégelyt. Birta Solnát is. I. Demeternek adá Gyarmatot, Illésit, Mankót, Kékkőt. III. Mikóval elcseréli Galábocsot sat. Él 1290-ben is. Gyarmatról irta magát [3]).

II. Péter (I. Mikó fia) 1267-ben honti főispán. Hűtlennek és a pártosokkal czimboráskodónak bélyegeztetik 1290-ben, midőn már nem élt. Neveztetett Furronak is. Neje Erzse Wigmandi András leánya; kitől leányai voltak: Katalin, Demeternek (Hunt fiának) már 1290-ben özvegye, és Anna Lampertnak (Kázmér fiának) neje. E Lamperttől vette el fegyveres erővel Demeter mester a gyarmati tornyot.

Ogucs [4]) (I. Mikó fia) szintén főispán (Comes) 1268-ban. Esztergályt szerzi 1273-ban [5]). — Már 1277-ben özvegye Jolánt (Ivanka főispán fiának Andrásnak leánya) él. Jolántnak testvére volt János a budai prépost [6]).

III. Miklós (IV. Péternek fia) irta magát változtatva Esztergályról, majd Kékkőről, majd meg Gyarmatról. Élt 1358-ban.

III. János (III Miklós fia) oklevelekben Trechlennek is iratik.

II. György (IV. Péter fia) Kékkőről irta magát 1362-ben. — 1374 ben Gyarmatra uj adományt kap.

I. Balás (III. Miklós fia) László oplni herczegnádorral Moldvában járt 1374 [7]). Ez irta magát Gyarmatról, de irta Kékkőről és

[1]) Fejér Cod. dipl. id. h.
[2]) Családi okmányok.
[3]) U. ott.
[4]) Ogouch, és más oklevélben „Agolch."
[5]) Ogucsról oklevél van Mocsáry Nógrád esm. I. 131. hol Eguch-nak sat. olvastatott.
[6]) Ezek t. i. Ivánka és két fia András, János a Forgácsok ősei közől valók.
[7]) Oklevél szerint.

Szklabonyáról is. Hontmegyei főispán volt. Fia V. Miklós terjeszté tovább a családot, mint a következő táblázat mutatja :

II. Tábla.

- V. Miklós. 1418—1424.
  - I. Kelemen.
  - I. Zsigm. (Szőllősi Kata.)
  - IV. László (Frusina, Litvai Dömény bán özvegye.)
    - I. Ferencz. szörényi bán (1. Ficsór Margit. 2. Erzse. 3. Perényi Orsolya.) † 1526.
      - I. Farkas. 1472.
        - I. István. †
      - II. Ferencz.
      - I. Boldizsár. 1532.
      - II. Zsigmond. (Fáncsy Bora ♄)
      - VI. János. honti főisp. ajtónálló. (Sulyok Anna.)
        - I. Bálint. † 1594. (Dobo Krisztina)
          - IX. János †
        - II. Farkas. †
        - V. László. †
        - III. Ferencz †
        - Maria (Böki Paczoth Andrásné.)
        - Anna (Paczoth Ferenczné.)
      - Magdolna (Forgács Fer.)
      - I. Menyhért (Turzó Anna)
        - II. Boldizsár. (Erdélyben †)
          - N. Dóczy Lőrinczné.
        - II. István (1. Zrinyi Ilona. 2. Bebek N. 3. Csoron Anna.)
          - II. Menyh. (Bakith Margit.)
            - V. Ferencz. †
            - VI. Péter. (Pálffi Magdol.)
            - Zsuzsanna (Hethesi Pethe György.)
          - Margit.
      - IV. László †
      - Kata. †
      - I. Imre. erdélyi vajda
        - Lásd fiait a III-dik táblán.
    - Erzse. (Berzeviczi Lorántfia Sándorné.)
    - Bora. (Véglesi Andrásné.)
    - Kata. (Sz. györgyi és Bazini Simonné.)
    - Agata.
    - I. Bernát.
    - VI. Miklós.
      - VII. János. 1499.
        - VII. László.
    - V. János. Szklabonyai (Dóczy Bora.)
      - II. Farkas. (Puchaim Felicitas.)
        - VIII. János. †
        - Frusina.
      - VI. László.
      - VII. Miklós.

E táblázaton már nagy embereket találunk. V. Miklós honti főispán 1418—1424-ben. Állandóan kezdi a Gyarmati előnevet használni. Fiaiul a táblázaton kivül tétetnek: István, György és Mihály is[1].

---

[1]) Bel. Not. nov. Hung. IV. 131.

I. Zsigmondnak neje Szőllősy (de Zewlews) Katalin Szőllősy Istvánnak leánya, és Zobi Istvánnak özvegye volt.

III. Lászlónak (1449—1464) a táblázaton csak egy neje áll a család oklevelei szerint. Mások[1]) ötöt számitanak ily renddel. 1. Julianna Hunyady Mátyás király rokonságából. 2. Frusina (Belnél Rosina) Litvai Dömény horvátországi bánnak özvegye. 3. Zsófia (családneve nem emlittetik). 4. Dorottya. 5-ik Derencsényi Borbála, Derencsényi Imre leánya. Fiai közől

I. Ferencz 1492-ben szörényi bán. 1503-ban Moldvában jár követségben. 1504-ben horvátországi bánnak tétetik, de a kőrös-vásárhelyi gyülés tiltakozik ellene, mivel ott nem birtokos. 1505-ben jelen van a rákosi országgyülésen. 1522-ben Csehországba megy II. Lajos királylyal, de Morvaországban marad az országgyülésen hadi segély adás sürgetése, és annak Magyarországba vezetése miatt. Elesett Mohácsnál 1526-ban. Három neje volt: 1. Ficsór Margit F. László szörényi bán huga, Csicsói Kis (parvus) Mátyás liptói főispán özvegye. 2. Erzsébet[2]). 3. Perényi Orsolya Ujlaky Miklós bosnyák király unokája.

I. Ferencz nővérei által sógorságba jött több akkori nemesebb családdal. Nővérét Erzsét Berzeviczi Lorántnak fia Sándor; — Borbálát Viglesi Lajosnak fia András; Katát Sz. Györgyi és bazini gróf Simon vette feleségül. Agata még 1460-ban hajadon volt.

I. Bernát, ki 1464-ben Pribelyt (Nógrádban) kapja adományban, ágat ki nem terjesztett.

VI. Miklós (1474—1497.) VII. János nevü fiától VI. László unokájában kihal.

V. János (testvére még szintén I. Ferencznek) közönségesen Szklabonyainak (nógrádi falu) neveztetett. Ágazata, mind a mellett hogy három gyermeke volt, II. Farkas Puchaim Felicitástól született VIII. János gyermekében kihalt.

Következnek I. Ferencz gyermekei, kik által a család mindinkább terjedni, emelkedni kezd. Egyszersmind kezd az az izgékony vér mindinkább előtünni, mely a családot annyira jellemzé.

I. Farkas (1472-ben) fiában I. Istvánban kihal.

II. Ferencz, (elesik 1594-ben) I. Boldizsár, ki 1532-ben a

---

[1]) Bel. id. h. és utána Lehoczky és Buday is.

[2]) Bel. Batthyány Erzsébetnek nevezi. A családi oklevelekből vezetékneve nem tünik ki.

kőszegi ostrom után az Ausztriába tört török ellen harczolt[1]. II. Zsigmond borsodmegyei főispán, kinek neje Fáncsy Borbála, és ki ellen a tapolczai apátság valamint egri püspökség jövedelmeinek elfoglalása végett 1542—1559-ben panaszok tétettek. Mhalt 1559-ben. IV. László ki trencsini házát Forgács Imrének 625 m. ftért adta el 1582-ben[2], és végre Kata utódok nélkül halnak el. Magdolnát Forgács Ferencz viszi oltárhoz. Ezeknek testvére

VI. János, ki fiatal korába. I. Ferdinand király udvarában tartózkodott, 1550-ben Zay Ferencz mellé Szolnok vára kapitánya lett. 1552-ben Miksa király és arája elé megy Genuáig. 1555-ben az árva, turócz, zólyom, hont, bars és nógrádmegyei felkelő nemesség, és a bányavárosok kapitánya. 1562-ben Szécsén várát vivja, de megveretik, maga is bal kezén sebet kap[3]. 1569-ben Dobó Istvánnal együtt vád alá kerül, mintha Szapolyay Zsigmond Jánost Miksa elleni támadásra hitta volna föl. Ezért mindketten Pozsonyba börtönbe kerültek, honnan János megvesztegetve őreit, börtönét megásva 1570. mart. 8-kán haza illant Kékkő várába[4]. 1572-ben azután az országgyülés közbevetésére kegyelmet kapott. Ezen évben Pozsonyban már Rudolf koronázásán jelen volt, valamint az 1574-kin is, hol a fölebbezési ügyek megvizsgálására kiküldetett. 1575-ben a török elfoglalja Kékkő várát, és utána döl Divény is. Még fiatal korában volt párbaja Don Francesco Lasso spanyollal[5]. Viselt hivatalai közt végre kir. főajtónálló mester lett. Neje Sulyok Balás leánya Anna volt, kitől született gyermekei által ágazata csak unokáig tartott.

I. Bálint fiatalabb éveit Szapolyay Zsigm. János udvarában tölté. 1572-ben Pozsonyban Rudolf koronázásakor huszonkét éves korában — hol atyával jelenvolt — juhásztánczával mindenkinek megtetszett[6]. 1575-ben Békesi Gáspár pártján harczol Báthori ellen, a midőn véletlenül csapata megrohantatván, Hagymásai lovasaitól maga is sebet kap, és foglyul esik. Innen kiszabadulván, Rudolf részén harczolt nem egyszer a török ellen. Házassága miatt több baja volt. Közeli rokonsága miatt hitvesével vérbűnnel vádoltatott. 1588. jul. 10. elzálogitá Ozdint Majthény Lászlónak. 1589-ben a hazán kivül bujdo-

---

[1] Pethö G. Krónika 108. lap.
[2] Katona Hist. crit. Tom. XXVI. 161.
[3] Istvánfi 1685-ki kiadás 273. lap.
[4] U. ott. 330—338. l.
[5] Mocsáry id. h. III. 120. oklevelek közölve.
[6] Istvánfi Hist. 1685. kiad. 344. lap.

sott. 1594-ben Esztergam ostromában mindkét czombján sebet kapva meghalt a táborban május 20-kán [1]). Végrendeletet még 1585-ki octoberben tett. Mint jeles költő irodalmunk azon kori müvelőinek első sorában áll. Énekeinek egy része többször látott sajtót [2]). Nejétől Dobó Krisztinától a hős Dobó István leányától egy fia maradt János, ki 1601 dec. 16-kán halt meg [3]). Leánya Mérey alnádor neje lett

I. Bálintnak fivérei II. Farkas, V. László, III. Ferencz magnélkül haltak el. Nővérei a böki Paczoth családba mentek férjhez: Mária Paczoth Andráshoz, Anna Paczoth Ferenczhez.

I. Menyhért (I. Ferencznek fia.) Elcinte Szapolyai János pártján áll. Hont megyét kétfelé osztja Nyáry Ferenczczel, és az egyik résznek ő a főispánja. Cseh Gábor özvegyét Thurzó Annát vévén nőül, kapja vele Léva várát, hol többnyire lakott is. Csábrág várát és Szitnyát is az erősbek jogán megszerezvén, innen féktelenkedni kezd, és várkatonái a közbátorság háborgatóivá válnak a vidéken. Ezekért számüzetés éri [4]) Salm Miklós hadvezér küldetik megfékezésére 1549-ben. Menyhért a nógrádi bégtől kért segélyt. Azonban Csábrág föladta magát. A szitnyai várkastély szintén elesik. Menyhért eleinte Lévába fut, de ott is szorulván ügye, bemegy Erdélybe. Később Ferdinand részére visszatér, és 1552-ben Magyarország hadai főkapitányává lesz. Azonban nemsokára ismét az erdélyiek részén áll, és azokkal csatázik künn Magyarországon. 1561-dik év végén még egyszer visszatért I. Ferdinandhoz, és mindvégig ott maradt. Ekkor igérte meg neki I. Ferdinand hogy a Fugger családnál zálogban lévő Detrekő várát visszaváltja számára, addig pedig mig Munkácsot Szapolyaytól visszafoglalhatná, Tasnádot, Szatmárt, és Nagy-Bányát [5]) is birtokában hagyta kárpótlásul az Erdélyben elvesztett Diod és Léthááért. Számtalan ostromban és csatában mind a török mind az erdélyiek ellen kitünteté vitézségét, és Svendi Lázár hadi működéseiben annak jobb keze volt. 1564-ben midőn Menyhért a Hegyalja ellen készült, Bátori István a váradi kapitány Szatmár várát véletlenül megtámadván, nejét Thurzó Annát, István és Boldizsár fiával, és leányával együtt foglyokul Er-

[1]) U. ott. 407.

[2]) L. életét Toldy: A magyar költészet kézikönyve. Pest 1855. I. 154. lap. hol munkái, és kiadásai is elősorolvák. Rimai versei szerint a Kriván alatt fekvő Hibe városában temettetett el.

[3]) Bel szerint Wratiszlauban mint tanuló.

[4]) Istvánfi Hist. 1685-ki kiad. 196. Forgács Comm. több helyen a Balassákról rágalmazólag ir szokása szerint.

[5]) U. ott 261.

délybe küldötte, hol neje és leánya a bánat miatt nemsokára elhaltak. Menyhért [1]) meghalt Bécsben 1568-ik febr. 9-kén kora 57-dik évében[2]). Eltemettetett a széleskuti (Pozson vmben) templomban vörös márvány sirkő alá. 1561-ben bároságra is emeltetett [3]).

I. Menyhértnek fiai: II. Boldizsár jelen volt 1562-ben a hadadi ütközetben, hol kopjáját az ellenség mellében törte el, és vitézül harczolt. Mhalt anyjával Erdélyben [4]). Leánya Dóczy Lőrincznél volt férjnél [5]).

II. István 1570-ben szabadult meg fogságából Erdélyből. Birta Nagy-Tapolcsán és Detrekővárát mit 1575-ben Miksa kir. a vár uradalmával együtt neki adományozott, és ez utóbbiban nyomdát is állított, a hol 1584-ben kezdettek nyomatni Bornemisza Péternek predikácziói, ki e könyvét neki mint pártfogójának ajánlá. Neje három volt: 1. Zrinyi Ilona a szigeti hős Miklósnak leánya [6]), 2. a Bebek családból Bebek István leánya, 3. Devecseri Csoron Anna. Az elsőtől lett fia II. Menyhért, és leánya Margit. II. Menyhértnek nejétől laki Bakith Margittól gyermekei: VI. Péter, ki Pálffy Miklós hadvezér leányát Magdolnát veszi nőül, ennek kedveért — mert eddig ágazata protestans volt, — a kath. vallásra tér 1615-ben [7]). Meghalt 1621-ben öcscsével V. Ferenczczel együtt magnélkül [8]). Nővére Zsuzsanna hethesi Pethe Györgyné volt.

Eddig tartott I. Ferencznek a szörényi bánnak ága, fiai VI. János, és I. Menyhért által terjesztve. Azonban I. Imre fia által, kinek utódait a III. tábla mutatandja, fönnmaradt a család mostanig. Mielőtt ezt látnók, szükséges megjegyeznem, miszerint már az e táblázaton látható családtagok is a főbb nemes osztályhoz vagyis tekintetes nagyságosok rendébe — mely a későbbi bárói czímmé alakult át — tartozott.

I. Imre ivadéka igy jő le:

---

[1]) Lehoczky aranygyapjas vitéznek is irja.

[2]) Istvánfi 332. lapon halálát 1567-dikre teszi. Lehoczky 1568-ra, de 62 éves korában. De sirkő-felirata kétségtelenné teszi, hogy 1568-ki febr. 9-kén 57. évében halt meg. Ékes márvány sirköve föliratát közli Gyurikovics Gy. Magyar Acad. Értesitő. 1848-ki foly. II. sz. 47. s. k. lap.

[3]) Lehoczky: J. R. Hung. Stat. et ordines. 107.

[4]) Istvánfi Hist. 1685-ki kiad. 333. halálát Bécsben 1568-ra irja, de a családi oklevelek mutatják, hogy Erdélyben mult ki.

[5]) Deduct. et Tab. Geneal. Ms. fol. lat. Nro 213. tab. 5.

[6]) Zrinyi Ilona szül. 1546-ban, meghalt 1570 jul. 8-kán kora 24. évében. Eltemettetett férje mellé. Fehér márvány sirköve föliratát szintén közli Gyurikovics id. h.

[7]) Magyar Acad. Értesitő 1848. II. sz. 49 l.

[8]) Pethő Gerg. kron. 197. l.

## III. Tábla.

- I. Imre. Erdélyi vajda (Somi Anna) † 1550.
  - IV. Ferencz. Kata. Margit. Zsófia (1. Némethy Fer.) (2. Csáky Lász.)
  - I. András főkomorn. mest. 1566 (1. Mindszenti Kata. (2. Mérey Anna) kitől
    - III. Zsigmond † 1623. (Zborovszky Erzse.
      - II. András. (1. Bakos Maria, kitöl (2. Szunyogh Ilona.)
        - II. Bálint gróf 1664. (1. Szunyogh Kata. 2. Eszterházy Ilona. 3. B. Tillherin N.)
          - III. Bálint † 2 éves
        - I. Ádám. † (1. Szelényi Judit. Bori Judit.)
          - Gróf II. Pál (1. Zichy Kata. 2. Batthány Júlia.)
            - VIII. Miklós. XV. János (Illésházy Julia.) Ignácz. I. József. (Wildenstein Teréz.)
          - József † XIII. János † Krisztina. (1. Andrássy Pál.) (2. Scrédy Farkas.) Teréz (Szapáry Péter.) Zsófia apácza. Ludovika (Perényi Farkas.) Erzse (Andrássy Józs.) Ilona †
        - I. Gábor. (Perényi Maria. † 1700.
        - I. Pál püspök.
        - Éva † apácza
        - Erzse † apácza.
      - VIII. László † (Ujfalussy Zsuzsa.)
      - Frusina † (Révay István.)
      - V. Ferencz. †
      - XI. János. (Zay Erzse.)
        - Lásd IV. táblán
      - I. Simon. (1. Géczy Magd.) (2. Windisgräcz Maria Magd.)
        - IV. Zsigmond. (Lengyel Kriszt.)
          - III. András † 1640. (Majthényi Éva) Zsófia. (Révay Zsigm.) Zsuzsa. (Hölgyi Gáspár.)
        - Sidonia. (Deunay Fáncsy Pálné.)
    - III. Boldizsár. † X. János. † Anna. II. Imre. (Bosnyák Judit.)
      - III. Imre. 1. Lippay Borbála. 2. Barcsay Judit.
        - Kristóf (a szép VII. Péter. (Eszterházy Kata.) Margit, pozsonyi apácza. Erzse (Illésházy Miklós kancz.) Zsófia. (Motesiczky Pál.)
      - Emerentia. (Eszterházy Zsigmond.) Judit (Koháry Istv. orsz. biró.)

E nemzéktábla törzse I. Imre (I. Ferencznek fia) Szapolyai részén állt. Ez tette őt Czibak Imre halála után 1534-ben Majláth Istvánnal erdélyi vajdává. 1538-ban jelenlévén a kolosvári gyülésen, ő is elindult Szoliman hirlelt betörése ellen táborozni. A következő évben társával együtt elpártolt Szapolyai Jánostól, és 1540-dikre Maros-

Vásárhelyre pártos gyülést hirdet a három nemzetnek. I. János király sereggel megy ellene Budáról, lerontatja Diód és Almás várait, miket Balassa nejével kapott, őt magát pedig Fogarasban ostromoltatja. Ezenközben Szapolyay meghalván, Imre és Majláth a segesvári gyülésben magukat Erdély főkapitányainak választatják. Majd Majláttal esik egyenetlenségbe, és Izabella részére áll, azonban ujra kezet fog Majláttal nemsokára, és ismét uralkodnak Erdélyben, végre Isabella kérelmére a sok panasz folytán Szoliman hadat küld ellenük. Ekkor Majláth elfogatik. Balassa pedig számüzetvén, Magyarországba visszajő, és itt hal meg 1550-dik évben. Nejétől Somi Annától (Somi Józsa bán unokájától) két fia, három leánya maradt. Ezekből:

IV. Ferencz magnélkül hal el. Leányai közől Zsófia 1-ször Némethy Ferenczné, 2-szor Csáky Lászlóné lett.

I. András, (szintén I. Imre fia) Nógrád megye főispánja és fő komornokmester volt. Nejével Mérey Mihály alnádor leányával Annával, mint a dús Szeredy Gáspár özvegyével kapta: Makoviczát, Vág-Beszterczét és Budamért 1571-ben, Miksa királytól megerősitve[1]). 1566-ban részt vett Miksa alatt a győri táborozásban, és Sziget felé is elindult csapatával, de a töröktől megveretett. Élt még 1576-ban. Első neje Mindszenti Kata, (előbb Zay Ferenczné, annakutána alsólindvai Bánffy Lászlóné) második Mérey Anna volt. Ezektől lettek gyermekei, kik következnek:

III. Zsigmond sokat egyenetlenkedik Imre testvérével, és mostohaanyjával 1604—1606-dikban, mig végre az országgyülés békélteti[2]). 1609-ben Sziléziába küldetik az országgyülés által. 1612-ben ujra fölépiti Kékkő várát. Utazott Német, Olasz- és Francziaországban, volt Rómában is. 1620-ban sajtót láttak törvényes értekezései latin nyelven[3]). Feleségül lengyel hölgyet vett, Zborovszky Sámuel herczeg leányát Erzsét, kivel 1595-ben Krakkóban tartott menyegzőjén a lengyel király is nejével együtt részt vett. Mhalt 1623-ban. Nejétől (mint a táblázaton láthatni) [4]) több gyermeke lett, kikről alább.

III. Boldizsár. (I. András fia), X. János (szintén III. András fia, és Anna) (ezek nővére) nyom nélkül tünnek le.

---

[1]) Katona Hist. crit. Tom. XXV. p. 188. közli az oklevelet.

[2]) 1604. XV. 1606-ki bécse béke szersz. és Závodszky naplója Belnél.

[3]) Lehoczky Stemm. 23.

[4]) Bel a táblázaton láthatókon fölül emlit egy Zsigmondot, egy Bálintot, és egy Juliannát.

II. Imre. (I. András fia.) Zsigmond testvérével egyenetlenkedik sokáig. Mhalt 1633-ik év körül. Özvegye magyarbeli Bosnyák Judit, (B. Tamásnak leánya) élt még 1654-ben is. Ettől gyermekei: III. Imre Pest Pilis és Solt megyék főispánja, [1]) kinek szilaj vére gyakran féktelenségre ragadtatott. Több kihágása után, mikhez tartozott, hogy Vesselényi nádortól félni nem akart, és ezt többször boszantá [2]), mint Tökölyi párthive hűtlenségen javait veszti el [3]). 1674-ben bemenekül Erdélybe, honnan azonban Kapy György, kinek kezeiben voltak erdélyi birtokai, cselszövénynyel kiijeszti [4]). Végre sok hánykodás után Tállyán halt meg 1683-ban. Ő volt az, ki Divényben hat hónap alatt négy bástyával megerősitett és erős magas falakkal körzött kastélyt épittetett. Ennek homlokzatára iratá jelszavát: „Homo proponit, Deus disponit.“ Első neje Lippay Borbála, 2-ik Barcsay Judit [5]) volt. Ezektőli gyermekeit a tábla mutatja; két fia volt, de mindkettő utód nélkül halván meg ágazatát sirba vitte. Testvérei és leányai neves családbeliek által vétettek nőkül.

II. András (III. Zsigmond fia) nemzé II. Bálintot a szintén költőt, ki mint a királyi ház hive, kamarás, kir. komornok Hont vármegye főispánja, és Korpona vára kapitánya volt. Kellemetlen egyenetlenkedésben élt Ádám testvérével. Több versei maradtak fel kéziratban. 1664 dec. 19-kén maradékaival együtt grófi rangra emeltetett azonban egyetlen fia III. Balás két éves korában kimúlt.

I. Ádám (II. András fia) cs. kir. kam. Kékkő vára kapitánya és ezredes (1670—1709.) testvérén kivül izetlenkedék a megyével is Nejei 1. Szelényi Judit, és 2. Bori Judit, maradék nélkül hagyták.

I. Pál, (II. András fia), 1677-ben esztergami kanonok, sz. györgyi prépost, és végre bosoni vál. püspök lett. Mhalt 1705-ben.

I. Gábor, (II. András fia) Kékkő és Divény várnak örökös kapitánya, kir. táblai ülnök, és tanácsos. Részt vett Buda és Eger bevételében. Mhalt 1700-ban. Özvegyen hagyta Perényi Máriát, kitől egy csoport gyermeke maradt. Közőlük:

II. Pál (I. Gábor fia) a helytartóságnál tanácsos, 1740-diktől

---

[1]) Mocsáry id. h. III. 115. — Egy 1669-ki levélen magát szentelt vitéznek, királyi tanácsos- és komornoknak, Beszterce, Divény, Kékkő, Salgó, Surány, és Eberhardkő várak örökös urának irja csak.

[2]) Cserey Mih. Hist. 63. l. sat.

[3]) Szirmay C. Zemplin hist. 223.

[4]) Cserey id. h.

[5]) Családi okmányok szerint.

Gömör megye főispánja [1]), később kir. főpohárnokmester is és bel. titk. tan. Meghalt 1770-ben. Ágának grófságot kap 1721-ben. Nejeitől Ziehy Katától, és Batthyány Zsigmond leányától Juliannától szintén több gyermeke maradt, de azokban ága kihalt. Ezek közől XV. János atyja halála után 1770-től szintén gömöri főispán [2]), azonban 1772-ben már meghalálozott, és igy II. András ága is elenyészett.

II. Andrásnak fivére VIII. László 1652-ben már nem élt. Özvegye Ujfalusy Zsuzsa gyermek nélkül maradt.

I. Simon. (III. Zsigmond fia) 1654-ben már szintén nem élt. Özvegye Windischgraecz Magdolnának süvével Jánossal volt baja, miről az országgyűlés rendelkezett [3]). Fiától IV. Zsigmondtól unokája III. András, hadi pályán szerzett érdemeket. Ennek testvére Zsuzsanna Hölgyi Gáspár személynök neje volt, kinek adakozásából a kassai convictus állittatott [4]) 1659-ben. Itt kihalt ez ág is.

De még egy fia volt III. Zsigmondnak, névszerint XI. János, (1652-ben). Ennek utódait a mai napig mutatja

a IV. Tábla.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| XI. János. (Zay Erzse) 1652. | III. György. † XII. János. † II. Simon † | | | | |
| | I. Sándor. (1. Lengyel Zsófia. 2. Beniczky Ilona.) | az elsőtől IV. György † (1. Nuszdorfer Zsófia. 2. Révay Frusina). | VI. Ferencz. (1. Tolvay N.) (2. Vécsey Jul.) | VII. Ferencz. 1780. gróf-bán. | |
| | | XIV. János. † | | | |
| | | 2-diktól: IX. László. (Stüszel Agnes.) | II. Sándor. (1. Maify Maria. 2. Dióssy N.) 3. Kiss Anna. kitől | XVI. János. † Magdolna. (Andrássy L.) Antal. †. | |
| | | | | I. Antal. (Szerencsy Anna †) | István. III. Sándor. György †. Pál. † |
| | | | | Alojsia. †. | |
| | | II. Gábor. győri parancsnok (Schwannenberg Bor.) Maria Anna. † Sándor Ferencz † Ilona. † | | | |
| | Konstanczia Zsuzs. (Révay Fark.) | | | | |

Ez ágon IX. László 1721-ben báróságot kap. [5]) II. Gábor

[1]) Bartholomaeides id. h. 753.

[2]) U. ott.

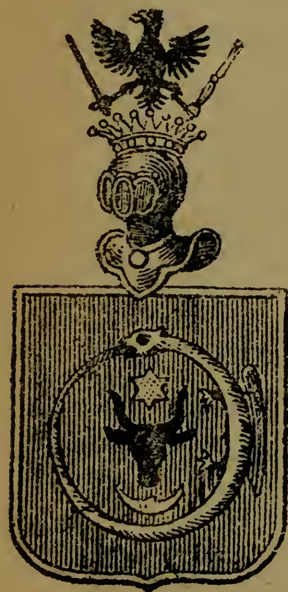
[3]) 1659-ki CXXIV. cz.

[4]) Spangár krónikája az 1659-ik évre.

[5]) Lehoczky J. Regni Hung. Stat. et Ord. 107. lap.

győri parancsnok. Legfölebb emelkedik azonban VII. Ferencz, ki 1756-ban kamarás, 1757-ben helyt. tanácsos, 1762-ben Szerém megye főispánja, 1769-ben tartományi biztosság főigazgatója, és bel. titk. tan. 1780-ban Sz. István k. r. közép keresztese, és ugyanez évben gróf[1]), 1783-ban kamara-elnök, koronaőr, 1785-ben Zala, Kőrös, Varasd, Szerém és Zágráb főispánja, horvát és dalm. orsz. bánja, és fő-kap. stb, meghalt 1807-ben kora 76. évében. Eltemettetett a nagy-szellői egyház alá. Benne a másik grófi ág is hihalt, de a bárói még él.

Báró II. Sándor kir. kamarás született 1745-ki aug. 1-jén. Meghalt 1832-dik jul. 2-kán kora 87. évében. Lakott Kékkőben. Ennek fia a most élő I. Antal, ki mint a tudományoknak barátja, két költő eldődjének munkáik kiadásával készül irodalmunkat megajándékozni. Nemrég kimult nejétől Szigethi Szerencsy István főpohárnok leányától Annától a táblázaton álló két élő gyermeke van.



Czimere a családnak mint itt láthatni. A paizs vörös mezejében egy bölényfej, alatta félhold, szarvai közt pedig csillag, ezeket körülveszi egy farkát szájában tartó sárkány. A sisak koronáján balra forditott fekete egyfejü sas kiterjesztett szárnyakkal, jobbról körmei közt pallost, balról királyi pálczát tart. A foszladék mindkét oldalról aranyfekete. — A grófsági czimernél a vért fölötti korona, melyen a sisak áll, kilencz ezüst gombos. — VII. Ferencz 1780-ban kelt grófi diplomájában a bölény fölötti ezüst csillagban M. Terézia királyné neve két első betüje is látható. Bár hányszor nyert czimeréről a család uj oklevelet, az lényegében sohasem változott.

**Balassa család.** Pozsony megyei nemes család. E néven Balassa Gábor 1844-dik óta haláláig (1851. aug. 11-kig) szombathelyi megyés püspök volt.

**Balczer család.** Nógrád, és még inkább gömörmegyei nemes család. Családfája egy része es:

| | | |
|---|---|---|
| József. (Berczely Erzse.) | József. | Erzse (Hamar Mihályné.) (1780. körül.)<br>Apollónia. (Rakovszkyné.) |

---

[1]) U. ott.

Czimerpaizsa egy jobb oldalról lefelé huzott fehér szalag által három részre oszlik. A fehér szalagon nap ragyog, mely felé fekete sas repül, a másik két osztály kék szin mezejében hat szögletü csillag fénylik. A sisak fölött egyszarvú ágaskodik két fekete sas-szárny között. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstkék szinü. — Balczer János 1722-ben Nógrád megye által kétségtelen nemesnek ismertetik el. Ugyan onnan már 1694. nov. 22-kén is kapott nemesi bizonyitványt.

**Balczó család.** Azon czimeres nemes levél, melyet Buzás János, neje Balczó Anna és gyermekei részére szerzett, egyszersmind Balczó Pált is megnemesiti. Adatott ez armális I. Leopold királytól Ébersdorfban 1651-ki oct. 8-kán. Kihirdettetett Nógrád megyében 1653-ki april 29-kén[1]). E szerint a család törzse az emlitett Pál, kinek ivadéka Nógrád megyében nem található.

**Baldacci család.** (Véghvezékenyi, báró.) Inkább erdélyi, mint magyarországi család, ámbár ez utóbbiban is (Heves megyében stb.) birtokos. Neve leirásánál fogva is (olvasd Baldácsi) olasz eredetünek látszik. A családot e század elején két testvér alapitja meg[2]), kiknek egyike az udvarnál viselt hivatalt, és báróságot kapott. A másik testvér József őrnagy volt, és Erdélybe szakadt, hol Toroczkai Borbálát veszi el, kitől több gyermeket nemzett. Meghalt 1808-ban. Özvegyül maradt neje az 1811-ki országgyülésen kérte gyermekei honfiusitását, és 1841-ben az megtörtént[3]). Már e honfiusitás előtt azonban a bárói rang József gyermekeire is átruháztatott 1835-dik év táján.



Józsefnek gyermekei: 1. Antal, ki szintén a katonai pályát kezdte el, miről azonban leköszönvén, nőül vevé báró Hunyady Anna cs. keresztes hölgyet. A váczi siket-néma intézet, a pesti magyar szinház és lovarda stb. adakozásáról tanuskodnak. — 2. Manó Józsefnek fia, mhalt 1852-ben. — 3. Francziska (Földváry Ferenczné.)

Czimere[4]) a családnak itt látható: A monorú paizsban, melyet két szárnyas nem-

---

[1]) Proth. C. Neográd an. 1653.

[2]) Kőváry id. h. 17.

[3]) U. ott. — [4]) A metsző bárói korona helyett hibásan metszett kilencz gombosat.

tő tart, talán szőlőfürt, mely körül: Deus, Dies: szavak olvashatók. A paizs tetejét bárói czimer disziti [1].

**Báldy család.** Hajdan Arad megyében volt ily nevű nemes család melyből Báldy Ambrús Élesfalván volt birtokos 1561-ben.[2])

**Bálfi család.** Székely család Erdélyben, melyből Balfi Lukács 1506-ban Udvarhelyszék részéről jelen volt az agyagfalvi gyülésen [3].

**Balfa család.** (Felső Szilvási) Szintén erdélyi székely család Ebből volt Sámuel az ifjabb, ki Nagy-Enyeden és Kolozsvárott tanult, és különösen a törvénytudományokban nagy jártasságot szerzett. Ezért az erdélyi kir. tábla tanácsosa is lön. Irt egy jogi munkát is Erdély közönséges nemzeti törvényeiről, mely 1791-ben kolosv. nyomatott ki.[4])

**Baliga család.** Gömör megyei nemes család. Belőle eredt Sámuel, ki az orvosi tudományokra adva magát, a külföldi egyetemekre ment. Nevezetesen Göttingben, hol szigorlatot, és ez alkalommal szokásos vitaértekezést irt, mi 1753-ban sajtót látott. [5])

**Balika család.** (Maros-németi.) Erdély egy kihalt családának neve [6]). Most ily előnevet a gróf Gyulay család visel.

**Bálinth család.** Ugocsa megyében többekkel együtt Péterfalva helységben 1750-ben birtokrészére nádori uj adományt kap [7]). Belőle András (1805.) Forgolányban közbirtokos [8]).

**Bálintffy család.** (Badalói.) Valószinüleg kihalt nemes családa Szatmármegyének, hol badalói Bálintffy Vazul 1633-ban vasvár helységnek felét királyi adományban kapja, [9]) és ugyanezen évben Ecseden egy nemes telket részére Bethlen István és Péter vallott be [10]).

**Bálintfi család.** (Balásházi) Erdélyben Közép-Szolnokban megyei család.

**Bálintfi család.** (Fejérvizi) Zaránd vármegyében székel.

---

[1]) Ponori Thewrewk J. Régiségbúvára mellett közlött arczkép alatt.
[2]) Fábián id. h. 21.
[3]) Kállay id. h. 225.
[4]) Horányi Nova. Mem. 267.
[5]) U. ott. 269.
[6]) Kőváry id. h. 270.
[7]) Szirmay: C. Ugocsa. 124.
[8]) U. ott 129.
[9]) U. az: Szatmár vm. 64.
[10]) U. ott 72.

**Bálintith család.** (Tövisi báró.) A család által birtokolt oklevelek szerint [1]) eredete a Hédervári nemzetséghez vitetik föl. Ennek egyik sarja lévén az Ujlaky család, ebből Ujlaky György, Frigyes osztrák herczeg megöletéseért Nagy nevet vesz föl, és ennek fiául mondatik Ujlaki Nagy Bálint, e család alapitója.

Nagy Bálint nevéből származtatik a Bálintitt név, a mint azt az állitólag I. Lajos királynak 1349-ki oklevele beszéli. Tudniillik I Lajos király olaszországi táborozása alkalmával, hol Nagy Bálint is mint egyik hadvezér jelenvolt, egykor a magyar tábor egy része sátraiban csendesen pihent, midőn az olaszok által, véletlenül megrohantatott. A kétségbe esett harcz közepette mint mentő angyal jelent meg Nagy Bálint, ki a tábor más részével eddig másutt járt. Meglátva a küzdő magyar sereg Bálintot, az egész sereg kiáltozá: „Elérkezett a segitség, itt a Bálint, itt sat. A harcz ekkor újult erővel kezdett folyni, és győzelemmel végződött. E tettének emlékére Lajos király Nagy Bálintnak nevét Bálintitt-ra változtatá, és bároságra emelé. [2])

Ezután Bálint ivadéka Erdélybe telepedett le. 1520-ban ismét más családi oklevél már Erdélyben mutatja föl Bálintitt Kristófot, kit II. Lajos az oklevél szerint Budára hi, Erdély ügyei fölötti tanácskozásra. Ennek fia István Szapolyai hiveül adatik ki, majd később Ferdinand pártjára állottnak, miért hütlenségen javait veszti. Fia Tivadar, nem birva elapasztott birtokaiból a zászlósság terheit viselni, 1552-ben a báróságról lemondott.

Tivadarnak fia János, kinek Logofet Safirától György [3]) volt, kinek Kovacsóczy Katától fia Zsigmond [4]).

---

[1]) Kovacsóczy: Arpadiája II. kötet. 137. és k. lapjain: Bálintitt nemágozati értekezés, oklevelekkel — mint tudom — gróf Kemény Józseftől.

[2]) Ez oklevelet közlé Fejér: Cod. diplom. kétségbevonván hitelességét. Ezt tevé Perger is „Diplomatika" 52. lap.— Ez utóbbi ellenében az „Arpádia" II. köt. 153. és köv. l. (ha jól vélem, gr. Kemény József) igyekezett annak hitelét kivívni. Azonban épen ez Arpádia-beli védelem után Jerney János a Tud. gyüjt. 1835. évi II. 76. és köv. lapokon azt ismét az itészet bonczkése alá vevé, és a tan szabályai szerint nyomós indokokkal az álság bélyegét süté rá. Kétséget nyilvániká az Arpadiabeli másik három oklevélről is. Ezeket elhallgatnom nem volt szabad. Egyébiránt a t. családnak — mely egykor valószinüleg alacsony hizelgő ludasok által jutott ezeknek jóhiszemü birtokába, — ez mit sem vonhat le. Különben is az 1700-ki transumptiókori törvényes hitelesités pártján állanak.

[3]) 1640-ben vette nőül a kivándorlott Petki Ferencz házastársát, (Haller Diar.) Kállaynál id. h. 225.

[4]) Kőváry L. id h. 18.

Ezen Zsigmond az, kinek emlékezetére már Erdély történelmében nyomokat találunk. 1682-ben a deputatio tagja, 1688-ban a császári seregeknek szénát, szabot gyüjt. Később kir. táblai ülnök, és végre Torda vármegye főispánja. Meghalt 1700 körül. Neje Angyalosi Krisztina, ki már mint özvegy az 1349-ki balhirű oklevelet ezen évben Fejérvárott az országgyülésnek bemutatta és átiratta. Zsigmondtól a leszármazás igy jő le:

- Zsigmond. (Angyalosi Krisztina.)
  - György 1704-42. (Petki Teréz.)
    - István — ez ág nemrég halt ki. b. Jósika (Bora.)
    - Báró Zsigmond. (Prinyi Klára.)
      - János † 1784.
      - Ferencz 1804.
      - György. (Gr. Lázár Anna.)
        - Zsigmond †
        - György. (Gr. Petki Mari
          - Károly †
          - József. (Katona L.)
        - Mária.) (Gr. Kornis Imre.)
      - Teréz. (Gál Józsefné.)

A táblázaton látható Zsigmond-nak fia György a Rákóczy fölkeléskor Szebenbe menekült; onnan oláhországbai menetel ürügye alatt eltávozik és Rákóczyhoz szegődik. A forradalom végefelé elfogatik. Később a kormány kegyébe jut, s kormányszéki titoknok lett. Ennek fia Zsigmond 1755-ben ujra[1]) bárósságra emeltetik. Ezután többnyire a királyi táblán hivataloskodtak. János Zsigmondnak fia 1784-ban halálos ágyáról adá sajtó alá Korneck után versekben forditott Kodrus drámáját. Testvére Ferencz 1804-ben lett kir. táblai ulnök[2]). A család mint a táblázat mutatja Erdélyben most is virágzik.

**Balka család.** Szebes megye számitja e családot nemesei közé.

**Balku család.** Bihar megye nemes családai között foglal helyet. Hadházról irja magát. Czimere egy jobb kar, mely zászlót és buzogányt tart.

**Balla család.** Több ilynevü nemes család van a magyar korona alá tartozó országokban. Lakhelyük kivált Heves, Pest, Szabolcs és Vas vármegye. Ezt — mit itt elöl emlitek — János alapitá, ez

[1]) Tekintve az 1349-iki oklevelet.

[2]) Kőváry id. h.

szerezvén a nemességet saját és neje Szabó Magdolna, ugy Balla Jakab, és ennek neje Karteli Ilona részére II. Ferdinand királytól Sopronban 1622-iki julius 15-kén czimeres nemeslevél által, melyen a kihirdetés helye és kelte az elmállott irás miatt már nem olvasható[1]). Ugy látszik e család a Jász kerületben élt.

**Balla család.** E családnak nemességét Balla Mihály szerezte III. Károlytól 1714-ben ily czimerrel: a kék mezőben zöld pázsit fölött párducz áll, első jobb lábával egy szőlőfürtöt tart. A paizs sisakja fölötti koronán vörösbe öltözött emberi kar nyugszik kardot villogtatva. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstpiros[2]).

**Balla család.** Ez 1720-ban april 20-kán nemesedett meg. A nemeslevelet Balla Péter és Mihály kapta III. Károly királytól ily czimerrel: kék mezőben zöld tér fölött nyakán átnyilazott vérző hattyu áll, és a vért baloldala felé van fordulva. A vért sisakja fölött pánczélos kar kivont kardot markol. Foszladék jobbról fehérkék, balról sárgavörös szinü.

**Balla család.** Pestmegyei nagy kőrösi tősgyökeres magyar család. A mult század elején élt Nagy-Kőrösön Balla Gergely, kit 1708-ban a város védelme közben a ráczok csaknem halálra vagdalták, de ki sebeiből fölépülvén még 1743-ban is élt. Ennek fia ismét Gergely (II.) a hazai törvény tanulására adván magát, e végett 1730-ban Pozsonyban, 1731—1734-ben Bécsben szerzett gyakorlati ismereteket. Ez időben kezdé gyüjteni később 2000 kötetre szaporodott könyvtárát. 1735 körül visszakerülvén Nagy-Kőrösre előbb mint jegyzője, utóbb mint birája e városnak a községi ügyekre nagy befolyással volt. Született ez 1710 táján, és élt még 1772-ben. Több kéziratban maradt munkái közől becses hagyomány tőle a nagy-kőrösi krónika[3]).



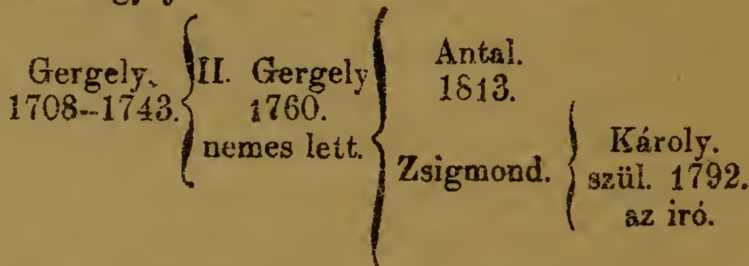
E Gergely szerzé családjának a nemeslevelet Mária Terézia királynétól 1760-ki juliusban ily czimerrel: a vért függőlegesen két részre oszlik, melynek jobboldali ezüst osztályában egy kőrösfa emelkedik. A baloldali kék

[1]) Az eredeti armális a Jászkun kerület levéltárában áll Jászberényben.
[2]) Collect. Herald. Nro. 618.
[3]) „Nagy-körösi Krónika." Irta Balla Gergely. Jegyzetekkel s oklevéltár-

mezőben egyszarvu ágaskodik, szakálla és körmei aranyosak. A vért sisakján korona, és abból ismét az egyszarvu emelkedik ki. A foszladék jobboldalról ezüstzöld (ritkaság a magyar czimereknél) baloldalról aranykék szinü [1].

Tán nem csalódom, midőn azt vélem, hogy e czimerben a körösfa azt akarná jelvényezni, miszerint a család Kőrös városában termett.

A családfa igy jő le:




II. Gergelynek fia Antal szintén a tudományosság terén működött, mint mérnök latinul egy vizerőgépészeti latin értekezést nyomatott 1784-ben. Azután Pest megye mérnöke lőn. A Dunát és Tiszát Szolnoktól Pestig összekötő csatornatervet készitett. Pest megye helyzeti térképét is adá [2]. A Ludoviczeára végre 500 frtot, és egy hadi atlást ajánlott [3]. Jelenleg unokája él.

Gergely másik fiának Zsigmondnak fia Károly született 1792-ben N. Kőrösön, Pest megye kapitánya volt. Ő irta a kedves „Zsebtükört" versekben 1836-ban. A magyar academiának lev. tagja. Jelenleg pestmegyei jószágán él.

II. Gergelynek Halász Zsuzsannától szül. fia volt László is, kinek fia Endre 1848-ban Pest megye 2-ik alispánja.

**Balla család.** E czikk alatt kell még előszámlálnom a Balla néven előforduló régiebb személyiségeket. Ilyen bácsi Balla Vincze, ki 1445-ben Hunyady János levelét vivé a franczia királyhoz [4]. Hont megyében pedig a XVII. század közepén találunk e családnévre a midőn Ipolkeszin másfél telket Palásthy János Balla Andrásnak,

ral ellátva, kiadták Szabó Károly és Szilágyi Sándor. 1856. Ennek előszavából vannak ez eddigi adatok.

[1]) Collect. Herald. Nro. 79.

[2]) Horányi: Nova Mem. 270.

[3]) 1812: ?-dik törvényczikk.

[4]) Balla néven nevezi őt Budai, de ez nagyon kétséges. A franczia király őt válaszában Vicentius de Bola, de Bathia miles et canczelláriusnak nevezi. Teleky Balázs váradi kanonoknak irja. L. Hunyadyak kora. I. 248. lap. 3-ik jegy alatt.

és Lőrincznek 1654-ben zálogképen vall be [1]. Az ujabb időben (1810-ben) pedig Szatmár megyében a porcsalmai és sályi közbirtokosok között leljük e nevet.

**Balla család.** (Csik-szent-mihályi.) Mint előneve is mutatja, székely csik-széki család. Mihály kir. táblai ülnök volt. Meghalt 1850-ben. Fiai Mihály, László, István [2].

**Balla család.** (Tasnádi.) Erdélyben közép Szolnokban székel.

**Ballarini család.** Külföldről beszármazott család. Károly 1840-ben kap indigenátust.

**Ballastrazi család.** Czimeres nemeslevelet kap Jakab és Ágoston III. Károly királytól 1725-iki február 20-kán. A czimer egy vizszintesen kétfelé osztott vért, melynek felső fekete mezejében egy arany oroszlán nő ki vörös kiöltött nyelvvel és körmökkel, és hátra fölkondoritott kétágu farkkal. Az alsó ezüst mezőben vörösbe öltözött kar nyilat röpit ki aranyos ivből. A vért fölötti sisak koronáján ugyanolyan kar nyilazik. Foszladék innen aranyfekete, onnan ezüstvörös [3].

**Ballibány család.** Tivadar, Jakab és János megnemesittetnek III. Károly király által 1722-iki dec. 5-kén kelt armális által ily czimerrel: A vért kék mezejében zöld tér fölött magyar vitéz vörös öltönyben, sárga csizmában, nyestprémes föveggel fehér lovon zöld nyeregben ül, jobbjában kivont kardot villogtat, a balban a kantárt tartja. A vért sisakja fölötti koronán pánczélos kar kivont kardot emel. A foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranykék [4].

**Balling család.** Ebből János 1631-ben Munkács vára kapitánya volt, kinek Katalinnal az erdélyi fejedelemnővel volt baja [5], ki akarván őt szép móddal a kapitányságból túrni, helyébe pedig Csáky Istvánt behelyezni, és ekképen a várat is birtokába keriteni, de Balling János észrevévén a cselt, nem hagyá magát megcsalatni [6]. Jánosnak fia volt György, veje pedig Lövey Gergely, kik János makacssága miatt el is fogattak [7]. Később ismét tün föl.

**Bálling család.** Ennek czimert és nemességet Balling

---

[1]) Sz. Benedeki conv. Prothoc. 1654. folio 24.
[2]) Kővári id. h. 257.
[3]) Collect. Herald. Nro. 320.
[4]) Collect. Herald. Nro. 350.
[5]) Kemény János önéletirása. Kiad. Szalay L. 116.
[6]) Szalardy: Siralmas krónik 67.
[7]) Kemény J. önélet 225. l.

György szerez III. Károly királytól 1720-ban dec. 1-jén. A czimer egy vért, melynek kék mezejében zöld téren daru áll egy lábon, másik lábában követ tart. A sisak fölött három toll leng: fehér, vörös és kék. A foszladék innen fehérkék, onnan fehérvörös [1]).

**Ballók család.** Dersről irja előnevét. Székhelye Küküllő vármegye.

**Ballum család.** Lakhelye Bács-Bodrog vármegye.

**Ballya család.** Temes megyében székel.

**Baló család.** Magyarországban is lelünk e névre Nógrád megyében, hol 1598-ban Baló György özvegye él [2]). Erdélyben Baló László lett történeti személy, mint Apaffy Mihály követe a török portára 1667-ben [3]) a Vesselényi-féle összeesküvés alkalmával. 1770-ben pedig nagy-baczoni Baló Ferencz erdélyi fejérvári őrkanonok. — Jelenleg Csik-székben és Torda vármegyében.

**Balogh család.** Oly családnév, mely már szent István korában a Turingiából fridburgi Altmann által beszármazott jövevény nemzetség (genus) nevéül is szolgált Bolug [4]) és Baliogh név-alakban. Ebből pedig miféle családok fejlettek ki időjártával, aligha foghatná bár ki is meghatározni.

Legrégibb Balogh családnak tartom kétségkivül azon Baloghokat kik Gömör megyében — hol Balog helység és Baloghvár romjai jelenleg is megvannak, — hajdan virágzottak. Ebből a XIII. századtól kezdve néhány izen három ágazatot mutathatni föl.

Lehoczky szerint [5]) az egyik ágazat imez:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Balogh Domokos. 1293. gömöri főispán | Mihály. | Miklós gömöri alispán 1396. | Miklós alispán. | Péter, másképp Pető, gömöri alisp. és vajda. |
| | Dienes. | | | László. (Derencsényi.) |

E táblán is, mint látjuk a végső izek már valószinüleg uj családnevet alkotának.

---

[1]) Coll. Herald. Nro. 451.
[2]) Proth. C. Neograd anni 1598.
[3]) Árpádia I. köt. 267. lap. oklevél.
[4]) M. Sim. de Keza de Orig. et gestis Hung. kiadta Podhraczky Budán 1833. 81. lap.
[5]) Stemmatographia P. II. 28.

A másik két ágazat[1]) hihetőleg kapcsolatban áll a fönnebbivel:

| | | |
|---|---|---|
| István a XIII. században | Miklós (máskép Kucsor) Pál. | Miklós. |
| Domokos a XIII. sz. | Péter Miklós | Miklós. |

Ez ágazatbeliek 1297-ben osztályos pörben állnak. Domokos ága Derencset és Osztránt kapja; István gyermekei pedig Hrussót. Az osztálylevél megerősitve kiadatik Bebek Detre által 1399-ben Baloghi (de Balogh) Gergelynek fiai János és Gergély részére. — 1405-ben a pör kiujult, és ekkor két Miklós-, Domokos- és Istvánnak fiai osztálylevelüket Gara nádor által ujból kiadatták. E Balogh család tagjai a család ősi fészkén Baloghvárán kivül laktak a budikfalvi kastélyban, mely most Hradistya néven fordul elő, a Derencsénieknek nevezettek pedig Derencsen és egyébütt is[2]).

E gömörmegyei Balogh családtól vagyis inkább nemzetségtől eredeztetik a Széchy kihalt család is[3]). Ezenkivül valamely Balogh család viszi-e hozzájok föl származattábláját, családi okmányok istápolása nélkül itt eldöntetlen marad. — Annyi ilynevü család között, midőn történelmünkben legtöbbnyire e vezetéknév előnév (praedicatum) használata nélkül emlittetik, tévedés volna ezen személyiségeket vaktában családokra elosztanom. Az ily egyéniségeknek egy külön czikket szentelendek. Azon Baloghokat pedig — kikről bizonyos hogy különböző családhoz számittatak- külön családcsoportozatokban a következőkben adandom:

**Balogh család.** (Almási.) Itt csak jegyzésképen emlitem meg, mikép Almás helység van Komárom megyében, és annak birtokába 1540-ben Balogh Miklós más tizenegy családdal zálogos czim alatt iktattatik be[4]). Jelenleg ily előnevü család Borsod megyében van, honnan Pál az orvos dr. magyar academiai rendes tag, stb. Pestre származott. Született ez borsodmegyei Nagy-Bárczán 1794-ki

---

[1]) Bartholomaeides id. h. 173.

[2]) U. ott. 173.

[3]) Car. Wagner Collectanea Geneal. historica. Dec. II. 113. és Ms tom. LXX. 139.

[4]) Fényes: Komárom vármegye 176. l.

oct. 18-kán. Fiai Zoltán szül. Pesten 1833-ban, kitől költemények jelentek meg, és Tihamér.

**Balogh család.** (Al-pestesi.) Erdélyi család, melyből Máté 1668-ban a Bethlen Domokosért adott kezeslevélben 500 frtig kezeskedik [1].

**Balogh család.** (Bagyoni) e családnak lakhelye Küküllő vármegye.

**Balogh család.** (Barátosi.) Kraszna megyében székel.

**Balogh család.** (Bábolnai.) Veszprém megyebeli nemes családul emliti Lehoczky.

**Balogh család** (Czempeházi.) Ily előnévvel is élt Balogh család, ma ismeretlen.

**Balogh család.** (Déesi.) Erdélyben belső Szolnok megyében van lakhelye.

**Balogh család.** (Galánthai gróf és nemes.) Előneve pozsonymegyei eredetünek, alább közlendő czimere pedig a nebojszai Baloghokkal vérséges viszonyúnak mutatja. A galanthai előnevet az Eszterházy és Fekete családdal közösen viseli, valószinüleg közös adomány jogán [2]. Családfája a XVI. században élt Udalriktól kezdve itt következik [3]:

- Udalrik. (Menyei N.)
  - I. János. 1599. (Bori Redneky Anna.)
    - II. János
      - I. István, 1701. (Faiszi Ányos Teréz.)
        - III. János.
        - II. István. (Gr. Schlosberg Anna.)
          - Krisztina (Szendrői Török Andrásné.) 1776.
    - II. Miklós.
    - György
      - Ferencz.
    - Pál
      - Anna (Zádory Istv.)

Lásd még a köv. lapon.

---

[1]) Arpádia I. köt. 274. lapon, hol maga az oklevél közöltetik.

[2]) E családnál is sajnálva kell kijelentenem, hogy teljes leszármazási táblázatot nem közölhetek. Az ily szétágazott terjelmes családfa az annyi Balogh nevezetü külön álló családnál az eligazodást könnyitette volna.

[3]) Geneal. auth. fol. lat. Nro. 207. Tom. II. — És a szendrői Török család ágazattáblája szerint. Különbség köztük az, hogy amabban I. István, Ányos Teréz férje is Jánosnak iratik. Én az utóbbinak több hitelt adtam.

| | |
|---|---|
| Udalrik. (Menyei N.) | I. Miklós. †.<br>Magdolna.<br>Bora. (Szécsényi Nagy Jánosné.) |

Az e családfán látható egyik Miklós 1685-től váczi püspök [1] meghalt 1689-ben. — III. János Gömör megyének volt 1757-től 1764-ig alispánja, egyszersmind hontmegyei is [2]). De Nógrád megyében is 1763 tól 1765-diki dec. 7-kig alispánságot viselt; azután cs. k. tanácsos és hétszemélyes táblai ülnök lett. Testvére II. István Bars megye alispánja volt. Ezek egyikétől származott (ugy hiszem III. Jánosnak fia volt) az a hires János, ki e század elején nyolcz országgyülésen mint ellenzéki szónok vezérkedett. Született ez Nógrád megyében Podrecsányban. Pesten ügyvéd volt 1780—1782-ig. Ekkor Bars megye tiszt. főjegyzője, majd Komárom vármegye főjegyzője lőn. Komárom megyének 1794-ben másod, 1806-ban pedig első alispánja lőn. Az 1792-ki, 1796-ki, 1802-ki, 1806-ki, 1807-ki, 1808-ki országgyülésen Komárom megyének, az 1811-kin és 1825-kin pedig Bars megyének követe volt. Meghalt Füssön 1827-ben sept. 23-kán kora 68. évében. A következő évben arczképét Bars megye ünnepélyesen függeszté föl gyüléstermében. Ennek gyermekei a következők:

1. Kristóf.

2. Lőrincz, született 1787-ben aug. 10-kén Ó-Gyallán, jelesen játszott hegedün.

3. János, előbb huszár, majd Bars megye tisztviselője, és a követségben azon megye részéről az 183²/₆-ki országgyülésen atyjának utóda hasonló szellemmel és ékesszólással. Később Bars megye alispánja. De atyja folytonos jellemi ingatlanságának nem látszott hű követőjeül. A nemzetgyülésen is Bars megyét képviselte. Azután harczolt mint őrnagy, és kormánybiztos volt a fölkelőknél. Mint ilyen kibujdosott.

4. Julianna, ocskai Ocskay Lajosné.

5. Otilia, simonyi Simonyi Lőrinczné.

6. Borbála, Platthy Mihályné.

Végre tán a táblázaton látható I. István volt azon István,

---

[1]) Deserici: Hist. episc. Vacien. 202—209.

[2]) Bartholomaeides id. h.

ki 1698-ban Tószeg, Abony és Palátics helységbeli részjószágaira oltalomlevelet kapott I. Leopold királytól. — Jelenleg a család több megyében birtokos.

Czimere a nemesi ágnak kék mezőben kettős farku kiöltött nyelvü álló oroszlán, mely jobb első lábában kardot, bal lábában kettős keresztet tart. A sisak fölötti koronából ugyanaz emelkedik föl. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

De van e családból grófi ág is. Ennek alapitója László volt, ki 1760-ban altárnok, azután sz. István-rend vitéze, m. kir. helytartósági irodaigazgató és országos főlevéltárnok volt, és 1773-ban grófságot kapott. Ekkor ezen ágnak czimere is megbővitetett. A vért vizszintesen kétfelé osztatott. A felső ezüst mezőben kiterjesztett szárnyakkal galamb van. — Az alsó kék mezőben hármas zöld halmon megmaradt az ősi czimer: az oroszlán karddal és kereszttel. — A vért fölött grófi korona, azon három sisak, a jobboldali sisak koronáján oroszlán áll, az alsóhoz hasonló; a középső sisakon a galamb repül föl, a baloldali sziklatetőn vörös födelü torony emelkedik. A két felső sisak körül a foszladék ezüstkék; a középsőé aranykék. A paizst jobboldalról aranyos griff, baloldalról szárnyas fehér egyszarvu tartja[1]). A czimert lényegtelenebb részei elhagyásával itt a metszvény mutatja.



**Balogh család.** (Gyalakutai.) Ezen családot Lehoczky Vas megyeinek emliti.

**Balogh család.** (Mankó-büki). Ily előnevű családot József által ismerünk, ki 1825-ben mint alhadnagy szolgált a császári hadseregnél. Ugyanebből Károly (1846-ban) a 2-ik dragonyos ezrednél alkapitány.

**Balogh család.** (Nebojszai.) Eredeti helye Pozsony megye. A galanthai Balogh családdal egy törzsből eredettnek mutatja a hasonló czimer is. A kétfelé szakadás birtokosztálykor történhetett, midőn az egyik testvér Galanthát, a másik az ehhez közel eső nebojszai birtokot kaphatta. E kétfelé szakadás — alapos bizonyitékok

[1]) Adami: Scuta Gentil. Tom. 1.

hiányában — csupán a családfák állásából következtetve, a XVI. század közepén történhetett[1]).

Lehoczky — nem tudni, mi kútfőből — már ugyan a XV. század közepétől kezdve közöl egy öt izre terjedő családfát, melyen Benedek Nebojszáról irottnak adatik elő, épen ennél, ugy Dienesnél is, kit pozsonyi főispánnak mond, az évszámot nem közli. Ezen családfa igy következik[2]):

- László 1469.
  - Tamás 1508.
    - Porkoláb Dienes.
  - Péter.
    - János.
      - Benedek. (Nebojszai.)
        - N. (Hédervary Lőrincz neje.)
        - N. (Amade Lénárd neje.)

Közölve ezt tudomás végett; — a nebojszai Baloghok családfáját egy Pörben törvényesitett táblázat szerint — habár nem korunkig — de hitelesebben igy hozza le a családot[3]):

- Nebojszai Balogh Ferencz 1552. Semptei várnagy. (1. Csepeni Bil[illegible] Agata. 2. Bajnai Both Dora.)
  - Lukács. (Dalkai Hathalmy Anna.)
    - Ambrus.
      - Dora (Szamaróczy Ján.)
    - Ferencz. 1631. (Ocskay Zsu.)
      - Kata. (Ocskay Jánosné.)
    - Anna. (Apponyi Györgyné.)
    - Lukács.
      - Zsuzsa. (Nagy Jánosné) 1654.
      - Erzse. (1. Ocskay Gásp) (2. Bucsány Zs.)
  - István (felsőfóki Fóky Anna.)
    - Erzse. (Slavniczai Sándor Lászlóné.)
    - György.
      - Zsófia.
      - Erzse.
      - Bora. (Ghiczy Pálné.)

Ezen ágazatnak leányági utódai közt a Szentiványi, Fejérváry, Somogyi, báró Révay és Ghiczy családot találjuk.

---

[1]) Valamint a galanthai, ugy a nebojszai Baloghoknál ohajtottam, hogy a családtói egy hiteles nemzedékrend szeriut a hézagot kipótolnom alkalom adatott volna.

[2]) Lehoczky Stemm.

[3]) Geneal. anth. Ms. f. lat. Nr. 207. Tom. I.

Valószinüleg az e táblázaton látható (minden bizonynyal pedig e családbeli) volt azon István, kit az 1635-ki országgyülés [1] a győri és komáromi árkolások megvizsgálására, 1638-ban [2] pedig a fölebbezések átnézésére kinevezett.

Czimere e családnak kék mezejü paizsban egy kettős farku álló oroszlán, mely első jobblábában királyi pálczát, ballábában kettős aranykeresztet tart. A sisak koronájából mindenben hasonló oroszlán emelkedik ki. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös [3]. A galanthai Baloghokétól csak abban különbözik, hogy ott az oroszlán a kir. pálcza helyett kardot tart.

**Balogh család.** (Ócsai.) Adományos család. Előnevét pestmegyei Ócsa helységtől vette, a XVII. században tünik föl belőle Dániel, ki Nógrád megyében a b.-gyarmati várban székelt; és mint katona kapitány volt [4] Iratik véglesi várkapitánynak is. Fiát Jeromost török rabságból váltá ki. Tőle igy következik a leszármazás:

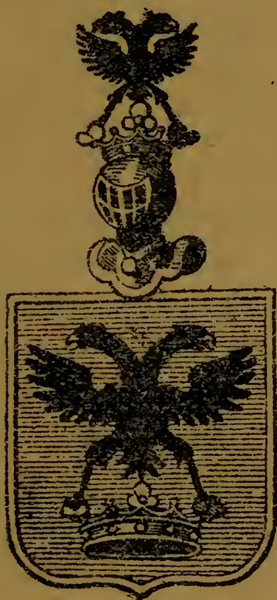
- Dániel. (Bogdányi Gáspár leánya Mária.)
  - Jeromos.
  - Mihály 1651. (Baloghy Eszter.)
    - Gáspár. (1. Madács Zsófia. 2. Palásthy Bora.)
      - Az 1-sőtől:
      - Rachel. (Pajor Mátyásné.)
      - 2-diktól:
      - Eszter. (Dacsó János.)
      - Zsuzsa. (Zmeskal Lőr.)
      - János (Beniczky Júlia.)
      - Ferencz. (Egry Kriszt.)
      - Gábor (1. Radványi Erzse, kitől (2. Bakó Zsuzs.)
        - László.
        - Zsuzsa (Skrabák Sámuelné.)
    - István. (1. Palásthy Mária.) (2. Kubinyi Mária)
      - Zsófia (Bene Andr.)
      - Mihály (Gerhard M. Magd.)
        - Pál.
          - Pál † 1824. (Foglár Anna) † 1835.
        - Bora. (Tihanyi D.)
        - Gáspár †.
        - Lőrincz †.
        - Ádám †.
        - Mihály †.
      - György. (Battik Erzse.)

[1] LXIII. törv. czikk.
[2] XXIII. t. cz.
[3] Adami. Scuta gentil. Tom. I.
[4] Lehoczky: Stemm. 28. Mint Gyarmaton kapitányt emliti De ennek sehol nyomát nem leltem, ellenben hogy a gyarmati várban lakott, több 1632—1655-ik évi oklevél igazolja. Végleesen is kapitánynak iratik.

A táblázaton lévő Pálnak fia Pál táblabiró 1818. nov. 3-kán nógrádmegyei Borsos-Berinkére és Szomolyára Tihanyi Tamás sógorával nádori adományt kap. Meghalt 1824-ben jan. 24-kén. Neje tésai Foglár Anna, meghalt 1835-ki april 7-kén.

E családból volt Mihály 1770-ben Nógrád megye szolgabirája. Zsigmond 1760-ban táblabiró, lakhelye Bágyonban Nógrád vármegyében.

E családból volt végre Péter, kiben a család ujabbkori culminatióját érte el. Ez 1773-ban nógrádmegyei főszolgabiró, 1783-ban helyettes alispán ugyanott, azután a hétszemélyes tábla ülnöke, val. belső titkos tanácsos, és 1802-ben zólyomi főispán [1]. Végre az udv. kanczellariánál előadóvá. 1789-ben az evang. hitfelekezet főgondnokává választá. Az $179^{0}/_{1}$-ki országgyülésen hathatósan védte a vallás szabadságát. Meghalt 1818-ki october. 16-kán Nógrád megyében [2]. Leányai: Johanna losonczi Gyürky István excziás neje, és Karolina garamszeghi Géczy István (később zólyomi főispán) neje.



Czimere a családnak mint itt látható, kék mezőben két fejü sas kiterjesztett szárnyakkal. A sisak koronáján ugyanaz. Azonban a család egynémely tagja (p. Mihály 1770-ben) némely különbséggel viselé ugyanezt. Tudniillik: a vérten két fél sas között korona, és felül csillag áll. A sisak fölött pedig kiterjesztett két sas szárny között kar könyököl kardot villogtatva.

**Balogh család.** (Radnóti.) Erdélyben, Kőváry szerint kihalt család.

**Balogh család.** (Ramocsaházi.) Zemplin megyében Czéken közbirtokos. Belőle János Czéken (1833.) neje Urbányi Klára Gömörből. — Zemplinmegyei Balogh család Szirmay szerint (1805.) köz-

---

[1]) A beiktatási alkalommal mondott beszédek kinyom. Beszte: ... „Dictio, qua St. et Ordines C. Zoliensis Exc. D. Petrum Balogh de Ócsa etc. die 28. M. martii 1802. venerati sunt.

[2]) Justa Funebria Exc. et Ill. D. Petro Balogh de Ócsa etc. die 16. octob anni 1818. subito e vivis erepto, in templo aug. conf. addictorum Szirákensi, die 22. ejusd. mens. facta. Pest. 1819. Tót nyelven Walentiny Jánostól.

birtokos Gesztely, Barancs, Magyar-Isép, Kolbácsa, Mihályi, Lasztócz, Gercsely, Málcza, Lasztomir és Czéke helységben.

**Balog család.** (Sélyei.) E családból két tudós vált ki. Az egyik István II. Rákóczy György udvari papja[1]), majd Pápán lelkipásztor és Dunántuli superintendens, meghalt 1692-ben. Magyarúl adott ki : Temető kert, és Utitárs czim alatt stb. czimű munkákat. Péter szintén iró volt[2]).

**Balog család.** (Parasznyai.) Benedek kapja 1535-ben a czimereslevelet, melyben parasznyai előneve is ott áll[3]). A czimer ez : kék vérten zöld tér fölött koronából piros nyelvét kiöltött medve nő ki, és első jobblábában vörös szalagon két kulcsot tart. A sisak fölötti koronán ugyanaz. A foszladék innen ezüstvörös, onnan aranykék.

**Balog család.** (Máskép Füleki.) A XVII. században Nógrád megyében fordul elő. Idősb Mihály ki egyszersmind Füleki-nek is iratik, 1676—78-ig ülnök. Fia ifjabb Mihály 1689-ki jul. 4-től — 1693-ki aug. 21-ig ugyanott szolgabiró volt[4]). Czimere a családnak a vért mezejében bajnoki kar, mely kardot villogtat, a sisak koronáján pedig három strucztoll lebeg.

**Balog család.** Balog János és András, Motyovai Istvánnal és Molnár István- és Jánossal egy czimeres levélben nemesittetnek meg III. Károly király által 1718-ban. A czimerpaizs kék mezejében zöld tér fölött daru áll, egy lábon, másik lábában kövecskét tartva. A sisak koronáján kiterjesztett szárnyakkal fehér galamb zöld ágacskát tart. Foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranykék[5]).

**Balog család.** Szintén czimerleveles család az armálist 1758-ki septemberben Balog István kapja[6]). A czimerpaizs vizirányban kétfelé oszlik. Az alsó ezüst mezőben zöld térből három piros rózsa emelkedik ki : a középső egyenesen áll, a rózsa közép gombja arany. A felső kék mezőben arany oroszlán menni látszik, dühös tekintettel, kiöltött nyelvvel : első jobblábát tartván csupán föl, melybe egyenes kardot szorit. A sisak koronájából pánczélos sisakos bajnok emelkedik ki, jobbjában kivont kardot, baljában a paizsbelihez hasonló három pirosrózsát tartva. Foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös.

---

[1]) Horányi : Mem. Hung. III. 237.
[2]) Sándor könyvesház.
[3]) Collect. Herald. pag. 106.
[4]) Nógrád vm. jegyzököryv és oklevelek.
[5]) Collect. Herald. Nro. 535. és Adami : Scuta gentil. Tom. I. 88.
[6]) U. ott Nro. 50.

**Balogh család.** E családot Balogh Mihály alapitja, ki II. Ferdinand királytól 1628-ban Debreczenyi Dániellel együtt egy czimereslevelet[1]) kapott.

**Balog család.** E család részére a nemességet Balog János és Mihály szerzik III. Károly királytól 1726. junius 23-kán ily czimerrel: a vért ezüst mezejében zöld tér fölött hadi ember áll vörös arany gombos és zsinóros magyar ruhában, sárga csizmával, fején fekete czobolyprémes vörös föveggel, melyen három — fehér, fekete és sárga — strucztoll leng, jobbjában kardot villogtat. A sisak koronáján vörös öltönyü kar könyököl, markában kivont karddal. A czafrang mindkét oldalról ezüstvörös[2]). Mihály Nógrád megyében lakott, és ugyanott az 1755-ki investigatiokor ez armális fölmutatása mellett kétségtelen nemesek lajstromába iratott[3]). Már előbb az 1734-diki évben is hasonló eredménynyel előmutatá.

**Balog család.** E család nemességet 1761-ben kap[4]) ily czimerrel: a vért vörös mezejében kinyilt fehéreskék buzavirág van, ugy hogy három levelet képez, és a háromszögből három megért kalász nyulik ki. A sisak koronájából vörös ruhás, sárga öves magyar bajnok áll, fejében kalpag vörös tetővel: jobbjában lándzsát, baljában háromszál kalászt tartva. Czafrang jobbról aranyvörös, balról ezüstvörös.

**Balogh család.** 1793-ban Mihály nemesittetett meg[5]) ily czimerrel: a vért egészen kék mezejében jobbról balra le rézsut két folyó látszik, melynek fölsőbbikén fölfelé menni látszik egy kiöltött vörös nyelvü arany oroszlán, első jobblábát ragadozásra készen tartva. A paizs szögleteiben jobbról arany csillag, balról két arany és egy ezüst gömb látszik. A sisak fölötti koronából arany oroszlán nő ki, első jobblábában kék nyilat tartva hegyével fölfelé. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstkék[6]).

**Balogh család.** (Ugocsa megyében.) Eredete ismeretlen, valamint az előbbiek valamelyikéveli összeköttetése is, azért külön emlitem. Egyike azon családoknak, melyek Ugocsában Péterfalvára 1750-ben nádori új adományt nyernek. Ott birtokos Zsigmond

---

[1]) Körmöcz város levéltárában van az eredeti armális.
[2]) Collect. Herald. Nro. 330.
[3]) Proth. Cott. Neograd. anni 1755.
[4]) Adami id. h. I. köt.
[5]) Collect. Herald. 134. lap.
[6]) Adami id. h. I. köt.

1805-ben is, sőt ugyanez Farkasfalván és Veléten. Demetar Farkasfalván; — András Tivadarban és Dabólczban, ugyanott István is; — György, József és Pál Forgolányban közbirtokosok. (1805.) János az 1800-ki nemesi fölkeléskor alhadnagy [1].

**Balogh család.** Szintén nemes család, melynek czimere ez: a vért alján hármas dombon korona fekszik, azon kar kardot villogtat; a kar könyöke fölött csillag fénylik. A sisak fölötti két kiterjesztett sas-szárny között szintén csillag ragyog. E családból Ferencz (1805.) a m. kir. helytartóságnál hivataloskodott.

**Balogh családbeliek.** E czikk alatt még néhány Baloghot kell megemlitenem, azokat tudniillik, kikről nem tudhatni adatok hiányában, hogy melyik családból eredtek. — Ilyenek András 1552-ben Eger védelmében [2].

Barnabás, hihetőleg erdélyi, Báthori Istvánt Lengyelhonba követte, és vele harczolt.

Ferencz, 1568-ban Szapolyay részéről Konstantinápolyba Orbán Miklóssal a szokott adót viszi.

György, mint ifju hajdu esik el 1605-ben [3].

Mátét 1657-ben az erdélyi rendek I. Rákóczy György miatt a tatár khán megengesztelésére küldik.

István 1703-ban Rákóczy ellen csapatot vezérel, asután hozzááll (valószinüleg a galanthaiak közől való). Jelenvolt a gerencséri ütközetben is.

Ádám szintén Rákóczy mellett harczolt és az 1710-ki romhányi csata után is a Dunán túl pusztitott, mig Szegszárdnál elfogatván, Pálfi János parancsára lefejeztetett. Testvéré Péter Erdélyben dulongott.

István II. Ferdinand részéről a szőnyi békekötéskor követségben járt a törökhöz [4].

Sándor szintén nemes szüléktől származott. Jesuita lett 1761-ben, és latin verseket nyomatott [5].

Balogh Soós Mihály 1764-ben orvos lett külföldön [6] stb.

Végre ismerek egy Balogh családfát, mely ugy látszik a gömörmegyei Balogh vártól eredett Balogh ivadék származását és né-

---

[1] L. Szirmay: Cott. Ugocsa több lapján.
[2] Forgách: Comment. 85. l.
[3] Bethlen Volf. Hist. Tom. VI. 298.
[4] Tudom. tár. 1838. IV. 267. l.
[5] és [6] Horányi: Nova Mem. 276—277.

mileg a nebojszai Balogh család leágazását kivánná kimutatni. De mert nem hordja magán a hitelesség bélyegét, csupán a munka teljessége végett itt a Balogh családok végén közlöm azt, mint kézirati gyűjteményben [1]) találtam.

Balogh Menyhért (Melchior de Balogh.) Aba király alatt hadvezér 1040-ben. Fia János első szerző Salamon kir. idejében 1070-ben. Ennek fia Baloghvári Márton honti főispán 1115-ben. Ez nemzé Istvánt (szintén de Baloghvára), ki 1170-ben élt. Ennek fiai Menyhért (de Baloghvára) kapitány II. András alatt 1205, Testvére János pedig sz. benedek rendi apátur 1205-ben.

Most említett Menyhértnek fia Bertalan, kinek Péter, kinek András, ki elveszti Baloghvárát, és Lengyelországba fut 1310-ben. De ezen Andrásnak fia ismét Péter 1350-ben már visszajő Magyarországba és nemzé Albertet, ki Zsigmond király alatt kapitány volt 1421-ben. — Albertnek fia Zsigmond, ennek Lajos, ennek Antal Mátyás király korában 1490-ben kapitány. Antaltól folytatólag igy hozatik le állitólag a család:

Antal.

| Péter. | János. |
|---|---|
| János. | Benedek. |
| Krisztina Tököly Ferenczné 1590. | Ferencz. |
| | Péter. |
| | Nebojszai Balogh István 1645. Neje Lippay Kata Lippay György primás nővére. |

**Balogh család.** Legvégül még egy ily névről kell töredék családfát közlenem, mely mint látszik erdélyországi ilynevü családot érdekel. E családfa fején Ferencz áll, és tőle igy folyik a leszármazás [2]):

Balogh Ferencz (Pázmány Bora.) — János (Kabós Zsófia.) — Ferencz (Makrai Kata.) — Zsuzsánna (Veres Lászlóné.)

[1]) Hevenesi: Mss. GG. Tom. XXVIII.
[2]) Deductiones et tabellae. Ms. f. lat. Nr. 213.

**Baloghdy család.** Zemplén megye czimerleveles nemesei közé tartozik Szirmay szerint.

**Balogfai család.** 1727. nemesittetett meg. Czimerül ugyanazt kapta, mit Balog János és Mihály 1726-ban és mint fölebb leiratott. A vért ezüst mezejében vörös ruhás magyar vitéz, jobbjában karddal, fövegén három strucztollal. A sisak koronáján vörösbe öltözött kar kardot villogtat. Foszladék mindkét oldalról ezüstvörös[1]).



**Baloghy család.** (Baloghi.) Egyike legrégiebb nemes családainknak. Czimere: mint e rajzon szemlélhető, kék mezőben arany korona, azon kürt fekszik, a kürt fölött kard áll, és keresztbe téve két nyil hegyeikkel fölfelé. A vért sisakján ismét ugyanaz.

Eredete a családnak a XIV. század végeig megy föl, azonban származtatják egy törzsből a poltári Soós családdal is ekképen: Radon ispán IV. Béla király alatt 1243-ban él, és részt vesz a tatárok elleni harczban (L. poltári Soós család). Radonnak négy fia volt 1. Tamás, kitől a poltári Soósok. 2. Mike és 3. Tóbiás kihaltak. 4. Modacs, ennek ismét három fia volt a) Benedek, ki Tamás fiában hal ki; b) Mike, kitől a mikefalvi Zólyomi és fiágban kivesztett Mihinski; c) Csecséni máskép Balafalvi Pál, kinek gyermekei közől volt Lőkös (Leucus), ki magát Oslárról, majd Kürtösről, majd Baloghról irta.

Ezen Lőköstől származtak a Baloghiak és tőle hiteles táblázat szerint igy következik a leszármazás:

---

[1]) Adami Scuta gent. tom. I.

I. Tábla.

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Leucus de Oslár 1393-1394 | Pál. 1394. | István | Márton[1]) 1469. | | | |
| | | Mihály | Pál 1464. | János | Gáspár. | |
| | | | | | Boldizsár. 1550. | |
| | | | | Benedek. | | |
| | | György. | | | | |
| | Péter mester 1394-1421 | Sandrin †. | | | | |
| | | István, kitől | István | Miklós | László 1550. | |
| | | | György. | Gergely 1500. 1518. (Breznicskai Bora.) | Miklós 1554. (Penczy Zsófia.) | Lásd a II. táblán |
| | | | | | György (Szép) Bora. | János. |
| | | | | | János †. | |
| | | | | | Sebestyén †. | |
| | | Simon. | | | | |
| | | Benedek. | Borbála. | | | |
| | | | Menyhért. | | | |
| | | | Gáspár, kitől | Ferencz. | | |
| | | | | Farkas. | | |
| | | | | Benedek. | János. | |
| | | | | | Menyhért. | |
| | | | Boldizsár. | | | |
| | | | Katalin. | | | |
| | | | János | Rafael 1534. | | |
| | | | | Miklós. | | |
| | | Miklós. | | | | |

Mint a táblázat mutatja, már Leucusnak gyermekeiben a család két ágra szakadt. **Pál**-nak ivadéka kihalt. **Péter**-nek két fia alapitott ágat, ugymint: **Benedek**[2]), kinek ágazata ismét kiveszett; — és **István**, kinek **György** fiátóli ágán mostanáig él a család. Ennek fia **Gergely**, ki Breznicskai leányát **Borbálát** vette nőül, nemzé 1. **Györgyöt**, kinek özvegye Szép Bora 1587-ben élt[3]). 2. **Jánost**, ki 1568-ban gondnokot választ[4]). 3. **Sebestyént**. 4. Némelyek szerint **Pált**; és végre 5. **Miklóst**, ki neje Penczy Zsófiával terjeszté mind mai napig le a családot, mint a következő tábla mutatja:

---

[1]) Wagner Tabellae geneal. Mss. tab. LV. E Márton helyett Miklóst emlit, nejétől Margitot, gyermekeiül pedig Istvánt, Lászlót és Orsolyát Keméndy György nejét 1538-ban.

[2]) Benedeknek ez ágát Wagner fölebb id. helyén közli.

[3]) Sz. Benedeki Convent. Prothoc. G. 180. lap.

[4]) U. ott. Fasc. 4. Nro. 9.

II. Tábla.

- Miklós. (Penczy Zsófia) mint az I. táblán.
  - István. (1. Osztroluczky Kata. 2. Dacsó Erzse özvegy 1597[4]).
  - Tamás.
  - Zsófia. (Palásthy Józs.)
  - I. Sebestyén (Csery Margit.) 1576.
    - II. Sebestyén (Benkovics Borbála.) 1590.
      - Eszter. (ócsai Balogh Mih.)
      - I. Gáspár 1650. (Kubinyi Ilona.)
        - Eszter. (Gedey György.)
        - II. Gáspár 1687. (Sembery Zsófia.)
          - Mihály.
          - József.
          - Ádám (Lásd a IV. táblán.)
      - Miklós (Egry Anna.) 1698.
        - János. (Pyber Magdol.) Lásd a III. táblán
      - András. 1658–1694.
      - János †.
      - III. Sebestyén †.
    - Judit. (Szúdi Dulo Miklósné.

A táblázat élén álló Miklósnak, Penczy Zsófia után második neje Bak Katalin volt az ősi moborai Bak családból [1]) 1569-ben. Az első neje Zsófia Penczy Tamásnak Rombányi Zsófiától született leánya volt, unokája Rombányi Miklósnak. Mindkettő kihalt család. Miklósnak gyermekei közől I. Sebestyén terjeszti tovább a családot. Neje Csery Margit 1597-ben már Sembery Gergely hitvese volt [2]). Ennek fia II. Sebestyén, ki 1652-ben új adomány jogán hontmegyei Balogh és Hrusó és Zólyom megye királyfalvi helységbeli birtokba iktattatik be. 1664-ben már csak neje Benkovics Borbála élt [3]). Több gyermeke között I. Gáspár és Miklós alkotnak családot, mindkettő ivadéka mostanig jő le. Amazé evang. vallású; Miklóstól a kath. ágazat. Ezen Miklós, ki neje Egry Anna után ismét szaporitá vagyonát, nemzé Évát, Erzsét Mihályfi nejét, Máriát és Jánost, kinek Pyber Magdolnától ivadékát a következő táblázaton láthatjuk:

---

[1]) Sz. Benedeki Conv. Proth. II. Nr. 23.
[2]) U. ott. Proth. G. p. 617.
[3]) U. ott. Capsa B. fasc 3. Nro 8.
[4]) U. ott. Proth. G. p. 617 és 1603. fasc. XVIII. Nro. 23.

III. Tábla.

- János. (Pyber Magd. 1700.)
  - László kapitány †.
  - Miklós. (Tarnóczy Anna.)
    - Antal. törv. széki elnök Nógrádban. 1788.
      - János (Géczy Anna.)
        - Tádé † 1838. aug. 30.
        - Imre. mh. 1855.
          - István (Majthényi Mathild.)
            - Imre.
            - Janka.
          - Sári.
          - Jerta.
          - Ida.
          - Ilka.
        - Antal (Trsztyánszky Amália.)
          - Amália (Tapolcsányi Kár.
          - Berta. (Komjáthy Anselm.)
          - Gyula. (Majthényi Iréne)
          - Antónia.
          - Izabella.
        - Mária. (Okolicsányi Márk.) Liptóban.
        - Zsuzsa. (Bertha Sánd.)
  - Pál †.
  - Kata. (Kozma Boldizs.)
  - Erzse. (Gelle Ferencz.) 1730.
  - Magdolna. (Szegedy Józs.)

Ez ágon Antal Miklós fia, József császár korában hivataloskodott Nógrád megyében. Unokája Imre Hont megye alispánja volt 1839—1842., utóbb kir. táblai ülnök, végre a legujabb időben hevesmegyei cs. kir. törv. széki elnök. Meghalt Egerben 1855-ben. Birta még hontmegyei Balog helységbeli ősi birtokát, mit ő és fia adott el. Imrének testvére Antal nógrádmegyei lakos, sápi majd berki birtokán. Mindkettőnek egy-egy fia terjesztheti tovább a családot.

Az evang. vallásu ág Gáspártól ered. Ez 1663-ban hontmegyei Cseri helységre szerez adományt, de a beiktatásnál ellenmondással gátoltatik [1]). Nejétől Kubinyi Ilonától nemzi II. Gáspárt, ki ügyvéd és

[1]) U. ott. Proth. fasc. I. Nr. 20.

nógrádmegyei táblabiró volt 1687-ben. Ennek Sembery Zsófiától született Mihály, József és Ádám fia, kik közől ez utóbbitól következőleg jő le a család napjainkig.

IV. Tábla.

- Ádám (Jeszenszky Zsuzsa.)
  - József.
    - Lajos mh. 1823. (Sembery Johanna)
      - Lajos mh. (Prónay Josefa.)
        - Berta.
        - Anna.
      - László.
        - Ádám.
      - József (Jobbágyiban.)
      - Mihály (Mariássy Valéria.)
        - Aladár.
      - Elek Penczen. (Zerdahelyi Magd.)
      - Emilia (Prónay Fer.)
      - Luiza (Teutsch József.) Kassán.
      - Zsuzsa (hajniki Bezzegh Pét.)
      - Johanna,
      - Petronella.
      - Adéle (Freyburg Lajos.)
    - Anna. (Zerdahelyi Kár.)
  - Mihály kir. tan. †.

A családfa élén álló Ádámnak Jeszenszky Zsuzsannától született fia Mihály kir. tan. volt, vagyont szerzett, és magnélkül halt meg. Józsefnek fia Lajos szül. 1774-ben. Nógrád megyénél (hol Berczelen lakott) kezdé hivatalos pályáját, 1794-ben mint jegyző, 1796-ban főjegyző 1804-ig. 1798-ban nősült Sembery Johannával. 1805-ki, 1812-ki országgyülésen Nógrád vármegye követe volt; átalában a megyei életben mint élénk beszédes szónok a közügyekre tetemes befolyást gyakorolt. Részt vett az evang. vallás egyházi igazgatásában is, és 1821 óta a bányavárosi kerület superindententialis inspectora volt[1]). Meghalt Pesten 1823. sept. 5-kén. Eltemettetett Gután. Fiai

[1]) L. Fölötte a dicsérő hallotti beszédet: „Justa Funeri" stb. czim alatt Scheverley Mátyástól. Selmeczen 1823.

közől Lajos korán elhalt. László Nógrád megyénél volt tiszt, aljegyző, azután táblabiró a conservativ párton. Irt egy kis röpiratot „Nemzetiség és alkotmány“ stb. czim alatt 1841-ben. — 1848-dik után egy ideig hontmegyei cs. kir. főnök volt. — József és Mihály egy ideig katonai pályán álltak. — Elek 1848-dik után Nógrád megye egyik járásában közigazgatási szolgabiróságot viselt.

Volt Baloghy család Komárom megyében is, mely Fűri előnevet használt, és belőle János az 1505-ki rákosi országgyülésen Komárom megyét képviselte[1]). De ugy hiszem, ez e baloghi Baloghyakkal egy család volt, egy törzsből eredett, és az emlitett fűri Balogh János épen az volt, ki itt az első táblán az 1464-ben élt Pálnak fiául tétetik, és ki 1495-ben hontmegyei Nagyfaluból a Drégelyiek által elhajtott marhái miatt pörlekedett[2]), ugyanaz évben pedig ellene a sz. benedeki apát tanuvallatást tétetett, hogy a komárommegyei Ács pusztát, mely Bessenyő helységhez tartozott, folyvást bitorolta[3]).

Elő kell még számlálnom szintén azon hölgyeket is a Baloghy családból, kik a táblákon nem állanak, de kik által a család összeköttetései tünnek föl. Ilyenek Baloghy Jusztina Dományi Benedekné 1583-ban[4]). Katalin Mikulics Mihály özvegye 1586-ban. — Frusina gyulai Nagy Ferenczné 1587-ben. Erzsébet Gedey Lászlóné, 1651-ben Baratnaky Zsigmond özvegye. — Ismét Erzse Osztroluczky Pálné 1695-ben. — Másik Erzse Géczy Andrásné 1743-ban stb.

**Balovits család.** Baranya megyében lakik.

**Bálpataky család.** Sáros és Zemplin megye birtokos nemesei közt foglal helyet.

**Balta család.** Lakhelye Csanád vármegye.

**Balter család.** Megnemesittetett Mária Terézia által 1760-ban. Czimere[5]) egy először függőlegesen kétfelé osztott vért, melynek jobboldali kék mezeje a felső jobboldali szegletből az alsó bal szögletig vonuló arany szalaggal rézsutosan kétfelé oszlik, és minden osztályban egy kiterjesztett arany szárnyat mutat. A vért baloldali osztálya ismét vizirányosan alsó és felső mezőre van szelve. A felső vörös mezőben fehér vizsla kutyafej fekete nyakkötővel látható. Az

---

[1]) Jászai: A magyar nemz. napjai a moh. vész után. 157. l.

[2]) [3]) Sz. benedeki Convent. Proth. A. p. 85. 87.

[4]) Sz. benedeki Conv. registrumaiból a következőkkel együtt.

[5]) Adami Scuta gentil. Tom. 1.

alsó ezüst mezőben S betü alakban kigyó van, feje alul kiöltött piros nyelvvel, farka felül nyil alaku hegygyel. A paizs koronás sisakja fölött öt pávatoll áll. A czafrang jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

**Bálya család.** (Jódi.) Ily előnevü család Máramaros megyében székel.

**Baán család.** Mihály a czimeres nemeslevél szerzője 1618-ban. Czimere kék mezőben hármas zöld halmon álló fehér egyszarvu; a paizs felső jobb szögletében arany nap, a bal szögletben ezüst hold ragyog. A sisak koronájából a paizsbeli egyszarvu nyúlik föl. A foszladék mindkét oldalról ezüstvörös [1]. Ilynevü család van Zala megyében.

**Bánn család.** (Nádasdi.) Iratik Baán-nak is. Régi nemes család, mely a Szent-Iványi, Szmrecsányi s több családdal az Aba nemből bizonyos Bogomertól eredeztetik [2]. Czimere is e családokkal közös, tudniillik egy koronából fölnyuló kar és kürt, a melyek között csillag látszik. Tagjai viseltek megyei hivatalokat is. Ősi lakhelye Liptó vármegye, melynek most is tekintélyesebb nemes családai közé tartozik. Ilynevü család birtokos Szabolcs vármegyében is.

**Bán család.** (Móriczhidai és szendi.) Eredete homályban van. A XIV. század közepétől a XVI. század kezdeteig Győr megyében virágzott. 1356- és 1363-ban élt Simon, tán épen az, ki 1355-ben Pozsony megye főispánja volt, és Móricz fiának iratik. Ezen Simon már Bán-nak neveztetett valószinüleg báni hivatalától, birtokneve pedig Móriczhida faluról, mint örökségéről. Ő birta haszonbérben Árpás falut is a sz. mártoni apáturságtól. Tőle néhány izen igy alakult az ágazat:

| | | | |
|---|---|---|---|
| I. Simon. | János mester 1402 1423. | II. Simon. 1436. | Móricz. |

Az érdeklett haszonbérletet folytatta János, és ennek fia II. Simon is, de végre olymódon, hogy a bérdijt fizetni vonakodtak, miért pörbe keveredtek. De sőt végre II. Simon az érdeklett Árpás falunak egy részét is Móriczhidához foglalta, és ennek egyik utczáját az árpási határon egész a Rábczáig kinyujtották, és a Rábán volt hidat régi helyéből elmozditván, azt Móriczhidánál vezették át a vizen. Mindezekért 1429-ben az akkori sz. mártoni apát Zsigmond király előtt emelt panaszt. Az ügy 1436-ig a királyi itélőszék előtt forgott,

---

[1] Adami Scuta gentil. tom. I.
[2] Lehoczky Stemm. 2. és 381.

midőn már II. Simon fiának Móricznak gyámja Dombó György Árpást visszabocsátá, és a hidnak előbbi helyére tételét is megigérte. — Ily viszálya a Bán családnak a lebényi apátursággal is volt. — Irta magát a család fölváltva majd Móriczhidáról, majd Szendről.

E családból élt 1489-ben Péter (Szendi Bán N.-nek fia) ki az enyingi Török családdal károsan pörölt. Ez még a XVI. század elején is birtokolta a Rábcza tanyát, mit eldődei az emlitett lebényi apáturságtól foglaltak el. Benne hihetőleg e Bán család sirba szállt [1].

**Bana család.** Bana János kapta a nemeslevelet 1710-ben. Czimere kék mezőben náddal körzött tóban egy uszó hattyu. A sisak tetején szintén hattyu áll kiterjesztett szárnyakkal. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös [2]. — Ivadéka a családalapitónak Baranya megyében lakik.

**Bánffy család.** (Alsó-Lindvai.) Buzad idegen nemből származtatik [3]. Tudniillik III. István király korában (1161—1173.) ennek meghivására jött az országba az orlamundi gróföktől származott Hadold vitéz [4], kit más néven Cziriáknak is neveznek [5]. Ezen hadoldi Cziriáknak fia II. Hadold más néven Arnold is; tán épen az, ki 1234-ben a peleskei szent Margit-féle apátságot alapitá [6]. Ennek két fia maradt I. Buzád és III. Hadold más néven Mihály. I. Buzádnak fiai ezek: II. Buzád, ki 1226-ban tótországi bán volt, (1223. pozsonyi főisp.), azután domokos-baráttá lőn, és mint ilyen Szobor nevü pusztáját szerzetének adományozza 1233-ban [7]. Mielőtt a szerzetbe lépett, nejétől Sol ispán leányától nemzé fiait III. Buzádot, Tamást, ki 1254-ben fejérvári prépost volt; és Tristánt, ki főbb hivatalt (Comes Praeconum) viselt, és czimerül ökörfőt használt pecsétében ily köriratttal: „**Comes Tristanus me misit**“ [8]. Ezektől azaz Buzád nemből származott Ponyth Jakab (1277.)

I. Buzád testvére az emlitett III. Hadold vagy Mihály Zala megyében Szemenyén a ferenczes barátoknak 1248-ban Conven-

---

[1]) Tud. gyüjt. 1829-ki foly. XII. 21—24. l. Czech-től.
[2]) Collect herald. Nro. 725.
[3]) Wagner dec. I. 1. Bucelin után.
[4]) Thuróczi: Chron. P. II. C. XIX.
[5]) Bucelin Wagnernél id. h.
[6]) Wagner id. h. és Ms. tom. 70. pag 158.
[7]) Kerchelich Hist. Eccl. Zagr. 30. lap.
[8]) Közli e pecsét rajzát Wagner ad dec. I. tab. fig. 1. De előbb közölve volt az már a „Cerographia Hungariae Tyrnav 1734. p. 194.

Rajkon pedig a premontreieknek 1255-ben prépostságot alapit[1]), és 1273 ban Jurk fiainak földjeit szerzé meg Zala megyében[2]). Tőle következőleg jő le a család:

III. Hadold
1248—1273.

Máté †. — I. István tótorsz. bán. 1282.

(I. István fiai:) I. János †. — I. Miklós (Bánfi.) 1344.

(I. Miklós fiai:) I. László — II. Miklós †. — II. István bán. — II. János zágori főisp. és tótorsz. bán.

(I. László fia:) I. Zsigmond 1398. (Salamonvári Beatrix.)

(II. István fiai:) II. László †. — III. István.

(I. Zsigmond leányai:) Dora (Forgács Ján.) — Sára (Bánfi N.) — Kata (Ost Ján.)

(II. János fiai:) III. János. — IV. István.

(III. János fia:) III. Miklós (gyermek.)

(III. Miklós leánya:) Borbála (felső lindvai Szécsy Miklósné.)

(IV. István fiai:) III. László †. — V. István elesett 1448. (Lásd fiait a II. táblán.) — I. Pál a bolondóczi ág feje (1. Stibor Margit. 2. Báthori Margit.)

(I. Pál gyermekei:) Dora (Rozgony Ján.) — Erzse (Kanizsay György) — Bora (Szécsy Miklós.) — Kata (Báthory Miklós.) — IV. János (Sisak.) főpohárnok 1514. (1. Szomszédvári Henning Margit. 2. Fuisi Kata.)

(IV. János gyermekei:) II. Zsigm. elesik 1526. — Lőrincz. Bora. (Zay Fer.) — Antal 1527. Bolondóczi (Dersfi Potentiana.) — I. Ferencz (Ráskay Balás leánya Ilona.) — Dora (1. Tarczay Mik. 2. Loboczki M.) — Kata (Teufenbach Gy.)

Lásd a köv. lap.

---

[1]) Wagner Ms. tom. 70. pag. 155.

[2]) Wagner dec. i. 12. l.

I. Ferencz.
(Ráskay Ilon, ki az előbbi lapon.)

IV. László 1542. főkomorn. és főlovász † 1583.
1. Keglevics Anna.
2. Somy Bora.
3. Mindszenti Kata.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Anna (Majláth Gáb.) 1596. | Erzse (Ratkay György.) | II. Pál † 1576. | V. János † 1594. (Forgács Margit.) |

Eddig tartott a III. Hadoldtól lejött egyik ág, mely I. Pál-nál szakadván ki, bolondóczi (beczkói) ágazatnak is neveztetett, ettől vett előnevéről.

III. Hadoldnak Máté fia magnélkül halván el, I. István lőn törzse az egész családnak. Ez Tótország bánja volt, és IV. Lászlótól adományban kapta Alsó-Lindva, Nempti romban hevert várat egyéb városokkal, falukkal és Cserneszegh pusztával Zala, Somogy és Kőrös megyében [1]). Ő tartatik Alsó-Lindva vára fölépitőjének, melyről a család előnevét vette. Élt 1282-ben. Egyik fia I. János utód nélkül mult ki, másik fia I. Miklós 1343-ban zalai főispán és fölovászmester, 1347-ben pedig tót- és horvátországi bán, I. Lajos király előtt több hadi érdemet szerzett. Ő kezdetett Bánffy-nak neveztetni, mivel atyja bán volt, és róla e név családja vezetéknevévé vált [2]). Négy gyermekét a táblázat mutatja. Közőlük II. István zágori főispán (Comes) és Slavonia bánja volt, de két fiában ága megszakadt. II. János szintén e polczokra jutott. Ennek fiai közől III. Jánosnak ága ismét kihal. Másik fia IV. István marad törzseül a családnak, mely ennek fiaiban két virágzó ágra oszlott. V. Istvántól jöttek le az alsó-lindvai Bánffyak; I. Páltól a bolondóczi előnévvel élő ágazat. A fölebbi táblázat I. Pál ivadékait láttatja a család elényészteig.

I. Pál fiatal korában IV. István testvérével a Zsigmond király elleni párton állott, később azonban ennek embere lőn 1437-ben főlovászmester és Zsigmond királynak külföldi utjában egyik kisérője. Ő egyik munkás előmozditója volt Hunyady László megöletésének 1457-ben. És Mátyástól is egy izben elpártolt. Első neje Stibor Mar-

[1]) Geneal. authent. Mss. 207. tom. I.

[2]) Lehoczky szeriut 41. l. birta Solymost Arad megyében.

git után nyert jogot Bolondócz várához, mire 1437-ben adományt kapott. Második neje Báthory Margit Szilágyi Mihály özvegye volt. I. Pálnak négy leánya és egy fia maradt.

IV. János (I. Pálnak fia) Sisaknak is neveztetik [1], magát Lindváról és Bolondóczról irta. 1514-ben főpohárnokmester volt, midőn a kuruczok ellen táborozott, és vitézségét kimutatta. Ő menté meg Apathinnál Drágfy Jánost, ki ellövött lova miatt már-már a kuruczok kezébe esett. Meghalt 1525-dik táján. Két nejétől több gyermeke volt, de csak I. Ferencz ágán folyt még egy ideig a család.

II. Zsigmond (IV. János fia) Mohácsnál esett el 1526 ban.

Lőrincz, kinek csak egy leánya maradt, 1494-ben Ulászló ellen pártoskodott, élt még 1526-ban is.

Antal Szapolyay János pártján állott 1527-ben.

I. Ferencz (IV. János fia) Ráskay Ilonától nemzé IV. Lászlót [2]. 1556-tól 1574-ig főajtónálló, azután főlovászmester, ki 1583-ban [3]) halt meg. Fiatal korában 1553-ban Babocsa alatt is harczolt IV. Lászlónak három feleségétől két leánya és két fia maradt: Anna szunyogszeghi (másutt fogarasi) Majláth Gáborné; Erzse nagy-thábori Ratkay Györgyné. — II. Pál 1576-ban török ellen harczolva vágatott le. V. János fiatal korában 1594. táján [4]) esett el. Özvegye Forgács Margit gyermektelenül maradt. Igy a bolondóczi ág kihalt és birtokai a lindvai ágra háromlottak.

Az alsó-lindvai ág V. Istvántól (I. Pál testvérétől) igy jő le:

II. tábla.

V. István
elesett 1448-ban.

| I. Jakab. | III. Miklós pozsonyi főispán, meghalt 1501. (Margit sagani herczegnő.) |
|---|---|

[1]) Istvánfi hibásan Jakabnak irja.

[2]) Budai F. e. László IV. János (Sissak fiának mondja. Lex. I. 144. De Wagner dec. I. 20. l. Lehoczky Stemm. 40. l. — Wagner Mss. tom. 70. 158 és 19. l. — Geneal. auth. Nro 207. tom. II. és egy — pörben hitelesített — családfán Ferencz fiául adatik.

[3]) Wagner dec. I. 20. halálát 1586-ra teszi; kéziratai 70. köt. 158. lapján 1583-ra.

[4]) U. az dec. I 20. 1595-töt ir, emlitett kéziratában pedig 1594-diket.

III. Miklós, ki az előbbi lapon.

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| VI. János mh. 1534. nádor (Kevendi Székely Margit.) | Bora (1. Reichenburg Kriszt. 2. Stubenberg G.) | Sára (Erdődy Pet.) | II. Jakab. sz. 1488. | II. Ferencz † 1521. (Eckartsan Anna) | Petronella (Ostfi Fer) | Margit (Bajnai Both Ján.) |

VI. István főaszt. országbiró meghalt 1567. (Guthi Országh Magdolna.)

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Anna szül. 1544. (Révay Ján.) | IV. Miklós. szül. 1547. főpohárnok (Zrínyi Orso.) | Magdolna szül 1557. (Maróthy Mih.) | Kata szül. 1569. dec. 3 † megh. 1572. febr. 27. | I. Gáspár sz. 1551. dec. 21. (Gersei Pethő Katalin.) |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| VII István sz. 1571. sept. 17. †. 1575. jan. 27. | Kata szül. 1573. mart. 21. (1. Sibrik István.) (2. Ujfalusy János.) | György sz. 1574. sept. 16. | Kristóf szül. 1577. † 1644. (1. Mérey Anna. 2. Draskovits Ilona.) | Erzse sz. 1579. febr. 23. | Dora sz. 1581. febr 22. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1-ső nejétől V. Miklós sz. 1599. jan. 9. | 2. nejétől. Éva szül. 1614 oct. 6. | Franciska szül. 1617. dec. 24. (B. Recziczki László.) | Petronella meghalt 1618. mart. 2. | Ilona sz. 1619. jan. 17. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| III. Ferencz 1595. †. | VIII. István † 1607. | Mária (Rimasz. Szécsy Mikl.) | Magda. (Konszki Gásp.) | Zsuzsa. (Pinnyei Istv.) | Orsolya (Vragovits Bold.) | Kata. | Judit (Nyáry Miklós.) |

Ez ágnak törzse V. István eleinte Zsigmond király ellensége, utóbb hive és hasznos szolgája. Ulászló részéről Szombathelynél harczolt Czillei Ulrik ellen, de szerencsétlenül, fogságába is esett. A rigómezőn hullott el 1448-ban. Fiai: I. Jakab eleinte Miksa császárhoz szított, de később Ulászló embere lőn. III. Miklós Mátyás király alatt pozsonyi főispán. Részt vett 1467-ben a moldvai hadjáratban és ott magát kitünteté, miért adományokkal jutalmaztatott. 1474-ben Nápolyban járt Beatrixért. 1477-ben Bécsben járt, az ausztriai hadban vett részt, és a Fridrikkeli szerződés megkötésében. Neje Margit sagani herczeg leánya különös szépségünek mondatik, kit Miklós Mátyás királytól féltvén, ennek haragját és boszuját voná magára. Hivatalától megfosztatott, Lippa és Solymos várát elveszté, és két évig

fogva volt[1]). Azután visszanyeré hivatalát. II. Ulászló alatt pedig kir. főajtónálló is volt. 1494-ben ő is kiküldetett Ujlaki Lőrincz megfékezésére. Meghalt 1501-ben[2]). Fiai közől

II. Jakab, 1524-ben részt vett a Ferhat basa ellen vivott győzelmes ütközetben.

VI. János-ban tetőpontjára ért a család dicsősége. Fenmaradván a mohácsi ütközetből, János király tántorithatlan hive lett, kit neje könyei, vagyonának az ellenpárt általi elfoglaltatása sem birtak hűségében megingatni[3]). Szapolyay János őt a hozzá hűtlen Báthori István helyébe 1530-ben nádorrá tette. Meghalt 1534-ik évi jan. 30-án d. utáni 3 órakor[4]). Nejétől kevendi Székely Margittól egyetlen gyermeke

VI. István maradt. Ez 1522-ki febr. 9-kén született, 1543-ban Pécset többekkel együtt odahagyá a török közelgése miatt. 1556-ban a Babocsai táborozásban vett részt. Főasztalnok volt, és 1567-ben országbiróvá neveztetett[5]). Állandóan Ferdinánd részén állott. Meghalt Czerneczen 1568-ki január 22-kén, kora 46-ik évében[6]). Guthi Ország Magdolnától következő gyermekei voltak:

Anna szül. 1544-ki febr. 28-kán. — 1561-ben sept. 14-kén egybekelt a czerneczi kastélyban Révay János főispánnal. Meghalt 1580. oct. 7-kén Blatnicza várában.

Magdolna szül. 1557. febr. 24-kén. Férjhez ment Báthori Mihályhoz.

Katalin szül. 1569. dec. 3-kán. Meghalt Alsó-Lindván 1572-ki febr. 27-én, kora 12. évében. Eltemettetett Thornistyán[7]).

IV. Miklós szül. 1547-ben. 1556-ban Gräczba vitetett a német nyelv tanulása végett. 1558-ban Archo grófnő Bécsbe vitte iskolába. Huszonhárom éves korában nőül vette Zrinyi Ilonát a szigeti hős leá-

---

[1]) Bel: Adparatusában Gregoriancz Pál toldaléka 112. s köv. l.

[2]) Wagner id. kéziratában 1505-re teszi halálát.

[3]) Zermegh Schwandtnernél II. 391.

[4]) Tudom. tár, 1841-ki IX. köt. 253- és 321. lapon a Bánffyak naplója, mely Jánostól kezdve teljes hitelességet vet a családra. Bár minden családról fenmaradt volna ily becses emlékkönyv; — s bárha mindig ily pontosan jegyeznék föl családaink születési és egyéb adataikat.

[5]) A Bánffyak naplója és Buday. — Ellenben Wagner országbiróságáról nem emlékezik.

[6]) Hibásan teszi Budai halálát 1567-ik évre. Az id. napló világosan igy határozza azt meg.

[7]) Az idézett napló szerint az elöbbiek is.

nyát, és nyalábi Perényi János özvegyét Nepti várában tartván a lakodalmat 1570-ben. — 1573-ban főpohárnok, 1577-ben zalai főispán lett. Gyermekei a következők:

VII. István, szül. 1571-ki sept. 17-kén. Meghalt 1575 január 27-kén, kora $3^1/_2$ évében.

Katalin, szül. 1573. mart. 21-kén. Férjhez ment szarvaskendi Sibrik Istvánhoz, és ennek halálával divékujfalusi Ujfalussy Jánoshoz.

György, szül 1574. sept. 16-kán. Megöletett 1607-ben Styrben (Ausztriában). Jegyese (s tán neje is volt) Dóczy Magdolna.

Erzse, szül. 1579-ki febr. 23-kán.

Dorottya, szül. 1581-ki febr. 22-kén, és végre

Kristóf[1]), szül. 1577-ki mart. 12-kén. Nevezetes ember, és a Bocskay és Bethlenféle mozgalmak alatt is a király hive. Fő pohárnokságot és tárnokságot viselt Neje kettő volt. Az első Mérey Anna, a második trakostyáni Draskovich Eleonora, kiktől a táblázaton kitett gyermekei születtek, kik azonban atyjokat túl nem élték. Meghalt Kristóf 1644-ben[2]) kora 67-ik évében; és családját sirba vitte.

IV. Miklósnak volt még egy testvére I. Gáspár (fia VI. Istvánnak), ki 1551. dec. 21-kén született. Ennek Gersei Pethő Katától gyermekeit a táblázat mutatja. Kihaltak magnélkül előbb, mint Kristóf ágazata. A leányok mily családba férjeztek, szintén ott látható. Katának első férjeül Cenkri Tamás (Bucelin szerint) tétetik, de valószinüleg elferditve, második férje Batthyán Ferencz volt.



Czimere a családnak az emlitett ökörfej, később annyiban változott, mennyiben az nyakastól szügyeig szokott volt festetni, és igy nyult ki a paizs alján fekvő koronából, valamint a paizs koronátlan sisakjából. Az itt látható metszvény VI. Jánosnak a nádornak 1531-ki évbeli okmányról függő pecsétéről vétetett[3]); ez okból a vért s egyebek czimertani szinei nem tudhatók. A sisakon korona helyett koszorú alakú czifra látható, mint régiebb (XIV—XV. századbeli) czimereinken legtöbbnyire.

---

[1]) Budai még Gáspárt is emlit, de erről Wagner és a napló hallgatnak.

[2]) Az id. napló szerint Wagner csak sejtöleg egy levél után, de hibásan 1646-ra tette.

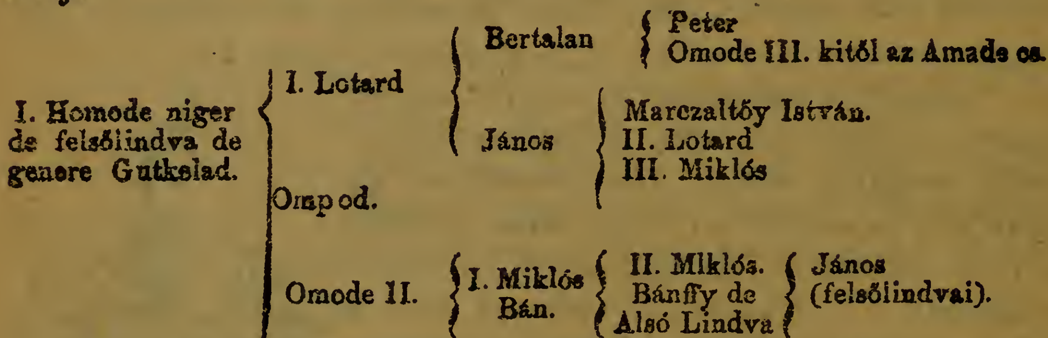
[3]) Wagner dec. 1. tab. 1.

A család a nagyságosok rendében állott már János nádornak fia VI. István korában.

Végül meg kell még emlitenem Bánffy Lukácsot, ki ámbár a táblázaton nem áll, de az alsó-lindvai B. családhoz számitatik [1]). Ez előbb egri püspök, 1158-ban pedig esztergami érsek lett. Ő koronázta meg III. és IV. István királyt. III. Istvánnal a pápi javak elidegenitése miatt volt baja. III. Béla koronázása alkalmával, kit megkoronázni vonakodott, biztositatá az esztergami érseki szék részére a királykoronázási jogot. Meghalt 1178-ban. — Szent életüsége miatt a boldogok sorába emeltetett.

**Bánffy család.** (Losonczi gróf és báró). Eredete — mint több régi családnak a homályban vesz el. Találkozott genealogus, ki minden alap nélkül a római Tarquiniusoktól származtatá [2]). Ugyan az a Haholdoktól hozza le őket [3]), kiktől az alsó-lindvai Bánffy család leágazása elismerve van. Eképen közös törzsből szakadtak volna. Má-

[1]) Az alsó-lindvai Bánffy családot én itt (155. lap) a Haholdoktól származtatám az idézett kútfők nyomán. Azonban egy pörben fölmutatott genealogia (L. Geneal. Authenticae Ms. Nro. 207. tom. II.) egy törzsből eredezteti az Amade vagy Omode családdal, mint ezt az Amade cikknél (L. itt 29. lapon a 4-dik jegyzést) lapon utalásképen érintém. Akkor igy állna a Bánffyak őseinek családfája:

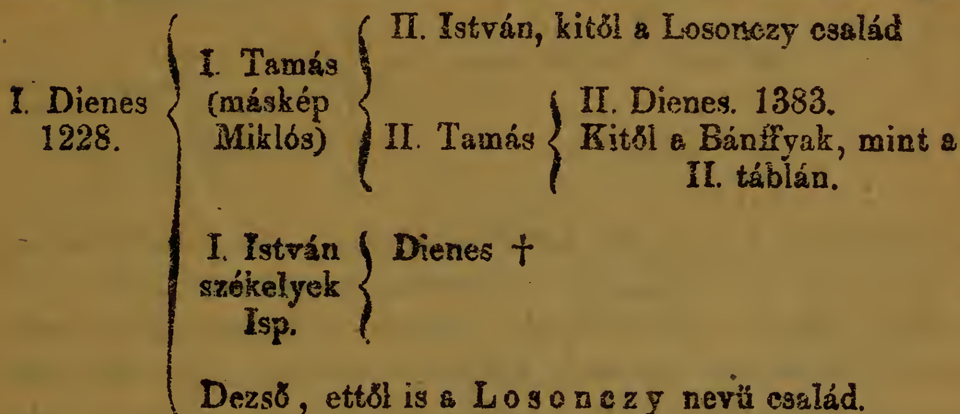



Mint látjuk, itt I. Lotard unokái Marczaltőt kapják, és azon ágon az Amade család terjedt, mig II. Omode fia I. Miklós megtartva Alsó-Lindvát (mint bán) az alsó-lindvai Bánffyak törzse lett. — János (II. Miklósnak fia) kora árvaságra jutva (mint a genealogia mondja) anyja Mihak Bánnak fiához Akus mesterhez ment férjhez, ki gyámképen a lindvai jószágokat is birá. János kihalván, e javak pör utján I. Lotard utódainak itéltettek oda, de soha birtokba nem jöhettek, mint egy erről 1402-ben kelt oklevélből kitünik, hanem János mostoha atyjánál Akus mesternél (Mikh bán fianál) maradtak, kitől — ugymond a kézirat — a lindvai Bánffyak eredtek, és nem Bánffy Miklóstól. — Ha ez áll, ugy a Haholdoktóli eredeztetés nem áll, és ugy az Amade család eredete is világosb!

[2]) Trophaeum Estoras.

[3]) U. ott. és utánna Mikola id. h. 16.

sok ismét Tuhutum, majd Tomizoba sarjadékául tartják [1]. Azonban minden állítmány és vélemény öszhangzani látszik abban, hogy a család ismert törzse Dienes az 1383-ban élt horvát, tótországi bán volt. Egyébiránt a családfát már előbbről egy másik 1228-ban élt Dienestől kezdik, kitől egyszersmind a kihalt Losonczy családot eredeztetik. Az utóbb emlitett Dienestől igy támad az ágazat [2]:


I. Dienes 1228.
- I. Tamás (máskép Miklós)
  - II. István, kitől a Losonczy család
  - II. Tamás
    - II. Dienes. 1383. Kitől a Bánffyak, mint a II. táblán.
- I. István székelyek Isp.
  - Dienes †
- Dezső, ettől is a Losonczy nevü család.

A táblázat élén álló Dienes szolnoki főispánnak, nádornak és királyi kincstárnoknak iratik 1228 -1231-dikben [3]. Fiai: I. Tamás székelyek grófjául, vasmegyei főispánjaul és saari várnagyúl iratik 1319-ben; (tehát atyja után egy századdal később, mi valószinűtlen). Továbbá (Lehoczky szerint) részt vett volna mint Robert Károly hive az erdélyi és nápolyi hadjáratban. Hasonlóan Székelyek Ispánjának iratik I. István is 1332-ben, (szintén chronologiai hihetlenséggel). Ez Dienes nevü fiában kihalt. II. Istvántól és Dezsőtől a Losonczy család eredeztetik, (miről illető helyen leend szó). — I. Tamásnak fia II. Tamás nemzé Dienest, ki Mária királyné udvarában növelkedett. Dalmacziai bán (és zólyomi főispán? Comes neosol.) volt. Nőül vevé Genyő János komáromi és krasznai főispán leányát Genyő Annát, kivel a Kraszna megyei valkóvári urodalmat kapta [4]. Élt 1383-ban. Utánna (mivel bán volt) fia László Bánffynak neveztetett. E Dienes lett törzsévé a losonczi Bánffy családnak, mely tőle igy származik le [5]:

---

[1]) Buday Fer. lex. I. 131. — Lehoczky id. h. 29.
[2]) Lehoczky id. h.
[3]) Lehoczky. Stemm. 29. 30.
[4]) Wagner Anal. Scepus IV. 11. — Katona Hist. crit. IX. 502.
[5]) Lehoczky és Kövary. — De e leszármazás izei a korrendszernek nem felelnek meg.

# I. Tábla.

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Dienes bán. (Genyö Anna) 1383. | I. László (Bánffy) | I. István | III. László (Nagy) | II. István vagy is Bánffy Kata. | I. György | Lásd folytatását II. táblán. | |
| | | | | | I. Mihály | Imre | Gás-pár † |
| | | | | | | Péter † | |
| | | | | | | András † | |
| | | | | | IV. László. Lásd az V. táblát. | | |
| | | | | | I. János | II. János. † | |
| | | II. László. | | | | | |

I. Lászlónak I. István fiáról iratik, hogy havas-alföldön halt meg[1]). Ennek fia III. László országbiró, kincstárnok, erdélyi vajdának iratik 1490-ben[2]) II. Ulászló korában. III. Lászlónak István fiától unokái 1468-ban kölcsönös bevallást tesznek[3]); igy tehát előbb éltek volna nagyatyjoknál. Mi képtelen dolog lévén, ez ágazat (habár Lehoczky és Kőváry is igy közlé) hibás. Lehetlen is Dienestől, ki 1383-ban él, II. István gyermekeikig, kik 1468-ban éltek, összesen 125 év alatt hat izt egyenes ágon fölmutatni. Vagy Dienes élt tehát elébb, vagy pedig (miután II. István gyermekeinek kölcsönös bevallásukról 1468-ról oklevél tanuskodik) előbbi valamely iznek kell kimaradnia. Mikola[4]) ugyan II. Istvánt I. Ferdinand korában élteti, de az emlitett oklevél miatt ezt elfogadni nem lehet[5]). Igy, mint van, a családfát csak II. Istvántól kezdve tarthatjuk hitelesnek.

II. István-ban a férfiág kihalt; de egy leánya maradt, ki fiusitatván, egy Losonczy vevé el, ki a losonczi Bánffy nevet vevé föl, és a Bánfi család nevét jószágait is örökölte. Ennek négy gyermekei voltak a táblázaton láthatók. I. György Bonczhidáról irta magát, és Mátyás király korában kapitánykodott[6]). Utódait a II. tábla mutatandja.

I. Mihály Bán volt. Ága Gáspár unokájában megszakad.

---

1) Lehoczky szerint ez kihalt, és II. László testvérétől terjedt tovább az ág.

2) U. ott, kit Lehoczky Nagy-nak is nevez.

3) Kolosmonost. Conv. 13. n. 112. Kőváryнál 21 lap. b) jegy alatt.

4) Mikola. Hist geneal. 17.

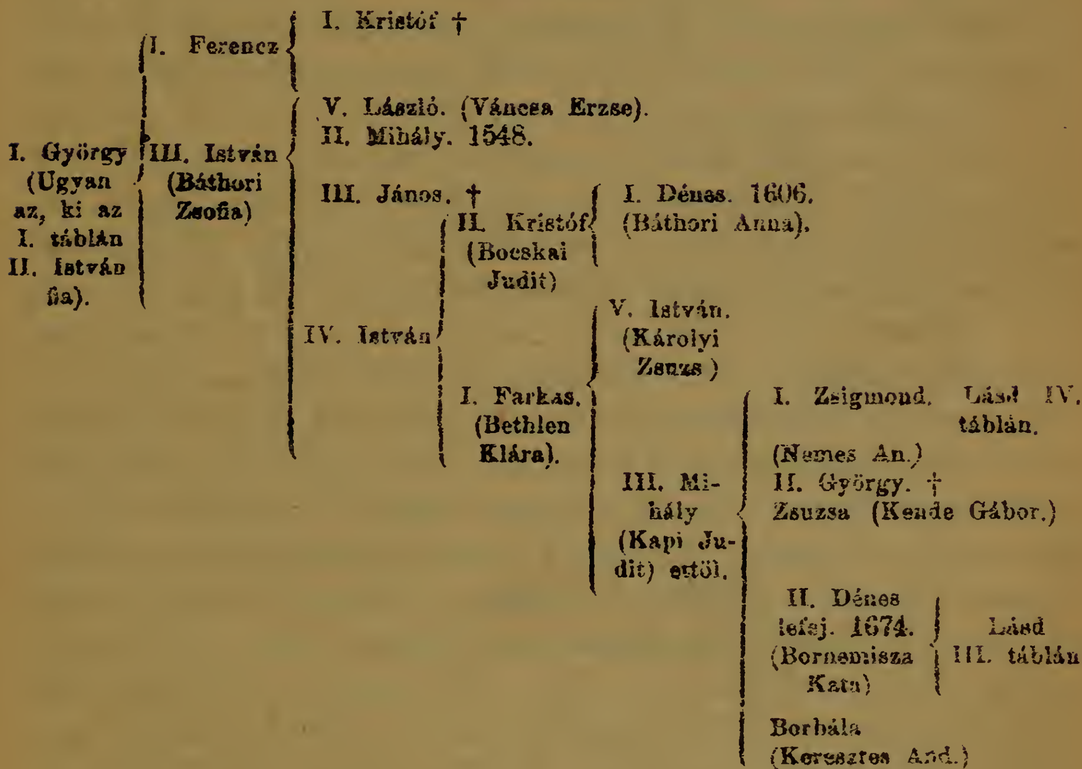
5) Ezt Kőváry, ki — ugy látszik — a család saját leszármazási fáját is ismerte, igazithatta volna ki.

6) Lehoczky 31.

IV. László Mogyorosról iratik, elesett 1468-ban Szent-Györgyi János vajda elleni hadban. Ágazatát az V. táblán látandjuk.

I. János 1505-ben zászlós ur volt.

## II. Tábla.




A családfán álló I. Farkas (IV. Istvánnak fia) sz. Telkéről irta előnevét. Különben Szapolyai Zsigmond és Báthori Kristóf tanácsosa, dobokai főispán, vezénylő tábornok, Maros-udvarhelyi királybiró volt. Szapolyay halála után Báthori István mellett harczolt Békesi ellen. Sz. Pálnál elhullott[1]). — Ő és testvére Kristóf 1578-ki april 9-kén más ágbeli rokonaival együtt uj adományt kapnak birtokaikra Krasznában Valkóvára, Kolozsban Sebesvára és Bánfi Hunyad, Dobokában Vállaszút és Bonczida, Tordában Magyoró és Holt-Maros, Belső-Szolnokban Zemesnye mellett több falu, és részjószágra[2]).

II. Kristófnak ága Dienes fiában megszakadt.

III. Mihálynak két neje volt. Az első Károlyi Frusina[3]); a második a táblázaton kitett Kapi Judit. III. Mihálynak, ki Kolosvár

---

[1]) Lehoczky id. h. 31.

[2]) A fisc. archivumbani másolat szerint Kőváryuál 21. lap.

[3]) Lehoczky id. h. — Ezt Kőváry nem emliti.

megyei főispán volt, fivére volt Zsigmond is, ki Zrinyivel harczolt, és 1594-ben az esztergami ostromnál esett el *).

Már láttuk, mikép a család eddig is két fő ágra oszlott. T. i. II. Istvánnak I. György fiától jő le az eddigi ivadék, mely bonczidai ágnak is neveztetik. (A másik főágat IV. László alkotja, mint alább látni fogjuk). III. Mihálynak I. Zsigmond (lásd ágát IV táblán) és II. Dienes fiai által a bonczidai ág is ismét kétfelé szakad. A harmadik fitestvér II. György kihalt.

II. Dienes Erdélynek nevezetes embere volt. A fejedelmi szék fölötti viszályok közt Kemény Jánosnak hive, és Bécsbe követe. Ennek buktával bélyegen veszti javait. Különben I. Apafy Mihály korában is szerepel, mint főtanács ur, Kolos és Doboka főispánja, Kolosvár városa és Szamosujvár kapitánya. Családja részére sok birtokot szerez. 1662-ki sept. 24-kén kapta Gyalu várát 25,000 forintba, erre 1664-ben még 10,000 forintot adott. Valószinüleg Bécsben jártakor eszközlé, hogy bárói rangra is emelkedett. „Naponként nagyobb splendorral — irja Cserey — kezdé udvarát nevelni, el annyira, hogy a fejedelem udvarát adaequalja vala, nem számmal ugy, mint pompával, maga is minden napon fejedelmi köntösben mutogatja magát, kivált minekutánna a baronatusi titulust publicáltatta“ sat. — Ellensége Teleky Mihály Apaffynak kanczellára buktatá meg, és 1674-ben lefejeztetését eszközlé ki. Javai elkoboztattak, de később visszakerültek utódaira. Neje Bornemisza Kata, Apaffyné nővére volt. Tőle igy jő le ágazata a mai napig:

III. Tábla.

- Báró II. Dienes (Bornemisza Kata).
  - Gróf III. György (Bethlen Klára) † 1709.
    - Kata (Wesselényi István)
    - Klára (Gr. Bethlen Ád.)
    - Mária (Gr. Gyulay Fer.)
    - Zsuzsa (B. Jósika Imre)
    - IV. György (Toroczkay Ágnes). † 1735.
      - Kata (Gr. Székely László).
      - Klára.
      - Ágnes (B. Dániel Ist.)
      - Zsuzsa.
      - III. Dienes (Barcsay Ágnes).
        - Ágnes. (Gr. Eszterházi Ján.)
        - V. György † 1822 (Gr. Palm. Josefa)
          - IV. Dienes. † 1854. (B. Schilling Jos.)
          - József. Bonczidán.
          - György † 1832.
          - Ferencz. †
        - Dienes †
      - Dienes †

*) U. ott. — Kőváry szintén nem emliti. Mihálynak István nevü testvérét pedig Lehoczky nem ismeri, e helyett Ferenczet emlit.

A nemzék renden álló III. György (II. Dienesnek fia) Fejér, Kolos, Doboka megye főispánja és Kolosvár kapitánya, az ifjabb Apaffy tanácsosa, gyámja, a rendek elnöke, és Apaffy halálával illetőleg a fejedelmi kor buktával az ausztriai ház alatt Erdélynek első főkormányzója 16 évig. 1696-ban grófi rangra emeltetett utódaival együtt [1]). Meghalt 1709-ben. Leányai mily házakba mentek nőül, a tábla mutatja. Ezek egyike Zzuzsa B. Jósika Imre halálával B. Hugenpoettel férjezett. — Dienes fia korán kimult. Másik fia

IV. György cs. kir. kamarás, dobokai főispán 1735-ben halt meg. Ennek nejétől Toroczkay Ágnestől gyermekei Kata gr. Székely Lászlóné. Meghalt 1745-ben [2]), és Klára, Ágnes, Zsuzsanna. Fia III. Dienes katholizált. Ennek Barcsay Ágnestól fia egyik fia

Dénes, rom. sz. birod. kamarás, v. b. t. tanácsos, főlovászmester, kolosmegyei főispán, és a kolosvári academia igazgatója, két latin könyvet irt (nyom. 1747. 1787.) — Magnélkül halt meg.

V. György (III Dénes másik fia) ismét Erdély főkormányzói méltóságára emelkedett, és viselte azt 1787-től haláláig, mely történt 1822. jul. 5-ke, kora 75-dik évében. Gróf Palm Josefától fiai ezek:

IV. Dienes, cs. kir. kamarás, meghalt Bécsben 1854., julius 4-kén, kora 78-dik évében.

György katona volt, az 1809-ki fölkelés tábornoka. Szép férfi, ki — mint Kőváry irja — pénzzavarai miatt 1832-ben Kolosvárt a hidkapu mellett a Szamosba vetette magát. Ferencz lovas alezredes a franczia háboruban egy erdőbe bevágva, golyó által esett el. József bonczidai jószágán él (1854). — Maradéka egynek sincs. Józsefben a régi grófi ág kihalásnak néz elé.

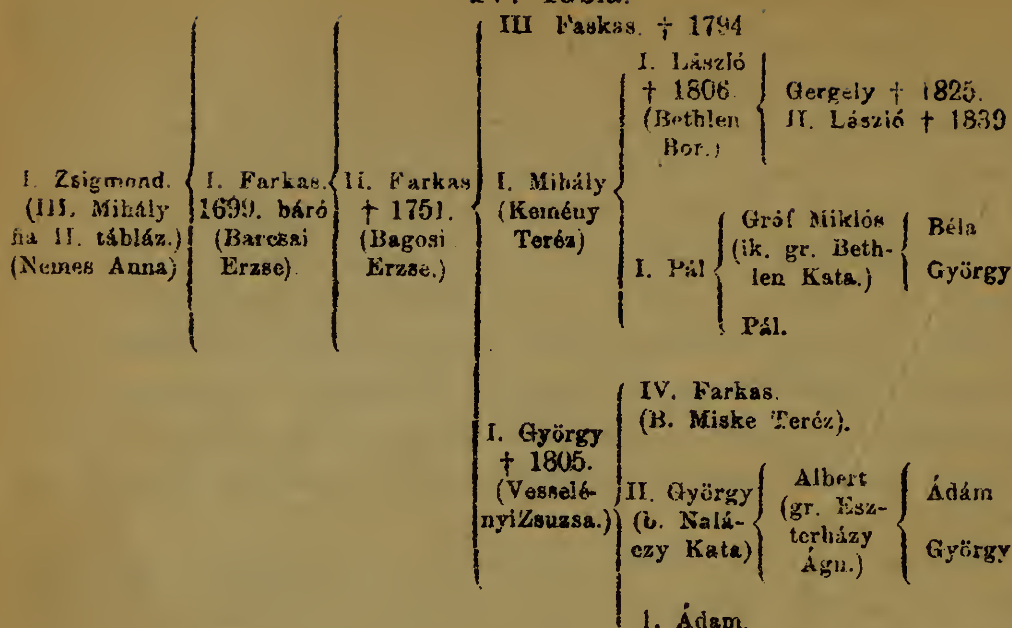
A másik bonczidai ág bárói czimmel II. Dienes testvérétől I. Zsigmondtól jő le, ki Nemes Annával a következő családfát alkotá.

---

[1]) L. Életrajzát Majláth J. gróftól: Hormayr Taschb. 1828. Jahrg. 306 arczképével együtt.

[2]) Ezt Kőváry (mily alapon?) b. Szentkereszti Sámuelnek irja. Hogy gr. Székely Lászlóné volt, bizonyitják a halálakor mondott beszédek, melyek „Virágzó zöldségeben kivagatott reménység" czim alatt Kolosvárott 1747-ben nyomattak ki. Hol többi nővérei is, — még akkor hajadonok — elésoroltatnak.

## IV. Tábla.




Ez ágazat törzse I. Zsigmond, előbb jezsuita, később a rendet elhagyva, táblai ülnök és szolnoki főispán. Nőül vevé Nemes Annát, kitől nemzé I. Farkast, ki szintén szolnoki és dobokai főispán volt [1]. 1698-ban báró lett [2], meghalt 1706-ban. Fia II. Farkas született 1700-ban. Titoknok volt a kormányszéknél és a királyi tábla elnöke. Meghalt 1751-ben [3]. Ennek gyermekei:

III. Farkas, ki kir. táblai ülnök, kolosvári főispán, biztos, a rendek elnöke, kir. udv. mester, kincstárnok volt. Meghalt 1794-ben, kora 70-dik évében magnélkül.

I. Mihály, kamarás, tanácsos, jelen volt Genua ostrománál 1746-ban. Ettől, valamint I. György testvérétől a család mostanáig jő le.

I. Mihály-nak I. László nevü fiától unokái kihaltak. Ezek közül II. László az 1839-ki pozsonyi országgyülésen, hol mint ellenzéki tag szerepelt, halt el.

I. Mihály-nak Pál nevü fiától unokája Miklós alsó Fejér megye főispánja volt a közelebb mult időben, jelenleg cs. kir. tanácsos, kamarás, a Leopold rend lovagja, ausztriai birodalmi grófságra emeltetett 1856-ban [4]).

---

1) Lehoczky id. h. 31. 32.

2) Kőváry a családfán 1699-ben, a szövegben 1698-ban irja bárónak.

3) Kőváry szerint 1761-ben a családfán.

4) Lásd 1856-ki Pesti Napló mart. 29-ki számát.

A másik ág, mely I. Györgynél (I. Mihály testvérénél) válik el, jelenleg is a bárói czimmel él. I. György, született 1739-ben, ezredes, és Kraszna megyei főispáni helyettes volt. Neje Wesselényi Zsuzsanna, mint azt, és utódait a táblázaton láthatjuk.

Ezeken kivül még egy másik ágon is lejött e család mind e mai napig. Tudniillik a közlött II. táblán látható II. Istvánnak IV. László fiától. Ennek ágazatát a következő családfa mutatja:

V. Tábla.

- IV. László. II. István fia. (Lásd a II. táblán.)
  - László. (Harinai Farkas Anna).
    - Pál. 1564.
      - Boldizsár †
      - Gábor †
      - Péter †
      - László †
    - Miklós (Telegdi Ors.)
      - Tamás †
      - Gáspár †
      - László †
      - Miklós †
      - György (Surányi Zsófia) 1573.
        - György. (Ugron Zsof.)
        - János. (Lónyay Frusi).
          - Lásd a VI. táblán.

E táblán Lászlónak Harrinnai Farkas Annától való fia Pál János Zsigmond korában 1566-ban Udvarhely, Maros, Kézdi, Sepsi, Orbai, Csik és Gyergyó székek kapitánya, Székelytámad várnak parancsnoka[1]), István lengyel király udvarmestere[2]). Magát egyszersmind Mogyoró (Almás)ról irta. Fiai magnélkül haltak el. Közülök Boldizsár tordai főispán és Báthory András követe III. Zsigmond lengyel királyhoz[3]).

Miklós a Telegdy Orsolya férje, ki szinte Mogyoróról irta előnevét, csak György fia által tartá fenn ágát. Ez már Hunyad és Maros szent királyról is irá magát, és Szapolyay részéről követségben járt Szolimanhoz és Báthory Istvánhoz. Egyik fia kihalt. Másik János a Lónyay Fruzsina férje Lengyelországba követe Báthory Istvánt, és ott — Lehoczky szerint — jószágokat kapott. Tőle igy folyik tovább a család:

---

[1]) Kállay id. h. 227.

[2]) Lehoczky id. h. 31.

[3]) U. ott.

## VI. Tábla.

- János (Lónyai Fruzs.) Lásd V. tábl.
  - Zsigmond (Perényi N.)
    - Pál (Teleky Kata)
      - Zsigmond.
    - Boldizsár
      - Péter
        - Péter.
  - Kristóf (Bethlen Anna)
    - György †
    - László (Dániel Judit).
      - Boldizsár (Széki Margit).
      - Ferencz (B. Kemény Zsuzsa).
        - László (Bethlen Bor.)
          - János (b. Kemény Zs.
            - Ferencz † 1835. (Zeyk Zs.)
              - Dani. (Gyárfás Ant.)
              - János. (B. Wesselényi Jos.)
    - Zsigmond (Filstik Kata.)
      - Gábor.
      - Imre. (Mikó Zs.)
        - Elek. (Győrfi Mar.)
          - Zsigmond (Gr. Bethlen An.)
            - Elek.
            - Kálmán.
        - József. (Kun N.)
          - István. (Márjássi Ágn.)
            - Mihály. (Gr. Lázár Klára).
            - Sámuel. (Herczeg Zsuzs.)
              - Fer.
              - Dienes.
            - János. (Herczeg Ágnes).
              - László.
              - János † 1852.

Zsigmond, a Perényi leány férje, Apaffy Mihály tanácsosa, Fejér megye főispánja, és a rendek elnöke. Nagy-Falu és Maros királyról is iratott. Ága részint fiaiban, részint unokáiban halt ki. Gyermekei, mind a táblázat nem mutatja, voltak ezek: Gábor, Boldizsár, Pál, Zsigmond, László. Ez utóbbinak is volt fia: János*). Ez ág javait a másik élő örökle.

Kristófnak Bethlen Annától fiai közül: László, krasznai főispán III. Károly korában, élt 84 évig. Zsigmond, a Filstik Anna hitvese, Tökölyi ellen csatázott Törcsvárnál, és báróságot szerzett ágának.

Lászlónak és Dániel Juditnak fiók Ferencz Kraszna megye főispáni helyettes volt. Mind ezen Ferencz, mind pedig a báróv lett Zsigmond ága korunkig mint jő le, mutatja a családfa.

---

*) Lehoczky id. h.



A család czimere koronából kiemelkedő grif, mely kardot tart, mint itt látható.

**Bangya család.** Komárom megyei birtokos család.

**Bánházi család.** (Thordai). Erdélyi család, melyből Pál 1668-ban Bethlen Domokosért 100 forintig kezeskedett többekkel [1].

**Bánhidy család.** A család igényli, hogy őse II. András király alatt vitézségeért Ócsa (Pest megyei) és Bánhida helységgel jutalmaztatott. Ez utóbbitól vette nevét. Továbbá, hogy egyik Ulászló király alatt szintén egy Bánhidy mint Banderiumi vezér szerepelt. Végre a Bánhidy és Ócsai birtokot a család birta a Rákóczy mozgalmakig, midőn azokat elvesztá [2]. Jelenleg e család Csanád megye előkelőbb nemesei közé tartozik. Belőle Antal, 1829-ben aradmegyei alispán, Albert 1842-ig Csanád megyében főszolgabiró, ez idő óta pedig alispán volt 1848-ig. Ugyan e családból Janka (szül. 1824-ben), csillagkeresztes hölgy, 1845-dik év óta báró Hammerstein Adolf kamarás, és uhlanus kapitány neje. — A család előnevét Simándról irja.

Bizonyos az, hogy Bánhidy családból (tán épen ebből) Ferencz 1718-ban III. Károly királytól kapott czimeres nemes levelet [3]. Czimerében zöld tér fölött kék mezőben egyszarvú áll, első lábaival lándzsát tartva, melynek végén zöld koszorú van. A paizs alsó jobb szögletében hold, a felső bal sorokban pedig nap ragyog. A paizs koronás sisakján három strucz-toll leng. Foszladék jobbról ezüst vörös, balról arany kék.

**Banics család.** A czimeres nemes levél szerzője Banics Boldizsár, ki azt III. Károly királytol 1718-ban kapta. Czimere: kék mezőben zöld tér fölött fekete ménen nyargaló veresbe öltözött bajnok, ki jobb kezével a kantárt, a balban zászlót tart. A sisak fölötti koronán vörös mezben vitézi kar kardot villogtat. Foszladék innen aranykék, onnan ezüst vörös [4].

---

[1] Árpádia: I. 275

[2] Családi tudósitás szerint.

[3] Collect: Herald. Nro. 533. és Adami id. h. I. k.

[4] Collect. Herald. Nro. 522.

**Banik család.** Czimeres nemes levelét II. Ferdinandtól kapta, mely Sáros vármegyében hirdettetett ki[1]). E szerint eredeti lakhelye a családnak Sáros vármegye: innen szakadt át Liptó vármegyébe, hol János Starnicska helységben lakott, onnan nógrádmegyei Nagy-Faluba költözött. Tőle egy ág igy ered:

| | | | |
|---|---|---|---|
| János. | Mátyás | | II. András. |
| | | | György. |
| | | | Péter. |
| | I. András † Szalma-Tercsen. | | |
| | György † Felfaluban. | | |

János a XVIII. században halt meg Fel-Faluban. Fia I. András a belháborúk alatt Csábrágh alatt mint hajdu (gyalog katona) sebet kapott, és Szalma-Tercsen halt el. Testvérét Györgyöt a döghalál ragadta el. (1734-ki tanuvallatás szerint).

**Bank család.** (Apahidai). Az erdélyi kihalt családok közé sorozza Kőváry.

**Bankházi család.** (N.-Enyedi). Hasonlóképen erdélyi kihalt család neve Kőváry szerint.

**Bánky család.** Veszprém vármegyében birtokos. (1837.)

**Bankó család.** Komárom vármegyében székel.

**Bánkóy család.** Hajdan Arad megyei birtokos nemes család. 1561-ben Péter Almaszeghen birtokolt[2]).

**Bánó család.** Ősi székhelye Sáros vármegye, hol ősi birtokai nagy részének jelenleg is birtokában ül. A család ősei saját okirataik szerint[3]) már IV. Béla ideje előtt ott birtokosokúl tünnek föl. Legelső tudható törzsöke a családnak Vizibor vagy Isabor, kinek Gyármán fiától a Bánó családon kivül a még élő Kálnássy és Kükemezey, és már kihalt Bagosi és Gyármán családok származtak[4]), mint ezt a következő táblázat mutatja.

---

[1]) Magyarorsz. családok II. k. kézir. saját gyüjt. 35. l.

[2]) Fábián id. h. 24.

[3]) A család szives közléséből nyert okleveli kivonatokból és töredékekből. Mikért köszönet.

[4]) E szerint Lehoczky id. M. 42. l. hibásan emlit Komlósy, (Kalnásy helyett) Gyarmati (Gyármán) és Körtvélyesy családot is. Ez utolsó — mint tudjuk — a Rákóczyakkal egy törzsből a Bogathradván nemből ered.

Vizibor 1190—1220
- Gyármán, kitől
  - Adorján (kitől a Bagosi család † 1511.)
  - Voltér (kitől a Báno család).
  - Sebestyén (ettől a Kükemezey család.)
  - Gergely (a Kálnássy család törzse).
  - János (a Gyármán család törzse). † a XVII. sz.
- Rénard
- Jund.
- Chyma.



Gyármán Vizibornak fia IV. Béla király idejében a tatárok ellen harczol, és ezeknek táborából Nath testvérével egy elrablott magyar herczeg asszonyt kiszabadit; egy ütközetben pedig buzogányával egy osztrák herczeget vert agyon [1]). E jelenetekre vonatkozik a családnak (a még élő Kalnássy és Kükemezeyekkel egyenlő) czimere, melynek paizs udvarában két oroszlán egy herczegnő fejére koronát helyez. (A két oroszlán Gyarmánt, és egyik testvérét jelentené). A paizs fölötti koronából pedig egy bajnok emelkedik ki, kezében buzogányt tartva. (Ez magát Gyármánt jelvényezné fölebb emlitett vitézségeért). E czimerrel él a család jelenleg is.

Gyármán fölebb emlitett vitéz tetteiért, s több oroszországi követségeért, melyekre a király által bizatott meg [2]), (és ezek közt Damilla olah (?) herczeg a király rokonához is küldve volt), IV. Béla királytól 1251-ben Sáros megyében a Komlósi és Nádfői birtokot kapta (földet) Prőcs (máskép Istvánfalva) Pósfalu, Dienesfalva, Dukafalu, Salamonfalu, Kükemező, Luchka (Lucska) Kálnás helységekkel, Cservélyes és Kanyarék pusztákkal azon meghagyással, hogy ő vagy utódai valahányszor szükséges lesz, oroszországi követségben hűségesen tartozzanak szolgálni [3]).

A fölebbi adománylevelet kiadta IV. Béla 1259-ben is, és megujitá 1261-ben [4]).

---

[1]) A család eléadása szerint.

[2]) Az oklevél szavai: „Gyarmannus de villa Cumlous ad Sáros pertinens in deferendis legationibus nostris ad Russiam fidele servitium exhibuerit."

[3]) Ita tamen, quod in deferendis legationibus ad Russiam nobis sicut hactenus fideliter servire teneantur." Az okmány szavai.

[4]) Mind ez okmányok egy a nyolczados törv. szék (jud. octavale) előtt Visegrádon 1399-ben inditott, és 1402-ben befejezett; — és ismét egy a leánynegyed iránt támasztott, és Visegrádon befejezett pörben mutattattak föl, és mindkét helyen az eleszámolt családok egy törzsről szakadt régi nemeseknek elismertettek.

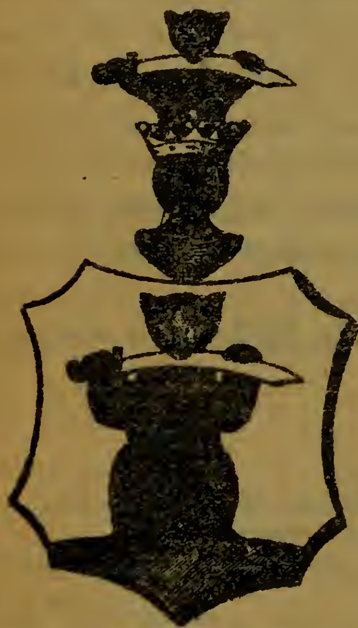
1264-ben István ifjabb király a keresztes vitézek által jogtalanul lefoglalt Komlós földének egy részét Gyármánnak és maradékinak visszaadatni parancsolja.

IV. László király Gabrianus, Adorján és Voltér (Gyármánnak fiai) kérelmökre meghagyja Márton és Bereczk sárosi ispánoknak (Comites), hogy Gerendely, Margonya és Megymezeje helységeket, mellyeket Damd fia Finta erőszakkal elfoglalt Gyármánnak utódaitól, a folyamodóknak mint ősi tulajdonosaiknak adják vissza. Ez oklevelek oda mutatnak, hogy Gyármán és atyja Vizibor már IV. Béla adománya előtt is birtak oly birtokokat, mellyek IV. Béla adományaiban emlitve nincsenek, és igy már előbb is nemesek valának. — A család hagyomány után magát Lehel utódainak tartja.

Gyármán öt ágra illetőleg családra szakadt maradékának első osztály levele 1350-ben kelt, mellyben „Nobilium de terra Komlous et Natfew" neveztetnek. 1412-ről ismét osztálylevelük van [1]).

Gyármánnak Voltér fiától ered Rinald, Arnold, László, András, ki már Lucskai Bánónak neveztetett, és élt 1412-ben. Gyakran azonban a Báno ág is magát Kükemezői, sőt később egy Zsalmányinak is irá előnevét.

Emlitett Andrásnak (1412.) fia volt Péter, ennek ismét András, ennek ismét Péter, kinek utódaival 1560-ban febr. 10-én Kálnássy Ferencz, (ki előbb Gyulai, azután sárosi várkapitány volt) I. Ferdinand királytól uj adománylevelet nyert a Kükemezei és Bánó család részére is az őseik által birt minden birtokra.



1562-ben Bánó János és Boldizsár es György szereznek uj adománylevelet, és ezt a Kükemezey ágra is kiterjesztik. Nevezett Boldizsár Zrinyivel esett el Szigeth alatt 1566-ban.

Emlitett Bánó György Báthori Istvan lengyel királytól lengyelországi nemességet és uj czimert nyert Varsóban 1576. april 18-kán kelt Armalisban maga, testvérei és nagybátyja gyermekei részére [2]). A czimer ez: A paizs vörös mezejében zöld tér fölött egy medve ül, melly szájában egy görbe

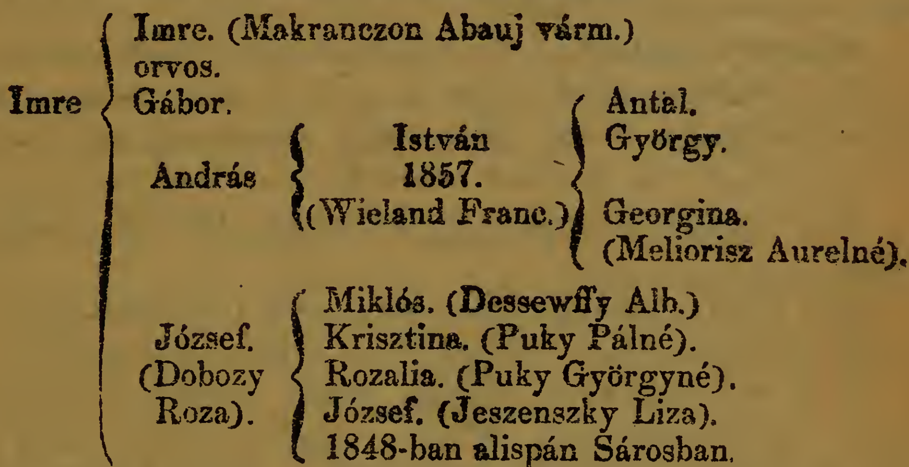
[1]) Wagner: Dipl. C. Sáros 365.
[2]) U. ott. 427. — és Lehoczky id. h.

kard élét, jobb lábával a markolatot, a ballal a kardhegyet tartja. A sisak koronájából ugyan olly medve emelkedik ki. A foszladék mindkét oldalról vörös és fehér szinü, mint ezt a metszvény mutatja.

Az 1562-ben élt Bánó Jánosnak gyermekei ezek: Menyhért, Simon, András, Farkas, György éltek 1571-ben. — Ezek közül Menyhért nemzé Andrást, ennek fia Ferencz, ennek Imre, ennek ismét Imre, kitől a család mostanáig jő le, mint alább a családfa mutatandja. 1703-ban Ferencz és János Rákóczy táborában szolgáltak, egyik a Vág melletti csatában esett el.

Szintén a mult században élt Imrének fia Imre, ki családja nagyrészben elzálogositott javait visszaváltá. Ennek testvére András Eperjesen a Jesuitákhoz került gyermekkorában, és az ágostai vallásból a kath. vallásra téritetvén, mint apátúr halt meg.

Imre utódait a következő családfa mutatja:


Imre
Imre. (Makranczon Abauj várm.) orvos.
Gábor.
András — István 1857. (Wieland Franc.) — Antal. György. Georgina. (Meliorisz Aurelné).
József. (Dobozy Roza). — Miklós. (Dessewffy Alb.) Krisztina. (Puky Pálné). Rozalia. (Puky Györgyné). József. (Jeszenszky Liza). 1848-ban alispán Sárosban.

Imrének fia közül Gábor több ezernyi kötetből álló könyvtárát az eperjesi Collegiumnak hagyta. Andrásnak fia és unokái élnek.

József a Dobozy Rozalia férje korán elhalt. Fiai közül Miklós a fölkelőkkel mint önkénytes táborozott, neje Dessewffy Albertina, D. Albertnak a volt tábornok testvérének leánya. József (Miklós testvére) 1848-ban Sáros megye másod alispánja volt. Neje nagy Jeszeni Jeszenszky Riza, Jeszenszky János septemvir. leánya. Miklós Kükemezőn lakik.

A család ki van terjedve Sáros megyén kivül Abauj, Torna és Zemplin megyékben.

A család Lucskai és Kükemezői előnévvel él.

**Bánóczy család** (Bánóczi) Lakhelye Trencsin és Zemplin vármegye. Ez utóbbiban éltek István, kinek ozvegyét (1533. táján)

Sztáray Mihály a nevezetes reformator vezette oltárhoz[1]. Benedektől a főispán, mivel a gyülésre fegyveresen ment, ezüst hüvelyü kardját elvéteté[2]). Simon a rajta elkövetett erőszakoskodásért Drugeth György ellen panaszkodott 1600-ban[3]). Végre András szolgabiróságot viselt 1627-ben[4]).

**Bányay család.** Székhelye Szabolcs vármegye. Belőle Mihály az egyházi választmány tagjául neveztetik ki 1791-ben[5]).

**Bányay család.** (Menyői.) Erdélyben Közép-Szolnok vármegyében lakozik.

**Bántsy család.** Veheczről irja előnevét. Lakhelye Zemplin megye.

**Banury család.** Hajdan Arad vármegyében virágzott. Belőle Péter Basarágh helységben birt 1561-ben[6]).

**Banverics család.** Belőle Péter Arad megyében Jánosházán birtokos volt 1561-ben[7]).

**Bánzai család.** Pest megyében birtokosnak iratik.

**Barabás család.** Több ily nevü magyar nemes család van. Hazájuk leginkább Erdély földe, hol a következők székelnek:

1. A lisznyói Barabás család Fogaras vidéken;

2. a szent Istváni és Kölpényi Barabás család Maros székben;

3. a Szent-Györgyi Barabás család Háromszékben;

4. a szombatfalvi előnevüek Küküllő vármegyében;

5. a márkosfalvi Barabás család szintén a székely földön lakozik. Ebből származott Miklós legnevezetesebb magyar festészünk, ki Markosfalván született 1810-ben. Atyja 1809-ben a fölkelt nemességnél főhadnagy volt. Barabás Miklós (lak. Pesten) egyszersmind magyar academiai tag, élete leirását adja az ujabb ism. tár I. kötete.

Végre Barabás családot alkotott Ferencz, ki 1790-ben kapott nemes levelet ily czimerrel: A paizs felső bal szögletéből a jobb oldali alsó szögletig rézsutosan két felé oszlik. A jobb oldali háromszögü

---

[1]) Szirmay C. Zemplin not. hist. 59.
[2]) U. ott 86.
[3]) U. ott. 106.
[4]) U. ott. 161.
[5]) LXVII. törv. czikk.
[6]) Fábián id. h. 26. l.
[7]) U. ott. 29. l.

fekete mezőben kék ruhába öltözött kar fehér zászlót tart. A baloldali kék mezőben vörösmezü kar buzogányt markol. A paizs tetején a koronás sisakból oroszlán emelkedik ki, első jobb lábában kard, a balban levágott törökfej látszik. Foszladék innen ezüst fekete, onnan ezüst kék szinü [1]).

Az erdélyi Barabások valamelyik családhoz tartozik Barabás Endre, ki 1692 — 1699-ig Doboka megye jegyzője, és azon megyei egyik birtokos nemes volt [2]).

**Baracskay család.** (N.-Baracskai). Kihalt család mely nevét a Bars megyei hasonnevü helységtől vette. Valószinüleg ebből volt azon Baracskai Péter, ki 1521-ben auránai perjel lett; és Pál, ki Szapolyai János részére 1528-ban Trencsin várát Kosár Benedekkel a lehetőségig védelmezte [3]). Bars megyéből átterjedt a család Hont megyébe is. Baracskai János-nak neje Dubraviczky Orsolya 1548-ban a Dubraviczky családdal perlekedik hontmegyei Luka nénjei, Siraki és Gyürki, és nógrádmegyei Bakofalvi részjószágaiért [4]). Jánosnak leánya Borbála Ujfalussy Miklósné ugyan e javak iránt tett tiltakozást [5]). E családból voltak Jakab, Bertalan és Domokos mind Bars megyében [6]).

**Barakony család.** A család törzse Barakony Péter, ki 1621-ki dec. 11-kén kelt Armalisban Bethlen Gábor által nemesittetett meg. A nemes levél még ez évben Kornis Zsigmond és Rákóczy György királyi biztosoknak bemutattatott, és ujolag ismét királyi biztosoknak Váradon [7]). A család valószinüleg kihalt.

**Bárány család.** (Debreczeni). Borsod megye látszik fészkeül lenni azon Bárány családnak, mely debreczeni előnevet használ, talán régiebb szülőfölde Debreczen emlékeül. És igy e családhoz lenne számitandó Bárány László, ki Debreczenben született 1729-ben, Belgiumban és Szászországban tanult, és Magyarország chorographiáját magyarul nyomatta ki Hálában 1759-ben [8]). E családhoz kell számitanunk Bárány Pétert is, ki viszont Borsod

---

[1]) Adami id. h. I. k.
[2]) Hodor id. h. 50.
[3]) Bel Notit. nova Hung.
[4]) Sz. Benedeki Conv. Fasc. 84. Nro. 17.
[5]) Hont megyei levéltár Proth. A. pag. 76.
[6]) Sz. Bened. Conv. fasc. 26. 32. sat.
[7]) Az eredeti Armalis Szathmár megye levéltárában van.
[8]) Horányi Nova Mem. 285.

megyében Miskolczon született. Kegyesrendi szerzetessé lett, és egy magyar psychologiai pálya munkájaért a mult században arany érdempénzzel tüntettetett ki. Forditotta ezután Campe psychologiáját, midőn gróf Széchényinél titkár volt. 1792-ben pedig „a talált gyermek“ czimü németből forditott szindarabját nyomatta ki [1]. Legismertebbé lőn a család Ágoston által, ki a debreczeni előnevet használta. Született ez Miskolczon 1793-ki dec. 29-kén. — 1821-ben ügyvédi vizsgálatot tett. — Azután Torontál megyében viselt megyei hivatalokat, többi közt levéltárnokságot. A Minerva, tud. gyüjtemény és egyéb folyóiratban több, leginkább történeti értekezéseket közlött. „Torontál megye hajdan és most“ czimü monographiát is adott ki. A magyar academia levelező tagjai közé emelé. — A család több tagja katonai pályát választott. Péter a 34. számu, Sándor az 52. sz. m. gy. ezredben alhadnagy. (1846.) — János őrnagy a 3. számu huszár ezredben 1846.

**Bárány család.** (Jászberényi). Eredeti helye Jászberény, honnan mint armalista, nem birtokra, hanem szülőhelyére vonatkozó előnevét vevé. Jászberényi Bárány János és Gergely a nemesi rangba — melyből már az Armalis szavai szerint elődei kiestek, — I. Leopold király által 1698-ki febr. 18-kán kelt czimeres nemes levéllel helyeztettek. Ez Armalis 1698-ki julius 12-kén Heves és külső Szolnok megyében hirdettetett ki [2].

Czimere a családnak az érintett oklevél szerint kék mezőben zöld tér felett egy repülni indult galamb kiterjesztett szárnyakkal. A paizs koronáján ugyan az. Foszladék aranykék, és ezüst vörös.

Valószinüleg e családból volt meg a fentebbi megnemesités előtt Bárány Pál [3], ki Jászberényben született 1657-ben. Jesuitává lett, és sokáig tanárkodott. Latin nyelven több theologiai munkát nyomatott ki; meghalt 1719-ben. E Pál testvére lehetett a fölebbi János és Gergelynek, vagy nagybátyjok, és valószinüleg a nemes levél szerzésében azokat segité, a mibe ő mint szerzetes nem iktattatá saját nevét.

E családból eredezteté magát 1839-ben Barany Pál, ki B.-Gyarmatról származott, és kinek elei oda 1690-ben Detváról [4] telepedtek mint szabadosok (libertini).

---

[1]) U. ott 282.
[2]) Liber Regius czimü kéziratom.
[3]) Horányi Nova Mem. 286.
[4]) Lásd a b.-gyarmati 1773-ki urbéri pörben az 1711-ki urbéri összeirást. A Koháry által Csábrágon 1690-ki jan. 1-jén kiadott szabados (urbériség felmentő) levelet lásd Sz. Benedeki Conv. és Nógrád megye által is átirva.

**Bárány család.** Ujabb időben 1790-ben nemesitettek meg a Bárány testvérek. Czimerük négy részre oszlik. A jobboldali felső osztályban arany s fekete mezőben félig arany félig fekete egyfejü koronás sas látható, szintén az a baloldali alsó osztályban. A baloldali felső és jobboldali alsó osztály kék mezejében fehér oroszlán áll élőfát tartva. A sisak koronáján két kiterjesztett balról aranyfekete, jobbról ezüstkék sas szárny között oroszlán emelkedik föl kardot tartva A foszladék innen aranyfekete, onnan ezüstkék [1]. — Ismét más

**Bárány család** az, melynek egyik tagja János a mult század elején nógrádmegyei B.-Gyarmaton lakott, ennek gyermekei Klára [2]) nevü nejétől a következők: Erzse, született 1707. — László, született 1714-ben. — György, szül. 1718-ban. — Mihály, született 1722-ben. — András, szül. 1722-ben. — József, született 1728-ban. — Lászlónak nejétől Nagy Erzsétől fia Mihály, szül. 1752-ben. — Józsefnek Sóoky Judittól gyermekei István, szül. 1770-ben. — István, szül. 1773-ban. — János, szül. 1776-ban. — Mihály, szül. 1782-ben. — A család később e helyt elé nem fordul.

**Bárány család.** (Szőllősi) A legrégibb ilynevü család, mely magát de Zeüleüs irta. Belőle Szaniszló [3]) Trencsinben Kis-Levenben birt 1519—1525-ig nejétől Kakasfalvi Hatlaáb János leányától Zsófiától fia volt László. — Bárány Egyed Bajkán birt Bars inegyében, neje Borbála volt Sz.-mártoni Benedek bevallása szerint. — Zólyomban éltek 1550-ben Bárány Burian és Troján, Dora és Anna testvérek. Ugyan ott Pethőfalván birtak Venczel kinek Lukaviczky Bora nejétől leánya Dora először Kömlödy Péter, másodszor Bakalár Jánosné 1573-ban; — Mihály ugyan ott, kinek özvegye Dora, leánya Borbála Koza Vitusné 1573-ban. — Talán e családból volt B. Bernát is, II. Lajos alatt adószedő és kamarás, azután Ferdinand követe és kamarása 1526—27-ben [4]).

**Bárány család.** (Rendesi). Zala megyei Rendes helységről irja előnevét, és azon megye birtokos nemesei közé tartozik.

**Bárány család.** (Szeniczei). Előnevét a nyitramegyei Szenicz (Szénásfalu) helységről veszi, mely a család fészkeül látszik.

---

[1]) Adami id. h. I. k.

[2]) Megkülönböztetendő az ugyan ekkor élt B. János szabados jobbágytól, kinek neje Erzsébet volt, ugyanezen években, mint mindezt a b.-gyarmati kath. keresztelési könyvek tanusitják.

[3]) Ez s a következők Sz. Benedeki Convent lev. tárából.

[4]) Engel: Monum. Ungrica. 220. l.

Czimere a családnak egy bárány, mely mellett zászló lobog. — A nemzeti irodalomnak a mult században egy tagját mutatá föl a család György-ben, ki Komárom megyei Beleden született. Mint evang. lelkészségre készülő Jénába és Hálába járt. Hazatérvén Győrben tanító, majd n. vázsonyi, utóbb dörgői ev lelkész lőn. 1754-ben az uj testamentomot jegyzetekkel ellátva nyomatta ki.

E családnak egyik ágából Bárány István és János Hont és Nógrád megyébe költöztek, és ez utóbbiban 1825-ki april 30-kán nemességüket kihirdettették. Istvánnak Gebhardt Ágnestól gyermekei: János, született D.-Palánkon 1824-ki april 18-án. István, született ugyanott 1826-ki april 2-kán. Erzse sat.

Jánosnak (ki Ludányban lakott) Kamora Teréz nejétől: János és György fiai születtek.

**Baranyay család.** (Bodorfalvi). Előnevéről következtetve hazája Thurócz vármegye, mert ezen megyében van Bodorfalva. Idébb azonban már a XVII. század végén Komárom megyében találjuk a családot. E megyében lett 1697-ben Baranyay György alispánná, és 1701-ki aug. 27-kén tartott tisztujitáson 38 szavazattal, mint többséggel ismét az alispáni székben hagyatott[1]).

A családnak nemzékrende imez[2]):

- I. Gáspár 1650. (Zeleméry, mások szerint Bossányi Ilona).
  - Zsigmond (Nedeczky Zsófia).
    - II. Gáspár (Ordódy Julianna).
      - János, tábornok. (Matyasovszky Magdolna).
        - Magdolna (Palásthy Ferencz).
      - Imre. (Lengyel Bora).
        - János.
        - József.
        - Julianna (Hrabovszkyné).
        - Anna (Somogyiné).
      - Zsófia. (1. Géczi Gáborné). (2. Török Andrásné).
      - Borbála. (Horóczi Madocsányi Gásp.)
      - Anna. (Nagyjókai Farkas Gásp.)
      - Klára. (Biróczi Ambró Mih.)
  - Kata.
  - Juliana.
  - Orsolya.

[1]) Prothoc. Cottus Comarom anni 1698—1701.

[2]) Deduct. Geneal. Ms. fol. lat. Nro. 213. — Geneal. authenticae Ms. Nro. 207. tom. I.

Legkihatóbb hirt szerzett a család tagjai közül János, a lovas tábornok, ki miután az 1741-ben kezdődött háború véget ért, Francziaországban maradt ezredével egy ideig. Ekkor történt — mint Szirmay följegyzé[1]), hogy egy magyar ember ott egy komondor ebet scithiai farkas gyanánt mutogatott, és „ad ugrandum és ugatandum“ szóra tánczoltatá és ugattatá. Baranyay is meglátá a jelenetet, és kiismerve a cselt, megjutalmazá ugyan a mutogatót, de egyszersmind megdorgálá, hogy miután ugy is megszedte már magát, ezen a magyart lealacsonyitó keresetmódtól álljon el; mert nem való — ugymond — a magyarnak komédiást játszani. Különben csalárdsága felfedezésével fenyegeté a kutyamutogatót.

Ezen Baranyay János tábornok és egy magyar lovas ezred tulajdonosa volt az, ki Majkon a néma barátok (camalduliak) zárdájában egy czellát alapitott 1749-ben 2000 forinttal[2]).

Ugy látszik, e családhoz számitandók még a következők is:

Bálint, ki mint itélő mester az 1582-ki országgyülésen határigazitási választmány tagjául neveztetett ki[3]).

1635-ben éltek Miklósnak fiai Menyhért és Miklós, kik ellen Zoltán László meggyilkolása végett az országgyülés vizsgálatot rendelt[4]).

István Bars megyei Sz. Benedekről, ki 1722-ben a nagyszombati egyetemnél borostyánt (laureat) nyert.

Tamás, ki 1610-ben april 5-kén Pozsony megye jegyzője volt.

Ferencz, ki 1706-ban Rákóczy alezredese volt, és pecsétében darut viselt.

**Baranyay család.** Győr megyében és a Dunán túl terjedt el. A bodorfalvi Baranyayaktól különböző családul állittatik. Ismert törzse Márton Győr megye előtt 1717-ki dec. 13-kán igazolja nemességét. Valjon atyja vagy csak nagybátyja volt-e a családfán álló Istvánnak és Györgynek, nem bizonyos. A családfa[5]) igy jő le:

---

1) Hungaria in Parabolis. Budae 1807. 18 l.
2) Tudom. gyüjt. 1827. V. k. 121. lap.
3) 1582-ki VI. t. cz.
4) 1635-ki LXXXIII. t. cz.
5) Deduct. genealog. Ms.

- Márton 1717.
  - István 1729. (Eva Rozina).
    - Mihály alkapitány † 1754. (Janka Erzse).
      - Maria Anna szül. 1754. febr. 19. (Haupt Fülöp Jakabné).
    - Gotfried.
    - Vilmos.
  - György 1729. Győrben tanácsos.
    - János (a kálnoki huszár ezredben ezredes).
    - József. (Hahóton posta-mester). 1722.
    - György.
    - Kata.
    - Judit.
    - Anna.

A táblázati Márton fiai vagy unokaöcscsei István és György nemességükről Győr megyétől 1729. nov. 15. bizonyitványt kapnak. Emlitett István a herczeg Hessen-Darmstadt ezredben mint hadnagy szolgált. Fia Mihály Péter a moguntini vál. fejedelem ezredében alszázados, meghalt 1754-ki dec. 18-kán. E Mihálynak egyetlen leánya Mária Anna Haupt Fülöp Jakab Kristófhoz ment férjhez, ki a bambergi herczeg püspök, és frankoniai fejed. udv. tanácsosa, cs. kir. udvarmester, pápai birod. gróf, és aranysarkantyús vitéz volt.

**Baranyay család.** (Maros-járai). Erdélyben Dézs vidéken lakozik. Magyarországról szakadt Erdélybe, törzse Baranyay Gergely, ki 1688-ban [1]) ott honfiusitatott. Tőle igy jő le a családfa [2]):

- Gergely 1688.
  - Mihály. (Boér Petronella).
    - Klára. (Torma Fer.)
    - Ferencz. (Toroczkai Sára).
      - József. (Török Klára).
        - Antal. (Dindár Zsuzsa).
          - Gergely.
          - Mária.
          - Bora.
        - Ágnes. (Henter Eiekné).
        - Ferencz. (Gál Róza).
          - István.
          - Ferencz.
          - Mihály.
          - Róza.
          - Ágnes.
          - Klára.
          - Amália
      - Bora. (Berzenczei László).

[1]) 1688. mart. 10. kelt törv. cz.

[2]) Kőváry szerint id. h. 24. l.

Ezenkivül Erdélyben több Baranyay család él. Illyen a nagy váradi Baranyay család, mely Torda vármegyében székel.

**Baranyay család.** Armalista család. A czimeres nemes levelet III. Ferdinand királytól Baranyay János kapta. Kelt ez Pozsonyban 1655-ben, april 26-kán, és kihirdettetett Nógrád megyében 1656-ki febr. 14-kén [1]).

Ehez kapcsolkodék 1830. táján Baranyay Mihály nagykatai lakos, ki a következő családfa szerint igyekezék csatlakozni:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Gergely 1700. | György 1734. | György | Imre 1755. |
| | | János, kitől | János.<br>Mihály. 1757.<br>Pál. |
| | | István | István |
| | | Mihály | Mihály<br>N.-Kátán. |

**Baranyay család.** 1718-ban nemesitetett meg czimeres nemes levél által, mellyet Baranyay Mihály szerzett. Czimere kék mezőben zöld tér fölött kiterjesztett szárnyakkal galamb, mely csőrében zöld ágat tart. Fölötte nap és hold ragyog. A paizs koronás sisakján ugyan az. Foszladék innen ezüst-vörös, onnan arany-kék [2]). — Másik

**Baranyay család** az, mely Barenai-nak is iratik, és 1758-ban B. Ferencz kapta a nemes levelet ily czimerrel: a paizs először függőleges két részre hasitatik, egyik fele ismét viz irányban két felé osztatik. Ezekből a felső kék mező hatágú arany csillagot mutat; az alatta való arany mezőben szerecsen-fej drága köves fülfüggővel és ezüst nyakravalóval látható. A paizs baloldali vörös osztályában három ezüst öv van. A paizs fölötti sisakból fehér öltönyös szerecsen nyulik fel fehér mezben, mely a nyaknál és kezeinél biborral van beszegve, hasonló szinü öv van derekán. Mindkét kiterjesztett kezeiben arany hatszögü csillagot tart. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös [3]).

**Baranyay család.** Ismét más, az előbbiektől különböző Baranyay család az, melynek a nemességet B. János szerzé I. Ferencz királytól 1799-ben. Armalisában ily czimert kapott: kék mezőben har-

[1]) Prothocol. Cott. Neograd. anni 1656.

[2]) Collect Herald. Nro. 539.

[3]) U. ott. Nro. 51.

mas zöld dombon arany oroszlán áll kettős felgöndörült farkkal. Jobb első lábában kardot, a balban vérző törökfőt tart. A sisak koronájából ugyan ez alak nyulik föl[1]).

**Baranyi család.** (Váradi és Micskei). Bihar megyei előkelőbb nemes család. Czimere függőlegesen két felé osztott paizs, melynek jobb osztályában fölül egy liliom, alul egy rózsa áll ; — a bal osztályban oroszlán áll buzogányt tartva.

Törzse Baranyi Mihály, szül. 1644-ki sept. 20-kán Nagyváradon. Bihar megyének alispánja volt. Meghalt 1692-ki augustus 13-kán, kora 48-dik évében. Nejétől Vigkedvü Annától fia volt Miklós, ki 1717—1725-ig szintén biharmegyei alispánságot viselt, azután hétszemélyes táblai ülnök lőn. Ettől kétfelé szakadt a család, mely napjainkig virágzik[2]).

Leszármazását a következő táblázatok mutatják :

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Mihály 1644—1694. Vigkedvü Anna. | Miklós alispán 1717—1725. | N. | Anna (bölcsei Budai László). | |
| | | | Magdolna (sz. Mik. Pongrácz Ján.) | |
| | | | Gáspár. (1. báró Reviczky Antonia 2. b. Reviczky Roza). | Erzse (Incze János).<br>Judit (Reviczky Gáb.)<br>Roza (Barcsay László).<br>Antonia (Hegyi László).<br>Anna Maria.<br>Ferencz.<br>Lajos.<br>Imre.<br>1806. |
| | | | János, megtéb. † Bécsben. | |

A másik ág is Miklóstól jő le Gábor által, ki fia vagy unokája volt Miklósnak. Ezen Gábor hasonlóan a biharmegyei alispáni székben ült 1757—1773-ig. Neje bagosi Bagossy Zsuzsannától nyolcz fiugyermeke volt. Ezek közül öt terjeszté a családot. Ágazata ez :

---

[1]) Adami id. h. I. k.

[2]) Vay László. Német hivség. 441. 460—465. — Mihály ily sir-irat alá temettetett : Triste Monumentum Spectabilis Periliustris ac Generosi Domini Michaelis Baranyi de Várad, Inclyti Comitatus de Bihor Vice-Comitis, Liberae Regiaeque Civitatis Debreczinensis Judicis primarii nati die 20. septemb. 1644. Denati 13-a aug. 1692. Anno aetatis XXXXVIII.

Gábor 1757—1773.
- Ferencz, főhadnagy †
- Miklós. főszolgabiró. (Pongrácz Magd.)
  - Antal. kapitány.
  - Gábor. (Eröss N.)
- Gábor. (Bogáthy Mária).
  - Zsuzsa. (1. Ferdényi Fer.) (2. Nagy Imréné).
  - Pál. 1806.
- Péter, volt hadnagy. (Okányi Szlávy Mária).
- Mihály, követ, † 1802. (Flachenfeld Anna).
  - Péter.
  - Anna Mária (Stanislovics Gy.)
  - Cecilia (Beőthy L.) † 1856.
  - Róza.
- István. (1. Kruspér Anna). (2. Róth N.)
  - stb.
- György (Reviczky Judit)
  - több.
- László. † Tótiban.

Talán e családból volt Baranyi István, kinek özvegye nemes Molnár Zsuzsanna negyvenhárom évig élvén férjével, meghalt 1821.[1]).

**Baráth család.** Ebből volt Baráth Péter, kinek neje Szentmártonfejüs Erzsébet nővére Sz. Mártonfejüs Benedeknek, ki 1527-ben barsmegyei Bajka helységbeli curiáját Tóththeüri Antal deáknak irta át testvérei adósságát is elvállalva[2]).

**Baráth család.** Baráth János a törzse, ki 1686-ben I. Leopold királytól nyert nemes levelet ily czimerrel : a paizs négy felé oszlik. A jobboldali felső és baloldali alsó osztály vörös mezejében hármos szikla tetején koronából kettős kereszt emelkedik ki. A baloldali felső és jobboldali alsó osztály kék mezejében zöld dombon kerek van szárnyakkal ellátva, a kereken egyfejü fekete sas kiterjesztett szárnyakkal áll. A sisak koronájából ismét kettős kereszt nyulik föl két elefant ormány között, melynek jobbika aranykék, a baloldali pedig vörös-ezüst. A foszladék is két oldalról ezekhez hasonló szinü.

---

[1]) Fölötte halotti beszédet tartott Szoboszlai Pap István. Kinyomt. Debreczenben 1821-ben.

[2]) L. a bevallási oklevelet a sz. benedeki Convent kiadványában saját gyüjteményemben.

Ilynevü család Heves megyében van.

**Baratnaky család.** Hont és Nógrád megyében a XVII. században virágzott; már kihalt. Baratnaky Zsigmond, mint Baloghy Erzsébet férje 1666-ban ellentmond Horváth András beiktatásának a Kajaly család birtokaira nézve [1]. Istvánt a Haraszty pusztától a Szelényi család tiltja [2]. Ferencz 1675-ben nógrádmegyei t.-biró, 1684-ben april 10-kén másod alispánná választatott, az 1684-ki nemesi fölkelésben személyesen, és két kiállitott vitézével vett részt [3]. Nővére Magdolna Szúdi Dúló György neje volt 1676-ban [4].

**Baratzeg család.** Arad megye hajdani birtokos nemesei sorában leljük. Balás 1561-ben Élesfalván volt birtokos [5].

**Barbarith család.** Kihalt régi család Hont és Nógrád megyében. Belőle a XVI. században élt György, kinek nejétől Csery Zsófiától csupán öt leány gyermeke maradt, kik atyjok ingóságait 1587-ben vevék át [6]. Mind az öt leány férjhez ment. Katalin 1588-ban Elefánty Imrené, 1606-ban Makray Mártonné; — Margit előbb mohorai Widffy Vitusné, azután Szőgyényi Máténé; — Ilona Károly Ferenczné; Dorottya 1597-ben Jákófi Péter özvegye, később pongyeloki Galambos Miklósné; Zsófia Bartakovics Péterné, kinek Palásthy Borbála honti és nyitrai javait bevallá 1604-ben [7]. Zsófia Krasznán (Nyitra megyében) 4 telket Cziráky Zsuzsannanak vallván be, ez ellen 1606-ban a többi négy testvér tiltakozott [8].

**Barcsay család.** (Nagy-barcsai). Erdélynek legrégiebb családai közül való, azonban Magyarországban Bihar megyében is birtokos. Erdélyben Hunyad megyében van ősfészke Nagybarcsa, honnan vezeték- és előnevét veszi. Ezt és a pestyéni és szálfai birtokrészt első foglalási joggal birják [9].

Czimere a családnak egy nyillal átlövött kar, mely markában görbe kardot tart [10]. — Azonban a családnak, mint több réginek, armalisa soha sem volt.

---

[1] Sz. Benedeki Convent. Capsa B. Fasc. I. Nro. 20.
[2] Hont várm. levéltár. Prothoc. G. 224. l.
[3] Proth. Cott. Neogr. anni 1684.
[4] U. ott az 1576-ik éviben.
[5] Fábian id. h. 26. lap.
[6] Sz. Benedeki Conv. Prothoc. G. 204. l.
[7] U. ott. Proth. J. 323. l.
[8] U. ott. Proth. 335. l.
[9] Kőváry id. h. 24.
[10] Lehoczky id. h. 42,

Eredetét Márk 1216-ban horvátországi bánig viszik föl [1]. Ennek két fia Péter és Mihály Budán adományban birtokot kapnak, mit a család — állitólag — a mohácsi vészig birt is. Nevezett Mihálynak fia volt Péter, ennek Gáspár [2], ennek Simon (1367.) ennek János és Tamás, kik Hunyadban 1395-ben [3] birtokosok. Ezen János és Tamás hű szolgálataikért ősi birtokaikra V. Lászlótól 1454-ben megerősitő adománylevelet kaptak, és ezenfölül az István vajda által tőlök hatalmasul elfoglalt Erkes és Drosmán falukat is visszakapták [4]. 1462-ben Mátyás király a Hunyadi családi urodalomból nyolcz falut, és Szent-Andráson a magvaszakadt Tsökezi részt is nekik adományozá, 1464-ben pedig minden javaikat a királyi árenda alúl fölmenté [5]. Azután virágzott Barcsay László Szapolyay titoknoka, és Ákos, ki Tamástól származott, és kit II. Ulászló érdemeiért Sztrigyi Márton magvaszakadtán annak minden erdélyi birtokaival megajándékozott [6]. Ákosnak, ki II. Ulászló kimultával Szapolyay hive lőn, fia volt András, kit Báthori István 1572-ben Illye várának főparancsnokává nevezett. Ezen Andrástól mint jő le a család, az I. táblán látandjuk.

Tamás testvérének Jánosnak unokája volt Gáspár Lippa vára kapitánya, és karánsebesi bán, ki mint Békesi hive a szent Páli szerencsétlen harcz után Báthori István által kivégeztetett 1575-ben [7].

A családfa Ákosnak András fiától igy következik:

---

[1] U. ott, és Wagner Mss. tom. LXX. p. 34.

[2] Kőváry szerint. — Wagner id. h. szerint Mihály testvérének Péternek is Gáspár fia volt, de abban a Péter ága kihalt.

[3] Kőváry szerint; — ellenben Wagner id. h. szerint V. László és Mátyás idejében éltek 1454—1464-ig időközben; és Kőváry is egy helyen irja, hogy Tamás 1454-ben adományt kap. Az 1395-ki évszám lesz tehát a hibás adat. Wagner szerint Tamás és János Mihálynak fiai, Márknak unokái voltak.

[4] Wagner id. h.

[5] U. ott.

[6] U. ott.

[7] Wolf. Bethlen Hisé. II. 318.

## I. tábla.

- András.
  - István. 1594. (Zalasdy Bora).
    - György. (Kun Bora).
      - Boldizsár.
        - György †
    - Sándor. (1. Palatics Erzse, 2. N. N.)
      - Ákos, fejed. (Bánffy Ágnes).
      - Sándor (Fodor Klára). Lásd a II. táblán.
      - András, felakaszt. 1661.
      - Gáspár. (Nádudvari Erzse).
      - Mihály † 1713. (Bánffy Kata) Lásd a III. táblát.
      - Péter. (Nemes Zsuzs.)
      - Ábrahám. † 1716. (Teleki Kr.)
        - János. (Toroczkai Kata).
      - Erzse. (Los. Bánffy Fark.)

Istvánnak Zalasdy Borbálától származott két fia közül mint látjuk, György ága unokájában enyészik el. Sándor-nak két neje volt. Az elsőtől Palatics Erzsébettől lett négy fiu, a másodiktól három fiu és egy leány, mint a táblázat mutatja. E Sándor volt, ki Rákóczy Zsigmondtól 1607-ben a Zalasdi jószágot felkérte, és abban maradékait megerősité[1]). Gyermekei közül csak Sándor és Mihály terjeszté tovább a családot. Amannak ágát hozza a következő:

## II. tábla:

- Sándor. (Fodor Klára) kik az I. táblán.
  - István. (Nádudvari Judit).
    - Ferencz. (Lukács Sára).
      - Ferencz. (Naláczy Sára).
      - János
        - Zsigmond (Türi Ágnes).
          - László † 1844. (Bája Zsófia).
            - László. (B. Bruckenthal Anna).
              - Árpád.
              - Béla.
              - Kálmán.
              - Vilma.
              - Domokos.
            - Zsigmond (B. Bruckenthal Zsófia)
              - József.
              - Gábor.
              - Matild.
  - Tamás. (Boldogfalvi Magdolna).
    - András. (Markócsán Julianna).
    - Gáspár.
      - Ábrahám.
        - Ábrahám ezredes. (Gr. Bethlen Zs.)
  - Pál. (Felvinczy Ágn.)
    - József. (Károlyi Erzs.)
      - Ágnes. (Dózsa Mihály).
      - Ádám. (Dózsa Ágnes).
        - János. (Dániel Ter.) † 1818
          - Lajos.
            - Sándor.
            - Róza. (Földvári Sánd.)
            - Luiza. (Kabos László).
            - Janka.
          - János. (B. Jósika Zs.)
            - János.
          - Ádám.
            - Albert.
            - Mihály.
            - Miklós.
            - Elek.
            - Mária. (Sándor Gerg.)
            - Eleonora. (Babarcziné).
            - Claudia (B. Apor Gerg.)

---

[1]) Wagner id. h.

A család fénykora a XVII. századra esik, midőn Ákos (az I. táblán Sándornak fia) előbb hunyadmegyei főispán, rövid ideig Erdély fejedelmi széken ül 1658—1661-ig a legzavarosb időszakban, Rákóczy és Kemény Jánossal kelle a fejedelemségért küzdenie[1]). A küzdelmeknek csak gyász lőn a vége. Andrást (Ákos testvérét) ki követségben járt a portára, Kemény Fogarasban fölakasztatá. Ákost Görgényben börtönbe tétette, azután kivégeztette[2]). Testvére Gáspár hasonló véget ért Örményesen 1660-ban. Mihály testvére fejérmegyei főispán I. Apaffy korában Fogaras vár börtönébe jutott. Ily csapások érték a családot Ákos fölléptével.

Ákosnak a fejedelemnek testvérétől származott le Ábrahám a költő (fia Ábrahámnak hunyadmegyei főbirónak) született 1742-ki febr. 2-kán Piskiben. 1762-ben magyar testőr, öt év mulva lovas kapitány lett. II. József alatt több ütközetben vett részt. 1787-ben ezredességre emeltetett. 1794-ben nyugalomra lépve csórai jószágán élt. Meghalt 1806-ki mart. 6-kán[3]). Verseit Révay adta ki B. Orczy Lőrinczével együtt „Két nagyságos elmének költeményes szüleményei“ czim alatt 1789-ben.

A második ág, mely Ákos fejedelemnek Mihály testvérétől jő le, igy következik[4]):

III. tábla.

- Mihály. (Bánffy Kata). Kik az I. táblán.
  - Sándor. (Drosi Kriszt.)
  - Báró Gergely. (Naláczi Sára)
    - Mária.
    - Judit.
    - Ágnes. (Gr. Bánffy Dienes).
  - Mihály. Kemény Judit.
    - Péter. (Boér Anna).
      - Samu.
        - Gergely
          - Ákos
            - Gergely
      - György
        - Károly
          - György.
          - Ábrahám.
          - Károly.
          - István.
          - Josefin. (Barcsai Albertné).

[1]) Szalárdy Siralm. krónika 463—475.
[2]) Katona Hist. critic. XXXIII. 207. — Bethlen Hist. libr. III. 207.
[3]) L. életrajzát Döbrenteytől: Erdélyi muzeum I. köt.
[4]) Kőváry id. h.

Mihálynak fia Gergely, valamint az I. táblán Ábrahámnak Teleky Krisztinától fia János báróságot vettek [1]), de mint láthatjuk, águk kihalt. Említett Gergely a liber báró, kinek neje Naláczy Borbála volt, szintén főispánságot viselt. A báróságot Mária Tereziától kapta. Meghalt 1752-ki évi junius 15-kén kora 66-dik, házassága 31-dik évében.

Jelenleg a család nemesi renden áll, és maig nagy része református. „Már 1544-ben Farkas, Miklós és György — mint Kővári irja — egy feszületért kereset alá vétettek. Barcsay Ákos a fejedelem szerzeményéből mindazokat kitagadta, kik más vallásra fognának áttérni. Barcsay Ágnes gr. Bánffy Dienesné pedig az ily családtagokat megátkozá."

A család a kormányzók korában visszavonulva élt, de mint a nemzéktan mutatja, folytonosan az előkelőbb családokba házasodván.

Azon Barcsay János, kinek Szénássy Judittól leányai Anna Fráter Pálné, és Zsófia Fáy Györgyné [2]) voltak, a biharmegyei ágazathoz tartoznak.

**Barcsy család.** Gömör megye nemes családainak sorában áll.

**Barcza család.** (Nagy alásonyi). Kiterjedt birtokos nemes család Dunán túl Fejér, Sopron, Vas, Veszprém stb. megyékben. Belőle származott János, kinek Vittnyédy Zsuzsánnától gyermekei: 1. István férje Gömbös Zsuzsannának, 2. Eszter Vidos Zsigmondné; 3. Borbála Káldy Pálné. (1811-ben).

**Bárczay család.** (Bárczai). Egyike a régiebb nemes családoknak. Ősi fészke felső és alsó Bárcza helysége Abauj megyében, hol a családnak négy kastélya van, egyik szép angol kerttel körülvéve [3]). Eredetét a család az 1209-dik évre viszi föl, midőn Ekron és Moyta nevü testvérek éltek, és alsó, felső Bárczát, Haradicsbát, Perét, Surtót Abauj megyében birták [4]). E birtokokban maradékaik nevezetesen Illyés, Henrik és Miklós IV. László által 1277-ben megerősitettek [5]). Ekronnak ága János nevü utódában 1417-ben kihalt. Moytától származnak a most is élő Bárczayak.

---

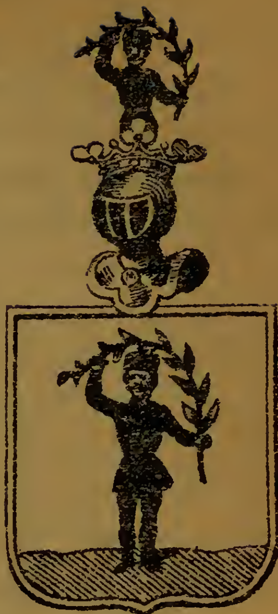
[1]) U. ott. Wagnernél is (id. h.) Gergely bárósága említetik, Mikola azonban Zsigmondot emlit liber báróul id. h. 42. l.

[2]) Wagner Mss. Tom. LXX. 51.

[3]) Fényes: Geographiai szótár I. 91. l.

[4]) Gombos lex. 211. l.

[5]) Jászai Pál a Tudom. tár 1839-ki foly. VI. köt. 201. l.



Czimerét a család Zsigmond királytól kapta 1424-ben. Áll ez egy rézsút fekvő paizsból, melyben egy bajnok feje fölött mindkét kezével egy szarvasbogot tart. A sisak tetején ugyan ily bajnok emelkedik ki, szintén szarvas szarvat tartván, mint ezt a metszvény mutatja [1]).

A család több tagja megyei hivatalt viselt. Bárczay András 1469. táján Abauj megyei alispán. Pál Pest megyének 1818-ki mart. 31-kén másod, 1820-ki majus 6-kán első alispánja lett 9 évig, azután kir. tanácsos. Meghalt Gombán 1829. julius 29-én. Neje Ludányi Bay Judit. — Bárczay Miklósnak bályoki Hégen Zsuzsannától leányai: 1. Anna bökönyi Beck Pál kamarás és tanácsos neje; 2. Zsuzsanna (1820.) E családból volt Borbála özvegye Szerencsy Ferencznek, (1804.) Nővére Kácsándy Lászlónénak. — Ferencz Abauj megyében (1839.) József kir. táblai ülnök (1843.) Mihály Abauj megye követe az 1843-ki országgyülésen. Zsuzsa Bai Patai Samuné 1815. — Tamás, és nővére Borbála előbb Korda Kar. azután báró Seeberg Mihályné 1856.

**Barczán család.** Marmaros megyében nemes rendü.

**Bárczy család.** Bereg, Borsod és Heves megyékben kiterjedt család.

**Barczikay család.** (Barczikai). Szathmár megye nemesei között foglal helyet. Borsód megyében Barczika helységet most is e családból származó családok birják.

**Bárdi család.** Régi család, melyből István Tomory alatt hadnagy volt 1524-ben, a midőn Ferhát bégnek fejét vevé [2]). Kótyavetyén összeveszvén Bosnyák Tamással, azt megölé, miért lefejeztetett.

**Bárdi család.** Ennek törzse Bárdy Mátyás I. Leopold király által Mátyás, András, István, Gergely és János unokatestvéreivel együtt megnemesitetvén, Armalis levelét Nógrád megyében Gács várában 1683-ban tartott közgyülésen kihirdetteté [3]). A csa-

[1]) Mily roppant hibásan adá a metsző e czimert, csak késön vétetett észre. Ezuttal figyelmeztetik az olvasó, hogy a czimereknél mindég a leirást tekintse hitelesnek, nehogy az ezzel nem egyező metszvény a vésnök hibája miatt, mi az iró leggondosb figyelme mellett is történhető, tévedésekre szolgáltasson alkalmat.

[2]) Pethő G. krónika: 98. l.

[3]) Liber reg. czimü saját kézirati gyüjt.

lád nemességéről 1744-ben tétetett tanuvallatás, azontul a nevezett megyében nem fordul elő.

**Bárdy család.** (Kovátsi). Ily előnévvel élő család Gömör megyében lakozik. Belőle Ádám Rosnyó megyei kanonok (1810.)

**Bardócz család.** (Nagy-baczoni). Székely eredetü család a Sajó mentin megyei földön Erdélyben lakozik. Néhány izre családfája ez [1])

| | | |
|---|---|---|
| Bardócz Elek. (Vásárhelyi Anna). | Anna. † | |
| | Ádám. (Pál. Horváth Mária). | Klára. (Kenderesi Fer.) |
| | | Elek. (Fritsi Fekete Ágn.) |
| | | Mária. |
| | Lajos. | |

Az utóbbi Elek az intrádami bőrgyár épitője és tulajdonosa. Ezenfölül Erdélyben több ilynevü család van a Székelységen.

**Bárdos család.** Borsod vármegyében székel.

**Bárdossy család.** Bárdossy János kapott armalist 1769-ben ily czimerrel [2]): a paizs vizirányosan kétfelé van osztva, a felső rész kék, az alsó rész vörös szinü. A paizs alján hármos zöld dombból egy vasas vitéz emelkedik sisakosan, jobb kezében pallost, a balban kettős keresztet tartva. A paizs fölötti sisakon levágott szakállas emberfej fövegesen (a gróf Csáky czimerből véve) látható két kiterjesztett sas-szárny között. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös szinü.

Valószinüleg ez azon család, mely Bereg és Szepes megyében lakozik, és melyből származott tudós Bárdossy János a mult század végén a lőcsei ev. gymnasium igazgatója volt, és 1790-ben latin nyelven történeti munkát adott ki [3]).

Van ilynevü család Dunán túl Vas megyében is. Ebből volt Bárdossy Mihály, kinek Tallián Krisztinától fia Imre szintén a mult század végén élt [4]).

**Barits család.** Bács és Szala vármegyében nemes rendü. Belőle volt Adalbert Ádám, ki 1742-ben Szabadkán született

---

[1]) Kőváry id. h. 26.

[2]) Collect. Herald. Nro. 117.

[3]) Horányi Nova Mem. 290.

[4]) Deductiones Geneal. Mss. Nro 213.

Miután alaposan kitanult, előbb 1769-ben Varásdon, majd Zágrábon, innen a győri academiában, végre a budai egyetemben, előbb az egyetemes történet-tudomány, utóbb az állam-isme tanára lőn. Irt és az 1790-ki országgyüléskor a király és királyné koronázásáról latin nyelven könyvet nyomatott, mi magyar nyelvre is forditattott[1].

**Barius család.** (Bánfalvi.) Az élők közt jelenleg e nevet nem leljük. A XVII. században Nógrád megyében bánfalvi Barius János Szécsényben 1654-ben saját házában lakott[2].

Előbbről is virágzását mutatja a családnak a következő nemzékrend[3])

| | | | |
|---|---|---|---|
| Barius Ferencz 1552. (Omány Ilona). | András. (Pásztohi Orsolya). | Demeter. | Katalin. (Ibrányi Ferenczné). |

Szintén a XVI. századból találjuk Istvant, ki 1567-ben Dédes vára védelmében oly ügyesen szedé rá az ostromló törököket[4].

Ezekhez kell adnom, hogy a Barius családnak ősi fészke Borsód vármegye, jelesül Bánfalva, melyet a család már a XIV. században birt, és 1381. april 7-kén arra Vachnai (?) Barius fia Barius I. Lajos királytól uj adományt kapott[5].

1404-ben élt a családból solcsai (zsolczai) Antal-nak fia Damasa[6], ennek fiai Miklós és János 1433-ban iktattatnak be Bánfalván[7].

1453. sept. Barius Miklós egri prépost, királyi titkár és alkanczellár maga és testvére László, és két testvératyafia János (Damasának fia) részére V. László királytól uj adománylevelet vesz borsodmegyei Bánfalva, Satha és Solcza faluk, és Jenke és Iklód pusztákra, nem vevén tekintetbe, hogy Solcza egy ideig Diós-Győr várához volt foglalva[8].

1461-ben Barius Lázló-nak az egri püspök László Szilvás-

---

[1] Horányi: nova Mem. 292. l.

[2] Nógrádi lev. tár.

[3] Wagner Mss. LXX. 51.

[4] Istvánffi 1622-ki kiad. 503. l.

[5] Az eredeti adománylevél átirva I. Lajostól, Kazinczy Gábor ur levéltárában, melyet többekkel együtt szives volt közleni. Értök köszönet.

[6] 1404. jul. 16-kán kelt tanuvallatás. U. ott eredetbe.

[7] 1433. jul. 1. kelt az egri káptalan statutionalisa.

[8] Az eredeti okmány hártyán.

várad, Visnó, és Dédes szőlőtizedét, és Bánfalvi és Zsolcsai terménytizedét ajándékozza.

1465-ben Barius Jakab özvegyének Margitnak hatalmassági keresete van Barius Balázs ellen [1]).

1469-ben bánfalvi Barius László részére Pálóczy László országbiró idéző parancsot ad az egri káptalanhoz. Ugyanannak részére tanuvallatási bizonyitványt ad runyai Soldos András Borsod alispánja 1477-ben.

1478-ban nevezett bánfalvi Barius Lászlónak fiai János, Péter és István, és Jánosnak fia Benedek megerősitő adománylevelet kapnak I. Lajos adományairól, átirván abban az 1381-ki donatiot [2]).

1485-ben Mátyás király határjárási parancsot ad bánfalvi Barius László és Benedek részére [3]). 1491-ben élt Barius Boldizsár [4]).

1504-ben bánfalvi Barius István jobbágya a faizásban háborgattatik [5]).

1575-ben Barius István saját, és néhai sathai Barius Zsigmondnak fiai Péter és István nevében tiltakozik Dorcsányi Antal és Péter ellen Bánfalva használata iránt [6]).

A család, mely Bánfalváról irta magát legkövetkezetesebben, némely ágai egyéb előnevet is használtak. Kihalása ugy látszik azon elől emlitett Jánosra esik, ki 1654-ben Nógrádban mint magánügyvéd szerepelt.

**Báry család.** (Nagy és kis bári). Ilynevü család Zemplin megyében virágzott, hol Báry Boldizsár 1601-ben Bocskay Miklós helyébe alispánul választatott [7]).

**Bárkányi család.** Nógrad megyének ősi kihalt családai közül való. E megyében van Nagy- és Kis-Bárkány nevü helység, melyet e család birt már Zsigmond király alatt. Bárkányi Mihálynak fiai László és István voltak 1416-ban e helységnek birto-

---

[1]) Borsod megye alispánjának és szolgabiráinak er. bizonyitványa u. ott.
[2]) Az eredeti függő pecsétes hártyára irt adománylevél u. ott.
[3]) A Jászói Conventhez intézve papiroson. Az eredeti u. ott.
[4]) Ő ad ki oklevelet saját gyürü pecséte alatt, melyen BB. alatt a vérten czimere nem igen látható már. Vagy élő fa, vagy horgony van rajta.
[5]) Zalonthai Boldizsár Borsod megye tanuvallatási bizonyitványa.
[6]) Az egri káptalan előtt 1575. oct. 4. Az eredeti u. ott.
[7]) Szirmay C. Zemplin Not. hist. 106.

kosai [1]), kik 1414-ben Szent-Erzsébet, máskép Bábi helység (most puszta) birtokába beiktattattak a váczi káptalan előtt [2]).

**Barkásy család**. Borsod és Heves megye nemes családai közt leljük.

**Barkó család**. Hogy hajdan Fejér megyében virágzott ilynevü család, tanusitja Barkó Márton, ki azon megyének 1635-ben szolgabirája volt, és járása Tata várához ingyen munkára rendeltetett [3]).

Jelenleg az ausztriai bárók sorában találunk ilynevü (Barco) családot, mely magát Spanyolországból származtatva, állitólag III. Károly király korában vándorlott ki, és azóta Magyarországban székelt jelesül mint állitatik Zemplin megyében, hol Barkó vára romjai maig is láthatók. Nem ismerve a családi okmányokat, az állitmány eldöntéséhez nem szavazhatok.

E család bárói czimere a következő: a paizs négy részre oszlik, az 1. és 4. osztály arany mezejében zöld dombon egy vastag terebélyes élőfa; a 2-dik és 4-dik osztály vörös mezejében egy vártorony három orommal két kapuval, és egy mellékfallal (melyen ismét bejárás) látható. A közép-paizsban kék mezőben zöldes tengeren arany hajó horgonyoz. A paizs tetején bárói korona, azon három sisak, melyek elsején balra néző koronás fekete sas. E sisak foszladéka arany-kék. — A második vagy középső sisakon pánczélos bajnok nyitott sisakkal, és azon három strucz-tollal látható, jobb kezében hatszögü arany csillagot tart, balját csipőjére illesztve. E sisak foszladéka jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös. A harmadik sisakon jobbra néző arany oroszlán kardot villogtatva áll. E körül a foszladék ezüst-vörös.

A családból már három Terézia lovagrendi vitéz volt. Barcó Vincze lovas tábornok főhadiparancsnok Magyarországban 24 évig; a 10-dik számú huszár ezred tulajdonosa, 1759-ben Mária Teréziától tétetett azzá; 1773-ban báró volt. — Öcscse Barcó Bódog (Felix) 1794. jul. 7-kén a Teréziai lovagrendet, 1795-ben jan. 10-kén I. Ferencz királytól bároságot nyert. Ettől igy támad a családfa:

---

[1]) A gr. Berényi levéltárból Mocsáry Nógrád vm. esmértetése I. C. 273.
[2]) U. ott. IV. 25.
[3]) 1635-ki 92-dik törv. cz.

Bódog. 1795. báró.
- József. sz. 1795 altáborn
- Anna. sz. 1756. (Du Chet özvegye)
- Eduárd sz. 1801. őrnagy.
  - Eduárd. szül. 1836. alhadnagy.
- Matild, szül. 1811. (Waterton György)
- Sidonia, sz. 1812. (Báró Rath Fer.)
- Emilia, szül. 1814. (Glaninger ezr.)

**Barkóczy család.** (Szalai és tavarnai, gróf és báró). Zemplin megyében emelkedett föl a család a XVI. század közepén. Első, kiről a történet emlékezik, Barkóczy Tamás, kit Martinuzzi 1547-ben Csanád vára segélyére küldött[1]). Ugyanez időben élt László 1558-ban Perényi Gábor hive[2]), kitől a családfa következőleg[3]) szakadt le:

I. László 1558-1583 (Rásgay Kata).
- II. László 1600-1618. (Kun Anna). Lásd még öt és fiait a követk. lapon.
- báró III. László 1628-1659. (1. Bánfi Kata. 2. Péchy Anna).
  - I. Zsigmond (1. Melith Zsuzs. 2. Sulyok Zsuzs.)
    - IV. László (1. Pethö Erzse. 2. Andrássy Kl. 1692).
      - Éva (Sennyey Fer.)
      - Mária (B. Ghilány György).
      - Krisztina (Sennyey Imre).
  - II. Ferencz, báró, majd gróf. (1 Pethö Zsuzs. 2. Andrássy Anna)
    - György (Kohâry Judit).
    - Kriszt. (Károlyi Sándor).
    - II. János
    - III. Ferencz (Gr. Zichy Julian)
      - V. Ferencz, eszt. érsek.
      - László.
        - Imre (Szirmay Zsu.)
      - János (1. Eszterházy Jul 2. Sztáray Leopoldin.)
      - Zsigmond.
      - József, stb.
    - Teréz (Berényi Tamás)
    - Julian. (B. Hallér Sam.)
  - I. István. (Dessewffy Klára.
  - Bora (Forgácsné).
  - Erzse.

---

[1]) P. Révay: De Sacra Corona. 785. lap.

[2]) Szirmay l. Zemplin not. hist. 75. l. és Buday lex. III. 95.

[3]) Wagner: Tabel. gen. XII. Mss.

- II. László 1600-1618 (Kun Anna). Ugyan az, ki az előbbi lapon.
  - I. Ferencz kitől (Lónyay Erzse) 1638.
    - I. János (Farkass Erzse.) 1664.
      - IV. Ferencz. (Lesz. Nagy Zsófia). 1694.
        - Báró II. Zsigmond (Sz. Iványi Borbála.)
          - Károly (Sz. Ivány Teréz).
          - Imre. (Erdődy Fáni).
            - Ferencz.
            - Antal.
            - Imre.
          - István.
          - Mihály.
        - V. László. Báró (1. Beniczky Kata. 2. Krucsai Klára).
          - Ferencz.
          - Klára.
          - Eva.
        - Julianna (Usz. Istv.)
        - Roza (Bornemisza Istv.) 1761.
      - László.
  - István.
  - Judit (1. Medlith Istv.) (2. Haller Pálné).
  - Anna (1. Czobor J.) (2. Kékedi Zsig.) (3. Haller Istv.)

A családfa törzse I. László a Ráskay neves családba házasodván, családját vagyon- és rangban emelé; jelen volt 1572-ben Rudolf koronázásán, hova Zemplin megye küldötte[1]. E megyének 1582-ben alispánjává választatott. Ő az, ki Drugeth György rokonára karddal rohant. Fia II. László a rosályi Kún családból nősült, és neje után Nógrád megyében is örökösödési jogot igényelvén, miután azon birtokokra Pethe László adományt vett, a megye előtt pörlekedett 1600-ban[2]. — Ugyanez évben lett Zemplin megye alispánja, 1602-ben országgyülési követe; 1616-, 1617-, 1618-ban sőt 1619-ben is e hivatalban ujra megerősitve[3]. Ennek, mint a táblázat mutatja, több gyermekei voltak. III. László ágán jő le a grófi ág. Ez (t. i. III. László) szintén Zemplin megye alispánja 1628-ban[4]. Ő lehetett az, ki 1644-ben Rákóczy Györgynek a zempléni nemességgel ellent áll[5]. 1655-ben mágnási (bárói) rangra emeltetett, különben arany-sarkantyús vitéz és Bereg megye főispánja volt már ez időben. Meghalt Bátka várában 1659-ki jan. 31-kén, kora 58-ik évében[6]. Első neje Nagymihályi Bánffy Kata, a második Péchy Anna volt[7].

---

[1]) Szirmay id. h. 87. 89.

[2]) Prothoc. C. Neogr. anni 1600. 122. l.

[3]) Szirmay id. h. 105. 107. 144.

[4]) U. ott. 161. Egymásután annyi László jövén elé, bajos elhatározni hivataloskodási idejöket. Szirmay — ugy látszik — 1628-ban, sőt 1644-ben is II. Lászlót érti alispánul.

[5]) U. ott. 174.

[6]) Halotti zászlóján a fölirat. U. ott. 184. 187.

[7]) Lehoczky szerint 43. lap. még ezeken kivül az első neje Jakusits Erzsébet volt.

I. Zsigmond (III. Lászlónak fia) török fogságban szenvedt, honnan a Zemplin megyei nemesség összegyüjtött pénzen váltá ki. Leboczky szerint Ugocsa főispánja [1], és Tököly által ölettetett meg. Testvére

György szintén Tököly által végeztetett ki. Ugocsa megyei főispánná 1688-ban iktattatott [2]. 1687-ben az országgyülés által a határ kérdésében választmányi tag volt. Leányát Krisztinát Károly Sándor a szathmári béke eszközlője vezette oltárhoz.

IV. László (I. Zsigmondnak fia) báró Zemplin megye részéről 1687-ben Caraffa kegyetlensége iránt szintén a közbenjárók között volt [3]. Ennek két nejétől három leányát mutatja a táblázat férjeikkel együtt.

I. István (III. Lászlónak fia) 1661-ben 151 vitézt állitott ki Zemplin megye részéről, 1663-ban az egri törököket kétszer megveré, miért a nádor Wesselényi is megdicséré, ekkor onodi várkapitány volt [4]. 1674-ben mint Szabolcs megye főispánja a belzavarok alatt tanusitott hűségeért Parnó várát, és polyánkai curiát kapta adományba [5]. Neje Dessewffy Klára, kitől ugy látszik, gyermekei nem maradtak.

Báró II. Ferencz (III. Lászlónak fia) terjeszté tovább ez ágazatot, és azt grófi rangra emelé. Királyi tanácsos, kamarás, aranysarkantyús vitéz, kallói várparancsnok, egy m. lovas ezred [6] ezredese, a magyar gyalogság fő-, és Felső-Magyarország al-vezérlő-tábornoka. 1670-ben a zemplini felkelt nemesség egyik vezére. 1685-ki oct 30-án iktattatott be Zemplin megyei főispáni hivatalába [7]. Meghalt 1709-ben Pálócz várában. Két nejétől két fiút és leányokat hagyott. Egyik fia

III. Ferencz meg atyja éltében, ki többnyire a táborban élt, annak érdemeiért 1686-ban Zemplin főispánjává tétetett [8]. 1696-ban a megye részéről I. József menyegzőjére az üdvözlő küldöttség tagja. A császár hűségéről elpártolván, 1707-ben Rákóczy tábornoka, miért

---

[1] I. d. 43. l. De Szirmay ezt nem említi az ugocsai főispánok sorában.
[2] Szirmay : C. Ugocsa 39. l.
[3] U. az. C. Zempl. not. hist. 207.
[4] U. ott. 193. 199. 200.
[5] Adami : Deductiones fam. Mss. 4. lat.
[6] Ezrede halálával Ebergényi Lászlóé lőn.
[7] Szirmay : C Zemplin not. hist. 263—264. 301. — Kapta Leopoldtól Szécs-Polyánkát, 226. l. — 1687-ki XV. t. cz.
[8] U. ott 274. l.

helyébe főispánul gersei Pethő Mihály neveztetett. 1711-ben segité Lefelholz cs. tábornokat a forradalmi maradvány-csapatok legyőzésében, és minden úton, folyamodvány mellett is, igyekezék magát a főispánságba visszahelyezni, de Pethő sem akarta magát hagyni, végre is az özvegy Császárné egy leirat által, mely Pethőt megerősité, a viszálynak véget vetett [1]). Nejétől Zichy Juliannától több gyermeke maradt. Ezek közül Imre a Szirmay Zsuzsa férje, Marmaros főispánja volt, meghalt Imreghen 1764-ben. Szintén fia

Gróf V. Ferencz előbb egri kanonok, szepesi prépost, 1744-ki dec. 8. egri püspök, 1761. maj. 13-ka óta pedig esztergami érsek Meghalt 1765 ki junius 18-kán, kora 55-dik évében. Ő volt első az ország primásai közül, ki az 1764-ben alapitott Sz. István király apostoli rendét viselte Hogy a tudományok pártolója volt, több neki ajánlott könyv tanusitja. Leánytestvérei Borbála Cziráky Józsefné, Klára Szirmay Tamásné. Ferencz érseknek testvéreitől származnak a most is élő gróf Barkóczyak. Köztük gr. B. János.



Czimere a családnak, mint láthatni, négy részre osztott vért. Az első és negyedik osztályban vörös mezőben koronás arany oroszlán áll, első lábaival zászlót tartva, melyen az ország almája van. A második és harmadik osztály kék mezőben koronás angyalfőt mutat kiterjesztett szárnyakkal. A vérten két egymás felé forditott koronás sisak van, ezek közül a jobb oldalin a paizsbeli angyalfej, a baloldalin a leirt zászlós oroszlán áll. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

A bérói ág I. Ferencztől [2]) (II. László fiától) származik le. E Ferencz 1638-ban Zemplin megyei alispánnak választatik [3]). 1643-ban pedig onodi kapitány lett [4]). Lónyay Erzsétől nemzé I. Jánost, kinek unokája

---

[1]) U. ott. 307—309.

[2]) Ezen I. Ferenczet Lehoczky II. László testvéréül, es I. László fiául teszi. Wagner id. h. pedig ugy, mint itt áll.

[3]) Szirmay. U. ott. 170.

[4]) U. ott. 173.

II. Zsigmond 1720-ban Zemplin megyei alispán[1]), ágazatát szintén bárói rangra emelé testvére V. Lászlóéval együtt. Zsigmondnak Károly fia kir. táblai ülnök 1765-ben[2]). Másik fia Imre az 1751-ki országgyülés által a határ kérdésében választmányi tag[3]). Ezen Imrének fia Ferencz Pest megyei főispáni helyettes 1808-ban[4]), ki a Ludoviceumra 1000 forintot adott.

A bárói ágból eredt László, előbb egri kanonok, 1837-dik év óta fejérvári püspök haláláig, 1847-ki dec. 18-ig. — Mihály és Pál, ki 1850-dik év után szolgabiróságot viselt. Első neje Korodinyi Teréz volt ; a második Dömök Antonia.

A család összeköttetésének föltüntetése végett a táblázaton nem álló leányok is elésorolandók.

Barkóczy Katalin 1657-ben Orosz Tămásné, 1659-ben Tarkányi Istvánné.

Borbála 1687-ben Ilosvay Ádámné.

Mária 1696-ban Kende Mihályné.

Mária 1700-ban Pongrácz Mihályné.

Borbála 1702-ben Galambos Ferenczné.

Katalin 1711-ben özvegy Horváthné, Klobusiczky György neje.

Franciska 1744-ben Krucsay Mártonné.

Végre e családból volt, a táblán szintén el nem helyezhetett Barkóczy Sándor 1669-ben nagyságos, kinek neje Perényi Mária, utóbb Pethő Ferenczné. Leánya Julianna Sennyey Pongrácz hitvese volt.[5]).

**Barla család.** Lakhelye Szabolcs vármegye.

**Barla család.** (Péterfalvi). Hajdan ilynevü család Ugocsa megyében virágzott, és Péterfalván birt. Péterfalvi Barla Miklós 1520-ban Ugocsa megye szolgabirája volt[6]).

**Barla család.** (Várfalvi). Erdélyben Aranyos székben lakozik.

**Barlabássi család.** (Száraz-Ajtai). Ily előnévvel élt családból Lukács főszékely birtokos volt 1488-ban. E néven, de más

[1]) U. ott. 311.
[2]) XVI. törv. czikk.
[3]) XXVI. t. cz.
[4]) IV. és VII. t. czikk.
[5]) Wagner. Tabellae gen. Ms. XII.
[6]) Szirmay : C. Ugocsa 37. 58. 124. l.

előnévvel t. i. bederfáji Barlabássi Lénárd pedig erdélyi alvajdául emlittetik II. Ulászló korában[1].

**Barlanghi család.** Törzsévé lett Barlanghi Ferencz, kit Mária Terézia nemesitett meg 1755-ben ily czimerrel: a vért kék mezejében arany oroszlán áll felkondoritott farkkal, kiöltött nyelvvel, első lábaiban ezüst golyót tartva. A vért fölötti sisak koronájából ugyan ily oroszlán emelkedik ki. A foszladék mindkét oldalról aranykék[2].

**Barlogh család.** Iratik Barlok-nak is. Zemplin megyében hivatalt viseltek tagjai. István 1685-ben választatott jegyzőnek[3], 1696-ban I. József király menjegzőjére az üdvözlő követség tagjául választatott[4]. Részt vett az 1715-ki országgyülésen is, hol többféle választmány tagja lőn[5]. Ily nevü család most Gömör megye nemesei közé számittatik.

**Barna család.** (Horkai). Gömör megye Horka helységéről veszi előnevét, és ott jelenleg is birtokos.

**Barna család.** (Mellléthei). Székhelye szintén Gömör vármegye, hol Melléthe helységről veszi előnevét. A régiebb családok sorába tartozik. Már a XVI. században virágzott. Családfáját azonban csak három izig birom fölmutatni a következőben[6]:

| | | |
|---|---|---|
| I. Ferencz. (Csoltói Basó Erzse). | II. Ferencz. 1573—1580 alispán. (Horváth Klára). | Zsuzsanna. 1634. (Gágyi Báthori Zsigmondnő.)<br>Anna. (Korláth Istv. özvegye 1626.)<br>Kata. (Barius Demeter özvegye). |

I. Ferencznek hitvese csoltói Basó Zsuzsanna a murányi várban féktelenkedő Basó Mátyás családából származott. Fia II. Ferencz 1573-ban Gömör megye alispánja volt[7], 1580-ban is alispánná választatott[8]. Neje Horváth Klára volt, ki 1601-ben már mint özvegy tiltakozott Nógrád megyében Mátra-szelei és Homok-terennyei birtokai haszonbérlete végett Rédey Ferencz füleki alkapitány, Kelecsény

---

[1]) Kállay id. h. 226.
[2]) Coll. herald. Nro.
[3]) Szirmay: C. Zempl. not. hist. 264.
[4]) U. ott. 280. l.
[5]) 1715-ik évi 10. 30. 39. 105. törv. cz.
[6]) Családi iratok nálam.
[7]) Bartholomaeides: Not. C. Gömör. 757. l.
[8]) U. ott.

Orbán és Polány Balázs ellen [1]). Leányai közül Zsuzsanna Gágyi Báthory Zsigmondhoz ment nőül, kitől leány ágon runyai Soldos, Szent-Iványi, szántói Szabó, Pankovics, Urbányi és Gelle család szakad le.

Valószinüleg II. Ferencznek fia volt melléthei Barna György is, ki 1617-ben Nógrád megyei jegyző, 1626-ban Alaghy Menyhért országbirónak titkára volt, a midőn lomniczai Kissevich Horváth László özvegye Móricz Kata Pamlén faluban részére egy telket vall be a szepesi káptalan előtt [2]). 1635-ben Izdenczy András helyett a lublyai követségbe helyettesitetik [3]). 1647-ben országbirói itélőmester, s egyszersmind Abauj megye országgyülési követe [4]), a midőn az országgyülésen az adóbeli számadások megvizsgálására is kiküldetik [5]). Az 1649-ki és 1655-ki országgyüléseken szintén több fontosabb ügyben választmányi tagul neveztetik [6]).

Györgynek fia lehetett azon Ferencz, ki a fölebb emlitett Pamléni telket visszabocsáta a zálogbevalló utódainak Uza Mihálynak és neje Jánoky Zsuzsannának [7])

**Barna család.** (Nyermeghi). Nyermeghi Barna János és György 1618-ban Bethlen Gábor által nemesitetett meg [8]). Czimerük kék mezőben egy fölálló farkas, melynek első jobb lábában villogó kard, a balban hármas buzakalász látszik; a farkas nyakán örv gyanánt arany korona van. A foszladék mindkét oldalról aranykék [9]). A paizs koronás sisakján, mint az erdélyi fejedelmek által adott több czimeren, — semmi.

**Barna család.** (Lazi). Ilynevü család Győr megye nemesei sorában is állott, melyből Barna János született 1670-ben. Jesuitává lévén, hitszónok lőn. Több theologiai magyar és latin munkát irt. Meghalt Szathmáron 1781. mart. 5-kán [10]).

**Barnuss család.** Lakhelye Szabolcs vármegye.

**Báróczy család.** (Hari). Erdélyben Fejér megyében tünik föl. Belőle Sándor, ki Ispalánkan 1737-ben született, irodalmi ne-

---

[1]) Prothoc. Cott. Neograd. anni 1601.
[2]) Az erédeti oklevél családi irataim közt.
[3]) 1635-ki LXVII. törv. cz. és 1647. 72. t. cz.
[4]) Kaprinay Mss. A. XXIX. fol. 207—210. l.
[5]) 1647-ki 39. t. cz.
[6]) 1649-ki 29. és 91. t. cz. — 1655-ki 42. 82. 100. t cz.
[7]) Az eredeti zálogbevalló levélhatára irt bizonyitvány szerint.
[8]) Coll. herald. p. 127.
[9]) Adami Scut. gentil. tom. I.
[10]) Horányi Nova Mem. 304. és Mem. Hung. I. 120. l.

vezetességre emelkedett. Iskoláit végezve Nagy-Enyeden, Szebenben az erdélyi kanczelláriánál nyert alkalmazást. — 1761-ben az ujon föl-állitott magyar testőrséghez ment, hol nemsokára őrmesterré lőn. Itt Barcsay es Bessenyey társaságában a magyar irodalomnak szentelé magát. Szép irálylyal készült Erkölcsi meséi, és a francziából fórditott Cassandra regénye nagy sokáig kedves olvasmány volt, és irály dolgában példányul szolgált. Bécsben halt meg 1809-ki dec. 24-kén, kora 72-dik évében, mint a magyar testőrök nyugalmazott ezredese [1]).

**Báróczy család**. Valószinüleg az előbbitől különböző Báróczy család az, melyből Mihály Veszprém megye követe volt az 1447-ki budai országgyülésre [2]).

**Baronyay család**. (Öcsényi). Kihalt család, mely magát Tolna megyei Öcsény (de Ochen, de Ewchen) helységről irta. Ebből volt Baronyay Mátyás Tata vára kapitánya, ki 1537-ben levélben kérte magához a pannonhalmi apátot a tömördi, koppai, monostori és tatai jószágok iránt teendő egyesség végett [3]). 1540-ben pedig 200 forintért zálogba kapta Verbőczy Istvántól Pest megyében egész Tök (Thewk) helységet [4]).

**Baros család**. (Bellusi). Eredetét Trencsin megyéből veszi azon megyei Bellus mezővárosból, honnan előnevét irja. 1575-ben nemesitetett meg Miksa királytól. Trencsin megyéből a XVIII. század elején több megyébe, nevezetesen Hont és Nógrád megyébe leágazott; azonban Trencsin megyei javait ezután is megtartá.

Czimere a családnak két felé osztott paizs, melynek jobb osztálya kék, bal fele pedig fehér, a paizsban rózsakoszorú, és abban liliom látszik. A paizs kék mezejü osztályába eső koszorú és liliom része fehér; a fehér osztályba nyuló fele rész pedig vörös. A paizs fölötti sisakon ugyan az.

A család Hont és Nógrád megyei ágának családfája [5]) a következő:

---

[1]) L. életrajzát Ujabb ism. tár I. k. és Horányi Nova Mem. 303.
[2]) Kovachich: Supl. ad Vest. Com. II. 233—236.
[3]) Catalog. Manuscript. Bibl. Széchényio regnic. I. 536.
[4]) Horvát Istv. Verbőczy Ist. émlékezete II. 287.
[5]) A család által beküldött adatok szerint, mikért köszönet.

# I. Tábla.

- I. György (Majthényi Ilona).
  - I. Ádám (1. Kóvay Ilona) 2. Podhorszky Erzse).
    - II. György (Madách Mária).
      - I. József (Török Zsófia).
        - II. József (Hrabovszky Magd.)
          - III. József † (Majláth Anna).
          - István. †
          - N. (Boronkay Fer.)
          - II. László (Podhorszky Anna).
            - Lajos (Forster Luiza)
              - Kálmán.
            - Mária. (Lukács Lj.
        - I. László. (Vulovics Mária).
          - Teréz. (Beniczkyné).
          - Otilia. (Rakovszkyné).
          - Josefa. (Horváthné).
          - Miksa (Harmos Mária).
            - Imre. (Baros Aranka).
              - Fanni.
            - Gusztáv. (Harmos Anna).
          - Dienes. †
          - Péter. (Vitéz N.)
            - László
            - N.
            - N.
            - N.
            - N.
        - I. János. (Hrabovszky Borb.)
          - Ferencz. †
          - János. †
          - Sándor. †
        - Ignácz. (Pongrácz Mártha.
          - II. János. (Lóhrer Teréz).
            - Antal. (Pongrácz Natália).
              - Mária.
              - Gábor.
            - János.
            - Károly.
            - Mária. (Rudnay Ferd.)
        - Erzse. (Gáal Fer.)
      - Renata. (Benyovszkyné).
      - Erzsébet. (Jekelfalusyné).
      - III. György. (Balogh Apol.) — Lásd II. táblán.
    - Veronika. (Gosztonyi Józs.)
    - Anna. (Pongrácz Andr.)
    - II. Ádám. (Szulyovszky Anna Mária). — Lásd a III. táblán.

Az e táblázaton látható I. Ádám Trencsin megyei főbiztos Rákóczy hive, a császári hivektől elkobzott nemesi javak kormányzója volt. Két fia közül II. Györgynek ágát az I. táblán láthatjuk. Másik fia II. Ádám maradékait a III. tábla mutatandja.

Emlitett II. György már Hont megyében lakott, és azon megyének szolgabirája, főjegyzője, majd alispánja, az 1741-ki országgyülésen pedig követe volt. Ugyan ő a hradeki és likavai uradalmak kormányzója is volt. Felső-Semberen több részt jószágot és egész Bagyam helységet kapta királyi adományba.

II. József és fia III. József szintén Hont megyében megyei hivatalt viselt. Az utóbbi ága kihalt.

I. László-nak fia Miksa jelenleg Nógrád megyei Gács kerületi cs. kir. szolgabiró. Idősb fia Imre III. György ágáról Baros Károly leányát Arankát vevé nőül.

II. Györgynek fiától III. Györgytől igy jő le a család:

II. Tábla.

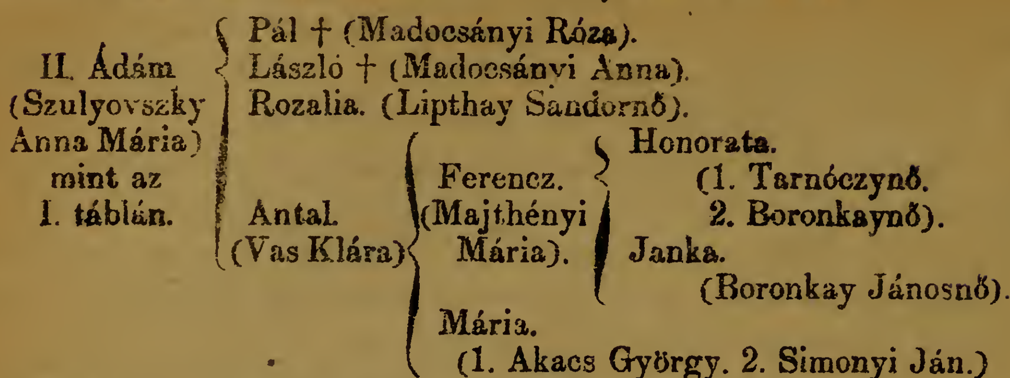
| | | | |
|---|---|---|---|
| III. György (Balogh Apol.) mint az I. táblán. | IV. György (Podhorányi Mária). | IV. József (Körmendy Franciska), | Berta. (B. Bakonyi Sándorné). |
| | Mária. (Simonyinő). | | |
| | Anna. (B. Vécseynő). | | |
| | Teréz. (Ambronő). | | |
| | II. Antal (Simonyi Julianna). | Károly (Hunyady Mária). | Miklós. |
| | | | Pál. |
| | | | Aranka. (Baros Imrenő). |
| | | Amália. (Lukovics Józsefnő). | |

III. György Hont megyénél hivataloskodott, és alispánságig emelkedett, miről 1784-ben lemondván, kir. tanácsossá neveztetett.

IV. György (III. György fia) szintén Hont megyét szolgálta mint szolgabiró, azután Trencsin megyébe tévén át lakását, azon megyénél viselt számvevői és fő-adószedői hivatalt. Az 1796-, 1802- és 1809-ki nemesi fölkelésekben részt vett kétszer mint őrnagy, 1809-ben pedig mint alezredes, a midőn is a francziákkal Stomfa mellett vitt ütközetben megsebesülvén, bal karját többé nem használhatta. Meghalt 1826-ban Pozsonyban mint országgyülési követ. Fia IV. József ismét Hont megyében hivataloskodott. Ennek leánya Berta B. Bakonyi Sándorhoz a hires Bakonyi Imre tábornok fiához ment nőül.

II. Antal-nak fia Károly a legközelebbi időkben Hont megyei fő-adószedő volt.

I. Ádámnak fiától II. Á d á m tól ily családfa támad :




Az e táblán álló P á l katona volt. A hét éves háborúban mint a Bethlenféle ezredbeli kapitány vett részt. Mint látszik ez ág fiágon elenyészik.

Másik P á l ugyan e családból a fölebbi ágakból Salgó-tarjáni plébános jelenleg.

A trencséni ágból Baros J á n o s esztergami kanonok és zólyomi főesperes volt. Meghalt 1751-ben.

**Baróthy család.** Bihar és Szathmár megyében nevezetesen ez utóbbiban Bere helységben birtokos. Erdélyben szintén van ilynevü székely család.

**Barra család.** (Homoród-almási). Erdélyben tehetős székely család, melynek egyik ága Kolosvárra szakadt, és az orvosi pályán szép hirt vivott ki [1]).

F e r e n c z volt az első, ki orvossá lett. Született 1735-ben. Kolosvárra költözött 1766-ban, és a legnagyobb kedvességet nyerte meg. Jóllehet mint székely eredetileg nemes, 1777-ben czimeres levelet vett. C z i m e r e : kék mezőben koronán könyöklő kar, mely kivont görbe kardot markol.

Ferencznek fia I s t v á n, született 1770-ben. Végezvén iskoláit, 1794-ben települt le Kolosvárra szintén mint orvos. Az atyjától örökölött telken ő épiteté ott a középutczán a szép Barra házat 1801-ben. Meghalt 1824-ben.

Ennek fia I m r e, született 1799-ben. Tanulmányait Bécsben végezte. 1822-ben lépett föl mint orvos Kolosvárott, és atyjának halálával a városi orvosi állomásban utóda lön. Szép külsője, kedves modora — mint Kőváry irja — a szép nem legkedvenczebb orvosává avatá. Meghalt 1854-ben. Temetésén, jan. 22-kén [2]), az összegyült

[1]) Kőváry Erdély nev. csal. 27. l. után.
[2]) U. az közlé siremlékét az 1857-ki Vasárnapi ujság I. félévi folyamában.

tengernép, és kocsimenet tanusitá a méltányt, és közbecsülést, melyben részesült. Figyermekei nem maradván, ágazata csak leányokban maradt fen.

Ferencztől kezdve ilyen a leszármazás:

- Ferencz orvos † 1782. (Agh Klára).
  - Zsuzsanna (unit. püsp. Körmöczi Jánosné).
  - István orvos. † 1824. (Bartha Zs.)
    - Imre orvos. † 1854. (Mauksch Emilia).
      - Róza. † (Radnótfai Zsig.)
      - Ida. (Dr. Marusi Istv.)
    - Teréz. (Deáki Samu).
    - Klára. (Röszler Fer.)

**Barsy család.** Hajdan Nógrád és Pest megyében virágzott. Barsy János, kinek neje Széchény Zsuzsanna volt, több érdektársaival 1645-ben ellentmond Balassa Ferencz beiktatásának Nógrád megyei Alsó- és Felső-Szécsénken [1]. Ugyan csak Barsy János (a fölebbi vagy annak fia) 1665—1676-ban Nógrád megye esküdtje, 1677—1685-ben pedig Pest megye szolgabirája volt [2]. Barsy Judit 1656-ban Zágorhidy György Nógrád megyei szécsényi reform. lelkész neje volt [3]. Barsi Gábor szintén Nógrád megyében 1684-ben. — Barsi előnevet használt Barsy családból Zsuzsanna gróf Beleznay idősb Sámuel özvegye volt; meghalt 1849. aug. 9-kén Pesten.

**Barsich család.** Törzse a családnak Barsich György, ki 1610-ben kapott nemes levelet [4]. Czimere vörös mezőben vizből kiemelkedő farkas, mely kardja hegyén emberfejet tart. A vért fölötti sisakon is ugyanaz. Foszladéka a czimernek mindkét oldalról ezüst-vörös [5].

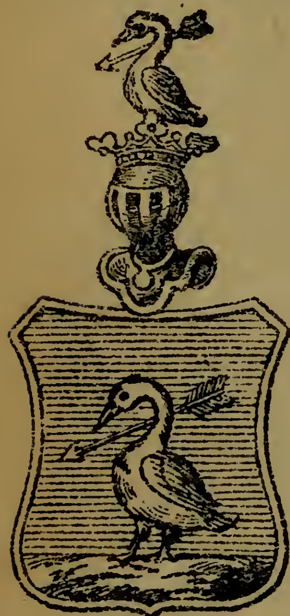
**Bársonyi család.** (Lovas-Berényi). Ily előnevü család Lehoczky szerint [6] Fejér megyében volt. Belőle György verbói harminczados 1561-ben kapta Morvaországban Rozvatz és Potvarocz-ot. Másik Bársonyi György, előbb szepesi prépost [7], 1663-tól egész 1675-ig váradi [8], 1675-től pedig egri püspök. Meghalt a Szepességen

---

[1]) Sz. Benedeki Conv. levele hiteles kiadványban nálam.
[2]) Prothoc. C. Neograd. et Acta.
[3]) U. ott, és egyéb levelek.
[4]) Collect. herald. Nro. 126. l.
[5]) Adami Scut gentil. tom. I.
[6]) Id. h.
[7]) Mem. Basil. Strig. 157.
[8]) Schmitth: Eppi Agrienses Tyrn. 1768. III. 291.

Turalukán 1678. jan. 18[1]). Testvére János itélőmester, kit vallási üldözés ölt meg. Ugyanakkor testvére is a püspök annyira megveretett, hogy ez okozta betegségében mult ki. Szülőik B. János és Csorba Anna.

**Bartakovics család.** (Kis-Apponyi). Előnevét nyitrai megyei Kis-Apponytól veszi. Ugyanazon megyében többi közt Szalakúzt a család birja.



Czimere kék mezőben nyakán átnyilazott hattyu; ugyanaz vért sisakja fölött, mint a metszvény mutatja.

A Bartakovics család a felső megyék ismertebbei közül való. Lakhelye leginkább Nyitra megye, elágazott azonban távolabb is, mint Hont és Nógrád megyékbe.

A legrégiebb — kiről adatot találhattam — Bartakovics János valószinüleg János király hive, és ettől kaphatta birtokba Bihar megyében a 19 portából álló fejértói birtokot, mely különben a váradi püspökség javaihoz tartozott. Birta ezt 1552-ben[2]).

Félszázad mulva élt Bartakovics Péter, kinek nejével Barbarith Zsófiával együtt Nyitrában Kraszna — másképp Széplaki részét Thury Fruzina Horváth Gáspárné — 1600-ban 400 forintért örökösen bevallja[3]). Ugyan ennek Palásthy Borbála Madács Gergelyné is ugyanottani részét 1604-ben 200 forintért adja át[4]). Ellenben hitvese ellen tiltakoznak annak nővérei 1606-ban, mi vel Krasznai 4 telkét Cziráky Zsuzsannának valotta be[5]). Nejével napa Csery Zsófia után a Cseri és Varbóki (Hont megyei helységekbeli) öröksége fejében 50 forinttal elégitetett ki 1630-ban[6]).

1651-ben élt Bartakovics Gáspár, kinek mart. 21-kén Korponán kelt záloglevél szerint elzálogitá Szögesdy Márton Gárdon helységben malombeli jogát 80 mfrtban. Ugyanez 1667-ben Léván alkapitány volt[7]). Birt Nógrádban is a felső szomolányi pusztán.

---

[1]) Ambrosovszky Comp, Chronol. Append. 72. l. és Horányi Mem. H. I. 123.
[2]) Bielek : Majores Hung. 124. l.
[3]) Sz. Benedeki Convent. Prothocol F. 60. l.
[4]) U. ott. Proth. J. 323. l.
[5]) U. ott. Proth. J. 335. l.
[6]) U. ott. Proth. L. 110. l.
[7]) Lipthay család osztálylevele 1667. jul. 16-káról.

Bartakovics János 1660-ban Hont megye alispánja[1]).

B. Márton Nyitra megye követe 1729-ben[2]).

B. Pál 1715-től esztergami kanonok, majd nagyprépost és almisi czimzetes püspök 43 évig. Érsek nem létében káptalani helyettes. Meghalt 1758-ban[3]).

B. József, született Szalakuszon 1720-ban. Jesuitává lőn 1738-ban. Bölcsészet, hittan és jogbölcsészetet tanitott Kassán. Meghalt 1763-ban. Irt latinul Metallurgicont, és két drámát[4]).

B. Adalbert, született 1792. april 10. Szalakuszon, pappá lévén 1830-ban esztergami kanonok, 1844-ben roznyai püspök, 1850. april 2-kán egri érsek, és még azon évben cs. kir. belső titkos tanácsos lőn. Főpapjaink egyik legjelesbike, és irodalmunk pártolója.

Ugyan e családból Flórián Nógrád megyei törvényszéki tanácsos (1856.)

Arnold, ki az ujabb időben Nógrád megyei Borsos-Berinkébe tette át lakását.

**Bartal család.** (Beleházi.) Előnevét Pozsony megyében az Alsó-Csallóközben fekvő Beleháza pusztától veszi. Szép nevet vivott ki magának a családból Bartal György, ki 1780-ki april 24-én született. Pozsony megyei alispán, és e megye részéről az 1825-diki országgyülésen követ lévén, a kerületi jegyzőségét vivé, és diplomaticai széles ismereteit kitünteté. Részt vett a magyar akademia alapszabályai tervének kidolgozásában is. Később a m. udv. kanczelláriához vitetett és udv. referendarius lett[5]). Jeles közjogi latinul irt munkája: „Commentariorum ad historiam status, jurisque publici Hungariae aevi medii libri XV.“ czim alatt három kötetben 1847-ben Pozsonyban nyomatott.

**Bartalotti család.** (Báró.) Neve olasz eredetére mutat. Belőle B. Bartalotti János az 1715-ki országgyülésen honfiusittatott hazánkban[6]).

**Bártfay család,** Székhelye Zemplin megye.

---

1) Bel. Notit. IV. 552.

2) Lehoczky Stat. és Ord. 201. l.

3) Memor. Basil. Strigon. 165 l.

4) Horányi Nova Mem. 307.

5) Közh. esm. tára 1. 100.

6) 135. törv. cz.

**Bartha család.** Lakhelye Bihar, Közép-Szolnok, Szabolcs, Szathmár vármegye. Megnemesitett II. Ferdinand királytól 1630-ban [1]). Czimere kék mezőben vörös dolmányba öltözött kar, mely kivont kard hegyén csalmas törökfejet tart. Ugyanaz a paizs fölötti sisakon. — Többi közt Szathmár megyében Bere helységben közbirtokos.

**Bartha család.** (Nagy-borosnyai). Erdélyben Háromszékben egyik legnépesebb székely család, Kőváry szerint. — A mult századi productio alkalmával több ág mutatá be nemességét [2]).

Egyik ág 1618. május 26-kán Bartha György és János által Bethlen Gábortól kapott czimeres nemes levelet, és két ágat terjesztett.

Másik ágazat 1687. mart. 11-kén Apaffy Mihálytól nyeri armalisát.

A családból Bartha András 1708-ban Rákóczy alatt itélőmester lőn. Bartha Károly 1841-ben, valamint az előbbi országgyülésen is Háromszék követe. Többen Háromszéken megyei hivatalt viseltek.

**Bartha család.** (Dersi). Szintén székely család, belőle István főkormányszéki titkár volt (1830 táján).

Van ilynevü család Udvarhely székben is.

**Bartha család.** Bartha István és fia Mihály Kapta Rudolf királytól a czimeres nemes levelet 1590. sept. első napján, mely azon évben Zemplin vármegyében hirdettetett ki [3]).

**Barthodeiszky család.** (Rátkai és Salamonfái). E két helyről irja magát a család, mely Sopron és Vas vármegyében székel. Belőle Barthodeiszky Zsigmond 1733-ban a gradiczi Conventből csornai premontrei prépost lőn. Meghalt 1738-ban [4]).

**Barthóffy család.** Előbb e családnak Bartho volt a neve. Barthó András I. Ferencz királytól 1800-ban czimeres nemes levelet kapott, és neve Barthóffy-ra változtattatott. Czimere négy udvarra osztatik. Az első és negyedik osztály kék mezejében fölemelt bajnoki kar (könyökével jobb felé forditva) kardot tart. A második és harmadik arany mezőben zöld halom felett kiterjesztett szárnyakkal jobbra for-

---

[1]) „Liber regius" czimü saját kézir.

[2]) Kőváry id. h. 31. l. után.

[3]) „Liber regius" kéziratom. Az eredeti armalis levél Zala vármegye levéltárában van.

[4]) Deri Ferencz „Mintegy nagy álló kep" czimü fölötte mondott halotti beszéd. Nyomt. Győrben 1739.

dulva egyfejü fekete sas látszik. A vért fölötti sisak koronáján a paizsbeli kar kardjával két elefánt ormány közt emelkedik ki. Foszladék innen ezüst-kék, onnan arany-fekete [1]).

**Bartholomaeides család**. Gömör vármegyei nemesrendü. Belőle volt László, ki a kishonti csehekről 1783-ban, és Gömör megye leirását 1806—1808-ban adta ki latin nyelven.

**Barthos család**. Lakhelye Baranya vármegye.

**Barthos család**. (Albisi). Erdélyben Marosszék a hazája. Előnevét Albis-ról veszi.

**Barthus család**. Ily családnév vált a Szirmay család őseitől származó Barthus- (Bertalan)tól. 1458-ban élt Szirmai (de Zirma) Barthus-nak fia Máté. 1471-ben Beken, Kalus, Barthus, Pazman és Zirmay mint osztályos atyafiak egyeznek Szirma helység fölött [2]). Egyébiránt e család vagy kihalt, vagy még azon időtájban nevet cserélt.

Jelenleg ilynevü család Arad megye nemesei közé számitatik.

**Bartó család**. Lakhelye Gömör vármegye.

**Bartók család**. Bartók István és testvérei András és Márton, és Bartók Mihály III. Ferdinand királytól 1643-diki julius 4-kén czimeres nemes levelet kapnak. Kihirdettetett ez Pozsony megye gyülésén Samarján 1643-dik évi sz. Lukács ünnepe utáni 2-dik ferián [3]).

Ilynevü nemes családból Bartók István esztergami kanonok, majd nagyprépost Szelepchényi György primás helyettese, és fölsz. tinnini püspök. Meghalt 1666-ban [4]). Kiadta Beniczky Péter verseit 1664-ben, és egyházi énekeket [5]).

**Bartók család**. (Málnási). Málnásról veszi előnevét. Lakhelye Erdélyben alsó és felső Fejér vármegye. Belőle Bartók György 1661-ben Sepsi szék táblabirája [6]).

**Bartolich család**. Bartolich Péter nemesitetik meg 1716-ban III. Károly királytól. Czimere vizirányban kétfelé osztott vért, melynek alsó kék mezejében zöld tér fölött két vöröskék zászló lobog;

---

[1]) Collect. herald. 137. l. és Adami Scut. gentil. I. k.

[2]) Szirmay C. Ugocsa. 111. 112. l.

[3]) „Liber regius" cz. kéziratom. — Az eredeti armalis Sopron sz. kir. varos leveltárában van.

[4]) Mem. Basil. Strig. 156.

[5]) Horányi Nova. Mem. 310.

[6]) Kállay id. h. 226.

a felső vörös mezőben három fehér folyam hullámzik, fölöttök zöld téren arany kerek látszik. A vért sisakján korona helyett kékvörös koszorú (fonadék) van; azon három strucz toll, a középső fehér, a két szélső vörös. Foszladék jobbról ezüstkék, balról vöröskék[1]).

**Barvulszky család.** Barvulszky János 1760-ben Mária Teréziától vesz nemes levelet ily czimerrel: a vért[2]) függőlegesen két részre oszlik. A jobboldali kék mezőben fehér sas balra forditva látható. A baloldali osztály vörös mezejében pedig zöld téren arany grif kiterjesztett szárnyakkal, hátul felgöndörült farkkal, kiöltött nyelvvel áll, első jobb lábában kardot villogtatva. A vért sisakján két kiterjesztett szárny között, melynek egyike ezüstkék, másika aranyvörös, pánczélos kar kardot villogtat. Foszladék innen aranyvörös, onnan ezüstkék.

**Basa család.** (Zabolai). Erdélyben kihalt család Kővary szerint[3]). E család több történeti személyt mutatott föl. Ilyen volt Basa Tamás 1642-ben Háromszék főkapitánya és tanácsos. Ezen évben követ is volt a portára Seredi és Sulyok Istvánnal. Főkapitány volt még 1653-ban is. 1657-ki nov. első napján ő is aláirta II. Rákóczy György assecuratoriumát. Jelen volt 1661-ben Ali basa táborában az Apaffy fejedelemmé tételén is[4]). Kemény János[5]) őt és testvéreit igy jellemzi: „Evangelicus és jó főember; de testvérjei Péter és István latrok, Bethlen Gábor életére törekedtek, mig nem Temesváron felakasztatta Bethlen Gábor Istvánt. Pétert pedig a Dunában vetették.

István (Tamásnak testvére) már előbb Báthory Gábor megölésére is öszveesküdt[6]), miért 1610-ki mart. 25-kén a besztérczei gyülésen megbélyegeztetett. Később pedig 1623-ban Kéméndnél Esztergam tájékán[7]), mint fölebb emlitve volt, fölfüggesztetett.

Pétert Tamásnak fiát II. Rákóczy György Kővárban tartá foglyul, 1660-ban szabadult ki társaival együtt. Meghalt 1666-ban. István és János testvérei szinte Tamásnak fiai voltak.

Idébb is találunk még Erdélyben Basa névre Basa István-

---

1) Coll. herald. Nro. 455.

2) U. ott. Nro. 80.

3) Id. h. 270. l.

4) Joh. Bethlen Hist. L. III. c. 17.

5) Ön életirásában Kállaynál idézve 226 l. — Szalay L. kiadásában 25. lapon ugyan ez, de más szavakkal áll.

6) Kállay id. h. 227. — U. ott Péterről is.

7) Kemény J. önéletirása Szalaynál 26. l.

ban, kinek fia szintén István Koronkán a Maros-székben született. Marosvásárhelyt a ref. gymnasiumban tanult, majd Németországon végzé többi iskoláit. Hazatérvén előbb lelkész, majd Marosvásárhelyen hittani tanár lett 1774-ben. Magyar nyelven több halotti beszédet nyomatott ki.

Ilynevü család Bassa-nak irva Erdélyben most is van.

**Basy család.** (Basi). Basy család hajdan Zemplin megyében élt, előnevét a mostani Basy pusztáról irta[1]).

**Basilides család.** Gömör megyében nemes renden áll.

**Basó család.** (Csoltói). Régi nemes család Gömör megyében, Csoltó ősi birtokáról vett előnévvel. Az első, ki történetivé avatá nevét, a legroszabb hirt hagyta fenn. Ez Basó[2]) Mátyás volt, kit Tornallyay Jakab dúsgazdag nemes egyetlen négy éves fiának Jánosnak részére gyámnokul, és Murány várának parancsnokul választott, ki azonban nagyravágyása és birtokszomja érdekében tizenkét éves korában a fiút János király udvarába adá, hogy annál szabadabban gazdálkodhassék, és Murány várából űzhesse rablási kalandjait[3]). Ezek végett azután annyira mentek ellene a panaszok, hogy miután megintés után sem jobbult meg, az 1548-ki országgyülés[4]) megbüntetését rendelte el. Végre jött idő, midőn az ily garázdák (milyen Balassa Menyhért Csábrágon, Bebek Szádváron) megfékezésére is reá került a sor. Salm Ferdinand király tábornagya cernirozá Murányt 1549-ben. Mátyás mindenkép védte magát, végre Márton testvérét küldte ki Salmhoz Ferdinand kegyelmét kikérni, de sikertelen, mert Salm Murány átadását követelé, mit Mátyás tenni vonakodott. Az ostrom azután oly erélylyel és eredménynyel folyt, hogy Basó főleg miután őrségének rusznyák- és oláhokból álló része árulást tett, üdvösbnek találta egy rejtett ajtócskán az elillanást. Midőn igy két társ kiséretében bolyongva egy juhászhoz ismerős rabló czimborájához térne be, hogy az által nagy igéretek fejében magát Lengyelországba

---

1) Szirmay: C. Zemplin. not. top. 65.

2) E név mindig Basó-nak iratott és mondatott ki, roszul és sérelmesen keresztelé ennélfogva azt Budai Fer. lex. I. k. 151. lapján, és utána egy jeles regényirónk beszélyében Batsó-nak. — Bátsó nevü Gergelyt emlit Kállay id. h. 226. lap. Huszthi Ó és uj Daciája után, mint ki 1556-ban Szapolyay Zsigmondot elkisérte Belgrádra. De a gömöri Basó család soha nem neveztetett Bacsó-nak. Az emlitett Gergely is valószinüleg erdélyi családból volt.

3) Istvánffi Hist. 1685. kiadás. 184. l.

4) XLIX. törv. cz.

kalauzoltatná, a juhász és társai által két kisérője megöletett, maga Mátyás pedig Salmnak átadatván, kivégeztetett. Hasonlóan testvérei az ostrom alatt megsebesült Márton és Demeter is más tizennégy társaikkal lenyakaztattak. Mátyásnak egyetlen gyermekét Farkast Salm magával vivén, nevelteté, felnölvén pedig, javait visszaadá [1]).

Mátyás emlitett fiának Basó Farkasnak, és nejének Zékely Annának 1579-ben Dersfi Gáspár Alattyánon és Jánoshidán egy részbirtokot örök áron bevallott [2]). Ezen birtokra nevezett Basó Farkas Rudolfkirálytól adományt szerezvén 1592-ben az egri káptalan által beiktattatott Kapy Miklós ellentmondása mellett [3]).

Basó Mihály Farkasnak utóda 1657-ben jánoshidai jobbágyát három évre az urbéri terhektől fölmenti [4]). 1662 ben pedig Gömör megye jegyzője, és orsz. gyülési követe volt [5]).

Ugyancsak Mátyásnak leánya, és Farkasnak nővére lehetett azon csoltói Basó Erzsébet, ki Melléthei Barna Ferencznek neje volt, és kitől a gágyi Báthori, runyai Soldos, szántói Szabó, Paukovics és Urbányi ágazaton eredt le a Gelle család és ennek származékai.

Ugyan e családból volt Basó Mátyás, ki 1632—1643-ig Gömör megye hites jegyzői hivatalát viselte [6]). Ennek leánya volt Katalin, ki 1632-ben halt meg, és Csetneken temettetett el.

Másik leánya e Mátyásnak lehetett azon csoltói Basó Zsuzsánna, ki 1666-ban boldogházi Kis János özvegye volt, élt 1672-ben is [7]).

A család jelenleg is él Borsód és Gömör megyében. Valószinü, hogy e család ősei közé tartozik azon szent Erzsébethi Basó Gáspár és Boldizsár is, (filii Basow de szent Erzsébet), kiket 1404-ben Borsód megyei birtokos Barius Damasa evocal [8]).

**Bassa család**. (Másképp Tornallyai). Megnemesitetett e család III. Károly király által. Az armalist Bassa másképp Tornallyay György kapta. Gyönyörű czimere ez: a vért kék mezejében zöld tér

---

[1]) Istvánffy Hist. 1685-ki kiadás 187—188. l.
[2]) Az egri káptalan előtt.
[3]) Process. fam. Földváry c prop. Jánoshid. p. 153.
[4]) U. ott. 155. l.
[5]) Bartholomaeides C. Gömör 763.
[6]) Bartholomaeides C. Gömör. 763.
[7]) Proth. C. Neogr. anni 1672.
[8]) A Jászói Conv. eredeti levele Kazinczy Gábor ur levéltárában.

fölött piros fehér öltönyben Minerva áll fején költői koszorúval, jobbjában irótollat, baljában kitárt könyvet tartva. A vért fölötti sisak koronáján női kar zöld ágat tart. Foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranysárga [1]).

Ilynevü család Zemplin megyében is van, és Geszthelyen [2]) közbirtokos (1803.)

**Bassich család.** Bassich Mihály volt a nemesség szerzője I. Leopold alatt 1686-ban. Czimerében kék mezőben vörös ruhába öltözött vitéz egy térdén álló török fejét vágja le. A sisak koronájából oroszlán emelkedik ki három nyilat tartva. Foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranykék [3]).

Ily néven két tudós Jesuita volt Bassich György és István, mind kettő Dalmata ragusai születésü, és mindkettő 1765-ben élt, és latin és olasz könyvet adott ki. György 1765-ben halt meg, kora 72-ik évében [4]).

**Básthy család.** (Ó és egyházas-básthi). Gömör megyéből származik, ott van Ó és egyházas Bást helység is, melyről előnevük iratik. Czimerük: kék mezőben három buzakalász. A vért fölötti sisak koronáján galamb van, csőrében zöld ágat tartva. Foszladék aranykék és ezüstvörös.



Gömör megyéből kiterjedt a család, vagy legalább birtokhoz jutott Abauj, Borsód, Nógrád és Szabolcs megyékbe.

Nógrád vármegyében már a XVII. század közepén élt Básthy János 1653-ban Nógrád megye táblabirája [5]). Részt vett az 1663-ki nemesi fölkelésben. Neje Hamvay Mária 1684-ben élt [6]). Ennek tán fia Básthy László, ki 1684-ben, 1705-ben, 1709-ben vesz részt a fölkelésben, a két utóbbi alkalommal Rákóczy részé-

[1]) Coll. herald. Nro. 476.
[2]) Szirmay C. Zempl. not. topogr. 227. l.
[3]) Collect. herald. Nro. 795.
[4]) Horányi Nov. Mem. 315. l.
[5]) Proth. C. Neograd. anni 1653.
[6]) U. ott az 1684-ik évi.

ről. 1710-ki nov. 9-kén a császár hűségére tér[1]. 1711-ki jul. 27-kén helyettes alispán lesz 1714-ig.

Másik Básthy László 1705-ben Rákóczy részere mint beteg maga helyett mást állit katonául.

A 1755-ki nemesi vizsgálatkor elismertetnek nemesékül Básthy János, ugy szinte Imrének fiai Pál, Sándor és József.

Ezek egyikétől származott Dániel, kinek gyermekei következők:

1. Barnabás, lakik K. Kesziben. Neje Mocsáry Fáni. Leánya Hermina.

2. Miklós, Nógrád megyei volt szolgabiró főbirói ranggal, 1849-ben legutoljára viselé az alispáni hivatalt.

3. Dániel, kinek első neje Vályi Anna volt.

4. Lajos. 5. Károly, nős. 6. Zsigmond. 7. Rozalia.

Ugyan e családból volt József, pesti táblai ügyvéd, ki a Magyarok emléke czimü könyvből az első kötetet kiadta 1836-ban.

**Batai család.** E néven Erdély mutatá föl Batai Györgyöt, ki 1652-ben külföldön iskolázott, azután Kolosvárott rector és predikátor lett. Több theologicus munkát adott ki 1665—1666-ban[2].

**Bathy család.** Heves és Gömör megye nemesei között foglal helyet.

**Bathó család.** Komárom megyében nevezetesen Csúzon közbirtokos.

**Báthory család.** (Ecsedi és somlyói). Kihalt családaink egyik legnevezetesbike, a mely tudniilik századokon keresztül történelmi szerepet vitt. Származásáról sokfélekép vélekedtek a történetirók. Eredezteték a sz. István alatt bejött Venczellintől; a Salamon király alatt élt hires bátor Opostól. Lengyel irók lengyel eredetünek álliták stb.

Legbizonyosabb az, hogy Guthkeled svéd származatu nemből veszik eredetüket. A Guthkeled nemzetség tagjai a Németországba futott Péter király segélyére mentek Stoph várából[3], és vele jöttek hazánkba. Salamon, László és Gejza királyok idejében emelkedtek föl. A Guthkeled nemzetségből idővel azután a több ágra

---

[1]) Az insurrect. catastrumok.

[2]) Horányi: Mem. I. 128.

[3]) Turóczy Chronic. XVI. fej.

oszlott Báthoriákon kivül szakadt a Zeleméri, Szokoli és Butkai család is.

Salamon király idejében élt a Guthkeled nemzetségből Wyda fondorságáról ismeretes tanácsos, ki 1055-ben Bács megyei főispán volt, némelyek szerint nádor is. Elesett a Salamon és Gejza közötti harczban 1074-ben. — Ezen Vidről mesélik hagyományképen, hogy egy az ecsédi lápban tartózkodó sárkánynyal harczra kelt, és azt meg ölte. Erre vonatkozónak állittatik a czimerben a farkát szájában tartó, kört képező sárkány, és három sárkányfog[1]), mit azonban némelyek farkasfognak irnak. Ez volt czimere a Guthkeled nemzetségből származott Butkay, Szokoly és Zeleméri családoknak is.



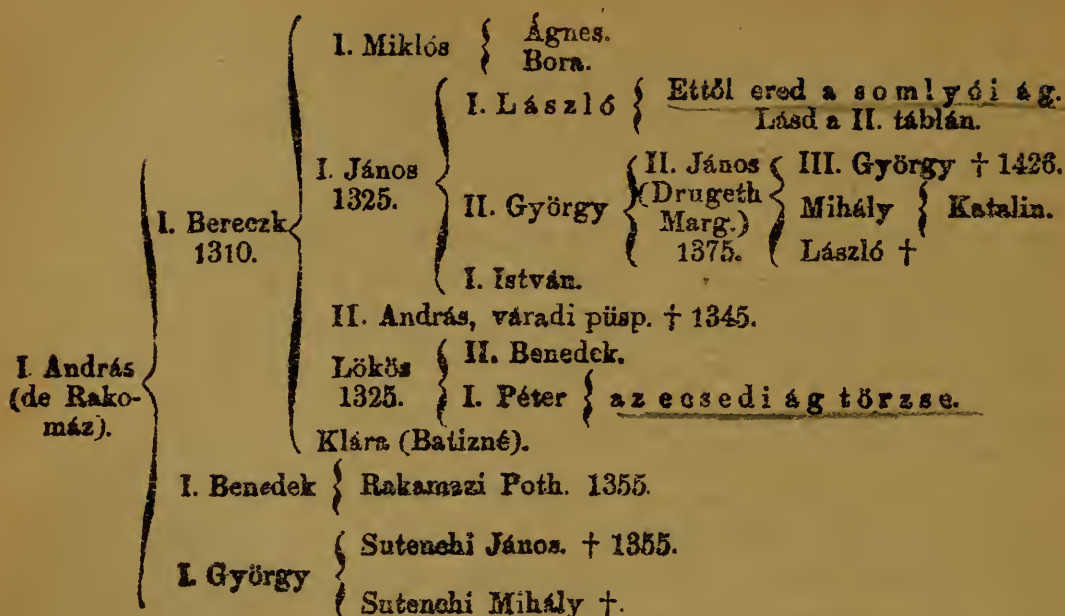
Itt a család czimere Báthory István nádornak pecsétéről közöltetik. A sárkány miatt körded alakuvá képzett vért fölött szárnyas nemtő látszik, mint több azon időbeli (p. Szapolyai) czimereinken.

A család szakadatlan leszármaztatása András-nál kezdődik, kitől igy támad a családfa[2]):

[1]) Buday Fer. épen annyira megy (lex. III. 751.) hogy az ecsedi sárkány megölöjeül egy másik sz. István idejében élő Vid-et emleget. Ezt tartja a család törzsének. Hibásnak állitja a Guthkeledtöli leszármaztatást, és ama Vid-et e szerint nem a Báthori család öseiből valónak. Szabolcs megyei Vid pusztát is azon szent István kori Vid nevéről hissi nevezettnek, tán azért, mert ez a mese nála: „szájról szájra, — mint irja, — és könyvről könyvre általadott hagyomány." Hogy e tan hibás, és a Báthoriak a Guthkeled nemből erednek, meg fogjuk látni a következőkből.

[2]) A Báthoriak e családfája, mely itt és a következőkben közöltetik, fölülmul minden eddigi (p. Lehoczky, Kőváry, Buday által stb.) leirt vagy kiadottat, söt Wagner (dec. I.) közleményét is terjedelemre nézve; — hitelessége pedig meröen okmányokra van alapitva, mint azt Wagner Mss LXX. tom. 1. s köv. lapjain kidolgozza. Az igazoló okmányok nagy része a leleszi Conventben van.

I. tábla.




I. Andrásnak, ki magát Rakamázról irta, — mint látjuk, — három gyermeke volt. Bereczk, I. Benedek és I. György. Ezek közül a két utóbbinak ága kihal. Hanem Bereczk ágát és családát tovább terjeszti.

Bereczk (Briccius) évszám nélkül okmányban [1]) hű szolgálatiért IV. László királytól adományba kapja Abram, Bátur és Kis-Baka helységét, és elvetvén előbbi nevét (de Rakomaz), magát Báthorról (Batur) kezdé neveztetni. Igy támadt a családnév.

Bereczknek gyermekei közül I. Miklósnak csak két leánya, Ágnes és Borbála voltak, kik 1369-ben fiusitattak [2]). Másik fia II. András előbb budai prépost, majd nagyváradi püspök 1329-től

[1]) Az eredeti oklevél az Aspermont családi levéltárban. IV. László királykodását tekintve, kelt 1272—1290-ig. L. Wagner C. Mss. tom. LXX. 3. — Ez okmányban világosan iratik: Briccio filio Andreae de Rakamaz de genere Guthkeled. Hasonlóan ennek 1325-ben I. Károly által megerősitett átiratában is de genere Guthkeled áll. Nem lehet tehát kétség, a családnak honnan származásáról, és igy nem mások, de Budai tévedett az id. helyen, midőn a Guthkeled fajú Videt a Báthoriakkal rokonnak nem ismeré. (Lex. III. 751.)

[2]) I. Lajos kir. beleegyező levele a kihalt Butkay család levéltárában.

egész 1345-ig [1]). Harmadik fia Bereczknek János, a negyedik Lökös (Leukus-Lukáos). Ezeket I. Károly király 1325-ben megerősité az atyjok Bereczk által nyert javakban, ezenfölül ugyan ez évben ők kapták Ecsed helységét is, azon engedélylyel, hogy ott várat épithessenek, és azt hűség-nek nevezzék. Ezenkivül egy Klára leánya volt Bereczknek, ki Ungi Jakónak fiához Batizhoz ment nőül, és ki 1336-ban Ecsed felét János testvérének 25 márkáért vallotta be [2]).

Bereczknek emlitett gyermekei közül I. János és Lökös lettek törzsei a két főágra szakadt Báthori családnak. Tudniillik megosztozván gyermekeik birtokaikon, Lökös fiának I. Péternek jutott Ecsed, honnan ezen Péter az ecsedi ágat alkotá. Az ecsedi ágat alább külön fejezet tárgyalandja.

I. Jánosnak (Lökös testvérének) ki 1343-ban Bihar megyei főispánságot viselt, három gyermeke volt, I. István kihalt. II. György (1364) unokáiban, és kis unoka leányában Katalinban végzi be ágazatát. A harmadik fiu I. László Szabolcs megye főispánja 1351-ben, neje a Pok nemzetségből eredt Medgyesallyi Móricznak leánya Anna volt [3]), ki testvérétől Simontól leány negyed fejében Kraszna megyében Somlyót kapta [4]); ennek birtokában több pörpatvar után I. László gyermekei megerősödvén, a Báthori család ez ága Somlyói előnevet vett föl. Igy lőn I. László a Somlyói ág alapitója, melynek leszármazása igy következik:

---

[1]) 1325-ben még mint budai prépost fordul elé az okmányokban; azután lőn püspök. L. Pray: Hierarchia II. 172. — Gánóczy: Eppi Varad. I 171.

[2]) A leleszi Conv. előtt — Wagner Coll. gen. dec. I. 28. Bereczknek Lőrincz nevü fiát is emlit.

[3]) „Anna filia Mauritii de Medgyes-Allya de genere Puk vel Pok."

[4]) A gyulafejérvári káptalan levéltárában az 1357-ki okmány.

## Somlyói ág.

### II. tábla.

- I. László (Medgyesallyi Anna), mint az I. táblán.
  - Erzse. (Debreczeni György) özvegye 1439.
  - Staniszló. Ennek két unokája Báthori Staniszlófi nevet vett föl.
    - III. János 1415. — Orsolya (Gyulaffi Istvánné).
    - II. László. 1438.
    - (II. István (1. Turóczi Orsolya). (2. Dorottya)
      - III. László (Potentiana) — Margit. Krisztina. 1465.
      - VI. György — Antal 1484.
      - II. Péter. Máté. II. Miklós (1. Borbála). (2. L. Bánfiy Zsófia). — Lásd ezt a III. táblán.
      - Anna. Agárdi László özv. 1460.
      - Veronika, Zokoli Miklós özv. 1495.
      - II. Domokos jászói prép. 1498.
      - Pelbart vagy Gerhard.
      - Potentiana. (Kallói Lökös Lőr.)
      - Adviga (Kenderes László özv. 1490.)
      - Margit (Semsey Lászlóné)
      - Borbála.
      - IV. János. 1464. (Neje Zokoli Bora). III. István. Ez és János testvére megtarták a Staniszlófi nevet. — Lásd e két testvér ivadékát a IV. és V. táblán.
    - V. György — Kata. (Zeleméry Bened.)
  - IV. György 1379.
    - János. †
    - Antal. 1418. (Anna). — László. 1455. †
    - Barnabás.

E II. táblán jő le tovább a család. I. László-nak két figyermeke közül IV. György unokájában Lászlóban kihal 1455 után[1]). Szaniszló terjeszti tovább az ágat. Ez Somlyóért a Pok nemzetséggel sokat pörölvén, végre megnyerte azt 1390-ben Bebek Imre országbiró előtt[2]). Tőle gyermekei magukat báthori Staniszlófiak-nak nevezék, sőt II. István fiától két unokája e nevet megtartva,

[1]) Hihetőleg ez volt a remete sz. Pálós szerzetes, a Biblia magyarítója.

[2]) Wagner. dec. I. 43.

a családtól külön szakadt. és a Staniszlófi családot alkotá. Ezek ivadéka Staniszlófi ág czim alatt itt külön fejezetben lesz tárgyalva.

Mint a táblázat mutatja Staniszlónak négy gyermeke volt. III. János Orsolya nevü leányában hal ki. II. László maradékot nem hagyott. II. István, 1422-ben erdélyi al-vajda, 1458-ban pedig kir. asztalnok, két nejétől, ugymint tót-prónai Turóczi Benedek Orsolya nevü leányától, és Dorottyától számos gyermekét a táblázat mutatja. Ezek közül III. László 1462-ben királyi asztalnokmester Potentiana nevü nejétől, ki utóbb Kusali Jaksh Péterné lőn, csak leányokat nemzett. — IV. György fiában Antalban hal el. II. Péter és Máté, ki Máttyusnak is iratik, semmi örököst nem hagytak. — Domokos kettő volt, egyik gyermekkorában halt, a másik premontrei rendü jászói prépost lőn. A két legutól látható János és István nagyatyjokról a Staniszlófi névnél maradván, külön nevü családot alapitottak, rólok külön fejezet szóland. Törzsnek egyedül maradt tehát II. Miklós, ennek két nejétől, ugymint Borbála Kazmérnak leányától, és losonczi Bánffy István leányától Zsófiá-tól nemzett gyermekeit és utódait mutatandja a következő

## III. tábla.

- II. Miklós (1. Borbála. 2. Bánffy Zsófia) mint a II. táblán
  - Bertalan. (Jakchy Kl.)
  - IV. István, erdélyi vajda (Telegdy Kata).
    - Erzse. (1. Pekry Lajos. 2. Kerecsényi László).
    - III. Miklós †.
    - III. András. (Majláth Margit).
      - VI. István (1. Bebek Zsuzs. 2. Kostka Zsófia).
        - Gábor fejd. † 1613.
        - V. András (Zakreska Anna).
          - Hedvig (Luptovszkyné) azután apácza.
          - Zsófia (Rákóczy Györgyné).
      - Boldizsár. (Kendy Mária).
      - IV. András, bibornok.
      - Erzse. (1. Hagymássy Kris.) (2. Dobó Fer.)
    - Kristóf fejd. (Bocskay Erzs.)
      - Zsigmond fejed. (Krisztierna).
      - Griseldis (Zamoisky Ján.)
      - Miklós †
    - V. István I. király. (Jagello Anna).
    - Zsófia. (1. Csaky Dem. 2. Drágfi Gásp.) (3. Báthory Gy. 4. Dóczi Kel.)
  - Móricz †.
  - Erzse. (1. Kisvárdai Mih. 2. N. Mihályi Banffy Gy.)
  - Kata. (Sarmasághi László).
  - Borbála. (Almosdi Chyre Andr.)

E táblázat mutatja föl a somlyói ágon a legnagyobb Báthoriakat, egyszersmind azokat, kikben ez ágazat elenyészett.

IV. István (II. Miklósnak fia) 1523-ban erdélyi alvajda 1529-ben Szapolyay tette Erdély vajdájává, és ennek pártján marad holtig

hűségesen. Ő hajtá a Ferdinandhoz pártolt szászokat vissza Szapolyay hűségére, Torda városát pedig felégeté 1531-ben, mivel Ferdinand részére hódolt. Meghalt 1534-ben, kora 57-dik évében. Nejétől Telegdy Katalintól, (ki 1547-ben kora 55-dik évében követé a sirba férjét), több gyermeke maradt, ezek közül

III. Miklós (IV. Istvánnak fia) korán elhalt

III. András (IV. István fia) Isabella hive. Ő foglalta vissza 1556-ban Husztot Isabella részére Korlát Mihálytól. A szathmári várnak parancsnoka volt. Meghalt 1563-ban, jan. 7-kén. Nejétől Majláth Margittól, fogarasi Majláth István leányától három figyermeke közül kettő szerencsétlen volt. Boldizsár nagybátyjának a lengyel királynak udvarában nevelkedett András testvérével együtt, azután utazásokat tett Europa csaknem minden tartományaiban. Nagybátyja halála után unokatestvére Zsigmond erdélyi fejedelem udvarába ment, és Géczi János kormányzó leléptével Zsigmondra elhatározó befolyást kezde gyakorolni, és Erdélyt Zsigmond nevében saját önkénye szerint igazgatni. Mind ezzel, mind pedig kivált hatalmaskodásaival a rendeket maga ellen izgatta, és Zsigmonddal is viszálkodásba keveredett, ugy, hogy ez tanácsosaitól módot kért tőle szabadulhatni. Azok részint kibékülést, részint számüzetést, sőt halált tanácsoltak. Boldizsár ezt megtudva, Gyulai Pált abafalvi jószágán megrohantatva, fölkonczoltatá. Gálfi Jánost elfogatván, kivégezteté Zsigmondnak beleegyeztével, ki azonban utóbb — de már későn — visszavonta a kivégzési parancsot. Azonban nem sokáig vitte Boldizsár is. A tordai országgyülés után, honnan még ő is a tisztelgők sorában volt Zsigmondhoz, nemsokára Zsigmond többeket elfogatván, Boldizsárt is lefejeztette [1]) Szamosujvárott 1594-ben. Boldizsárnak Kendy Máriától gyermeke nem maradt.

IV. András (III. Andrásnak fia) Boldizsár testvére, szintén Lengyelországban király nagybátyjánál nevekedett, és papságra szentelvén magát varmi püspök, és 1583-ban bibornok lőn. 1599-ben unokaöcscse a fejedelemséget neki adta át, mit nagy vonakodások után fogadott el. A ravasz Mihály oláh vajda tört be reá Erdélybe, kivel Szebennél megütközvén, csatát vesztett, és futásban keresett menekülést. Tévelygése közben egy erdőben Csik mellett körülvétetvén, megöletett [2]). Gyilkosa Ördög Tamas volt, ki a magát vitézül ótalmazó bibor-

---

[1]) Wolf. Bethlen IV. 472.

[2]) Wolf. Bethlen IV. 454.

nokfejedelmet baltájával bal szeme fölött homlokon sujtá agyon 1599-ben, oct. 31-kén, kora 33-dik évében.

VI. István (III. András fia), midőn Zsigmond fejedelem Erdélyben Boldizsárt és többeket elfogatott és lefejeztetett, IV. István futással menté meg magát. Jeles katona volt, és király nagybátyjának az oroszok elleni hadjáratában kisérője. Első neje pelsőczi Bebek Zsuzsanna [1]; a második Kostka Zsófia, némelyek szerint a lengyel szent Szaniszló nővére. Az elsővel nemzé

Gábort, az ugynevezett utolsó Báthorit, ki 1608 tól 1613-ig Erdély fejedelme volt. Hiu, kéjvágyó, szeszélyes, és némelyek szerint nagy testi ereje daczára is gyáva férfiu. Erkölcseit — mint irják — Imrefi tanácsnoka vesztegeté meg. Erdélynek nem annyira fejedelme, mint basája volt. Végre Bethlen Gábor föllépése buktatá meg. Ez elől futott Nagyváradra, hol 1613-ban Szilassy János és Nadányi Gergely kikocsizás alkalmával megtámadván, megölték [2]. Ő volt a somlyói ág utolsó férfi sarjadéka. Gábornak testvére

V. András (VI. István fia) a politikai mozgalmaktól elvonulva élt. Lengyel származásu nejétől Zakreska Annától csak két leánya gyermeke lőn. Az egyik Hedvig előbb Lupstovszky lengyel neje, ennek halálával apácza lett, és a Stanguskai zárdában halt meg 1681 után. A másik Zsófia Rákóczy II. György neje lőn 1643-ban. Napa Lorántffy Zsuzsanna halála után katholizált. I. Leopold királynál nagy kegyben állott. A Jesuitáknak nagy pártfogónéjok volt, 1662-ben számokra S.-Patakon residentiát alapit. Meghalt Munkács várában 1680-ban, junius 14-kén. Eltemettetett Kassán a Jesuiták templomában [3].

Hátra van még a somlyói ágból IV. Istvánnak két legjelesb fiáról, és azok utódairól szólanom.

V. István (IV. István fia) született 1533-ban Kozma és Demény napján Somlyón. Honn kezdett tanulni, Olaszországban folytatta. Egy ideig I. Ferdinand udvarában is tartózkodott, azután Szapolyay János özvegye Isabella udvarához jött. Ennek több hasznos szolgálatokat tett, terhes követségeket végzett. Hadi pályán először 1557-ben Szathmár alatt tünteté ki magát. Mint váradi kapitány egyszersmind Bihar megye főispánja volt. Az ifju Szapolyay halála után 1571-ben erdélyi fejedelemmé lőn. Fejedelemsége korában vágytársát Békesit

---

[1] Wagner dec. I. 54. Zsófiát irt. Kézirata LXX. kötetében, Zsuzsannát tett.
[2] Szalárdy: Siralm. kronik. 27. 28.
[3] Spángár M. krónika. 304. lap. — Cserey Mih. 27. 28. lap.

1572-ben meggyőzte és kiüzte. Két év mulva 1574-ben lengyel királylyá választatott. Meghalt Grodnóban 1586-dik évi dec. 12-kén. Ő volt a somlyói ág fénypontja, kiben a legszebb tulajdonok egyesültek[1]). Nejétől Jagello Anna lengyel király leánytól gyermekei nem maradtak. Nevezték nagylábu Báthorinak is. Testvére

Kristóf (IV. István fia) 1530-ban született. István öcsését követte a váradi kapitányságban, bihari főispánságban és erdélyi vajdaságban. Fiatal korában járt Angol-, Spanyol-, Franczia-, Német- és Olaszországban; és egyéb nyelveken kivül francziául, olaszul és spanyolul is beszélt. 1557-ben Izabella részéről követségben járt a franczia királynál. 1566-ban az ifju Szapolyay egyik fővezérévé nevezte. 1576-ban lett erdélyi fejedelemmé. 1581-ben fiát Zsigmondot választatá meg fejedelmül. Meghalt 1581-dik évi május 27-kén. Eltemettetett Gyulafejérvárott[2]). Már előbb elhalt nejétől Bocskay Erzsébettől született gyermekei közül Miklós mint gyermek kilencz éves korában 1576-ki január 30-kán halt meg. Szintén a fejérvári sirboltba temettetvén.

Griseldis (Kristóf leánya) ugy látszik atyja halála után két évvel (1583-ban) Zamoisky János lengyelországi kanczellárhoz ment férjhez, kivel nagybátya István lengyel király udvarában ismerkedett meg. Férjével latinul levelezett, és levelei a Zamoiski levéltárban most is megvannak[3]).

Zsigmond (Kristóf fia) véres kezekkel jött a világra, mint a krónikák irják. Nagybátyja a király arczképét látva, semmi vonást nem ismert fől rajta a Báthoriakból. Változó, szeszélyes ingatag jellem. Atyja után az erdélyi fejedelmi székbe ülvén, arról kétszer is leköszön, elcseréli az oppelni herczegségért. Nejét Mária Krisztinát hazaküldi meg visszakivánja. Boldizsár testvéreit és többeket kivégeztetett. Végre bibornokság után sóvárog. Prágában, hová legutoljára vonta magát, halt meg 1613-ben, kora 41-dik évében. Ott temettetett is el a Zsigmond király kápolnájában.

Ezek voltak a Báthori család somlyói ágának tagjai, kiket a történetirók rendesen somlyói előnévvel neveztek, de kik magokat gyakran báthori Báthoryaknak (azaz de eadem) is irták. Mint emlitetett, ez ágból vált el egy másik, mely a Staniszlófi Báthori név mellett maradt.

---

[1]) Jellemzését adtam a Losonczi Phönix II. kötetében, valamint az egész családét.

[2]) Wagner dec. I. 47. hol sirirata, valamint fiáé Miklósé is közöltetik.

[3]) Lehoczky Stemm. I. 62.

## Staniszlófi ág.

Ez ágazat — mint emlitve volt — Szaniszlónak (a II. táblán) IV. János és III. István unokáitól származik. Az előbbinek ága magvaszakadtáig igy folyik[1]):

### IV. tábla.

- II. István (Szaniszlónak fia) lásd a II. táblán.
  - IV. János 1464. (Zokoli Borbála).
    - György 1498. László. kitől
      - Borbála. (Irinyi Ferenczné). 1572.
      - Magdolna. (Tunyoghi Imrené).
      - János 1572.
        - Ferencz. †
        - (Strausz Zsuzs.) 1592.
      - Zsófia. (Artándi Thegzes Antalné).
    - János.
    - Péter.
      - Elek. (Kusali Jakchy Anna).
        - Gáspár.
        - Péter. 1601.
        - Kata. (Lónyay Istv.)
    - Imre. (Bessenyey Kriszt.)
      - Péter.
      - Anna. (Dulepszkai Horváth Bold.)

Eleknek kusali Jakchy Annától két Gáspár fia volt. Az egyik korán sirba szált. Azután kereszteltetett másik is Gáspárnak.

III. Istvántól a másik ág, mely szinte nem tovább élt, igy jő le:

### V. tábla.

- II. István (Szaniszló fia, II. táblán.
  - III. István 1464.
    - I. Zsigmond 1511. (Macedoniai Anna).
      - Farkas.
        - Zsigmond.
          - Zsigmond.
          - Zsófia. (1. Los. Bánffy Tam. 2. Osztopáni Perneszi Gábor).
        - Anna (Kállai Fer.)
      - Miklós (Makray Zsuzsa).
        - István. (Parlaghi Bora).
          - Zsuzsa. (1. Chetneki András. 2. Uraj Mih. 3. Aranyassy Mih. neje).
        - Anna 1553. (Erdőteleki Györgyné).
    - András (Kállói Bora).
    - János.
    - István.

---

[1]) Wagner dec. I. 44. és tőle Mss tom. LXX, hol izről izre többnyire a leleszi Convent adatai szerint hitelesen van kimutatva a leszármazás.

Ezen ágazat is, mint a fölebbi a XVII. század elején kiveszett. Tagjai történeteinkben kevésbbé szerepelvén, megmaradtak birtokos nemesekül, sógorsági összeköttetéseik is kevésbbé szereplő családokra vonatkoztak.

Következik a Báthoriak másik hatalmas ágazata

## az ecsedi ág.

Ennek törzse, mint emlitve volt, Lökösnek fia I. Péter, kinek 1335-ben Ecsed osztályban jutván, ivadéka ecsedi előnevet vett föl. Testvére Benedek magnélkül szálván sirba, Pétertől igy jő le ágazata [1]):

VI. tábla.

- I. Péter (Lökösnek fia) mint az I. táblán.
  - I. János 1377. (Zánthói Pethew Kata) ettől
    - Bertalan †
    - I. István országbiró elesik 1444. (1. Kistapolcsai Orsolya. 2. Borbála.)
      - Kata. (Marczaly György).
      - I. László † (Berzeviczi Erzse).
      - I. András 1495. (Béltheki Drágfi Jul.) — Ezt és utódait mutatja a VII. tábla.
      - II. István, erdélyi vajda, országbiró, nőtlen.
      - II. Péter (v. II. Tamás).
      - I. Pál (néma).
      - I. Miklós, váczi püspök.
      - Margit. (1. Szilágyi Mihály. 2. Bánfi Pál).
    - II. Benedek †
    - I. Mihály
      - Kata.
    - II. János.
    - I. Tamás (özvegye Krisztina) 1446.
      - Potentiana. 1462. még hajadon. (Zokoliné).
      - Veronka. (Dobo Domokosné).
      - Margit. (Kállai Jánosné). 1462.
    - Orsolya. (Ratóti Gyulafi Istv.)
  - II. Bereczk †

I. János (I. Péter fia) már 1417-ben nem élt, csak özvegye fordulván elé az oklevelekben. Fiai:

Bertalan fiatal korában a Hussiták elleni harczban esett el.

[1]) Könnyebbség végett ez ágnak tagjainál a számozások ujra kezdetnek.

I. Tamás csak leányokat nemzett [1], kiknek férjeiket a táblázaton láthatni.

II. Benedek, II. János magnélkül mentek a sirba. I. Mihálynak csak egy leánya Katalin volt.

I. István tartotta fel ágazatát. Ez 1423-ban kir. főasztalnok, 1435-ben pedig országbiró lőn. Albert királytól kapta Nógrádban Buják várát. A várnai ütközetben a király zászlóját vivé [2], és ott el is esett 1444-ben. Neje három volt: először a Somosi családból, másodszor Butkai Borbála, harmadszor Kis-tapolcsai Orsolya [3]. Számos — a táblán látható — gyermekei közül ismét csak egyik lőn a Báthori név továbbterjesztője.

I. László (I. István fia) Szathmár és Zaránd vármegye főispánja volt. Nejétől Berzeviczi Erzsébettől utódokat nem hagyott. Meghalt 1474-dik év előtt.

I. Pál a néma, maradékot szintén nem hagyott.

II. Péter (v. II. Tamás) magbaszakadt.

II. István örökös nőtlenségben élt. Már 1458-ban főasztalnok, 1473-ban országbiró, 1478-ban pedig erd. vajda volt. Több nevezetes követségben, és még több ütközetben vett részt. Legnagyobb dicsőséget és hirt azonban a kenyérmezei diadal által aratott, hol már a veszőfélben álló Kinisy serege megmentésével a győzelmet is kivivá 1479. oct. 13-kán. — 1477-ben jeles érdemeiért a Marothi féle jószágokat kapta Mátyástól adományba [4]. Halála történt 1493-ban. Eltemettetett Nyirbátorban a kenyérmezei zsákmányból épitett kápolnában, honnan ugyanott a nagyobb egyházba vitetett át [5]).

I. Miklós papságra adván magát, Olaszországban tanult. Azután előbb szerémi, 1475-től pedig váczi püspök lőn. Bonfin szerint egyike azon kor legtudósabb férfiainak. Mátyással egy izben izetlenségbe jött, de később kiengesztelődtek. Mint püspök Nógrád várában

---

[1]) Budai lex. 158. Tamás leányát Potentianát Báthori Lászlónak Tamás fiának nejéül állitja. Igy tevé Wagner is előbb kéziratában, de később kitörlé — bizonyosan oklevelek nyomán győződvén meg, hogy Tamásnak László nevü fia nem létezett! Azonban Wagner: dec. I. egy II. Tamást (35 lap) mint I. István fiát emlit, és ennek leányát irja Zokolinénak. Kézirati eléadása különbözik Decásaitúl. Terjedelmesb, de kevésbbé történelmi. Jegyzetei későbbiek.

[2]) Thuróczy Chron. IV. r. 42. fej. Schwandtnernél 1746. ivrét k. I. 257. l.

[3]) Budai Fer. lex. I: 159. emliti e hármat. Wagner dec. I. 32. csak kistapolcsai Orsolyát irja. Mss. LXX. kötetében azonban Borbála nevüt is emlit már.

[4]) Wagner dec. I 32.

[5]) L. eletét terjedelmesen, valamint a többiét is Budai Fer. lex. I. kötetében.

szép épületeket, szobrokat emeltetett az olasz müvész Traoi Jakab által[1]. Meghalt 1506-ban.

Margit (I. István leánya) először horogszegi Szilágyi Mihály hitvese[2], kinek halála után 1561-ben önkényt visszaadta Mátyás királynak mindazon várakat és városokat, melyek férjétől maradtak reá. Mátyás férje érdemeért Diod várát hagyta kezénél. Ezenkivül Világosvárt, Türt, Tisza-Varsányt bizonytalan ideig hétezer forintba irta be részére. Már 1463-ban alsó-lindvai Bánfi Bái neje volt[3].

I. András (I. István fia) Szabolcs és Szathmár megye főispánja, korona-őr az 1470—1495-diki időszakban. Ez épité föl Ecsed várát, melynek kapuja fölé ezen jellemző föliratot véseté:

„Magnanimus Andreas de Báthor, pater patriae suae, construxit hoc castellum gentilibus suis, pro quietudine, et tuitione eorum; cernens atque intelligens, quandoque paci intermisceri bella, et discordias, qui rogat suos haeredes, ut nominis Bathorei non velint esse immemores. Primum interse sint concordes, concordia enim res parvae crescunt, discordia vero maximae dilabuntur, Postremo, tolerate et abstinete; nam divertere a malo, et facere bonum, est felicitas. Anno 1492.“[4]

A katonaállitástól és táborozástól ezer forinton váltá meg magát 1494-ben. Bélteki Drágfi Juliannától született gyermekeit a következő táblázat mutatja:

VII. tábla.

| | | | |
|---|---|---|---|
| I. András (Béltheki Drágfi Jul.) mint a VI. táblán. | Bora. (Perényi Imre). | | |
| | I. György. (Buzlay Kata). | | |
| | III. István nádor. (Massovi Zs.) | Klára (a münsterbergi fejed. jegyese). | |
| | II. András (Rozgony Kata). | III. András Bonaventura † 1566. (1. Thurzó Anna). 2. Mindszenti Kata). | |
| | | II. György. (Somlyói Báthori Anna) kitől | V. István, orsz. biró (Drugeth Frusina). |
| | | | Erzse. (Nádasdy Fer.) |
| | | | Zsófia. (Figedy Andr.) |
| | | | Klára. (Várdai Mih.) |
| | | III. János † | |
| | | IV. István † | |
| | | II. László † | |
| | | II. Miklós † 1585. (Losonczy Anna). | |
| | | Klára. (1. Drugeth Istv. 2. Losonczy Antal stb.) | |

[1] Jstvánffi 1685-ki kiadás. 403. l.
[2] Teleky J. Hunyadiak kora XI. 44. l.
[3] U. ott. — [4] Wagner: Dec I.

I. György (I. András fia) II Ulászló, II. Lajos és I. Ferdinand korában Somogy megye főispánja, és főlovászmester volt. (1491-től egész 1531-ig). Birt a Szerémségen is, sőt a Dráva mellett birta Babócsa várát is. Itt tartott ő többekkel 1531-ben tanácskozmányt, melynek eredménye a Bélavári gyülés hirdetése lett. Neje Gergelylaki Buzlai Mózes leánya Katalin volt, kitől gyermeke nem maradt.

III. István (I. András fia) előbb Zala, azután Temes megye főispánja, és az ország alsóbb részeinek főkapitánja. 1509-ben ő is elkisérte Ulászlót Lajos fiának cseh királylyá koronázására. Nevezetessé tette magát 1514-ben az által, hogy az ő es Szapolyay erejével tipratott szét a Dózsaféle lázadás. Ekkor lépett Szapolyayval — mint irják — oly egyességre, hogy annak beleegyezése nélkül semmi hivatalt nem vállaland. Azonban 1513-ban már tanácsos lett II. Lajos mellett. Perényi Imre halála után pedig 1519-ben nádorrá választatott. Ez idő óta engesztelhetlen gyülölet fejlett ki közöttök, mi oly káros befolyással volt az akkori közügyekre, hogy egy magyar krónikásunk igy sóhajtott föl rájok vonatkozva: „Adta volna a felséges Isten, hogy ennek a két urnak vagy egyike sem, vagy csak az egyike született volna, nem vesztünk volna ily szörnyen országostul miattok.“ [1]) — III. István az 1525-ki lármás hatvani gyülésen — hol Szapolyay pártja győzedelmeskedett — letétetett, de a következő 1626-ki rákosi országgyülésen ismét visszahelyeztetett. A mohácsi vész után, melyből szerencsésen megmenekült, I. Ferdinandnak leghivebb követője volt, és azt minden erejéből segité a koronához. Meghalt 1535-ben Pozsony megyében Dévény várában. Neveztetett Sánta Báthorinak is. Neje a massovi herczeg Konrád leánya Zsófia volt, kitől egyetlen leánya Klára a münsterbergi fejedelem jegyese lőn.

II. András (I. András fia) szathmári főispán, 1521-dik évtől belgrádi bán, a belgrádi várba azonban Török Bálint és Hedervári Ferencz be nem bocsátá. Jelen volt a mohácsi ütközetben is. 1527-ben Ferdinand tárnokmesterré tevé. Már előbb II. Lajos király által megerősitett okmánynál fogva a következő hat várnak, u. m. Zemplin megyében: Csicsva, Mogyorós és Varanó, Borsodban Cserép, Abaujban Rozgon, Pestben Thora vár birtokába jött. Első neje Kállai János leánya Borbála, a második Rozgony István leánya Katalin volt. Ettől született gyermekei:

---

[1]) Pethö Gergely: Rövid magyar krónika, Kassán 1729. 104. lapon az 1527-dik évre.

Bonaventura, kit közönségesen szintén Andrásnak neveztek, Somogy Szathmár és szabolcsi főispán, tárnokmester, és a király hadainak főkapitánya volt I. Ferdinand részén, mert atyja nyomain járván, ennek pártján állott. Később országbiróvá lőn. 1552-ben egyszersmind erdélyi vajdául is kineveztetett, de erről leköszönt [1]. Meghalt 1566-ki oct. 4-kén. Eltemettetett a pálosok tállyai templomában [2]. Verancz mint eszes, ékesszóló, higgadt embert dicséri, Scipiohoz hasonlitja, sajnálván, hogy fiatal korában a köszvény miatt szenved. Első neje Thurzó Elek leánya Anna; a második szobaleánya Mindszenti Katalin volt, ki utóbb Zay Ferenczhez, ennek halálával pedig bolondóczi Bánffy Lászlóhoz ment nőül. Gyermeket egytől sem kapott.

III. János, IV. István és II. László (II. Andrásnak fiai) korán elhaltak.

II. Miklós (II. András fia) ipával Losonczy Istvánnal 1551-ben együtt harczolt Becse alatt. 1552-ben Genuában járt. Egy ideig Szapolyay hive volt, de 1561-ben Ferdinand részére beszélé őt testvére Bonaventura. 1563-ban jelen volt Miksa koronázásán. Lakozott Ecsed várában Szathmár megyében. Itt szállotta meg őt 1564-ben az ifju Szapolyay, de ki azután Miklós igéretei folytán az ostromot abba hagyá. Tett igéreteért feddő levelet kapott Miksa királytól. 1567-ben országbiró lett. Osztályos pere volt Erdődy Péter Bán özvegyével. — 1569-ben a Dobó- és Balassa féle összeesküvésbeni részesség gyanujával vádoltatott, de bántása nem lett. 1570-ben ő győzte le a Karácson György-féle lázadást. 1585-ben négyes fogata feldöntvén, lábszárai eltörtek [3], ezek és egyéb betegségei miatt meghalt ugyanezen évben [4]. Özvegye Losonczy Anna előbb Sonneghi Ungnad Kristóf bánnak, ennek halála után pedig a később nádorrá lett Forgách Zsigmondnak lett hitves társa.

Mielőtt az utolsó fitestvérről tennék emlitést, meg kell ismertetnem II. Andrásnak Klára nevü leányát. Ez először neje volt homonnai Drugeth Istvánnak, kit 1549-ben eltemetvén, férjhez ment Losonczy Antalhoz, a temesvári hős testvéréhez, de kit nem szeretvén, meggyilkolt, férjének Antal nevü irnokával, kivel szerelmi viszonyban

[1] Wagner dec. I. 39. Vajdaságát nem emliti. Wolf. Bethlen: I. 533. 550.
[2] U. ott.
[3] Istvánfi 1685-ki kiad. 363. lap.
[4] Pethő Gergely Röv. m. krón. 128. lapon halálát 1584-dik évre teszi.

élt [1]. A büntetést kikerülvén, később Betko János, majd Benko Bálint hozzá nem hasonló sorsú férfiakkal adta össze magát [2].

II. György (II. András fia) daczára, hogy az ecsedi ágból volt, Nyir-Bátorról irta előnevét. Eleinte (1552-ben) Ferdinand részén állt, később azonban Szapólyay partját követte, és 1556 ban már ennek érdekében ostromlá Váradot. Ezért hűtlenségi bélyegen veszté Buják várát. 1565-ben Erdőd várában ostromoltatá őt Miksa király, az ostromlók közt testvére Bonaventura is részt vévén. A fővezér Svendivel alkura lépvén, tömérdek pénzébe, és egyéb javaiba került ez alku II. Györgynek, ki azután Csicsvárra Borsodba tette át lakását. Neje somlyói Báthori Anna, Báthori Istvánnak Telegdy Katalintól [3] született leánya volt. (L. III. táblán 221. lapon). Ez előbb homonnai Drugeth Antal hitvese, ennek halála után bélteki Drágfi Gáspár neje lőn. A reformationak nagy pártfogónéja, azt alattvalói közt mindenkép meghonositani igyekezett, birtokaira reformált lelkészeket gyüjtött, az Erdődön állitott tanodát is ily szellemben vezetteté. 1545. jan. 25. meghalván férje, még azon évi sept. 20-kán zsinatot tartatott a reformáltak érdekében [4]. Férje halála után I. Ferdinand őt helyettesité a krasznai és közép-szolnok-megyei főispánság viselésére fia György felnőlteig. A főispánságot 1547-ig viselte. 1550-ben meghalván utolsó figyermeke is Drágfi György, miután harmadszor ecsedi Báthori Györgyhöz férjhez ment, ez a kihalt Drágfi birtokokat is örökle Anna kezével, nevezetesen igy szállott Erdőd Báthori Györgyre, kinek Annától egy fiu és három leány gyermeke maradt.

A leányok közül legalább Erzsébet, ki Nádasdy Ferencz neje lőn, nem járt anyja nyomdokin. Ez volt a csejthe-vári szörny, ki ha vérrel nem mosdott is, mint a hagyomány állitja, de bizonyos, hogy számtalan ártatlan nőt legyilkoltatott, és ezeknek kinzásában különös kedvét lelte, mig 1610-ben tettei kitudódván, elzáratott, és börtönében 1614-ki aug. 21-kén valószinüleg méreg által undok életének véget vetett [5].

---

[1]) Forgách Comment.

[2]) Wagner Ms. tom. LXX. Betko Jánost Belke vagy Békessy Jánosnak, Benkot pedig pályi vagy pályai Benkonak irja. A Coll. gen. dec. I. 41. lapon B) jegy alatt pedig szintén állitja hogy vannak, kik a két érdeklett személyt igy nevezék, itt azonban már Benko helyett Benkő áll. Budai II. 215. 216. 607. csak Betkot és Benkot emlit.

[3]) Wagner dec. I. 50.

[4]) Budai Esaias M. orsz. his. II. 90. 94. 116. 145. — Istvánfi lib. XXII. 277.

[5]) Tudom. gyüjtem. 1839-dik évi II. köt. 69—87. és VIII. 43—59.

V. István (II. György fia) Somogy, Szabolcs, Szathmár főispánja, és országbiró volt. Istvánfi mindenfelől gyanusitja, hogy Bocskay pártjára kelt. Őt telhetlen bosszuállónak jellemzi. Sir-irata, mit Báthori Gábor állitatott[1]), moecenás és adakozónak nevezi. Meghalt 1605. jul. 25-kén, kora 50-dik évében. Nejétől homonnai Drugeth Ferencz leányától Frusinától semmi utóda nem maradván, magával a Báthoriak ecsedi ágazatát sirba vitte.

A család jelleme a végletesség volt. Alig volt a családnak egy tagja, mely akár a jóban, akár a roszban a középszerüség szinvonalán állott volna meg. Voltak köztök szép elmék, ügyes bátor hadvezérek, vallásfelekezet pártolók; de — bár ki mit állitson — én nagy hazafit egyikökben sem látok.

**Báthori család.** (Gágyi). A fölebb tárgyalt Báthoriakon kivül volt még egy más ilynevü család is, mely ha nem szerepelt is annyira történeteinkben, de eredete szintén oly régi és tisztán magyar származásu. Ez az Aba nemből (genus) Petench ispántól (comes) eredett.

Aba nembőli Péter ispánnak (Petrus Comes de genere Aba) ki a XIII. század végén élt, hasonnevü fiától Péter ispántól hat unokája volt, kik ugyanannyi virágzó családnak őseivé lőnek, neveiket az osztályban kapott vagy szerzett birtokaiktól nyervén. Az I. Pétertől kezdve, a családfa imez:

I. tábla.

- I. Péter ispán.
  - II. Péter Szaláncz vár ura. 1330.
    - I. Miklós Gereven. Erdélyi vajda. Szerzé Góg v. Gágy helységet.
      - I. Lőrincz.
      - II. István.
      - II. Mihály.
      - II. Miklós de Góg. 1327.
        - III. Mihály.
          - V. Péter
            - IV. János †.
        - II. János
          - Mych. 1364.
        - IV. Péter
          - IV. Mihály
            - VI. Péter †.
          - III. János Gágyi Báthori névvel.
            - Ezt és fiait lásd a II. táblán.
    - I. Ggörgy, I. László — Sirokai család ösei.
    - I. János — Frichi cs. öse.
    - III. Péter — Hedriek törzse.
    - I. Mihály — Berthótiak atyja.

[1]) Wagner dec. I. 42. közli a sir-iratot.

II. Péter és fiai elcserélték Szaláncz várát Drugeth Vilmossal, Sáros megyei birtokokért 1330-ban. Igy jutott a család Sáros megyébe, hol a hat fiu javakat szerezvén, mindenik birtokáról neveztetett, és külön családokat alapitának¹). I. György és I. László utódai Siroka helységről Sirokai; I. János Frich helységről Frichi; III. Péter Hedrich falutól Hedri; I. Mihály Berthót helységről Berthóty nevet viselve, e családok őseivé lőnek. I. Miklós végre, ki Gerevennek is neveztetett, és erdélyi vajda volt 1342-ben, Abauj megyében Gog vagy Gágy helységet szerezvén, maradéka Gágyi Báthori nevet vett föl. Mint jőnek le, és némely ágak mint halnak ki, a családfa mutatja.

III. János kezdett határozottan a Gágyi Báthori névvel élni. Tőle tovább igy folyt le a Báthori ág:

## II. tábla.

- III. János ki az I. táblán.
  - V. János. †
  - Demeter. †
  - II. László
    - III. Miklós † 1527.
  - II. György. †
  - I. Ferencz (Putnoki Zsófia).
    - VI. János †
    - I. András
      - István †
      - VII. János
        - IV. Miklós (Lenkey Anna).
          - Anna (Mocsári János).
        - Anna (Atthfi Györgyné)
        - I. Zsigmond (1. Barna Zsuzs. 2. Hetesi Kata).
          - Zsuzsa (runyai Soldos Fer.)
          - Klára.
          - I. Gábor, carmelita.
          - Kata (Monaki Fer.)
          - IX. János.
          - IV. László (Gocsith Károlyi Bora).
            - II. Gábor. 1689.
        - VIII. János. †
        - Kata.
        - Borbála. (Palagyi János).
    - III. László †
    - János.
    - Anna.

---

¹) Wagner Anal. Scep. I. 349. II. 337. — Ungr. Magaz. III. 172. 211. IV. 169. 310. 340. -- Lehoczky Stemm. 2. l.

A táblán látható III. Miklós Szapolyay pártján harczolt, és 1527-ben Tokajnál esett el [1]). VII. Jánosnak több gyermeke közül Zsigmond nemzett ismét melléthei Barna Zsuzsanna, és Hetesi Kata nevü hitveseitől gyermekeket. Már Zsigmond Nógrádban birtokos volt, hihetőleg első neje után. Egyik fia IV. László, ki ágát még egy izen fentartá, Fülek várában lakott. Ott curiája volt [2]). Ezt 1652-ben Nógrád megye a főispánhoz követül küldi több megbizással [3]). 1670-ben már csak özvegye Gocsith Károlyi Borbála és kiskoru fia II. Gábor élt, ki 1689-ben már törvényes korú volt, és anyja után (ki utóbb 1672-dik táján Melczer János hevesi alispánhoz ment nőül) Pinczen is birtokot öröklött. Azonban benne a gágyi Báthory család is elenyészett.

I. Zsigmondnak leánya Zsuzsanna runyai Soldos Ferencznek, Kata Monaki Ferencznek volt neje. I. Gábor pedig carmelita szerzetes.

**Báthorfalusi család.** (Máskép Bencze). Bátorfalusi, máskép Bencze Lőrincz és fia Gergely, továbbá testvére Mihály, és ennek fiai Mátyás és István I. Leopold király által 1672-dik évi oct. 22-kén kelt czimeres levél által nemesitettek meg [4]).

**Bathy család.** Lakhelye Heves és Gömör vármegye.

**Bátky család.** Gömör megyében nemesrendü.

**Battha család.** (Vattai). Egyike régiebb nemes családainknak. Előnevét Borsod megyei Vatta helységtől vette, mely hajdan a mostani Vatta helységnél alább állott, de az egri törökök az adófizetés késedelmeért lakosait leöleték és elpusztiták. Ekkor Battha birta már a falut, de a kor, melyben ez történt, nincs meghatározva. 1511-ben Vattai Pelbarth László és Bertalan egész rész birtokaikban Bernátfalvi Bernáth László igtattatik be. 1747-ben Vattai Battha Pál és György Alsó-Vattára nézve Szepessy Pállal lépnek peralkura [5]).

Legrégebben, kiről adataim szólnak, Battha Pál élt, ki 1511-ben Gombos György előtt nyugtat ad ki [6]).

---

[1]) Zermegh Schwandtnernél II. 410. — Valótlan tehát, mit Wagner Mss. LXX. ezen Miklósról megjegyzett, hogy Istvánfi szerint 1536-ban a Tiszába fúlt. Istvánfinál nem találtam róla emlitést. Zermegh pedig — mint tudjuk — egykorú iró.

[2]) Mocsary Nógrád esmert. III. 70.

[3]) Prothoc. Cott. Neogr. anni 1652. pag. 18. 19.

[4]) „Liber regius" czimü kéziratom

[5]) Fényes Geogr. Szótár IV 283.

[6]) Catal. Mss. Mus Széchény. regnic. I. 583.

Battha Péter Szigethvár védelmében Zrinyi Miklós vezérlete alatt mint százados esik el 1566-ban [1].

Battha János a török világ korában török fogságba esvén, elveszett.



A család czimerét itt láthatni. Áll ez hadi vértből, melynek kék mezejében korona fölött egy kar nyugszik, kezében kivont karddal, melynek hegyére vérző törökfej van szúrva. A vért sisakja fölötti koronán ugyanaz látható. Foszladék egy oldalról aranykék, a másikról ezüstkék.

A család a XVI. század vége óta már Nógrád megyében székelt. Ott élt belőle Battha Bálint 1595-ben. Neje Félegyházy Anna volt. 1607-ben [2] tett végrendeletet. Tőle igy jő le négy nyomon a család [3]:

- I. Bálint 1595. (Felegyházi Anna).
  - I. Pál 1617–1633. (Gyürky Anna).
    - II. Bálint 1650–1677. (Ebeczky Magdolna).
      - II. Pál. 1684.
      - Mária (Sebők Máty.)
      - Anna (Komjáthy Dav.)
      - Julianna (Becse Vajda Andr.)
      - Klára.
    - Zsófia (Herencsényi Istv.)
  - Borbála (Szentiványi Rafaelnő).

I. Pál 1629-től 1633-ig Nógrád megye alispánja volt. Birt 1617 Rapon. Fia II. Bálint élt 1650-ben, részt vett az 1663-diki nemesi fölkelésben. 1672—1677-ben szolgabiróságot viselt. Követ is volt. Meghalt 1683-diki dec. 9-kén. Eltemettetett Tamásiban. Ennek fia II. Pál 1684-ben szolgabiró volt.

Eddig terjed a táblázati leszármaztatás.

---

[1] Istvánfi 1685-diki kiadás. XXIII. könyv. 314. lap.

[2] Mocsáry id h. I. köt. hihetőleg elhibázta az 1607-dik évszámot, mert Battha Bálint még 1617-ben is birt Panyi daróczon. Acta in Archiv. C. Neogr. anni 1617

[3] Wagner Mss LXX. 27. l. és Nógrád megyei levéltári iratok.

Azonban ugy látszik, emlitett II. Pálnak fiai voltak Ádám, András, Zsigmond, kik 1705—1711-ig éltek. Közülök Ádám Rákóczy adhaerense volt.

Valószinüleg II. Pál fiai voltak:

III. Pál is, ki 1744-től 1763-ig Nógrád megyei alispán volt, majd királyi tanácsos, és kir. táblai ülnök lőn. Élt még 1767-ben is. Ennek vagy fia vagy testvére volt László 1755-ben kir. tanácsos, és kanczelláriai titkár, 1774-ben már referendarius.

Ugyanez időben élt IV. Bálint (III. Bálintnak fia, ki talán II. Pál fia volt) kir. táblai, majd hétszemélyes táblai ülnök, és udvari tanácsos 1774—1792.

III. Pálnak fia IV. Pál, ki gyermekeivel együtt ősi birtokát Rap helységét 1830-ban adta el Coburg herczegnek. Nejével udvarnoki Rholl Katalinnal a következő családfát alkotá:

| | | |
|---|---|---|
| IV. Pál 1821. (Udvarnoki Rholl Kata). | József Váczon. (Gr. Almássy Zsófia). | Róza. |
| | | György. † 1857. volt szolgabiró. (Frivaldszky Serafin). |
| | | Mária. (Beniczky Muki). |
| | | Teréz. (Almássyné), |
| | | Béla. |
| | Bálint. | |
| | Paulina. | |

**Bátthiány család.** E családnak a nemesi rangot Batthiány György és István testvérek szerzék rokonaikkal Horváth Ferencz, ennek gyermekei és Szakony Mihálylyal együtt III. Ferdinand királytól 1654. nov. 27-kén kelt czimeres levél által[1]). Utódai valószinüleg kihaltak.

**Batthyány család.** (Németujvári herczeg és gróf). Azon ősrégi mágnás családaink egyike, melyeknek neveik történelmünk majd minden lapján tündöklenek.

Eredetét a hét magyar vezér egyikétől Örs-től származtatják. Örs vezér az első foglalási osztálykor Dunán túl a Balaton (vagy Sio) környéket kapta[2]) és Zala megye Örs vára tőle vette nevezetét.

Emlitett Örs vezér nemzetségéből származottnak állittatik

---

[1]) „Liber regius" cz. kéziratom. — Az eredeti Armalis Kún Halas város levéltárában van.

[2]) Thuróczy Chronic. P. II. cap. VIII. et IX. — Anonymus, Kéza stb.

Renold, ki 1160-ban élt, és bizonyos, hogy magát de Eörs vagy de genere Eörs irta. Ettől szakadatlan folyamatban a családfa[1]) igy támad:

I. tábla.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Rénold 1160. | Miske mester de Kövágö-Örs 1214. | I. Mátyás de Kövágö-Örs 1272. | I. Mihály 1341. | Domokos mester de Kövágö-Örs. | |
| | | | | I. Miklós mester de Kövágö-Örs 1376. (Batthyán Kata). | Lásd öt s gyermekeit a II. táblán. |
| | | | | I. János de K.-Örs. | |
| | | | | I. Péter de Köv.-Örs. | |

Kővágő-örsi Miske mester birta Örs várát, II. András fiát nevelvén, ezen érdemeiért 1214-ben[2]) Ederich és Zeldegeh várát kapta. Fia

I. Mátyás szintén de Kövágő-Örs. Ennek testvéreül Pált is emlit Lehoczky.

I. Mihály (I. Mátyás fia) osztályos rokonaival egyességre lép 1341-ben az örsi vár, és ott a B. M. Magdolna tiszteletére alapitott prépostság iránt, melyet bő adományokkal tetézett[3]). Négy fia közül csak

I. Miklós mester tartja fen ágát. Megerősiti magát örsi és pezei birtokában. Meghalt 1376-dik év után. Neje Katalin, Batthyán Miklós mester János fiának hasonlóan János nevü fiától nemzett leánya volt. Ettől született utódait a II. táblán láthatni:

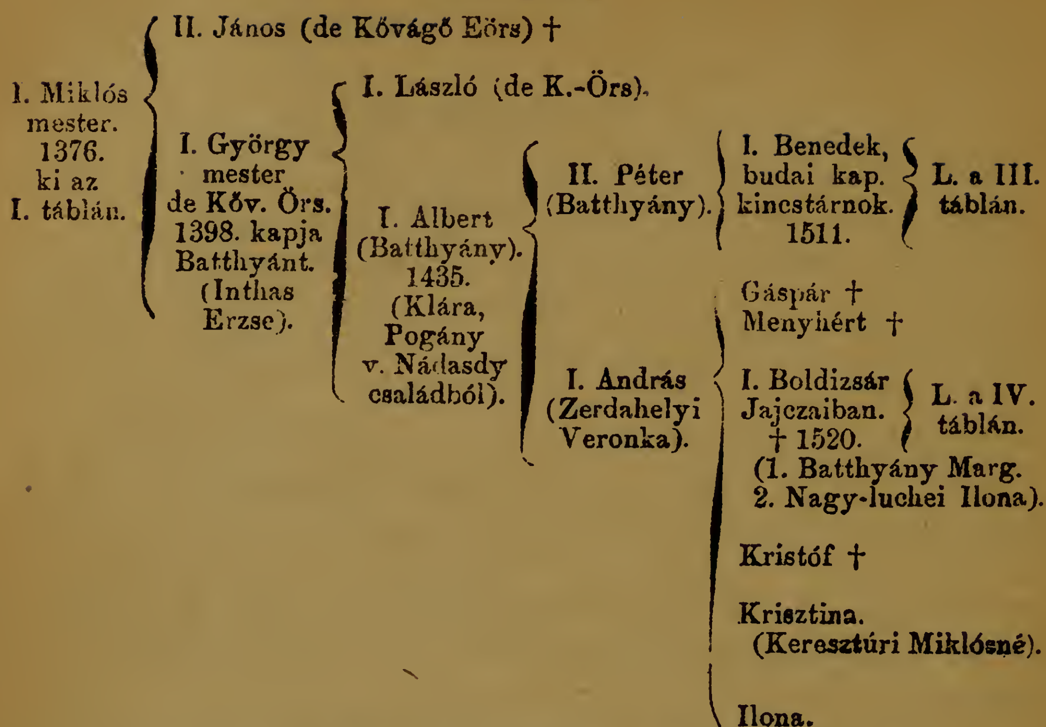
---

[1]) Wagner Ms. LXX. 99. — Lehoczky Stemm. P. I. 39. s köv. l. Szklenár György: Origo et genealogia ill. Batthyániorum etc. Poson, 1778. — Hormayr (Taschenb. 1823-diki k. 196—214. l.) — Geneal. auth. Mss. No. 207. tom. II. közlik a család történeteit, melyek (s egyebek), itt összevetve használtattak.

[2]) Wagner Mss. LXX. Lehoczky Simon után 1213-dikat ir; szerinte él 1230-ban is.

[3]) Wagner id. h.

II. tábla.




I. György (I. Miklós fia) lőn a család alapitója. Esztergam vári kapitány volt 1370 ben. Részint a török-, részint Horvát János bán ellen szerzett érdemeiért 1398-ban Zsigmond királytól kapván Batthyán helységet, ő és utódai erről nevezék magokat. Meghalt 1401-ben. Neje volt Inthas (Lehoczkynál Guthor) Jánosnak Ivánka Miklós leányától Erzsétől született leánya Katalin.

II. Jánostól a nemesi ágazat eredeztetik. Rólok alább.

I. Albertnak, ki 1435-dik táján halt meg, Klára nevü neje volt Wagner és Szklenár szerint a Nádasdy, Lehoczky szerint a Pogány családból.

II. Péternek fia I. Benedek [1]), budai várnagy (1514.) és II. Ulászló korában kincstartó. II Ulászlótól kapta Erdélyben Almás várát, melyet Somi Jósával Atynáért cserélt el. Élt 1518-ban is, és a bácsi országgyülés végzéseit aláirta. Ivadékát a következő III. táblán tüntetem föl Lehoczky szerint:

---

[1]) E Benedek kérdés alatt áll. Irják őt I. László leányának Margitnak Alapi Andrástóli fiáúl, kit Batthyán Boldizsár fogadott volna nevéré örökösül. (Budai lex. I. 289. l.) Lehoczky Stemm. I. 40. l. szintén igy származtat egy Benedeket, hanem emettől megkülönbözteti, 1511-ben Baranya megyei rovásolónak (dicator) irván őt, és tőle származtatván a nemesi ágat. Wagner Mss LXX 99. bizonytalannak állítja.

I. András neje Zerdahelyi Veronka Z. Imre leánya által birtokait több mint száz helységgel szaporitja [1]. Neje a Corbaviai grófoktól eredt Zakán (Szklenár szerint Zalány) Lászlótól származott, kinek az Ugaliak utáni örökségéből jutott reá a szép hozomány. Gyermekeiül I. Gáspár [2], Menyhért [3] I. Boldizsár, Kristóf, Krisztina és Ilona tétetnek. Közülök csak

I. Boldizsár alapit családot. Ez Kőszegi várnagy 1484-ben, 1489-ben [4] Vas megyei főispán, főkomornok jajczai és boszniai bán volt, és többször követséget viselt. 1490-ben küldte őt II. Ulászló Jajcza védelmére. Ugyanez évben Corvin vagyis Hunyady Jánostól Somogy megyében Latran helységgel hűségeért, és kivált Kőszeg védelmében mutatott vitézségeért adományoztatott. Ugyancsak ő kapta 1481-ben a Batthyány család czimerét is. A vért kék mezejében vizből magas szikla emelkedik föl, annak tetején pellikán fészkében fiait vérével táplálja. A szikla üregéből oroszlán emelkedik, szájában pallost tartva. Ez czimere jelenleg is az öszves családnak s a vértben nem bővitetett soha, hanem a grófi ág kilenczágú korona, a herczegi ág pedig herczegi palást és korona alatt viseli.



Az 1765-ki herczegi oklevélben a czimer csak kivül toldatott meg. A grófi korona fölött öt sisak áll. Jobb oldalról az elsőn koronás oszlop, a másodikon oroszlán, a középsőn herczegi korona, a negyediken a vértbeli pellikán, az ötödiken egy csomó pálcza, melyek közül bárd nyulik ki. A vértet két szárnyas ló fogja, mellettök két oldalról arany és vörös zászló leng. Az egyiken F. I., a másikon M. T. betük ragyognak.

I. Boldizsár lemondván a bánságról, Slavoniában, hol sok birtoka volt, lakott. Meghalt 1520-ban [5]. Háromszor nősült. Első neje Gereben Kata, G. László leánya. Második nagy-luchei Dóczy Ilona (1503.) Harmadik Batthyán László leánya Margit [6].

---

[1]) Lehoczky id. h.

[2]) és [3]) Lehoczkynál. Wagner Mss. LXX. csak Boldizsárt, Gáspart, és a két leányt említi. — Budai lex. I. Kristófot Boldizsár fiául irja. I. András unokájaul. — Gáspárnak ajánlja 1558-ben Doctor Prechtius Pithagoras verseit Lehoczky szerint.

[4]) Acad. Értesitő 1853-ki f. 179. l.

[5]) Szklenár id. h. 25. Wagner id. h. Lehoczky id. h.

[6]) Lehoczky szerint. Mert Szklenár csak ez utólsót említi Wagner id. h. csak a két utolsót említi Szerinte Dóczy Ilona Dóczy Balázs leánya.

I. Benedeknek gyermekeit s utódait mutatja a következő

III. tábla.

- I. Benedek budai várnagy. (Margit). 1514. ki a II. táblán Péter fia.
  - Mihály
    - II. Farkas
      - János † 1526.
        - László
          - Kristóf † 1601.
      - Ferencz báró.
        - Ferencz
          - Ferencz
            - Antal †
            - Ferencz †
        - Gáspár.
        - Benedek.
        - György.
  - Orbán † 1549.
  - I. Farkas (Csemetei Kata).
    - Perpetua. (Dersfi Miklósné).
    - Zsófia. (Botth Miklósné).

I. Benedeknek neje Margit, (filia Achatii Castellani de szent lélek) kitől gyermekeit s utódait Lehoczky igy mutatja föl, noha ezen ágazatot sem Szklenár, sem Wagner (ki azonban ugy látszik, Szklenárt nagyon használta) nem ismerik. Fiái közül

Orbán[1]) Szapolyai hive 1534-ben, és ott volt Gritti részén a medgyesi ostromnál, hol Gritti halálát lelte. Szapolyai halálával özvegyének is régig hive volt, de Martinuzzival egyenetlenkedésben élt, innen a gyanuság, hogy ettől méreg által vesztetett volna el. Már 1549-ben nem élt. Testvére

I. Farkas[2]) nemeslelkü férfiu, ki Nána várában Móré László által fogva tartott testvére Orbán helyett a börtönbe megy 1543-ban[3]). Temesvárnál harczol 1552-ben, és ugyanott két lába elvágatván, kinosan hal meg[4]). Neje Dóczy Ilona, kitől leányai maradtak.

Mihálynak fia II. Farkas nejéül Csemetei Katalin iratik. Hihetőleg Lehoczky hibája, és valótlanság az, hogy ennek János fia Mohácsnál esett volna el 1526-ban, holott már II. Farkasnak is — összevetve az időt — e kornál későbbi korra üt ki élete. Igaz azonban, hogy Brodarics egy Batthyány Jánost emlit a Mohácsnál elesettek között.

---

[1]) Wagner id. h. Orbánt I. Boldizsár fiától, I. Ferencz testvéreül állitja. Szintén nála Perpetua Dersfyné, és Zsófia Both Miklósné I. Boldizsár leányai. — Budai is (Lex. I.) Boldizsár fiáúl irja.

[2]) Budai szerint I. Boldizsárnak fia. — Wagner nem emliti. Szklenár irja, hogy a Genealogiákon nem áll; de e családbeli, valamint Orbán is. (35. lap).

[3]) Istvánffy 1685-ki kiad. 168. lap.

[4]) Forgách Comment. 55. L. Istvánffy id. h. 213. — Lehoczky roppant hibát követ el. I. Farkast Lupusnak, a II. Farkast Wolfgangusnak nevezve e két személyt, noha a családfán megkülönbözteté, a szövegben összetéveszti. Mind a 10. mind a 11-dik izen álló Farkast Temesvárnál ejteti el, tehát ugyanazon eseményt kettőnek tulajdonitja. Holott bizonyos, hogy Orbán testvére I. Farkas vesz el Temesvárnál. Továbbá I. Farkas nejéül Dóczy Ilonát, II. Farkasénak Csemetei Katát irja (1. r. 42—43. lap.)

Ez ágazat Lehoczky szerint Kristóf, Antal és Ferenczben hal ki a XVII. század elején.

És most tekintsünk vissza I. Boldizsárra (a II. táblán), kitől a család mostanáig jő le. Ennek családfája, melyet alkotott, imez:

IV. tábla.

- I. Boldizsár czimerszerző † 1520. Ugyanaz, ki a II. táblán.
  - I. Ferencz, bán. Szül. 1497. oct. 28. † 1566. nov. 28. (1. Alsól Bánffy Kat. 2. Svetkovics Kata).
  - II. Boldizsár, főkomornok † 1528. (Erhardi Kata).
    - I. Kristóf főpohárn. † 1570. (1. Kanisay Magd. 2. Kanisay Orsolya. 3. Svetkovics Erzse).
      - II. Gáspár †
      - III. Boldizsár, főasztaln. † 1588. (Zrinyi Dora).
        - Gróf II. Ferencz † 1625. (G. Poppel Lobkovicz Éva).
          - I. Ádám 1609—1659. (Gr. Formentini Aurora).
            - II. Kristóf ettől a herczegi ág. L. az V. táblán.
            - Bora (Széchy Bét.)
            - Eleonora (Gr. Eszterházy László).
            - I. Pál ettől a grófi ág. L. a VI. táblán.
          - Margit (Gr. Csáky László).
          - Erzse (Gr. Erdődy Gy.)
          - Bora (Gr. Forgách Zsig.) † 1680.
        - Kata. (Széchy Tam.)
        - Dorottya.
    - Jusztina.
  - Bertalan †

I. Ferencz (I. Boldizsár fia) született 1497-ki oct. 28-kán[1]). Vas megyei főispány, főpohárnok[2]), főtárnokmester, és tót és horvátországi bán volt. Már 1514-ben Bornemisza János vezérlete mellett hadakozott Dósa György ellen. 1522-ben lett bánná Karlovicz Jánossal, és ugyan ez évben Török Bálint hűtlenségén nyerte ennek javait. 1524-ben kapta Német-Ujvárt, melyről azóta családja magát Németujvár örökös urául czimezi. Részt vett az 1525-ki jajczai, valamint a gyászos mohácsi ütközetben. Ezután Szapolya részén állott, kitől 1527-ben Késmárk városát kapta, és ebben Ferdinand által is megerősittetett. Nemsokára csakugyan I. Ferdinand hűségére tért, és Varasdnál már ez ellen harczolt. A kőrösvásárhelyi gyülésen több

[1]) Szklenár id. h. 28.

[2]) Lehoczky id. h. 41. — Budai szerint is tárnok. — Wagner csak pohárnokságát említi.

fő urat Ferdinand részére nyert meg [1]. 1532-ben vitézül ótalmazta Sárvárt. Meghalt 1566-ki nov. 28-kán. Nejei: 1. alsó-lindvai Bánffy Katalin, 2. Svetkovics Kata. Gyermeke egyiktől sem maradt. Testvére

II. Boldizsár (I. Boldizsár fia) főkomornok, főtárnok, tót- és horvátországi al-bán, és Zágráb, Kőrös megyék főispánja volt II. Lajos király alatt. Testvérével Ferenczczel kapta Hedervárt, Enyinget, Alapot és Zamardot. Meghalt 1528-ban [2]. Nejei: 1. Lipcsei Ilona [3], 2. Erhardi Kata a zágrábi püspök Lukácsnak rokona.

I. Kristóf (II. Boldizsár fia) jelen volt 1542-ben a beszterczebányai gyülésen, 1554-ben főpohárnok lett. 1567-ben a fölebbviteli pörök megvizsgálására egyik biróul rendeltetett. Meghalt 1570-ben [4]. A dúsgazdag Kanisay László eljegyzé neki leányát Magdolnát, ez azonban meghalván, Orsolyát szánta neki, ki azonban Nádasdy Tamásné lőn. Kristóf pedig Svetkovits Erzsébetet, Batthányi I. Ferencz nejének Svetkovics Katának nővérét vett el. Ettől nemzé Gáspárt, ki kihalt, és

III Boldizsárt, ki 1572-ben Rudolf koronázásán mint főasztalnok volt jelen. Különben a hadi pályán szerzett érdemeket. 1578-ban ő rá, és Nádasdy Ferenczre bizatott Kanizsa megerősitésének terve. A munkáltatás idején megtámadtatván a törökök által, Boldizsár két elfogott töröknek követsége által csellel visszacsalván a megfutamodott törököt, fényes diadalt vivott rajtok. 1580-ban a gobornoki váromladékok mellett Skanderbéget verte meg, hol Skanderbég, Huszeim, Kalender és Ozmán Aga is elesett, 430 főtörök fogoly lőn; ezenfölül 20 zászló esett zsákmányul. 1587-ben Zrinyi Györgynek Kanizsa mellett Sasvárbég ellen volt segélyére. Meghalt 1590-ben [5]. Neje Zrinyi Dorottya a szigethi hős leánya volt, kivel 1566-ki január 30-kán kelt egybe. Fia csak

---

[1]) U. ott. Pray Annal. Reg. V. 179.

[2]) Lehoczky Stemm. I. 39. l. a táblázaton 1542-re teszi halálát, hibásan. Wagner id. Mss. és Szklenár id. h. 26. lapon 1528-ra.

[3]) Csak Lehoczkynál ismét valószinüleg tévedésből, mert a Dóczyak gyakorta irattak Lipcseyeknek is. És ezen Ilona hihetőleg azon Dóczy Ilona, ki I. Boldizsár nejeül is állitott (41. lap.) — Buday e II. Boldizsárt nem ismeré. Átalában Lehoczky is nagy zavarban van e genealogiával is.

[4]) Szklenár id. h. és utánna Wagner. — Lehoczky roszul tevé halálát 1569-re.

[5]) Istvánfi és utánna mások roszul teszik 1588-ra. Szklenár a családi okmányok után irt 1590-et.

II. Ferencz maradt, ki Sopron megyei főispán, kir főlovászmester, a Dunán túli részek főkapitánya, a nádori fölebbviteli törvényszék közbirája volt Rudolf, II. Mátyás és II. Ferdinand király korában. 1595-ben még fiatal korában jelen volt a fejérvári ütközetben, hol Hasszán budai basa tizezer emberét veszté el. Bocskay ellenében a király hive. Azonban Bethlen támadásakor ehez hajlott, egy ideig még is Erdődy Tamás őrködése tartá vissza. 1620 ban azonban midőn Bethlen Gábor seregeit Sopron megyébe küldé, Ferencz Rohonczra ment a fejedelem elébe, és ott meghódolt [1]. Még ugyan ezen évben egy éjjel véletlenül Kőszegre ütvén saját, és nővére Kata Széchy Tamásné fegyvereseivel, azt elfoglalta, és a várkapitányt Hagymási Kristófot fogva küldte Bethlenhez Sopronba nov. 17-kén [2]. Meghalt 1625 ben. Ferencz emeltetett bárói, azután grófi rangra 1603-ban. Neje Éva báró Popel Lobkovicz Miklósnak Salmis Magdolnától leánya meghalt 1640-ben. Több leány között fia

I. Ádám gróf, cs. kir. kamarás, 1630-ban királyi főasztalnok, dunáninneni főhadvezér. Ő alapitá Németujvárott a Ferenczes barátok zárdáját, és a felső-őrsi prépostságot is gazdagitá. Meghalt 1659-ki mart. 15-kén, kora 49-dik évében. Eltemettetett Németujvárott a barátok egyháza alatti családi sirboltba. Első neje Formentini Aurora Katalin, a második Corbella vagy Vituon Borbála, ki magnélkül halt meg. Első nejétől lett fia II. Kristóf, kinek ágán a herczeg Batthyányok erednek, és I. Pál, kitől a grófi ág jő le.

II. Kristóf született 1632-ben. Cs. kir. kamarás, titkos tanácsos, Vas megye főispánja, a Dunán inneni részek főkapitánya, és főpohárnokmester volt. Részt vett 1683-ban Bécs védelmében. Jelesül viselte magát Pápa, Veszprém és Tatánál. Meghalt 1685-ki mart. 5-kén, kora 53-dik évében. Eltemettetett Németujváron. Neje Mária a Palocsay Horváth családból volt.

II. Kristóf ágát mutatja a következő

[1] Pethő G. krónika 190. l.
[2] U. ott. 192. l.

## V. tábla.

- II. Kristóf † 1685 (Palocsay Mária)
  - II. Ádám orsz. biró. † 1703. (Strattman Eleonora).
    - I. Lajos nádor sz. 1696. † 1765. (Gróf Kinsky Terézia).
      - Herczeg III. Ádám sz. 1722. (Gr. Illésházy).
        - Herczeg II. Lajos sz. 1753. † 1806. (Pergen Erzs.)
          - Fülöp herczeg szül. 1781.
          - Iván sz 1784. (Gr. Batthyány Aglája).
            - Erzse.
            - Leopold.
            - Julianna.
      - I. József † primás.
      - Fülöp †
        - II. József † 1762.
        - Antonia, szül. 1762.
      - Tivadar sz. 1729. † 1813. (Gr. Eszterházy Filipine).
        - Mar. Julianna. †
        - Teréz.
        - Eleonora.
        - Antal József sz 1762. † 1828. (Gr. Roggendorf Josefin).
          - I. Gusztáv (B. Ahrenfeld Vil.)
            - Ödön.
            - II. Gusztáv.
          - Filippin (Gr. Pergen Ant)
          - Kázmér Megh Párisban 1854. Gr. Keglevich Aug.).
    - Károly herczeg. sz. 1698. † 1772. (1. G. Waldstein Bor. 2. G. Strattman Fran. 3. G. Batthyán Anton.) Ezektől gyermekei kihaltak.
  - IV. Boldizsár † 1700.

II. Ádám született 1662-ki sept. 13-kán. Országbiró, egyszersmind Horvát-, Tót-, Dalmátország bánja, valóságos titkos tanácsos, Vas megyei főispán, egy magyar gyalog ezred ezredese, Dunán inneni főkapitány, jelen volt Bécs védelmétől kezdve a törökök elleni minden táborozásban, 1688-ban Fejérvárt, 1690-ben Kanizsát a töröktől visszafoglalta[1]). Meghalt 1703-dik évi aug. 26-kán, kora 41-dik évében[2]). Neje gróf Strattman Eleonora, szül. 1678-ban, férjhez ment 1692-ben, Meghalt 1701-dik évi nov. 24-kén. Ettől születtek I. Lajos és Károly az első herczeg.

I. Lajos született 1696-ki mart. 7-kén. Római sz. birodalmi gróf lett, 1721-ben Szilez, Morva, cseh és ausztriai indigenatust nyert üléssel és szavazattal. Anyja után a Strattman név öröklője. Cs. kir.

---

[1]) Életrajzát F. magyarországi Minerva 1836-ki IV. kötetben arczképével együtt. Hormayr Taschenbuch 1823-ki foly. 196—214. l. szintén arczképével, mit Wiedeman és Ortelius red. is közlött.

[2]) Nabinger: Ruhestätte, 10. lap. halálát kora 45-dik évében teszi hibásan, valószinűleg hibás sir-iratok után.

kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, főpohárnokmester, aranygyapjas vitéz 1744-től, sz. István-rend nagykeresztese 1764-től, Zala megye főispáni helyettese tiz évig, a hétszemélyes tábla elnöke, a királyi tábla rendkivüli vizsgálója (visitator) tizenhárom éven át — 1746-ig, a midőn lemondott, majd kanczellár, és 1751-dik óta nádor. Meghalt 1765-ki oct. 26-kán. Tetemei szintén Németujvárott nyugszanak. Neje 1717-dik év óta gr. Kinsky Teréz, ki 1775-ki jan. 2-kán halt meg. Gyermekeikről alább.

Károly született 1798-ki april 28-kán. Az aranygyapjas és szent István-rend nagykeresztes vitéze. Vas megye örökös, és Zala megye főispánja, főtábornagy, valóságos belső titkos tanácsos, és állami tanács-miniszter; előbb Horvát-, Tót- és Dalmátország bánja, Bajorországban és Belgiumban a cs. seregek fővezére, és ez utóbbiban a kormánynak mint teljhatalmu miniszter vezetője. Bajorországot meghóditá. A francziákat is meggyőzte, stb. A Vas megyei örökös főispánságot 1716-ban kapta. 1764-ben[1]) II. Ferencz császár által herczegségre emeltetett utódaira nézve is elsőszülötti örökösödéssel. Anyja után a Strattmanféle javakban Payerspach, Trautmansdorf, Fischament és Entzersdorfra nézve Ausztriában, ugy Magyarországban a siklósi és üszöghi urodalmakra nézve elsőszülöttségi hitbizományt (majoratust) alapitott. Ő volt növelési vezetőjök II. József és II. Leopold császári főherczegeknek. Meghalt 1772-dik évi aprilis 15-kén. Háromszor nősült. Első neje gróf Waldstein Borbála gróf Künberg özvegye volt 1720-tól. Ez meghalt 1724-diki nov. 23-kán. Tőle fia Jenő (Eugen) meghalt 1742-ki febr. 19-kén. Második neje gróf Strattman Franciska, szül. 1709-ben meghalt 1760-dik april 18-kán. Ettől fia Vilmos és öt leánya gyenge koraikban elhaltak. Harmadik neje volt testvérétől Lajostóli unokája gróf Batthyány Antonia, előbb gróf Erdődy Miklósné, kitől gyermeke nem volt. Kihalván Károly, a herczegi rang átszállott I. Lajos legidősb fiára, III. Ádámra, kiről alább.

I. Lajosnak a táblázaton álló III. Ádám és I. Tivadaron kivül több gyermeke is volt, ugymint:

Terézia, született 1718-ban, meghalt 1722-ben.

Antonia, szül. 1720. jan. 8-kán. Neje először gróf Erdődy Miklósnak, másodszor herczeg Batthyány Károlynak.

Anna, szül. 1721-ben, meghalt 1727-ki jan. 9-kén.

---

[1]) L. a herczegségi oklevelet Lehoczky Stemm. I. 47. l.

József, született 1727-ki jan. 30. Előbb szombathelyi, majd pozsonyi prépost (1755.), erdélyi püspök 1759-ben, kalocsai érsek 1760-ban, esztergami érsek 1776-ban, bibornok 1778-ban lett. Ő koronázta meg II. Leopold és I. Ferencz királyokat. Meghalt 1799-ben. Eltemettetett Pozsonyban [1].

Fülöp, született 1731-ben, tábornok volt. Meghalt 1795-ben. Neje báró Perényi Lászlónak báró Andrássy Klárától született leánya Borbála volt.

III. Ádám, szül. 1722. mart. 27-kén, nagybátyja Károly után a herczegi rangot és majoratust öröklé. Valóságos belső titkos tanácsos, a prágai ostromnál egy lovas fölkelő nemesi ezred ezredese, báni helyettes, egy magyar gyalog ezred tábornoka, a tüzérség főparancsnoka, Vas megye főispánja volt. Meghalt 1787-ben. Neje gróf Illyésházy Teréz az országbiró leánya szül. 1734. dec. 9. Meghalt 1807. május 6-kán. Gyermekei:

a) József gróf meghalt magnélkül 1762.

b) Antonia szül. 1762. febr. 12.

c) II. Lajos herczeg szül. 1753. jan. 11. Strattmanni gróf, cs. kir. kamarás, meghalt Meidlingben 1806-ki julius 15-kén. Eltemettetett Németujváron. Neje gróf Pergen Erzsébet, szül. 1755. nov. 28-kán. Meghalt 1815-ki jan. 2-kán Bécsben, eltemettetett Német-Ujváron.

Fülöp herczeg (fia II. Lajosnak) született 1781. nov. 13-kán. Cs. kir. kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, Vas megye örökös főispánja, az ausztriai Leopold-rend középkeresztese, a tudományok és honi ipar előmozditója, ki a magyar academia alapitói közt 40 ezer forinttal foglal helyet.

Iván gróf (szintén II. Lajos herczeg fia) szül. 1784. Cs. kir. kamarás. Testvére Fülöp, a herczeg nőtlen és gyermektelen lévén, a herczegség reá néz. A magyar academia alapját 10 pfrttal növelte. Első neje gróf Eszterházy Mária 1807-ki január 15-dike óta, ki meghalván 1830. mart. 31-kén, másodszor nősült 1834-ki jun. 16-kán gróf Batthyány Vincze leányával Aglajával, ki csillagkeresztes és palotahölgy. Első nejétől leánygyermekei maradtak ezek: 1. Erzsébet grófnő szül. 1820. maj. 16., csillagkeresztes és palotahölgy férjhez ment 1841-ki aug. 7-kén Trakostyáni gróf Draskovics Károly cs. kir. kamaráshoz, kitől 1855-ki sept. 2-kán özvegyen maradt. 2. Leopol-

[1]) Memor. Basilicae Strig. 100. lap.

dina grófnő szül. 1824. aug. 27-kén, nőül ment 1843-ki aug. 7-kén, monyorókereki gróf Erdődy Sándor cs. kir. kamaráshoz. 3. Julianna Janka Mária Stephania grófnő, született 1827-ki jun. 10-kén palotahölgy, egybekelt 1850-ki május 18-kán gróf Montenuovo Vilmos Albert kamarás és tábornokkal.

Tivador gróf (1. Lajosnak a nádornak fia) született 1729-ki october 16-kán. Cs. kir. valóságos belső titkos tanácsos volt. Meghalt 1812-ben. Neje gróf Eszterházy Filippin, gróf Eszterházy Ferencznek Pálffy Szidonia grófnőtől született leánya. Ettől gyermekei Mária Julianna korán elhalt. — Terézia, Eleonora, szül. 1760-ki febr. 6-kán, és

Antal József gróf, szül. 1762. Cs. kir. kamarás. Meghalt 1828. sept. 20. Eltemettetett a családi sirboltba. Neje gróf Roggendorf Cziczelle, született 1778-ban, meghalt 1814-ki dec. 3-kán Bécsben, eltemettetett Németujváron [1]. Ennek gyermekei a következők:

1. I. Gusztáv, született 1803-ki dec. 8-kán. Nősült özvegy Bubna grófnő, született báró Ahrenfeld Vilhelminával 1828. dec. 14. Özvegyen maradt 1840. oct. 1-jén. Fiai gróf Ödön, és gróf Gusztáv.

2. Filippin grófnő, szül. 1805-ki oct. 2-kán. Csillagkeresztes hölgy, 1832-ki febr. 18-kán férjhez ment gróf Pergen Antal cs. kir. kamaráshoz.

3. Kázmér, született 1807-ki jun. 4-kén. Nősült 1847-ki nov. 4-kén buzini gróf Keglevich Augusztával, özvegy Szapáry grófnővel. Az $18^{39}/_{40}$-ki országgyülés felső tábláján kezdett föllépni mint ellenzéki tag. A forradalomban nagy részt vett, és külügyi miniszter volt [2]. Törökországon átmenekülvén, Párisban halt meg 1854-ki nov. 4-kén.

## A grófi ág.

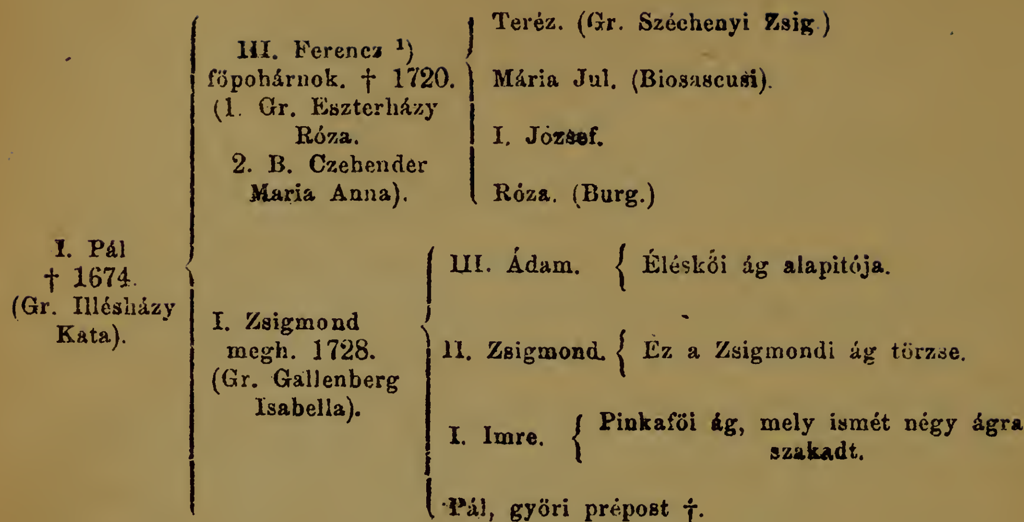
Mint emlitém, I. Ádámnál a család kétfelé szakadt. Kristóf alapitá a herczegi ágát. Testvére I. Pál (lásd a III. táblán) a grófi ágat. I. Páltól ismét igy ágazik szét a család:

---

[1] Nabinger id. h. 12. l.

[2] L. élet- s jellemrajzát ujabb ism. tára I. k 354. l.

VI. tábla,




A nemzékrend élén álló I. Pál, szül. 1629-ben, kanizsai kapitány volt, Részt vett Berzencze és Babocsa visszavételében, valamint a sz. gróthi diadalban is, ugyanott kapitányságot viselt[2]). Meghalt 1674-ki aprilis 11-kén, kora 35-dik évében[3]). Eltemettetett Német-Ujváron. Neje gróf Illyésházy Katalin.

III. Ferencz főpohárnok meghalt 1720-ban. Gyermekeiben végzi ágazatát. (L. a táblán).

I. Zsigmond belső titkos tanácsos, és főasztalnok, meghalt 1728-ban. Két neje volt. 1. Gr. Gallenberg Izabella Rozina. 2. Erdődy Miklós özvegye. Négy fia közül II. Pál győri kanonok, dombói apátúr és győri nagyprépost volt. Többi három fia három külön ágat alapitott, ugymint III. Ádám ágazata Éléskői, II. Zsigmond ágazata Zsigmondi, I. Imrének ága Pinkafői grófi ágazatnak neveztetik.

Rövidség s nagyobb világosság végett minden ág külön fejezetiben lesz eléadva.

## Éleskői ág.

Alapitója III. Ádám, (I. Zsigmond fia), született 1697-ben. Előbb alkanczellár, később tárnokmester, kamarás és titkos tanácsos,

[1]) Ezen Ferenczet Lehoczky nem említi, hanem Wagner id. Mss. LXX.
[2]) Lehoczky id. h. 44.
[3]) Nabinger id. h. 9. — Mások szerint meghalt 1689-ben.

jeles jogász és gazdász. Meghalt 1782-ki nov. 15-kén[1]). Neje gróf Eszterházy Jozefa, kitől gyermekei:

I. Szidonia, gróf Illyésházy Jánosné.

2. Ferencz, cs. kir. kamarás, titkos tanácsos, kapitány, és Sáros megyei főispán, született 1737-ben. Meghalt Sz.-Gróthon 1821, martius 30-kán.

3. János-Nep., született 1747-ki nov. 16-kán. Kamarai tanácsos és torontáli főispán volt. Meghalt Pozsonyban, 1831-ki junius 1-jén. Neje gr. Herberstein Mária Antonia, szül. 1766-ki nov. 6-kán, egybekelt férjével 1786-ki május 16-kán. Meghalt 1838-ki jun. 25-én. Ettől egyetlen leányok Janka született 1797-ben. 1818-ki május 20-dika óta gróf Eszterházy Alajos kamarás és alezredes neje, és ez ágnak egyetlen élő tagja.

4, Károly.

5. Julianna gróf Berényi Andrásné.

6. Regina gróf Aspermontné.

## Zsigmondi ág.

Ennek törzse II. Zsigmond (I. Zsigmond fia) szül. 1698-ban, kir. tanácsos, Szalonakon lakott. Meghalt 1768-ban. Neje Lengheim Róza[2]). Ettől gyermekei:

1. Miksa, meghalt 1804-ki mart. 31-kén Szalonakon.

2. Fülöp.

3. Károly.

Ez ágból József Emanuel, cs. kir. kamarás, ki 1851-diki feb. 26-kán halt meg. Ennek gyermekei:

a) Ferencz Xavér, született 1804-ki oct. 3-kán, 1835-ki január 1-jén egyebekelt nemes Eisenbach Máriával, ki 1855 apr. 25-én szünt meg élni.

b) Adelheid, született 1801-ki oct. 11-kén, csillagkeresztes hölgy, egybekelt 1822-ki julius 14-kén Warensteini gróf Barbo Ottóval. Megözvegyült 1848-ki május 26-kán.

József Emanuellel apúl testvér Kristóf, született 1792-ben. Tulajdonosa a Szalonaki urodalomnak, kir. kamarás, 1815-ki febr.

---

[1]) Születési éve Historisch herald Handb. 35. — Nabinger 1703. november 18-dikra teszi. — Halálát Lehoczky teszi 1775-re. — 1782-re pedig Nabinger s az emlitett Handb.

[2]) Wagner id. h.

kelt egybe birodalmi gróf Gleispach Franciskával, ki 1794. jun. 1-jén született, és 1854-ki január 24-kén meghalt Ettől gyermekei:

1. Károly, született 1817-ki april 16-kán, egybekelt 1855-ki october 2-kán gróf Erdődy Henrika csillagkeresztes hölgygyel, ki 1838-ki május 22-kén született.

2. László, uhlanus ezredbeli hadnagy, meghalt ifjan 1851-ki december 29-kén.

3. Ágnes, neje gróf Batthyány Zsigmondnak, meghalt 1853. sept. 17-kén, kora 38-dik évében.

Ugyancsak ez ágról való János nep. gróf, ki korán özvegyet s árvákat hagyott maga után. Gyermekei:

a) Lajos, született 1806-ban, a magyar ellenzék feje, magyar miniszter-elnök, kivégeztetett 1849-ki october 6-kán. Neje gróf Zichy Antonia, csillagkeresztes hölgy, született 1816-ki jul. 14-kén, férjhez ment 1834-ki dec. 3-kán. Ettől született Emma 1837-ki dec. 24-kén.

b) Amália (Lajos nővéré) először gróf Jenison Walworth, ennek halálával másodszor Westerholt Károly grófné.

## Pinkafői ág.

Ez ágnak feje I. Imre (I. Zsigmond fia), ki 1701-ben született. Királyi fő-asztalnok, és a hétszemélyes táblának sokáig ülnöke volt. Meghalt 1774-ben [1]). Hitvese gróf Sauer Annától négy élő fia maradván, ezek külön mind ismét ágat alapitának, ugy hogy a Pinkafői ág ismét négy al-ágazatra oszlik. Igy következnek I. Imrének fiai szerint:

### I. ágazat.

József György (I. Imre fia) született 1738-ban. A grätzi kamara al-elnöke, Nógrád megye főispánja, és kir. fő-asztalnok, kamarás, cs. kir. titkos tanácsos. Meghalt 1806. aug. 11-kén, kora 69-dik évében. Eltemettetett Németujváron. Neje gróf Illyésházy Franciska. Meghalt Bécsben 1817-ki oct. 3-kán, és férje mellé temettetett. Ettől gyermekei:

A) József, született 1770-ki dec. 23-kán Grätzben, volt val. cs. kir. kamarás. Meghalt 1851-ki mart. 25-én Bécsben. Eltemettetett Németujváron. Első neje gróf Lázár Anna, meghalt 1831. jun. 13-án.

---

[1]) Lehoczky szerint 1764-ben.

Második neje Tarnóczy Antonia, csillagkeresztes hölgy 1831-dike óta. Ettől fia:

Mária József György, született 1836-ki jun. 25-kén.

B) Vincze, szül. 1772-ki febr. 28-kán. Kamarás, titkos tanácsos, udvari alelnök, Hont megyei főispán volt. Meghalt 1827-diki december 3-kán. Eltemettetett Németujváron. Neje bácskai Rudnyák Josefin, meghalt 1847-ki január 15-kén. Ettől gyermekei

1) Aglája, szül. 1805-ki január 6-kán, csillagkeresztes hölgy, férjhez ment 1834-ki junius 16 kán, gróf Batthyány Ivánhoz.

2) Aurora, csillagkeresztes és palota-hölgy, született 1808-ki junius 13-kán. Neje lőn 1831-ki jun. 29-kén herczeg Thurn és Taxis Fridriknek.

3) Isaura, szül. 1809-ki sept. 12-kén.

4) Athenaeis, szül. 1811-ki január 30-kán.

5) Irene, szül. 1812-ki december 31-kén. Egybekelt 1838-ki october 20-kán gróf Schönborn Wiesentheid Kelemennel.

6) Artúr, szül. 1814-ki május 24-kén. Cs. kir. alezredes, és a rakitsáni, horti, lugosi és révi urodalmak tulajdonosa. Nősült 1849-ki october 15-kén gróf Apraxin Juliával, kitől gyermekei a) Ilona Jozefina, szül. 1850-ki oct. 9-kén. — b) Katalin, szül. 1852-ki october 15-kén. — c) Artúr Ödön, szül. 1854-ki január 3-kán. — d) Georgine, szül. 1854-ki mart. 9-kén.

7) Hermina, szül. 1815-ki dec. 20-kán, csillagkeresztes hölgy. Nejévé lőn 1840-ki jun. 30-kán Stillfried-Rattonicz és Neurodi Fülöp Ferencz morvaországi birtokos bárónak.

C) Miklós, szül. 1778-ki jun. 24-kén. Cs. kir. kamarás. Meghalt 1842-ki april 14-kén. Özvegye gróf Széchenyi Franciska Karolina, szül. 1783-ki nov. 4-kén. Csillagkeresztes hölgy. Egybekelt férjével 1802-ki oct. 5-kén. Pinkafőn az irgalmas szerzet apáczainak zárdát alapitva, maga is abba vonult 1855-ki junius 17-kén.

D) Julianna, szül. 1780-ki mart. 18-kán, Swetics Jakab cs. kir. kamarás özvegye.

II. ágazat.

II. Imre (I. Imre fia), szül. 1743-ban. Kapitány volt. Meghalt 1819-ki május 18-kán Polgárdon. Eltemettetett Németujváron. Neje gróf Haller Anna, született 1756-ban. Meghalt 1814-ki april 23-kán. Eltemettetett Németujváron. Ettől gyermekei:

I. III. Imre, szül. 1781-ben. Cs. kir. kamarás, belső titkos tanácsos, és fő-lovászmester. Neje székhelyi gróf Majláth Erzsébet

Mária, csillagkeresztes és palota-hölgy, szül. 1794-ki május 23-kán. Gyermekei

a) Mária, szül. 1814-ben. Férjhez ment 1844-ki febr. 1-jén, báró Dumont Alfons alezredeshez.

b) Amalia, szül. 1818-ban Férjhez ment 1839-ki jun. 16-án, török-sz.-miklósi Almásy Pálhoz.

c) Emma Róza, szül. 1820-ban. — 1852-ki január 20-dika óta Andreoli Ferencz lovag neje.

**II.** István, cs. kir. kamarás. Neje gróf Bolza Antonia (szül. 1789-ben. Meghalt 1836-ban). Ettől gyermekei:

1) István, szül. 1812-ki aug. 30-kán. Nősült gróf Mittrowsky Máriával 1839-ki jul. 4-kén. Ez született 1815-ki dec. 5-kén. Meghalt 1842-ki január 17-kén.

2) László, szül. 1815-ki aug. 12-kén. Nősült 1837-ki junius 10-kén tolnai gróf Festetich Czelesztával, ki 1816-ki nov. 4-kén született. Ettől gyermekeik: a) Geiza (Victor) szül. 1838. jun. 1-jén. — b) Franciska, szül. 1839-ki sept. 9-kén. — c) László, született 1840-ki nov. 4-kén. — d) Czeleszta, szül. 1841-ki dec. 30-kán.

3) Antonia Karolina Mária, szül. 1827-ki sept. 23-án. Neje 1845-dik óta Inkey Zsigmondnak.

**III.** Teréz, szül. 1790-ki sept. 4-dikén. Neje volt 1808-diki julius 26-dika óta báró Orczy Lőrincz kam. titk. tan. és aradi főispánnak. Özvegy 1847-ki sept. 15-dike óta.

**IV.** Julianna, 1837-ke óta Eötvösné.

## III. Ágazat.

Ezen ágazat Alajos-tól jő le. Alajos született 1743-ban. Elmés iratairól ismeretes [1]. Neje gróf Szapáry Teréz volt. Ettől két leánya maradt

a) Mária Anna, szül. 1781-ki jul. 21-kén. Csillagkeresztes hölgy, birtokosa Wernbergnek Krajnában. — 1815-ki febr. 3-ka óta jochensteini báró Jöchlinger Bódog cs. kir. kamarás neje.

b) Karolina, csillagkeresztes hölgy, 1846-ki sept 17-ke óta Lónyay József cs. kir. kamarás özvegye.

Ez ág fi-ágon már is kihalt.

[1] Lehoczky I. 46. I.

## IV. Ágazat.

Ezen ágazatot János-Nep. alapitá, ki 1769-ben[1]) jan. 27-kén Szabad-Batthányban született. Meghalt Csákányban 1826-ki jun. 23. Neje báró Gemmingen Anna, szül. 1767-ben. Meghalt 1814-ben május 11-kén Csákányban. Mindketten a németujvári sirboltban nyugszanak. Gyermekeik:

**I.** Károly, szül. 1798-ban. Meghalt 1852-ki septemb. 27-kén Sz. Gróthon. Eltemettetett Németujváron. Első neje 1821-ki oct. 22-dike óta gróf Nádasdy Ernestina, ki 1829-ki julius 1-jén halt meg Csákányban, és Németujváron temettetett el. Második neje gróf Nádasdy Karolina (az előbbinek nővére) szül. 1810-ben, férjhez ment 1831-ki nov. 3-kán. Első nejétől születtek:

a) Guido.

b) Sarolta, ki 1845-ben ment férjhez báró Gemmingen Adolfhoz a hesseni nagy herczegségbe.

c) Ilka.

d) Zsigmond, ki 1853-diki dec. 28-kán egybekelt monyoró-kereki gróf Erdődy Gobertinával. (Ez 1835. nov. 24. szül.) Ettől fiok István szül, 1854-ki sept. 27-kén.

I. Károlynak második nejétől leánya e) Karolina, szül. 1833.

**II.** Mária, szül. 1797-ben. Csillagkeresztes hölgy. Neje lőn 1820-ban gróf Wallis Mihály cs. kir. kamarásnak.

**III.** Zsigmond, szül. 1810-ben. Cs. kir. kamarás. 1833-ban esküdt meg nejével, gróf Batthyány Mária Ágnes cs. ker. hölgygyel, gróf Batthyány Kristóf leányával, ki 1815-ben született, és 1853-ki sept. 17-kén meghalt. Ettől gyermekei:

1) Wilhelmina, meghalt 1847. jun. 10-kén, kora 13-dik évében.

2) Kálmán, szül. 1838.

3) Béla, szül. 1840.

4) Luiza, szül. 1843.

5) Iván, szül. 1850.

---

A Pinkafői ághoz tartoznak még:

Ignácz gróf (I. Imrének a tárnokmester fia) született 1741-ki junius 30-kán Németujváron. Iskoláit Rómában végezte, hol pappá is szenteltetett. 1780-ban erdélyi püspök lőn. Több diplomaticai és historiai munkái közt legnevezetesb a Leges Ecclesiasticae, mely-

---

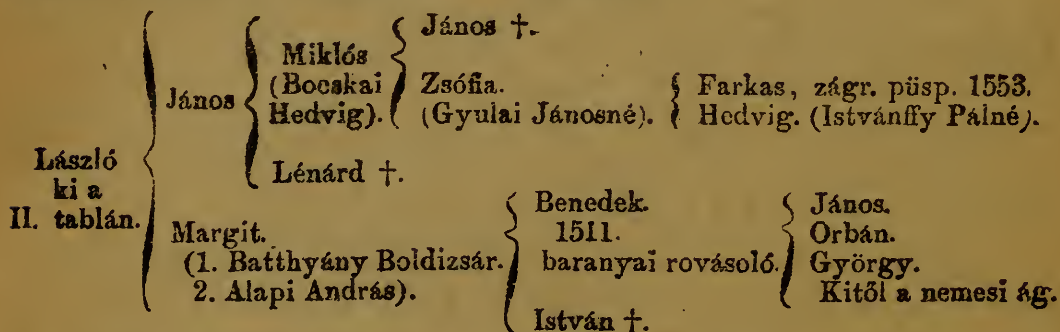
[1]) Nabinger szerint. — A gothai gr. Taschenb. szerint 1770-ben.

nek I. kötete 1785-ben, II. és III. pedig halála után 1827-ben jelent meg. Ő alapitá a Károly-fejérvári csillagdát és könyvtárt. Nagy jeles ember volt. Meghalt 1798-ki nov. 17-kén [1]. Ignácznak — ugy látszik — testvére volt

Kajetán, kassai kamarai tanácsos, és cs. kir. kamarás, született 1761-ben. Meghalt Bécsben 1817-ki april 21-kén. Neje gróf Sigray Antonia csillagkeresztes hölgy, szül. 1769-ben, meghalt Bécsben 1838-ki dec. 23-kán. Mindkettő a németujvári sirboltba temettetett. Ugyan oda

temettetett 1814-ki febr. 27-kén gróf Batthyány Ernő is, ki 1795-ki jul. 30-kán született.

Eddig a németujvári gróf és herczeg Batthyány családról. Azonban vannak, kik e családnak még egy nemesi ágáról is tudni akarnak. Ezt Lehoczky (l. a II. táblán) I. Györgynek László nevü fiától eredezteti. Mennyire hiteles e nemzékrend, el nem dönthetem. A nemzékrend szerinte I. Lászlótól itt következik [2]:




Mint látjuk, az e táblázaton álló Boldizsár már előjött, Benedek szinte, és pedig egynek vétetett Lehoczky által is (l. a II. táblán) a Péter fiával. — Orbánról szintén volt már emlékezet.

Bizonyos azonban, hogy ilynevü előkelő birtokos család Nyitra megyében most is virágzik [3]. Ebből többi közt Batthyány Ferdinand Nyitra megyének 1837-től al-, 1844-től főjegyzője, és az 1843-diki országgyülésen követe.

**Battik család.** (Sarudi). A család Heves megyei Sarud helységről, — melyet most a szathmári püspökség bir, — irja előnevét. Nógrád megyében találjuk a családot már a XVII. század elején. Ekkor

[1] L. élet- és jellemrajzát, és arczképét Erdélyi muzeum II. kötetében.

[2] Lehoczky Stem. I. 40.

[3] Mennyire kivánatos, hogy a t. családok leszármazásaikat közöljék, kitetszik onnan is, miszerint csak igy lehetne összevetések által némely habozó, zavaros kútforrásokból a valóságot kimeriteni.

élt Battik Péter (1600-ban) Fülek várában katona. 1603-ban ellene Baksai részjószágáért, melyet a Baksa családtól zálogban birt, Mocsáry Gergely zálogos pört folytat [1]. Ez talán ugyan azon Battik János, kinek 1653-ban özvegye Beniczky Mária, ki már 1654-ben Fáy Gábor hitvese.

Ugyan ez időtájban (1629-ben) él Battik Gergely, kinek nejétől Liberchey Fruzsinától fia Battik Péter, kinek neje 1653-től egész 1659-ig boldogházi Kiss Erzsébet [2].

Ugyan ez időtájban (1640. táján) él Battik Erzsébet, id. Galambos Lászlóné.

1617-ben Nógrádban Tőrincsen bir B. Mihály [3].

1669-ben B. János bir Apátfalván, él 1671-, 1684-ben is. 1694-ben özvegye Deáky Erzsébet.

1663—1670-ig előfordul B. Péter.

Gergely az 1663-ki, 1668-ki és 1684-ki nemesi lajstromokban. Birt Baglyas-allyán. Ez lesz azon Gergely, kinek neje hajniki Bezzegh Anna, Bezzegh Györgynek leánya volt, s ki után az osztatlan Földváry birtok részese lőn. Tőle nehány nyomon ily nemzékrend támad:

Gergely (Bezzegh Anna).
- György (Lusinszky Anna).
  - Ferencz.
  - Péter.
- Pál (Mariassy Rebeka).
  - György. 1755.
  - Miklós.
  - Sándor. 1755.
- Mária (Szathmáry Miklósné).
- Erzse (Baloghné).

A család nagyobb részint Pest megyében hivataloskodott. György 1639 ben. János 1640—1643. Péter 1662 - 1669-ig Pest megyei alispánok voltak. — Gergely 1672-ben Nógrád megyei alispán. Szintén e családból volt László, ki az 1705-diki és 1709-diki nemesi lajstromokban emlitetik. János e század elején él (1803-ban), ki a Dubraviczkyakkal Tápio-Szele végett pörösködik [4].

A család Nógrád megyében most is birtokos.

**Bátur család.** (Szucsági). Erdély egyik kihalt családa Kőváry szerint.

---

[1]) Proth C. Neograd anni 1603. p. 195.
[2]) Sz. Benedeki Conv. Prothoc. P. P. p. 14.
[3]) Acta anni 1617. C. Neograd. archiv.
[4]) Sz. Benedeki Conv. Prothoc. M. M. 516. l.

**Bauer család.** A nemességet Bauer Lőrincz kapta feleségével Judittal II. Ferdinand királytól. Kelt az armalis Bécsben, 1631-ki october 31-kén. Kihirdettetett Sopron megyében 1632-dik évi Oculi vasárnap után következő keddon[1]).

Ilynevü nemes család jelenleg Heves megyében van.

**Bauer család.** Ujabb időben lépett a kiváltságosok rendébe. Bauer Ferencz 1792-ben kapott nemes levelet és ily czimert: a vért függőlegesen kétfelé van hasitva, jobb fele vörös, bal fele kék; alul zöld mező. A vörös mezőben nap, a kékben csillag ragyog. A paizs közepén épen a hasitás előtt pánczélos vitéz áll, teste egyik felével a vörös, másikkal a kék mezőben, előtte dsida emelkedik rézsút föl. A paizs sisakjából ugyan ily vitéz nől ki. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról ezüst-kék[2]).

**Baza család.** (Osdolai.) Mikola szerint Erdélyben kihalt család.

**Bázel család.** Bihar megye nemesei között emlittetik.

**Bazini család.** Lásd Szent-Györgyi családot.

**Bazthey család.** Mátyás király idejében létezteről tanuságot tesz az, hogy Bazthey Benedek és fiai György és Péter sárosfalvi Nehéz Mihály és testvérei ellen pöröltek, az itélet következtében a Nehéz család 1462-ben beiktattatni parancsoltatott Nyitra megyei Farkasd, Jathő, Király, Pethőfalva, Hetmi és Wenecze, és Pozsony megyei Korompa, Spácza és Sz.-Mihály helységekbe a budai káptalan által[3]).

**Bebek család.** (Pelsőczi †). Ott hol a történelem hiteles adatai megszakadnak, rendesen — ugy nemzetek eredeténél mint egyes családoknál — a mese világa kezdődik. Régi nemzékrend-szerkesztőink nem elégedvén meg a történeti valóság-ne továbbjával, hogy minél távolabbról; az ős-időkből szakadatlanul szőhessék családfáikat okadatlan névkapcsolások hosszú során Róma, Hellász, Babylon vagy épen a Paradicsomból származtaták ki a törzs atyát. A Bebek családnak is akadt ily genealogusa, ki Ádámtól izről izre egy sereg római vezéren át a római birodalomból vezeti be hazánkba e családot[4]).

---

1) „Liber regius" kéziratom. — Az eredeti czimeres levél Sopron város levéltárában van.

2) Adami Scuta gentil. I.

3) Teleky: Hunyadiak kora. XI. k. 30. l.

4) Hevenesi Mss. G. G. tom. XXVIII.

Másik genealog ellenben regényesb mesére alapitja a családnak történetét. E szerint a családnak egy juhász lett volna törzs-atyja, ki a Sajó és Csetnek vize melletti hegyoldalban legeltetés közben roppant kincsre találván, hét várat épitetett, és a Bebek családot alapitá[1]).

Első tudható törzsöke a családnak Máté, kinek fiai Detre és Fülöp 1243-ban IV. Béla királytól[2]) Berzéthe, Pelsőcz, Csetnek és egyéb helységeket[3]) Gömör megyében adományul kapják Domokos bánnak fia Bors magszakadtán. Az adománylevél szerint Detre és Fülöp mind IV. Bélának mind testvérének Kálmán herczegnek Galliczia királyának és Slavonia fejedelmének több hű szolgálatot tettek. Nevezetêsen Detre a tatárok elleni harczban mindenütt a király mellett harczolt és lova elesvén, megsebesitetett. A királyt futásában kisérte a tengermellékre is. Később midőn IV. Béla az osztrák fejedelem ellen harczolt, és Sopron várát ostromolná, a várból a királyra intézett veszélyt Detre elháritá, az ellenséget megrohanta, és a várba visszaüzé, de egyszersmind két nehéz sebet kapott. Testvére pedig Fülöp Slavoniában Kemluk (Kemlék) várát mind a tatárok, mind a hütlenek ellenében vitézül ótalmazta.

A nemzékrend Mátétól kezdve igy terjed:

I. tábla.

- Máté
  - I. Detre 1243.
    - I. Benedek 1291.
      - I. Domokos (már Bubek).
        - I. György. — Lásd ezt és ivadékát a II. táblán.
        - I. István. — Ez és gyermekei a III. táblán.
        - Anna (Forgách Miklósné). 1346.
        - László (pelsőczi Bebek névvel).
        - II. Domokos, szepesi prépost 1357. csanádi püsp. 1367.
        - Miklós, egri kanonok, kalocsai érsek 1401. †
      - Miklós. (Kun de Taplocza).
      - I. László 1374. de Chetnek. — Ettől a kihalt Csetneky család.
      - János. 1354. †.
      - Péter. 1354. †.
  - Fülöp. 1243.

---

[1]) Timon: Notio Tibisci.

[2]) Fejér Cod. diplom. tom. IV. vol. I. 287. l.

[3]) Az adomány szavai szerint ezen helyeket: possessionem Berzethe, cum suis attinentiis; . . . duas villas Kevy et Lincha a castro Gumoricusi exemtas, — továbbá: Plesuck (Pelsöcz) cum suis attinentiis, videlicet: Chitnek, Topliucha, Somkuth, Pleskuc (2-or). Mirk, Erdes et Lokuna.

Fülöp kihalt. I. Detrenek fia I. Benedek [1]) több gyermeket hagyott maga után. Ugymint I. Domokost, ki már Bebeknek, vagy Bubeknek és Kunnak is neveztetett, — Miklóst, ki Kunnak és Taplóczáról is neveztetett, Lászlót, és végre Jánost és Pétert. A két utolsó 1354-ben élt, és mag nélkül halt ki. E testvérek még a nagyatyjok által szerzett birtokokkal 1320-ban megosztozván, Miklósnak, Jánosnak, Péternek és Lászlónak Csetnek jutott, ennek ivadéka Csetnekről irá magát, és alapitója lőn a csetneki családnak, mely illető helyen leend tárgyalva.

I. Domokos az osztályban Pelsőczöt kapta, tőle jő le a pelsőczi Bebek [2]) család.

I. Domokosnak hat gyermeke maradt. Anna Forgách Miklósné volt 1346-ban. — László [3]) már pelsőczi Bebeknek irta magát. II. Domokos, szepesi prépost 1357-ben, csanádi püspök 1367-ben. Miklós egri kanonok, kalocsai érsek 1391-ben, meghalt 1400-dik táján [4]). Ezek mind kihaltak. Csak I. György és I. István terjesztett ágazatot. I. István ágát a III. tábla fogja mutatni.

I. György (I. Domokos fia) 1358-ban liptói főispán volt; ivadékat a következő nemzéktan mutatja:

## II. tábla.

- I. György 1358. ki az I. táblán is.
  - II. Detre nádor 1401.
    - I. Miklós. 1437.
    - Péter, székelyek ispánja. (Neje Cháki Kata).
      - László †.
  - Zsigmond.
  - I. Imre orsz. biró erdélyi vajd 1379—1382
    - II. László 1417.
      - II. Imre 1425. (Pálóczi Ver.)
        - Jób. 1450.
        - Pál. † 1469. tájban.
        - Orsolya. (Szapolyay Imrené).
        - Zsófia (Homonnai Simonné).
      - III. László.
    - András 1404.

---

[1]) E Benedeket Lehoczky kihagyta, és fiait I. Detrének fiaiul teszi, holott a csetneki egyházba tett siremlék világosan igy hozza le a családfát négy izen. (Wagner; dec. I. 57.)

[2]) E név különféleképen iratott. Bebek majd Bubek, és Bebek. Leghelyesebbnek tartom igy: Bebek. Kiejtésben az első közép é, innen lehet, hogy Bubek-nek is iratott, tán az u betü ő-nek hangzott: igy Böbek, vagy is Bébek.

[3]) Buday nem emliti e Lászlót.

[4]) Pray: Specimen Hycrarchiae. II. 74. — Wagner dec. I. 58. A) jegy alatt Miklóst nem nevezi I. Domokos fiának, hanem csak kortársnak. Kéziratában fiául van téve.

II. Detre báni helyettes, Dalmát- és Horvátországnak 1383-ban, slavoniai 1390-ben, és szőrényi bán 1392-ben; végre pedig 1397-diktől 1401-ig nádor volt, ekkor részese lévén I. Imre testvére összeesküvésének, a nádori hivatalból létetetett. Fiai:

I. Miklós élt 1437-ben. Ága kihalt.

Péter 1424-ben a székelyek ispánja, 1430-ban pedig Borsod megye főispánja és tárnokmester. Neje Csáky Györgynek leánya Csáky Kata volt, kitől egy fia László [1], atyja előtt sirba szált. Csáky Kata másodszor Perényi János neje lett.

Zsigmondról nincs emlékezet [2].

I. Imre (I. György fia) 1379—1382-ben Horvát- és Dalmátország bánja, Lodomér és Galiczia helytartója, azután országbiró, majd erdélyi vajda volt. Végre neje halála után a jeruzsalemi szent János-rendbe állott, és auranai perjel, és dubiczi gróf lett. Zsigmond királyhoz hűtlen volt, és feje a Duraccio Károly-féle pártnak. Ő fogta el eszdegei Bessenyei Pál horvát-, tót-, dalmátországi bánt, és átadá büntetés végett D. Károlynak. 1403-ban ugyan megbékelt Zsigmonddal, de ezután is ellensége maradt. Fiai maradtak I. András (1404-ben), és

II. László, ki 1417-ben élt, és ágát tovább terjeszté. Fiai II. Imre, III. László, és némelyek szerint Benedek [3].

II. Imre erdélyi vajda volt. Elesett a rigómezei ütközetben 1448-ban. Ugyanott esett el testvére is.

III. László, ki Gömör megye főispánja volt.

II. Imrének Palóczy Máté nádor leányától Veronikától fia Jób [4]) élt 1450-ben.

Pál meghalt 1469-dik táján. Benne ez ág sirba szált. Nővérei Orsolya Szapolyay Imrené, Zsófia Homonnai Drugeth Simonné voltak, 1489-ben már özvegyek.

Eddig tartott I. György ága.

Következik I. Istvánnak (ki Györgynek testvére volt) nemzékrende a

---

[1]) E Lászlót Wagner Mss.-ban I. Miklós fiául Decad. I. 62. l. pedig Péter fiául adja ki.

[2]) Csak Wagner Mss. Tabellae geneal. tab. XIV. áll I. Györgynek fiául.

[3]) Wagner Mss. tab. gen. XIV. — Coll. geneal. Dec. I. elé nem fordul.

[4]) U. o tt.

III. táblán.

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| I. István 1368. ki az I. táblán. | II. György 1371. | | | | |
| | I. László 1390. (Idai Margit) | I. János fő-lovászmester. 1404 | II. István † 1451. (Margit). | III. György 1479. (Hederváry Fruzsina). | Lásd ezt és ivadékát a IV. táblán. |
| | | | II. Miklós 1425. | | |
| | I. Ferencz 1390. | | | | |

I. István 1350-ben Liptó vármegye főispánja, és 1360—1369-ig országbiró volt.

II. György a királyné tárnokmestere volt. Gombaszeghen a Pálos szerzet részére zárdát és templomot épitetett 1371-ben. Élt még 1376-ban. Eltemettetett Torna megyében a Görgei egyházba ily fölirat alá:

Hic iacet Georgius Bubek, magister
Tavernicorum Reginalium, qui fecit
exstruere Ecclesiam visitantis Virginis,
Fratribus Heremitis S. Pauli primi
heremitae Anno Domini[1]).

I. László szintén a királynő tárnokmestere volt, és Abauj megye főispánja 1390-ben. Neje Idai Jánosnak leánya Margit.

I. Ferencz szintén Abauj megyei főispánságot viselt.

I. János (I. László fia) fő-lovászmester volt 1401-ben. Azonban valószinüleg rokona Imrével hűtlenségbe lévén keveredve, ebből elmozdittatott, később 1410-ben ismét kegybe jött, és főtárnokmesterré lett. Meghalt 1419-ben. Gyermekei:

II. Miklós mag nélkül hal el. — Élt 1425-ben.

II. István testvérével (II. Miklóssal) a Bars megyei Hrussó várat Sáros megyei Szokolya váráért cseréli el. Hunyady Jánosnak — mint Buday irja — irigye volt. 1451-ben Giskra ellen ment ő is Hunyadyval, azonban titkon vele egyetértett, és midőn Losoncz mellett ütközetre került a dolog, megfutamodtak, hogy a csata elveszszen. Itt egy ágyugolyó megsebesitvén, halálos ágyán bevallá a Hunyady ellen tervelt összeesküvést. Neje Margit volt. Ettől született

III. György, ki 1479-ben élt, és Hederváry Fruzsina nejével ágazatát tovább terjeszté, mint láthatjuk a következő

[1]) Az évszám hibásan iratott le. Wagner önkénytesen tette 1371-re, de ez sem állhat meg, mert szerinte is György még 1376-ban is élt. De söt élt még 1381-ben is. L. Fejér: Cod. dipl. IX. vol. IV. 487. l.

IV. táblán.

- III. György (Hederváry Fruzsina) kik a III. táblán.
  - II. János főpohárnok. 1495.
    - III. Ferencz † 1558. (1. Warkóczy Margit. 2. Ráskay Dor.)
      - IV. György
        - Zsuzsa (Báthori Istvánné)
        - Zsófia. 1563.
        - Judit.
        - Anna.
      - Kata. (Perényi Fer.)
    - III. Imre, prépost, (neje Arbanáz v. Kréta Ilona).
      - III. János.
      - Erzsébet.
  - Margit. (1. Telegdi Istv. 2. Warkóczy Kristóf).
  - II. Ferencz 1495.

II. Ferencz gyermektelenül halt el[1]).

II. János főpohárnok volt a XV. század végén[2]). Élt 1526-ban is a mohácsi vész után. Részt vett a miskolczi gyülésen, mely a királytalan házában a török elleni hadviselésről tanakodott. Gyermekei közül az egyik III. Imre előbb pap, gyula-fejérvári prépost, Lajos király titoknoka, majd ezt 1534-ben oda hagyva, a reform. vallásra tért és megnősült. Neje Kréta, máskép Arbanáz Ilona, ki azután Dobronoki Péter neje lőn. III. Imrének — ki Isabella partján állott — János és Erzsébet gyermekei maradtak, éltek még 1563-ban.

III. Ferencz Gömör megye örökös és valóságos főispánja, és felső-magyarországi főkapitány 1528-ban. Többször változtatott pártot, hol Ferdinand, majd meg Szapolyay pártjára állott. Birta Fülek, Salgó, Boldogkő, Szadvár, Krasznahorka stb. várakat. 1554-ben utolszor pártolt el Ferdinandtól, és Isabella az özvegy Szapolyaynéhoz állott. Végre ezzel is egyenetlenségbe esett, és a török portára ment vádoskodni, tán egyéb terveit is sikeresitni. Konstantinápolyból visszajövén, megöletett 1558-ik aug. 31-kén. Két neje volt: 1. Raskai Dorottya, 2. Warkóczy Katalin.

IV. György (III. Ferencz fia) atyjával együtt eleinte Ferdinand hive, és 1552-ben Genuáig járt Miksa főherczeg elébe. Fülek várának a törökök általi elfoglalása után Isabella részére pártolt, és Ferdinand hiveit sanyargatta, különösen a lőcseieket üldözé. A

---

[1]) Wagner Mss.-ban ennek gyermekeiül irta III. Ferenczet, és III. Imrét, kik Collect. gen. dec. I. szerint II. János fiai voltak. (Igy Buday és Lehoczky is).

[2]) Az 1498-ki XXII. törv. czikk a banderiumosok — zászlósok — között emliti.

naszok mindinkább szaporodván ellenök, sőt az ellenök küldött német sereg is elégtelen lévén megfékezésükre, 1556-ban [1]) atyjával együtt az országgyülés által számkivetettek. Atyja Erdélybe ment, György benn maradt, és tovább is garázdálkodott, és miután a zavaros időkben Ferdinand meg nem fékezheté, hogy őt lecsendesítse, Solozát és Aszalót adta neki. Igy Ferdinand részén állt. De hatalmaskodott ezentúl is, mit nekie elnéznie kellett. Egyenetlenkedett Verancz Antal egri püspökkel is. A török ellen vitézül harczolt több izben. 1562-ben egy hitehagyott török csele következtében a füleki bég fogságába esett, és Konstantinápolyba küldetett [2]). Innen — miután Ferdinandnak nem sikerült őt kiszabaditani — az ifjú Szapolyayhoz pártolt, kinek közbenjárására megszabadulván 1565 ban, annak hadai főkapitányává lőn. A következő évben egyik várát Szendrőt Svendi Lázár Miksa király részére elfoglalván, ismét hűséget igért György, de hitelt nem adván neki, Svendi Szadváron neje Patócsy Zsófiát fogta ostrom alá. Neje vitézül védte [3]) a várat egy ideig, azután kedvező föltételek mellett föladván, Tornára kisértetett. György pedig Erdélybe visszavonult, és Miksa királyon Kővár és Nagybánya elfoglalásával állott boszút. Meghalt 1567-ben. Neje Patócsy Zsófia 1583-ban sept. 1-jén halt meg, és a küküllővári egyházban fekete márvány-sirkő alá temettetett. Csak leánygyermekei maradván, a Bebek név Györgygyel sirba szált, és javai a kir. fiscusra szállottak. Leányai közül Zsuzsanna Báthori István krasznai főispán hitvese volt 1563-ban. A többiről eddig mit sem tudhatni.

Ezeken kivül, kik a nemzékrenden állnak, volt még Bebek III. István, ki 1511-ben főasztalnok volt, és igy II. János és Ferencz kortársa. Kinek fia volt ez István, eddig fölfedezve nincs [4]).

A család czimere, mint Bebek II. Detre nádornak 1401-ki oklevélről függő pecséte után itt közöltetik [5]); koronás nőalakot mutat,

---

[1]) 1556 ki XXIV. törv. cz.

[2]) Istvánffy 1685-ki kiadás. 274. l.

[3]) U. ott. 324.

[4]) Lehoczky Stemm. II. 44. I. László (lásd III. táblán) fiául, és igy I. Jánosnak testvéreül teszi; de ez valótlan, mert I. János 1404-ben, III. István pedig 1511-ben tehát egy századdal később élt. Noha Lehoczky III. István halálát 1451-re helyezi, mi azonban szintén tévedés. L. Wagner: Decad. I. 64. l. A) jegy alatt. Lehoczky id. h. I. Laszlónak Miklós nevü fiat is emlit.

[5]) Wagner. Coll. geneal. I. Dec. a táblán. Már előbb Batthyány: Leges Eccl. I. 471. l.

halfark alaku fölemelt két kézzel. A két kisebb paizsban kettős kereszt áll. Ugy látszik egészen egyenlő a Csetneky ágazat czimerével.



A mig még a pelsőczi Bebek család eredetét illeti, ámbár az 1243-diki adomány világosan mutatja, hogy I. Detre és Fülöp a Máté fiai IV. Béla idejében éltek, mind a mellett — ha némely iróknak [1]) hitelt adhatni — már előbb is találunk e családból zászlós és országos hivatalt viselt egyénre. Igy már

1209-dik évről Bubek Pál gömöri főispánul emlitetik [2]).

1236-ban Bubek Imre, horvát-, tót- és dalmátországi bán [3]).

1268-ban pedig Bubek Demeter [4]) slavoniai bán emlitetik, ki a nemzékrenden szintén nem foglal helyet.

**Beckers család.** (Westerstetteni gróf, 1802-ben honositott). Eredt az alsó-rajnai vesztfali kerületből. Eldődei a Nassau-oraniai háznál jelentékeny hivatalt viseltek [5]). János Kristóf (szül. Siegenben 1666-ki oct. 9-kén), udvari kamarai igazgató, majd a kurpfalzi szolgálatban titkos tanácsos, Mannheimben telepedett meg. A spanyol örökösödési háborúban mint kurpfalzi követ járt savoyi herczeg Jenőnél, és Rastadtban 1714-ben az első békealkudozás terveinél jelentékenyen működött. Ő reá bizatott XIV. Lajostól a hadi foglyoknak kibocsátását eszközleni, és ezután is egész a badeni egyezményig a császári ház és birodalom érdekében nem kevés érdemet szerzett. Czimerébe ez időben adatott a liliom. Fia Henrik Antal (szül. 1695-ki oct. 26-kán Siegenben) Bettolsheim közörökös ura, továbbá Kisselbach, Haardti Dürkheim, Raningen és Westerstetten ura, a rajnai és sváb lovagegylet val. tagja és tanácsosa, főhivatalnok Simmernben,

---

[1]) Lehoczky Status et Ord. H. 123. l.

[2]) Mart. Szent Iványi Diss. paralip. 221. és Ambrosovszky Comp. Chronolog. Ez azonban hihetőleg I. Detre lesz. Az Imre nevet Henrikkel és Detrével is gyakran fölcserélték, a leirók el is hibázhatták.

[3]) Az előbbiekkel együtt emliti Bartholomaeides C. Gömör. 174. l. b) jegy alatt.

[4]) Ambrosovszky id. h.

[5]) Hist. herald. Handb. Gotha. 1855. 39. l.

1738-ban kurpfalzi követ volt, VI. Károly császár udvarában, azután más udvaroknál, 1748—1756-ban pedig Mária Teréziánál.

A család 1742-ben birodalmi báró, 1790-ki sept. 24-kén birodalmi grófi rangra emeltetett.

Magyarországban már 1681-ben[1]) báró Beckers Miklós Gillyén honositatott; de ennek ága valószinüleg kihalt.

Az emlitett Henrik Antal utóda gróf Beckers József az 1802-ki országgyülésen[2]) kapta magyarországi honositását. (Ugyan ez 1816-ki május 11-kén Bajorországban is immatriculáltatott).

Czimere a családnak rézsútosan négy udvarra osztatik. Az első (felső) ezüst-kék szin. A második (jobbra) ezüst mezőben koronás fekete sast, a harmadik (balra) vörös mezőben koronás ezüst sast, a negyedik (alsó) kék mezőben zöld dombon arany bak-kecskét mutat. Az egészen át fekete vérten koronás arany leopard-féle oroszlán látható. A közép koronás paizs vizirányosan kétfelé oszlik. Felül ezüst és vörös szinekkel harántosan szinezve. Alúl pedig kék mezőben három arany liliom látható.

A most élő családot birodalmi gróf József Ernő (Henrik) cs. kir. kamarás, val. titkos tanácsos, altábornagy alapitá, ki 1840. jan. 15-kén halt meg. Ennek gyermekei a következők:

1. Gr. Alfred (szül. 1820-ki aug. 7-kén), cs. kir. kamarás, és vasas ezredbeli őrnagy, férje 1845-ki april 8-kától tolnai gr. Festetics Albertina (szül. 1825-ki dec. 25-kén) csillagker. hölgynek, kitől gyermekei: a) Ernő, szül. 1846-ki febr. 12-kén. — b) Ilona, született 1849-ki junius 13-kán. — c) Albertina, szül. 1853-ki febr. 11-kén.

2. Leonarda (szül. 1816-ki nov. 6-kán). 1838-ki jul. 18-tól neje báró Bianchi Frigyes casa-lanzai herczeg (Duca) cs. kir. altábornagynak.

3. Stefánia (szül. 1824. dec. 15-kén), 1846-ki april 4-dikén egybekelt gr. Castelnau János tábornokkal.

4. Emil (sz. 1826-ki jun. 7-kén), cs. kir. kam. és gyalogsági őrnagy, egybekelt 1852-ki sept. 27-kén gróf Wickenburg Henriette (szül. 1823-ki dec. 26-kán) csillagker. hölgygyel.

5. Alfonz (szül. 1828-ki május 24-kén). Egybekelt Magyarországban Zirczen 1853-ki april 5-kén miháldi báró Splény Amaliával.

---

[1]) LXXXI. törv. cz.
[2]) XXXIII. törv. cz.

6. Oszkár (szül. 1832-ki dec. 23-kán), cs. kir. főhadnagy a 46-dik számu gyalog ezredben.

**Becse család.** Lásd Vajda cs.

**Becsey család.** Szathmár megyében névszerint Kántor-Jánosiban közbirtokos.

**Becsy család.** Gömör megyében a nemesrendüek sorában áll.

**Becske család.** Szabolcs megye nemesei közé tartozik.

**Becskeházy család.** Szathmár megye mutatja föl belőle Becskeházy Andrást, ki 1665-ben azon megyének követe volt[1]).

**Becskereky család.** E család törzse mint Rády Jánosnak mostoha fia ezzel egy armalis-levélben nemesittetik meg I. Rákóczy György által. A czimeres levél kelt Nagyváradon, 1632-ki oct. 18-kán. Közös czimerük vörös mezőben vasas vitéz lovon, kivont kardja hegyén vérző törökfej függ[2]).

**Becsky család.** (Tasnád-Szántói). Birtokos nemes család elágazva közép-Szolnok, Szabolcs, Szathmár és Ugocsa megyékben.

Szathmár megyében közbirtokos Rohod, Zajta, Atya, Nagy- és Kis-Hodos, Garbólcz, Udvari, Terep, Bikszád és Felső-Falu helységekben[3]) (1809-ben).

Ugyan e megyében Nagy- és Kis-Peleskét, és Komlod-Ujfalut egészen a család birja[4]).

1465-ben zánthói Becsky Péter kapta kir. adományban egész Komlód-Ujfalut, melyből özvegyének Erzsébetnek a hitrész 1466-ban adatott ki[5]).

Peleskét már szintén birták a XVII. század elején, vagy előbb is. 1602-ben Becsky György Rosályi Kún Gáspárral és Lászlóval egyességre lép, hogy jobbágyaik a peleskei és rosályi vámon ne fizessenek[6]). — Peleskén van a család sirboltja is a kath. egyház alatt, melyet Becsky György alispán a XVIII. század közepén épitetett[7]).

Ugocsa megyében (1805-ben) Fertős-Almáson bir Becsky Ignácz.

Becsky Péterről, ki 1465-ben kir. adományt kap, látszik, hogy a család már Mátyás király idejében virágzott, különben a család már sokkal régebben létezett, és az Akus nemből (genus) eredett. Nem-

---

[1]) Szirmay: Szathmár várm. I. 76. l.

[2]) „Liber regius" cz kéziratom. Az eredeti cz. levél Nógrád v. levéltárában van. A kihirdetés rajta olvashatlan, az év 1638-ra mutat.

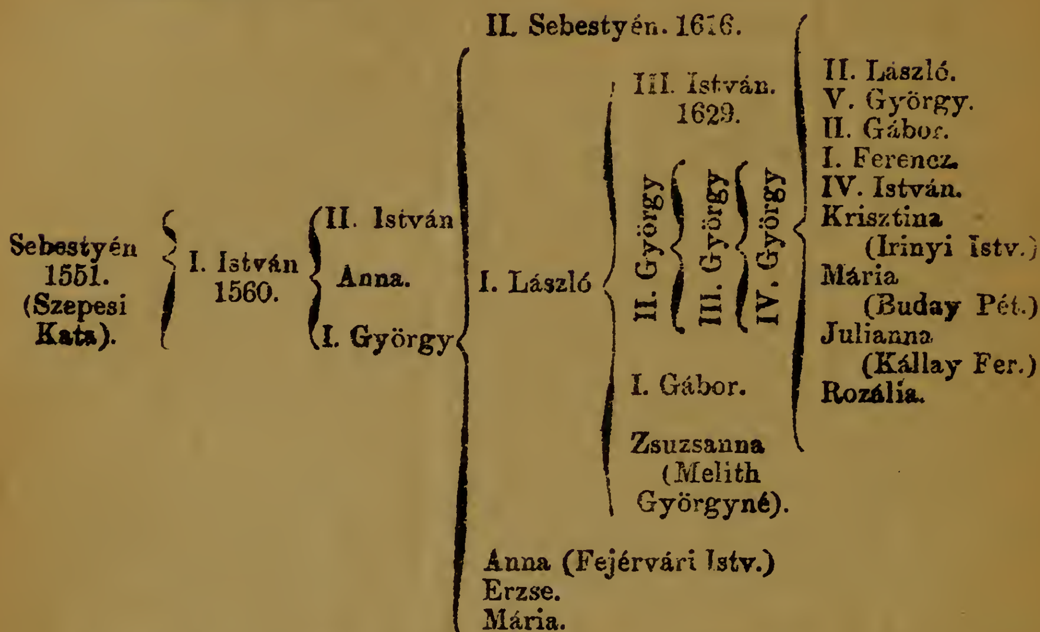
[3]) Szirmay: Szathmár várm. esm. II. 91. stb.

[4]) U. ott. 209. l.

[5]) U. ott. 210. l. — [6]) U. ott. 202. 273. l. — [7]) U. ott. 202.

zékrendet azonban csak a XVI. század közepétől kezdve közölhetek lehozva e század elejéig [1]).

A nemzékrend imez :




A családfán látható I. György valószinüleg az, ki 1602-ben Rosályi Kun Gáspárral egyességre lép.

II. György lesz az, ki 1693-ban Szathmár megye alispánja volt [2]).

III. György 1732—1734-ig Szathmár megyei főszolgabiró, 1738-ban alispán [3]).

IV. György 1754—1765-ig főszolgabiró [4]). Ennek fia

I. Ferencz, 1765—1771-ben szintén főszolgabiró [5]).

A családfán nem állók közül László 1738-ban főszolgabiró, 1754-ben másod, 1765—1776-ban pedig első alispán [6]), birta egész Komlód-Ujfalut. Ez tán II. Györgynek vagy testvéreinek fia volt.

Nem áll a családfan Becsky Tamás sem, ki az 1622-ki országgyülésen Szathmár vármegye követe volt [7]).

Antal 1776-ban al-, 1790—96-, sőt 1808-ban is főszolgabiró. Ignácz 1796-ban al-szolgabiróságot viselt.

E század elején 1808-ban Kis-Peleskét birja Becsky Ferenczné bölcsei Buday Rozália, és Becsky Antal az emlitett főszolgabiró.

---

[1]) Wagner Mss. tom. LXX. 205. l.

[2]) Szirmay : Szathmár várm. eemert. I. 129.

[3]) U. ott. 130.

[4]) U. ott. 134. — [5]) U. ott. 135. l. — [6]) U. ott.

[7]) Diarium Diaetae anni 1622. Mss. nálam is.

Komlód-Ujfalut birta Becsky János.

**Becsky család.** (Pókafalvai). Erdélyben Kolos megyében van lakhelye.

**Becz család.** Lásd **Tassy.**

**Becz család.** (Csik-Sz.-Mártoni. Máskép **Becze.**) **Erdélyi** székely család a Csik székben. Neve iratik Becze-nek is. Becz Imrét ott látjuk már 1505-ben az agyagfalvi gyülésen [1]. Ennek valószinüleg fia azon Imre, ki 1583-ban Csik, Gyergyó és Kászon főbirája volt. Ez 1583-dik julius 6-kán kelt adománylevélben 20 jobbágyos telket kapott Báthory Zsigmond fejedelemtől, ugyan csak ennek számára azon évi dec. 29-kén egy másik adománylevél költ kászoni birtokairól, melyeket Lázár István foglalt volt. — E család — irja Kállay [2] — Imrének Pál és Miklós fiában fi-ágon kihalt, hanem mindkettőnek sok leánya maradt, kik férjhez menetel által elágaztak.

Ezen állitás daczára bizonyos az, hogy jelenleg is Becze Ignácz a csik-szentmártoni érdekesebb birtokosok közé számitatik [3]; és igy bizonyos, hogy a Becze név — ha tán székely törvénybeli praefectio utján is — jelenleg is élő család neve.

Az emlitett II. Imre lehetett az, kinek leányai Klára [An]drássy Györgyné, Erzsébet Apor Balázsné voltak [4].

Ugyan csak Andrássy Péternek, ki atyjával Magyarországra [k]ijött, neje is a Becz családból volt Becz Zsófia.

**Becze család.** (Várfalvai). Lakhelye szintén Erdélyben Kolos megye.

**Beczkói család.** Lásd **Novottha.**

**Becző család.** (Mátisfalvi). Székely család a kézdi székben.

**Béczy család.** (Herhei). Zemplin megyében előkelő nemes család Szirmay szerint.

**Bede család.** (Bardóczi). Székely család. Belőle Mátyás Miklósvár szék táblabirája 1648-ban [5].

Magyarországon is volt ilynevü család, belőle Bede Mátyás 1561-ben Arad megyei Pichien helységben birt [6].

**Bedecs család.** Lakhelye Gömör megye.

---

1) Kállay id. h. 229. l.

2) U. ott. Mihálcz Elek Geneal. Mss. után.

3) Benkő Kár.: Csik, Gyergyó és Kászon multja és jelene: 126. l.

4) Deduct. geneal. 213. Mss. f. lat.

5) Kállay id. h. 229. l.

6) Fábián: Arad várm. leir. 30. l.

**Bedekovich család.** (Komori, báró). Régi horvátországi család. A család törzse Tamás mester IV. Béla királynak udvari magán (specialis) jegyzője, és ennek testvére János 1267-dik évben emlitett királytól adományba[1]) kapják Kumur (Komor) földjét Zagoriában, innen az előnév.

A család 1822-ben bárói rangra emeltetik. Czimere itt látható: vörös mezőben a pannoniai hármas zöldellő hegyek középsőjéből arany félkerék emelkedik ki, azon pánczélos kar könyököl, és kardot villogtat. A paizs tetejét bárói hétágú korona disziti.

A fölebb emlitett adományosoktól származott Bedekovich Ferencz, kitől kezdve csak pusztán, és a mult század közepeig terjedő következő nemzékrendet[2]) terjeszthetem elé:

## I. tábla.

- Ferencz.
  - Miklós
    - Kristóf
      - Lajos
        - Miklós
          - György
            - Gábor.
            - János.
            - György.
            - Lajos.
      - István
        - Mihály
          - László.
            - György
            - Farkas.
              - István
                - István
                  - Antal.
    - Lajos. Lásd a II. táblán.
    - János. Lásd a III. táblán.

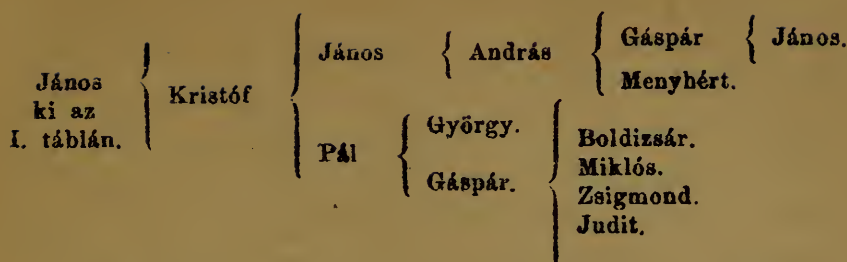
## II. tábla.

- Lajos I. táblán.
  - Lajos
    - Boldizsár (Tompa Erzse) ettől
      - Boldizsár
        - Gáspár
          - László †
      - Gábor
        - Kristóf 1680.
          - Antal 1722.
            - Pál †
            - László †
            - János †
          - Gábor 1722.
      - Kristóf (Darabos Bora).
        - Zsusza (Hrelecz Fer.)
        - Miklós †
        - Kata †
        - Janka †
      - Kata.
      - Bora.
      - Orsolya.
      - Ferencz.
    - Gábor †
    - Ferencz. †

[1]) Fejér: Cod. dipl. Tom. IV. vol. III. p. 395.

[2]) Wagner: Tabellae geneal. Mss. tab. XIII

III tábla.




E század elején a családból Ferencz, állami confer. tanácsos, szent István-rend középkeresztes vitéze, Kőrös megye főispáni helyettese, 1809-ben Békes megye főispánjává neveztetett[1]). Meghalt 1827 junius 15-kén Bécsben.

János-nep. báró cs. kir. kamarás, nyugalm. cs. kir. alezredes, meghalt 1837-ki junius 22-kén. Fia Rudolf báró cs. kir. kamarás, szül. 1817-ki aug. 2-kán.

Jánosnak nővére Mária, született 1791-ki május 29-kén. Neje először rapini Steöszel Józsefnek, másodszor 1822-ki nov. 19-dike óta báró Stürmer Károly titk. tan. altábornagy és peschierai parancsnoknak, ki özvegyen hagyá 1853-ki sept. 26-kán.

Lajos báró 1848-dik előtt Kőrös megye főispánja volt.

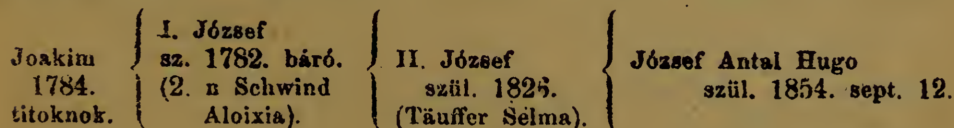
A családból két tudós is volt. B. Kázmér Jesuita, (sz. Varasdon 1743-ban), és József Pálos szerzetes. Mindketten latin munkákat adtak ki.

**Bedeő család.** (Hetényi). Hajdan Ugocsa megyében Hetényben birtokos hetényi Bedeő Imre 1549—1550-ben[2]).

**Beder család.** (Barátosi). Lakhelye Kraszna vármegye.

**Bedeus család.** (Scharbergi, ausztriai báró). Erdélyi szász család, mely az 1784-ki szász nemesek összeirása alkalmával háromszázados nemesként jegyeztetett be[3]).

A fölebbi összeiráskor élt Bedeus Joakim, akkoron főkormányszéki irnok, később titoknok, 1804-ben egy német munkát adott ki a tüzellenes háztetőkről, mely magyarra is forditatott. Tőle igy jő le mostanig a nemzék-rend:




[1]) Hazai tudósitások 1809-ki foly 16-dik szám.
[2]) Szirmay: Cott. Ugocsa. 134. 146. l.
[3]) Kőváry id. h. 32. l.

Joakimnak fia I. József született 1782-ben febr. 2-kán. — 1802-ben főkormányszéki szolgálatba lépett, 1815 ben fogalmazó, 1829-ben gubern. tanácsos, 1834-ben udvari tanácsos, 1847-ben főtartományi biztos, 1848-ban belső titkos tanácsos, 1854-ben febr. 20-án pedig ausztriai báró lett. Több irodalmi munkái mellett mint az erdélyi történet buvárlati társulat elnöke működik Erdély ismertetésére. — Második neje 1825-dik óta Schwind Lajos cs. kir. ezredes leánya Luiza, ki született 1798-ki dec. 18-kán, és kitől született fiok

II. József 1826-ki julius 22-kén. Jelenleg Erdélyben cs. kir. kerületi biztos. Ennek neje 1851-ki jun. 28-tól Täuffer Antal cs. kir. őrnagy leánya Selma, szül. 1828-ki dec. 16-kán. Fiok

József Antal Hugo szül. 1854-ki sept. 14-kén.

**Bednáry család.** A nemesség-szerző Bednáry János, ki 1795-ben vette az armalis levelet ily czimerrel: a paizs vizirányosan kétfelé osztatik, az alsó osztály kék mezőben fehér sziklán fészkén ülő, és fiait tápláló pellikánt mutat; a felső vörös mezőben egy oroszlán emelkedik ki derekig, és kardot villogtat. A paizs fölötti sisak koronájából ugyan oly oroszlán kivont karddal látható. Foszladék aranyvörös és ezüstkék [1].

**Bedő család.** (Kálnoki). Székely család Erdélyben a Háromszéken. — Kálnoki Bedő István háromszéki főkapitány volt, midőn Rákóczy Zsigmond erdélyi fejedelemtől 1607-ki junius 1-jén kelt uj adománylevelet kap szent-léleki, peselneki, felső-torjai, kantai, karathnai, gelenczei birtokairól [2]. — 1602-ben Sorbán vajdával tartott Székely Mózses ellen [3]. 1606-ban Bocskaihoz Kassára követségben járt, és annak pártján állott [4]. Megölette Báthori Gábor [5], mert a Rádul elleni ütközetben árulással vádoltatott. — Ezen Istvannak fia volt ismét István, ki 1674-dik táján Imre Miklósnak egy szilvást adott, mert szekéren az ellenség torkából szabaditá meg [6].

**Bedő család.** (Hodgyai). Udvarhely székben lakozó székely család.

**Beer család.** (Máskép Medvei). Beer, máskép Medvey Ádám, magyar huszár kapitány 1766-ban nemesitetett meg. Czimert

[1] Coll. herald. p. 135. és Adami Scuta gentil. tom. I.
[2] Kállay id. h. 228.
[3] U. ott, — és gr. Mikó: Erdélyi tört. adatok I. 67. l.
[4] Wolf. Bethlen: Hist. Transyl. VI. 270. 274. 280.
[5] Böjthi Gásp. Engel: Monument. 294.
[6] Kállay id. h. 253. l.

ilyent kapott: a paizs alulról két vonal által, mely a paizs tetejében egyesül, három számú háromszögü udvarra osztatik. A két felső arany mezőben két fekete sas látszik kiterjesztett szárnyakkal és kiöltött piros nyelvvel. Az egyik jobbra, a másik balra néz. Az alsó vörös mezőben ezüst medve (czélzással a család nevére) áll zöld tér fölött ragadó helyzetben, kiöltött véres nyelvvel, jobbra nézve, és lovassági ezüst zászlót tartva, melyen fogyó hold világlik. A paizs tetejében a koronás sisakból egy bajnok emelkedik, kék magyar dolmányba és mentébe öltözve panyókásan, arany övvel és nyest prémes kék föveggel. Jobbjában kardot villogtatva, baljában pedig vérző törökfejet emelve. Két oldalról körül van véve sas szárnyakkal, melyek a paizsbeli szinekkel ellenkező oldalilag szinezvék. Foszladék innen arany-fekete, onnan ezüst-vörös [1].

**Bégányi család.** (Bégányi). Bereg megyei törzsökös család. E megyében van Kis- és Nagy-Bégány, honnan a család nevét és előnevét vette. Ezenkivül kiterjedt Szabolcs, Szathmár, Ugocsa és Zemplin megyékben is. Ez utóbbiban birtokos a család — Szirmay szerint — Tállyán, Gatályon, Garanyban, 1720-ban Bodzas-Ujlakon gróf Forgácsoktól [2], 1730-ban pedig Borsiban zálogot vesznek [3].

Szathmár megyében Vitkán birtokos. (1809.)

Hogy a család már Mátyás király korában virágzott, mutatja az, hogy Bégányi László 1462-ben élt [4].

Ó-bégányi Bégányi Pál szolgabiró volt Ugocsa megyében 1581-ben [5].

Adatok hiányában családfa helyett csak e töredék közölhető [6]:

| | | |
|---|---|---|
| Bégányi György. (Nyakas Erzse). | Bora. (Félegyházíné).<br>György. (Bay Éva).<br>Erzse. (Gyarmathiné).<br>Anna. (Ferencz Mihályné).<br>Ferencz. (Farkas Erzse) kitől | Ferencz.<br>Klára. (Nemes Fer.)<br>Mária.<br>Erzse. (Hunyadyné). |

**Begen család.** Lakhelye Temes vármegye.

**Beigler család.** A XVII. század elején Beigler Tóbiás e család helyreállitója és törzse. Ez Wittebergben tanult, 1618-ban

[1]) Collect. herald. Nro. 220.
[2]) Szirmay: C. Zemplin not. topogr. 236.
[3]) U. ott. 278. stb.
[4]) Gr. Teleky: Hunyadiak kora XI. 37. l.
[5]) Szirmay: C. Ugocsa. 58. l.
[6]) Wagner: Tab. gen. Mss. t. I.

modori jegyző, 1620-ban pedig pozsonyi aljegyző, és ugyanott 1631-ben egyszersmind tanácsnok (senator) lett. Ez nagybátyja Vajda János eperjesi biró segélyezésével 1627-ben II. Ferdinand királytól czimeres nemes levelet kapott.

Czimere ez: a paizs kék mezejében zöld tér fölött három rózsa emelkedik föl. A középső piros, a két szélső fehér. A paizs jobboldali felső részéből a baloldali alsó részig vörös szalag nyulik le, és azon daru áll. A paizs fölötti koronán szintén daru emelkedik föl egy lábon, másik lábában a paizsbelihez hasonló szinü rózsákat tartván. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

A nemesség-szerzőtől kezdve a nemzékrend igy jő le[1]:

- Tóbiás 1627.
  - I. János 1660.
    - Róza Erzse. (Rezler Farkas)
    - János Tóbiás.
      - János Theofil (n. Lübek N.)
        - József †
        - Tóbiás †
        - Kristof †
        - Zsuzsa (Stettner József).
      - Károly Ferd.
      - János Mihály
        - Kristóf.
      - Erzse (Jeszenák Pál, kir. tan.)
      - Zsuzsa (Vörös Bálintné).

Az impetrator Tóbiásnak fia I. János a pozsonyi tanács költségén járt Hasenloff György Sámuellel külföldön; 1648-ban Straszburgban a római és magyar jogközti külömbségről értekezvén, azt kinyomatta 1651-ben. Hazajövén 1660-ban, senator lett.

A család — ugy látszik — megmaradt városi szinezete mellett, s többnyire városi hivatalt viselt.

**Beythe család.** (Kői). A kői Beythe családból két régi tudóst mutat föl a magyar irodalom története. Mindkettő németujvári lelkész volt. István több magyar és latin munkát adott ki 1592-től egész 1597-ig. Testvér öcscse András irta az ugynevezett Füves könyvet, mely 1595-ben nyomatott Németujvárott. Becses ritkaság[2]).

**Békássy család.** (Békási). Békás helysége Veszprém megyében van, innen irja nevét a család, mely e falunak most birtokában van, és a Dunán túl az ismeretesb hangzásu családok közé tartozik. Veszprémből átterjedt Vas megyébe is, mindkét helyen jelentősb megyei hivatalt viseltek tagjai.

---

[1]) Deduction. geneal. Mss. fol. lat. 213. sz. a.

[2]) Mindkettö életéröl l. Horányi Nova Mem. 477. s k. l.

Őseik közül Békássy Miklós Pápa vára alkapitánya volt, ki a törökök elleni kirohanás alkalmával esett el 1594-ben[1]).

E családból Ferencz kapornaki apát, és szombathelyi plébános volt 1763-ban[2]).

Imre az 1844-ki országgyülésre Vas megye követe.

Lajos 1845-től Vas megyei al-szolgabiró stb.

**Bek család.** (Bekkényi). Zemplin megyei nemes családok sorában emliti Szirmay.

**Beke család.** (Bekeházi). Zala megyében született belőle Beke Márton kegyesrendi tag, ki Zólyom megyéről irt, és adott ki 1792-ben latin munkát. Irt egyebet is[3]).

Beke Imre uradalmi tiszt, fia Kristóf született Toronyban Vas megyében 1785-ki mart. 2-kán. Pappá szenteltetvén Veszprém megyében, előbb Veszprémben képezdei tanár, 1843-dik óta vörösberényi lelkész. Több egyházi értekezést adott ki[4]).

**Beke család.** Lakhelye Gömör megye. — Nógrád megyében Beke Gábor, ennek leánya Ágnes Zadubán Ádámné (1854.)

**Beke család.** (Péterfalvi). Ugocsa megye régi birtokos családa, már 1447-ben Beke Gergely birt Péterfalván, és onnan irta magát[5]). 1479-ben Oroszi helység (mi akkor Marmarosban volt) egy harmadrészében beiktattatik péterfalvi Beke Kelemen[6]).

Ilynevü család a Zemplin megyei nemesek sorában is létez Szirmay szerint (1804.) Ugyan ott Beke család birt Girincs faluban a kihalt Girincsy család jogán utánna a Nikházy család örökölt[7]).

Szathmár megyében is találunk Beke családot. Már 1548-ban Beke János kir. adományt kap körtvélyesi birtokrészre[8]).

**Beke család.** Erdélyben is a Csikszékben találunk ilynevü családra. Beke Jeromos 1611-ben Csikszék birája volt[9]).

**Beke család.** (Alma-melléki). Alma-melléki Beke család emlékezetére egy kézirati gyüjteményben találok. A nemzékrend a XIII.

---

1) Pethő Gergely krón. 137. lap.

2) Secura Quies, azaz Bátor Nyugodalom czim alatt a báró Sigray János altárnok fölött mondott halotti beszédét Pozsonyban 1763-ban nyomatta ki.

3) Horányi Nova Mem. 364. l.

4) Ferenczy és Danielik: Magyar irók I. 40. l.

5) Szirmay: C. Ugocsa. 124. l.

6) U. ott. 175. l.

7) U. az C. Zemplin. 224. l.

8) U. az: Szathmár. 24. l.

9) Kállay id. h. 224. l.

század közepétől a XVI. század közepéig hozza le a családot. Alma-Melléke Somogy megyei helység, a családnak tehát valószinüleg ez volt hazája. Az érdeklett családfa, mely hihetőleg perben volt használva, igy következik:

- Márton de Alma.
  - István 1237.
  - Márion de Alma. 1215.
    - Sunguel 1275.
    - Lancred 1275.
      - Beke de Alma-Melléke 1344.
        - Kozma.
        - Demény de Szigeth.
          - Ferencz (n. Klára)
            - Demeter.
            - Tamás de Szigeth.
              - Péter de Szigeth.
            - Miklós.
        - Leontin.
        - Antimus de Tapson 1344. (Neje Jusztina Tamas erd. vajda rokona 1347.
          - György
            - Osvald.
          - *János de Sziget, alias de Tapson 1400. 1424.
            - Margit.
            - Klára.
            - Miklós 1417.
              - László de Tapson. (Krisztina.) 1464.
            - János de Tapson 1417.
            - Balázs 1417
      - István János.

Anthimnak fia a *-gal jegyzett János álnádornak és budai várnagynak iratik 1423-ban.

Nevezetes e nemzékrend azért, mert e szerint a Szigethvárát épitő Anthimot (ki Osvald Anthemius görögországi indigenának iratik) [1]) — kellene e családfán fölismernünk, és ennek származását birnók e kimutatás által, kinek magvaszakadtán beházasodás utján jutott Török Bálint Szigethhez.

Ugyan csak e családfán látjuk Lankrédnak többi közt István fiát. Ez azon Beke István lehetett, ki Trencséni Csak Mátéval tartván, javait többi közt vörös-almai birtokát is elveszté 1312-ben [2]).

**Beke család.** (Velikei). Előnevénél fogva külön családnak látszik az előbbenieknél. Velikei Beke Miklós aláirá azon egyességet, melyet Zsigmond 1412-ben a lengyel királylyal kötött.

---

[1]) Istvánffy 1685-ki kiadás 235. lapján szavai ezek: „Sigethum . . . . quod superioribus saeculis proavorum nostrorum memoria, Oswaldus Anthemius, cuius progenitores e Graecia in Ungariam venisse dicebantur, in ea insula, quam Almus (Almás) rivus stagnans, paludosus, e proximis silvis et montibus provolutus efficit, turrim rotundam aedificasset, . . . . . . Eam posteri aedificiis et propugnaculis auxerunt, ac postremo Valentinus Enningius cognomento Turcus (enyingi Török Bálint) tolerata Ioannis regis obsidione, locum longe munitiorem reddiderat etc.

[2]) Fejér: Cod. Diplom. VIII. 2. 446. l.

Melyik családhoz tartozott végre azon Beke Péter, ki bácsi prépost és kanczellár, 1338-ban pedig szerémi püspök volt, eldöntetlen marad.

**Bekefalusi család**ról csak annyiban emlékezik történelmünk, hogy ily néven Gergely [1]) Drégely vára kapitánya volt Szondival 1552-ben, és a nevezetes védelemben részt nem vehetett, mert előbb már hazamenvén, azalatt a török a várat elfoglalta, és az ostrom alatt ő már be nem juthatott.

**Bekényi család**. (Bekényi). Ugocsa megyében Bekény falut birta hajdan; már kihalt. Eredetét a Szirmayakkal közös törzsre viszik föl. 1295-ben Othobornak fiai Miklós és István kapják Hethen földet Ugocsában, és ezeknek utódai Zirmayak és Bekények közt egyesség köttetik 1471-ben [2]).

1324-ben Godor és Benedek (Benth fiai) alapitóivá lesznek Bekén falunak, mely Benedek névtől kapta nevét. 1381-ben Bekény Jáncs királyi adományt szerez kiterjesztve Kata és Erzse leányaira [3]) is.

1391-ben Bekényi Gergely fia Jánosnak leányai Erzse és Bora részüket itélet utján megnyerék [4]).

Gergelynek testvérei Mihály és Tamás 1371-ben, Lászlónak fia Jakab 1371-ben osztoznak Farkasfalván.

Az 1471-ki egyességben emlitettnek Bekény András, és gyermekei András, Tamás és Gergely, Ilona, Hedvig és Erzsébet. Az egyesség tárgya az volt, hogy a Zirmayak ezentúl Szirmát tisztán, a Bekényiek pedig Bekényt birják tisztán minden közösség nélkül [5]).

E családból Benedek 1428-ban alispán volt Ugocsa megyében,

Gergely ugyanott 1417-ben szolgabiró.

Márton 1422-ben a kir. curiánál ügyvéd.

Miklós 1505-ben országgyülési követ.

Ismét Benedek, ki Olaszországban tanult, 1505-ben kanczelláriai titoknok, 1514—1526. személynöki itélőmester volt [6]). Saját

[1]) Istvánffy 1685-ki kiad. Berfalvinak irja.
[2]) Szirmay Cott. Ugocsa 111. 112.
[3]) U. ott. 221.
[4]) U. ott. 223.
[5]) U. ott. 61. stb.
[6]) Hrányi Nov. Mem. 365. l. roszul irja nádori itélőmesternek. Szirmay szerint a leleszi Conv. 1525-ki levele Nro. 11. tanusitja, hogy személynöki itélőmester volt.

és Janus pannonius verseit Verbőczy Istvánnak ajánlotta. Jakab 1506-ban benei plébános.

1505-ben meghaltak András és Tamás. 1556-ban pedig Miklós, kiben fi-ágon a család elenyészett[1]).

Már 1559-ben Bekény helységnek birtokából, mint fi-ágat illetőből Bekény Zsófiát Szirmay Lajos és osztályosai kitudták.

Hajdan Arad megyében is volt ilynevü család. Bekényi Péter 1561-ben Tanimázon birt[2]).

**Bekényi család.** (Mikófalvi). Előnevét Heves megyei Mikófalva helységről irja, hol jelenleg is birtokos. Ezenkivül kiterjedt a család Borsód, Pest, Szabolcs és Nógrád megyébe is. Ez utóbbiba az ujabb időbe szakadt, és belőle János szolgabiróságot viselt.

**Bekess család.** Zemplin megye kiváltságos családai sorában áll Szirmay szerint.

**Békesy család.** (Kornyáti). Békes megyei törzsökös kihalt család. Irják nevét Békes-nek is. Hirre és egy ideig fényre emelte e nevet Békesy Gáspár, ki Petrovics Péter ajánlatára Szapolyay Zsigmond udvarába s kegyébe bejutva, utat tört magának rang- és vagyon-szerzésre[3]). Szapolyay őt többször követségben használta, nagyságos czimmel illette, adományban Nagy-Enyedet, több helységet és a szász földön egy Teke falut adott neki. Megszerzé magának Fogaras várát és földjét Majláth Gábortól. Szapolyaynak annyira kedvébe jött, hogy reá elhatározó befolyást gyakorolt. Főkamarás, kincstárnok és főispán volt 1565-ben. — Szapolyay halála után fejedelemséget követelő lett Báthory István ellenében, azonban legyőzetvén, Erdélyből kifut. Később megbékül Báthory Istvánnal, az akkor már lengyel királylyal, ki őt Landskróni kapitánynyá tette, a Plotzkói vár ostromában mutatott vitézségeért pedig lengyel nemességgel jutalmazta 1579-dik évben. Meghalt azon évben — ugy látszik — november elején, nejét és két kis fiát Zamoiski János lengyel kanczellár gondjára bizván. Első neje a Harinnai, a második a Sárkándi családból volt.

---

[1]) U. ott. 221.
[2]) Fabián: Arad várm. 30. l.
[3]) Wolf. Bethlen: II. 70-431.

A Békesy család rövid nemzékrende ez:

| | | |
|---|---|---|
| László | Gáspár. † 1579. (1. Harinnai N). (2. Sárkándi N.) | Gábor. N. |
| | Gábor. † 1581. | |
| | Lázár. 1573. | |

Gáspár-ról röviden a tudnivalókat elmondám. Testvére Gábor mindenütt Gáspárt segité. Vele együtt engesztelődött ki Báthori Istvánnal, és ennek részén az oroszok ellen harczolván, Pleskov alatt homlokba lövetett 1381-ben.

Lázár együtt volt Gáspárral Fogarasba szorulva 1573-ban.

A család Gáspár fiaiban halt ki.

Bars megyében 1624-ben találjuk Békessy Frusinát Niry Ferenczuét, ki Léván házát Liptay Imrére ruházta[1]).

**Békessy család.** Zemplin megyében nemes család.

**Békessy család.** (Gy. sz. királyi). Erdélyben a Csikszékben van lakhelye.

**Bekk család.** Bihar, Szabolcs és Szathmár megye számitja nemesei közé.

**Bekó család.** Lakhelye Ugocsa vármegye.

**Bekő család.** Esztergam megye nemes családai közé soroztatik.

**Belády család.** Bars megye családai közt emlitetik.

**Bélay család.** E család mutatá föl Bélay Barnabást, ki II. Ulászló korában 1504—1514-ben macsói, belgrádi és szörényi bánságot viselt[2]).

**Belánszky család.** E család Demkó-ról irja előnevét, és Torontál megye nemesei sorában áll. De lakozik ilynevü nemes család Trencsin megyében is. E megyében Kis-Utcza-Ujhelyen született Belánszky József 1769-ki junius 20-kán. Papságra adván magát a váczi megyében, 1802-ben már kanonok, 1821-ben nyitrai nagyprépost, 1823-ban pedig beszterczei megyés püspök lőn. Meghalt 1843-ki január 3-kán[3]).

---

[1]) Sz. Bened. Conv. Proth. K. p. 158.

[2]) Istvánffy 1685-ki kiad. 57. l.

[3]) Math. Kovács: Sermo funebris etc. Neosolii 1843.

**Béldy család.** (Úzoni, gróf és nemes). Erdély egyik ősi székely családa, mely nevét ugyan a magyar megyék egyik marosmenti helységétől Béldről vette, de előnevét Úzon háromszéki székely faluról irja.

Törzse a családnak Béldi Benedek, kitől e nemzékrend [1]) jő le:

I. tábla.

- Benedek
  - Márton. 1467.
  - Albert
    - Krisztina. (Burozia Apor Luk.)
    - I. Pál 1519. (Ugron Anna).
      - I. Kelemen. (Lázár Anna).
      - I. Ferencz (Sükösd Anna).
        - I. János † 1599. (Becz Kata).
          - II. Pál (Nagy-Mihályi Erzse).
            - Erzsébet (Barcsay Ákos fejd.) 1. neje.
          - II. Ferencz.
          - II. János.
          - II. Kelemen 1599–1625. (Bánfi Mária)
            - Lásd ezt s gyermekeit a II. táblán.
          - Erzsébet (Horvát Kozma).
    - II. Péter. † 1509.
  - I. Péter.

A törzsatyának Benedeknek (ki hires vitéz volt [2]) a XV. század elején) fiai Albert és I. Péter Hunyady mellett harczoltak Szent-Imrénél és Vaskapunál 1442-ben [3]). A harmadik fia Márton, kit Ilyés János és Nádasdy László alvajdák evocaltatnak 1467-ben erdő-égetésért [4]), mint vajda embere tanuvallatásra küldetik ki 1479-ben Kendi Antal alvajdától hidvégi Mikó Lőrincz panaszára. Részt vett 1479-ben a kenyérmezei ütközetben [5]).

I. Pál (Albert fia) 1509-ben vitézül viselte magát a Moldvából betörni akaró zavargók ellen. 1514-ben pedig Szapolyay János vajda mellett a Dósa-féle had leverésében vett részt [6]).

II. Péter Sepsi székben főember volt, 1509-ben a Prásmáriak által öletett meg.

I. János (I. Ferencz fia) 1584-ben Sepsi szék egyik birája, a Kálnoki Bálint perében szemlélőnek (oculator) van kirendelve. A Bá-

---

[1]) Deduction. geneal. Mss. fol. lat. Nro. 213.

[2]) Benkő Specialis Transylv. Mss.

[3]) U. ott.

[4]) Capit. Albens. Nro. 31. Kőváryknál.

[5]) Kállay id. h. 231.

[6]) Benkő id. Special. Transylv.

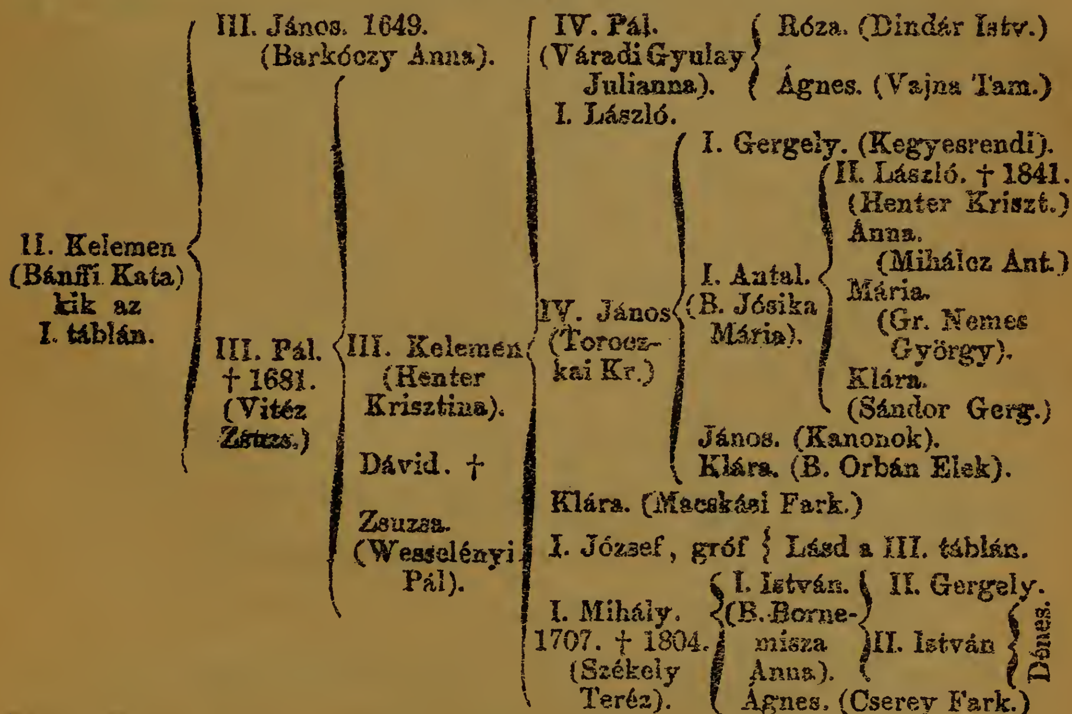
thorok alatt főasztalnok és tanács-úr. 1595-ben Gyergyó váránál az ellenség nagy seregét Oláhországba üzte. 1599-ben, midőn épen az országgyülésére ment, Bodolán Mihaly vajda javait felégetteti [1]. Ugyan ez évben a bibornok Báthori András mellett harczol a szebeni szerencsétlen harczban, és elesik Sellenberknél. Neje Becz Kata volt. Gyermekei:

II. Pál jelen volt atyja mellett II. Kelemen testvérével együtt 1599-ben a szebeni harczban. Nejétől Nagymihályi Erzsétől egyetlen leánya Erzsébet Barcsay Ákos fejedelem első neje volt.

II. János Váradi kapitány volt. Gyermekei nem maradtak.

II. Kelemen Székely Mózsest pártolja Ferencz testvérével együtt, ennek buktával 1603-ban kibujdosnak [2]. Később visszamenvén, Kelemen 1607-ben a Jezsuiták bennmaradását pártolja, és a kiüzetésök elleni tiltakozást aláirja [3]. Majd Háromszék főkapitánya Báthori es Bethlen Gábor korában, 1625-ben már egyszersmind tanács-úr. Ez évben mint főkapitány a székely sereg élén Radul vajda ellen Brassónál volt [4]. Neje Bánffi Mária. Tőle a nemzékrend folytatását mutatja a következő

II. tábla.




[1] Benkő Transylv. Gener. I. 248.
[2] Wolf. Bethlen: V. 464. l.
[3] Kazy Hist. R. H. I. 92.
[4] Böjthi Gásp.

III. János Háromszék alkapitánya, és főasztalnok I. Rákóczy György idejében 1649-ben.

III. Pál először főasztalnok, azután Háromszék főkirály birája és sereg generalisa, belső szolnoki főispán 1660—1670 körül, ugy Zarándban is főispán 1678-ban. Az Apafi korában Erdély egyik legnevezetesb férfia. Fejedelem-kereséssel vádoltatva, megbélyegeztetik, Törökországba fut, hol inkább a börtönben hal meg, minthogy hazája romlására a török tervek eszközeül engedje magát használni[1].

IV. Pál mint kapitány lengyel földön lelte halálát 1657-ben II. Rákóczy György seregében.

III. Pálnak gyászos bukása után a család visszavonult egy ideig a közügyektől, inkább honn Háromszéken viseltek hivatalt, vagy legfelebb a főkormányszéknél, vagy táblán biráskodási állomásokat foglaltak el.

I. Mihály a Székely Teréz férje született 1707-ben, meghalt 1804-ben, 97 évig élt. Fia I. István tanácsos volt.

I. Gergely kegyesrendi szerzetes, V. János kanonok, egyházi pályát választottak.

II. László táblai ülnök volt. Meghalt 1841-ben. Gyermekei nem maradván benne, IV. János ágazata kihalt. És igy a nemesi ág csak I. Mihály ágazatán él.

I. Mihály-nak testvére I. József (III. Kelemen fia) alkotá a grófi ágat. 1771-ki oct. 15-kén grófságot szerzett. Neje Száva Judit volt. Tőle a grófi ág igy jő le:

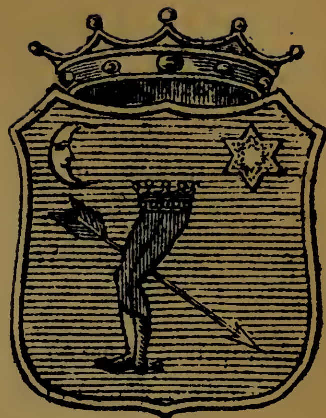
III. tábla.

| | | |
|---|---|---|
| I. József (Gróf 1771. Száva Judit) a II. táblán is. | IV. Kelemen. (Ötvös Ter.) | József. |
| | Venczel. (B. Sz. Kereszti Róza). | Róza. † 1819. (Gr. Bethlen Ján.) |
| | | Ferencz. (Daniel Zsóf.) |
| | | György. (B. Bruckenthal Berta). |
| | Kata. (B. Toroczkai Gásp.) | |

Venczelnek fiai közül György gróf pénzügyőrségi orsz. elnök (1854.) Testvére Ferencz Észak-Amerikában is utazott. Róla egy magyar nyelv-emlék Béldy Codex nevet kapott.

---

[1]) Cserey Hist. 64—114. l.



Ősi nemesi czimere a családnak kék mezőben meghajlott láb vörös nadrágban, és sarkantyús sárga csizmában térden nyillal átlőve. A láb tetején korona van. A láb fölött pedig jobbról félhold, balról arany csillag ragyog. A fölött nemesi korona, mint ezt a metszvényen láthatni. Egész czimeren a vért fölötti koronás sisak fölött ugyan olyan átnyilazott lábat láthatni két kiterjesztett fekete sas-szárny között. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék. Ezenfölül két oldalról a sisak mellett két kék-piros zászló lobog [1]).

Ez a nemesi ágazat czimere. A grófi ág 1771-ben megujitatott, s valószinüleg bővitetvén, e szép egyszerütől különbözik.

**Belényesy család.** Lakhelye Szathmár és Zemplin megye. Ilynevü család Erdélyben Küküllő vármegyében is székel.

**Beleváry család.** Emlékezetet fenntartja az 1618-ki XLIV. törv. czikk, mely szerint Belevári Dávid hátramaradt tartozásaitól fölmentetik az országgyülés által.

**Beleznay család.** (Pilisi gróf és nemes). Már a XIV. században birta Somogy megyei Belezna helységet, melyről nevét és régi elönevét vevé. Ugyan e helységre Beleznay András rokonaival együtt II. Ferdinand királytól uj adományt nyert. Emlitett Beleznay András-tól a nemzékrend [2]) igy jő le:

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| András. (Hidvégi Anna). | I. János. (Kováts, máskép Piutér Magd.) | II. János tábornok. 1711—1754. (Grassalkovics Zsuzs.) | Miklós tábornok. † 1787. (Podmaniczky Anna Maria). | Károly. † | | |
| | | | Mihály alezredes. (Patay Erzse) | I. Sámuel 1800. báró. 1805. gróf. † 1818. (Barsy Zsu.) † 1849. | Zsuzsa. (Fáy Péter). | |
| | | | | | Erzse. (Kostyán S.) | |
| | | | | | II. Sámuel kivég. 1819. | |
| | | | | | III. János † 1842. | |
| | | | | | Klára. | |
| | | | | | Julianna. (Kóji Komáromy Györgyné). | |
| | | | | | Károly. (Majthényi Emilia). | N. N. |
| | | | | | Ferencz. (Markovich Apollonia). | N. N. |
| | | | Anna. (Majthényi Károly). | | | |
| | | Judit. (Molnár Pét.) | | | | |

[1]) Adami Scut. gentil. I.

[2]) Andrástól I. Samuelig a nemzékrendet mutatja Palocsay János, cs. kir. tan. kanczelláriai titkár és magyarországi herold által Bécsben 1803-ki october 18-kán hitelesnek elismert táblázat. A régiebb izek pedig találhatók lennének Szilassy Józsefnek Beleznay Sámuel gróf ellen Pilis iránt inditott pörében.

I. János neje Kováts máskép Pintér Magdolna neje után, ki a Sáfár és Gellért családok ivadéka volt, Bugyi, Bankháza, Sz.-Iván, Ráda, Inárts, Délegyháza, Dán-Sz.-Miklós és Ürbő pusztabeli részbirtokokat öröklött [1]. Fia

II. János előbb Rákóczy alatt szolgált, ennek buktával a császári seregben vállalt állomást, 1711-ben ezredet állitott. 1724-ki aug 6-kán az anyja után öröklött fölebb elészámlált részjavakra III. Károly királytól uj adományt vett. 1735-ben a Péró-féle lázadás leverésében nagy érdemet szerzett, és a királytól ezért arany nyakláncczal diszitetett. 1752-ben altábornagy lett. Élt még 1754-ben is már mint 84 éves öreg. Neje Grassalkovics Zsuzsanna, Grassalkovics Antal kir. személynök, majd gróf stb. nővére volt. Ettől két fia lőn: Miklós és Mihály, és leánya Anna Majthényi Károly kir. tanácsos neje.

Miklós tábornok (1744.) és a dunamelléki superint. gondnoka. Birt Beleznában, Bugyin, Dömsödön, Májosházán és Pilisen. — Hollandia is hivta szolgálatába. Meghalt Pesten 1787-ben, kora 64-dik évében [2]. Nejétől Podmaniczky Anna Máriától, kivel 37 évig élt, fia Károly volt, kiben ága kihalt.

Mihály alezredességig vivé. Neje bai Patay Erzsébet, kitől született I. Sámuel.

I. Sámuel először szintén katonai pályán kezdett szolgálni, utóbb mint Pest megye táblabirája 1800-ki oct. 30-kán magyarországi báró, 1805-ki october 25-kén pedig grófi rangra emeltetett utódaival együtt. Fiai közül a már akkor élő II. Sámuel és III. János neveik is a kir. oklevélbe iktatvák. — Pilisen 1818-ki julius 5-kén saját fia II. Sámuel által meglövetett. Özvegye barsi Barsy Zsuzsanna 1849-ki aug. 9-kén halt meg Pesten. — Gyermekei.

II. Sámuelt mint apagyilkost 1819-ki junius 21-kén Pesten hóhérpallós végzé ki.

III. János Pilisen halt meg 1842-ben. Nejétől gyermekei nem maradtak.

Károlynak neje Majthényi Emilia, kitől gyermekei vannak.

Ferencznek nejétől Matkovich Apolloniától gyermekei vannak.

---

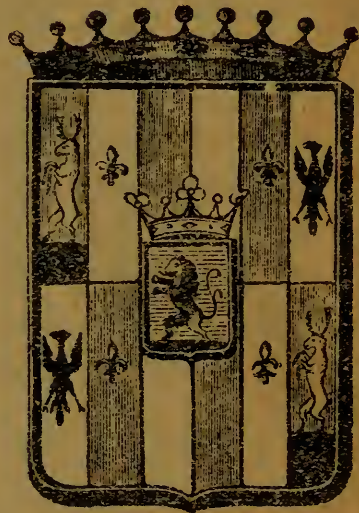
[1]) Gr. Beleznay Sámuel örököseinek Banó Imre ellen e javakra vonatkozólag 1814-ben inditott pörbeli Informatio Lakner István ügyvéd urszivességéből.

[2]) Péczeli József által fölötte 1787-ki febr. 11-kén mondott halotti beszéd; kinyom. Győrben

A leánytestvérek férjeikkel együtt a nemzékrenden állnak.

A család ősi nemesi czimere kék mezőben oroszlán volt. A czimer már a báróságra emeltetéskor bővitetett, a grófi oklevélben pedig ismét nagyitatott.

A grófi czimer ez: a paizs függőlegesen öt vonal, vizirányosan pedig egy vonal által tizenkét mezőre osztatik. Az 1. és 12-dik vörös mezőben egy előre ugró szarvas; a 2. és 11-dik ezüst mezőben vörös liliom; a 3. és 10-dik mező vörös, a 4. és 9-dik mező ezüst szin; az 5. és 8-dik vörös mezőben ezüst liliom; a 6. és 7-dik ezüst mezőben fekete sas látható. A közép koronás vértnek kék mezejében látható az ősi nemesi czimer: az arany oroszlán. A vért tetején grófi korona nyugszik. (Eddig mutatja a czimert a metszvény). A grófi korona fölött három koronás sisak van. A középső aranykék foszladékos sisakból egy arannyal diszitett zöld öltönyös magyar sisakos vitéz emelkedik ki, jobbjában kivont kardot, balját csipőjére támasztólag tartva. A jobboldali ezüst-vörös foszladékos sisakból az arany oroszlán, a baloldali hasonló foszladéku sisak koronájából vadászkutya (vizsla) emelkedik ki aranycsikos kék nyakszalaggal. A vértet két arany griff tartja, egyik lábával mindenik egy ezüst-vörös szinü zászlót lobogtatva.



A családfán nem álló Beleznayakból emlithetők Beleznay Lajos, kinek özvegye Gerhard Zsuzsanna volt 1787-dik táján [1].

Továbbá 1672-ben élt Beleznay Farkas [2], kinek fia János Antal született 1688-ki aug. 27-kén.

---

[1]) Péczeli halotti beszéde, hol Miklós az özvegy gyámnokául iratik.

[2]) Az egyetemi könyvtárban ily czimü könyvnek: „Campus Martius, sive Institutiones Castrenses, in quibus belli natura, requisita, leges, succincte exponuntur, eorum bono, qui militiae nomen dant. Posonii Anno 1669." Egykori tulajdonosa Beleznay Farkas igy irta bele nevét: Wolfgangi Beleznay 1672. Ugyan azon kéztől ez áll ott: *1688. die 27. aug. adót In eö sz. Felseghe a feleségemnek egy fiu magzatot, mely lett Marsok alatt lévő planetában dél után kett három óra tájban kiért legyen Innek eörök hála és dicsiret. Kit die 29. Augusti körösztellettem megh János Antalnak. Xt apia Lékay pr. Prior ur Fulgentius Schwaiger Ur. és Drimmel Máttyás Ur. Xt annja az eö klme Leania Drymel Sophia.*" Ugyan itt emlittetik Beleznay Ferencz mint vármegyei esküdt 1689. dec. 5-ről. — Léka Vas megyében van.

Ugyan ez időben élt Ferencz, megyei (tán somogyi) esküdt.

**Belgrády család.** Ujabb időben lépett a kiváltságosak sorába. Constantinovics András nevét Belgrády-ra változtatva 1791-ben szerzett nemes levelet ily czimerrel : a vért négy részre oszlik. Az első és negyedik arany mezőben korona fölött kar könyököl, és irótollat tart. A második és harmadik mező függőlegesen kétfelé oszlik ; a jobboldali rész zöld, a baloldali ezüst szin, benne ivbe menő gerenda van ugy, hogy ez a zöld mezőben ezüst, az ezüstben zöld szint mutat. Alatta és két oldalról három makk látható a mező szinével ellenkezőleg vagy ezüst vagy zöld szinben. A vért koronás sisakján elefánt ormány közt (mely jobbról arany-vörös, balról zöld ezüst szinü) kar könyököl szablyát tartva. Foszladék arany vörös és ezüst-zöld[1]).

**Beliczay család.** Jeskofalváról irja magát. Megyei hivatalt viseltek tagjai Arad, Békes, Bihar és Csongrád megyében.

Beliczay László 1730-ban Bihar megye alispánja volt, és az 1741-ben megszünt pestis alkalmával mint egyik kir. biztos érdemeket szerzett. Unokája Beliczay József 1783—1786-ig szintén ott alispán, azután 1786-ban Aradra költözött, és ott halt meg 1789. jul. 12-én[2]). Özvegye szentmiklósi Pongrácz Klára másodszor báró Kosztolányi László nyug. lovassági tábornok neje lőn. Meghalt 1806-ki jan. 6-kán. Gyermekei :

1. Beliczay József Bihar megyében viselt jegyzői stb. hivatalt.

2. Miksa a Károly főherczeg gyalog ezredében mint zászlós (1806).

3. János a S. Julien ezrednél kezdé katonai szolgálatát.

4. Ferencz.

5. Rozália Sz. Iványi Benedekné (1806.)

**Bély család.** Hajdan ilynevü család birta Bél Hont megyei helységet. Jelenleg Zemplin megye nemesei sorában lelünk e névre.

**Bellaagh család.** Bellaagh Simon saját, és testvérei András, Gáspár, Márk, Mihály, Kata és Ilona nevére szerzé II. Ferdinand királytól a Bécsben 1628-ki decemb. 10-kén kelt czimeres nemes levelet, mely Nógrád megyének 1629-ki junius 11-kén Losonczon tartott közgyülésében hirdettetett ki.

---

[1]) Adami Scut. gentil. I.

[2]) Vay László : Német hivség 558 - 563. l.



Czimere a családnak fennálló égszinü hadi paizs, melyben zöld tér fölött sárga szinü griff szétterjesztett hátulsó lábain állva, hátára fordított farkkal, kitátott szájából kiöltött vörös nyelvvel, első bal lábát ragadmány után nyujtva, jobb lábában pedig daru-tollat tartva, a paizs jobb oldala felé fordulva látható. A paizs fölötti koronás nyilt sisakból arany oroszlán hátra kondoritott kettős farkkal, kiöltött nyelvvel, és jobb lábával kardot villogtatva emelkedik ki. Foszladék mindkét oldalról ezüst-vörös szinü.

A nemesség-szerző Simon testvérének Andrásnak ágazata igy jő le[1]):

- András, a nemesség közszerzője. 1628.
  - II. András.
    - III. András
      - IV. András.
      - Mihály.
      - I. Mátyás szül. 1704. febr. 24. (Ludányi Eszter).
        - V. András, pléb. † 1810.
        - II. István. †
        - II. Mátyás szül. 1747. febr. 11. † 1811. aug. 11. (Balázsy Anna. † 1833.)
          - Klára szül. 1776. † 1837.
          - III. István szül. 1778. aug. 13. † 1839. jul 6.
            - II. József szül 1819. jul. 17. (Hegedüs Mária Corn.)
              - Aladár szül. 1853. jul. 8.
              - Zoltán szül. 1854. oct. 16.
              - Zsigmond Dániel szül. 1856. jul. 26.
            - Alajos, szül. 1821. dec. 28.
            - Mária Erzse, szül. 1824. aug. 15. (Dr. Hanzély Fer.)
          - I. József szül. 1781. mart. 19.
          - I. Antal szü(. 1784. febr. 11. † 1852. nov.23.
            - Klára. szül. 1827. aug. 11. (Sziklay Alajos).
            - Imre, szül. 1830. dec. 1.
            - Mathild, sz. 1832. febr. 3.
            - II. Antal, sz. 1835. jan. 26.
            - György, sz. 1836. nov. 8.
            - Mária, szül. 1838. máj. 18.
    - I. István.

Noha az armalis levél Nógrád megyében hirdettetett ki, a család Heves megyei törzsökü. E megye Erk helységében volt birtokos I. István (II. András fia) 1747-ben; ugyan ez 1767-ki april 6-kán Gyöngyösön házat vesz 159 forinton. — Az 1759—1773-dik évben fölvett rovásos (dicalis) összeirás szerint erki birtokától 4 forinttal, a

[1]) A család szives közlése szerint, valamint a többi adatok is, mikért köszönet.

gyöngyösitől pedig 1765-ben 5 forinttal, 1766-ban 30 denárral; 1767-ben 4 forinttal; 1770-ben 70 denárral; 1772-ben $12^1/_4$ denárral fordul elé megadóztatva.

I. István testvérének III. Andrásnak fia I. Mátyás szül. 1704-ki febr. 24-kén. Ennek fiai:

V. András Emődön Heves megyében plebános volt, meghalt 1810. Épitette a szentegyházat, és rokonaival elemi iskolát állitott.

II. Mátyás született 1747-ki febr. 11-kén. 1767-ben Budán az ékesszólási osztályt a legdicséretesb bizonyitvány eredményével végezvén, ügyvédi vizsgálatot 1776-ki május 15-kén tett, és Pesten telepedett meg. Több nevezetes család jogi igazgatója volt, és mint Pest városa területén tetemes birtokos, a diszpolgárok sorában állott. Meghalt 1811 ki aug. 11-kén. Özvegye pedig Balázsy Anna 1833-ban. II. Mátyástól kezdve a család nagy részben Pesten maradt.

III. István és I. Antal a nemesi fölkelő seregben 1797-ben, 1805-ben, 1809-ben részt vettek, nevezetesen István 1805-ben mint főhadnagy és kapitány.

Emlitett I. Antal Pest megyénél közel negyven évig szolgált mint középponti rendszerinti esküdt, tiszteletbeli szolgabirói ranggal. Hét megyénél táblabiróul volt kinevezve. Az 1848-ki idő folytán érdemei méltánylatául a magas kormány által nyugdijaztatott. Meghalt 1852-ki nov. 23-kán. Ugyan csak ezen Antal Pest vármegyétől 1831-ki január 22-kén 347. sz. a. a nemesség valóságos gyakorlatában lételéről bizonyitványt kapott.

I. József Kassán kir. tanár, val. polgár, és koronás ezüst érdemkereszt tulajdonosa sok érdemet szerzett a sétatér, a sánczok behuzása és a katonai laktanyák létesitése által, mikért a legfelsőbb helyről számos kitüntetésben részesült.

II. József (III. Istvánnak fia) 1845—1851-ig Pest város törvényszéke rendes jegyzője, később Pest megyei törvényszéki ülnök, és a budai országos törvényszék tanácstitkára. E hivataláról leköszönvén 1855-ben, szolgálata méltánylása mellett pesti ügyvéddé neveztetett ki, és jelenleg is e téren működik, és egyike azoknak, kik a m. irodalom iránti buzgalmukat több lap és könyv megszerzése által tanusitják. Nejétől Hegedűs Mária Corneliától, kivel 1852-ki május 31-kén kelt egybe, gyermekeit a nemzékrend mutatja.

Testvére Alajos a cs. kir. hadseregben mint tiszt szolgál, és az orosz sz. Anna-rend vitéze,

Ugyan e családból való Bellaagh Sándor Vácz-, és József Veszprém megyei kath. lelkész.

**Bellán család.** Bellán Péter nemesitetett meg 1791-ben. Czimere negy részre oszlik. Az első és negyedik vörös mezőben griff áll szétvetett lábakkal, azok alá kondoritott farkkal, első jobb lábában kardot villogtatva; a második és harmadik ezüst mezőben kékbe öltözött kar iró-tollat tart. A sisak tetején fehér galamb kiterjesztett szárnyakkal, csőrében arany gyürűvel látható két kiterjesztett szárny között, melyeknek egyike a jobb oldalról arany-vörös, a baloldali pedig kék-ezüst. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék [1].

**Bellavicz család.** (Bellaj). E családból Bellavicz Gábor tünt föl a XVIII. század elején. Bécsben a kanczelláriánál ügynök volt, végre 1712-ben báróságra emelkedett [2]. Benne a család kihalt. Irományai a Szechényi gyüjteménynyel a nemzeti muzeumba jutottak.

**Bellény család.** Hajdan Ugocsa megyében virágzott. Bellény Albert 1513-ban itélőmester volt. Ugyan e megyében Dabolczon e század elején (1805.) birtokos Bellény János, Pál, Ferencz, László, István, György és József [3].

Nógrád megyében 1598-ban Bellény Zsigmond pilini Nagy Benedeket idézteti [4].

**Belleskey család.** (Thernyei). Zemplin megyei kihalt család [5].

**Bellosicz család.** Alapitá e családot Bellosicz Pál, ki Mária Terézia királyasszonytól 1758-ban czimeres nemes levelet kapott. Czimere ez: a fennálló vért égszinü mezejében zöld tér fölött drágakövekkel és gyöngyökkel ékitett királyi koronából arany oroszlán emelkedik ki, kitátott szájjal, kiöltött véres nyelvvel, hátra felémelt farkkal, első jobb lábában rózsa-ágat tart, melyen három fehér rózsa van, közepén mindeniknek arany gomb; bal lábával pedig ragadmány után nyúl. A vért sisakján nyugvó koronából szintén ily oroszlán nől ki. Foszladek innen arany-kek, onnan ezüst-kék [6].

**Belloschevich család.** Zágráb megyében székel.

---

[1] Adami Scuta gentil. I.
[2] Lehoczky: SS. et Ord. R. Hung. 167. l.
[3] Szirmay C. Ugocsa 36. 157. l.
[4] Proth. C. Neograd. 28. l.
[5] Szirmay C. Zempl. hist 66. l.
[6] Coll. herald. Nro. 52.

**Bellusi család.** Belőle Ferencz született Nagy-Szombatban 1653-ban, Jesuita lett 1682-ben. Meghalt 1712-ben.

**Bels család.** (Eperjesi). Eperiesi Bels János kitünő tudományosságáért és érdemeiért, melyeket mint titoknok Vrancsics Antal mellett ennek törökországi követségében tanusitott, I. Ferdinand király által 1557-ki dec. 1-jén kelt armalis által utódaival együtt magyarországi nemessé tétetett. Czimeres nemes levele Sáros megyében hirdettetett ki[1]). A család ugy látszik kihalt.

**Belt család.** (Báró). Hazánkban indigenatust nyert báró Belt Leopold az 1687-ki országgyülésen[2]).

**Béltheky család.** Béltheky Pál fülekvári alkapitány 1672-ben, Nógrád megyei táblabiró, és Pest megyei alispán volt[3]).

Ugyan ilynevü család Ugocsa megyében a XV. században virágzott. 1462-ben Beltheüki Mihály és Sandrin Halmiban birnak, és Perényi Imre ellen tanuvallatást tétetnek[4]). Szirmay szerint Zemplin megye nemesei sorában áll. (1803.)

**Béltheky család.** (Kolosvári). Lakhelye Erdélyben Marosszék.

**Belusics család.** Zemplin megyében kihalt család Szirmay szerint.

**Belye család.** (Berkezi). Berkezi Belye János fia volt Simon, ki Jób nevü fiával és Szoboszlói (Zubuzlo) rokonaival IV. Béla királytól 1239-ben Wys pusztát és Chenke földjét kapta adományba, melybe Lőrincz a szabolcsi főispán által iktattatott be[5]). Meddig virágzott a Berkezi Belye név, vagy mily családok fejlődtek belőle, még buvárlást igényel,

**Bélyey család.** Birtokos Baranya megyében.

**Benáczy család.** Benáczy Ferencz 1797-ben váltott czimeres nemes levelet[6]). Czimere ezüst mezőben fehér négyes szikla tetejében fakó lovon vörös takaró fölött ülő zöld nadrágos és dolmányos, kalpagos magyar vitéz, jobb kezében kardot villogtatva. A vért fölötti

---

[1]) „Liber reg." kéziratom. — Az eredeti czimeres nemes levél Lőcse város levéltárában van.

[2]) XXVIII. törv. czikk.

[3]) Proth. et Act. C. Neogr.

[4]) Szirmay: C. Ugocsa. 159. l.

[5]) Fejér: Cod. Dipl IV. vol. I. 158. l.

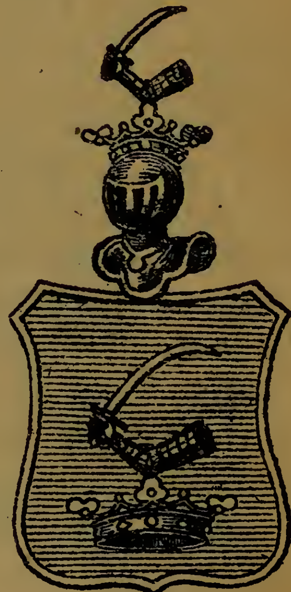
[6]) Coll. herald. p. 136. m.

sisak koronájából medve emelkedik ki. Foszladék minden oldalról ezüst-zöld[1]).

**Benche család.** (Nagy-Mihályi). I. Ferdinand királynak Pozsonyban 1563-ki nov. 15-kén kelt czimeres nemes levele által nemesittetett meg nagymihályi Benche Benedek testvéreivel és sógoraival egyetemben[2]).

**Bencsák család.** Lakhelye Somogy vármegye.

**Bencsik család.** (Györgyői és füzesmagyari). Előnevét Györgyő és Füzesmagyarról irja. Részint székel, részint birtokol Bars, Nyitra, Pest, Sáros és Szabolcs megyékben. Czimerét itt láthatni. Égszin mezőben arany korona fölött pánczélos kar könyököl kardot villogtatva. A paizs fölötti sisak koronáján ugyan az. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.



**Bencze család.** (Péterfalvi). Ugocsa megye Péterfalván Bencze Tamás már 1522-ben birtokos[3]), és előnevét onnan irja. 1750-ben a család többekkel együtt Péterfalvára nádori ujvadományt vesz. Ezenfölül Pál Tivadarfalván és Fertős-Almáson, György szinte Tivadarfalván közbirtokos 1805-ben[4]).

**Benczédy család.** (Bikafalvi). Erdélyi székely család Udvarhely székben.

**Bende család.** (Máskép Hodosi). A Pozsony megyei csallóközi Hodos helységből eredt, és innen neveztetett máskép Hodosinak. A család elszármazott Hont, Nógrád, Bars, sőt Veszprém megyébe is.

Hont megyében már a XVII. század elején leljük Bende Miklóst, ki 1604-ben Baloghy Sebestyénnel határjárási tanuvallományt tétetett Palást, Hrussó helységnek Kelenye, Nyék, Csall, Csabrág és Födémessel szomszédos határ-részeiről[5]).

Bende János Nógrád vármegyének 1699-től 1708-ig szolga-

---

[1]) Adami id. h. I.

[2]) Lib. reg. saját kézir. — Az eredeti armalis Kassa város levéltárában van.

[3]) Szirmay C. Ugocsa. 124. l.

[4]) U. ott. 126. 175 l.

[5]) Com. S. Benedicti Fasc. VI. Nro. 6.

birája, 1709-ben pedig másod-alispánja volt [1]). Az 1684-ki nemesi fölkelésben személyesen vett részt. Meghalt 1710-dik év táján [2]).

A család Nógrádban Kürtösön most is birtokos. Ott széke Bende Mihály, kinek nejétől Kardos Zsuzsannától többi közt gyermekei: István ügyvéd B.-Gyarmaton, Sándor stb.

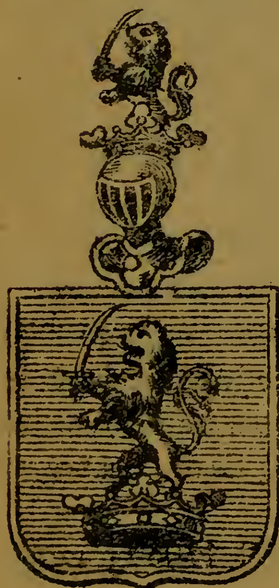
Emlitett Mihálynak atyja és nagyatyja is György volt.

Bars megyében Bende Péter.

Czimere a családnak kék mezőben felnyergelt száguldó ló, fölötte csillag. A vért fölötti sisak koronáján egy kar könyökől, mely három buzakalászt tart.

**Bendik család.** Zólyom megyében nemesrendü.

**Bene család.** (Nándori). Nógrád megyei Nándor helységből eredt, vagy a család törzse az emlitett helységet birt Nándori családból házasodott, és igy lőn fia agilissé [3]). Bizonyos az, hogy a megnemesedéskor már a nándori előnevet használták, mert czimeres nemes levelükben már benfoglaltatik. 1572-ben folyamodott Bene Mihály armalisért, magát és testvéreit megnemesitetni kérvén. És ugyan ezen február 9-kén Miksa királytól nándori Bene Mihály mint agilis, és testvére nándori Bene Gáspár a kért czimeres levelet meg is kapták [4]). Kihirdettetett az armalis Nógrád és Zólyom megyében.



Czimerük kék mezőben arany koronából kiemelkedő kettős farku oroszlán, mely első jobb lábában pallost tart. A paizs fölötti sisak koronájából ugyan az látszik kinőlni. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

A nemesség-szerző Mihály és Gaspár testvérek egyikének fiai Ferencz és András. Amannak neje Terchy Anna. Andrástól pedig a 1730—1740-ig a leszármazást alább a nemzékrend mutatja.

András a Kováchy Borbála férje 1597-ben Balassa Zsigmond uradalmai igazgatója volt. Fiai közül János és András Nógrád megyénél viseltek hivatalt, amaz alispán-, emez szolgabiróságot.

---

[1]) Prothoc. C. Neogr.

[2]) Mert az 1711-ki nemesi összeirásban már halottnak iratik.

[3]) Nemes anyától született.

[4]) Lib. reg. kéziratom.

Andrásnak fia tehetős birtokos. Leányai kaposak férjeik családait szép vagyonnal gazdagiták.

Ugy látszik Jánosnak az alispánnak J á n o s és Mihály fiától jött-le a család napjainkig. Az 1755-ki cataster Györgyöt, Ferenczet és Ignáczot mutatja föl.

- N.
  - András 1597. (Kováchy Borbála).
    - János alispán. 1654—56.
      - János † 1626. előtt.
      - Julianna (Lipthay Lászlóné 1702—1726.)
      - Erzse (Jezerniczky Istvánné).
      - Mihály † 1710. előtt.
      - Krisztina (Rajcsányi Antalné).
  - Ferencz (Terchy Anna).
    - András sz. biró. 1654—1656. (1. Madách Anna. 2. Ócsai Balogh Zsófia).
      - Anna (1671. Asguthy Jánosné). 1694. özvegy.
      - Ádám. (Egry Éva).
        - Eszter (Géczy Györgyné).
        - Borbála (Prónay Pálné).
        - Zsuzsa (Sembery Márt.)
    - István.

Napjainkban élt (1815—1830.) a leleményes tréfáiról, botrányos pasquillokról hires K á r o l y. A család jelenleg is a birtokos osztályhoz tartozik.

**Bene család.** (Sümegi). Hasonlóképen birtokos család Nógrád megyében.

Bene családbelieket lelünk Csongrád megyében is. Jelesül Bene A n t a l Csongrád megye főjegyzője, egyszersmind a gróf Batthyány család jogigazgatója volt. Meghalt 1824-ki jan. 28-kán, kora 44-dik évében. A B e n e családok melyikéhez tartozott, meg nem mondhatom

Adatok hiányában el nem dönthetem azt sem, melyik azon B e n e család. melynek czimere kék mezőben zöld tér fölött farkát lábai alá leeresztő, és első jobb lábával kardot villogtató griff. A vért fölötti sisak koronájából ugyan az emelkedik ki [1]).

**Benee család.** Régenten igy irva jelenik meg e családnév. Benee Mihály fiai Pál, Péter, András, János veszik A b o r a helységet 1324-ben [2]). Másutt Miklós a Benee fia emlitetik [3]). B e n e család Szirmay szerint van Zemplin megyében.

**Benedek család.** Van bizonyosan Magyarországban is. Az erdélyiek közül kettő ismeretesb.

A **kis-baczoni Benedek** család Alsó-Fejér megyében tartja

---

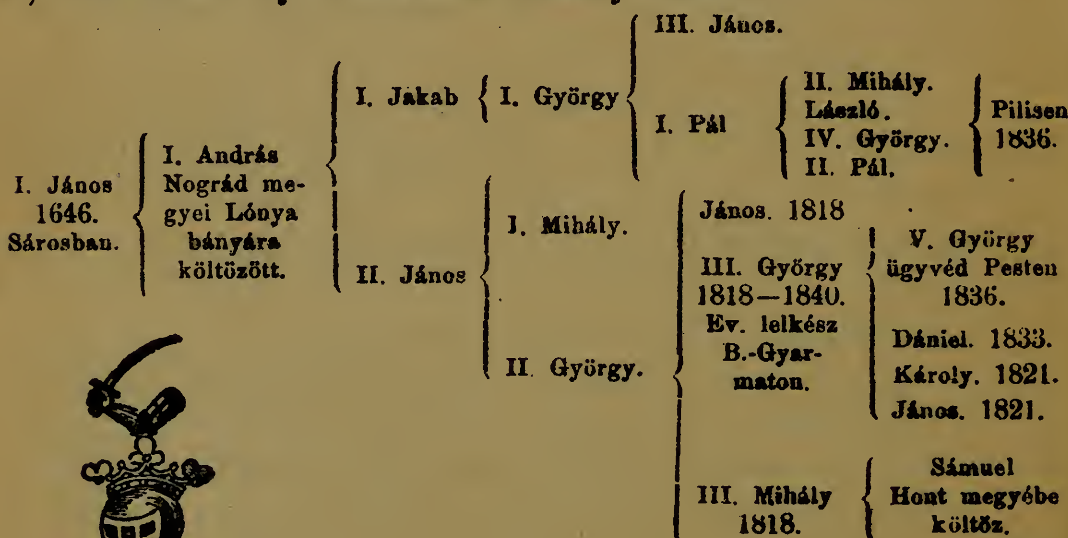
[1]) Günther és Grimm: Magyar czimertár I. füz. III. tábla 54. cz.
[2]) Szirmay C. Zemplin Not. top 372.
[3]) Fejér Cod dipl tom IX. vol. II. p. 579.

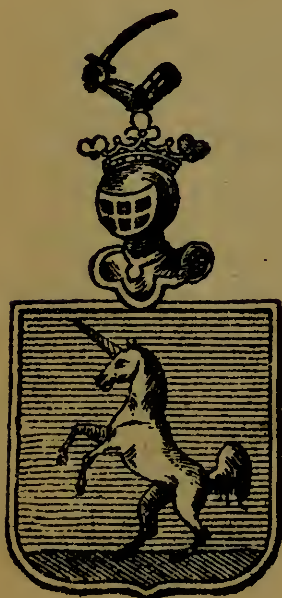
lakását. Belőle Benedek Keresztély Bardócz szék jegyzője 1635-ben, és al-királybiró ugyanott 1655-ben[1]).

A **f. bold. asszonyfalvi** Benedek család Udvarhely székben lakozik. Ebből János és Péter székbirák jelen vannak 1506-ban az agyagfalvi gyülésen[2]).

**Benedicty család.** II. Ferdinand királytól 1646-dik évben Benedicty János kap czimeres nemes levelet, mely 1647-ben Sáros megyének Eperjesen tartott közgyülésében hirdettetett ki.

A nemességszerző utódai közül a nemzékrenden álló III. György testvérével III. Mihálylyal és Jánossal 1818-ban Sáros megyétől nemességi bizonyitványt vévén ki, azt még azon évben Nógrád megyében lakása helyen kihirdetteté. Utánna fiai és rokonai részint 1821-ben, részint 1833-ban, sőt 1836-ban is[3]) ily bizonyitványokat szedvén ki, ezek szerint ily nemzékrend törvényesitetett:



A család czimere, mint itt a metszvény mutatja, kék mezőben zöld téren álló egyszarvú. A vért fölötti sisak koronáján kar könyököl, kardot villogtatva. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös.

[1]) Kállay id. h. 229
[2]) U. ott.
[3]) Ezen évszámok a nemzékrenden felrakva jelentik, hogy az ily évszámmal ejlelt családtagok azon években kaptak Nógrád megyétöl nemesi bizonyitványt.

**Benedikti család.** (Benedekfalvi). Olasz eredetünek, és Magyarországba I. Lajossal bejöttnek iratik[1]). Bizonyos, hogy ily előnevet (Benedekfalvi) használó család Magyarországban van. (Kőváry szerint Abonyban is). Magyarországból Benedikti János a kuruczokkal Erdélybe költözik, és ott alapit családot. Emez erdélyi ágnak nemzékrende a következő:

- János
  - I. Leopold.
    - II. Leopold † 1837. (Zeyk Ágnes)
      - Sámuel (Pál Zsófia).
        - László.
        - Robert.
        - Gábor.
      - III. Leopold † 1849.
        - Lajos.
      - József † 1849. (Brádi Mária).
        - Albert. (Gr. Kún Mária).
        - József.
  - Ferencz.

Beköltözéskor Benedikti János Szászvároson telepedett meg. Fia I. Leopold ott postamester, később Hunyad megyei birtokos lőn. Ennek fia II. Leopold előbb szinten postamester, később Hunyad vármegyébe költözik, és ott Zeyk Ágnest veszi nőül; 1812-ben szászvárosi királybiró, 1821-ben szebenvidéki tart. biztos lesz.

A család (Kőváry szerint) 1792-ben nemes levélért folyamodik és 1817-ben azt meg is nyeri[2]). Czimerül két kard kapott, melyek közül a jobbfelül lévő egy kivont kardot, a balfelőli egy iró-tollat tart.

**Benics család.** Az ujabb időben 1792-ben szerzé Benics Péter a czimeres nemes levelet, mely szerint czimere négy udvarra oszlik. Az első zöld mezőben hátsó lábain álló, a paizs jobb oldalára néző, első jobb lábában kivont kardot, és annak hegyén törökfejet tartó oroszlánt mutat. A második ezüst mezőben kék földtekén féllábon szárnynélküli angyal áll, jobb kezében hátra zöld koszorút mutat, bal kezével pedig feje fölött rózsaszin fátyolt lebegtet. A harmadik vörös mezőben fehér oszlop emelkedik aranyos fejzettel, körülfolyva zöld ággal. A negyedik kék mezőben arany griff áll zöld tér fölött, első jobb lábában süveg alakú eszköszt tartva. A vért fölötti sisak koronáján két fekete szárny között daru áll egy lábon, másik lábában kék golyót tart. A foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék[3]).

---

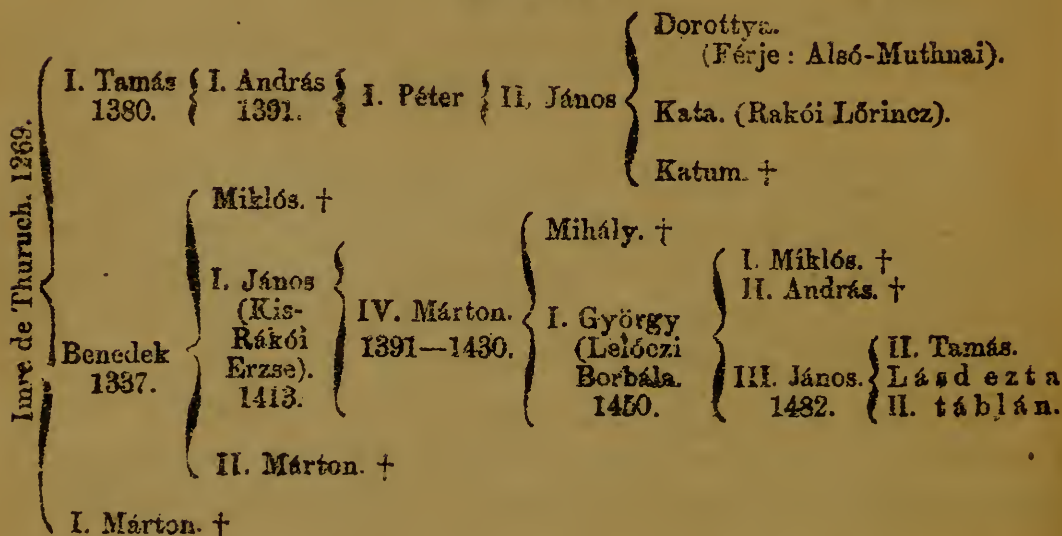
[1]) Kőváry: Erdély nev. családai 34. l. — Innen a többi adatok is.

[2]) Nincs indokolva e cz. nemes levél váltása. Előbb nem voltak-e nemesek? — vagy ekkor csak ujjitását kérték előbbi nemességüknek.

[3]) Coll. herald. 134. és Adami Scuta gentil. I.

**Beniczky család.** (Beniczei és Micsinyei). A felső-magyarországi legrégiebb nemes családok egyike. Lehoczky szerint [1]) 1235-ben Rádó nádor után birák Pribóczot Turócz vármegyében, és egy ágazat sokáig e helység nevét is előneveül viselé. Ez időtájban birták már ugyanazon megyében Bene (Benefalva) földet, melyből a család vezetékneve előbb Bene majd Beniczky-vé alakult. Nevezett Bene helységre IV. Béla királytól 1269-ben már [2]) uj adománylevelet nyert a család őse thuróczi (de Thuruch) Imre, kitől szakadatlan lánczolatban a nemzékrend [3]) jelenkorig igy jő le:

I. tábla.




Az 1391-ki Bebek-féle vizsgálat (productio) alkalmával a Bene földhözi jogaikat II. János (I. Péternek fia) IV. Márton (I. Jánosnak fia) mutatják ki a IV. Béla királytól 1269-ben szép atyjuk Thuróczi Imre részére kelt uj adománylevél által. Továbbá a thuróczi Conventnek 1280-ban I. Tamás részére kelt a Bene föld visszaadásáról szóló levele által. És végre Danch zólyomi főispánnak 1287-ben a Beke vagyis Benedeknek fiai Miklós, I. János és II. Márton, nemkülönben I. Tamásnak fia I. András részére kiadott osztálylevele által [4]).

IV. Márton (I. János fia) Zsigmond királytól, kinek egyik táborozásában kisérője volt, 1413-ban megerősitetik Benicz helység birtokában [5]), I. Márton ága benne, I. Tamásé pedig negyedik izen leányai-

[1]) Stemmatographia II 47.
[2]) L. Bubek Regestrum de Thurócz 1391. Engel Monumenta 77. lap.
[3]) A család egy tiszt. tagja szivességéből közlött genealogia szerint.
[4]) Regest. de Thurócz id. h.
[5]) Budai lex. I. 373.

ban kihalt. Benedek ágazata ötöd izen Tamás fiában egyedül állt, kitől miképp folyt le tovább a nemzékrend, a következő II. tábla mutatja:

II. tábla.

- II. Tamás ki a II. táblán. (Neje Micsinszky Mária).
  - Borbála. (Lászlófalvi Eördögh Ján.)
  - II. György (Zsuzsa). 1527.
    - Anna (Vrutoki Vruteczky Balázs).
    - Dorottya (Madocsányi Bened.)
  - II. Miklós, Znići várnagy és alispán. (Neje Folkusházy Ágnes).
    - III. Tamás. (Rudnoi Dorottya).
      - János. †
    - I. Gáspár (Osztroluczky Erzse).
      - V. Márton alnádor. (Bessei Farkas Magd.)
        - Lásd a III. táblán.
    - Uriel. †
    - II. Benedek (Orbonás Zsófia).
      - Orsolya. †
    - I. Ferencz 1575. (Jákófy Kata).
      - II. Ferencz 1627. Váczi kapit. (Dacsó Anna)
        - Lásd ezt s gyermekeit a IV. táblán.
    - Zsófia. (Dobroniczky Mih.)
    - IV. János (Sz. Pétery Anna).
      - Lásd ezt a VI. táblán.
    - Borbála. (Kubinszkyné).
    - Márta (Palugyayné).
    - Anna. (Kéryné).
  - Kata. (Lászlófalvi Koza Lőr.)

E táblázaton már szép emelkedésben látjuk a családot. II. Miklós Znió várának várnagya, és Thurócz megyének alispánja volt. Belgrádnál és Temesvárnál vitézül viselte magát. I. Ferdinand király érdemeiért 1562-ben [1]) megujitá czimerét a nyakon átnyilazott úszó hattyút. E Miklós családát három ágon szétágazva terjeszté. — Beházasodás által is legjobb hangzású családnevekkel lépnek összeköttetésbe. A Madacsányi, Ruduay, kihalt szügyi Orbonás, Kéry és Jákófy családokkal. Sőt I. Ferencz Jákófy Kata özvegy Koháry Péterné kezének megnyerése által a letünt, de leány-ágban Koháry-Coburg herczegek ágán virágzó családdal is összeköttetésbe hozá utódait.

[1]) Bel Notit. II. 330. l.

V. Márton, kinek neje Bessei Farkas Magdolna volt, 1596-ban alnádori hivatalt viselt. 1608-ban az országgyülés requisitornak, 1618-ban pedig a határ kérdésében választmányi tagnak nevezi ki[1]. 1622-ben Hrubi Gyuró nevü zsivány gyilkolta meg, kit azután a bicsei tiszttartó Droszdik elfogván, kivégeztetett[2]. Ennek ágazatát a következő III. táblán látandjuk, és csak azután térendünk vissza II. Ferencz és IV. János gyermekeire.

III. tábla.

- V. Márton alnádor. (Bessei Farkas Magd.) mint a II. táblán.
  - Erzse †
  - II. Gáspár †.
  - I. Gábor alispán. (Zmeskal Ilona).
    - I. Sándor (Fánchy Erzse).
      - II. Gábor alispán.
        - IV. Imre.
        - II. Sándor
          - III. László
          - II. József (Lehoczky Rebeka).
            - IV. Sándor.
            - Éva.
            - Teréz.
            - Jozefa.
            - V. István.
            - IV. György.
            - Anna Mária.
            - Zsuzsa.
            - III. József.
          - VI. Péter.
          - Zsuzsa.
        - IV. Péter (Prónay Evától).
        - Kata.
        - Esztar.
      - I. Elek. †
      - VI. Tamás alispán.
        - III. Pál.
        - Anna.
        - IX. János.
        - Erzse.
        - II. Elek.
        - VIII. Tamás. (Okolicsányi Teréz.)
          - VII. Márton.
          - X. Tamás.
          - IV. Pál.
          - Teréz. (Gr. Sándor Istvánné).
        - III. Gábor.
        - I. Sámuel.
        - Zsuzsanna.
    - Anna. (Gerhard György).
    - Magdolna. (B. Révay Mih.)
    - I. Farkas (Dúló Krisztina).
      - VI. Márton †
      - III. Gáspár †
      - I. Mátyás (Földváry Bora).
        - Polexina.
        - Katalin.
        - Julianna.
        - Terézia.
        - III. Farkas (Máriássy Klára.)
          - Borbála (Sembery Andrásné).
      - II. Farkas †
      - Ilona. (Balassa).
      - Mária. (Beniczkyné).
      - Zsuzsanna. (Révayné).
  - Zsuzsa (Dennai Fánchy Fer.)
  - Judit (Pongrácz Farkas).

E nemzékrenden is folyton a legszebb nevekkeli összeköttetést

[1] 1608-ki K. u. XII. törv. czikk. és 1618-ban is a XII t. cz.
[2] Lehocsky: Stemm. II. 47.

láthatni. Ott állnak kihalt nevezetes családokból dennai Fánchy Ferencz mint Beniczky Zsuzsanna férje, és ugyancsak Fánchy Erzsébet Beniczky I. Sándor neje. — Szudi Duló Krisztina Beniczky I. Farkas neje. — Magdolna (I. Gábor leánya) báró Révay Mihálynak, VIII. Tamásnak leánya, Teréz pedig gróf Sándornak neje stb.

Az ezen ágazaton állók közül I. Gábor és VI. Tamás szintén alispánságot viseltek.

VI. Péter (IV. Péter fia) külföldre telepedett meg.

Visszatérve a II. táblázatra, II. Ferenczhez, ennek gyermekeit és ágazatát föltünteti a következő nemzékrend.

IV. tábla.

- II. Ferencz. 1627. Váczi kapit. (Dacsó Anna). L. a II. táblán.
  - III. Ferencz (Boronkay Zsuzsa).
    - IV. Ferencz †
    - I. László 1709. Zólyom v. alispán. (B. Révay Leopold)
      - László. †
      - VII. Tamás † (Kántor Zsuzs.)
      - III. Péter. (Jezerniczky Julia). 1725.
        - III. István † 1743.
        - I. Károly kir. tan. zólyomi alispán.
          - I. Tádé †
          - V. Imre †
          - XI. Tamás
            - I. Lajos kam. tan.
              - Atilla.
              - II. Laj. alisp.
            - III. Elek kapit.
              - Ágost.
              - Miklós
              - Mária.
              - Julia.
            - Dienes.
          - V. Miklós kapit.
            - XII. Tamás kapit.
          - X. János. prep. püsp.
      - Klára. (Semseyné).
      - Kata. (Barkóczyné)
      - Bora. (Lusinszkyné).
      - V. Ferencz. (Schmidegh Amalia) — Lásd az V. táblán.
    - V. Tamás.
    - II. Pál †
    - Judit. (Kereskényi Imréné).
  - II. Mihály †
  - IV. Tamás † alispán.
  - I. Pál
    - Anna.
  - II. Péter a költő 1656.
  - Judit.
  - Mária.
  - Zsuzsanna.

E nemzékrend élén II. Ferencz mint egy nevezetesebb erődnek a váczi várnak főkapitánya és aranysarkantyús vitéz (eques auratus) 1616—1627-ben nevezetesebb szerepet játszott az eddigieknél. Fia Péter szintén aranysarkantyús vitéz, mint magyar költő irodalom történeti hirt vivott ki magának. Született 1603-ban, 1648-ban Apponyi István bélyegén kapta nádori adományban Nyitra megyei F. Vecse, Tarnócz és Nagy-Baáb helységet hadi érdemekért, mely birtokra 1651-ben a megbélyegzett Apponyi Istvánnal, ki a beiktatásnál ellenmondott, megegyezett. 1656-ban felső-vecsei curiáját, és némely

birtokrészét a nagyszombati collegiumnak zálogositá el [1]. Verseit Beniczky Péter Rhitmusai czim először 1664-ben Bartók István esztergami kanonok nyomatá ki.

IV. Tamás (II. Ferencz fia) alispán volt, és 1659-ben a gyarmati kapitány ellen panaszkodott [2].

Ezen ág nagyobb részt Zólyom megyében lakozván, ott hivataloskodott. I. Lajos 1700-ban, unokája I. Károly kir. tanácsos, és II. Lajos Zólyom megyei alispánságot viseltek.

V. Miklós, és fia XII. Tamás, továbbá III. Elek hadi pályán állván, kapitányságig emelkedtek. — X. János [3] az egyházi pályán prépost s czimzetes püspökségig vitte. — I. Lajos kir kamarai tanácsos volt.

III. Elek fia Ágoston Pest megyei szolgabiró volt. Mindkét nővére Bujanovicshoz ment férjhez. Máriának férje Bujanovics Kornél.

I. Lászlónak V. Ferencz nevü fiától a másik ágazat igy jő le:

V. tábla.

- V. Ferencz (Schmidegh Amália). L. IV. táblán.
  - III. László (Zerdahelyi Mária).
    - V. László kir. tanács. 1758—1843. (Szeleczky Julianna).
      - I. Ágoston kir. tanácsos, főtörv. ülnök. (Gregor Anna).
        - Gergely ungvári esper. és pléb.
        - Sarolta (Jaksné).
      - I. Adalbert.
    - I. Antal.
      - I. Florián (Schnée Mária).
        - János nep.
        - Mária.
        - Eszter.
        - Fani.
        - Erzse.
        - Anna.
    - V. Pál †
    - IV. Gábor.
  - VI. Ferencz 1743. (Majthényi Fáni).
    - I. Ádám 1786. (székhelyi Majláth Teréz).
      - V. György †
      - I. Jenő. (Eugen). (Gr. Keglevich Stefánia).
        - Gábor.
        - II. Ádám.
        - Gejza.
        - Margit.
      - VII. Ferencz.
      - Mária (Nándoryné).
      - Mathild (Majthényiné).
      - Éva. †
      - Karolina.
      - Jusztina.
    - Mária. (Majthényi Pál).
    - Apollonia. (Szeleczkyné).
  - IX. Tamás. Paulinus † Zsámbékon 1811.

---

[1] Pray Mss. tom. IV. 294 — Téved tehát Toldy Fer., midőn (Uj m. Muz. 1853 I. 354. l. után A. M. költ. kézikönyve I. 198. l. szerint) azt véli, hogy B. Péter 1632 ben már nem élt.

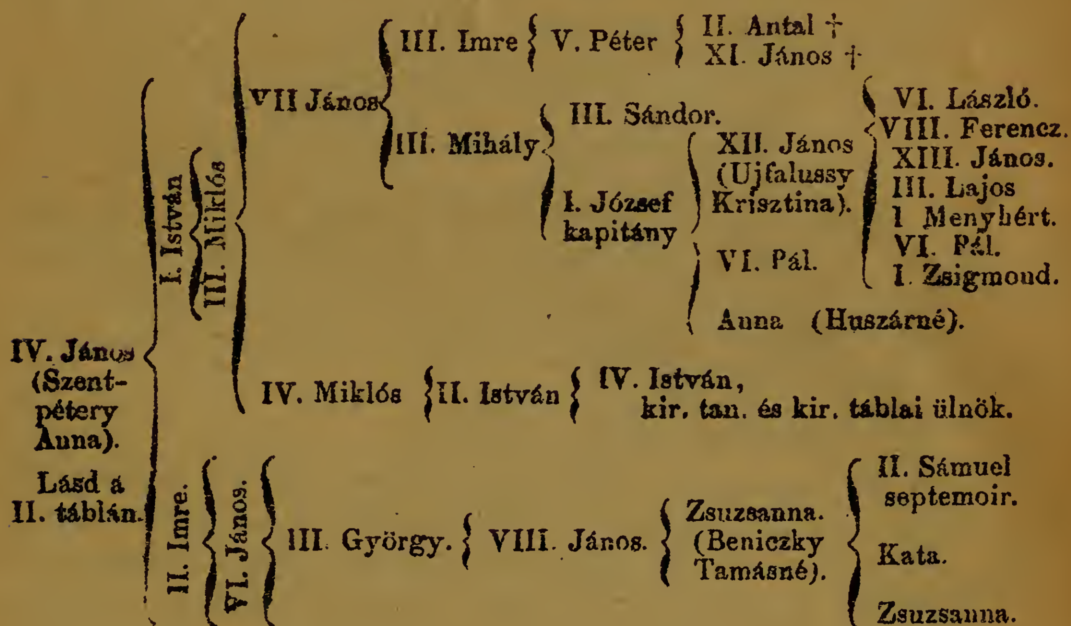
[2] XXX. törv. cz.

[3] Ezen János Dunaveoz várában Szepes megyében született 1757-ben, a váczi megyében lett pappá, ecsegi plébánossá, majd theol. tanárra, azután kanonok stb. L. Horányi Nova Mem 384. l.

E táblázaton is emelkedetten láthatni a családot mind fényes összeköttetései mind viselt hivatalai által. V. László kir. tanácsos. Fia I. Ágoston Zólyom megyénél kezdé hivatalos pályáját, ott viselt al- és főjegyzőséget, alispánságot, a megyét három országgyülésen mint követ képviselte, majd kir. tanácsos, és a kir. tábla ülnöke lett, jelenleg pedig a pesti főtörvényszék tanácsosa.

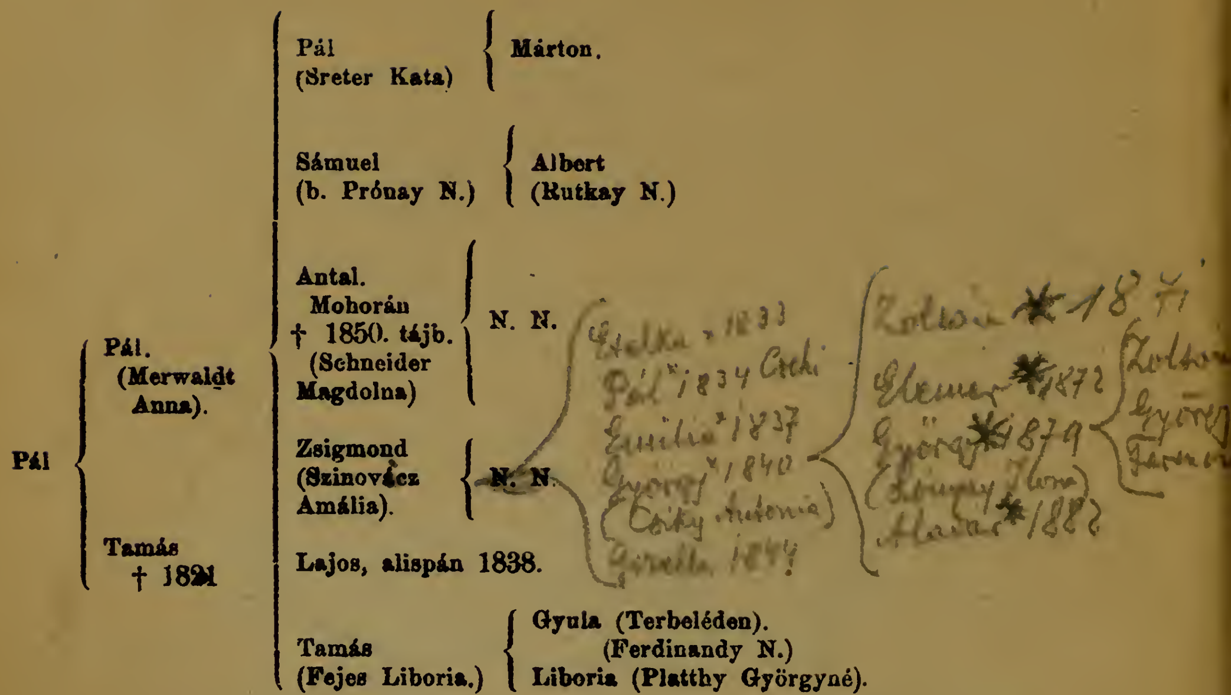
Vissza kell mennünk II. Miklós fiához IV. Jánoshoz (lásd a II. táblán a 295-dik lapon), kinek Szentpéteri Anna nejétől származott utódait mutatja a következő

## VI. tábla.




Ez ágazat is mutat magasabb rangu hivatalnokokat. IV. István kir. tanácsos, és kir. táblai ülnök. II. Sámuel pedig a hétszemélyes tábla ülnöke volt. I. József kapitány a katonai pályán szolgált.

Hátra van még a családnak Nógrád megyei ága, melyet nem tudok ugyan az eddig közlött nemzékrend valamelyik tagjával összekötni, de ugy látszik a közlött III. táblázaton álló III. Páltól jönnek le. Minden esetre bizonyos, hogy családfájuk három-négy izen ez:


Pál
Pál. (Merwaldt Anna).
Pál (Sreter Kata) — Márton.
Sámuel (b. Prónay N.) — Albert (Rutkay N.)
Antal. Mohorán † 1850. tájb. (Schneider Magdolna) — N. N.
Zsigmond (Szinovácz Amália). — N. N.
Lajos, alispán 1838.
Tamás (Fejes Liboria.) — Gyula (Terbeléden). (Ferdinandy N.) Liboria (Platthy Györgyné).
Tamás † 1821

Ez ágazaton II. Pálnak Merwaldt Katától öt ágon terjed a család. Lajos, ki Nógrád megyének egy évig 1836. jun. — 1838-ig másod alispánja volt, — ugy látszik gyermekei nem maradtak.

A hat fi-testvérnek nővéreik is voltak, ugymint: Sréterné, Tihanyi Dánielné, és Ambrózyné.

A családnak ez ága evang. vallásu.



Czimere a családnak, melyet — mint emlitők — II. Miklós 1562-ben megujitva kapott, mint itten látható, kék mezőben uszó hattyú, melynek nyaka nyillal át van lőve. A paizs fölötti sisak koronájából két hegyével fölfelé állitott kard között három strucz-toll lengedez. A foszladék két oldalról arany-kék és ezüst-vörös.

**Benke család.** Czimeres nemes levelet II. Ferdinand királytól kapott Benke István, és neje Maár Anna Mária, és fiaik Benke István, Pál, János[1]).

Ilynevü család jelenleg Szabolcs megye nemesei közé számittatik.

---

[1]) Lib. reg. cz. kézir.

**Benke család.** (Laborfalvi). Erdélyi háromszéki székely család. Belőle József Magyarországba szakadt, és miskolczi tanár volt. Leánya Róza egyik legjelesb drámai szinésznőnk 1848-dik óta Jókay Mórné[1]).

**Benkert család.** Ő Felsége V. Ferdinand király Benkert Antal nyugalmazott kapitányt nemes levéllel 1841-ben legk. megajándékozta[2]).

**Benkey család.** Hajdan Arad megyében virágzott. Benkey Lázár 1561-ben Nemes-Vásáribaa volt birtokos[3]).

**Benko család.** E család I. Leopold királytól 1676-ki január 29-kén kelt czimeres levél által nemesitetett meg[4]). A czimeres levelet Benko Mihály és fia János kapták, és 1678-diki april 16-dikán Nógrád megyének Fülek várában tartott közgyülésében hirdették ki.

Czimere a családnak kék mezőben egy lábon álló daru, mely másik lábával gömbölyü kövecset tart. A sisak fölötti koronán ugyanazon daru áll. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

Az 1726-ki nemesi vizsgálatkor a szerző Mihálynak fia Benedek ismertetett el Nógrád megye által kétségtelen nemesnek, azontúl a családnak nyoma nincs, és az armalis a megye levéltárába került.

**Benko család.** E családot Benko Gáspár és József alkották, kik 1790-ben nyertek armalist. A czimer, mit kaptak, ez[5]): a vért négy részre oszlik, az első rész arany mezőben a baloldalból egy félig látható fekete sast mutat. A második és harmadik vörös mezőben ezüst griff áll hátsó lábain, első jobb lábában kivont karddal; farka lábai alá van leeresztve; a negyedik kékszinü mezőben hármas fehér sziklán vörös fedelü hármas vártorony emelkedik föl. A vért fölötti sisak koronáján két kiterjesztett sas-szárny között (melynek egyike jobbról arany-fekete, a baloldali vörös-ezüst), pánczélba öltözött férfiu emelkedik ki, jobbjában villogó kardot tartva. Foszladék jobbról arany-fekete, balról ezüst-vörös.

**Benkovich család.** Egyike Bars megye régiebb birtokos nemes családainak. Ugy látszik Horvátországból származtak, hol Gergely 1491-ben zágrábi kapitány volt. Azonban nemzékrendéből csak töredéket mutathatok föl e szerint:

---

[1]) L. Életrajzát Ujabb ism. tárban Jókainé név alatt.

[2]) Pesti Hirlap 1841-ki 32. szám.

[3]) Fábián: Arad várm. 37. l.

[4]) „Lib. reg." kézirataim, és prot. C Neogr. — [5]) Adami Scuta gent. I.

| | | |
|---|---|---|
| Benkovich István neje Hallerkői Haller Orsolya. | Albert idősb † 1651. előtt. (Palásthy Anna). | Borbála Baloghy Sebestyénné. 1652. |
| | | Ádám. 1650. |
| | | Katalin. |
| | | Ágoston, váradi püsp. 1682. † 1701. |

Benkovich Borbála 1658-ban mint özvegy fiával Baloghy Gáspárral kiegyezik Nyék és Balogh helységben részbirtok iránt, öt pört megszüntetvén [1].

A másik nemzékrendi töredék imez:

| | | |
|---|---|---|
| Benkovich Miklós | András. | Anna (Ámbrus Pálné) 1649—1655. |
| | ifjabb Albert. 1649. | |

Ugy látszik, hogy Miklós a fölebbi Istvánnak testvére volt. Anna Ambrus Pálné 1655-ben Zólyom megyei Dubi részét elzálogitja Rudnay Jánosnak és Dubeczius Juditnak, később 1674-ben ezen részbirtokát Baloghy Gáspárnak vallja be, és e bevallásból tünik ki ezen leágazás [2].



A család egyik nevezetes embere Benkovich Ágoston, Albertnak fia született 1632-ben Nyitra-Apáthiban [3], előbb a pálos szerzetesek főnöke, leleszi prépost, majd nagyváradi püspök 1682—1701-ig. Nevezetes azert, mert ő szerzé vissza a váradi püspöknek a Bihar megyei örökös főispánságot, mit a püspökségben elődei a mohácsi vészig viseltek.

Ettől különböző **Benkovich család**nak látszik lenni az, melynek czimeres nemes levelet Benkovich Mihály szerzett 1710-ben I. József királytól, czimerül kék mezőben zöld tér fölött egy hátulsó lábain álló, első jobb lábában három kalászt tartó oroszlánt kapott. A vért fölötti sisak koronájából ugyan az emelkedik ki. Mindkét helyen balfelé fordulva. Foszladék jobbról arány-kék, balról ezüst-kék [4].

---

[1]) Sz. Benedeki Conv. Prot. O p. 310. Prot. D. 166. 277. stb
[2]) Sz. Benedeki Conv. Proth. R. p. 41
[3]) Gánoczy: Episcopi Varadinens. II. 348. s köv. l.
[4]) Collect. herald. Nro. 726.

**Benkő család.** (Árkosi). Legtöbb ilynevü családot találunk Erdélyben a székely földön. Ősi fészkük Árkos, onnan származtak el Közép Ajtára es egyebüvé, és Kőváry szerint [1]) ezen elszármazás a productiokor a legfelsőbb helyen is elismertetett. (Bécs, 1798. oct. 12.) E szerint az árkosi Benkő, középajtai B, kis-baczoni B., al-torjai B. és nagy-solymosi Benkő családok, noha mind külön előnevet használnak, egy törzsből erednének.

Az árkosi és közép-ajtai Benkő család lakhelye leginkább Háromszék. E család legtöbb irót termett a hazának. Benkő Máté Mikó Ferencznek követségében a török udvarhoz kisérője 1619-ben, érdekes történeti naplót hagyott maga után [2]). Mihálynak a bardóczi, később közép-ajtai ref. lelkésznek fia *József* született Bardóczon 1740-diki december 20-dikán. Meghalt 1814-ki [3]) dec. 28-kán, halhatatlan érdemet szerzett magának Erdély történetére vonatkozó kinyomatott legnagyobb részben azonban kéziratban maradt munkái által.

Miklós 1742-ben jezsuita lett, latin alkalmi beszédeket nyómatott ki [3]).

Sámuel hasonlóan katholizált, Magyarországba jött ki, és Borsod megye főorvosa lőn. Több orvosi munkát adott ki 1778-tól egész 1791-ig [4]).

Közpályán találjuk Györgyöt 1600-ban Háromszék főkapitányát. Mihályt, ki 1673ban sepsi szék jegyzője, eleintén Tököly hive, majd a forradalom elleni hivatalnok, miért Rákóczytól elfogatott [5]).

A kis-baczoni Benkő család Maros-szék a hazája. Ebből Ferencz, szintén lelkész, és nagy-enyedi tanár, Magyar Mineralogiát adott ki 1787-ben [6]). Fia Károly 2853-ban Csik, Gyergyó és Kászon multját és jelenét nyomatta ki. — Ferencz Maros-székben kir. pénztárnok, jelennen (1854.) adó-kivetési inspector.

Az al-torjai B. család Közép Szolnok, a nagysolymosi előnevü pedig Belső-Szolnok megyében lakozik.

**Benkő család.** Ilynevü nemes család van Magyarországban is, Heves, Marmaros, Szabolcs, Vas és Zemplin vármegyékben.

---

[1]) Uj magyar muzeum 1853-ki I. köt. 220. l.
[2]) L. életét u. ott. 241. l.
[3]) Horányi: Nova Mem. 394. l.
[4]) U. ott. 395—402. l.
[5]) Szirmay C. Zemplin not. hist 66. l.

**Beno család.** (Lippai). Zemplin megye kihalt családainak sorában áll.

**Benok család.** A czimeres nemes levelet Benok János saját, és leánya Kata, testvére Benok Pál, és rokona Nagy András részére szerzé III. Ferdinand királytól, mely 1654-ki dec. 14-kén Nógrád megyében hirdettetett ki[1].

**Bényey család.** Heves, Bereg, Szabolcs, Ugocsa megyében nemes-rendü család.

A XVII. században e néven Zemplin megyében találjuk Bényey Jánost, ki 1617-ben sátoraljya-ujhelyi ref. lelkész, 1637-ben sárospataki tanár, miről lemondván 1641-ben mádi lelkész lőn[2].

Ugocsa megyében 1805-ben Bényey József Hetény és Velete helységben közbirtokos.

**Benyó család.** Lakhelye Abauj vármegye.

**Benyovszky család.** (Benyói és Urbanói, gróf és nemes). A család Michk bántól eredeztetik, ki állitólag Aba Sámuel király korában szerepelt. Utódai Vághy név alatt virágzottak Robert Károly idejeig, a midőn mint Zách Felician merényének részesei számüzetve lengyel földre menekültek. Onnan Zsigmond király korában tért vissza — mint mondatik — Benjamin és Urban két testvér, és az 1396-ki nikapolyi ütközetben részt vettek. Érdemeikért Zsigmond király ujra a haza nemesei közé fogadá[3] a két testvért 1423-ban, és őket adománynyal jutalmazá a Vágh mentén. Benjamin lakhelye Benyó-nak, Urbáné Urbanó-nak neveztetvén, és igy e két testvértől Benjamintól a Benyovszky, Urbantól az Urbanovszky család eredett.

A benyói és urbanói birtokot azonban még sokáig közösen birta a két ágazat, és mindkét helyről előnevüket is közösen irá a külön vált két család.

A czimer, melyet 1423-ban nyertek, fenálló hadi vért, melynek kék mezejében alul hármas halom emelkedik föl. A középső halmon nyugvó koronára félhold nehezkedik, szarvaival fölfelé, a félhold két szarva fölött két csillag ragyog. A vért fölötti sisakon ismét korona,

---

[1]) Proth. C. Neogr. anni 1654.

[2]) Szirmay C. Zempliu. Not. hist. 214. 254. l.

[3]) Leboczky Stemm. II. 47. l I. Lajos királynak tulajdonitja a megnemesitést, az évet mégis 1423-ra teszi, midőn már Zsigmond uralkodott. Zsigmond király által nemesitetett meg a család saját állitása szerint is.

